

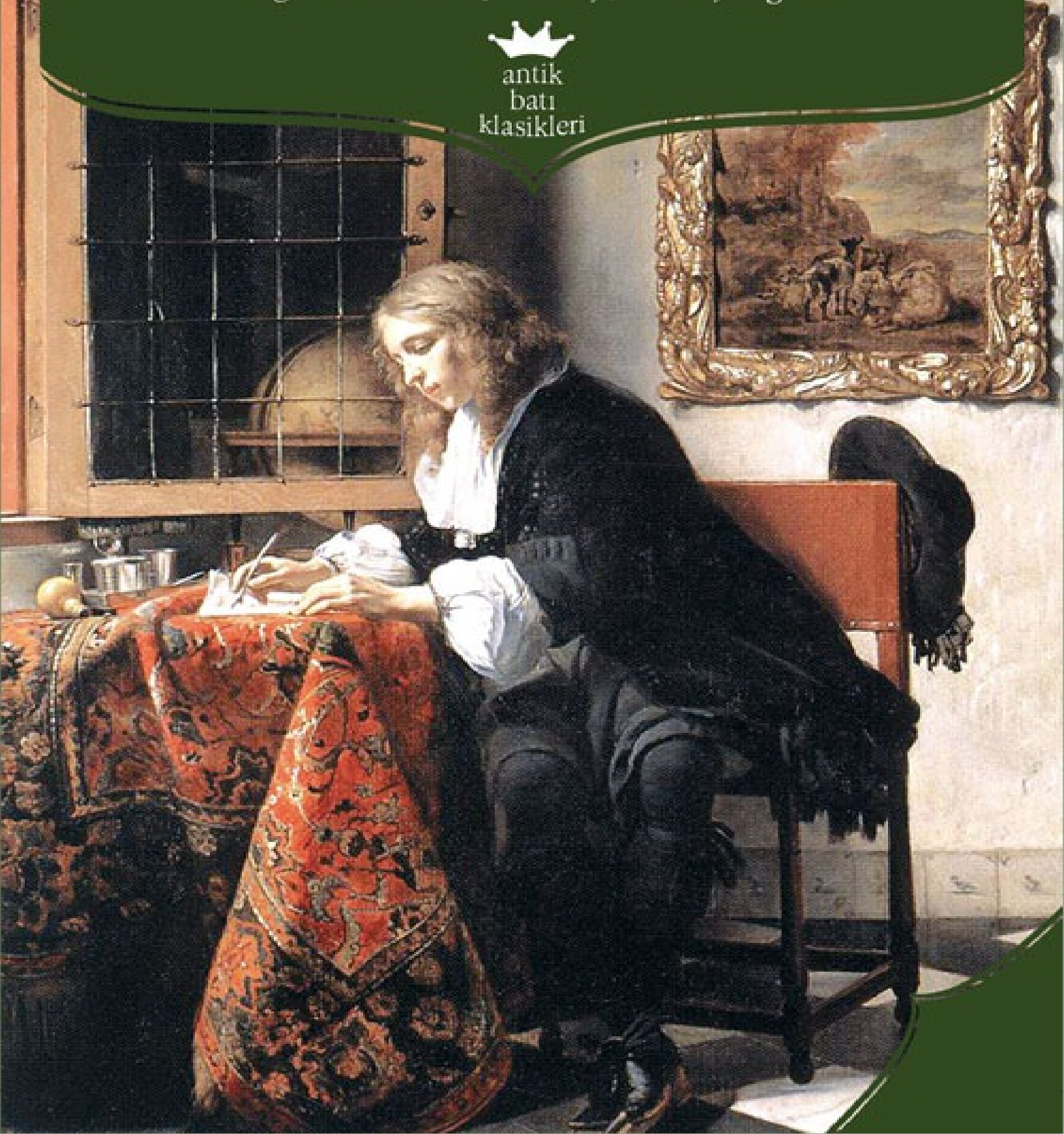
Charles Dickens

BÜYÜK UMUTLAR

~ ingilizce aslından çeviren: ayşe esra iyidoğan ~

antik
batı
klasikleri

BÜYÜK UMUTLAR

Charles Dickens

antik
batı
klasikleri

LACİVERT YAYINCILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Antik Dünya Klasikleri: 64

Batı Klasikleri Dizisi: 49

ISBN

978-9994-184-52-6

E-ISBN

978-605-5656-34-8

İrtibat için:

Alayköşkü Cad. No: 11 Cağaloğlu / İstanbul

Yazışma: P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

Telefon: (0212) 511 24 24

Faks: (0212) 512 40 00

antikkitap.com

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 12364

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak

Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.

CHARLES DICKENS

Charles Dickens, 7 Şubat 1812'de Landport'ta doğar. John ve Elizabeth Dickens oğullarına Charles John Huffham Dickens adını verirler. Babası uçan kuşa borcu olan bir tüccardır, bu yüzden Dickens ailesi sıkça adres değiştirir.

9 yaşına kadar evde eğitim gören Charles, daha sonra bir Baptist rahibin okuluna başlar. 1821'de ailenin Londra'ya taşınması Charles'ın çocukluk yıllarının en acı dönemi olur. Babası borçları yüzünden hapse girer. Tabii onunla birlikte ne yapacağını bilemeyen ailenin diğer fertleri de hapse taşınır. Küçük Charles bir fabrikada etiket yapıştırıcısı olarak işe girer. Nihayet tüm aile hapisten çıkınca, Charles da normal bir okula gitme hayalini gerçekleştirir. On dört yaşında bir avukatın yanında çalışmaya başlaması hukuk eğitiminin de ilk adımı olur. Catherine Hogart'la evlendikten sonra yazarlıkta yıldızı parlayan Charles'ın ilk başarısı "Pickwick Senetleri"dir. Bir magazin dergisinde editörlük yaptığı sırada "Oliver Twist" doğar. Bunu başka çalışmalar da izler. Tiyatroya olan tutkusu onu oyunlar yazmaya yöneltir. Bunlardan üçü sahnelenmiştir. 1842'de Amerika'ya giden Charles'ın ünü, "David Copperfield"a sonra doruğa ulaşır. 1858'de eşiyle yolları ayrılan Charles Dickens 1870'de hayata veda eder. Bu sırada "Edwin Drood'un Esrarı" adlı kitabı üzerinde çalışmaktadır ve bu çalışması ne yazık ki yarım kalır. Mezarı İngiltere'nin birçok ünlü yazarının da defnedildiği Westminster Abbey'dedir.

İÇİNDEKİLER

I. Cilt

Birinci Bölüm

İkinci Bölüm

Üçüncü Bölüm

Dördüncü Bölüm

Beşinci Bölüm

Altıncı Bölüm

Yedinci Bölüm

Sekizinci Bölüm

Dokuzuncu Bölüm

Onuncu Bölüm

On Birinci Bölüm

On İkinci Bölüm

On Üçüncü Bölüm

On Dördüncü Bölüm

On Beşinci Bölüm

On Altıncı Bölüm

On Yedinci Bölüm

On Sekizinci Bölüm

On Dokuzuncu Bölüm

II. Cilt

Yirminci Bölüm

Yirmi Birinci Bölüm

Yirmi İkinci Bölüm

Yirmi Üçüncü Bölüm

Yirmi Dördüncü Bölüm

Yirmi Beşinci Bölüm

Yirmi Altıncı Bölüm

Yirmi Yedinci Bölüm

Yirmi Sekizinci Bölüm

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Otuzuncu Bölüm

Otuz Birinci Bölüm

Otuz İkinci Bölüm

Otuz Üçüncü Bölüm

Otuz Dördüncü Bölüm

Otuz Beşinci Bölüm

[Otuz Altıncı Bölüm](#)

[Otuz Yedinci Bölüm](#)

[Otuz Sekizinci Bölüm](#)

[Otuz Dokuzuncu Bölüm](#)

[III. Cilt](#)

[Kırkıncı Bölüm](#)

[Kırk Birinci Bölüm](#)

[Kırk İkinci Bölüm](#)

[Kırk Üçüncü Bölüm](#)

[Kırk Dördüncü Bölüm](#)

[Kırk Beşinci Bölüm](#)

[Kırk Altıncı Bölüm](#)

[Kırk Yedinci Bölüm](#)

[Kırk Sekizinci Bölüm](#)

[Kırk Dokuzuncu Bölüm](#)

[Ellinci Bölüm](#)

[Elli Birinci Bölüm](#)

[Elli İkinci Bölüm](#)

[Elli Üçüncü Bölüm](#)

[Elli Dördüncü Bölüm](#)

[Elli Beşinci Bölüm](#)

[Elli Altıncı Bölüm](#)

[Elli Yedinci Bölüm](#)

[Elli Sekizinci Bölüm](#)

[Elli Dokuzuncu Bölüm](#)

I. Cilt

Birinci Bölüm

Soyadımız Pirrip ve vaftiz ismim de Philip olduğundan bu ikisini çocuk aklımla Pip isminden daha kısa ve açık bir şekilde birleştiremezdim herhalde. Ben de kendime Pip dedim ve Pip diye çağırılmaya başladım.

Soyadımızın Pirrip olduğunu babamın mezar taşından ve ablamdan -kendisi demircinin karısıydı- biliyorum. Annemi ve babamı hiç görmediğimden ve o zamanlar fotoğraf da olmadığından görünüşlerinin nasıl olduğunu mezar taşlarından çıkarmaya çalışırdım. Babamın mezar taşının üzerindeki yazılar bana garip bir şekilde onun eski kafalı, şişman, esmer, siyah kıvrıkcık saçlı bir adam olduğu fikrini verdi. "Yukarıdakinin karısı Georgiana" yazısının karakterinden ve köşelerden annemin çilli ve hastalıklı olduğu kanısına vardım o zamanki aklımla. İkisinin mezarlarının yanı başında sıra sıra dizili olan yarım metre uzunluğundaki beş tane dörtgen taşa gelince... Bunlar, hayat mücadelesinden çok çabuk vazgeçmiş beş erkek kardeşimin aziz hatıralarıydı. Ne zaman onları düşünsem sırt üstü yatmış, elleri ceplerinde dünyaya geldiklerini, gidene kadar da hiç istiflerini bozmadan aynı duruşu koruduklarını hayal ederdim.

Bizimkisi nehrin kıyısında, denizden yirmi mil içeride bir bataklık köyüydü. Neyin ne olduğuna dair ilk canlı ve geniş kapsamlı izlenimimi soğuk ve nemli bir günde edindim. Akşam olmak üzereydi. O gün kesinlikle anladım ki ısırğan otlarıyla dolu bu çıplak yer bir kilise mezarlığıydı ve bu köyün merhumu Philip Pirrip ve yukarıdakinin karısı Georgiana ölmüş ve gömülmüşlerdi. Ve adı geçenlerin bebekleri Alexander, Bartholomew, Abraham, Tobias ve Roger da ölmüş ve gömülmüşlerdi. Ve kilisenin ötesinde, üzerinde dağınık halde sürülerin otladığı, duvarlar, kanallar, tümsekler ve kapılarıyla kesişen çorak yer bataklıkta. Ve ötesindeki cılız kurşuni çizgi nehirdi ve rüzgârın kendisinden kaçtığı, uzaktaki vahşi in denizdi. Ve hepsinden birden korkup ağlamaya başlayan titrek çocuk da Pip'di.

"Kes sesini!" dedi korkunç bir ses ve bir adamın kilise sundurmasının olduğu taraftaki mezarların arasından çıktığını gördüm. "Ses çıkarma seni küçük şeytan, yoksa boğazını keserim!"

Ayağında kocaman bir zincir olan, kaba görümlü, gri kıyafetler içinde, korkunç bir adamdı. Şapkasız, ayakkabıları delik deşik, başında eski bir bez sarılı olan bir adam... Denizde sırlıklam ıslanmış, çamura batmış, taşlar yüzünden topallayan, çakmaktaşlarının ayaklarını kestiği, ayaklarına ısırğanların, dikenlerin battığı, topallayan, titreyen, kızgın bakan, hırıltılar çıkaran ve beni çenemden yakalarken dişleri gıcırdayan bir adam....

"Ahh! Boğazımı kesmeyin efendim!" diye yalvardım korku içinde. "Yalvarırım yapmayın efendim!"

"Adını söyle!" dedi adam. "Çabuk!"

"Pip, efendim!"

"Bir kere daha!" dedi adam. "Yüksek sesle!"

"Pip. Pip, efendim!"

"Nerede yaşıyorsun sen? Evini göster."

Kızılağaçların ve tepesi budanmış ağaçların arasında, kiliseye bir ya da iki mil uzaklıktaki düzlükte kurulmuş köyümüzü işaret ettim.

Adam bana bir an baktıktan sonra baş aşağı çevirip ceplerimi boşalttı. Bir parça ekmekten başka hiçbir şey yoktu cebimde. O kadar güçlüydü ve bunu o kadar aniden yaptı ki, kilise tepe taklak oldu ve çan kulesini ayaklarımın altında gördüm. Kilise normale döndüğünde, adam ekmeği büyük bir iştahla yiyor, ben de yüksek bir mezar taşının üstünde oturuyordum.

"Seni köpoğlu!" dedi adam dudaklarını yalayarak. "Amma tombul yanakların var senin!"

O zamanlar yaşitlarımdan çelimsiz ve güçsüz olmama rağmen sanırım yanaklarım tombuldu.

Başını tehditkâr bir biçimde iki yana sallayarak, "İnsanın yiyesi geliyor be!" dedi.

Öyle yapmaması umudumu dile getirdim ciddiyet içinde ve beni üzerine koyduğu mezar taşına daha sıkı tutundum; biraz üzerinde durabilmek, biraz da ağlamamak için.

"Bak bakayım buraya!" dedi adam. "Annen nerede senin?"

"Orada efendim!" dedim.

İrkildi, koşmaya başladı; sonra durup arkasına baktı.

"Orada efendim!" diye çekinerek açıkladım. "Yukarıdakinin karısı Georgiana. O benim annem."

"Haa!.." dedi gelirken. "Annenin yanındaki de baban mı?"

"Evet efendim!" dedim. "O da bu köyün merhumu."

"Haa..." diye homurdandı düşünceli düşünceli. "Kiminle yaşıyorsun sen? Yaşamana izin verileceğini düşünürsek tabii! Ki henüz kararımı vermedim!"

"Ablamla efendim! Bayan Joe Gargery. Kendisi demirci Joe Gargery'nin karısıdır."

"Demirci ha?" dedi ve ayaklarına baktı.

Ayaklarına ve bana birkaç kez pis pis baktıktan sonra üzerinde oturduğum mezar taşına yaklaştı, iki kolumdan tuttu, gözleri mümkün olduğunca kuvvetli bir ifadeyle bana bakıyordu. Ben de en çaresiz halimle ona bakayım diye beni olabildiği kadar arkaya yatırdı.

"Bak şimdi, yaşayıp yaşamayacağını belirleyecek soru geliyor. Sen eğe nedir biliyor musun?"

"Evet efendim!"

"Yiyeceğin de ne olduğunu bilirsin?"

"Evet efendim!"

Her sorudan sonra kendimi daha çaresiz ve tehlikede hissetmem için beni daha çok arkaya yatırıyordu.

"Bana bir eğe getireceksin." Beni yatırdı tekrar. "Ve yiyecek." Tekrar yatırdı. "İkisini de getireceksin." Tekrar yatırdı. "Yoksa senin kalbinle ciğerini sökerim!"

O kadar korktum ve başım döndü ki ellerine yapıştım, "Lütfen beni kaldırın! Belki o zaman midem bulanmaz ve de size daha çok yardımcı olabilirim!" dedim.

Beni öyle bir ters yüz etti ki kilise kendi etrafında döndü. Sonra beni kollarımdan tuttu, taşın üzerine dikip devam etti şu korkunç sözlerle:

“Yarın sabah erkenden şuradaki eski bataryaya eğe ve yiyecek getiriyorsun. Bunu yaparsan ve beni gördüğünü kimseye söylemeye ya da ima etmeye kalkışmazsan yaşamana izin verilecek. Söylediklerimin herhangi birini yapamazsan, ne kadar küçük olurlarsa olsunlar, kalbin ve ciğerin çıkarılıp yenecek. Şimdi, ben yalnız değilim, sen öyle sanabilirsin ama... Benimle saklanan genç bir adam var, ki beni o genç adamla karşılaştırırsak ben melek sayılırım. O benim dediklerimi duyuyor. Onun bir çocuğa ve onun kalbiyle ciğerine ulaşmak için kendine has gizli bir tekniği var. Bir çocuğun o adamdan saklanmaya teşebbüs etmesi boşuna. Çocuk kapısını kilitleyebilir, sıcak yatağında olabilir, kendini sarıp sarmalayabilir, başını sıkıca battaniyesinin altına sokabilir, kendini rahat ve güvende hissedebilir ama bu genç adam yavaşça gelip onun üstünü açar. Ben onu sana zarar vermesin diye zor tutuyorum şimdi. Onu senden uzak tutmak zor gerçekten. Şimdi ne diyorsun?”

Ona, eğeyi, bulabildiğim kadar yiyeceklerle birlikte sabah erkenden bataryaya getireceğimi söyledim.

“Gelmezsem Allah çarpsın de!” dedi adam.

Ben de öyle söyledim ve beni yere indirdi.

“Şimdi...” diye devam etti. “Aldığın görevi hatırla, o genç adamı hatırla ve evine dön!”

“İyi... İyi geceler efendim!” dedim sendeleyerek.

“Amma da iyi gece...” dedi etrafındaki soğuk ve nemli düzlüğe bakarak. “Keşke bir kurbağa olsaydım. Ya da yılanbalığı.”

Bir yandan kollarıyla titreyen vücudunu sararak -sanki kuvvet veriyormuş gibi sıkıca kavrayarak- alçak kilise duvarına doğru topallayarak gitti. Isırgan otlarının ve yeşil tepecikleri saran fundalıkların arasında, onu ayak bileğinden yakalayıp içeri çekmek için mezarlarından usulca uzanan ölülerin ellerinden kaçıyormuş gibi dikkatle ilerlerken, dönüp çocuk gözlerime baktı.

Alçak kilise duvarına geldiğinde, bacakları uyuşmuş ve kaskatı kesilmiş bir adam gibi üzerinden atladı duvarın ve bana bakmak için döndü. Onu dönerken görünce, yüzümü eve çevirdim ve tabanları yağladım. Ama hemen sonra arkama baktım ve onu nehre doğru giderken gördüm. Hâlâ kollarıyla kendini sarıyordu ve çok yağmur yağdığında veya sular yükseldiğinde üzerlerine basılan, oraya buraya saçılmış kayaların arasında yaralı ayaklarıyla dikkatle yürüyordu.

Arkasından bakmak için durduğumda bataklıklar sadece ufuktaki siyah uzun bir çizgiden ibaretti. Nehir de başka bir yatay çizgiydi, ne çok geniş ne de çok siyahtı. Gökyüzünde uzun kıvrık çizgilerle yoğun siyah çizgiler birbirine karışmıştı. Bütün bu manzara içinde zor iki siyah nesne algılayabildim. Bir tanesi denizcilerin dümendeyken kullandıkları işaret kulesiydi. Bir direğin üzerindeki kasnaksız bir fıçı gibiydi. Yanına yaklaştıkça çirkinleşiyordu. Öbürü de eskiden bir korsanın asıldığı bir darağacı. Dünyaya yeniden gelen bir korsanmış ve kendisini tekrar asacakmış gibi, topallayarak bu ikincisine doğru gidiyordu adam. Öyle olduğunu düşündüğümde sarsıldım. Sığırların başlarını kaldırıp ona baktıklarını görünce “Onlar da mı öyle düşünüyor acaba?” diye merak ettim. Korkunç genç

adamı görmek için etrafa bakındım, ama izinerastlayamadım. Yine de korkmuştum ve hiç durmadan eve koştum.

İkinci Bölüm

Ablam Bayan Joe Gargery benden yirmi yaş büyüktü. Komşuları arasında beni "elinde büyütmüş" olmasıyla bilinirdi. Kendisi de öyle olduğunu düşünürdü. Elinin sert ve ağır olduğunu ve ellerini ne benim ne de Joe'nun üzerinden çekmediğini bildiğimden, "elinde büyütme" ifadesinin anlamının böyle bir şey olduğunu zannederdim.

Ablam güzel bir kadın değildi ve bence Joe Gargery'yi evlenmeye kendi zorlamıştı. Joe Gargery tüysüz yüzünün iki yanında sarı bukleleri olan sarışın bir adamdı. Gözlerinin mavisi öyle kararsız bir renkti ki, gözlerinin akına karışmış gibiydi. Sakin, iyi huylu, babacan, safça, iyi bir dosttu. Kuvvetçe bir nevi Herkül'dü. Acizlikte de...

Siyah saçlı ve kara gözlü ablam Bayan Joe'nun teninin kırmızılığı o kadar keskindi ki bazen "Yıkarken sabun yerine Hindistan cevizi rendesi mi kullanıyor acaba?!" derdim. Uzun boyluydu; kemikli bir yapısı vardı. Hemen hemen her zaman kare şeklindeki üst kısmına bir sürü iğne tutturulmuş, arkadan iki düğüm attığı kaba bir önlük takardı. Neden onu taktığını, illa takması gerekiyorsa da neden hayatının hiçbir günü çıkarmadığını anlamıyordum.

Joe'nun demirci ocağı evin bitişiğindeydi. Evimiz o zaman köydeki birçok ev gibi ahşap bir evdi. Kilisenin bahçesinden eve koşarak gittiğimde ocak kapalıydı ve Joe tek başına oturuyordu. Joe ve ben aynı dertten muzdarip kişiler olarak birbirimize güvenirdik. Kapıyı açıp da kapının karşısında, ocağın başında otururken onu gördüğümde, varlığı bana yine güven verdi.

"Bayan Joe seni aramak için pek çok kez dışarı çıktı. Yine dışarıda. Bu çıkışı on üç oldu."

"Öyle mi?"

"Evet Pip!" dedi Joe. "Ve daha da kötüsü yanında kaşyıcı var."

Bu kötü haberi aldığımda yeleğimin tek düğmesini büküp durmaya başladım ve büyük bir üzüntüyle ateşe baktım. Kaşyıcı benim vücuduma temasları sonucu düzleşen, ucunda balmumu olan bir değnekti.

"Oturdu, oturdu ve kalkıp kaşyıcıyı kaptı, sonra da deli gibi dışarı çıktı. Bunu yaptı işte!" dedi Joe yavaşça. Bir yandan maşayla ateşi karıştırıyordu. "Çılgın gibi dışarı çıktı Pip."

"Uzun zamandır mı dışarıda Joe?" Ona her zaman daha büyük bir çocukmuş, akranımmış gibi davranırdım.

Yukarıda asılı Hollanda malı saate bakıp "Son krizi beş dakikadır sürüyor Pip. Geliyor!" dedi. "Kapının arkasına geç ahbap, havluyu da arkana al."

Tavsiyesine uydum. Ablam Bayan Joe kapıyı sonuna kadar açıp arkasında bir engelle karşılaştıkça sebebini hemen keşfetti ve kaşyıcıyı daha ileri bir tetkik için kullandı. Sonunda beni Joe'ya fırlattı. Ben genelde onun evliliğinde mermi işlevini görüyordum. Joe nasıl olursa olsun beni tutmaktan memnundu yine de. Beni ocak tarafına çekip kocaman bacağıyla çevreledi.

"Nereledesin seni küçük maymun?" dedi Bayan Joe ayağını yere vurarak. "Beni korkutup endişelendirmek için neler yaptığını söyle çabuk! Yoksa elli tane Pip olsa, beş yüz tane de Gargery olsa, seni o köşeden çıkarırım!"

Ağlayarak, "Kilise mezarlığına gittim sadece!" dedim taburemden.

"Kilise mezarlığı ha!" diye tekrarladı ablam. "Ben olmasaydım çoktan oraya gitmiş ve bir daha dönmemiş olurdun. Seni kim elinde büyüttü?"

"Sen büyüttün!" dedim.

"Neden yaptım acaba?" diye bağırdı.

"Bilmiyorum!" dedim sızlanarak.

"Esas ben bilmiyorum!" dedi ablam. "Şimdi olsa yapmam, bunu biliyorum. Sen doğduğundan beri önlüğümü hiç çıkarmadığımı söyleyebilirim. Senin annen olmadan, bir demircinin karısı olmak -ve onun bir Gargery olması- yeterince kötü zaten!"

Ateşe doğru kederli kederli bakarken düşüncelerim o meseleden uzaklaştı. Çünkü bataklıkta gördüğüm ayakları zincirli kaçak, gizemli genç adam, eğe, yiyecekler ve onların bu iki ihtiyacını temin etmek üzere verdiğim korkunç söz yükseldi kömürlerin arasından.

"Hıh!" dedi bayan Gargery, elindeki kaşığı bana doğru yöneltirken. "Kilise mezarlığı demek! Kilise mezarlığı dersiniz tabii ikiniz de!" Bu arada birimiz bunu hiç söylememişti. "Bugünlerde kilise mezarlığını boylayacağım sayenizde ve siz mükemmel ikili bensiz kalacaksınız."

O kendini sofrayı kurmaya verdiğiğinde, Joe eğilip bana baktı. Sanki ikimizi düşünüp, gelecekte böyle acı bir şeyin olması durumunda nasıl bir ikili olabileceğimizi hesaplıyordu. Sonra oturup sarı lüleleriyle oynayarak, mavi gözleriyle Bayan Joe'yu izledi. Bu tür gerginlikler olduğu zaman hep böyle davranırdı.

Ablamın hiç değişmeyen bir tereyağlı ekmek hazırlama stili vardı. İlk önce, sol eliyle dilimi sert ve hızlı bir şekilde önlüğüne bastırırdı. Bazen orada iğne olurdu ve yerken ağzımıza gelirdi. Sonra bıçağa biraz tereyağı alırdı -fazla değil ama!- ve onu ekmeğe sürerdi. Bunu bir eczacının merhem hazırlaması gibi yapardı. Şamar atma hünerini kullanarak bıçağın iki yüzüyle de tereyağının, ekmeğin kabuklarından taşan kısımlarını düzeltir, bıçağı şık bir hareketle temizler ve ekmekten kalın, yuvarlak bir parça keserdi. Bu parçayı ekmekten ayırmadan önce de onu ikiye böler; birini bana, birini Joe'ya verirdi.

Aç olsam da dilimimi yemeye cesaret edemiyordum. Korkunç arkadaşım ve onun daha da korkunç arkadaşı için bir şeyler ayırmam gerektiğini hissediyordum. Biliyordum ki Bayan Joe'nun eli çok sıkıydı ve yiyecek aşırma girişimlerim sonucunda kilerde bir şey bulamayabilirdim. O yüzden tereyağlı ekmek payımı pantolonumun paçalarına koymaya karar verdim.

Amacıma ulaşmak için gerekli kararı vermek bir felaketti. Yüksek bir binanın en üst katından aşağıya ya da derin bir suya atlamaya karar vermek zorunda gibiydim. Ve hiçbir şeyden haberi olmayan Joe bunu zorlaştırıyordu. Daha önce de değindiğim dert ortaklığımızda ve sıcak dostluğumuzda dilimlerimizi yerken ara sıra dilimleri birbirimize göstererek -ki bu bizi yeni oyunlar bulmaya teşvik ediyordu- lokmalarımızı karşılaştırmamız bizim akşam yemeğindeki alışkanlığımızdı.

O gece Joe arkadaşça rekabetimizi başlatmak için hemen bitirdiği dilimiyle beni bu oyuna davet etti ama bana her baktığında bir dizimde yeşil çay fincanım, öbüründe dokunulmamış tereyağlı ekmeğim duruyordu. En sonunda, umutsuzca anladım ki düşündüğüm şeyi yapmalıydım ve bunu imkansız gibi görünen bir şekilde gerçekleştirmeliydim. Hem de Joe'nun bana boş boş baktığı bir anda, tereyağlı ekmeğimi bacağımın altına koydum.

Joe kesinlikle rahatsız olmuştu benim iştahsızlığımdan ve diliminden düşünceli bir ısırik aldı. Belli ki zevk almıyordu. Lokmayı her zamankinden daha çok evirip çevirdi ağzında, düşüncelere daldı ve sonra da hap gibi yuttu. Tam başka bir ısırik alacaktı ki bana baktı ve tereyağlı ekmeğimin yerinde olmadığını gördü.

Joe'nun ekmeğini ısırmadan yüzünde bir merak ifadesiyle bana bakakalması ablamın dikkatinden kaçmadı tabii.

"Ne oldu şimdi?" dedi zekice, fincanını masaya bırakarak..

Joe ciddi bir şekilde bana bakıp azarlayıcı bir tavırla başını sallayarak, "Pip, dostum! Başına kötü bir şey gelebilir. Boğazında kalır. Onu çiğnemiş olamazsın Pip!" dedi.

"Yine ne oldu?" diye tekrarladı ablam, biraz öncekinden daha sert bir sesle.

"Eğer yapabilirsen, öksürüp çıkarmanı tavsiye ederim Pip!" dedi Joe dehşet içinde. "Görgü kuralları bir tarafa, sağlığın da önemli."

Ablam iyice umutsuzluğa kapıldı ve Joe'nun üzerine atlayıp favorilerinden tutup başını kısa bir süre duvara çarptı. Bu sırada ben köşede suçlu suçlu onlara bakıyordum.

Nefes nefese "Belki şimdi ne olduğunu söylersin aptal koca domuz seni!" dedi ablam.

Joe çaresiz bir halde ona baktı. Sonra dilimden çaresizce bir ısırik aldı ve yine bana baktı.

Bir yandan ağzındaki lokmayı çiğnerken bir yandan da sanki odada bir tek ikimiz varmışız gibi sessizce, "Bilirsin, Pip!" dedi. "Biz her zaman arkadaş olduk ve ben senin kötülüğünü isteyecek son kişiyim. Ama böyle..." Sandalyesini kaldırdı ve ikimizin arasındaki yere, sonra tekrar bana baktı. "Böyle garip bir şekilde yutma."

"Çiğnemedi mi yutuyor?" diye bağırdı ablam.

"Bilirsin ahbab!" dedi Joe, ağzındaki lokmayla hâlâ Bayan Joe'ya değil de bana bakarak. "Senin yaşındayken ben de çoğu zaman yemekleri çiğnemedi yutardım. Ve bir erkek çocuğu olarak 'çiğnemedi yutanlar' arasındaydım ama senin lokman kadar büyüğünü çiğnemedi yutanı görmedim. Çok şükür ölmedin!"

Ablam üzerime atlayıp, saçlarımı çekip beni yukarı kaldırarak şu korkunç sözlerden başka bir şey demedi: "Buraya gelip ilacını içiyorsun!"

Bazı tıp canavarları o günlerde katran suyunu iyi bir ilaç olarak piyasaya sürmüşlerdi. Bayan Joe da dolapta bundan hep bir miktar bulundururdu. Kötü tadına bakarak faydalı olduğuna inanıyordu. Kuvvetlendirici bir ceza alternatifi olarak büyük ihtimalle bir dolu iksir içiriyordu bana. Biliyordum ki bunu içince yeni boyanmış bir çit gibi kokuyordum. O akşamki durumun ciddiyeti bu karışımdan yarım litre içmemi gerektiriyordu. Bayan Joe sanki ben daha rahat edeyim diye başımı kolunun altına alarak boğazımdan aşağı ilacı boşalttı. Joe bunun yarısı kadarla kurtuldu çünkü sırasını savmıştı -ateşin yanında yavaşça

yemeğini yerken durumdan rahatsız ve düşünceliydi-. Bana kalırsa, diyebilirim ki, sonradan sıra yine ona geldi, eğer daha önce gelmemişse de...

Vicdanın bir çocuğu veya adamı suçlaması korkunç bir şey ama bir çocuğun vicdanındaki gizli yükün pantolonunun aşağısındaki başka bir gizli yükle işbirliği yapması (sizi temin ederim ki) büyük bir ceza. Bayan Joe'yu soyacağım fikri -Joe'yu soyacağımı hiç düşünmedim; evdeki hiçbir şeyi onunmuş gibi görmüyordum ki!- otururken bir elimle tereyağlı ekmeği tutma mecburiyetiyle birleşiyordu. Mutfaktan bir şey getirmem söylendiğinde çıldırarak gibi oluyordum. Sonra, ateş bataklık rüzgârıyla parlayınca dışarıdan bana gizlilik üzerine yemin ettiren, yarına kadar aklıktan ölmeyeceğini ama şimdi karnının doyurulması gerektiğini söyleyen adamın sesini duyduğumu sandım. Sonra düşündüm de, ya beni öldürmemesi için zor zapt edilen genç adam sabırsızlansaydı ya da kalbimle ciğerimi sökme hakkını kendinde yarın değil de bugün görseydi? Eğer insanların tüyleri korkudan diken diken oluyorsa, benimkiler kesin olmuştu. Ama belki de hiç kimsenin olmamıştır!

Noel arifesiydi ve ertesi gün için hazırlanan pudingi bakır bir karıştırıcıyla yukarıda asılı Hollanda saatine bakıp 7'den 8'e kadar karıştırmam gerekiyordu. Ayaklarımdaki yükü bunu yapmaya kalktım -bu bana yine ayaklarında yük olan adamı hatırlattı- ve ayak bileğimden tereyağlı ekmeği çıkartmak yapılamayacak kadar zor bir egzersiz gibi geldi. Sonra neşeli bir halde o düşüncelerden uzaklaştım ve vicdanımın o parçasını tavan arasındaki odamda bıraktım.

"Baksana!" dedim Joe'ya karıştırma işlemi bitince, yatağıma gönderilmeden önce şöminenin önünde son kez ısınırken. "Top sesi miydi onlar Joe?"

"Ya, bir mahkum daha dışarıda."

"O ne demek Joe?"

Bayan Joe -ki her zaman açıklama işini üzerine alırdı- ters ters, "Kaçmış,kaçmış!" dedi. Katran suyu verir gibi yaptı açıklamayı da.

Bayan Joe elindeki tığ işine dönmüşken ben, "Mahkum ne demek?" diye sordum Joe'ya. Joe cevabını o kadar ayrıntılı verdi ki, "Pip"den başka hiçbir şey anlamadım.

"Dün gece bir mahkum kaçmış!" dedi Joe yüksek sesle. "... Güneşin batışında atılan toptan sonra. Uyarı için top atmışlardı. Şimdi başka birinin daha kaçtığını haber vermek için top atıyorlar galiba."

"Kim top atıyor?"

"Bırak şu çocuğu!" diye kesti ablam, kaşlarını çatıp işinin arasında bana bakarak. "Amma çok soru soruyor! Soru sorma, hem yalan da söyletmezsin böylece."

Soru sorduğumda yalan söyleyeceğini ima etmesi nezaketsizlikti. Zaten yanımızda başka birileri yoksa hiç nazik olmazdı ki!

Bu noktada Joe merakımı daha da artırdı. Ağızını olabildiğince çok açarak "keçileri kaçırarak" demeye çalıştı gibi geldi bana. Ben de doğal olarak "Bayan Joe mu?" diye sordum dudaklarımı oynatarak. Ama Joe bunu anlamadı. Ağızını tekrar kocaman açarak üstüne basa basa bir kelime çıkardı ağzından ama ben hiçbir şey anlamadım.

"Bayan Joe!" dedim son çare olarak. "Eğer çok rahatsız olmayacaksanız bilmek

istiyorum. Top sesleri nereden geliyor?"

"Allah bunun iyiliğini versin!" dedi ama kastettiği şey tam tersiydi besbelli. "Gemi hapishanesinden!"

"Haaa!" dedim Joe'ya bakarak. "Gemi hapishanesi demek!"

Joe anlamlı anlamlı öksürdü, "Sana söylemiştim!" der gibi.

"Peki gemi hapishanesi ne demek?" diye sordum.

"Bu çocuk hep böyle!" diye bağırdı ablam iğnesi ve ipliğiyle beni gösterip, başını sallayarak. "Bir cevap ver, bir düzine soru sorsun! Gemi hapishanesi batağın karşısında, mahkumların konulduğu gemilere deniyor." Biz bataklığa bataklık derdik.

Umutsuzlukla "Merak ettim bu gemilere kimler, niye konuyor?" diye sordum.

Bu kadarı Bayan Joe'ya çok fazlaydı. Hemen ayağa kalktı. "Sana ne dedim çocuk? İnsanların hayatını didik didik et diye büyütmedim seni ellerimle. Bu benim için övünülecek bir şey değil, suç olurdu. İnsanlar gemi hapishanesine konuyorlar çünkü cinayet işliyorlar, çünkü soygun, sahtekârlık ve bunun gibi pis işler yapıyorlar. Şimdi doğru yatağa!"

Yatağa kadar mumla gitmeme izin yoktu. Karanlıkta yukarı çıkarken Bayan Joe'nun son sözlerine eşlik etmek için vurduğu yüksüğün sesi kulaklarımda çınıyordu. Korkuyla gemi hapishanesinin benim için uygun bir yer olduğunu fark ettim. Sonum orasıydı. Soru sormaya başlamıştım ve de Bayan Joe'nun kilerini soyacaktım.

O zamandan beri, ki uzun bir süre oldu, çok az insanın çocukların korktuklarında ne kadar ketum olduklarını bildiğini düşünmüşümdür. Korkunun sebebi ne kadar mantıksız olursa olsun, korku korkudur. Kalbimi ve ciğerimi isteyen genç adamdan ölümüne korkuyordum; ayakları zincirli muhatabımdan da, korkunç bir söz vermiş olan kendimden de... Beni her seferinde püskürten o çok güçlü ablamdan kurtuluş umudum yoktu. Eğer istenseydi, korkumun gizliliği içinde neler yapabileceğimi düşünmekten bile korkuyorum.

O gece biraz gözlerimi kapayayım dedim, onda da güçlü bir ilkbahar med-cezirinde kendimi nehirde gemi hapishanesine doğru sürüklenirken gördüm. Ölü gibi bir korsan, ben darağacından geçerken kıyıya gelip bir an önce asılmamı ve bunun hemen yapılmasını söylüyordu megafonla. Uykum gelse de uyumaya korkuyordum. Biliyordum ki sabahın ilk ışıklarıyla kileri soymam gerekecekti. Bunu gece yapmama imkan yoktu, çünkü o zamanlar kibrit yoktu ve ateş yakmak için çakmaktaşını çeliğe sürtmem gerekiyordu, ki bu da zincirlerini kesen korsanın çıkardığı sesleri çıkarıyordu.

Küçük pencereimin siyah kadife perdesi griye döndüğünde kalkıp aşağı indim. Yerdeki her tahta ve tahtalardan çıkan her bir çatırtı arkamdan "Hırsız, dur!" ve "Bayan Joe, uyan!" diyordu. Kilerde -ki mevsimden dolayı her zamankinden daha doluydu- sanırım arkamı döndüğümde ayağıma dolanan bir tavşan yüzünden çok telaşlandım. Öyle olup olmadığını anlayacak kadar vaktim yoktu, çünkü zaman kaybedemezdim. Biraz ekmek, birkaç parça peynir, yaklaşık yarım kavanoz kıyım -bunu önceki akşamki dilimimle beraber sardım- taş bir şişeden biraz kanyak (Sonradan bunu İspanyol usulü meyan kökü likörü yapmak için odamda gizlice kullanmış olduğumdan şişeye boşalttım ve taş şişeyi de mutfak dolabındaki bir sürahiyle doldurdum.), üzerinde eti az olan bir kemik parçası ve yuvarlak, güzel bir dilim kıymalı börek çaldım. Az daha böreksiz gidiyordum, ama üst rafa

bir baktım, börek var. Ablamın bunu hemen fark etmemesini umarak böreği aldım.

Mutfakta demirhaneye açılan bir kapı vardı. Kapının kilidiyle sürgüsünü açtım ve Joe'nun alet edevatı arasından bir eğe aldım. Sonra sürgüyle kilidi bulduğum gibi bırakıp, önceki akşam eve girdiğim kapıdan çıkarak kapıyı kapattım ve sisli bataklığa doğru koşmaya başladım.

Üçüncü Bölüm

Kırağılı bir sabahtı ve hava çok nemliydi. Küçük pencereden dışarıdaki nemi görmüştüm. Sanki cinler bütün gece ağlayıp pencereyi de mendil olarak kullanmışlardı. Şimdi de çıplak çitlerin ve cılız otların üzerindeydi nem; daldan dala, yapraktan yaprağa uzanan kalınca bir örümcek ağı gibi... Çitin her tahtasında ve her kapıda soğuk ve yapış yapış bir ıslaklık vardı. Bataklıktaki sis o kadar yoğunlu ki, yoldan geçenlere bizim köyü gösteren tabelanın ok işareti -hiçbir zaman gelmedikleri için yönünü de bilmezlerdi- yanına iyice yaklaşıp kadar görünmüyordu. Üstünden su damlayan tabelaya bakarken, baskı altındaki vicdanımla onu, beni gemi hapishanesine yönelten bir hayalet gibi gördüm.

Bataklığa geldiğimde sis daha da yoğunlu. O kadar ki, sanki ben değil de, etrafımdaki şeyler bana doğru koşuyordu. Bu, suçlu biri için hiç de hoş değildi. Kapılar, hendekler ve setler sisten hızla bana doğru gelirken sanki "Börek hırsızı çocuk! Durdurun onu!" diye bağıyorlardı. Sürüler aniden karşıma çıkıp, yüzüme dikkatle bakarak, burun deliklerinden dumanlar çıkarta çıkarta "Hey, küçük hırsız!" diyorlardı. Beyaz kravatlı siyah bir öküz -benim uyanmış vicdanıma göre dindar bir havası vardı- gözlerime o kadar ısrarlı baktı, ben yanından geçerken başını öyle suçlayıcı bir şekilde salladı ki, ağlayarak "Yapmak zorundaydım efendim! Kendim için almadım!" dedim. Bunun üzerine başını yere indirdi; burnundan bir duman bulutu çıkardı; arka ayaklarıyla çifte atıp kuyruğunu sallayarak gözden kayboldu.

Bütün bunlar olurken, nehre doğru ilerliyordum. Ama ne kadar hızlı gidersem gideyim ayaklarımı ısıtamıyordum. Koşarak buluşmaya gittiğim adamın ayaklarına takılmış zincirler gibi, nemli soğuk da benim ayaklarıma takılmıştı. Bataryaya giden yolu biliyordum, çünkü Joe'yla bir pazar oraya gitmiştik ve Joe eski bir topun üzerinde otururken bana onun çırağı olduğumda orada çok eğleneceğimizi söylemişti. Nasıl olduysa, sis beni şaşırttığından sağa doğru fazla gitmiştim. Çamurun üstündeki gevşek taşların ve suyu çevreleyen kazıkların üstüne basarak nehir kıyısından geri gelmek zorunda kaldım. Elimdekilerle yürürken tam bataryaya yakın olduğunu bildiğim hendeği atlayıp, hendeğin sonraki tepesiği tırmanmıştım ki, karşımda oturan adamı gördüm. Arkası bana dönüktü. Kollarını kavuşturmuş, öne doğru kaykılmış horul horul uyuyordu.

Aniden kahvaltısıyla çıkagelmeme memnun olacağını düşündüm. Yavaşça yanına yaklaşip omzuna dokunmamla zıplaması bir oldu. Bu aynı adam değildi, başka biriydi.

Bu adam da koyu gri giysiler içindeydi. Bunun da ayağında zincirler vardı, topaldı, boğuk bir sesi vardı, üşümüştü. Diğer adam neyse bu da oydu. Diğerinden farkı, yüzü ve büyük kenarlı, tepesi alçak şapkasıydı. Bütün bunları bir anda fark ettim, çünkü sadece bir anım vardı. Bana küfretti, vurmaya çalıştı ama bu zayıf bir vuruştı, beni ıskaladı. Tökezledi, az

daha kendi yere düşüyordu. Sise doğru koşarak uzaklaştı, giderken de iki kez tökezledi. Sonra onu gözden kaybettim.

“Genç adam!” diye düşündüm. Onun kim olduğunu anladığımda kalbim küt küt atmaya başladı. Ciğerimin nerede olduğunu bilseydim ciğerimde bir ağrı hissettiğimi bile söyleyebilirdim!

Az sonra bataryadaydım ve doğru adam beni bekliyordu. Kollarını kavuşturmuş topallayarak bir o yana bir bu yana gidip geliyordu. Bütün geceyi böyle geçirmiş gibiydi. Eminim çok üşümüştü. Gözümün önünde yere düşüp keskin soğuk yüzünden ölmesini bekliyordum biraz da. Gözlerinden çok aç olduğu belliydi. Bana öyle geldi ki eğeyi verdiğimde elimdeki çıkını görmeseydi, eğeyi yemeye kalkışacaktı. Üstümde ne varsa almak için beni ters yüz etmedi bu sefer, ama ben çıkını açarken ve ceplerimi boşaltırken beni yine yukarı kaldırdı.

“Şişenin içinde ne var ufaklık?” diye sordu.

“Konyak!” dedim.

Başka birinden kaçıyormuş gibi büyük bir aceleyle kıymayı garip bir şekilde ağzına tikiyordu. Biraz likör almak için durdu. Bu sırada o kadar şiddetli titriyordu ki, şişenin ağzını ısırmaya gerek kalmadan açmaya yeterdi.

“Bence siz bataklık sıtması olmuşsunuz!” dedim.

“Bence de öyle çocuk!” dedi.

“Burası kötü bir yer.” dedim. “Bataklıklarda yatıyorsunuz ve buralarda bataklık humması mikrobu var. Romatizma da yapar.”

“Onlar beni öldürmeden kahvaltımı yapayım!” dedi. “Hemen darağacına gidecek olsam yine yaparım. Bahse girerim titremelerim kesilecek.”

Kıymayı, kemikli eti, ekmeği, peyniri ve kıymalı böreği bir arada, şapırdatarak yiyordu. Sık sık durarak -çenesinin faaliyetlerini bile durdurarak- bizi çevreleyen sise bakıp, etrafı dinliyordu. Belki gerçek, belki de hayali bir ses –nehirdeki bir şırıltı ya da bataklıktaki bir canavarın nefesi- onu sıçrattı. Aniden, “Bana yalan söylemiyorsun değil mi küçük şeytan? Buraya kimseyi getirmediğin değil mi?” diye sordu.

“Hayır efendim, hayır!”

“Peşine birini takmadın değil mi?”

“Hayır!”

“Sana inanıyorum!” dedi. “Eğer benim gibi ölüme yakın sefil birinin yakalanmasına yardım etseydin, vahşi bir av köpeği gibi olurdu.”

İçinde bir saat varmış da o saat çalacakmış gibi boğazından bir ses geldi. Lime lime olmuş ceketinin koluyla gözünü sildi.

Perişan haline acıyarak onun börek yemesini seyrederken “Beğendiğinize sevindim!” deme cesaretini gösterdim.

“Bir şey mi dedin?”

“Beğendiğinize sevindim dedim.”

“Sağol çocuk! Beğendim.”

Bizim köpeklerden birinin yemek yeme şeklini izlemiştim birçok kez. Köpeğin yemesiyle

bu adamınki arasında bariz bir benzerlik vardı. Adam tıpkı köpek gibi güçlü ve aceleci ısırıklar alıyordu. Her lokmayı çabucak yutuyor, hatta mideye indiriyordu. Yerken bir yandan da herhangi bir yerden birinin gelip de böreği alma tehlikesiyle karşı karşıyaymış gibi etrafına bakınıyordu. Huzursuzdu. Keyfini çıkaramıyordu yediklerinin. Bütün bu halleriyle gerçekten de köpeğe çok benziyordu.

"Korkarım ona bir şey bırakmayacaksınız." dedim, kaba bir söz söylememek için bir müddet tereddüt ettikten sonra, çekinerek... "Bunları aldığım yerde daha fazlası yok." Bu durumun kesinliği beni bunu söylemeye iten.

"Ona bırakmak mı? O kim?" diye sordu arkadaşım, böreğin kırıntılarını yerken.

"Genç adam. Hani şu bahsettiğiniz! Sizin arkanızda saklanan..."

"Haaa!" diye cevap verdi boşuk bir kahkahayla. "O mu? Evet, evet! O yiyecek istemez."

"İster gibi bir hali vardı!" dedim.

Adam yemek yemeyi bıraktı. Büyük bir şaşkınlık ve dikkatle bana baktı.

"İster gibi bir hali mi vardı? Ne zaman?"

"Biraz önce."

"Nerede?"

"Orada!" dedim parmağımla işaret ederek. "İşte orada, onu uyurken bulup siz zannettiğim yerde."

Yakamdan tutup öyle bir baktı ki boğazımı kesme isteği depreşti zannettim.

"Sizin gibi giyinmişti işte, bir şapkası vardı." diye devam ettim. "Ve... Ve..." Bunu kibarca söylemem gerekiyordu. "Ve onun da eğe istemek için aynı sebebi vardı. Dün geceki top sesini duymadınız mı?"

"Demek top sesiydi o!" dedi.

"Nasıl oluyor da emin olamıyorsunuz anlamıyorum!" dedim. "Biz bile uzakta olmamıza ve kapı pencere kapalı olmasına rağmen duyduk."

"Niye olduğunu söyleyeyim!" dedi. "Eğer bir adam bu düzlüklerde boş bir kafa ve mideyle yalnızsa, soğuktan ölüyorsa bütün gece silah sesinden ve bağırmalardan başka hiçbir şey duymaz. Duymak ne demek? Kırmızı paltoları ellerindeki fenerlerle aydınlanan, kendisine yaklaşan askerleri görür. Numarasının söylendiğini duyar, kendisine meydan okunduğunu duyar, tüfeklerin ateşe hazırlanma seslerini duyar, emirleri duyar: 'Hazır ol! Nişan al!' Ve eller ona uzanır. Hepsi bu. Dün gece 100 kişilik bir takip timi gördüm, düzgün bir sıra halinde geliyorlardı, kahretsin, ağır ağır geliyorlardı. Top ateşine gelince, sisin silah sesleriyle dağıldığını gördüm. Ama o adam..." Ondan önceki tüm söylediklerini sanki ben yokmuşum gibi söylemişti. "Onda dikkatini çeken bir şey var mıydı?"

"Çok kötü yaralanmış bir yüzü vardı." dedim hatırlamaya çalışarak.

Elinin tersiyle sağ yanağına acımadan vurarak "Burada değil mi?" dedi.

"Evet orada!"

"Nerede?" Gri ceketinin göğüs cebine kalan yiyecekleri tıktı. "Gittiği yeri göster bana. Onu yere indireyim, av köpeği gibi. Acıyan ayaklarımdaki bu zincire lanet olsun! Eğeyi ver bakalım çocuk!"

Diğer adamın siste kaybolduğu yeri gösterdim. Bir an yukarı doğru oraya baktı.

Yerdeydi, ıslak otların üzerinde, eğyle deli gibi zinciri törpölüyordu. Ne bana ne de kendi ayağına dikkat ediyordu. Ayağında uzun zamandır zincirli olmasından kaynaklanan derin bir iz vardı ama eğeden bir farkı yokmuş gibi, gayet sert bir şekilde tutuyordu ayağını. Ondan yine çok korktum. Bu vahşi acelesinin arasında evden daha fazla uzakta kalmak korkuttu beni. Eve gitmem gerektiğini söyledim, önemsemedi. Ben de yapılacak en iyi şeyin sıvışmak olduğunu düşündüm. Onu en son gördüğümde başını eğmiş, zincire ve ayaklarına sabırsızca küfürler savurarak zinciri kesmekle uğraşıyordu. Sis içinde durup onu dinlediğimde eğenin hâlâ gidip gelen sesini duydum.

Dördüncü Bölüm

Mutfakta beni yakalamayı bekleyen bir polis olmasını bekliyordum. Polisin olmaması bir yana, daha yaptığım hırsızlık fark edilmemişti bile. Bayan Joe evi günün kutlamalarına hazırlamakla meşguldü. Joe toz alma kovasından kurtulmak için mutfak kapısının önündeydi, ki bu kova ablam yerleri silerken eninde sonunda Joe'ya kalırdı.

"Nerelerdesin sen?" sorusu Bayan Joe'nun Noel selamıydı. Ben ve vicdanım öyle olduğuna kanaat getirdik.

Noel ilahilerini dinlemeye gittiğimi söyledim. "Aaa, güzel! Daha kötüsünü de yapmış olabilirdin!" dedi. "Hiç kuşkun olmasın!" dedim içimden.

"Belki bir demircinin karısı ve önlüğünü hiç çıkarmayan bir köle olmasaydım -bu da aynı şey zaten- ben de Noel ilahilerini dinlemeye giderdim. İlahi dinlemeyi çok severim ve bu da hiçbir zaman dinleyememem için yeterince iyi bir sebep!"

Joe, toz kovasının işi bittiğinden benim arkamdan mutfağa girmişti. Bayan Joe ona baktığında elinin tersini uzlaştırmacı bir tavırla burnuna götürdü. Bayan Joe bakışlarını çektiğinde gizlice bir parmağını diğerinin üzerine koyup bana gösterdi. Bu, Bayan Joe'nun heyheyleri üzerinde demekti. Bu onun o kadar normal bir haliydi ki, haftalarca Haçlı Seferleri'ndeki askerler gibi parmaklarımızla bu işareti yapardık.¹ Nefis bir akşam yemeği yiyecektik: Yeşillikli, turşulu bir domuz budu ve tavuk dolması. Evvelki sabah kıymalı pay yapılmıştı -kıymanın kaybolmadığına delildi bu- ve puding de kaynıyordu. Bu hazırlıklar yüzünden kahvaltıyı beklerken açlıktan ölecektik. Bayan Joe "Her zamanki gibi yemekleri ağzınıza tıkip bulaşığı yıkayamayacağım, yapacak işlerim var!" demişti.

Evde bir çocuk ve bir adam değil de iki bin kişilik bir ordu varmış gibi dilimlerimiz elimize verildi yine. Özür diler gibi bir halde mutfak dolabının üstündeki sürahiden suyu ve sütü kendimiz aldık. Bu arada, Bayan Joe temiz perdeleri taktı ve geniş şöminenin üstündeki eski örtüyü kaldırıp yeni çiçekli örtüyü serdi. Koridorun karşısındaki, başka hiçbir zaman açılmayan misafir odasını açtı. Oda, senenin geri kalan kısmını yaldızlı kâğıtları şöminenin üzerindeki rafta duran, her biri siyah burunlu, ağzında bir sepet çiçek olan ve hepsi birbirinin aynı olan dört tane köpek biblosuna da sirayet eden serin nemi içinde geçirirdi. Bayan Joe çok titiz bir ev hanımıydı ama titizliğini kirden daha rahatsızlık verici ve kabullenilemez bir şey haline getirmekte üstüne yoktu. Temizlik imandandır ve bazı kişiler dinleri ne emrediyorsa onu yaparlar.

Ablamın yapacak çok fazla işi olduğundan kiliseye Joe ve ben gidiyorduk. Çalışma

kıyafeti içinde Joe tipik bir demirciydi. Tatil kıyafetleri içindeyse, en iyi niyetli tanımlamayla, bir korkuluğa benziyordu. Giydiği hiçbir şey üzerine tam olmuyordu veya ona aitmiş gibi görünmüyordu. Giydiği her şey batıyordu ona. O gün çanlar çalarken odasından, pazar günü günah çıkarmaya gidenler gibi, bir takım elbiseyle çıkmıştı. Bana gelince... Bence ablamın benim, doğduğum gün polis tarafından getirilen ve kanunlara göre muamele edilmesi gereken küçük bir suçlu olduğuma dair bir kanaati vardı. Mantık, din ve ahlâk kurallarının ve en iyi arkadaşlarımın beni yaptığının tam tersinin doğruluğuna inandırma çabalarının aksine doğmakta çok ısrarcı olmuşum gibi davranıldı bana hep. Yeni bir kıyafet diktirildiğinde, terziye çocuk mahkumların giydiği türde kıyafetler dikmesi söyleniyordu. Hiçbir zaman kollarımı, bacaklarımı özgürce hareket ettiremiyordum.

O yüzden Joe'yla benim kiliseye gidişimiz merhametli insanlar için dokunaklı bir görüntüydü. Yine de, dışarıda çektiklerim, içeride çektiklerimin yanında hiçbir şeydi. Bayan Joe'nun kilerin yanına her gidişinde veya odadan her çıkışında içimi saran korku ellerimle yaptığım şeyden duyduğum pişmanlıkla eşitleniyordu. Berbat sırrımın ağırlığı altında eğer sırrımı söylersem kilisenin beni o korkunç genç adamın intikamından koruyup koruyamayacağını, evlilik yeminlerinin edildiği ve papazın "Şimdi söyleyin!" dediği zamanın, ayağa kalkıp papazla özel bir görüşme istemek için en uygun zaman olacağını düşündüm. Eminim ki küçük cemaatimizi şaşırtamazdım çünkü pazar ayini değil, Noel'di.²

Kilise kâtibi Bay Wopsle akşam yemeğine bize gelecekti. Arabacı Bay Hubble'la Bayan Hubble ve Pumblechook Amca da. Pumblechook Amca Joe'nun amcasıydı ama Bayan Joe onu sahiplenmişti. En yakın kasabada mısır tüccarlığı yapan hali vakti yerinde biriydi. At arabasını kendi sürerdi. O gün yemeği saat bir buçukta yiyecektik. Eve vardığımızda sofraya hazır ve Bayan Joe giyinmiş, sofraya süslenmiş, misafirler girebilsinler diye ön kapı kilitlenmemişti -başka hiçbir zaman böyle olmazdı- ve her şey mükemmeldi. Ve hâlâ, hırsızlıktan tek kelime bile edilmiyordu.

Zamanı geldi -bende bir rahatlık duygusu yaratmadı geçen zaman- ve misafirler de geldiler. Bir Romalı burnuna ve geniş, saçsız, parlayan bir alna sahip olan Bay Wopsle'in gurur vesilesi saydığı derin bir sesi vardı. Gür bir sesi vardı ve bununla öyle böyle değil, epey gurur duyardı. Onu tanıyanlar vaaz vermesi mümkün olsa papaza taş çıkartacağını bilirlerdi. Kilise rekabete açık bir yer olsa papaza rakip çıkacağını söylemekten çekinmezdi ama kilise buna açık değildi ve o da, daha önce söylediğim gibi, bizim kilise kâtibimizdi. Durum böyle olunca hırsını yüksek sesle söylediği "Amin!"lerden çıkarırdı. Okuyacağımız mezmuru söylerken bütün dizeyi okur ve bu esnada "Arkadaşımı dinlediniz. Bir de beni dinleyin, bakalım nasıl bulacaksınız?" demek istermiş gibi cemaate göz gezdirirdi.

Gelenlere kapıyı açtım. Onları, o kapıyı açmaya alışkın olduğumuza inandırmaya çalışıyor gibiydik. İlk önce Bay Wopsle, sonra Bay ve Bayan Hubble, en son da Pumblechook Amca geldiler. Bu arada, ona amca demem birtakım cezalar sebebiyle kesinlikle yasaklanmıştı.

"Bayan Joe!" dedi Pumblechook Amca. Orta yaşlı, derin derin nefes alıp veren, iri yapılı, balık ağızlı, boş bakışlı, sarıya çalan kahverengi dik saçlı haliyle soluk borusuna bir şey kaçmış izlenimi veriyordu. "Yılbaşı hediyesi olarak size bir şişe İspanyol şarabı, bir şişe de Porto şarabı getirdim."

Her yılbaşında yeni bir şeyler getirmiş gibi yapıp, hep aynı kelimelerle iki şişeyi verirdi. Ve her yılbaşında Bayan Joe da aynı şekilde cevap verirdi. "Ooo, Pum-ble-chook Amca! Çok naziksiniz!" Cevap hep aynıydı: "Sizin yaptıklarınızın yanında lafı bile olmaz. Keyfiniz yerinde mi? Ufaklık nasıl?" Ufaklıktan kasıt bendim.

Bu gibi durumlarda mutfakta yemek yer; çerez, portakal ve elma yemek için misafir odasına geçerdik. Bu değişim Joe'nun çalışma elbiselerini çıkarıp kilise kıyafetlerini giymesi gibi bir değişimdi. Ablam o gün normalden çok daha canlıydı. Özellikle ortamda Bayan Hubble varsa hep daha zarif olurdu. Bayan Hubble'ın kıvrık saçlı, maviler içinde keskin hatlı biri olduğunu hatırlıyorum. Çok eskiden kendisinden yaşça oldukça büyük olan Bay Hubble'la evlendiğinden, çocuksu bir duruşu vardı. Bay Hubble sert yapılı, geniş omuzlu, beli bükük, üzerine talaş kokusu sinmiş yaşlı bir adamdı. Bacakları fazlaca ayrıktı; o kadar ki, çocukken o karşıdan gelirken bacaklarının arasından millerce araziyi görürdüm.

Bu güzel topluluğun içinde, kilerden hiçbir şey çalmamış olsaydım bile kendimi kötü hissedirdim. Sebebi masanın kenarına sıkışmış olmam -masanın köşesi göğsüme geliyordu- veya Pumblechook'un dirseğinin gözüme gelmesi, konuşmama izin verilmemesi (Zaten konuşmak istemiyordum.) ya da tavuk budunun derili kısmıyla domuzun en kötü yerinin bana verilmiş olması değildi. Hayır, beni kendi halime bıraksalardı aldırılmazdım ama bırakıyorlardı. Beni de konuşmalarına öyle ya da böyle dahil etmediklerinde bir fırsat kaçırmış gibi hissediyorlardı kendilerini. Arenada onlar tarafından kurnazca kışkırtılmaya çalışılan bir boğaydım sanki.

Yemeğe oturur oturmaz başladı işkence! Bay Wopsle teatral bir yemek duası yaptı (Bana şimdi Hamlet'teki hayaletle Üçüncü Richard'dan yaptığı alıntıları karıştırmış gibi geliyor.) ve sözlerini çok şükretmemiz gerektiğini söyleyerek noktalandı. Bunun üzerine ablam gözlerini bana dikip, usulca, azarlayan bir ses tonuyla: "Duyuyor musun? Şükretmen gerek!" dedi.

"Özellikle..." dedi Bay Pumblechook. "Seni elinde büyütenlere karşı minnettar olman lazım evlat."

Bay Hubble başını salladı, bana bakıp ben adam olamazmışım gibi suçlayıcı bir şekilde "Gençler neden hiç minnettar olmazlar?" diye sordu. Bu ahlâki soru oradaki gruba fazla diye düşünürken Bay Hubble kısaca "Tabiatları kötü!" dedi. Herkes "Doğru!" diye mırıldanıp ters ters bana baktı.

Tek başımıza olduğumuz zamanlarla kıyaslanınca, başkalarının yanında Joe'nun etkisi -eğer etkisi var idiyse- azalırdı. Ama mümkün olduğunca kendine has bir üslupla yardım edip, beni rahatlatmaya çalışırdı. Akşam yemeklerinde bunu eğer varsa salçalı et suyu vererek yapardı. O gün çok fazla vardı ondan, Joe da tabağıma kaşık kaşık doldurdu.

Bir süre sonra, Bay Wopsle ciddiyet içinde papazın verdiği vaaz üzerine konuştu ve vaazı kendisi vermiş olsaydı -kilisenin bu tür şeylere açık olması durumunda- neler söyleyeceğinden bahsetti. Ana başlıklar halinde vaazı ele aldıktan sonra o günkü konunun, konuşulacak onca konu varken, çok kötü seçildiğini söyledi.

"Bu da doğru. Çok haklısınız!" dedi Pumblechook Amca. "Bir sürü konu var; konu aramak için uzaklara gitmeye gerek yok." Bir süre düşündü; sonra "Sadece şu domuza bakmak yeterli. Konu arıyorsan şu domuza bak bir!" dedi.

"Haklısınız efendim. Gençler için iyi bir ders..." diyerek bana baktı Bay Wopsle. Bana yine bir taş geliyordu. "...çıkarılabilir bu söylediklerinizden."

"İyi dinle!" dedi ablam, büyük bir ciddiyet içinde.

Joe bana biraz daha salçalı et suyu verdi.

"Domuzlar..." diye devam etti Bay Wopsle en derin sesiyle sanki benim vaftiz ismimi söylüyormuş gibi ve çatalını kızarmış yüzüme doğrultarak. "Domuzlar müsriflerin arkadaşlarıydılar. Domuzların oburluğu bize gençleri hatırlatan bir örnektir." –"Biraz önce domuzun şişman ve sululuğunu öven kendisiydi." diye düşündüm.- "Bir domuzu iğrençleştiren bir şey, erkek çocuğunda daha iğrençtir."

"Ya da bir kız çocuğunda!" dedi Bay Hubble.

"Tabii ki kız çocuğunda da..." diye cevap verdi Bay Wopsle kızarak. "Ama şu anda burada bir kız çocuğu yok!"

"Ayrıca, neler için şükran dolu olman gerektiğini bir düşün. Bir domuz olarak doğmuş olsaydın..." diye araya girdi Bay Pumblechook, hışımla bana dönerek.

"Öyle doğdu zaten!" dedi ablam üzerine basa basa.

Joe biraz daha salçalı et suyu verdi.

"Ama ben dört ayaklı bir domuzu kastetmiştim!" dedi Bay Pumblechook. "Öyle doğmuş olsaydın, şimdi burada olabilir miydin? Sen..."

"Belki şu şekilde olurdu..." diye başıyla yemeği işaret etti Bay Wopsle.

"Ama ben o şekli kastetmiyorum!" diye cevapladı Bay Pumblechook. İkide bir lafının bölünmesinden rahatsız olmuştu. "Demek istiyorum ki, kendinden büyüklerle ve daha iyilerle vakit geçiriyor; konuşmalarıyla kendini geliştiriyor ve lüks içinde yaşıyor. Bunlara sahip olabilir miydi? Hayır, olamazdı. Ve nereye giderdin?" deyip bana döndü tekrar. "Etin pazardaki fiyatına göre uygun bir fiyata satılırdın; sen samanlıkta yatarken kasap Dunstable yanına gelirdi; seni sol kolunun altına sıkıştırırdı; sağ eliyle de önlüğünü sıyırıp cebinden çakısını çıkarırdı. Sonra da kanını akıtıp seni öldürürdü. O zaman böyle elde büyütölmek de yok tabii; olmazdı öyle bir şey."

Joe bana biraz daha salçalı et suyu vermek istedi ama artık almaya korkuyordum.

"Az mı çektiniz onu büyütürken hanımefendi?" diye ablama arka çıktı Bayan Hubble.

"Çekmek mi?" diye tekrar etti ablam. Sonra da varlıklarından beni sorumlu tuttuğu bütün hastalıklarını, uykusuz gecelerini, düştüğüm yüksek yerleri, içine düştüğüm şeyleri, bütün yaralanma berelenmelerimi ve defalarca mezara girmemi istediği halde benim oraya gitmemek için gösterdiğim kararlılığı anlattı durdu.

Bence Romalılar kesin burunlarıyla birbirlerini kızdırmışlardır. Belki de bunun sonucunda huzursuz insanlar olmuşlardır. Her neyse, Bay Wopsle'in Romalıları andıran burnu beni o kadar rahatsız ediyordu ki suçlarımın bir bir sayılıp döküldüğü konuşmalar esnasında burnunu o acı içinde bağırana kadar çekmek istedim. Ama o zamana kadar katlandıklarım, ablamın konuşması bittiğinde hepsinin nefret ve tiksintiyle bana baktıklarında (ki bunun fazlasıyla farkındaydım.) hissettiğim kötü duygunun yanında hiçbir şeydi.

"Yine de..." dedi Bay Pumblechook, topluluğu sapmış oldukları konuya kibarca geri döndürme gayretiyle. "O kızdığımız domuzun besin değeri yüksek aynı zamanda, öyle

değil mi?"

"Biraz likör alsana amca!" dedi ablam.

"İşte sonum geldi!" diye düşündüm. Onun yeterince sert olmadığını söyleyecekti; yeterince sert olmadığını söyleyecekti ve ben mahvolacaktım! Masa örtüsünün altından masanın ayağına iki elimle sıkı sıkı sarılıp kaderimi beklemeye başladım.

Ablam taş şişeyi getirmeye gitti; şişeyle geri geldi ve konyağını koydu. Başka kimse almadı. Uyuz adam bardakla oyalanıp duruyordu. Bardağını kaldırdı, ışıktaki içine baktı ve tekrar masaya koydu. Huzursuzluğum artıyordu. Bu süre zarfında Bayan Joe ve Joe börek ve pudingi getirmek için aceleyle sofrayı topluyorlardı.

Gözlerimi ondan alamıyordum. Ellerim ve ayaklarımla sıkı sıkıya masanın ayağına yapışmış bir halde, oyun oynar gibi hareketlerle bardağına dokunduğunu, yukarı kaldırdığını, gülümsediğini, başını arkaya atıp konyağı kafaya diktiğini gördüm. Hemen sonrasında sofradakiler donup kaldılar, çünkü amca ayağa kalkıp kendi çevresinde dans eder gibi dönmeye başlamış, kapıya koşmuştu. Onu camdan görebiliyorduk. Yüzü şekilden şekle giriyor, ha bire balgam çıkarıyor, çırpınıp duruyordu. Aklını oynatmış gibiydi.

Joe ve Bayan Joe ona doğru koşarlarken ben sıkıca tutunmaya devam ettim. Nasıl yaptığımı bilmiyordum, ama onu bir şekilde öldürdüğümünden şüphem yoktu. Bu korkunç durumda, kendine gelmesi benim için oldukça rahatlatıcı bir gelişmeydi. Çevresindeki insanlara baktı, sanki ona dokunan şey onlarmış gibi. Sandalyesine gömüldü; zorlukla nefes alarak "Katran!" dedi.

Şişeyi katran suyunun bulunduğu sürahiden doldurmuşum. Durumunun gittikçe daha kötüye gideceğini biliyordum. Medyumlar gibi, görünmeyen gücümle masayı çektim.

"Katran mı?" diye bağırdı ablam şaşkınlıkla. "İyi de, katran nasıl girdi ki onun içine?"

Ama Pumblechook Amca, ki kendisi o anda orada otorite konumundaydı, ne söylendiğini, neden bahsedildiğini duymuyor, sıcak cin ve su istiyordu. Ablam -ki artık tehlikeli bir şekilde düşünceli bir hal almaya başlamıştı- cini, sıcak suyu, şekeri, limon kabuğunu getirip bunları karıştırmak ve böylelikle düşüncelerinden sıyrılmak zorunda kaldı. En azından o an emniyeteydim. Hâlâ masanın ayağına tutunuyordum ama bu kez halime şükrediyordum.

Yavaş yavaş, masayı bırakıp puding alacak kadar gevşedim. Bay Pumblechook puding aldı. Herkes aldı sonra. Puding faslı bitti, Bay Pumblechook cin ve suyun etkisiyle gülmeye başlamıştı. Günü atlattığımı düşünmüştüm ki ablam, Joe'ya "Temiz tabak getir!" dedi. Ne olacağını biliyordum. Bu sefer gerçekten gitmişim!

"Tatmanız lazım!" dedi ablam misafirlerine, en nazik halini takınıp. "Son yemeği Pumblechook Amca'nın o lezzetli hediyesi eşliğinde tatmanız lazım."

Tatmaları gerekiyor muydu gerçekten? Onların yemek istememelerini ummaktan başka çare yoktu.

"Biliyorsunuzdur!" dedi ablam yerinden kalkarken. "Börek, nefis bir kıymalı börek."

Misafirler iltifatlar yağdırdılar. Pumblechook Amca arkadaşlarının iltifatlarını hak ettiğinin farkında, neşeyle "Bayan Joe, haydi maharetimizi gösterelim de şu böreği beraber keselim!" dedi. Ablam böreği getirmeye gitti. Adımlarının kilere yaklaştığını duyuyordum.

Bay Pumblechook bıçağı hazırlıyordu. Bay Wopsle'in Romalı burun deliklerinde, yeniden açılan iştahını görüyordum. Bay Hubble "Bir parça mis gibi börek hepsinin üzerine iyi gider, dokunmaz!" diye söyleniyor, Joe da "Sen de ye Pip!" diyordu. O an korkudan bağırıp bağırmadığımı hâlâ bilmiyorum. Belki içimden bağırdım, belki onlar da duydu. Daha fazla dayanamayacağımı ve kaçmam gerektiğini hissettim. Masanın ayağını bıraktım ve hayatta kalmak için koşmaya başladım.

Ama evin kapısına kadar koşabildim ancak. Orada bir grup eli tüfekli askerle karşılaştım çünkü. Bir tanesi bana bir çift kelepçe gösterip, "Önüne baksana! Buraya gel bakalım!" dedi.

Beşinci Bölüm

Kapının önünde bir grup askerin dolu silahlarıyla bitmesi misafirlerin masadan şaşkınlıkla kalkmasına neden oldu. Bayan Joe da mutfağa elleri boş olarak geri döndü. "Aman Allah'ım, börek nereye gitti?" diye kalakaldı.

Bayan Joe ayakta boş boş etrafa bakınırken çavuşla biz mutfaktaydık. O an biraz kendime gelir gibi oldum. Benimle konuşan çavuştu. Şimdi de evdekilere bakıyordu. Sağ elinde onlara doğru tuttuğu kelepçeler vardı, sol eli benim omzumdaydı.

"Özür dilerim hanımlar beyler!" dedi çavuş. "Ama biraz önce ufaklığa da söylediğim gibi -halbuki söylememişti- kralın adına birini arıyorum ve bana demirci lazım."

"Onu ne için arıyorsunuz ki?" diye atıldı ablam. Hemen de kendini durumdan soyutlamıştı.

"Kendi adıma konuşsaydım onun tatlı hanımıyla tanışmak için derdim ama kralın adına konuşsam yapılması gereken bir iş için!" dedi çavuş kibarca.

Bu sözler bir çavuş için o kadar kibar sözlerdi ki Bay Pumblechook duyulabilecek şekilde "Çok güzel!" dedi.

"Görüyorsunuz!" dedi Joe'ya bakarak -hangisinin demirci olduğunu o zamana kadar etrafındakileri inceleyerek belirlemişti- "Bunlarla problemimiz var. Birinin kilidi çalışmıyor. Acil ihtiyacımız var. Hemen bakmanız mümkün mü?"

Joe şöyle bir baktı ve onu tamir etmek için ocağı yakmanın gerekeceğini ve bunun da iki saat alacağını söyledi. "Öyle mi? O halde hemen yakar mısınız?" dedi elleri boş olan çavuş. "Majesteleri için. Adamlarım da bir şekilde yardım edebilirlerse, işe yaramış olurlar." Bunu söylemesiyle birlikte adamlarını mutfağa çağırdı; teker teker gelip köşeye silahlarını yığdılar. Ellerini gevşekçe kavuşturarak tipik asker duruşuyla ayakta beklemeye başladılar. Omuzlarını veya dizlerini dinlendiriyor ya da kemerlerini veya çantalarını gevşetiyorlardı. Kimisi de avluya tükürmek için kapıyı açıyordu.

O kadar endişeli bir haldeydim ki gördüklerimin farkında bile değildim. Ama kelepçelerin benim için olmadığını öğrendiğimden ve börek konusu da askerler sayesinde unutulduğundan, aklım başıma gelmeye başlamıştı.

"Saati söyler misiniz?" dedi çavuş, Bay Pumblechook'a. Adamın iyisinden anlayan birinin saatinin de doğru olacağını düşündü herhalde.

"İki buçuğu biraz geçiyor."

“İyi, çok geç değilmiş! İki saatten fazla beklemem gerekse de bekleyebilirim. Bataklıklar buradan ne kadar uzaklıkta? Bir mil kadar yoktu hatırladığım kadarıyla!” dedi çavuş.

“Tam bir mil!” diye cevapladı Bayan Joe.

“Mesafe uygun. Hava kararmaya başlarken yaklaşacağız. Karanlık çökmeden önce gideceğiz.” diye emir verdi.

“Kaçak mahkumlar için mi çavuş?” diye sordu Bay Wopsle gayet tabii bir şeyden bahsediyormuş gibi rahat bir ses tonuyla.

“Öyle!” dedi çavuş. “İki kişiler. Hâlâ bataklıkta olmaları gerek diye düşünüyoruz. Hava kararmadan önce de bir yere kıvıldaşamazlar. Buralarda onlara rastlayan oldu mu?”

Benim dışımda herkes, kendinden emin bir şekilde hayır dedi. Kimsenin aklına ben gelmedim.

“İyi!” dedi çavuş. “Sandıklarından daha kısa bir süre içinde kısıtılacaklar. Şimdi, demirci, majestelerinin adına hazır mısınız?”

Joe yeleğini, ceketini ve kravatını çıkarmıştı; deri önlüğünü takıp ocağa geçti. Askerlerden biri ocaktaki tahta pencerelerden birini açtı, bir diğeri ateşi yaktı, başka biri körüğün başına geçti; diğerleri hemen sonra gürüldemeye başlayan ateşin başına geçtiler. Sonra Joe çekici kaldırıp indirmeye başladı. Hepimiz onabakıyorduk.

Bu takip olayı herkesin ilgisini çekmekle kalmamış, ablamı daha cömert yapmıştı. Fıçıdan askerler için bir sürahi bira aldı. Çavuşa da bir kadeh konyak teklif etti ama Bay Pumblechook hemen itiraz etti: “Şarap ikram edin hanımefendi. Sizi temin ederim içinde katran yok.” Çavuş, Bay Pumblechook’a teşekkür edip katransız bir içki tercih edeceğini, eğer bir mahsuru yoksa şarap içeceğini söyledi. Şarabı geldiğinde kralın sağlığına ve yeni yıla kadeh kaldırdı. Bir seferde bitirip ağzını şapırdattı.

“İyi şarap, değil mi çavuş?” dedi Bay Pumblechook.

“Bence bu sizin üretiminiz!” diye cevapladı çavuş.

Bay Pumblechook gevrek gevrek gülererek, “Evet ama nereden anladınız?” dedi.

“Çünkü siz her şeyin iyisinden anlayan birisiniz!” dedi çavuş, omzunu sıvazlayarak.

“Öyle mi düşünüyorsunuz?” dedi Bay Pumblechook, az önceki gibi gülererek. “Bir kadeh daha buyurun!”

“Beraber içersek...” Şarkı söylemeye başladı çavuş. “Sağlığınıza! İyiye seçme kabiliyetinizi yitirmeden binlerce yıl yaşayın.”

Çavuş ikinci kadehi de devirdi ve bir üçüncüsü için gayet hazır görünüyordu. Bay Pumblechook misafirperverlik yapacağım diye şarabı kendisinin hediye getirdiğini unutmuştu. Bayan Joe’nun elinden şişeyi aldı ve neşe içinde şarap ikram etmeye koyuldu. Ben bile biraz aldım. O kadar rahat davranıyordu ki aynı cömertlikle, ilki bitince ikinci şişeyi de istedi.

Onları ateşin başında toplanmış eğlenmelerini izlerken, “Bataklıktaki kaçak arkadaşım yemeğin üstüne amma güzel bir sos oldu!” dedim kendi kendime. Onun sebep olduğu heyecandan önce bunun çeyreği kadar eğlenmiyorlardı. Şimdi onlar iki “caninin” yakalanmasını beklerken, körüğün çıkardığı sesler, ateş ve Joe’nun çekiç darbeleri kaçaklar için, kızıl sıcak kıvılcımlar parlayıp sönerken, alev bir artıp bir azalırken

duvardaki gölgeler onları titretmek için, duman bile onları takip ediyorken, çocuk hayalperestliğimle o ikinci vaktinde günün solgunluğunun sebebinin o zavallı adamlar olduğunu düşünmüştüm.

En sonunda Joe'nun işi bitmişti. Sesler de.... Joe ceketini giyerken, birkaçımızın askerlerle gitmesi ve kaçakların yakalanmasını izlemesi gerektiğini söyleme cesaretini gösterdi. Bay Pumblechook ve Bay Hubble kadınları bahane göstererek teklife yanaşmadılar ama Bay Wopsle, Joe giderse gideceğini söyledi. Joe gideceğini ve Bayan Joe izin verirse beni de götürmek istediğini söyledi. Bayan Joe merak edip her şeyden haberdar olmak istemeseydi eminim ki gidemezdik. Her zamanki gibi bir şartı vardı: "Oğlanın kafası dağılırsa, parçalarını benim bir araya getirmemi istemeyeceksin!"

Çavuş bayanlardan oldukça kibar bir şekilde, Bay Pumblechook'dan sanki yoldaşymış gibi ayrıldı. Bu kadar içki içilmeseydi çavuş yine de onun hakkında iyi şeyler düşünür müydü merak ediyorum doğrusu. Askerler tüfeklerini alıp sıraya dizildiler. Bay Wopsle'a, Joe'ya ve bana bataklığa varana kadar arkadan gelmemiz ve hiç ses çıkarmamamız söylendi. Soğuk havada hızlı hızlı yürürken Joe'ya fısıldayarak "Umarım onları bulamayız!" dedim. O da "Eğer kaçabildilerse bir şilin veririm!" dedi fısıltıyla.

Hava çok soğuk, yollar bozuk ve kaygan olduğundan, hava da kararmaya başladığından köyden kimse peşimize takılmadı. İnsanların evleri sıcaktı ve evde olmak isteyecekleri bir gündü. Birkaç kişi aceleyle camlara koştu ama hiçbiri dışarı çıkmadı. Köyü gösteren tabelayı geçtik ve kilise mezarlığına doğru gittik. Orada, çavuş bir el işaretiyle olduğumuz yerde kalmamızı sağladı. Bu esnada iki üç asker mezarlıklara dağıldılar; kilise sundurmasını da bir kolağan ettiler. Yine hiçbir şey bulamadan geri döndüler. Kilisenin avlusundan çıkıp bataklığa doğru yürümeye başladık. Doğudan şiddetli bir rüzgâr esiyordu ve yağmur başlamıştı. Joe beni sırtına aldı.

Sadece sekiz dokuz saat önce geldiğimi ve saklanan iki adamı gördüğümü bilmedikleri bu berbat yerde, aklıma ilk defa korkuyla karışık, eğer onlara rastlarsak mahkumun bu askerleri buraya benim getirdiğimi düşünmesi ihtimali geldi. Onu kandıran bir yalancı olup olmadığını sormuştu ve eğer öyle bir şey yaparsam onun avlanmasına yardım eden vahşi bir av köpeği olacağımı söylemişti. Yalancı ve hain bir av köpeği olduğumu düşünür müydü acaba?

Bu soruyu o anda kendime sormanın bir anlamı yoktu. Orada, Joe'nun sırtındaydım, altımda kanalların üzerinden bir avcı gibi atlayan, Bay Wopsle'ın o Romalı burnunun üzerine düşmemesi ve bize yetişebilmesi için destek olan Joe vardı. Askerler önümüzdeydi. Çok geniş bir alana yayılmışlardı, birbirlerine olan mesafeleri uzaktı. Benim geçen gelişimde geçtiğim ve siste saptığım yollardan geçiyorduk. Ya sis dağılmıştı, ya da rüzgâr onu dağıtmıştı. Gün batımının kızıl parıltıları altında, işaret kulesi, darağacı, bataryadaki tepecik ve nehrin karşı kıyısı grimsi bir renk alsalar da net bir şekilde görülüyorlardı.

Joe gibi bir demircinin geniş omzundayken kalbim küt küt atarak mahkumlardan bir iz var mı diye etrafıma baktım. Bay Wopsle hızlı hızlı nefes alıp vermesiyle beni defalarca korkuttu, ama artık onun sesini peşine düştüklerimizin sesiyle karıştırmıyordum. Eğin kesme sesini duyduğumu sandığımda oldukça panikledim; halbuki sadece bir koyun

zilydi. Koyunlar otlamayı kesip korkarak bize baktılar. Sığırlar rüzgârdan ve yağmurdan yüzlerini bize doğru döndüler; suçlu olan bizmişiz gibi kızgınlıkla gözlerini bize diktiler. Bunların ve batan günün her bir otta yarattığı ürperti dışında bataklığın soğuk sessizliğinde bir değişim yoktu.

Askerler eski bataryaya doğru ilerliyorlardı. Biz onların hemen arkasından gidiyorduk ki birdenbire hepimiz durduk. Rüzgâr ve yağmur bize bir çığlık sesi getirmişti. Çığlık yinelendi. Doğu istikametinden geliyordu, ama uzun ve gür bir sestti. Sesteki karmaşaya bakılırsa aslında bir kişiden değil, iki ya da daha çok kişiden geliyor gibiydi.

Çavuş ve ona en yakın adamlar, Joe ve ben yanlarına gittiğimizde kısık sesle bu konuyu konuşuyorlardı. Bir dakika daha dinledikten sonra Joe -ki kendisi böyle şeylerden anlardı- ve Bay Wopsle -o anlamazdı- da onlara katıldılar. Kararlı bir adam olan çavuş sese karşılık verilmemesini ve yönün hemen değiştirilmesini emretti. Sağa saptık, doğruya doğru... Joe o kadar hızlı gidiyordu ki yerimi kaybetmemek için sıkıca tutunmak zorunda kaldım.

Artık iyiden iyiye koşuya dönmüştü bu. Joe'nun deyimiyle rüzgâr gibi gittik. Yokuş aşağı, yokuş yukarı, kapıların üzerinden atlayarak, dikenlere takılarak, hendeklere batıp çıkarak, sazlıkları aşarak koşuyorlardı. Hiçbiri nereden geçtiğine dikkat etmiyordu. Sesin geldiği yere doğru yaklaştığımızda artık iyice aşıkardı ki ses bir tek kişiden gelmiyordu. Bir müddet ses kesiliyordu, askerler de duruyordu. Tekrar ses çıkmaya başladığında askerler daha hızlı koşmaya başlıyorlardı, tabii biz de arkalarından... Bir süre sonra o kadar yaklaştık ki "Cinayet!" diye bir ses duyduk. Bir diğer ses "Mahkumlar! Kaçaklar! Kaçak mahkumlar burada!" diyordu. Sonra bu iki sesin sahibi yine birbirine girdi, sonra tekrar ayrıldılar. Askerler bu esnada tazı gibi koşmaya başladılar. Tabii Joe da onlarla birlikte...

İlk çavuş koşmaya başladı ve arkasından iki adamı takip etti onu. Biz koşarken adamların sesleri alçalmıştı. Oraya vardığımızda askerler silahlarını doğrultmuş, nişan almışlardı.

"İşte buradalar!" dedi çavuş nefes nefese, bir yandan da su kanalından çıkmaya çalışıyordu. "İkiniz de teslim olun. Allah belanızı versin, vahşi adamlar! Ayrılın!"

Etrafa su ve çamur sıçrıyordu. Küfürler ediyorlardı; birbirlerine tekme tokat girmişlerdi ki çavuşun askerleri kanala çavuşa yardım etmek için inip iki kaçak mahkumu ayrı ayrı, sürükleyerek çıkardılar. İkisinden de kanlar akıyordu, nefes nefese kalmışlardı. İtişip kakışmaya ve birbirlerine laf atmaya devam ediyorlardı. Ben ikisini de tanıyordum tabii.

"Unutmayın ki..." dedi benim mahkum, yüzünü gömleğinin lime lime olmuş kollarıyla silip, parmaklarının arasında kalan saçları atarken. "Onu ben size verdim. Unutmayın!"

"Çok da önemli değil bu!" dedi çavuş. "Sana çok az bir yardımı olur bunun. Sen de aynı durumdasın. Kelepçeleri getirin!"

"Bana bir yardımı olmasını beklemiyorum. Şu anda olduğundan daha fazla bir yardımı olmasını istemiyorum!" dedi benim mahkum gülererek. "Onu ben size verdim. O biliyor. Bu bana yeter."

Diğer mahkumun yüzü gözü mosmordu. Sol yanağındaki eski yaralara ve morluklara yenileri eklenmişti. İki de kelepçeleninceye kadar, konuşacak kadar soluklanamadı. Düşmemek için bir askere yaslandı.

"Farkındasınız değil mi? Beni öldürmeye çalıştı!" dedi ilk olarak.

"Öldürmeye çalışmak mı?" dedi benimki, küçümseyerek. "Çalıştı ve yapamadı öyle mi? Onu yakaladım ve bıraktım. Yaptığım şey bu. Onun bataklıktan uzaklaşmasını engellemekle kalmadım, buraya kadar sürükledim onu. O kadar uzun yolu geldi. Bu rezil adam bir centilmen. Şimdi, gemi hapisanesi centilmenine yeniden kavuştu. Onu öldürmek mi? Daha kötüsünü yapıp onu geri göndermek varken öldürmek işime gelmez!"

Diğeri hâlâ "Öldürmeye... Öldürmeye çalıştı. Şahitler.. Şahitlerim var!" diyerek soluyordu.

"Buraya bakın!" dedi benim mahkum çavuşa. "Gemi hapisanesinden tek başıma kaçtım. Bir çırpıda koştum ve kaçmayı başardım. Bu buz gibi bataklıktan da rahatlıkla kurtulabilirdim, eğer onun burada olduğunu anlamamış olsaydım. Ayaklarıma bakın, zincirler neredeyse kırılmak üzere. Onun gitmesine müsaade etmek mi? Benim sayemde kurtulmasına göz yummak mı? Beni tekrar kullanmasına izin vermek mi? Bir daha mı? Hayır, asla! Orada aşağıda -kanalı işaret etti bunu söylerken- öleceğimi bilsem de ellerimi boğazından çekmezdim. Siz onu bulun diye sımsıkı tutardım."

Öbür kaçak -arkadaşından acayip korkuyordu- tekrarladı, "Beni öldürmeye çalıştı. Siz gelmeseydiniz şimdiye ölmüştüm."

"Yalan söylüyor!" dedi benim mahkum, büyük bir enerjiyle. "O doğuştan yalancı, bir yalancı olarak da ölecek. Yüzüne bakın, öyle yazmıyor mu? Yüzüme baksın bir. Sıkıysa baksın!"

Öbürü, küçümseyici bir ifadeyle gülmeye çalışarak -ki yapamadı; sinirden gergin ağızına herhangi bir ifade veremedi- askerlere baktı, sonra bataklığa ve de gökyüzüne baktı ama kesinlikle konuşana bakmadı.

"Gördünüz değil mi?" diye devam etti benim mahkum. "Nasıl rezil bir adam olduğunu görüyorsunuz değil mi? Şu alçakça bakan gözleri görüyor musunuz? Mahkemeye çıkarıldığımızda da böyle yaptı bu. Yüzüme bakmadı!"

Diğeri, kuru dudaklarını ıslatmaya çalışırken ve huzursuzca etrafına bakınırken en sonunda konuşana dönüp, "Bakılacak bir tarafın yok!" dedi. Kelepçeli ellerine bakıyordu bir yandan da. Yüzünde alaycı bir ifade vardı. O anda, benim mahkum o kadar sinirlendi ki, askerler araya girmeseydi onun üzerine atlayacaktı. Öbür mahkum, "Size söylemedim mi? Yapabilseydi beni öldürecekti!" dedi. Herkes nasıl korkuyla titrediğini gördü ve ağızından gelen, kar tanelerine benzeyen köpükleri de...

"Yeter bu kadar!" dedi çavuş. "Meşaleleri yakın!"

Askerlerden biri -ki silah yerine bir sepet taşıyordu- dizlerinin üstüne eğilip onu açmaya çalışırken, benim mahkumum ilk defa etrafına baktı ve beni gördü. Kanalin oraya geldiğimizde Joe'nun sırtından inmiştim ve o zamandan beri kıpırdamıyordum. Bana baktığında ben de ona ısrarlı bir şekilde baktım. Hafifçe başımı sallayıp, ellerimi kımıldattım. Bir süredir beni görmesini bekliyordum; onu suçsuzluğuma inandıracaktım. Niyetimi anlayıp anlayamadığını sezemedim. Bana anlamadığım, garip bir şekilde baktı. Çok kısa bir süre içinde gerçekleşti tüm bunlar. Ama bana bir saat ya da bir gün bakmış olsaydı da ne demek istediğini anlayamazdım.

Sepetli asker ateş alıp üç dört meşale yaktı. Birini kendi aldı; diğerlerini dağıttı. Hava zaten kararmıştı, ama şimdi çok karanlıktı. Daha da kararacaktı. Oradan ayrılmadan önce

halka halinde beraber bekleyen dört tane asker havaya iki el ateş etti. Arkamızda belli bir mesafede başka meşaleler gördük, bir diğer grup da nehrin karşı tarafındaydı. "Tamam. Marş marş!" dedi çavuş.

Çok uzaklaşmamıştık ki üç tane top atıldı. Kulağımın zarı patladı sanki. "Gemidekiler gelmenizi bekliyor!" dedi çavuş benim mahkuma. "Geleceğinizi biliyorlar. Arkada kalma ahbab. Yaklaş!"

İkisi birbirinden uzak tutuluyordu. İkisinin de yürürken çevresinde gardiyanlar vardı. Joe'nun elinden tutmuştum, Joe'nun diğer elinde de meşale vardı. Bay Wopsle geri dönmek istiyordu ama Joe hiçbir şeyi kaçırmak istemediği için biz öndekilerle gidiyorduk. Yol düzelmişti; özellikle nehrin kıyısındaki yol düzgündü. Üzerinde küçük bir değirmen ve çamurlu bir bent kapağı olan bir kanal çıkınca yollar ayrılıyordu. Etrafıma baktığımda arkamızdan gelen meşaleleri gördüm. Bizim taşıdığımız meşalelerden yere büyük ateş parçaları düşüyordu. O parçalar da duman çıkararak yanıyordu. Kopkoyu karanlıktan başka bir şey göremiyordum. Ateşler havayı ısıttı; mahkumlar silahların arasında topallayarak yürürken bundan memnun görünüyorlardı. Onların topallamalarından dolayı hızlı gidemiyorduk. O kadar yorgunlardı ki, iki üç kez onların dinlenmelerini beklemek zorunda kaldık.

Bir saat kadar sonra tahta bir kulübeye geldik; bir konaklama yeri idi. Kulübenin içinde bir nöbetçi vardı. Kim olduğumuzu, ne yaptığımızı sordu. Çavuş cevapladı onun sorularını. Kulübeye girdik. Yeni beyaza boyanmıştı; boya ve tütün kokuyordu içerisi. Yanan bir şömine, lamba, silah koyma yeri, bir trampet, yaklaşık bir düzine askeri taşıyabilen alçak bir karyola vardı kulübenin içinde. Gri paltolarıyla karyolada yatan üç dört asker bizimle hiç ilgilenmedi. Başlarını kaldırıp uykulu gözlerle bize bakıp, tekrar uyudular. Çavuş bir rapor hazırladı ve sürekli diğer mahkum olarak bahsettiğim mahkumu yanında nöbetçilerle birlikte gemiye gönderdi.

Benim mahkum, öncekini saymazsak, bana hiç bakmadı. Biz kulübede ayakta dururken, düşünceli bir şekilde ateşe bakıyordu. Ya da ayaklarını sırayla şöminenin üstündeki ızgaraya koyuyordu. Onlara bu son zamanlardaki maceralarından dolayı acır gibi bakıyordu. Birdenbire çavuşa dönüp dedi ki:

"Bu kaçma meselesiyle ilgili bir şey söylemek istiyorum. Bazı insanlarla ilgili kuşkların ortadan kalkmasını sağlayabilir."

"Ne istersen söyleyebilirsin!" dedi çavuş, mesafeli bir şekilde kollarını kavuşturmuş ona bakarken. "Ama burada söyleme. Daha sonra konuşmak ya da dinlemek için yeteri kadar fırsatın olacak. Biliyorsun."

"Biliyorum ama bu başka bir mesele. Bir insan açlıktan ölmemeli. En azından ben ölemem. Orada, bataklığın bitiminde kilisenin yakınındaki köyden biraz yiyecek aldım."

"Çaldım demek istedin herhalde!" dedi çavuş.

"Hangi evden aldığımı da söyleyeyim. Demircinin evinden."

"Vay vay vay!" dedi çavuş, Joe'ya bakarak.

"Vay anasını, Pip!" dedi Joe, bana bakıp.

"Biraz yemek kırıntısı, biraz likör ve de börek aldım."

“Börek gibi bir şeyin evden kaybolduğunu fark ettiniz mi?” diye sordu çavuş gizlice.

“Evet, karım fark etmişti. Tam da sizin içeri girdiğiniz sırada. Biliyor musun Pip?”

Benim mahkum üzgün bir halde Joe’ya bakarak -ve bana yan gözle bile bakmayarak- “O zaman demirci sizsiniz. Üzgünüm bunu söylediğim için ama böreğinizi yedim!” dedi.

“Benim olsa afiyet olsun derdim.” dedi Joe. Bayan Joe’yu hatırlamıştı besbelli. “Ne yaptığınızı bilmiyoruz ama onun için sizin aklıktan ölmenize izin vermezdik, değil mi Pip?”

Adamın boğazından daha önce de duyduğum bir ses geldi. Arkasını döndü. Kayık geri dönmüştü; nöbetçi de hazırды. Kayığa bineceği taşlardan ve kazıklardan yapılmış iskeleye kadar eşlik ettik. İçinde kendisi gibi mahkumların olduğu kayığa bindirilişini seyrettik. Hiçbiri onu gördüğüne şaşırmadı, üzülmeyi veya sevinmeyi, bu durumla ilgilenmedi de. Kimse tek bir laf etmedi, ta ki kayığın içinden biri sanki köpeklere söylüyormuş gibi “Çekilin!” diyene kadar. Bu, küreklere asılacak demektir. Meşalelerin yardımıyla siyah geminin kıyının çamurlarının az ilerisinde olduğunu gördük. Nuh’un gemisinin kötü bir versiyonu gibiydi. Demirleri, tahta iskeleti ve kocaman paslanmış zincirleriyle mahkum gemisinin kendisi de bana mahkumlar gibi zincirlenmiş gibi geldi. Kayığın gidişini seyrettik; mahkumun kenardan gemiye alındığını ve kaybolduğunu gördük. Meşaleler bitmeye yakın suya atılıyordu ve onlar suda kaybolurken sanki mahkum da kayboluyordu.

Altıncı Bölüm

Aklım sürpriz bir şekilde aklımdığım hırsızlıktaydı, ama bunu itiraf edemiyordum. Umarım yaptığım şeyin derinliklerinde azıcık da olsa iyilik kırıntıları vardı.

Suçumun ortaya çıkacağı korkusu ortadan kalktığından beri Bayan Joe’ya karşı vicdanım rahattı ama Joe’yu seviyordum. O zamanlar bunun tek bir açıklaması olabilirdi, o da Joe onu sevmeme izin vermişti. Ona karşı kendimi hâlâ suçlu hissediyordum. Joe’yu eğeyi ararken gördüğümde ona doğruyu söylemem gerektiğini düşündüm. Yine de söylemedim. Söylersem beni, olduğumdan daha kötü zannedeceğine inanıyordum. Joe’nun güvenini kaybetme ve geceleyin ocağın başında sonsuza kadar kaybettiğim dostum ve arkadaşşıma üzgün üzgün bakma fikri ağzımı dilimi bağlıyordu. Eğer Joe öğrenirse onu ocak başında sakallarıyla oynarken gördüğümde, zihninde hep o konuyla meşgul olduğunu düşünmekten kendimi alamayacaktım. Düşünüyordum ki, eğer Joe öğrenirse, çünkü et veya puding sofraya geldiğinde benim kilere gidip gitmediğimi düşünmeden bakmayacaktı. Öğrenirse, ileride birası köpüksüz ya da koyu olduğunda içine katran koyup koymadığımdan şüphelenecekti, ben de utancımın kızaracaktım. Kısaca, daha önce yanlışlığının farkında olduğum şeyden kaçmak için ne kadar korkak davrandıysam, doğru olduğunu bildiğim şeyi yapmak için de fazla korkaktım. O zamanlar dış dünyayla bir ilişkim yoktu ve benim gibi davranan birini görüp de onu taklit etmiş değildim. Eğitilmemiş bir deha olarak, nasıl hareket etmem gerektiğine kendim karar vermiştim.

Gemi hapishanesinden henüz çok uzaklaşmamıştık ki benim uykum geldi. Joe yine beni sırtına alıp eve kadar taşıdı. Bay Wopsle da yorgunluktan perişan olmuştu. O kadar canı sıkındı ki, kilise açık olmuş olsaydı başta Joe ve ben olmak üzere gruptaki herkesi aforoz ederdi. Israrla üzerindeki nemli kıyafetlerle oturdu. Kendine zarar vermek ağır bir suç

olsaydı, üzerindeki palto mutfaktaki şöminenin önünde kurutulmak üzere alındığında, pantolonundaki deliller onun asılmasına bile sebep olabilirdi.

Ben çoktan uykusuzluktan sarhoş gibi yalpalamaya başlamıştım. Joe'nun sırtından yeni inmiş, yeni uykudan kalkmıştım. Maşa sesleri ve sıcak uyandırmıştı beni. Kendime geldiğimde (Kendime gelmem ablamın sırtımın ortasına vurup, "Böyle bir çocuk var mıdır acaba?" diye bağırması sayesinde olmuştu.) Joe onlara mahkumun itirafından bahsediyordu. Her biri kilere nasıl girebilmiş olabileceğiyle ilgili fikirler öne sürüyordu. Bay Pumblechook, bütün varsayımları dinleyip adamın ilk önce demirhanenin çatısına, oradan da evin çatısına geçtiğini, iplerle mutfak bacasından içeri girdiğini söyledi. Bay Pumblechook pozitif bir insan olduğundan ve at arabasıyla herkesi evine bırakacağından herkes onun tahminini isabetli buldu. Bay Wopsle, yorgun bir adamın kötü ve zayıf sesiyle "Hayır!" dedi ama bir teorisi ve paltosu olmadığından söylediği, hiçbir şey ifade etmiyordu. Arkasını ateşe vermiş kurumaya çalışıyor, çok fazla sigara içiyordu. Kendine güvenen bir insan hissi vermiyordu.

Ablam uyuklayan halimle orada bulunanların göz zevkini bozmayayım diye beni kaldırıp o güçlü elleriyle yatağıma götürmeden önce o gece duyduklarım bundan ibaret. İçinde bulunduğum ruh hâleti, daha önce sözünü ettiğim gibi, sabah olmadan şekillenmeye başladı ve konunun nadiren hatırlandığı ve unutulduğu zamanlardan sonra bile aynen devam etti.

Yedinci Bölüm

Kilise mezarlığında aile fertlerimin mezar taşlarını okuduğum zamanlar, daha yeni yeni okumayı söküyordum. Ne demek olduklarını da tam olarak anlayamıyordum. Mesela annemin mezarında "yukarıdakinin karısı" yazıldığı için, babamın daha yüksek bir mertebesi olduğunu, o yüzden öyle yazıldığını düşünüyordum. Mezar taşlarında "aşağıdaki" yazan akrabalarımın da mertebelerinin düşük olduğunu sanıyordum aynı mantıkla. Dini sorulara verilen cevapları da tam olarak kafamda oturtmamıştım. "Hayatım boyunca aynı yolda yürüyeceğim!" sözünün bütün hayatım boyunca bizim köyden tek bir yöne doğru yürümemi gerektireceğini, değirmene ya da arabacıya doğru sapamayacağımı sanmıştım.

Yeteri kadar büyüyünce Joe'nun çırağı olacaktım ve bu şerefe nail olana kadar -ablamın dediğine göre- şımartılamazdım. O yüzden sadece demirhanedeki ne işe yaradığı belli olmayan çocuk değildim; bir komşunun kuşları korkutup kaçırarak bir çocuğa mı ihtiyacı var, hemen ben giderdim. Taş toplanacağı zaman da, herhangi başka bir iş için de... Aile şerefimize laf gelmesin diye, mutfakta şöminenin üstündeki para kutusuna koyuyordum kazandıklarımı. Tahminime göre milli borçların eritilmesi için kullanılıyordu o para, ama hazineye herhangi bir payımın olması mümkün değildi.

Bay Wopsle'in büyük halasının köyde bir akşam okulu vardı. Aptal, imkanları sınırlı yaşlı bir kadındı ama hastalıkları sınırsızdı. Her akşam saat altıdan yediye kadar, her hafta okul için iki peni veren öğrenciler bu manzaradan mahrum olmasınlar diye, derste uyurdu. Küçük bir ev tutmuştu. Bay Wopsle'in odası yukarıdaydı. Ağır ağır, sesli bir şekilde kitap

okuyuşunu ve yere güm diye vuruşunu duyardık. Bay Wopsle'in öğrencileri yılda dört kere sınav yaptığı söylentileri dolaşıyordu. O zamanlarda yaptığıysa kollarını katlayıp saçlarını dikleştirerek Marc Antony'nin Sezar'ın ölüsünün başında verdiği nutku çekmekti. Bunu hep Collins'in "Tutkular Şiiri" takip ederdi. Ben o şiirde bahsedilen, fırtınada kanlı kılıcını indiren ve "savaş"a karşı çalan trampete aşağılayıcı bir bakışla bakan "intikam"ı Bay Wopsle olarak hayal ederdim. Hayatımın sonraki safhalarında tutkuların dünyasına düşüp de onları Collins ve Wopsle'la karşılaştırdığımda bu iki saygı değer bayın da tutkular konusunda esamesinin okunmayacağını gördüm.

Bay Wopsle'in büyük halası eğitim enstitüsünün yanı sıra aynı küçük odada bir de dükkân açmıştı. Stoklarında ne olduğunu ya da mallarının fiyatlarını hiç bilmezdi ama çekmecenin içinde tutulan küçük, yağlı bir not defteri vardı. Fiyat listesi olarak kullanıyordu bunu. Bidy bu defteri kullanarak dükkânın bilimum hesap işlerini yapıyordu. Bidy, Bay Wopsle'in büyük halasının torunuydu. Aslında tam olarak nesi olduğunu hiçbir zaman anlayamadım. O da benim gibi bir yetimdi ve o da "elde" büyütülmüştü. Birtakım aşırılıkları yüzünden dikkat çekerdi. Mesela saçlarının taranması, ellerinin yıkanması, ayakkabılarının tamir edilmesi ve topuğunun yapılması gerektiğini düşünürdü onu görenler. Bu hali hafta içine özgüydü. Pazar günleri kiliseye gayet düzgün bir şekilde giderdi.

Fazla bir yardım almadan, aldığım yardımı da Bay Wopsle'in büyük halasından değil de Bidy'den alarak zor da olsa alfabeyi öğrenmiştim. Harfler beni çok zorlamıştı. Ondan sonra her akşam başka bir kılığa girip onları tanımamı engellemeye çalışan sayıların içine düştüm. Ama en azından derme çatma bir şekilde de olsa okumaya, yazmaya başlamıştım

Bir gece, ocağın başında yazı tahtam elimde oturuyordum. Büyük çaba sarf ederek Joe'ya bir harfi öğretmeye çalışıyordum. Sanırım bataklıklardaki o avın üzerinden bir sene gibi bir süre geçmişti. Kış gelmişti ve sıkı bir ayaz vardı. Ayağımın altındaki alfabeyle bakarak bir iki saat içinde aşağıdaki yazıyı yazdım:

"SEVGLİ JO UMRM İYSİN YzmAYI SAnA Da örtCeM yakıNDa SANA ÇIRak OLCam ÇOk EğLnCeZ ÇOk İnaN BaK SEVgiler PİP"

Joe'yla mektup vasıtasıyla iletişime geçmem gibi bir gereklilik yoktu ortada. Yani başımda oturuyordu ve yalnızdık, ama yazı tahtasını bu yazılı mesajı okuması için ona verdiğimde, Joe tahtayı sanki büyük bir âlimlik mucizesiymiş gibi aldı.

Mavi gözlerini kocaman açıp, "Pip, ahbap, sen âlim olmuşsun! Sence de öyle değil mi?" dedi.

"Olmak isterim!" dedim. Elindeki tahtaya tedirginlikle bakıyordum; yamuk yazmıştım.

"Bu bir J ve bir O. Bir O ve J Pip. Joe!"

Bu heceyi daha önce bu kadar yüksek sesle hiç okumamıştı. Evvelki pazar kilisede dua kitabını yanlışlıkla ters tuttuğumda bir yanlışlık yokmuş gibi devam etmişti. Joe'ya öğretecek bir şey bulmanın şevkiyle, "Gerisini de oku Joe!" dedim.

"Gerisi, öyle mi Pip?" dedi Joe. Ağır ağır inceliyordu mektubu. "Bir, iki, üç. Burada üç tane J, üç tane de O var Pip!"

Joe'ya yaslandım ve işaret parmağımı kullanarak ona bütün mektubu okudum.

"İnanılmaz!" dedi Joe bitirdiğimde. "Sen gerçekten âlim olmuşsun."

"Gargery'yi nasıl yazıyorsun, Joe?" diye sordum, hafif bir büyüklenme edasıyla.

"Yazmıyorum!" dedi.

"Yazdığını farz edelim."

"Farz edilmez bu." dedi Joe. "Okumayı çok severim ama..."

"Sever misin Joe?"

"Hem de çok! Bana güzel bir kitap ver, ya da iyi bir gazete ve ateşin başına oturt.

Allah'ım! Daha ne isterim ki?" Dizlerini ovuşturarak, "Bir J ve O'yu birleştirip J-O, Joe yapmak ne kadar ilginç bir şey!" dedi.

Joe'nun eğitiminin Steam'inki gibi daha yolun çok başında olduğunu anlamıştım. Meseleyi uzatarak sorularıma devam ettim.

"Joe, sen benim kadarken hiç okula gittin mi?"

"Hayır Pip."

"Niye benim kadarken okula gitmedin peki?"

"İıı, Pip..." Her düşünceli halinde yaptığı gibi eline maşayı alıp, külleri karıştırmaya başladı. "Anlatayım sana. Benim babam, Pip, kendini içkiye vermişti. İpin ucunu kaçırdığında acımasızca annemi döverdi. Bir onu bir de beni döverdi, başka kimseyi değil. Bana örsüne bile vurmadığı kadar sert vururdu. Beni can kulağıyla dinliyorsun değil mi Pip?"

"Evet Joe!"

"Sonuçta, annemle ben birkaç kez babamdan kaçtık. Annem çalışmaya başlayınca 'Joe, okula gitmen lazım yavrum!' deyip beni okula gönderiyordu. Ama babam aslında içten içe bizi sevdiğinden bizsiz bir hayata katlanamıyordu. Bir sürü insanla gelip kapımıza dayanıyor, kavga çıkartıp oradan bizi attırıyordu. Eve gidince dayak devam ediyordu. Anlayacağın Pip..." Burada durdu; külleri karıştırmayı bırakıp yüzüme baktı. "Bunlar hep benim öğrenmeme engel oldu."

"Tabii ki. Zavallı Joe!"

"Ama yine de Pip..." dedi Joe, iki maşayla birden karıştırmaya devam ederek. "Yaptıklarını düşününce, kadınla erkeği eşitmiş gibi görürsek bence babam özünde iyi bir insandı. Anlıyorsun değil mi Pip?"

Anlayamıyordum, ama bunu ona söylemedim.

Joe devam etti, "Bilirsin, demliği ocağa koymazsan su kaynamaz."

Bunu anlamıştım; söyledim de...

"Sonunda, babam işe gitmeme karışmadı. İşime başladım, ki eğer devam etseydi, çalışmaya tahammül edebilseydi iş onundu. Zamanla ona bakabilecek gücüm oldu. Cüzam nöbetinden ölene kadar da ona baktım. Mezar taşına 'Bilsin her kim okuyorsa... Çoktu zaafları ama iyi bir insandı aslında.' yazılmasını istedim."

O kadar gururla söyledi ki bunları, "Kendin mi yazdın?" diye sordum.

"Ben yazdım, kendi kendime. Hemen hazırladım. Alelacele bir at nalı hazırlamak gibiydi; çarçabuk bitti. Hayatım boyunca o kadar şaşımamıştım. Kendi yazım olduğuna zor inandım. Mezar taşının üzerine kazınmasını isterdim ama bu para demektir. Tabutu taşıyanlara para verdik, geri kalan parayı da annem için harcadık. Annemin sağlık durumu

çok kötüydü, parası da azdı. O da babamın arkasından gitti. Huzura kavuşma zamanı gelmişti."

Joe'nun mavi gözleri sulanmaya başladı. Rahatsız bir şekilde ilk önce birini, sonra da ötekini sildi.

"O zamanlar çok yalnızdım. Burada yaşıyordum. Sonra ablanla tanıştım Pip!" dedi. Katılmayacağı bir şey söyleyeceğini biliyormuş gibi ciddiyetini takınarak yüzüme baktı. "Ablan iyi bir kadın."

Kuşkumu belli eder bir şekilde ateşe baktım.

"Ailem ya da başkası; kim ne derse desin Pip, ablan..." Elindeki maşayı her sözcükten sonra yere vurarak, "Ablan iyi bir kadın!" dedi.

"Öyle düşünmene sevindim Joe!" dedim. O an aklıma gelen en olumlu cümle buydu.

"Ben de!" dedi Joe. "Öyle düşünmeme ben de seviniyorum. Yüzünün biraz kırmızı olması ya da iri kemikli yapısı benim için hiç dert değil."

Onun için dert değilse başka kimin için olabilirdi?

"Kesinlikle!" dedi onaylayarak. "Haklısın ahbap! Ablanla tanıştığında seni büyüttüğünden bahsetti bana. Herkes bunun çok güzel bir davranış olduğundan bahsediyordu. Ben de onlar gibi düşünüyordum. Sana gelince..." Kötü bir şeye bakıyormuş gibi bir yüz ifadesini takınarak, "O zamanlar ne kadar küçük, aciz ve de huysuz olduğunu bilseydin, kendinle ilgili hiç de iyi şeyler düşünmezdin."

Söylediklerinden pek hoşlanmamıştım. "Beni boş ver Joe!" dedim.

"Ama boş vermedim, Pip." dedi sade bir kibarlıkla. "Ablana evlenme teklif ettiğimde buraya gelmeye hazırды. Ona çocuğu da getir, demirhanede yerimiz var dedim."

Özür dileyerek ağlamaya başladım. Joe'nun boynuna sarıldım. Bana sarılmak için elindeki maşayı düşürdü. "Biz gelmiş geçmiş en iyi arkadaşlarız, değil mi Pip? Ağlama ahbap!"

Bu ufak kesintiden sonra, Joe devam etti.

"Görüyorsun Pip, işte şimdi buradayız. Benim öğrenmeme yardım ederken Pip -şunu önceden söyleyeyim, ben çok ama çok aptalım!- Bayan Joe'nun bir şey çakmaması gerekiyor. Bu iş söylediğim gibi yapılmalı Pip. Niye gizlice olması gerektiğini de söyleyeyim."

Maşayı yine eline aldı. Bana öyle geliyordu ki, o elinde olmasa devam edemeyecekti. "Ablan yönetime çok meraklıdır!" dedi.

"Yönetime mi meraklıdır?" Şaşırmıştım. Joe'nun ablam hazine ya da savunma bakanlığı için çalışabilsin diye ondan boşandığını düşünmüş, hatta ummuşum.

"Yönetim derken, seni ve beni yönetiyor demek istedim."

"Öyle mi?"

"Evin içinde okumuş adam istemez o. Özellikle benim okumamı istemez. Bir nevi başkaldırı gibi olur bu, anlıyor musun?"

Ben tam "Neden?" diyordum ki Joe sözümü kesti.

"Dinle bir dakika! Ne söyleyeceğini biliyorum; bir dinle. Ablanın ikimize karşı despotça davrandığını biliyorum. Sırtımıza bir şeyler fırlatıp duruyor, eli de ağır. Ablan çok

sinirlendiği zaman Pip..." Joe sesini alçaltıp fısıltıyla, "Kabul etmek lazım ki tam bir baş belası oluyor."

Joe bu kelimeyi öyle bir söyledi ki, sanki kelimenin başında on iki tane B vardı.

"Neden karşı çıkmıyorum, bunu soracaktın değil mi ben sözünü kesmeseydim?"

"Evet Joe!"

Favorileriyle oynayabilmek için maşayı sol eline aldı. Böyle dingin bir hal aldığı zamanlarda ondan ümidimi keserdim. "Ablan bir deha da ondan!"

"O ne?" diye sordum, hızını kesebilme umuduyla. Cevabı tahmin ettiğimden daha hazırdı; yüzüme dik dik bakarak "Ablan..." dedi.

"Ve ben bir deha değilim." diyerek devam etti. Bakışları sabit değildi artık ve yine favorileriyle oynamaya başlamıştı. "Hepsinden önemlisi, Pip -bu söyleyeceğim çok ciddi bir şey ahbab- annemin köle gibi çalıştığını, kalbinin kırıldığını ve şu ölümlü dünyada rahat yüzü görmediğini hatırlıyorum ve bir kadına karşı yapmamam gereken hataları yapmaktan çok korkuyorum. Böylesi de yanlış ama ben bunu tercih ederim. Zırt pırt kapının önüne koyulan ben olsaydım keşke, keşke bir 'kaşyıcı' olmasaydı. Senin başına gelebilecekleri ben üzerime almak isterdim. Ama durum bu işte. Umarım bundan sonra olayları gözünde büyütmezsin."

O günden sonra Joe'ya daha çok saygı duymaya başlamıştım. O konuşmanın sonrasında da öncesinde olduğu gibi konumları eşit olan iki arkadaşlık. Yalnız, artık sessizce oturduğumuzda Joe'ya baktığımda, ona karşı kalbimin derinliklerinden gelen bir saygı hissediyordum.

"Her neyse..." dedi Joe, ateşi harlandırmak için ayağa kalktığında. "Bizim Hollanda saati sekizi gösterecek neredeyse ve hâlâ eve dönmedi. İnşallah Pumblechook Amca'nın kısrağı buzda kayıp düşmemiştir."

Bayan Joe pazarın olduğu günlerde Pumblechook Amca'ya eve alacağı şeylerde yardımcı olmak için onunla beraber çıkardı. Pumblechook Amca bekardı ve uşaklarına hiç güvenmezdi. O gün de pazar vardı ve ikisi yine dışarıdaydılar.

Joe ateşi yaktı ve çevresini süpürdü. At arabasının sesini duyarız diye kapının önüne gittik. Kuru soğuk vardı, rüzgâr sert esiyordu ve buz tabakası da beyaz ve oldukça kalındı. Bu gece bataklıkta yatan bir adam kesin ölür diye düşündüm. Yıldızlara baktım "Donarak ölmek üzere olan bir adamın onlara bakması ve bu parlaklık içinde hiçbir yardım ya da merhamet görmemeleri ne kadar acı verir kim bilir?" diye düşündüm.

"İşte kısrağ geliyor. Bir sürü zil takmışlar sanki."

Nalları buzla kaplı yol üzerinde müzikal sesler çıkararak dörtlüye geliyordu. Bayan Joe rahat inebilsin diye dışarı bir sandalye çıkardık. Pencereye baktıklarında evi aydınlık görsünler diye de ateşi iyice karıştırdık. Mutfakta her şey yerli yerinde mi diye kontrol etmeyi de unutmadık. Hazırlıkları tamamladığımızda geldiler; bir tek gözleri görünecek şekilde sarıp sarmalanmışlardı. İlk Bayan Joe indi, ardından da Pumblechook Amca. Pumblechook Amca atın üzerine bir örtü örttükten sonra mutfağa geçtik. Beraberimizde o kadar soğuk getirmiştik ki mutfağa girerken, ateş hararetini kaybetti.

"Şimdi!..." dedi Bayan Joe acele ve heyecanla üzerini çıkarıp, paltosuna ipe bağlı

şapkasını omzuna atarken. "Bu çocuk bugün de şükretmezse hiçbir zaman etmez."

Ne için şükretmesi gerektiğini bilmeyen bir çocuk ne kadar şükran dolu bakabilirse o kadar şükran dolu bir ifadeyle ikisine baktım.

"İnşallah şımarmaz, ama benim ciddi şüphelerim var."

"O hanım buna mahal vermez. Daha iyi bilir nasıl davranacağını." dedi Pumblechook Amca.

O hanım mı? Joe'ya baktım, dudaklarımı oynatarak "O hanım mı?" dedim. O da bana bakıp dudaklarını oynatarak aynı soruyu sordu. Sorarken ablama yakalanıp her zamanki uzlaşmacı tavrıyla elinin tersini burnuna götürdü, böyle durumlarda hep yaptığı gibi.

"Eee?" dedi kızgın kızgın. "Ne bakıyorsun? Ateşi yaktınız mı?"

"Bir hanım lafı geçti de..." dedi Joe kibarca.

"Bir hanım zannederim. Bayan Havisham denilen birine bey denmezse tabii! Bu kadarını sen bile yapmazsın."

"Kasabadaki Bayan Havisham mı?" diye sordu Joe.

"Başka bir Bayan Havisham daha mı var?" dedi ablam. "Bu çocuğun gidip orada oyun oynamasını istiyor. Tabii ki gidecek. Gitse iyi eder!" dedi bana bakıp başını iki yana sallayarak. "Yoksa gününü görür."

Kasabadaki Bayan Havisham'dan bahsedildiğini duymuştum. Gerçi onu herkes duymuştur. Büyük ve kasvetli bir evde yaşayan çok zengin, mutsuz bir kadın olduğunu söylerlerdi. Hırsızlara karşı evini parmaklıklarla çevreletmiş, münzevi bir hayat yaşıyordu.

"Emin olmak istedim." dedi Joe şaşkın şaşkın. "Nereden tanıyor ki Pip'i o?"

"Sersem!" diye bağırdı ablam. "Tanıdığını kim söyledi?"

"Onun oraya gidip oyun oynamasının istendiği söylendi de!.."

"Pumblechook Amca'ya gidip orada oyun oynayabilecek bir çocuk tanıyıp tanımadığını soramaz mı? Belki de Pumblechook Amca onun kiracısıdır ve bazen kirayı vermeye gidiyordur. O zaman Pumblechook Amca'ya oraya gidip oyun oynayabilecek bir çocuk tanıyıp tanımadığını sormuş olamaz mı? Ve bize karşı her zaman düşünceli davranan Pumblechook Amca, sen öyle düşünmeyebilirsin Joseph -Joe sanki çok kötü bir yeğenmiş gibi, kızgınlıkla söylemişti bunu- burada hoplayıp zıplayan -hiç de hoplayıp zıplamıyordum- ölene kadar gönüllü kölesi olduğum bu çocuktan bahsetmiş olamaz mı?"

"Çok iyiydi!" dedi Pumblechook Amca. "İyi bir açıklamaydı. Çok iyi gerçekten! Şimdi artık meseleyi biliyorsun Joseph."

"Hayır Joseph!" dedi yine ablam. Ses tonu hâlâ düzelmemişti. Joe yine elini suçlu suçlu burnuna götürüyordu. "Henüz bilmiyorsun. Bildiğini zannedebilirsin ama bilmiyorsun. Çünkü Pumblechook Amca'nın bu çocuğun oraya gitmesinin bir servet kazanmasına sebep olabileceğini düşündüğünden onu bu gece arabasıyla alıp evine, yarın sabah da Bayan Havisham'a götürmeyi teklif ettiğini bilmiyorsun. Allah'ım!" diye bağırarak omzundaki şapkayı çıkartıp attı ablam. "Ben niye bunlara laf anlatmaya çalışıyorsam? Pumblechook Amca'yı da bekletiyoruz. Kısrak dondu dışarıda. Oğlan da tepeden tırnağa pislik içinde!"

Bunu söyleyip üzerime atladı kuzuyu kapan bir kartal gibi. Başımı alıp lavabonun içine soktu, sabunladı, hamur gibi yoğurdu, kuruladı, çekiştirdi, tırmaladı; ta ki ben kendimi

kaybedene kadar. (Burada belirtmeden geçemeyeceğim bir şey de evlilik yüzüğüyle benden başka herhangi biri bu kadar haşır neşir olmamıştır sanırım. İnsanın yüzünde nasıl bir etkisi oluyor, iyi biliyorum.)

Temizlik işlemleri bittiğinde çuvalın üzerine oturan genç bir tövbekâr gibi sert bir çarşafın üzerine oturtulup, içinde rahat hareket edemediğim en sevmediğim kıyafetlerimi giydim. Sonra Bay Pumblechook'a teslim edildim. O da resmi bir şekilde sanki kendisi şerifmiş gibi beni aldı ve eminim bir süredir kafasında tasarlayıp da söyleme fırsatı kolladığı şeyi söyledi: "Evlat, dostlara her zaman minnettar ol ama özellikle seni elinde büyütenlere..."

"Allah'a ismarladık Joe!"

"Tanrı seni korusun Pip, dostum!"

Daha önce ondan hiç ayrılmamıştım ve içinde bulunduğum duygular ve gözümünden hâlâ gitmemiş sabun köpüklerinden olacak, arabanın içinden yıldızları göremedim ilk başta. Sonra birer birer parlamaya başladılar, ama Bayan Havisham'ın evine neden gidip oyun oynamam gerektiği hususunda beni aydınlatamadılar.

Sekizinci Bölüm

Bay Pumblechook'un kasabanın ana caddesinin üzerindeki eviyle dükkânı bir mısır tüccarı ve tohumcusundan beklenebileceği gibi alelâdeydi. Çok mutlu bir adam olmalıydı, dükkânında bir sürü küçük çekmecesine göre... Merak edip alt çekmecelerden birkaçını karıştırdığımda kahverengi kâğıtlara sarılmış paketler gördüm. İçlerinde hapsolindikleri yerden bir an önce çıkıp açmak isteyen çiçek tohumları ya da kökleri vardı.

Bunları düşündüğüm vakit sabahın erken bir saatiydi. Önceki gece doğru yatağa yollanmıştım. Oda çatı katındaydı, tavanı meyilliydi. Karyolanın olduğu köşe o kadar alçaktı ki kiremitlerle kirpiklerim arasındaki mesafenin otuz santim kadar olduğunu hesaplamıştım. Aynı sabah tohumlarla pamuklu kadife arasında bir benzerlik keşfettim. Bay Pumblechook ve dükkânda çalışanlar pamuklu kadife giyiyorlardı ve nasılsa, tohumların tabiatında olan genel hava ve doku pamuklu kadifede de vardı. O kadar ki ikisini birbirine karıştırıyordum. Gözlemlerim devam etti. Dikkat ettim de, Bay Pumblechook işini karşı caddenin karşısındaki eyerciye bakarak yapıyordu. Eyerci arabacıya bakıyordu. Arabacının bütün işi gücü ellerini cebine koyup fırıncıya bakmak gibi görünüyordu. Fırıncı kollarını kavuşturup bakkala, bakkal da kapısının önünde durup esneyerek eczacıya bakıyordu. Gözünde gözlüğü, başını kaldırmadan elindekiyle ilgilenen ve dükkânın penceresinden önlük takmış bir grup insanın gelip geçerken kendisine baktığı saatçi o caddede gerçekten işini yapan tek kişiydi.

Bay Pumblechook'la saat sekizde dükkânın arkasındaki salonda kahvaltımızı yaptık. O sırada dükkânda çalışan adam ön tarafta bezelye çuvalının üzerinde çayını içip, tereyağlı ekmeğini yiyordu. Bay Pumblechook'un muhabbeti çok kötüydü. Ablamın, yemeğimi verirken beni utandıran ve sanki ceza veriyormuş gibi takındığı tavırdan etkilendiği yetmiyormuş gibi -ekmeği olabildiğince çok, tereyağını da mümkün olduğunca az vermişti-

aritmetikten başka bir şey de konuşmuyordu. Ona kibarca "Günaydın!" dediğimde mesafeli bir şekilde "Yedi kere dokuz?" diye sormuştu. Böyle bir soruya yabancı bir yerde, boş bir mideyle nasıl cevap verebilirdim ki? Açtım ama daha bir lokma yemeden bütün kahvaltı boyunca sürecek sorularını sıralamaya başladı. "Yedi?" "Dört?" "Ya sekiz?" "Ya altı?" "Ya dört?" "On?" Bu böyle sürüp gitti. Verdiğim her cevapta bir sonraki soru gelmeden bir lokma bir şey yemeye çalışıyordum. O da orada oturmuş, zihnini yormadan - tabiri caizse kıtlıktan çıkmış gibi- kızarmış ekmekle domuz pastırması yiyordu.

Bu tür nedenlerden ötürü saat on olup da Bayan Havisham'a gitmek için çıktığımızda kadının evinde nasıl davranmam gerektiği hususunda tedirginliğim olsa da çok sevinmiştim. On beş dakika içinde Bayan Havisham'ın evine varmıştık. Tuğladan yapılmış, etrafında büyük demir parmaklıklar olan eski, kasvetli ve büyük bir evdi. Bazı pencerelere duvar örülmüştü. Geri kalanlardan alt katta olanlar paslı parmaklıklarla kaplıydı. Önde bir avlu vardı ve o da demir çubuklarla çevrilmişti. Zili çaldıktan sonra biri gelip de açana kadar bir süre beklemek zorunda kaldık. Kapıda beklerken, içeri bakmaya çalıştım -bu sırada bana "On dört?" diye soran Bay Pumblechook'u duymazdan geldim- ve evin yanındaki bira imalâthesini gördüm. Çalışır halde değildi, uzun bir süredir hiç çalışmıyor gibi görünüyordu.

Pencerelerden biri açıldı ve bir ses duyuldu. "Kim o?" Refakatçim "Pumblechook!" diye cevap verdi. Ses "Tamam!" dedi ve pencere tekrar kapandı. Avludan elinde anahtarlarla genç bir hanım geldi.

"Bu, Pip!" dedi Bay Pumblechook.

"Pip demek!" dedi genç hanım. Çok güzel ve mağrur bir kızdı. "İçeri gir Pip."

Bay Pumblechook da benimle içeri giriyordu ama kız onun içeri girmesini engelledi.

"Bayan Havisham'ı görmek mi istemiştiniz?"

"Bayan Havisham görmek istiyorsa!..." dedi Bay Pumblechook sıkılarak.

"Onun böyle bir isteği yok!" dedi kız.

O kadar net bir tavırla söyledi ki kız bu son cümleyi, Bay Pumblechook gururu kırılmış olsa da karşı çıkamadı. Ama bana keskin bir bakış fırlattı -sanki ben ona bir şey yapmışım gibi- ve kızarak şu kelimeler döküldü ağzından: "Bak çocuk! Seni elinde büyütenleri mahcup edecek şeyler yapma burada!" Başını kapıdan uzatıp "On altı?" diye soracağından endişeleniyordum ama böyle bir şey yapmadı.

Genç refakatçim kapıyı kilitledi ve avludan geçtik. Avlu temizdi ve taşlar döşenmişti, ama her bir taşın arasından otlar fişkırıyordu. Bira imalâthesiyle avlu dar bir yolla bağlanmıştı. Yolun sonundaki ahşap kapılar açıldı ve yüksek duvarların uzağında duran imalâthane de ağzına kadar açıldı. Artık kullanılmıyordu; bomboştu. Soğuk esen rüzgâr sanki kapıların öte yanında daha da bir soğuktu. Rüzgâr, imalâthanenin açık olan kısmında, denizde bir geminin halatlarından çıkardığı sesleri çıkararak şiddetli bir uğultuyla esiyordu.

Kız beni oraya bakarken gördü ve "Orada yapılan biradan içebilirsin, dokunmaz!" dedi.

"İçerim herhalde!" dedim utanarak.

"Orada artık bira yapılmasa iyi olur, yapılırsa ekşir. Sence de öyle değil mi?"

“Öyle gibi görünüyor küçük hanım.”

“Kimse de yapmaya kalkışmıyor zaten.” diye ekledi. “Kendiliğinden yıkılacağı güne kadar orada anlamsız bir şekilde duracak. Sert biraya gelince, kilerde ondan çok var, içinde malikâneyi yüzdürecek kadar çok.”

“Evin adı Malikâne mi acaba?”

“İsimlerinden biri bu.”

“Birden çok ismi mi var?”

“Bir ismi daha var: Satis. Yunanca, Latince ya da İbranice’de, ya da üçünde birden yeter anlamına geliyor.”

“Yeter Evi. İlginç bir isim bu.”

“Evet ama bundan daha derin bir anlamı var. Eve bu isim verildiğinde, bu eve sahip olan bir insan hayatta başka bir şey istemez anlamına geliyordu. O zamanlar insanlar çok kanaatkârmış gibi geliyor bana. Daha hızlı olsana çocuk!”

Bana çocuk dese de yaklaşık olarak benim yaşımdaydı. Güzel ve kendinden emin bir kız olduğundan tabii ki benden büyük gösteriyordu. Sanki kendisi yirmi bir yaşında bir kraliçeymiş gibi bana küçümseyerek bakıyordu.

Eve yan kapıdan girdik. Ön kapı zincirlenmişti. Gözüme ilk çarpan şey bütün koridorların kapkaranlık olmasıydı. Kız evden çıkarken yanan bir mum bırakmıştı oraya. Mumu aldı, başka koridorlardan geçtik. Etraf hâlâ karanlıktı ve bu mumdan başka etrafı aydınlatacak bir şey yoktu.

En sonunda bir kapı önüne geldik. Bana, “İçeri gir!” dedi.

Kibarlıktan çok çekingenlikle, “Önce siz!” dedim.

“Komik olma çocuk, ben içeri girmeyeceğim.” diye cevap verdi. Yüzünde aynı küçümseyici ifadeyle uzaklaştı. Daha da kötüsü, mumu da götürmüştü.

Çok huzursuzdum, biraz da korkuyordum. Yapılacak tek bir şey vardı: Kapıyı çalıp içeri girmek. Ben de öyle yaptım. Mumlarla oldukça iyi aydınlatılmış kocaman bir odaydı. İçeriye en ufak bir güneş ışığı girmiyordu. İçerideki mobilyadan anladığım kadarıyla -gerçi o zaman içeride ne işe yaradığını bilmediğim eşyalar vardı- bir giyinme odasıydı. Üzerinde altın kaplama bir ayna olan masa dikkatimi çekti. İlk bakışta onun bir kadının tuvalet masası olduğuna kanaat getirmiştım.

Orada oturan bir kadın olmasaydı yine de ne olduğunu kestirebilir miydim bilmiyorum. Bir koltukta, dirseğini masaya dayamış bir halde, şimdiye kadar gördüğüm göreceğim en garip görünümlü kadın oturuyordu.

Kıyafetleri saten, dantel ve ipek gibi pahalı kumaşlardan dikilmişti. Ayakkabıları beyazdı. Saçından ayrı duran uzun beyaz bir duvağı, başında gelin çiçekleri vardı ama saçları beyazdı. Boynu ve elleri parlak mücevheratla kaplıydı. Mücevherlerin bir kısmı masanın üzerinde parlıyordu. Dört bir yanda üzerindeki elbiseden daha az gösterişli elbiseler, yarısına kadar doldurulmuş valizler vardı. Giyinmesi henüz bitmemişti; ayakkabısının teki ayağında, diğer teki masanın üzerinde elinin yanındaydı. Duvağın yerleştirilmesi bitmemişti, saatini ve zincirini de henüz takmamıştı. Mücevherle gerdanına takılacak dantel, mendili, eldivenleri, çiçekler ve bir dua kitabı masanın üzerinde darmadağın bir

halde duruyordu.

Birçoğunu ilk dakikalarda fark ettiysem de bütün bu saydıklarımı bir anda fark etmedim. Sonradan anladım ki, beyaz olması gereken hiçbir şey aslında tam olarak beyaz değildi. Eskiden beyazlarmış ama parlaklıklarını kaybetmiş, solmuşlar; renkleri de sarıya dönmüş. Gelinliğinin içinde oturan gelinin de kıyafetleri ve çiçeği gibi solduğunu gördüm. Parlak olan tek şey çukurlaşmış gözleriydi. Elbisesi, yuvarlak hatlı bir kadın için yapılmıştı ve şimdi kadının üzerinden dökülüyordu. Kadın bir deri bir kemik kalmıştı. Bir kez panayıra götürmüşlerdi beni. Balmumundan yapılmış korkunç görünümlü bir eser vardı, tanımadığım önemli bir şahsiyetin heykeliydi ve bu şahsiyet ölüydü. Bir kez de bataklıktaki eski kiliselerden birine götürmüşlerdi, kilisenin taşlarının altından çıkarılan zengin bir kıyafetin kalıntıları içindeki iskeleti göreyim diye... Şimdi, balmumu ve iskelet bir araya gelmiş, koyu renk gözlerle birleşmişti ve o gözler bana bakıyordu! Bağırabilseydim bağırırdım.

"Kimsin sen?" dedi masadaki kadın.

"Pip, hanımefendi."

"Pip mi?"

"Bay Pumblechook'un bahsettiği çocuk, hanımefendi. Oyun oynamaya gelecek olan."

"Yaklaş, sana bakayım bir. Yaklaş!"

Önünde durup gözlerimi ondan kaçırdığım sırada masanın üzerindeki ve etraftaki detaylara dikkat etmiştim. Saati dokuzaya yirmi kala durmuştu. Odasındaki başka bir saat de dokuzaya yirmi geçeyi gösteriyordu.

"Bana bak!" dedi Bayan Havisham. "Sen doğduğundan beri güneş yüzü görmeyen bir kadından korkmuyorsun değil mi?"

"Hayır!" derken aslında düpedüz yalan söyledim.

"Burada neye dokunuyorum biliyor musun?" dedi bir eli diğer elinin üstünde sol tarafını tutarak.

"Evet hanımefendi." Aklıma genç adam gelmişti.

"Nereye dokunuyorum?"

"Kalbinize."

"Kırık kalbime."

Bu kelimeleri heyecanla ve üzerine basa basa söylemişti. Aynı zamanda garip bir gülümseme vardı yüzünde bir gurur ifadesiyle birlikte. Sonra, bir süre daha ellerini orada tuttu ve çok ağırlarmış gibi yavaşça çekti.

"Yorgunum!" dedi Bayan Havisham. "Değişiklik istiyorum ve kadınlardan ve erkeklerden bıktım. Oyun oyna."

En itirazcı okur bile kabul eder ki söyledikleri, öyle bir ortamda kalakalmış talihsiz bir çocuğu oyun oynatmaya başlatamazdı.

"Benim bazen garip isteklerim olur." diye devam etti. "Şimdi de biraz oyun görmek istiyorum. Hadi, hadi!" dedi eliyle sabırsız bir hareket yaparak. "Oyna, oyna, oyna!"

Bir an, ablamın beni dövebileceği korkusuyla, Bay Pumblechook'un at arabası gibi odada dönmeyi düşündüm. Sonra, bunu kendime uygun görmeyerek fikrimden vazgeçtim. Durup

Bayan Havisham'a baktım. O da ısrarcı bir ifadeyle bana bakıyordu.

"Huysuz ve inatçı mısındır?"

"Hayır, hanımefendi, sizin için ve şimdi oynayamayacağım için çok üzgünüm. Eğer beni şikayet ederseniz ablamla başım belaya girer. O yüzden yapabilsen yapardım. Ama burası benim için çok yeni bir yer, çok yabancı, çok güzel ve de hüzün verici." Bunu söyleyip sustum, daha fazla ileri gitme ya da belki de söylediklerimle ileri gitmiş olabileceğim korkusuyla. Yine uzun uzun birbirimize baktık.

Tekrar konuşmaya başlamadan önce gözlerini benden ayırdı, üzerindeki elbiseye bakmaya başladı, sonra da tuvalet masasına, en sonunda da aynada kendisine.

"Onun için çok yeni!" diye mırıldandı. "Benim için çok eski. Onun için çok yabancı, benim içinse tanıdık. Ve ikimiz için de hüzün verici! Estella'yı çağır."

Hâlâ aynadaki yansımasına baktığından, kendisiyle konuştuğunu düşünüp sessiz kaldım.

"Estella'yı çağır!" diye yineledi, bana bir bakış atıp. "Bunu yapabilirsin. Estella'yı çağır. Kapıya git."

Bilinmeyen bir evde gizemli ve karanlık bir koridora çıkıp genç ve küçümseyen bir hanıma -ne görebiliyordum onu ne de ondan bir cevap alabiliyordum- ismiyle seslenme özgürlüğüne kavuşsam da oyun oynamak için emir almak kadar kötü bir durumdu aslında. En sonunda cevap verdi ve elindeki lambayla koridoru bir yıldız gibi aydınlatarak geldi.

Bayan Havisham yaklaşmasını işaret etti. Masadan bir mücevher alıp beyaz gerdanına tutup kahverengi saçlarına uyup uymadığına baktı. "Bir gün senin olacak bir tanem ve sen de güzel bir şekilde taşıyacaksın. Hadi bu çocukla kâğıt oynayın da sizi seyredeyim."

"Bu çocukla mı? Bu sıradan bir işçi çocuğu!"

Sanırım Bayan Havisham'ı "Neden olmasın? Kalbini kırabilirsin!" derken duydum, kulağa çok garip gelse de.

"Ne oynuyorsun çocuk?" diye sordu kız büyük bir küstahlık içinde.

"Piştiden başka bir oyun bilmem, küçük hanım."

"Pişir onu bakalım!" dedi Bayan Havisham Estella'ya. Kâğıt oynamak üzere oturduk.

Odanın içindeki her şeyin kol saati ve de duvar saati gibi uzun zaman önce durmuş olduğunu o zaman fark ettim. Dikkat ettim, Bayan Havisham, mücevheri aldığı aynı noktaya geri koymuştu. Estella kâğıtları dağıtırken, tuvalet masasına baktım tekrar ve anladım ki masanın üzerinde solmuş olan beyaz ayakkabı aslında hiçbir zaman giyilmemişti. Ayakkabısız olan ayağına baktım; eskiden beyaz, şimdiyse sararmış ipek bir çorabı vardı. Çorap yırtılmıştı. Bütün bu eskimiş objeler sessizce yerli yerinde durmasaydı, formu bozulmuş gelinlik mezar kıyafetlerine bu kadar çok benzemeyecekti, uzun duvak da kefene.

Oturdu -bir cesedi andırıyordu- kâğıt oynamamızı izledi. Gelinliğinin firfırları ve süsleri kâğıt gibiydi. Görüldüğü an toz olan eski zaman cesetlerinin keşfiyle ilgili bir şey bilmiyordum ama o zamandan beri eğer Bayan Havisham gün ışığına çıksaydı toz olup gideceğini düşünürüm sık sık.

İlk oyunumuzu bitirmemiştik ki Estella "Bu çocuk valeyeye bacak diyor!" dedi aşağılayarak. "Elleri de çok kaba. Botları ne kadar da kalın!"

Ellerimden daha önce hiç utanmamıştım, ama artık kötü göründüklerini düşünmeye başlamıştım. Aşağılaması o kadar güçlüydü ki, beni hemen etkisi altında bıraktı.

Oyunu kazandı ve kâğıtları ben dağıttım. Yanlış dağıttım, ki bu normaldi çünkü Estella'nın benim hata yapmamı beklediğini biliyordum. Benim aptal ve beceriksiz bir işçi çocuğu olduğumu söyledi.

"Ona hiçbir şey söylemiyorsun!" dedi Bayan Havisham. "O sana çok kötü laflar söylüyor, sen cevap vermiyorsun. Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"Söylemek istemiyorum!" dedim kekeleyerek.

"Kulağıma söyle!" dedi Bayan Havisham bana doğru eğilerek.

"Bence çok kibirli!" dedim fısıldayarak.

"Başka?"

"Çok güzel."

"Başka?"

"Onur kırıcı." O esnada bana bakıyordu büyük bir nefretle.

"Başka?"

"Ben artık eve gitmek istiyorum."

"Çok güzel olsa da artık onu görmemek mi istiyorsun?"

"Onu görmek istemediğimden emin değilim, ama artık eve gitmek istiyorum."

"Birazdan gideceksin!" dedi Bayan Havisham sesini yükselterek. "Oyuna dışarıda devam edin."

İlk baştaki o garip gülümsemeyi saymazsak Bayan Havisham'ın gülebileceğine ihtimal vermiyordum. Büyük ihtimalle çevresindeki her şeyin sabitlendiği zamandan beri gizemli, ürkütücü ve dikkatli bir ifadesi vardı yüzünün ve o ifadeyi hiçbir şey silemeyecek gibi görünüyordu. Göğüsleri sarktığından beli bükülmüştü; sesi kısılmıştı, alçak sesle ve duraksayarak konuşuyordu. Ruhu ve bedeni dıştan gelen bir darbeye darmaduman olmuştu sanki.

Oyun bitene kadar Estella'yla oynadım. Bütün kâğıtları o aldı, yine kaybettim. Bütün kâğıtları aldığı anda masaya fırlattı onları; sanki onları da küçümsüyordu benim kâğıtlarım oldukları için.

"Ne zaman gelmeni istesem acaba?" dedi Bayan Havisham. "Bir düşüneyim!"

O günün çarşamba olduğunu hatırlatacaktım ki sağ elinin sabırsız bir hareketiyle beni durdurdu.

"Dur, dur. Haftanın hangi günündeyiz bilmiyorum. Aylardan da haberim yok. Altı gün sonra gel. Duydun mu beni?"

"Evet efendim."

"Estella, onu aşağı indir. Bir şeyler yesin. Bırak yemek yerken etrafı da incelesin. Gidebilirsin Pip."

Yukarı çıkarken nasıl takip ettiysem, aşağı inerken de mumu takip ettim. Yan kapıyı açana kadar geçen zamanı hesaba katmadan gece olduğunu zannetmiştim. Gün ışığı şaşırttı beni. Saatlerdir mum ışığında o garip odada oturmuş olduğumu hissettim.

“Burada bekleyeceksin çocuk!” dedi Estella. Kapıyı kapatıp kayboldu.

Avluda tek başıma kalma imkanına sahip oldum böylece. Kaba ellerime, kötü botlarıma bakabilirdim. Ben de beğenmemiştim baktıklarımı. Daha önce hiç dert etmemiştim onları ama artık ediyordum; gözüme kocaman görünüyorlardı. Bir an önce Joe’ya gidip o kâğıttaki resmi niye vale değil de bacak olarak öğrettiğini soracaktım. “Keşke Joe bir centilmen olsaydı; beni de öyle yetiştirirdi!” diye düşündüm.

Geri geldi. Biraz ekmek ve et, bir bardak da bira getirmişti. Avludaki taşların üstüne koydu bardağı. Ekmekle eti bir köpeğe veriyormuşçasına saygısızca, yüzüme bakmadan verdi. O kadar çok aşağılanmış, kırılmış, kızmış ve üzülmüştüm ki -tam olarak nasıl bir duyguydu hatırlamıyorum, Allah bilir neydi- gözlerim doldu. Kız bunu gördüğü an, sebebin kendisi olduğundan emin, sevinç içinde yüzüme baktı. Bu bana gözyaşlarımı engelleyip ona bakabilme gücünü verdi. O ise başını kibirle arkaya atıp gitti. Beni çok aşağılamış olduğundan emindi.

Ama gittiğinde yüzümü saklayacak bir yer aradım ve imalâthanenin yolundaki kapıların arkasına geçtim. Kollarımı duvara yaslayıp alnımı da duvarın üzerine koyup ağladım. Ağlarken duvarı tekmeliyor, saçımı çekiyordum. O kadar yoğun bir şekilde acı çekiyordum ki bunu bedenime de yansıtmalıydım.

Ablamın yetiştirme tarzı beni hassaslaştırmıştı. Çocukların kendilerini yetiştirenlerle varolduğu küçük dünyalarında hiçbir şey adaletsizlik kadar çok hissedilemez. Çocuğun maruz kaldığı ufak bir adaletsizliktir belki ama çocuk küçüktür; dünyası da öyle. Sallanan atı da çok yüksekte görünür, iri kemikli İrlandalı bir avcı kadar.. İçten içe bebekliğimden beri adaletsizliğe hep karşıydım. Biliyordum ki, kaprisleri ve tehditleriyle ablam bana hiç adil davranmıyordu. Beni elinde büyütmesinin ona beni itip kakma hakkını vermeyeceğine kesinlikle inanıyordum. Bütün cezalara, gururumun incitilmesine, aç bırakılmalara, kapının önüne konmalara rağmen buna tüm kalbimle inanıyordum. Bu tür bir muameleye o kadar korunmasız ve tek başıma katlanmıştım ki, yaşadıklarım beni çok çekingen ve de hassas yapmıştı.

Bütün kırılmışlığımı imalâthanenin duvarını tekmeleyerek ve saçımı çekerek defetmiştim. Gömleğimin koluyla yüzümü sildim ve kapının arkasından çıktım. Ekmekle et fena sayılmazdı, bira da içimi ısıttı. Tekrar etrafımla ilgilenebilecek kadar kendime gelmiştim.

Artık emindim; burası güvercinliğine kadar terk edilmiş bir yerd. Güvercinlik kuvvetli bir rüzgâr yüzünden eğilmişti ve içinde hâlâ güvercinler olsaydı denizde sallandıklarını zannedebilirlerdi. Ama güvercinlikte güvercin, harada at, domuz ahırında domuz, depoda malt, fıçılarda bira ve arpa kokusu yoktu. İmalathanenin bütün kokuları son bir duman kokusuyla birlikte uçup gitmişti âdeta. Avlunun kenarında, boş fıçılar vardı. Güzel günleri buruk bir halde hâlâ hatırlıyor olmalıydılar, ama giden biraların bir numunesi olmak için de fazla buruklardı.

İmalathanenin en uzak ucunda kötü kokular yayan, eski bir duvarı olan bir bahçe vardı. Duvar çok yüksek değildi, ama üzerine çıkıp arkasına bakmak için epey uğraşmam gerekti. Bahçe bu eve aitti ve gereğinden fazla büyüyen karmakarışık otlarla kaplıydı. Yeşil ve sarı yollara giden bir başka yol vardı. Sanki birileri burada yürüyordu hep. Gördüğüm bir başka şey de Estella’nın benden kaçmasıydı. Ama sanki her yerdeydi. Yerde

duran fiçların üstünde yürüme isteğime karşı koyamadığım zaman, onu fiçi deryasının kenarında görmüştüm. Sırtı bana dönüktü. Elleriyle o güzel kahverengi saçlarını dağıtıyordu. Etrafına hiç bakmadı ve geçip gitti. İmalathanenin içinde -imalâthane derken eskiden içinde bira yapılan, içinde hâlâ gerekli araç gereç bulunan yüksek tavanlı yeri kastediyorum- içerinin kasvetiyle bunalmış bir halde etrafıma bakınırken, söndürülmüş ateşlerin arasından geçtiğini gördüm. Demir merdivenlerle yüksek bir yere çıktı. Gökyüzüne çıkıyordu sanki.

Tam o anda çok garip bir hayal gördüm. Sonraları düşündüğümde bunu daha da garip buldum. Bir süredir ışığa baktığımdan görüntü pek net değildi, ama sağ tarafımdaki binanın alçak tarafındaki tahta kirişe bakarken boynundan asılı duran bir figür gördüm. Sarıya çalan beyazlar içindeydi. Tek ayağında ayakkabı yoktu. Elbisesinin solgun işlemeleri kâğıt gibiydi. Yüzü Bayan Havisham'ın yüzüydü; sanki beni çağırmaya çalışıyordu. Bu figürü görmenin ve daha bir dakika önce orada öyle bir şey olmadığını bilmenin verdiği korkuyla önce kaçtım, sonra koşarak ona doğru gittim. Kaybolduğunu görünce daha beter korktum.

Gökyüzünden gelen ışık, avlunun kapısından görünen yoldan geçen insanlar, geri kalan ekmeğin, etin ve biranın canlandırıcı etkisi beni kendime getiremezdi. Onlarla bile kendime gelemezdim, eğer Estella'yı elinde anahtarlarla kapıyı açıp beni göndermek için bana doğru gelirken görmeseydim.... "Korktuğumu görürse beni küçümsemesinin haklı bir nedeni olur!" diye düşündüm.

Muzaffer bir edayla baktı yanımdan geçerken. Ellerimin kabalığı ve botlarımın kalınlığı ona zevk veriyordu sanki. Kapıyı açtı; bir eli kapıda, "Niye ağlamıyorsun?" diye sordu ben onun yüzüne bakmadan yanından geçerken. Bir yandan da eliyle dürtmüştü.

"Ağlamak istemiyorum da ondan!"

"İstiyorsun!" dedi. "Neredeyse gözlerinde yaş kalmayınca kadar ağladın; şimdi de ağlamak üzeresin."

Küstahça gülerek beni itip, kapıyı kilitledi. Doğru Bay Pumblechook'un evine gittim. Kimseyi bulamayınca acayip rahatladım. Bayan Havisham'ın beni tekrar görmek istediğini Bay Pumblechook'un dükkândaki yardımcısına söyleyip eve doğru dört millik yürüyüşüme başladım. Giderken hep orada gördüklerimi, sıradan bir işçi çocuğu olduğumu, ellerimin kabalığını, botlarımın kalınlığını, valeyeye bacak demek gibi kötü bir alışkanlığım olduğunu, dün gece zannettiğimden çok daha cahil olduğumu ve genel olarak kötü bir yaşantım olduğunu düşünüp durdum.

Dokuzuncu Bölüm

Eve gittiğimde ablam merakla Bayan Havisham'la ilgili bir sürü soru sordu; onunla ilgili her şeyi öğrenmek istiyordu. Ensemden ve sırtımdan tutup başımı mutfak duvarına vurmaya başladı. Cevaplarım onun merakını yatıştırmamıştı çünkü!

Bir zamanlar bende olan -ki başkalarında da olduğuna inanıyorum, garip bir yaratık değildim kesinlikle- anlaşılmama korkusu saklı olmasaydı diğer genç insanların da yüreğinde, tedirginlik diye bir şey kalmazdı. Emindim ki Bayan Havisham'ı orada

gördüğüm gibi anlatsaydım, anlaşılmayacaktım. Sırf o da değil; Bayan Havisham'ı da anlamayacaklardı, hissediyordum. Benim için ne kadar anlaşılır olsa da Bayan Havisham'dan bahsetmeyerek -Bayan Estella'dan da- onu merakta bırakmak, kendisinin gösterdiği hainlik ve kabalıkla mukabele etmek çok eğlenceli bir fikir gibi görünmüştü. Sonuçta mümkün olduğunca az bahsettim gördüklerimden ve başımı duvara vurdu ablam.

En kötüsü de Bay Pumblechook'un sorgulamalarıydı. Büyük bir merakla bütün duyduklarımı, gördüklerimi anlatmamı istiyordu. Bunun için arabasıyla çay saatinde gelmişti. Balık gibi gözleri ve bir karış açık ağzıyla, yeleşine vuran rüzgârın ritminin aritmetiği hatırlatmasıyla konuşma isteksizliğim artıyordu.

"Eee!..." diye başladı Bay Pumblechook yine. Ocağın önündeki şeref sandalyesine kurulmuştu. "Kasabayı nasıl buldun?"

"Çok güzeldi efendim!" dememle ablamın yumruklarını sıkması bir oldu.

"Çok güzel demek!" diye tekrarladı Bay Pumblechook. "Bu yetmez. Niye güzel bulunduğunu söyle bakalım."

Alındaki badana izi inatçılığa yol açıyor sanırım. Nasıl olduysa, alınımdaki badana iziyle birlikte inatçılığım had safhaya varmıştı. Bir süre düşündüm; sonra sanki aklıma yeni bir şey gelmiş gibi, "Çok güzeldi işte!" dedim.

Ablam üzerime atlamak üzereydi ki -savunmasızdım da; Joe demirhanedeydi- Bay Pumblechook araya girip, "Canınızı sıkmayın. Çocuğu bana bırakın hanımefendi!" dedi. Bay Pumblechook saçımı kesecekmiş gibi yüzümü kendisine doğru çevirdi.

"Şimdi baştan alalım: Kırk üç peni."

"Dört yüz sterlin!" demenin başıma ne iş açacağını düşündüm ve doğru cevaba mümkün olduğunca yaklaştırmaya çalıştım. Ancak sekiz penilik bir fark vardı yine de. Bay Pumblechook beni para çevirme tablosunun başına geçirdi ve "12 peni 1 şilin eder!"den başladı, "40 peni 3 şilin 4 peni eder!"e kadar saydı. Sonra da zafer kazanmış gibi, "Şimdi söyle bakalım, 43 peni ne kadar eder?" diye sordu. Durdum, durdum, "Bilmiyorum!" dedim. O kadar kızmıştım ki sorunun cevabını aslında biliyor muydum emin değilim.

Bay Pumblechook başını bana çevirdi, "Mesela, 43 peni yedi şilin üç peni mi?"

"Evet!" dedim. Ablam bir tane kafama patlattıysa da onun esprisini mahvetmek hoşuma gitmişti. Artık söyleyecek başka bir sözü de kalmamıştı.

"Oğlum, Bayan Havisham nasıl bir kadın?" dedi Bay Pumblechook kendini toparlayınca. Kollarını sımsıkı göğsünde kavuşturmuştu.

"Çok uzun ve esmer!" dedim.

"Öyle mi amca?" diye sordu ablam.

Bay Pumblehook beni doğruladı ablama göz kırparak. Bayan Havisham'ı hiç görmediği belli oluyordu. Anlattığımla alâkası yoktu Bayan Havisham'ın.

"Güzeel!" dedi Bay Pumblechook sinsice. "İşte onu konuşturmanın yolunu buldum. Artık istediğimizi sorabiliriz, sizce de öyle değil mi?"

"Eminim, amca!" dedi Bayan Joe. "Keşke hep yanında olsanız. Ona nasıl davranılması gerektiğini çok iyi biliyorsunuz."

"Eee, evlat? Sen içeri girdiğinde ne yapıyordu?"

“Siyah kadifeden bir arabanın içinde oturuyordum.” dedim.

Bay Pumblechook ve Bayan Joe birbirlerine bakakaldılar. “Siyah kadife bir araba mı?” diye sordu ikisi birden.

“Evet!” dedim. “Bir de Bayan Estella var, yeğeni galiba. Arabanın penceresinden bize altın tabaklar içinde pasta ve şarap verdi. Yiyeceklerimizi altın tabaklarda yedik. Bana arabanın arkasına geçip orada yememi söyledi, ben de öyle yaptım.”

“İçeride başka kimse var mıydı?”

“Dört tane de köpek vardı!” dedim.

“Büyük müydü küçük mü?”

“Kocamanlardı!” dedim. “Gümüş sepetin içindeki kemikli et parçaları için didiştirler.”

Bay Pumblechook’la Bayan Joe yine birbirlerine baktılar. Çok şaşkınlardı. Ben artık iyice havaya girmiştim. İşkence altında ifade veren bir şahit gibiydim. Onlara aklıma ne gelse söyleyebilirdim.

“Neredeydi ki bu araba Allah aşkına?” diye sordu ablam.

“Bayan Havisham’ın odasında.” Yine şaşır kaldılar. “Ama arabanın atları yoktu.” Bunu eklemeyi akıl etmişim. “Dört tane süslü atın dizginlerini aldım.” diyecektim daha ama vazgeçtim.

“Bu çocuk ne diyor amca? Böyle bir şey doğru olabilir mi?” diye sordu Bayan Joe.

“Bence, o dediği bir tahtirevan olmalı.”

“Sen hiç onun içindeyken gördün mü Bayan Havisham’ı amca?”

“Nasıl görebilirim ki?” diyerek artık itiraf etmek zorunda kaldı. “Ben daha onu hayatımda bir kere bile görmedim!”

“E nasıl oldu da konuştunuz peki?”

“Oraya gittiğimde kapı aralık bırakılıyor, ben de o şekilde konuşuyorum onunla; bilmiyor musunuz? Bunu bilmediğinizi söylemeyin bana. Her neyse, çocuk sonuçta oraya oyun oynamaya gitti. Ne oynadınız oğlum?”

“Bayraklarla oynadık!” dedim. O kadar yalanı nereden buldum, hâlâ hayret ediyorum.

“Bayraklarla mı?” diye sordu ablam.

“Evet!” dedim. “Estella mavi bir bayrak salladı. Benim bayrağım kırmızıydı. Bayan Havisham’inkinin üzerinde altın sarısı yıldızlar vardı. Arabadan dışarıya doğru salladık bayraklarımızı; sonra da kılıçlarımızı çektik.

“Kılıçlar mı?” dedi ablam. “Onları nereden buldunuz?”

“Bir dolaptan çıktı. Dolapta silahlar da vardı; reçel ve haplar da. Odaya gün ışığı vurmuyordu ama mumlarla aydınlatılmıştı.”

“Doğru söylüyor!” dedi Bay Pumblechook, onaylayan bir şekilde başını sallayarak. “Benim gördüğüm kadarıyla da durum bu.” İki de bana baktılar. Yüzümde hain bir ifadeyle, pantolonumun sağ paçasını sağ elimle düzelterek ben de onlara baktım.

Biraz daha soru sorsalardı kesinlikle kendimi ele verecektim. Çünkü bahçede bir balon olduğundan ya da bira imalâthesinde ayı gördüğümden bahsedecektim. İki arasında kararsız kalmıştım. Neyse ki, anlattıklarımın fazlasıyla ilgilenmişlerdi de daha fazla soru

sormadılar; ben de kurtuldum. Joe bir fincan çay içmeye geldiğinde hâlâ anlattıklarımı konuşuyorlardı. Ablam, Joe'ya onlara gördüğümü söylediğim şeyleri anlattı ama Joe merak ettiğinden değil, kendisi anlatmak istediğinden.

Joe o mavi gözleriyle şaşkınlıkla etrafına bakarken pişmanlık duydum ama diğerleri için değil, sadece Joe'yu kandırduğım için. Onlar oturmuş Bayan Havisham'ı tanımamın benim lehime nasıl sonuçlanabileceğini konuşurlarken Joe'ya, ama sadece Joe'ya karşı kendimi küçük bir canavar gibi hissettim. Bayan Havisham'ın benim için bir şey yapacağından kesinlikle eminlerdi. Bunun ne şekilde olabileceğini merak ediyorlardı. Ablam bunun bir mal olacağına inanıyordu. Bay Pumblechook benim kendisi gibi bir ticaret erbabının yanına verileceğimi düşünüyordu. Joe ikisiyle de aynı fikirde değildi. Ona göre kemik için birbiriyle didişen köpeklerden birini verecekti bana Bayan Havisham. "Bir aptaldan da ancak bu beklenir zaten. Sen git de işine bak!" dedi ablam. O da gitti.

Bay Pumblechook gittikten sonra ablam bulaşığı yıkarken demirhaneye Joe'nun yanına gittim. Akşama kadar da yanında kaldım. En sonunda, "Ateşi söndürmeden sana bir şey söylemeliyim!" dedim.

"Söylemeli misin?" dedi Joe, sandalyesini ocağa yaklaştırarak. "Söyle bakalım neymiş!" "Joe!" dedim, kıvırdığı gömleğinin kollarını tutarak. "Bayan Havisham hakkında söylediklerimi hatırlıyor musun?"

"Hatırlamak mı? Ben sana inanıyorum! Harika!"

"Bu çok kötü, ama onlar doğru değil Joe."

"Sen ne diyorsun Pip?" diye bağırdı Joe, arkaya yaslanarak. "Bunun bir yalan olduğunu..."

"Evet Joe. Yalan olduğunu söylemeye çalışıyorum."

"Ama hepsi değil, öyle değil mi? Siyah kadifeden bir arabanın olmadığı da mı yalan? Ha?" Başımı iki yana salladım. "Ama en azından köpekler doğrudu. Hadi Pip! Kemikler olmasa da köpekler doğrudu değil mi?"

"Hayır Joe."

"Bir tane bile mi? Peki köpek yavrusu? Hadii!"

"Hayır Joe, bir tane bile yoktu."

Ben umutsuzca Joe'ya bakarken, o da yüzünde bir hayal kırıklığı ifadesiyle bana bakıyordu. "Pip, dostum. Böyle olmaz! Söylüyorum bak! Böyle nereye varabilirsin ki?"

"Çok kötü, değil mi Joe?"

"Çok kötü mü? Korkunç! Ne kanına girdi senin?"

"Neyin kanıma girdiğini bilmiyorum." Gömleğini bıraktım, ayağının dibindeki küllerin üstüne oturarak başımı önüme eğdim. "Ama keşke bana kâğıt oynarken valeyeye bacak demeyi öğretmemiş olsaydın. Keşke ellerim bu kadar kaba, botlarım da bu kadar kocaman olmasaydı!"

Sonra Joe'ya ne kadar mutsuz olduğumu, kendimi bana çok kaba davranan Bayan Joe'ya ve Bay Pumblechook'a doğru düzgün ifade edemediğimi ve Bayan Havisham'ın evinde çok kibirli bir kızın olduğunu, onun bana çok alelâde olduğumu söylediğini, alelâde olmak istemediğimi ve bütün bunların sonunda bu yalanları uydurduğumu ve nasıl o kadar yalanı

uydurduğumu kendimin de anlamadığını anlattım.

Bu metafizik bir konuydu ve tahlili Joe için olduğu kadar benim için de zordu. Fakat Joe meseleyi aldı, metafizik olmayan bir şekilde halletti.

“Bir tek şeyden emin olabilirsiniz Pip!” dedi bir süre düşündükten sonra. “Yalan her zaman yalandır. Hangi şartlar altında söylenirlerse söylesinler, aslında söylenmemeleri gerekir. Hepsi sonuçta yalandır. Bir daha yalan söyleme Pip. Bu seni alelâdelikten kurtarmaz dostum. Bu alelâdelik meselesini de anlamış değilim. Bazı şeylerde sıradan değilsin. Küçük olman sıra dışı mesela. Aynı zamanda sıra dışı denebilecek kadar bilgilisin.”

“Hayır Joe. Cahil ve aptalım!”

“Niye ki? Dün gece yazdığın mektuba baksana. Harfleri gördüm, matbaa yazısı gibi yazmışsın. Soyluların yazdıkları mektupları görmüştüm, onlar bile matbaa yazısıyla yazamamışlardı.”

“Ben neredeyse hiçbir şey öğrenmedim Joe! Beni gözünde büyütüyorsun, o kadar.”

“Pip, öyle olsa da olmasa da sıra dışı olmadan önce sıradan denebilecek bir bilgin olmalı. Başında tacı, tahtında oturan kral eğer prensken alfabeyi öğrenmediyse oturup da kanunları yazamaz. O da A'dan başlayıp Z'ye kadar öğreniyor. Ben de bunun önemli olduğunu biliyorum ama daha tam olarak öğrendiğimi söyleyemem.” dedi başını anlamlı bir şekilde iki yana sallayarak.

Bu bilgeliğin içinde bir parça umut vardı ve bu umut bana cesaret verdi.

Joe dalgın dalgın, “İş ve kazanç yönünden biraz aşağı tabakada kalanlar yukarı tabakadakilerle oyun oynamasalar daha iyi bence. Bayrak da mı yoktu?”

“Yoktu Joe!”

“Olmadığına üzüldüm Pip! Ablanı çileden çıkarmadan bu meseleyi konuşmanın imkanı yok, iyisi mi konuyu kapatalım. Bir de bilerek yapmışsın üstelik. Gerçek bir dost olarak sana bir şey söylemek istiyorum Pip! Doğru sözlü olmadan sıradanlığın dışına çıkamıyorsan, yalan söyleyerek hiç başaramazsın bunu. Bir daha yalan söyleme Pip! Düzgün yaşa ve mutlu öl.”

“Bana kızmadın değil mi Joe?”

“Hayır dostum. Ama anlattıklarının şok edici özellikte olduğunu düşünürsek -kemiklere ve köpek dövüşlerine kadar tasarlamışsın- anlaşılıyor ki bunlar senin aklına yukarı yatmaya gittiğin zaman geliyor. Hepsi bu kadar dostum. Bir daha bunu yapma.”

Yukarı çıkıp dua ettiğimde Joe'nun öğütlerini unutmadım. Huzursuzdum ve içinde bulunduğum durumdan rahatsızdım. Uzandıktan uzunca bir süre sonra Estella'nın, Joe'nun ne kadar bayağı bir insan olduğunu düşüneceğini kurdum kafamda. Kocaman botları ve kaba elleriyle onun basit bir demirci olduğunu düşünürdü. Ablamla Joe'nun mutfakta oturduklarını, odamda uyumaya mutfaktan geldiğimi, Estella ve Bayan Havisham'ın hiç mutfakta oturmadıklarını, bu tür şeylerin onlar için çok bayağı davranışlar olduğunu düşündüm. Bayan Havisham'ın evinde ne yaptığımı hatırlamaya çalışırken uyuyakaldım. Sanki orada üç dört saat değil de üç dört hafta kalmış gibiydim. Sanki o gün değil de uzun zaman önce gitmişim de hatırlamaya çalışıyordum.

O gün benim için unutulmaz bir gündü, çünkü beni önemli ölçüde değiştirdi. Kim olsa

değişirdi. Bir günün diğerleri arasından bu kadar sıyrıldığını düşünün bir ve de ondan sonra olabilecekleri... Bir an bunu okumayı bırakın ve sizi hiçbir zaman çevrelemeyecek olan demirden, altından, dikenden ya da çiçekten uzunca bir zincirin ilk halkasının böyle unutulmaz bir günde oluştuğunu düşünün.

Onuncu Bölüm

İki gün sonra sabah uyandığımda aklıma iyi bir fikir geldi. Sıradanlığın dışına çıkmamın ilk aşaması Bidy'den bildiklerinin hepsini öğrenmektir. Geceleyin Bay Wopsle'in büyük halasının evine gittiğimde bu parlak fikrimden Bidy'ye de bahsettim. Hayatta gerçekleştirmek istediklerimin özel bir nedeni olduğunu, bildiklerini benimle paylaşırsa ona müteşekkireceğimi söyledim. Bidy -kızların içinde en yardımsever olanı oydu- teklifimi hemen kabul etti ve gerçekten de beş dakika içinde sözünü yerine getirmeye başlamıştı bile.

Bay Wopsle'in büyük halası tarafından geliştirilen eğitim sistemini inceleyecek olursak şöyle bir görüntü çıkar ortaya: Öğrenciler elma yerlerdi ve saman çöplerini birbirlerinin sırtına atarlardı, ta ki Bayan Wopsle gücünü toplayıp hiç ayırım yapmadan elinde sopayla sendeleye sendeleye onları kovalayana kadar... Çocuklar Bayan Wopsle'in bu haliyle dalga geçip sıraya girer, eski bir kitabı uğultulu seslerle elden ele geçirirlerdi. Kitabın içinde bir alfabe, bazı tablolar ve resimler vardı, bir parça da imla. Aslında vardı diyemem, bir zamanlar varmış. Bu ses arttıkça Bayan Wopsle ya uykudan ya da romatizma nöbetlerinden kaynaklanan bir nevi koma haline girerdi. Daha sonra çocuklar ayakkabılar üzerine bir dayanıklılık yarışması yaparlardı. Kim kimin ayağına daha kuvvetli basacak diye yarışarlardı. Bu zihinsel egzersiz Bidy koşarak gelip parçalanmaya yüz tutmuş üç tane İncil getirinceye kadar devam ederdi. Bu İncillerin şekilleri çok bozuktur; sanki kenarları gelişigüzel kesilmişti. Şimdiye kadar okuduğum bütün kitaplardan daha kötü bir şekilde basılmışlardı, leke içindelerdi ve sayfalarının arasında değişik böcek türlerine rastlamak mümkündür. Dersin bu kısmında genellikle Bidy'yle azgın öğrenciler arasında kavga çıkardı. Kavga bittiğinde Bidy sayfa numarasını verirdi; biz de okuyabildiğimiz -ya da okuyamadığımız- kadarıyla berbat bir koro oluşturarak okurduk. Bidy yüksek ve monoton bir sesle, biz de ne dediğimizden haberimiz bile olmadan okurduk. Bu korkunç gürültü en nihayetinde bittiğinde Bayan Wopsle hemen uyanır, sendeleyerek rastgele bir çocuğa gider kulağını çekerdi. Bu o günkü dersin bittiğini gösterirdi. Hepimiz entelektüel bir zafer kazanmışız gibi çığlıklar atarak kendimizi dışarı atardık. Şunu kabul etmek lazım ki hiçbir öğrencinin tahtayla ya da -eğer varsa- mürekkeple oynamasına karışılmazdı, ama o karda kışta derslere devam etmek de kolay değildi. Dersleri yaptığımız yer Bay Wopsle'in dükkânı ve aynı zamanda büyük halasının oturma ve yatak odasıydı. Sadece tek bir mumla aydınlatılıyordu.

Bu şartlar altında sıradanlığı alt edemeyecektim. Bu sorunu çözmeye karar verdim ve aynı gün Bidy bana nemli şeker başlığı altında yazılan fiyat listesinin bir kataloğunu ve de bir gazetedeki başlıkta görüp yazdığı büyük bir D harfini evde defterime geçirmem için vererek aramızdaki gizli anlaşmanın ilk adımını attı. O bana bunun ne olduğunu söyleyene kadar bir toka çizimi olduğunu sanıyordum.

Köyümüzde tabii ki bir de bar vardı ve doğal olarak Joe zaman zaman piposunu orada içmekten hoşlanırdı. Ablamdan o akşam eve gelirken onu Üç Neşeli Kayıkçılar'dan alıp eve getirmem hususunda çok sıkı talimatlar almıştım. Ben de adımlarımı Üç Neşeli Kayıkçılar'a yönelttim.

Neşeli Kayıkçılar'da, duvarında hiç ödenmemiş hesapların not edildiği tebeşir yazıları olan bir içki tezgahı vardı. Ben bildim bileli o izler oradaydı ve yazılar sürekli artıyordu. Ama bizim köyde tebeşir bolluğu vardı ve belki de insanlar onu nakite çevirebilmek için her imkanı deniyorlardı.

Cumartesi gecesi olduğundan, oranın sahibini bu kayıtlara bozuk bir yüz ifadesiyle bakarken gördüm. Benim işim Joe'ylaydı, onunla değil. Ben de ona iyi akşamlar deyip koridorun sonundaki odaya girdim. İçeride mutfaklarda olan büyük bir ocak vardı ve Joe, Bay Wopsle ve bir yabancıyla beraber pipo içiyordu. Joe beni her zamanki gibi karşıladı, "Merhaba Pip, eski dostum!" dedi. Bunu söylediği an yabancı dönüp yüzüme baktı.

Daha önce hiç görmemiştım onu. Gizemli bir görüntüsü vardı. Başı bir yana yatmıştı; gözlerinden biri yarı kapalıydı. Sanki görünmeyen bir silahla nişan alıyordu. Pipoyu ağzından çıkardı, dumanın hepsini yavaşça üfledikten sonra dikkatle bana bakıp başını salladı. Ben de başımı salladım. O yine salladı ve yanlarında oturmam için bana yer açtı.

Oraya her gittiğimde hep aynı yere, Joe'nun yanına oturmaya alışkın olduğumdan, "Gerek yok, teşekkür ederim efendim!" dedim ve Joe'nun tam karşıda bana hazırladığı yere oturdum. Yabancı, Joe'ya bakıp dikkatinin bana yönelmiş olduğunu görünce oturduğumda tekrar başını salladı ve bacaklarını ovuşturmaya başladı. Dikkatimi çekti bu hali, ilginçti.

Yabancı, "Demirci olduğunuzdan bahsediyordunuz!" dedi Joe'ya dönüp.

"Evet öyle, bildiğiniz gibi."

"Ne içerdiniz bay...? Bu arada isminizi hâlâ söylemediniz."

Joe adını söyledi, yabancı adam da ismiyle hitap etti. "Ne içerdiniz Bay Gargery? Benden olsun. Dolduralım bardakları."

"Aslında, doğrusunu söylemek gerekirse..." dedi Joe. "İçtiğimi başkasına ödetmek âdetim değildir."

"Âdetiniz değil midir? Her zaman değil ki, kırk yılda bir, bir cumartesi gecesi. Hadi, bir içki söyleyin Bay Gargery!"

"İnatçı görünmek istemem!" dedi Joe. "Rom olsun."

"Rom!" diye tekrarladı yabancı. "Diğer beyefendi ne içiyor?"

"Rom!" dedi Bay Wopsle da.

"Üç rom!" diye bağırdı yabancı, barın sahibine. "Yuvarlak bardaklardan olsun."

"Bu beyefendi de tanımaktan memnunluk duyacağınız biridir." dedi Joe, Bay Wopsle'ı tanıştırmaya çalışırken. "Kilisemizin papazıdır."

"Öyle mi?" dedi yabancı gözlerini bana dikerek. "Hani şu bataklıktaki, çevresinde mezarlıklar olan sessiz kilise."

"Ta kendisi!" dedi Joe.

Yabancı piposundan gürültülü bir nefes çekip bacaklarını tabureye uzattı. Geniş kenarlı

bir gezinti şapkası vardı, şapkanın altından başına bir mendil bağlamıştı. Kep gibi duruyordu bu; saçları hiç görünmüyordu. Ateşe bakarken, yüzünde kurnaz bir ifadeyle birlikte hafif bir gülümseme belirirdi.

"Buraları pek bilmiyorum beyler, ama nehrin kıyısına doğru oldukça ıssızlaşan bir yer gibi görünüyor."

"Bataklıkların çoğu ıssızdır." dedi Joe.

"Şüphesiz, şüphesiz! Burada hiç çingene yaşıyor mu? Ya da serseriler veyahut dilenciler?"

"Hayır!" dedi Joe. "Ama bazen kaçak mahkumlar oluyor. Kolay kolay da bulamıyoruz onları. Değil mi Bay Wopsle?"

Bay Wopsle yaşadığı huzursuzluğu hatırlar gibi, rahatsız bir biçimde onayladı.

"Yakınlarda birinin peşine mi düştünüz siz?"

"Bir kez!" diye cevapladı Joe. "Onları yakalamak için değil, bilirsiniz, gözcü olarak gittik; ben, Bay Wopsle ve Pip. Değil mi Pip?"

"Evet Joe!"

Yabancı yine bana baktı. Gözleri görünmez bir silahla ateş edecekmiş gibi yine sabitlenmişti. "Peki bu ufaklığın adı ne?"

"Pip!" dedi Joe.

"Vaftiz ismi mi?"

"Hayır değil!"

"O zaman soyadı."

"Hayır, çocukken kendi ismini öyle söyledi, biz de ona öyle seslendik. Aile içinde kullandığımız bir isim."

"Sizin oğlunuz mu?"

Joe düşünceli bir şekilde -tabii ki üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olduğundan değildi bu hali; Neşeli Kayıkçılar'da insanlar düşünceli bir hal takınırlardı pipolarını içerken- "Hayır, değil!" dedi.

"Yeğeniniz mi?"

Joe aynı düşünceli ifadeyle, "Yeğenim de değil, yanıltmak istemem sizi!" dedi.

"E neyiniz o zaman?" diye sordu yabancı. Bence merakta ısrarın bu kadarı da fazlaydı.

Bay Wopsle akrabalık ilişkileriyle ilgili durumları çok iyi bildiğinden -bir erkeğin hangi akrabalarıyla evlenemeyeceğini bilirdi mesela- açıklama görevini üzerine aldı ve lafi en sonunda benimle Joe'ya getirdi. Üçüncü Richard'dan bir bölümle bitirdi konuşmasını. "Şairin dediği gibi..." diye bitirdiğine göre iyi bir açıklama yaptığını düşünüyor olmalıydı. Benden bahsederken saçımı karıştırıp gözüme sokması, gerekli bir hareketti sanki! Bizim eve gelenlerin hepsinin bana neden benzer şekilde muamele ettiğini anlamıyorum. Küçükken evin içinde önemli bir konumda olduğumu hatırlamıyorum, ama eli büyük bazı kişiler üzerimde bu şekilde bir baskı kurmaya çalışıyorlardı.

Bu arada yabancı sadece bana bakıyordu. Bu öyle bir bakıştı ki, sanki beni vurup yere düşürecekti ama hiçbir şey söylemiyordu. Bu hali rom ve su gelene kadar devam etti.

Sonra beni hedef alan atışları başladı; gerçekten de çok ilginçti.

Sözlü bir ifade yoktu. Sessiz bir gösteri başlamıştı ve bu gösterinin direkt olarak muhatabı bendim. Romuyla suyunu bana bakarak karıştırdı, bana bakarak tadına baktı ve karıştırırken ve tadına bakarken elinde bir kaşık değil, bir eğe vardı.

Bunu öyle bir şekilde yaptı ki, benden başka kimse eğeyi görmedi. Eğeyle işi bitince onu iç cebine koydu. Joe'nun eğesiydi o, biliyordum ve eğeyi gördüğüm an anladım ki benim yardım ettiğim mahkumu da tanıyordu. Dikkat kesilmiş bir halde ona bakmaya başladım. Ama o artık benimle ilgilenmiyordu ve şalgamlardan konuşmaya başlamıştı.

Cumartesi geceleri, hayatın akışına kapılmadan önce sessiz bir ara vermenin tadı başka bir şeyde yoktu. Bu yüzden, Joe diğer günlerden farklı olarak cumartesi geceleri eve yarım saat daha geç gitme cesaretini gösterebiliyordu. O yarım saat ve Joe'nun sulu romu bitince, Joe benim elimi tutarak gitmek üzere ayağa kalktı.

"Bir dakika durun Bay Gargery!" dedi yabancı. "Cebimin içinde bir yerlerde yeni bir şilin olacak. Bulursam, çocuğa vereceğim."

Bir avuç dolusu bozuk paranın arasından parayı buldu, katlayıp bir kâğıdın içine koydu ve bana verdi. "Bu senin!" dedi. "Kendi paran."

Teşekkür ettim. Görgü kurallarını bir kenara bırakmış, adamın yüzüne bakıyordum aval aval. Bir yandan da Joe'nun elini sımsıkı tutuyordum. Adam Joe'ya ve Bay Wopsle'a iyi geceler dedi. Bay Wopsle da bizimle beraber çıkıyordu. Bana sadece baktı o nişan alan gözleriyle. Gerçi buna bakış da denemezdi pek; gözü kapalıydı. İfadesini saklamaya çalışıyordu.

Eve giderken eğer konuşacak olsaydım kendi kendime konuşmuş olurum, çünkü Bay Wopsle Neşeli Kayıkçılar'ın kapısında bizden ayrılmıştı ve Joe eve gidene kadar ağızını mümkün olduğunca çok açıp romun kokusunun gitmesi için gayret gösteriyordu. Ben daha önce işlemiş olduğum bir suçun ve eski bir tanıdığa dair bir izin karşıma çıkmasından dolayı aptallaşmıştım. Başka da bir şey düşünemiyordum yolda giderken.

Mutfağa girdiğimizde ablam kötü bir modda değildi. Joe da bu durumdan cesaretlenip ona adamın bana verdiği şilinden bahsetti. "Bahse girerim işe yaramaz bir şeydir!" dedi Bayan Gargery muzaffer bir edayla. "Yoksa onu çocuğa verir miydi hiç? Bakalım bir!"

Kâğıdın içinden çıkardım, işe yaramaz bir şey değildi. "Bu ne şimdi?" dedi Bayan Joe, şilini atıp kâğıda bakarak "İki tane bir şilinlik banknot!"

Kullanılmadığı sığır pazarı kalmamış gibi görünen iki tane bir şilinlik banknottan başka bir şey değildi bunlar. Joe şapkasını kaptığı gibi parayı alıp sahibine vermek üzere Neşeli Kayıkçılar'a gitti. O giderken, her zaman oturduğum tabureye geçip boş boş ablama baktım. Adamı orada bulamayacaktı; emindim.

Çok geçmeden Joe döndü. Adamı bulamadığını, ama parayla ilgili olarak barın sahibiyle konuştuğunu söyledi. Ablam parayı bir kâğıdın arasına koydu ve bir çaydanlığın içindeki kurutulmuş gül yapraklarının arasına yerleştirdi. Kâbus gibiydi; günler geceler boyunca orada durdular.

Yatağıma gittiğimde üzüntüden uykum kaçmıştı. Görünmeyen silahıyla bana nişan alan yabancı adamı ve mahkumlarla gizli bir anlaşma yapmış olmamın verdiği suçluluğu düşünüyordum. Halbuki ne güzel bu olayı unutmuştum. Eğeyi tekrar görmek ne çok

korkutmuştu beni. İçimde öyle bir korku vardı ki, onu unuttuğumda yine bir şekilde karşıma çıkacağını düşünüyordum. Gelecek çarşamba Bayan Havisham'a gideceğimi düşünerek uyumaya çalıştım. Rüyamda eğenin kapıdan bana doğru geldiğini gördüm, ama kimin tuttuğunu göremedim. Çığlık atarak uyandım.

On Birinci Bölüm

Kararlaştırılan günde Bayan Havisham'ın evine gittim. Kapının zilini mütereddit bir şekilde çaldıktan sonra kapıyı bana Estella açtı. Daha önceki gibi beni içeri aldıktan sonra kapıyı kilitledi ve beni yine mumun olduğu karanlık koridora götürdü. Eline mumu alana kadar benimle hiç ilgilenmedi. Arkasına dönüp üstten üstten "Bugün bu taraftan geleceksin!" dedi ve beni evin başka bir tarafına götürdü.

Uzun bir koridordu. Malikânenin kare şeklindeki bütün zeminini çevreliyor gibiydi. Bir köşesini geçmiştik ki durup mumunu yere koydu ve kapıyı açtı. Gün ışığı tekrar göründü burada ve kendimi ufak taşlar döşenmiş bir avluda buldum. Karşısında eskiden artık kullanılmayan bira imalâthanesinin müdürünün oturduğunu zannettiğim tek katlı bir ev ve bu evin dış duvarında bir saat vardı. Bayan Havisham'ın odasındaki duvar saati ve kol saati gibi dokuzu yirmi geçeyi gösteriyordu.

Açık duran kapıdan alçak tavanlı, loş bir odaya girdik. İçeride birileri vardı. Estella onların yanına giderken "Çağırılana kadar burada bekle çocuk!" dedi. "Burası"ndan kasıt pencerenin önüydü. Pencerenin önüne gidip huzursuz bir şekilde dışarı bakmaya başladım.

Pencere yere kadardı. İhmal edilen bahçenin en kötü yerine bakıyordu. Çürümüş lahana sapı yığınları ve uzun zaman önce budanmış ama tepesinden yeni bir dal vermiş, şekilsiz bir şimşir ağacını görüyordu pencere. Üstünden düzeltilmiş olması ve farklı renkte çıkan dallarıyla ağaç, dibi tutmuş ve tencereye yapışmış pudinge benziyordu. Böyle bir benzetme yapmam aklımın evde olduğunu gösteriyordu bence. Gece çok az bir kar yağmıştı ve benim gördüğüm kadarıyla buradan başka her yerde erimişti. Bahçenin bu bölümünde gölgenin soğuğu yüzünden erimemişti karlar. Rüzgâr karları alıp cama vuruyordu. Sanki oraya tekrar geldim diye hiddetinden yapıyordu bunu.

Öyle sanıyordum ki benim gelişim odadaki konuşmayı bölmüştü ve odadakiler bana bakıyordu. Şöminenin cama vuran yansıması dışında odanın içini göremiyordum. İçerdekilerin beni dikkatle izliyor olmaları fikri bütün eklemlerimi kaskatı yapmıştı.

İçerde üç hanım ve bir bey vardı. Ben camın önünde beş dakika boyunca beklerken gösteriş meraklısı ve dalkavuk tipler oldukları izlenimini edinmiştim. Hepsi de bir diğerinin bu özelliklerini bilmiyormuş gibi davranıyordu ki, kendilerinin de aynı olduklarını çaktırmasınlar.

Yorgun ve bezgin bir halde birini memnun etmeye çalışıyor gibi bir halleri vardı. Hanımlardan en konuşkan olanı esnemesini bastırmaya çalışıyordu. Adı Camilla olan bu hanım bana ablamı hatırlattı. Sadece biraz daha yaşlıydı ve -onu gördüğümde anladığım kadarıyla- yüz hatları daha yumuşaktı. Ona daha yakından baktığımda yüz hatlarının olmasına şükretsün diye düşünmüştüm. Yüzü o kadar anlamdan yoksundu ki!..

"Zavallı!" dedi kadın, tıpkı ablam gibi birdenbire sesini yükselterek. "Kimseye değil,

kendine düşman!"

"İnsanın kendinden başka birine düşmanlık yapmaması övünülecek bir özellik!" dedi adam. "Ve daha doğal."

"Kuzen Raymond!" diye lafa karıştı diğer bir hanım. "Komşumuzu sevmeliyiz."

"Sarah Pockett, bir adam kendisinin komşusu olmazsa, kim olur ki?"

Bayan Pocket güldü. Camilla da güldü ve "Âlemsin!" dedi esnemesini tutarak. Bunun iyi bir fikir olduğunu düşünüyor gibilerdi. Diğer hanım, ki onun sesi yeni çıkıyordu, üstüne basa basa ve ciddiyet içinde "Çok doğru!" dedi.

"Zavallı!" diye devam etti Camilla -bu arada bana baktıklarından eminim- "Çok ilginç bir adam! Tom'un karısı öldüğünde çocuklarının işlemeli yas kıyafetlerinin olmasını kabul edemeyeceğine inanır mıydınız?" "Aman Allah'ım!" dedi adam. "Camilla, yaslı çocuklar siyah kıyafetler giydikten sonra bunun ne önemi var?" "Aynı Matthew gibi konuştun, âlemsin!"

"İyi yönleri var, iyi yönleri var!" dedi Kuzen Raymond. "Ondaki vasıfları inkar edemeyiz ama hiçbir zaman yol yordam bilmedi, hiç de öğrenemeyecek!"

"Biliyorsun mecburdum!" dedi Camilla. "Katı olmak zorundaydım. Aileye laf gelmemesi için 'Böyle olmaz!' dedim. 'O işlemeli yas kıyafetleri olmazsa aile şerefine gölge düşer!' dedim. Kahvaltıdan akşam yemeğine kadar konuştum durdum. Sindirim sistemim alt üst oldu. En sonunda o her zamanki sinirli haliyle 'Nasıl biliyorsanız öyle yapın!' dedi. Neyse ki dışarıdaki yağmura aldırmadan hemen gidip gerekli şeyleri aldım."

"Parasını o ödedi değil mi?" diye sordu Estella.

"Parayı kimin ödediği önemli değil çocuğum!" dedi Camilla. "Ben aldım. Gece uyanıp bunu hatırladıkça içimi bir huzur kaplayacak."

Estella'yla geçtiğimiz koridordan gelen, birtakım bağırışların karıştığı, uzak bir zil sesi konuşmayı böldü de Estella "Gel çocuk!" dedi. Hepsi bana küçümseyen gözlerle baktı. Biz odadan çıkarken Sarah Pocket'in "Allah bilir daha neler göreceğiz!" dediğini duydum. Camilla sinirli sinirli ekledi, "Böyle bir şey görülmüş mü acaba?"

İkimiz karanlık koridorda giderken Estella birdenbire durup yüzünü yüzüme yaklaştırarak sinir bozucu bir ses tonuyla,

"Eee?.." dedi.

"Ne eesi küçük hanım?" dedim. Az daha üzerine düşüyordum, zor tuttum kendimi.

Bana bakıyordu. Haliyle ben de ona...

"Ben güzel miyim?"

"Evet, bence güzelsiniz."

"Gururunu kırıyor muyum?"

"Geçen sefer olduğu kadar değil."

"O kadar değil mi?"

"Hayır."

Son soruyu sorduğunda çok kızgın bir hali vardı. Cevap verdiğimde bütün kuvvetiyle yüzüme bir tokat attı.

"Şimdi?" diye sordu. "Kaba çocuk, şimdi hakkımda ne düşünüyorsun?"

"Söylemem!"

"Çünkü yukarıda söyleyeceksin. Öyle mi?"

"Hayır, öyle değil!"

"Niye yine ağlamıyorsun, seni sersem?"

"Çünkü bir daha sizin için ağlamayacağım!" dedim. Bu, yapılabilecek en yanlış açıklamaydı sanırım; o anda bile için için ağlıyordum çünkü. Daha sonra onun yüzünden içime çöreklenen acıyı bir ben, bir de Allah bilir.

Bu olaydan sonra yukarı çıktık. Merdivende bir beyle karşılaştık; o aşağı iniyordu.

"Misafirimiz kim?" dedi adam durup bana bakarak.

"Bir çocuk!" dedi Estella.

Oldukça koyu tenli, kocaman bir kafası ve elleri olan, iri kıyım bir adamdı. O kocaman eliyle çenemi tutup, mum ışığında yüzüme daha bir dikkatlice baktı. Saçları normalinden daha erken dökülmüştü. Çatallı bir görüntüsü olan kalın ve gür kaşları vardı. Gözleri çukurdu; keskin ve kuşkulu bakışlara sahipti. Büyük bir köstekli saati ve yüzünde sakal ve favorilerinin çıkmasına izin verse görünmeyecek büyük siyah noktalar vardı. Onu daha önce hiç görmemiştim, ama iyice bir inceleme fırsatı buldum.

"Buralardan mısın?" dedi.

"Evet efendim!" dedim.

"Buraya nasıl geldin?"

"Bayan Havisham istedi efendim!" diye açıkladım.

"Uslu ol. Çok fazla çocuk tanıdım, sen biraz yaramaz bir çocuğa benziyorsun. Aman ha, uslu ol!" dedi kaşlarını çatıp yüzüme bakarken parmağını bana doğru sallayarak.

Bu sözleri söyleyip beni bıraktı -bırakmasına memnun olmuştum, eli sabun kokuyordu ve aşağıya indi. Doktor olup olmadığını merak ettim, ama sonra olamayacağını düşündüm. Doktor olsaydı daha sessiz ve etkileyici olurdu. Bu meseleye kafa yormaya vaktim yoktu, çünkü Bayan Havisham'ın odasına gelmiştik. Odada hiçbir şey değişmemişti, her şey geçen gelişimde nerede duruyorsa oradaydı. Estella beni, kapının yanında beklerken bırakıp gitti. Bayan Havisham tuvalet masasından gözünü ayırıp bana bakana kadar orada bekledim.

Yüzünde herhangi bir şaşırma ifadesi belirmeden, "Demek günler geçti!" dedi.

"Evet öyle efendim. Bugün..."

"Dur, dur!" dedi parmaklarının sabırsız bir hareketiyle. "Bilmek istemiyorum. Oyun oynamaya hazır mısın?"

Kafam karışmış bir halde cevap verdim. "Hazır olduğumu sanmıyorum efendim."

"Kâğıt oynayamaz mısın?" dedi.

"Oynarım efendim, eğer istiyorsanız."

"Bu ev sana eski ve mezar gibi geliyor, çocuk!" dedi Bayan Havisham sabırsızca. "Ve oynamak istemiyorsun. İş yapmak ister misin?"

Bu soruya bir öncekinden daha rahat cevap verebildim ve istediğimi söyledim.

“O zaman karşı odaya geç!” dedi zayıf elleriyle arkamdaki kapıyı işaret ederek. “Ben gelene kadar bekle.”

Karşıya geçip, o odaya girdim. O odaya da güneş ışığı yasaktı ve insanı bunaltacak kadar havasızdı. Eski tarz nemli şöminede yakınlarda bir ateş yakılmıştı ve yanmaktan çok sönmek istiyor gibi bir hali vardı. İsteksizce odayı kaplayan duman, temiz havadan daha soğuktu, tıpkı bizim bataklıkta olduğu gibi. Şöminenin üzerindeki rafta duran mumlar odayı çok aydınlatmıyordu, hatta karanlığa pek tesir edememişti bile denebilir. Geniş bir odaydı. Eskiden çok şık bir oda olduğunu da belirteyim. Lakin odadaki her şey toz ve küf kaplıydı ve lime lime olmaya başlamıştı. En dikkat çeken obje üzerinde ziyafet verilmiş üzere bir masa örtüsü serilmiş olan masaydı. Anlaşılan evdeki bütün saatlerin durduğu o ana kadar hazırlıklar devam etmişti. Masa örtüsünün tam ortasında böyle masaların ortasına süs diye konulan bir obje vardı. O kadar çok örümcek ağıyla kaplıydı ki, şeklinin ne olduğunu kestirmek mümkün değildi. Kapkara bir mantardı sanki. İçine ayakları benekli örümceklerin girdiğini gördüm; bazıları da dışarı çıkıyordu. Sanki örümcekler için çok önemli bir olay vardı o gün.

Fare seslerini duydum sonra... Tahtaların arkasında çıkardıkları tıkırtılar duyuluyordu. Aynı önemli olay onları da ilgilendiriyor gibiydi. Bir de şöminenin orada karafatmalar vardı, ama onların bu olayla pek alâkası yoktu. Şöminenin etrafında birbirlerinden kopuk bir şekilde ağır ağır ilerlemeleriyle düşünceli ve yaşlı insanları anımsatıyorlardı.

Bu sürünen canlılar oldukça dikkatimi çekmişti ve uzaktan onları izliyordum ki Bayan Havisham elini omzuma koydu. Diğer elinde yaslandığı bir baston vardı. Bu haliyle cadiya benziyordu.

Bastonuyla uzun masayı işaret ederek, “Bu, öldüğüm zaman beni yatıracakları yer. Gelip bana bakacaklar onun üzerinde!” dedi.

Panayırda gördüğüm balmumundan yapılmış heykeli hatırlayıp, o anda ölür de onu oraya yatırırlar korkusuyla titredim onun o anda bana dokunuyor olmasının da etkisiyle.

“Sence bu ne?” diye sordu. “Orada örümcek ağlarıyla kaplı olan şey ne?” dedi yine bastonuyla onu göstererek.

“Ne olduğunu tahmin edemeyeceğim efendim!” dedim.

“Büyük bir pasta. Benim düğün pastam!”

Bana yaslanmış, sinirden elleriyle omzumu sarsarak, “Hadi gel, hadi! Yürüt beni, yürüt!” dedi.

Bu sözden, yapacağım işin Bayan Havisham’ı odada dolaştırmak olduğunu anladım. Hemen başladım görevime. Omzuma yaslandı ve Bay Pumblechook’un at arabasının hızını taklit eder gibi dolaştırmaya başladım. Aklıma oraya ilk kez gittiğim gün gelmişti.

Fiziken güçlü bir yapısı yoktu. Kısa bir süre sonra “Daha yavaş!” dedi. Yine de sabırsız ama kesik kesik bir hızla yürüdük ve yürürken eliyle omzumu sarsıp ağzını oynatmasından anladığım kadarıyla bu hızımızın sebebi onun hızlı düşünceleriydi. Bir süre sonra “Estella’yı çağır!” dedi. Daha önce yaptığım gibi merdivenin başına gidip Estella’ya seslendim. Mumunun ışığı görüldüğünde, Bayan Havisham’ın yanına gittim tekrar ve odanın içinde yine dört dönmeye başladık.

Bu manzarayı sadece Estella görseydi bile yeteri kadar rahatsızlık verici olurdu. Yanına

aşağıda gördüğüm beyi ve üç hanımı alıp geldiğinde ne yapacağımı bilemedim. Kibarlığımdan dururdum ama Bayan Havisham omzumu dürttü ve biz devam ettik. Bunun benim fikrim olduğunu zannedecekler diye çok utandım.

"Sevgili Bayan Havisham!" dedi Bayan Sarah Pocket. "Ne kadar iyi görünüyorsunuz!"

"Hiç de iyi görünmüyorum!" diye cevap verdi Bayan Havisham. "Sarardım, kupkuru kaldım."

Bayan Pocket böyle terslenince Camilla canlandı. Bayan Havisham'ın haline üzülüğünü belli edecek şekilde mırıldanarak "Zavalılık! Zaten iyi görünmesi de beklenemez ki, kıyamam! Sen de bir hoşsun!"

"Sen nasılsın?" diye sordu Bayan Havisham Camilla'ya. O anda Camilla'ya yakın olduğumuzdan, ben ayıp olmasın diye duracaktım ama Bayan Havisham durmadı. Camilla'nın yanından geçip gittik ve Camilla'ya çok büyük kabalık etmiş olduğumu hissettim.

"Teşekkürler Bayan Havisham!" diye cevap verdi. "Nasıl olayım?"

"Niye, ne oldu ki?" diye sordu Bayan Havisham.

"Önemli bir mesele değil!" dedi Camilla. "Duygularımı belli etmek istemem ama geceleri sizi çok fazla düşünmeye başladım."

"E düşünme o zaman!" diye cevabı yapıştırdı Bayan Havisham.

"Demesi kolay!" dedi Camilla, üst dudağı titreyip gözlerinden yaşlar gelirken hıçkırıklarını engellemeye çalışarak. "Raymond şahit geceleyin almak zorunda kaldığım zencefil ve amonyum karbonatlara. Bacaklarımın nasıl seğirdiğini de biliyor Raymond. Yakınlarıma üzülünce nefesim daralıyor, seğirmeler başlıyor. Daha az merhametli ve hassas olsaydım sindirim sistemim çok daha iyi çalışırdı, sinirlerim de daha sağlam olurdu. Öyle olsaydım keşke! Ama sizi geceleri düşünmemek mi? Olur mu hiç?" Bunu dedikten sonra gözyaşlarına boğuldu.

Anladığım kadarıyla Raymond diye bahsettiği kişi yanlarındaki beydi; Bay Camilla'ydı. Hemen müdahale edip, onu rahatlatan ve sevecen bir tavırla "Camilla, hayatım, aile bireyleri için hissettiklerinin bir bacağını ötekinden kısa yapacak kadar kuvvetli olduğunu biliyoruz!" dedi.

Sesini o ana kadar sadece bir kez duymuş olduğum hanım, "Bir insanı düşünmek onu bağlayıcı bir şey olmasa gerek canım!" dedi.

Bayan Sarah Pocket "Elbette bağlamaz canım!" diyerek destekledi onu. Yüzü ceviz kabuklarından yapılmış gibi duran, ağız bıyıkları haricinde kediye benzeyen zayıf, esmer ve yaşlı bir kadın olduğunu yeni fark etmişim.

"Düşünmek çok kolay zaten!" dedi ciddi hanım.

"Bildiğin daha kolay ne var?" diye atıldı Bayan Sarah Pocket.

Camilla sesini yükselterek, "Evet, evet!" dedi. Heyecanı bacaklarından göğsüne doğru çıkıyordu. "Çok doğru. Bu kadar merhametli olmak zayıflık, ama ne yapayım, elimde değil. Böyle olmasaydım sıhhatim daha iyi olurdu. Yine de değişmek istemem. Acı çekmeme sebep oluyor, ama böyle bir özelliğim olduğunu bilmek gece uyandırdığımda beni rahatlatıyor." Yine bir duygu patlaması yaşadı.

Bütün bu konuşmalar esnasında Bayan Havisham ve ben hiç durmamıştık. Odada dönüp durduk. Arada misafirlerin eteklerine sürünüyorduk yanlarından geçerken ve odanın kasvetini onlara doğru süpürüyorduk.

Camilla, "Matthew mesela, hiçbir akrabasıyla kaynaşmaz. Bayan Havisham'ın nasıl olduğunu görmeye hiç gelmiyor. Onun yüzünden kanepeye uzanıp, başım bir kenarda, saçlarım aşağı sarkar vaziyette üç saat boyunca şoursuzca yattığımı bilirim. Ayaklarım neredeydi Allah bilir."

Bay Camilla, "Başından epeyce yukarıdaydı aşkım!" dedi.

"Saatlerce o halde yattım. Sırf Matthew'un garip ve anlaşılmaz davranışları yüzünden. Kimse kalkıp da bir teşekkür etmedi."

"Hiç şaşırmadım!" dedi sessiz hanım.

"Görüyorsun canım!" diye lafa karıştı Sarah Pocket -çok asabi bir kadındı-. "Kendine sorman gereken asıl soru kimin teşekkür etmesini beklediğin."

"Kimsenin teşekkürünü beklemeden!.." diye devam etti Camilla. "Saatlerce öyle yattım kaldım. Raymond şahit nasıl tıkanığma. Zencefil bile fayda etmedi. Karşıda oturan piyano akortçusunun evinden sesimi duymuşlar. Çocukları sesin uzaktaki güvercinlerden geldiğini sanmış. Şimdi de böyle şeyler duymak..." Bunu dedikten sonra Camilla elini boğazına götürdü, oradaki yeni oluşumların beklentisi içinde...

Bu Matthew'dan yine bahsedilince Bayan Havisham beni durdurdu. Son lafı söyleyene baktı. Bu ani değişiklik Camilla'nın kimyasını anında değiştirdi.

"Matthew eninde sonunda gelip beni görecek!" dedi Bayan Havisham büyük bir ciddiyet içinde. "Tam orada!..." Bastonuyla masayı gösteriyordu. "Başımda duracak. Sen şurada duracaksın. Kocan da şurada. Sarah Pocket şurada. Georgiana da orada. Artık ben ölünce leşimi paylaşmaya geldiğinizde nerede duracağınızı biliyorsunuz. Gidin şimdi!"

Her bir ismi söylediğinde bastonuyla masanın başka bir köşesini gösteriyordu. "Yürüt beni, yürüt!" dedi ve biz yine yürümeye başladık.

"Sanırım gitmekten başka yapacak bir şey yok!" dedi Camilla. "Kısa bir süre için olsa bile insanın sevdiği ve sorumluluk hissettiği birini görmesi de kâr. Gece uyandığımdaya aklıma bu geldiğinde melankoliyle karışık bir huzur hissedeceğim. Keşke Matthew da bu rahatlığı hissetse, ama inat ediyor. Hislerimi gösterme taraftarı değilim ama insanın akrabasının leşini paylaşmak istediğinin söylenmesi -sanki biz dev anasıymışız gibi- ve bu şekilde kovulmak zor bir şey. Hale bak!"

Bayan Camilla'nın göğsü hızla kalkıp inmeye başladığından Bay Camilla araya girdi. Bu kadın metanetliymiş havası veriyordu kendine. Burada değil de dışarıda bayılıp tıkanacakmış gibi Bayan Havisham'a uzaktan öpücük gönderip kocasının kolunda çıktı. Sarah Pocket ve Georgiana odadan son olarak çıkmak için adeta yarıştılar. Ama Sarah daha uyanıktı, Georgiana'nın arkasından dolaşıp onun daha önce vedalaşmasını sağlamayı başardı. Bu sayede giderken etkili bir ses tonuyla "Tanrı sizi korusun Bayan Havisham'cığım!" diyerek ayrıldı. Yüzünde Bayan Havisham'ı mazur gördüğünü ve aynı olgunluğu gösteremedikleri için diğerlerini zayıf bulduğunu ifade eden bir gülümseme vardı.

Estella elindeki mumla onları geçirirken Bayan Havisham'ın eli omzumdaydı ve biz

yürümeye devam ediyorduk. Ama biraz yavaşlamıştık. En sonunda şöinenin karşısında durdu; birkaç saniye hareketsizce ateşe baktıktan sonra,

“Bugün benim doğum günüm Pip!” dedi.

Bastonunu kaldırdığında ona nice yıllar dilemek üzereydim.

“Bundan bahsedilmesine izin vermem. Biraz önce gidenlerin ya da herhangi başka birinin bundan bahsetmesine müsaade etmem. Doğum günümde gelirler, ama bir şey söylemeye cesaret edemezler.”

Haliyle ben de buna teşebbüs etmedim.

“Sen doğmadan çok önce, bugün, bu bozulmuş yığın buraya getirildi.” Bunu söylerken de bir yandan bastonuyla masanın üzerinde pastayı kaplayan örümcek ağlarını karıştırıyor fakat ona hiç dokunmuyordu. “İkimiz de çürüdük. Ona fareler musallat oldu; bana da fare dişlerinden daha keskin dişleri olan bir şeyler...”

Masaya bakarken bastonun sapını göğsüne dayamıştı. Üzerinde eskiden beyaz, şimdi sapsarı olmuş ve yıpranmış elbisesi vardı. Masa örtüsü de yıpranmış ve sararmıştı. Etraftaki her şey bir dokunmayla un ufak olacaktı sanki.

“Çürüme tamamlanıp da gelinliğimin içinde beni gelin masasının üzerine yatırdıklarında...” dedi kasvetli bir bakışla. “Ki öyle yapacaklar ve onun lanetinin hükmü geçecek. Bugün olabilecek en güzel şey bu aslında!”

Durup masaya bakıyor, sanki kendisini orada yatarken görüyordu. Ses çıkarmıyordum. Estella döndü; o da ses çıkarmıyordu. Bu çok uzun sürdü gibi geldi bana. Odanın boğucu havasında ve daha uzak köşelerinin yoğun karanlığında bir an “Estella ve ben de çürümeye mi başlayacağız?” diye düşündüm panik içinde.

Uzun bir süre sonra Bayan Havisham o kederli havasından çıkmadan, aniden “Hadi kâğıt oynayın da izleyeyim!” dedi. Odasına geri dönüp, daha önceki gibi oturduk. Önceki gibi Estella kâğıtlarımı elimden aldı ve Bayan Havisham oyun boyunca bizi izleyip dikkatimi Estella’nın güzelliğine çekti. Bu çabası mücevherlerini Estella’nın gerdanında ve saçlarında denerken aşikârdı.

Estella’nın bana karşı davranışları aynıydı. Yalnız bu sefer konuşmaya bile tenezzül etmiyordu. Yarım düzine oyun oynadığımızda benim artık gitme vaktim gelmişti. Yine bahçeye indik ve yiyecek verirken aynı köpek muamelesini yaptı bana. Kafama göre gezmeme için yalnız bırakılmıştım yine.

Geçen gelişimde bahçedeki kapının açık olup olmadığını görmem için duvara tırmanmam gerekmişti. O zaman bir kapı görmemiştım ama şimdi bir kapı görünüyordu. Estella misafirleri geçirip dış kapıyı kilitletiğinden bahçe kapısı açık duruyordu. Çıkıp bahçede dolanmaya başladım. Çok yabani bir görünüşü vardı buranın. Eskiden kavunla salatalık yetiştirmişlerdi burada. Anlaşılan kurumaya yüz tutmuşken tekrar filizlenmeye teşebbüs etmiş, sonra muvaffak olamayıp yamru yumru şekiller oluşturmuşlardı.

Bahçeyi ve içinde birkaç şişeyle aşağı düşmüş asmalardan başka hiçbir şey bulunmayan bir serayı iyice gezdikten sonra kendimi, yukarıda camdan dışarı bakarken gördüğüm o berbat köşede buldum. Evin artık boşaldığından emin bir halde pencereden içeri baktım. Birdenbire, soluk yüzlü, sarı saçlı ve kırmızı göz kapakları olan bir gençle göz göze geldim. Çok şaşırılmıştım.

Bu soluk genç aniden ortadan kayboldu ve pat diye onu yanımda buldum. Onu bana bakarken gördüğümde kitap okuyordu. Yanıma geldiğinde, ellerine bulaşmış mürekkebi gördüm.

"Merhaba genç dostum!" dedi.

"Merhaba" verilebilecek en güzel cevap olduğundan ben de "Merhaba!" dedim. Kibarlığımdan ben ona "genç dostum" diye hitap etmemiştim.

"Seni kim içeri aldı?"

"Bayan Estella."

"Kim gezmene müsaade etti?"

"Bayan Estella."

"Hadi gel kavga edelim!" dedi soluk benizli genç.

Dediğini yapmaktan başka ne gelirdi ki elimden? Bu soruyu zaman zaman kendime sormuşumdur, "Daha başka nasıl davranabilirdim?" diye... Tavrı öyle direktti ve ben o kadar şaşkındım ki, üzerimde bir büyü varmış gibi onu takip ettim.

"Dur bakalım bir dakika!" dedi hızla arkasına dönerek. "Benimle kavga etmen için bir sebebin olmalı ilk önce. Al işte!" Çok sinir bozucu bir şekilde ellerini çırpıtı, bacağının tekini arkaya doğru havaya kaldırdı; sonra saçımı çekip yine elini çırpıtı. Başını eğip, karnıma vurdu başıyla.

Bu en son söylediğim boğalara özgü hareket, her ne kadar özgürlüğün bir ifadesi olsa da, etle ekmeğin üzerine hiç gitmemişti. Bunun üzerine ben de ona vurdum. Tekrar vuruyordum ki: "Demek vuracaksın!" deyip ileri geri kaçarak kısıtlı olan tecrübemi zorlayan hareketler yapmaya başladı.

"Oyunun kuralları!" dedi, sağ ayağının üzerindeyken sol ayağına sıçradı. "Belirli kurallar!" deyip sol ayağından sağ ayağına sıçradı. "Gel de nasıl dövüşülür göstereyim!" O ileri geri zıplayarak değişik hareketler yaparken ben umutsuzca ona bakıyordum.

İçten içe korkuyordum ondan. O kadar hünerli görünüyordu ki... Ama yine de, bedenim ve ahlâk anlayışım onun sarı kafasının benim karnımda işi olmadığını söylüyordu. Yaptığı çok gereksiz bir davranıştı. Bu yüzden tek kelime etmeden onu takip ederek bahçenin kullanılmayan, iki duvarın kesiştiği, çöplerin dışardan görülmemizi engellediği bir köşesine gittim. Yerin uygun olup olmadığı sorusuna evet cevabımı aldıktan sonra bir dakikalığına gitmek için izin istedi ve çarçabuk elinde sirke içinde bir sünger ve suyla geldi. Bunları duvarın üzerine koyup "İkimiz için!" dedi. Sonra üzerindikileri bir bir çıkarmaya başladı. Sırf ceketiyle yeleğini değil, gömleğini de çıkardı. Sanki bir iş yapıyormuş, kana susamış gibi bir hali vardı ve oldukça rahat görünüyordu.

Pek sağlıklı görünmese de -yüzünde sivilceler vardı, ağzında da bir tanesi patlamak üzereydi- bu dehşet hazırlıklar beni çok korkutmuştu. Aynı yaşta olduğumuzu zannediyordum, ama benden çok uzundu ve etrafımda dönüp dururken heybetli gözüküyordu. Diğer taraftan -kavga etmek için soyunmadan önce- gri bir takım giymiş genç bir beyfendi idi. Dirsekleri, dizleri, bilekleri, ve topukları vücudunun diğer kısımlarına göre daha çok gelişmişti.

Hangi kemiğe vuracağına karar veriyormuş gibi vücuduma bakarken mekanik detaylarla

dolu duruşuyla kararlılığını gösterir bir şekilde diklenince kalbim duracak sandım. Ona attığım ilk yumrukta sırtüstü düşüp, kanayan burnunu tutarak bana bakarken gördüğümde şaşırduğım kadar hayatımda hiç şaşırmamıştım. Yüzü bariz küçülmüştü.

Ama hemen ayağa kalktı. Süngeri burnuna bastırdıktan sonra maharet gösterisi yapar gibi yine diklenmeye başladı. Yaşadığım ikinci büyük sürpriz attığım ikinci yumrukta yine sırtüstü düşüp morarmış gözüyle bana bakmasıydı.

Cesareti bende saygı hissi uyandırmıştı. Gücü yok gibiydi; bir kere bile kuvvetli vuramadı ve hepsinde de yere yuvarlandı, ama hemen süngerle yüzünü silip suyunu içtikten sonra ayağa kalkıyordu. Bu sefer işimi bitirecekmiş gibi bir havayla ve buna beni de inandırarak yine üzerime yürüyordu. Yüzü gözü yara bere içinde kalmıştı. Üzülerek ifade ediyorum ki her yumruğumda daha da beter oluyordu, ama her seferinde tekrar kalkıyordu. Ta ki kafasını sert bir şekilde duvara çarpana kadar bu böyle devam etti. Bundan sonra bile kalkıp şaşkın şaşkın dönüp beni aradı ama sonunda dizlerinin üstünde süngerine gidip, süngeri havaya fırlattı. Bir yandan da "Bu sen kazandın demek!" diyordu nefes nefese...

Cesur ve masum görünüyordu. Ben başlatmış olmasam da buruk bir zafer yaşıyordum. Üstümü giyinirken kendimi vahşi yavru kurtlar veya başka bir vahşi hayvan gibi hissediyordum. Yine de giyindim, yüzümü sildim ve "Yardım ister misin?" dedim. "Hayır, teşekkürler!" dedi. "İyi günler!" dedim. O da "Sana da!" dedi.

Avluya gittiğimde Estella'yı elinde anahtarlarla beklerken buldum. Ama ne nerede olduğumu, ne de onu neden beklediğimi sordu. Yüzünde onu memnun eden bir şey olmuş gibi bir canlılık vardı. Doğruca kapıya gitmek yerine geriye çekildi ve eliyle beni yanına çağırırdı.

"Buraya gel! İstersen beni öpebilirsin."

Bana uzattığı yanağını öptüm. Onu yanağından öpmek için neler verirdim diye düşündüm ama öyle hissettim ki bu öpücük, kaba bir çocuğa verilen paradan farksızdı. Hiçbir değeri yoktu.

Doğum gününe gelen misafirler, kâğıt oyunu, kavga derken orada o kadar süre kalmıştım ki eve yaklaştığımda kum tepeciğinin üstünde bataklıkların başladığı yerdeki lamba yanmıştı ve Joe'nun demirhanesinden yükselen ışık huzmesi yolu aydınlatıyordu.

On İkinci Bölüm

Soluk yüzlü genç beyefendiyi düşünürken huzurum kaçıyor. Kavgayı düşünüp de onun sırtüstü yatarken kan içinde kalmış ve şişmiş yüzünü hatırladığımda bu konunun böyle kapanmayacağına, bir şeylerin olacağına daha çok inanıyordum. Solgun gencin kanı benim üzerimdeydi sanki ve yasalar bunun hesabını benden soracaktı. Tam olarak nasıl bir cezayı hak ettiğimle ilgili bir fikrim yoktu, ama köy çocuklarının ağır bir cezayı göze almadan kibarların evlerine ve kendilerine zarar veremeyeceğini biliyordum. Birkaç gün evden dışarı adımımı atmadım. Mutfak kapısından ablama bir şey götürmek için dışarı çıkarken bile ihtiyatlı ve tedirgindim. Sanki askerler gelip beni götüreceklerdi. Genç çocuğun burnundan akan kan, pantolonumu lekelemişti. Hemen o gece pantolonumu yıkayarak suç delilini ortadan kaldırmaya çalıştım. Kavga ederken dişleri elimi kanatmıştı.

Mahkemede kendimi savunurken söyleyeceklerimi tasarlarken inanılmaz bahaneler uyduruyordum böyle.

Geri gitme günü geldiğinde korkum had safhaya vardı. Gittiğimde yaptıklarıyla yüz yüze gelecektim. Londra'dan gönderilen polisler kapının arkasında pusuda mı bekliyordu acaba? Bayan Havisham kendi evinde yapılan harekete çok kızıp intikamını kendi almak istemiş ve mezar kıyafetlerini giyip bir tabanca ile beni öldürmek istiyor olabilir miydi? Bu iş için tutulmuş çocuklar bira imalâthanesinde üzerime çullanıp canım çıkana kadar beni dövecekler miydi? Soluk yüzlü gencin bu şekilde intikam almak istemeyeceğinden emindim. Bu aklıma gelenlerin hepsi mantıksız akrabalarının yapmak istedikleri olabilirdi ancak. Ne hale geldiğini görüp sınırdan deliye dönmüş olmalıydılar. Yine de Bayan Havisham'ın evine gitmem gerekiyordu ve de gittim. Bilin bakalım ne oldu? Düşündüklerimden hiçbiri olmadı! Olaydan hiç bahsedilmedi; gence olanlar anlaşılmamıştı. Aynı kapı yine açıldı. Bahçeyi bir kolağan ettim yine. Müstakil binanın camından içeri bile baktım ama kapalı duran panjurlar yüzünden içeriyi göremedim. Hiçbir hayat belirtisi yoktu. Sadece onunla kavga ettiğimiz yerde o gence ait bir iz bulabilmem mümkün oldu. O köşede kanı duruyordu hâlâ. O kısmı kimse görmesin diye bahçedeki toprakla üzerini örttüm.

Bayan Havisham'ın odasıyla içinde o uzun masa olan oda arasındaki yerde bir bahçe sandalyesi gördüm. Tekerlekleri olan hafif bir sandalyeydi, hani şu arkasından itilerek gidenlerden... En son gittiğimden beri orada duruyordu. O gün Bayan Havisham'ı bu tekerlekli sandalyeyle odasına götürdüm. Elini omzuma koyup yürümekten yorulduğunda öyle yapardık. İlk önce kendi odasına, sonra koridora, sonra da diğer odaya götürmüştüm. Biz bu ufak gezintileri sürekli yapardık. Bazen hiç ara vermeden üç saat boyunca dolaştığımız bile olurdu. Bu gezintilerin çok fazla sayıda olduğundan bahsediyorum, çünkü kısa bir süre sonra iki günde bir oraya bunun için gitmeme karar verilmişti ve birazdan, ondan sonraki sekiz-on ay içinde olanları özetleyeceğim.

Birbirimize alıştıkça Bayan Havisham benimle daha çok konuşmaya ve neler öğrendiğimi ve ileride ne olmak istediğimi sormaya başladı. Joe'nun yanında çırak olarak çalışacağımı zannettiğimi söyledim. Hiçbir şey bilmediğimi ve her şeyi öğrenmek istediğimi de ekledim. Bu konuda bana yardım etmek isteyebileceğine dair bir umudum vardı, ama o yönde bir şey söylemedi. Aksine, benim cahil kalmamı istiyor gibiydi. Bana yemeğin dışında ne para ne de herhangi başka bir şey veriyordu. Hizmetlerimin bir karşılığı olduğunu düşünür bir hali de yoktu.

Estella her zaman yakınımızdaydı. Beni içeri alıp dışarı çıkarıyordu, ama bir daha asla onu öpebileceğimi söylemedi. Bazen, soğuk bir hoşgörü gösteriyor, bazen beni aşağılıyor, bazen yakın davranıyor, bazen de gayet canlı bir şekilde benden nefret ettiğini söylüyordu. Bayan Havisham yalnızken ya da Estella yanımızdaysa kulağıma eğilip sık sık "Gün geçtikçe daha da güzelleşmiyor mu Pip?" diyordu. Evet dediğimde -gerçekten de güzelleşiyordu- çok memnun oluyordu. Kâğıt oynadığımızda Bayan Havisham, Estella nasıl bir ruh hali içindeyse yüzünde öyle bir ifadeyle bize bakıyordu. Bazen nasıl bir ruh hali içinde olduğu anlaşılamiyordu. Ben ne söyleyip nasıl davranacağımı şaşırıyordum. Öyle zamanlarda Bayan Havisham abartı bir sevecenlikle onu kucaklar, kulağına "Kalplerini kır onurum ve umudum benim, kalplerini kır ve hiç acıma!" gibi bir şeyler söylerdi.

Ocakta Joe'nun ara ara söylediği bir şarkı vardı: Clem Baba.* İyilik yapan bir azizin hak ettiği saygıdan pek eser yoktu bu şarkıda. Ama yine de demircilerle Clem Baba arasında bir bağın olduğuna inanıyorum. Bu şarkı, bir nevi demir döverken çıkan seslerin taklidinden ibaretti. Şarkının sözleri Clem Baba'nın saygı değer ismini ağızlarına alabilmek için bahaneydi sanki.

"Vurun çekiçlerinizle çocuklar

Clem Baba!

Tok sesler çıksın

Clem Baba!

Hadi vurun, vurun hadi

Clem Baba

Güçlü olanlar bir daha

Clem Baba

Ateşi körükleyin, ateşi körükleyin

Clem Baba

Sesiniz yükselsin, daha yükselsin

Clem Baba."

Tekerlekli sandalyenin yeni ortaya çıktığı günlerden birinde Bayan Havisham birden "Hadi! Hadi bir şarkı söyle!" dedi eliyle sabırsızlığını gösteren bir hareket yaparak... Onu gezdirirken şaşkın bir şekilde bu şarkıyı söyledim. Hoşuna gitmiş olacak ki o da benimle söylemeye başladı. Söylerken sanki uyuyor gibiydi. Ondan sonra, gezerken bunu bir alışkanlık haline getirdik. Estella da genellikle bize eşlik ederdi. Üçümüz söylerken bile sesimiz çok çıkmıyordu. O eski evde rüzgârın hafif bir uğultusu bile bizden daha fazla ses çıkarıyordu.

Böyle bir ortamda ne yapabiliirdim? Nasıl karakterim onlardan etkilenme acizliğine düşerdi? Kirli sarı odalardan tekrar gün ışığına çıktığımda gözlerim gibi düşüncelerimin de kamaşması normal miydi?

Belki de daha önce Joe'ya itiraf ettiğim saçmalıklar olmasaydı Joe'ya o solgun gençten bahsederdim. O şartlar altında Joe solgun genci kadife arabanın arkasında oturan bir yabancı gibi canlandıracaktı zihninde. O yüzden ona hiçbir şey söylemedim. Diğer bir taraftan Bayan Havisham'la Estella'nın baş başa verip konuşmalarından en başlarda duyduğum rahatsızlık gün geçtikçe daha da artmaya başladı. Hiç kimseye Bidy'ye güvendiğim kadar güvenmiyordum. Bidy'ye her şeyi anlatıyordum. Bu bana niye bu kadar doğal geliyordu ya da Bidy anlattıklarımla neden o kadar ilgileniyordu bilmiyorum. Şimdi biliyorum gerçi...

Bu arada evde mutfakta verilen nasihatlerin arkası kesilmiyor; söylenenler içimi daha da karartıyordu. Pumblechook denilen kafasız, bazı akşamlar gelip ablama benim elimdeki fırsatları konuşurdu. Eminim ki eğer ellerim at arabasındaki dingil çivisini çıkarabilecek kadar güçlü olsaydı kesin çıkartırdım ben o çiviye. Böyle bir şey yapmak istediğim için şimdi bile gerektiğinden daha az pişmanlık duyuyorum. Somurtkan adamın tavırları çok soğuk ve iticiydi. Sanki beni karşısına almadan geleceğimle ilgili benimle konuşamamış

gibi sessizce bir köşede oturduğum tabureden-genellikle yakamdan tutarak- beni kaldırır, az sonra beni pişirecekmiş gibi ateşin önüne getirirdi. Sonra da başlardı "İşte bu çocuk hanımefendi. Bu sizin ellerinizle büyüttüğünüz çocuk! Başını kaldır çocuk ve seni büyütenlere sonsuza kadar minnet içinde ol. Şimdi, hanımefendi, bu çocuk..." diye başlardı. Sonra saçımı dağıtırdı ve kollarımdan tutardı. Daha önce de söylediğim gibi küçüklüğümden beri kimsenin bu tür şeyleri bana yapmaya hakkı olmadığını düşünmüşümdür. Tam da onun gibi bir embesilin sergileyebileceği bir sahne!

Daha sonra, ahlamlarla bir olup Bayan Havisham hakkında, onun benim için yapabilecekleri hakkında öyle abuk sabuk tahminler yaparlardı ki içim acıyla dolar, gözyaşlarına boğulma isteğiyle Pumblechook'un üzerine atlayıp onu yumruklama isteği birbirine karışırdı. Bu diyaloglarda ahlamlar benimle her seferinde bir dişimi çekiyormuş gibi konuşuyordu. Pumblechook da -kendi kendini benim hamim ilan etmişti- küçümseyen gözlerle bana bakıyordu. Şansımın ve başıma gelecek güzel olayların mimarıymış gibi davranıyordu.

Bu konuşmalarda Joe sessiz kalırdı ama kendisi bir şekilde konuya dahil edilirdi. Sebep de Joe'nun benim demirhaneden alınmamı istemeyişiydi. Joe'nun yanında çırak olarak çalışmaya başlamak için yeterince büyümüştüm. Joe dizlerinin üzerinde oturup elindeki maşayla düşünceli düşünceli külleri karıştırmaya başladığında ahlamlar bu hareketi bile Joe'nun kendisine muhalif olmasının bir göstergesi olarak kabul ediyor, koşup elindeki alıyor, Joe'yu sarsıyor, sonra da maşayı içeri götürüyordu. Bu tartışmalar hep kötü bir şekilde sonuçlanıyordu. Birdenbire ahlamlar esnemesini keser, gözlerini bana diker, "Gel buraya! Yeter seni konuştuğumuz! Sen doğruca yatağına gidiyorsun. Bu gece yeterince dert çıkardın başımıza zaten!" derdi. Sanki hayatıma karışmalarını ben istiyordum!

Bu böyle uzun bir süre devam etti. Uzunca bir süre daha devam edecek diye düşünürken bir gün Bayan Havisham -ikimiz yürüyorduk yine- durdu ve omzuma yaslanarak memnuniyetsizliğini gösteren bir ifadeyle,

"Senin boyun atıyor Pip!" dedi.

Bunun istem dışı bir durum olduğunu anlatmak ister gibi baktım ona. O gün bir şey söylemedi, ama durup durup tekrar yüzüme baktı ve sonra da kaşlarını çatarak dolaşmaya başladı. Ertesi gün mutad egzersizimizi bitirip onu tuvalet masasına götürdüğümde sabırsız parmaklarıyla beni durdurup,

"Senin şu demircinin adını söyle bakayım tekrar!" dedi.

"Joe Gargery efendim."

"Hani senin yanında çırak olarak çalışmaya başlayacağın usta..."

"Evet Bayan Havisham."

"Bir an önce çıraklığa başlasan iyi olur. Gargery buraya gelip çalışma sözleşmesini getirir mi sence?"

Kuşkusuz bunu bir onur sayacağını söyledim.

"Gelsin o zaman."

"Ne zaman Bayan Havisham?"

"Dur bir dakika! Benim zamandan haberim yok. Bir an önce, seninle gelsin."

Akşam eve gittiğimde Joe'ya Bayan Havisham'ın bu isteğini söylediğimde ablam küplere bindi, daha öncekilerden çok daha fazla sinirliydi. Biz onu paspas gibi mi görüyormuşuz da, nasıl buna cesaret edermişiz de, yok efendim nereye gidip kiminle yaşamasını uygun görürmüştük de... Bunları sıralamaktan yorgun düşünce Joe'ya bir mum fırlatıp, sesli bir şekilde ağlamaya başladı. Faraşı alıp -ki bu her zaman kötüye işaretti- kaba önlüğünü taktı ve deli gibi etrafı temizlemeye koyuldu. Kuru temizlikle yetinmeyip temizlik kovasıyla fırçasını alıp bizi de o soğukta dışarı atarak temizliğine devam etti. Donduk dışarıda. Sessizce içeri girmeye cesaret ettiğimizde gece ondu. Joe'ya neden zenci bir köleyle evlenmediğini sordu. Zavallı adamcağız, cevap vermedi ama sakallarını karıştırırken yüzüme öyle mazlum bir bakışı vardı ki, sanki bunun gerçekten de daha iyi bir fikir olduğunu düşünüyordu.

On Üçüncü Bölüm

Ertesi gün Joe'yu Bayan Havisham'a gideceğimiz için giydiği pazar kıyafetleri içinde görmek canımı sıkıyordu. Ne de olsa, kıyafetinin duruma uygun olduğunu düşündüğünden ona iş kıyafetlerinin içinde daha iyi göründüğünü söyleyecek halim yoktu. Bu kadar sıkıntıya girmesinin tek sebebi bendim. Gömleğinin yakasını yukarı çekip saçlarının kuş tüyü gibi kabarmasının sebebi de bendim.

Kahvaltıda ablam şehre bizimle beraber gelmek istediğini, "nazik bayanlarla" işimiz bitene kadar Pumblechook Amca'nın yanında duracağını söyledi. Onun durumu bu şekilde ifade etmesini Joe'nun hiç de iyiye yormadığını anladım. Demirhane bir günlüğüne kapandı. Joe nadiren olan bu tür durumlarda yaptığı gibi kapiya tebeşirle "YOKUM" diye yazıp, gittiği yönü gösteren bir de ok çizdi.

Şehre kadar ablam kunduz kürkünden yapılmış kocaman şapkasıyla önde, biz arkada gittik. Elinde bir sepet vardı. Sanki içinde İngiltere'nin mührü varmış gibi yürüyordu. Bundan başka bir çift ayakkabı tabanı, fazladan bir şal ve de hava güzel olmasına rağmen bir şemsiye taşıyordu. Bunları taşımalarının sebebi kendine eziyet etmek miydi gösteriş yapmak mı anlamadım; ama bana öyle geldi ki bu bir nevi mal beyanıydı. Kleopatra ya da başka soylu bir kadının sinirlendiğinde zenginliğini resmi geçitlerde ya da gösterilerde sergilemesi gibiydi ablamın tavrı.

Pumblechook'un evine geldiğimizde bizi bırakıp hızla içeri girdi. Neredeyse öğlen olmuştu. Biz de Joe'yla hemen Bayan Havisham'ın evine gittik. Her zamanki gibi kapıyı Estella açtı. Estella'yı görür görmez Joe şapkasını çıkarıp sanki tartıyormuş gibi şapkayı iki eliyle ucundan tuttu.

Estella ikimize de dikkat etmeden o çok iyi bildiğim yolu bize gösterdi. Ben onun arkasındaydım, Joe da benim arkamdaydı. Uzun koridorda arkamı dönüp Joe'ya baktığımda hâlâ çok büyük bir dikkatle şapkasını tartıyordu ve parmaklarının ucunda büyük adımlar atıyordu.

Estella ikimizin de içeri gireceğini söyledi. Joe'yu paltosunun kollarından çekiştirip Bayan Havisham'ın yanına götürdüm. Bayan Havisham tuvalet masasındaydı; hemen dönüp ikimize baktı.

Joe'ya "Siz bu çocuğun ablasının eşi misiniz?" diye sordu.

Joe'nun bu kadar garip bir hale bürüneceğini hayal bile edemezdim. Ne olduğu belli olmayan bir kuş gibi sessiz, saçları tüy gibi kabarmış, ağzı da solucan bekliyormuş gibi açık, öylece duruyordu.

Bayan Havisham yineledi, "Siz bu çocuğun ablasının eşi misiniz?"

Çok sinir bozucu olmakla birlikte konuşma boyunca Joe, Bayan Havisham yerine benimle konuştu.

"Pip, biz ablanla tanışıp evlenmeden önce ben tek yaşayan bir adamdım." Joe bunları söylerken kendine güvenini hissettirecek tarzda ve büyük bir nezaket içinde konuşuyordu.

"Peki!" dedi Bayan Havisham. "Çocuğu yanınızda çırak olması için mi yetiştirdiniz? Niyetiniz o muydu Bay Gargery?"

"Bilirsin Pip!" dedi Joe. "Biz seninle hep dost olduk. Senin benim yanımda çalışacağın günün hayallerini kurduk. Eğer herhangi bir itirazın olsaydı -yüzünün gözünün is içinde kalması yüzünden mesela, ne bileyim- seni çalıştırmazdım. Anlıyorsun değil mi?"

"Çocuk hiç itiraz etti mi? İş seviyor mu?" diye sordu Bayan Havisham.

"Senin de çok iyi bildiğin gibi Pip, bu senin kendi isteğindi." Joe az evvelkinden daha bir kendine güvenle ve nazik konuşuyordu. "Senin bu işe bir itirazın yoktu Pip, senin gönlünden geçen de buydu!"

Benimle değil de Bayan Havisham'la konuşması gerektiğini ima etme çabalarım boşunaydı. Ben ona kaş göz ettikçe daha bir güvenle ve nezaketle konuşurken bana hitap etmeye devam ediyordu.

"Sözleşmesini getirdiniz mi?" dedi Bayan Havisham.

Joe saçma bir soruya cevap veriyormuş gibi, "Biliyorsun ya Pip, sen koydun onu şapkamın içine. Orada olduğunu biliyorsun!" dedi. Çıkarıp Bayan Havisham'a değil de bana verdi. Üzgünüm ki Bayan Havisham'ın sandalyesinin arkasında haince gülen gözleriyle Estella'nın durduğunu gördüğümde, canım dostumdan utanmıştım. Sözleşmeyi Joe'nun elinden alıp Bayan Havisham'a verdim.

Kâğıtlara bakarken, "Çocuk için herhangi bir ücret beklemediniz mi benden?" dedi.

Joe'dan ses çıkmadı. "Joe! Neden cevap vermiyorsun?" diye çıktım.

Kırıldığı belliydi. "Pip, bunun seninle benim aramda lafı bile olamaz. Cevabımın kesinlikle 'Hayır' olduğunu biliyorsun. Hayır olduğunu biliyorsun, söylememe ne gerek var ki?"

Bayan Havisham Joe'nun nasıl bir insan olduğunu anlamış gibi bir bakış fırlatıp -tahmin ettiğimden bile daha iyi tanımişti onu- yanındaki masadan bir kese aldı.

"Pip burada bir miktar para kazandı." dedi. "İşte burada. Bu kesenin içinde yirmi beş altın var. Ustana ver Pip."

Bu garip görünüşlü oda ve kadın karşısında aklını yitirmiş gibi olan Joe, Bayan Havisham'ın bu hareketinden sonra bile bana hitap etmekte ısrarlıydı.

"Çok cömertsin Pip!" dedi Joe. "Ne senden ne de başkasından beklememiştin ama kabul ediyorum. Şimdi de ahbap..." Ahbap diye Bayan Havisham'a seslendiğini zannettim. Sırtımdan ter boşaldı, sonra da buz kestim. "Şimdi de ahbap, işimize bakalım. Sen ve ben kendi üzerimize düşen görevi, birbirimize karşı görevlerimizi, senin bu cömert hediyesi

verenlerin de içinin rahat etmesi için yapalım da..." Cümlesinin sonunu bir türlü getiremiyordu. En sonunda kendini şu sözlerle kurtardı: "Aman aksi bir durum benden uzak olsun!" Bu sözler kulağına hoş gelmiş olacak ki bir kez daha tekrarladı.

"Güle güle Pip!" dedi Bayan Havisham. "Onları dışarı çıkar Estella!"

"Ben bir daha gelecek miyim Bayan Havisham?" diye sordum.

"Hayır. Gargery senin ustan artık. Gargery! Tek bir sözüm var."

Ben dışarı çıkarken Joe'ya mesafeli bir tonla ve üzerine basa basa "Çocuk uslu bir çocuk oldu burada. Bu da onun mükâfatı. Elbette dürüst bir adam olarak siz de daha fazlasını istemezsiniz." dedi.

Joe dışarı nasıl çıktı bilmiyorum, ama çıktığında merdivenden aşağı ineceğine yukarı çıkmaya başladı. Yanına gidip onu aşağı indirene kadar yaptığım uyarıları da duymadı. Sağır olmuştu sanki. Bir dakika içinde dışarıydık. Estella kapıyı kilitlemiş ve gitmişti.

Tekrar gün ışığına çıktığımızda Joe sırtını duvara yasladı; bana dönüp "Şaştım kaldım!" dedi. Uzun bir süre orada öylece durdu, aralıklarla mütemadiyen "Şaştım kaldım!" diyerek... O kadar çok söyledi ki aklını kaçırdığını düşünmeye başladım. En sonunda bu cümleyi uzatarak "Pip, emin ol şaştım kaldım!" dedi ve bunu söyledikten sonra yavaş yavaş konuşmaya başladı ve yürüyecek hale geldi.

Öyle sanıyorum ki karşılaştığı şeylerden sonra Joe'nun zihni açılmıştı. Pumblechook'a giderken bir plan yapacak kadar açılmıştı zihni. Bay Pumblechook'un salonunda ortaya çıkacaktı bu plan. Salona girdiğimizde ablamla o iğrenç tohumcu konuşuyordu.

"Eeee?" diye bağırdı ablam, ikimize birden. "Ne oldu size? Bizim gibi fakir insanlarla konuşmaya tenezzül edecek misiniz doğrusu merak ediyorum."

"Bayan Havisham..." dedi Joe hatırlamaya çalışıyor gibi bana bakarak. "Sevgilerini... Sevgi miydi saygı mıydı Pip?"

"Sevgiler!.." dedim.

"Ben de öyle diyecektim, Bayan Gargery'ye sevgilerini iletmemizi istedi."

"Aman ne iyi!" dedi ablam, ama gururlandığı belliydi.

Joe yüzünde aynı ifadeyle bana bakmaya devam ederek "İstermiş ki sağlık durumu elverseymiş de... Değil mi Pip?"

"Öyle bir zevkten mahrum olmasaymış!" diye ekledim.

"Hanımları misafir etme zevkinden!" dedi Joe ve derin bir nefes aldı.

"Demek öyle!" diye bağırdı ablam, yumuşayan bir ifadeyle Bay Pumblechook'a bakarak. "Bu haberi en başta gönderme nezaketini gösterebilirdi ama hiç yoktan iyidir. Eee, bu küçük şeytana ne verdi?"

"Ona hiçbir şey vermedi!" dedi Joe.

Bayan Joe tam patlıyordu ki, Joe devam etti.

"Ona değil de yakınlarına verdi. Yakınları derken ablası Bayan J. Gargery'yi kastediyorum, diye de ekledi. Bu onun sözleri. 'Bayan J. Gargery.' Tam olarak Joe mu Jorge mu olduğunu bilmiyor olabilir."

Ablam, Pumblechook'a baktı. Pumblechook ahşap koltuğunun kenarlarını tutuyordu. Bir ona, bir ateşe bakıp bunların olacağını daha önceden biliyormuş gibi kafasını sallıyordu.

“Ne kadar aldınız?” diye sordu gülerek. Gülüyordu!

“On altına ne dersiniz?” dedi Joe.

“İyi deriz. Çok fazla sayılmaz ama yine de iyi.”

“Ondan daha çok diyeyim.”

Korkunç sahtekâr Pumblechook başını sallayıp koltuğunun kenarında ellerini gezdirerek

“Ondan daha çok bayan!” dedi.

Ablam başladı, “Demek istediğiniz...”

“Evet onu demek istiyorum!” dedi Pumblechook. “Ama biraz bekleyin. Devam et Joseph!

Devam et!”

Joe devam etti. “Yirmi altına ne dersiniz peki?”

“Çok iyi derim.”

“İyi o zaman. Yirmi altından da fazla!” dedi Joe.

İkiyüzlü Pumblechook yine başını sallayarak otoriter bir kahkahayla, “Ondan da fazla

bayan. Bu da güzel! Devam et Joseph!”

“O zaman buna bir son verelim!” dedi Joe; elindeki keseyi ablama uzatarak. “Yirmi beş altın.”

“Tam yirmi beş altın hanımefendi!” diye tekrarladı üçkâğıtçının önde gideni Pumblechook. Ablamın elini sıkmak içim ayağa kalkmıştı. “Siz bunu hak ettiniz. Daha önce de söylemiştim. Güle güle harcayın!”

Hain adam orada kesseydi bile, yeterince kabahat işlemiş olacaktı. Halbuki o beni kontrol altına almaya çalışarak daha önceki kötülüklerini solda sıfır bırakacak kadar suçunu daha da koyulaştırdı.

“Görüyorsunuz Joseph hanım...” dedi Pumblechook dirseğinden yukarısını sıkıca kavrayarak.. “Ben her zaman başladığı işi bitiren bir insan olmuşumdur. Bu çocuğun elini kolunu bağlamak lazım. Ben öyle yapardım. Elleri bağlanmalı!”

“Size ne kadar minnettar olduğumuzu Allah biliyor Pumblechook Amca!” dedi ablam. Sımsıkı parayı tutuyordu.

“Beni boş verin hanımefendi!” diye cevap verdi bu şeytani mısır tüccarı. “Siz memnun olun yeter. Ama bu çocuk, biliyorsunuz, zapt edilmeli. Ben öyle yapardım doğrusu.”

Yakındaki belediye sarayında yargıçlar vardı. Onların huzurunda beni Joe’nun çırağı olarak kaydettirdiler. Gittik dedim ama işin aslı, sanki az önce yankesicilik yapmışım ya da bir samanlığı ateşe vermişim gibi Pumblechook arkamdan iterek götürmüştü beni oraya. Gerçekten de kuruldakiler benim bir suç işlediğim izlenimini edinmişlerdi. Pumblechook o kalabalığın arasında beni sürükleyerek götürürken insanların “Ne yapmış?” dediğini, başkalarının da “Çok genç daha ama suçlu birine benziyor öyle değil mi?” dediklerini duyuyordum. İlimli ve iyiliksever görünen biri bile bana üzerinde suçlu ve ayakları zincirli bir genç adam resmi olan bir kitap vermişti. Üzerinde de “HÜCREMDE OKUNMAK ÜZERE” yazıyordu.

“Belediye sarayı garip bir yer!” diye düşünmüştüm. Sıralar kilisedekilerden daha yüksekti. İnsanlar yüzleri birbirlerine dönük oturuyorlardı. Yargıçlar -bir tanesinin saçları bembeyazdı- sandalyelerine yaslanmışlar, kimi kollarını kavuşturmuş, kimi enfiye çekiyor,

kiminin gözünden uyku akıyor, kimi bir şeyler yazıyor, kimi de gazete okuyordu. Duvarlarda parlak siyah portreler vardı, ki ben sanattan anlamayan o halimle onları kahverengi şekerlere ve siyah kumaştan yapılan yamalara benzettim. Bir köşede sözleşmem imzalandı ve onaylandı, ben de "zapt edildim". Bu sırada Bay Pumblehook darağacına götürülüyormuşum da son birkaç işlem kalmış gibi beni sıkı sıkı tutuyordu.

Tekrar dışarı çıktığımızda ve herkesin içinde işkence görmemi heyecanla bekleyen çocuklardan kurtulduğumuzda -çevremdekilerin himayesinde olduğumu anladıklarında çok bozuldular- Pumblehook'un dükkânına gittik. Orada ablam yirmi beş altını olduğu için o kadar heyecanlıydı ki bu hiç yoktan çıkan parayla Mavi Domuz'da yemek yemek istediğini, Pumblehook'a da arabasıyla gidip Hubbleslar'la Bay Wopsle'ı getirmesini söyledi.

Kararlaştırıldığı gibi oldu ve benim çok üzgün bir günüm böyle geçti. Onların eğlencelerini bozan bir unsurum. Kendimi daha da kötü hissetmem için -yapacak başka bir şey bulamadıklarında- durup durup niye eğlenmediğimi soruyorlardı. Eğlenemediğim halde eğlendiğimi söylemekten başka ne yapabiliyordum ki?

Tabii, onlar büyüklerdi ve fırsatları en iyi şekilde değerlendiriyorlardı. O dalavereci Pumblehook masanın başına geçmiş oturmuştu. Ortamı o oluşturmuştu ya! Benim zapt edilmemle ilgili konuştuğunda ve kâğıt oynarsam, sert içkiler içersem, eve geç gelirim ya da kötü arkadaşlarım olursa ve benzeri durumlar ortaya çıkarsa sözleşme gereği içeri atılacağımdan dolayı ablamları kutlarken beni de yanındaki sandalyeye çıkartıp sanki konuşmalarını örneklendiriyordu.

O ziyafetten aklımda kalan diğer olaylardan bir tanesi uyumama izin vermeyip, başım her düştüğünde uyandırıp eğlenmemi söylemeleri. Bir de, geç olduğunda Bay Wopsle'ın bize Collins'ten bir şiir okuması. Kana bulanmış kılıcını yere öyle bir vuruşu vardı ki garson gelip "Aşağıdaki tüccarlar saygılarını sunuyorlar. Buranın sirk olmadığını söylüyorlar!" dedi. Son olarak da, eve giderken hepsinin kafası kıyaktı ve hep birlikte "Ey güzel kadın" şarkısını söylediler. Bay Wopsle'ın sesi bastı ve oldukça yüksek bir sesle söylüyordu ki -şarkıyı doğru düzgün söyleyemeyen ve başkalarının özel hayatına karışmak isteyen sıkıcı adama nispet olsun diye- şarkıda geçen dalgalı saçlı, zayıf adamın kendisi olduğu anlaşılın.

En nihayetinde küçük odama gittiğimde çaresizlik içinde kıvrandığımı hatırlıyorum. Joe'nun işini hiçbir zaman sevmeyeceğime dair bir his vardı içimde. Eskiden severdim, ama o eskidendi.

On Dördüncü Bölüm

İnsanın evinden utanması korkunç bir şey. Tam bir şükürsüzlük halidir ve de kötü bir ceza gerektirebilir, ama kesinlikle çok kötü bir durum; bundan eminim.

Ablamın huysuzluğu yüzünden ev hiçbir zaman çok güzel bir yer olmamıştı benim için. Ama Joe orayı kutsallaştırıyordu, ona inanmıştım. Eskiden salon, olabilecek en güzel salondur; ön kapıyı bir tapınağın kurban edilmiş kızarmış tavuklarla dolu, gizemli girişine benzetirdim. Mutfağın gösterişten uzak olduğunu düşünürdüm. Demirhanenin erkekliğe ve bağımsızlığa giden, ışıldayan bir yol olduğuna inanırdım. Bütün bu görüşlerim bir yıl içinde

değişti. Artık hepsi alelâde ve kaba geliyordu ve artık Bayan Havisham'la Estella'yı göremeyecektim.

O halde olmamın ne kadarı kendi suçumdu, ne kadarında Bayan Havisham'ın ya da ablamın payı vardı; bunlar şimdi ne benim için, ne de herhangi başka biri için önem arz ediyordu. Değişim gerçekleşmiş, olan olmuştu. İyi ya da kötü; affedilebilir bir şey olsun ya da olmasın, olan olmuştu.

Daha önceleri gömleğimin kollarını kıvrıp Joe'nun çırağı olarak demirhaneye girdiğimde seçkin ve mutlu bir insan olacağımı düşünürdüm. Artık o gerçekliğin içindeydim ve hissettiklerimse ufak kömürler yüzünden is içinde kalmam ve hatıraların altında ezilmemdi, ki örs bunun yanında tüy gibi kalıyordu. Daha sonraki yaşantımda -sanırım herkese aynısı olur- kalın bir perdenin gelip hayatımdaki can sıkıcı olaylar dışında her şeyi kapattığı oldu. Bu perde Joe'nun yanında çırak olarak yeni bir hayata adım attığım günlerdeki kadar ağır ve belirsizliklerle dolu olmamıştır hiçbir zaman.

Daha sonraları, pazar akşamları gece olmaya yakın kilise mezarlığına gider, rüzgârlı bataklık manzarasıyla kendi perspektifimi karşılaştırır, ikisinin de ne kadar düz ve alçak olduğunu, her ikisinde de önce belirsiz bir yol ve sis, sonra da deniz olduğunu düşünerek benzerlikler kurardım. Çıraklığımın ilk iş gününde çok mutsuzdum, ama çok şükür ki Joe'ya bunu sözleşmem bitene kadar homurdanarak bile olsa belli etmedim. Bu meseleyle ilgili mutlu olduğum tek husus bu.

Böyle davranmamın bir sebebi vardı. O da, sahip olduğum bütün niteliklerin Joe'nun eseri olmasıydı. Kaçıp bir asker ya da denizci olmadıysam, bu ben vefalı olduğumdan değil, Joe vefalı olduğu içindir. Çalışkanlık erdemim olduğundan değil, Joe'nun sağlam bir çalışkanlık erdemi olduğu için fazla olmasa da gayretle çalışıyordum. İyi yürekli, çalışkan bir kişi dünyayı ne derece etkileyebilir? Bunu bilmek mümkün değil, ama insanların iç dünyasına nüfuz edebileceğini söylemek mümkün. Eğer ben çıraklık dönemimde iyi olan herhangi bir şey yaptımsa bunun sebebi halinden memnun, sade bir hayatı olan Joe'dur; benim elindekiyle yetinmeyen, gözü yükseklerde kişiliğim değil...

Ne yapmak istiyordum? Bunu kimse söyleyemezdi. Bilmediğim halde ben nasıl söylerdim? Şanssız bir günümde, en salaş ve kaba halimle demirhanede çalışırken, Estella'nın tahta pencerelerden içeriye bakmasından çok korkuyordum. Gelip kapkara ellerim ve yüzümle, işimin en kaba saba kısmını yaparken beni görüp, dalga geçmesinden ölesiye korkuyordum. Hava karardıktan sonra Joe'ya körüğü tutarken ve beraberce Clem Baba'yı söylerken, bunu Bayan Havisham'ın evinde nasıl söylediğimizi düşünürken ateşte, Estella'nın rüzgârda dalgalanan saçlarıyla küçümseyici bakışları geliyordu gözümün önüne. Böyle zamanlarda pencereye bakıp, yüzünü henüz çevirdiğine ve en sonunda gelip beni gördüğüne inanırdım.

Ondan sonra yemek için içeri girdiğimizde ev de, yemek de gözüme her zamankinden daha kötü gözükürdü. Evden daha çok utanırdım. Ve bu utanç içimde büyüdükçe büyürdü.

On Beşinci Bölüm

Bay Wopsle'in halasının odası için fazlaca büyük olduğumdan, bu mantıksız kadından

aldığım eğitim sona erdi. Ama Bidy fiyat kataloğundan tutun yarım peniye aldığı bir şarkıya kadar tüm bildiklerini öğretinceye dek sürdü eğitimim. O şarkıda sadece ilk birkaç dize birbiriyle alâkalıydı:

Londra'ya gittiğimde baylar,

Traylalayla lay

Beni bir güzel yoldular...

Traylalayla lay

Daha çok öğrenmek istediğimden bunu ezberlemiştim. Sözlerin edebi kalitesini sorguladığımı hatırlamıyorum. Sadece trayla-lay miktarının bir şiir için fazla kaçtığını düşünmüştüm, ki hâlâ da öyle düşünüyorum. O bilgi açlığında, Bay Wopsle'a ondaki bilgi kırintılarını bana da öğretmesini teklif etmiştim. O da kibarca kabul etti. Sonra işin aslı ortaya çıktı. Meğer okuduklarımızı canlandırırken hem sarılabileceği, hem ağlatabileceği, hem gözünü korkutabileceği hem de tartaklayabileceği birini istiyormuş o. Çok geçmeden böyle bir öğretim yöntemine karşı çıktım. Gerçi Bay Wopsle'ın bir şiiri aşkla şevkle okurken beni bayağı bir hırpalamasına kadar devam etmişti bu durum.

Ne öğrendiysem Joe'ya da öğretmeye çalışıyordum. Niye böyle yapmaya çalıştığının nedenini söylemeden geçemeyeceğim. İyi niyetli olduğumdan değil, Joe'nun cehaletinin ve kabalığının azalıp benim seviyeme çıkması ve Estella'nın hakaretlerine maruz kalmaması için yapıyordum bunu.

Bataklıktaki bataryalar bizim çalışma mekanımız, kırık bir yazı tahtasıyla kalemi ise eğitim araç gereçlerimizdi. Yanımızdan ayırmadığımız bir diğer şey de Joe'nun piposuydu. Joe'nun bir pazardan diğer bir pazara kadar öğrettiklerimi aklında tutabildiğini hiç görmedim. Benim öğretmemle hiçbir şey öğrenmiyor, bir bilgi birikimi edinemiyordu. Ama yine de sanki çok mesafe kat etmiş gibi bataryada piposunu bilmiş bilmiş içiyordu. Canım dostum, inşallah gerçekten de bir şeyler öğrenmiştir.

Nehirdeki -sular çekildiğinde batık gemilere benzeyen- yelkenlileriyle sessiz sakin bir yerdi orası. Ne zaman beyaz yelkenlerin açıldığını görsem, nedense aklıma Bayan Havisham ve Estella geliyordu. Ne zaman uzaklardan gelen eğik bir ışığın bir buluta, yelkenliye, yeşil bir tepenin eteğine ya da suya yansıdığını görsem yine aynı şey oluyordu. Tablo gibi olan her şeyin Bayan Havisham'la, Estella'yla, o garip evle ve tuhaf yaşantıyla alâkası vardı sanki.

Yine bir pazar günü ders çalışmayı bıraktığımızda Joe 'en aptal' olmakla böbürlenerek bir yandan da büyük bir zevkle piposunu içerken, elimi çeneme koyup bir müddet kum tepesinin üzerine uzandım. O manzarada -suda ve gökyüzünde- Bayan Havisham'dan, Estella'dan bir iz arıyordum. En sonunda Joe'ya uzun zamandır aklımda olan bir düşünceden bahsetmeye karar verdim.

"Joe, sence de Bayan Havisham'ı ziyaret etmem gerekmez mi?"

"İyi de, Pip, ne için?" dedi Joe, düşünceli bir halde.

"Ne için mi? Ziyarete ne için gidilir ki?"

"Bazı ziyaretler şüphe uyandırır da o yüzden soruyorum Pip. Bayan Havisham'ı ziyaretine gelince... Ondan bir şey beklediğini ya da istediğini zannedebilir."

“Beklemediğimi söyleyemez miyim sence Joe?”

“Söylersin de, inanır mı inanmaz mı bilemem.”

Joe önemli bir söz sarf ettiğini hissetmişti; ben de öyle. Tekrarlayarak önemini yitirmesini istemediğinden piposundan derin bir nefes alarak kendine mukayyet oldu.

Tekrarlama tehlikesi geçer geçmez “Biliyorsun Pip, Bayan Havisham sana cömert davrandı. Bunu yaptığında beni yanına çağırıp hepsi bu kadar, dedi.”

“Biliyorum Joe! Onu duydum.”

“HEPSİ BU!” dedi Joe üzerine basa basa.

“Söyledim ya Joe. Duydum.”

“Diyorum ki kadının demek istediği şey ‘Bu kadar yeter! Evli evine köylü köyüne... Herkes yerini bilsin!’ olabilir.

Benim de aklıma gelmişti bu. Onun aklına da aynı şeyin gelmiş olması çok rahatsız etmişti beni, çünkü aklıma gelen şeyin muhtemel olduğunun göstergesiydi bu bir nevi.

“Ama Joe!”

“Söyle.”

“İlk senem bitti ve çalışmaya başladığımdan beri Bayan Havisham’a gidip bir teşekkür etmedim. Halini hatırını sorup onu unutmadığımı göstermedim hiç.”

“Doğru söylüyorsun Pip. Ona bir takım nal götürmek istiyorsun belki ama ortada at yokken iyi bir hediye olmayabilir bu.”

“Böyle bir hatırlamadan bahsetmiyorum Joe. Hediye kastetmedim.”

Ama Joe’nun aklına hediye fikri gelmişti bir kere. Artık konuşur dururdu. “Ya da benim yardımımıla ön kapiya yeni bir zincir yapabilirsin ya da bir sürü çivi. Veyahut daha çok emek gerektiren bir şey de olabilir. Tereyağlı ekmekleri kızartmak için kullanacağı uzun bir çatal veya balık falan yaparken lazım olabilecek bir ızgara da olabilir.”

“Hediyeden bahsetmiyorum Joe!” diye böldüm konuşmasını.

Sanki bahsettiklerini yapmayı isteyen benmişim gibi “Senin yerinde olsaydım bir şey yapmazdım Pip!” dedi. “Yapmazdım, evet. Kapıda bir zincir varken yenisine ne gerek var? Çivi götürmen de yanlış algılanabilir. Uzun bir çatal yapsan, pirinçten yapman lazım, o da iyi bir iş olmayabilir. Bir ızgara yaparken en kabiliyetli işçi bile işçiliğini gösteremez. Izgara ızgaradır!” dedi Joe. Söylediklerini üstüne basarak söylüyordu. Beni sabit bir fikirden vazgeçirmeye çalışır gibi bir hali vardı. “Sen ne yapmaya çalışırsan çalış, ortaya çıka çıka bir ızgara çıkacak. Yapacak bir şey yok. Öyle işte!”

“Joe n’olursun!” diye umutsuzlukla bağırdım. Paltosunun ucundan tutmuştum. “Böyle konuşma! Bayan Havisham’a bir hediye vermek hiç aklıma gelmedi.”

“Ben de sana haklısın diyorum zaten Pip!” dedi Joe, kendisi başından beri aynı şeyi savunuyormuş gibi.

“Joe, demek istiyorum ki, bu sıralar çok sıkışık değiliz. Yarın bana yarım gün izin versen kasabaya gider Bayan Est... Havisham’ı ziyaret ederim.”

“Eğer yeniden vaftiz edilmediyse onun ismi Estavisham değil Pip!” dedi Joe ağır ağır.

“Biliyorum Joe; biliyorum. Dilim sürçtü. Ne dersin Joe?”

Joe ben bu fikre sıcak baktıysam kendisinin de sıcak bakacağını söyledi ama iyi karşılanmazsam ya da herhangi bir beklentim olmadan sadece ziyaret için gittiğim anlaşılmayıp tekrar davet edilmezsem bu ziyaretin son olacağını da ekledi. Ben de ona bu konuda söz verdim.

Joe, Orlick adında haftalık bir işçi çalıştırmaya başlamıştı. Vaftiz isminin Dolge olduğunu söylüyordu Orlick, ki bu da pek mümkün gözüküyordu ama çok inatçı biriydi. İsmine anlamına karşı bir savunma mekanizması olarak böyle söylüyordu. Geniş omuzlu, güçlü kuvvetli, epeyce esmer biriydi. Hiçbir zaman telaşlı görünmezdi ve hep omuzları düşüktü. İşe geliyormuş gibi bir hali olmazdı hiç. Geçerken uğramış gibi girerdi içeri. Akşam olup da Neşeli Kayıkçılar'a yemeğe gittiğinde veya işi bitip çıktığında, Kabil ya da Sürgün Yahudi gibi, sanki nereye gittiğini bilmiyormuş ve de bir daha dönmeye niyeti yokmuş gibi bezgin ve amaçsız bir hali olurdu. Bataklıkta kanal bekçisinin yanında kalıyordu. Çalışma günlerinde inzivaya çekildiği yerden elleri ceplerinde, akşam yemeğini koyduğu çıkını gevşekçe boynuna bağlayıp sırtına atarak çıkardı. Pazar günlerini bütün gün su bentlerinin kapılarında yatarak ya da samanlıklara sırtını dayayarak geçiriyordu. Omuzları düşük, gözleri de hep yerde olurdu. Karşısına biri çıktığında ya da başını kaldırması gerektiğinde yarı şaşkın, yarı kızgın bir bakış atardı. Sahip olduğu tek düşünce garip bir şekilde hiçbir şey düşünmüyor olmasıydı sanki.

İşte bu süklüm püklüm işçi beni hiç sevmezdi. Çok küçükken -çekingem olduğum zamanlarda- beni şeytanın demirhanenin siyah bir köşesinde yaşadığına inandırmıştı. O şeytani çok iyi tanıyordu. Yedi senede bir, ocakta bir çocuğu yakmanın gerektiğini ve kendimi bir nevi yakıt gibi düşünebileceğimi söyledi. Joe'nun çırağı olduğumda, Orlick ben gelince ona ihtiyaç kalmayacağına dair şüphelerinin haklı olduğuna inandı belki de ve bana olan antipatisi arttı. Bana açık bir şekilde düşmanlığını gösteren bir tavır ya da sözü olmadı ama kıvılcımları hep benim tarafıma doğru gönderiyordu. Ne zaman Clem Baba'yı söylesem pat diye içeri giriyordu.

Ertesi gün ben Joe'ya yarım günlük izin meselesini hatırlattığımda Dolge Orlick isteydi ve yanımızdaydı. Joe'yla ikisi o anda kızgın bir demir parçasını dövdüklerinden ve ben de körük tuttuğumdan Orlick o anda bir şey söylemedi ama yavaş yavaş çekicine doğru eğilip,

"Usta sadece birimize kıyak çekmezsin değil mi? Genç Pip yarım gün tatil yapacaksa, emektar Orlick'e de böyle bir hak verirsin." Zannediyorum o sıralar yirmi beş yaşlarındaydı ama kendisinden çok yaşlı bir insanmış gibi bahsediyordu.

"Yarım gün izin versem ne yapacaksın ki?" dedi Joe.

"Ne mi yapacağım? O ne yapacak? O ne yapacaksa ben de onu yaparım!" dedi Orlick.

"Pip kasabaya inecek!" dedi Joe.

"O zaman emektar Orlick de kasabaya iner." diye cevap verdi. "İki kişi kasabaya inebilir. İlla biri gidecek değil ya!"

"Sinirlerine hakim ol!" dedi Joe.

"İstersem olurum!" diye homurdandı Orlick. "Birileri kasabaya inecekmiş. Hadi usta! Adaletli ol burada. Adam gibi davran!"

Ustası, kalfa kendine gelene kadar bu konuda konuşmak istemeyince Orlick fırından bir

hişimla kor bir demir çubuk çıkardı ve onu saplayacakmış gibi bana doğru çevirdi. Başımın üzerinde döndürdü, örsün üzerine yatırdı, çekiçle vurmaya başladı. Sanki orda yatan bendim, etrafa saçılan kıvılcımlar da benim kanımdı. En sonunda kendi terleyip demir soğuyunca yeniden çekicin üzerine eğilip,

“Hadi usta!” dedi.

“İyi misin şimdi?” diye sordu Joe.

“Evet, iyiyim!” dedi huysuz emektar.

“O zaman şimdi işinin başına!” dedi Joe. “İkiniz de bugün yarım gün çalışacaksınız.”

Ablam bir süredir bahçede sessizce durup bizi dinliyordu, -çaktırmadan dinleyip bilgi almakta üstüne yoktu- pencerenin birinden başını uzattı.

“Sen böyle aylaklara izin vermeye devam et, tam sana göre bir aptallık. Buna verdiğin parayı har vurup harman savurduğuna göre, zenginsin herhalde! Onun ustası ben olacaktım ki...” dedi Joe’ya.

“Sana kalsa herkesin ustası olursun sen!” diye karşılık verdi Orlick pis pis sırtarak.

“Cevap verme!” dedi Joe.

Ablam şiddetli bir öfkeye kapılmaya başlamıştı. “Serserilere ve kafasızlara iyi bir patron olurum ben. Kafasızların hakkından gelmem için önce senin şu ustanın hakkından gelmem gerekirdi. Kafasızların şahı odur çünkü. Seni haklamadan da serserilerin hakkından gelemezdim. Çünkü buradan Fransa’ya kadar senden daha uğursuz, mendebur bir serseri bulunamaz.” dedi.

“Sen huysuz cadının tekisin Gargery Ana!” dedi işçi homurdanarak. “Asıl serseri sensin!”

“Cevap verme dedim!” dedi Joe.

“Ne dedin sen?” diye çılgık atmaya başladı ablam. “Ne dedin? Bu Orlick bana ne dedi Pip? Kocam yanımda dururken bana ne dedi?” Bu söylediklerini feryat figan söylüyordu. Ablamın -ki kendisi hayatımda gördüğüm en saldırgan kadındır- aşırı sinirlenmesinin bu bağırış çağırışlar için bir bahane olamayacağını söylemeliyim. Öfkeye kapılıp kendini bırakmadı; durumu bu raddeye bilinçli olarak, kasten kendisi getirdi ve kendini zorlayarak yavaş yavaş gözünü bu kadar öfke bürüdü. “Beni korumaya yemin etmiş bu adi adamın yanında ne dedi bana bu? Ayy, tutun beni! Bana bir şeyler oluyor!”

İşçi, dişlerini sıkarak “Karım olsaydın seni tutar, başını tulumbanın altına sokardım.”

“Sana cevap verme diyorum!” dedi Joe.

“Hale bak! Onu dinliyorum!” diye bağırdı ablam ellerini şaklatıp bağırarak, ki bu da onun bir sonraki numarasıydı. “Orlick’in bana taktığı isimleri dinliyorum. Kendi evimde! Bana, evli bir kadına, kocası da yanındayken bunları söylüyor. Vay vay vay!” Bunları dedikten sonra ellerini göğsüne ve dizlerine vurdu, şapkasını çıkarıp attı ve saçlarını dağıttı. Bunlar kızgınlığının son raddesine geldiğini gösteriyordu. Kızgınlık gösterisini büyük bir başarıyla bitirdikten sonra hızla kapıya yöneldi. Allah’tan kapıyı kilitlemiştim.

Zavallı Joe, ciddiye alınmayan uyarılarından sonra işçinin karşısına çıkıp karısıyla niye arasını bozmak istediğini sorup, sıkıysa devam etmesini söylemekten başka ne yapabiliirdi ki? Emektar Orlick artık geri çekilemeyeceğini anladı ve kendini savunmaya geçti. Önlüklerini bile çıkarmadan iki dev gibi birbirlerine girdiler. Joe’nun karşısında uzun süre

ayakta kalabilen birini hiç görmedim ben. Orlick, soluk benizli genç adam gibi, hemen yere, kömür tozlarının içine düştü. Ayağa kalkmak için hiç acelesi yoktu. Sonra Joe kapıyı açtı, pencerenin kenarında baygınlık geçiren -kavganın başlangıcını görmüştü bence- ablamı kucağına aldı. Eve götürüp yatırdı; kendine getirmeye çalıştı ama ablamın tek yaptığı çırpınıp Joe'nun saçını eline dolamaktı. Ve sonrasında, bütün gürültü patırtılardan sonra olduğu gibi ortam sütliman oldu. Ben de yukarı çıkıp üstümü değiştirdim. Böyle bir sessizlik bana birinin defnedileceği bir pazar gününü çağrıştırmıştır hep.

Tekrar aşağı indiğimde Joe ve Orlick yerleri süpürüyorlardı. Orlick'in burnundaki yara dışında, yaşanan huzursuzluktan eser yoktu. Bu yara yüzüne ne bir ifade katmış, ne de onu açmıştı! Neşeli Kayıkçılar'dan bira getirmiş, sırayla içiyorlardı. Bu sessizliğin Joe'nun üzerinde sakinleştirici ve felsefî bir etkisi olmuştu. Yola kadar beni geçirip, ayrılırken "Bir dalgalanırsın, bir durulursun. Hayat bu işte!" dedi.

Bayan Havisham'a giderken garip duygular içinde -bir adamın ciddi hisleri bir çocukta olunca komik gelir- olmam ya da zili çalmaya karar vermeden önce defalarca kapının önünden geçmem, kaç kez zili çalmadan oradan gitmemin daha iyi olacağını düşünüp zamanım olsaydı sonra tekrar gelirdim diye düşünmem işin ayrıntıları.

Bayan Sarah Pocket geldi kapıyı açmaya, Estella değil.

"Hayırdır? Yine gelmişsin. Ne istiyorsun?" dedi Bayan Pocket.

Sadece Bayan Havisham'ın nasıl olduğunu görmek için geldiğimi söylediğimde, Sarah beni içeri alıp almamak hususunda kararsız kaldı. Ama sorumluluk kabul etmek istemediğinden beni içeri aldı ve yukarı çıkacağımı söyledi.

Her şey aynıydı ve Bayan Havisham tek başınaydı.

"Ee? Umarım bir şey istemeye gelmedin. Hiçbir şey alamayacaksın!" dedi gözlerini bana dikerek.

"Kesinlikle istemeyeceğim Bayan Havisham. Sadece iyi bir çırak olduğumu ve size daima müteşekkir olduğumu söylemeye geldim."

"Tamam, tamam!" dedi yaşlı yorgun elleriyle. "Arada bir gel; doğum gününde gel. Aa!" diye bağırdı birden, sandalyesini bana döndürerek. "Sen Estella'ya bakıyorsun, öyle değil mi?"

Gerçekten de Estella'yı görür müyüm diye etrafa bakıyordum. Onun iyi olduğunu umduğumu söyledim kekeleyerek.

"Yurt dışında!" dedi Bayan Havisham. "Ulaşılmaz, eskisinden daha güzel, gören herkesi kendisine hayran bırakan bir hanımefendi olmak için eğitim almaya gitti. Onu kaybettiğini düşünüyor musun?"

Bu son sözlerinde kötülük kokan bir sevinç hissediliyordu. Öyle anlamsız bir kahkaha patlattı ki ne diyeceğimi bilemedim. Beni odadan çıkararak, düşünüp söyleyecek bir şey bulma zahmetinden kurtardı. Kapı, yüzünde ceviz kabuğu ifadesi olan Sarah tarafından kapatıldığında, evimden, yaptığım işten ve her şeyden daha çok rahatsızlık duydum. Görüşmenin neticesi bu olmuştu.

Ana caddede ümitsizlik içinde yavaş yavaş yürürken dükkânların vitrinlerine bakıp "Bir beyefendi olsam ne alırdım?" diye bakıyordum ki, Bay Wopsle bir kitapçıdan çıktı. Bay

Wopsle'in elinde George Barnwell'in dokunaklı trajedisi vardı. O kitaba altı peni vermişti. Az sonra birlikte çay içeceği Pumblechook'a okumak için almış olsa gerek. Benim, karşısına bir şeyler okuyabilmesi için çıkartıldığıma inanıyor gibi bir hali vardı. Beni tutup, Pumblechook'un evine götürmekte ısrar etti. Evde yine içim sıkılacağından, hava iyice karardığından, yol ürkütücü olduğundan ve yolda biriyle gitmek tek başına gitmekten daha iyi olduğundan fazla nazlanmadım. Sonunda cadde ve dükkânlar ışıklandırılmaya başladığında Pumblechook'un sokağına saptık.

George Barnwell'in bu oyununu daha önce hiç seyretmemiştim ama Bay Wopsle'in oynadığı oyun saat dokuz buçuğa kadar sürdü. Bay Wopsle Newgate'e gittiğinde darağacına hiç gitmeyecek sandım. Daha önceki performanslarındakinden daha da yavaştı bu sefer. Çok uzun sürmüştü; insanın içini bayıyordu. Esasında benim canımı sıkan şey bütün bunların benimle bir alâkası olmasıydı. Barnwell hata yaptıkça, ben kendimi suçlu hissediyordum. Pumblechook gözlerini bana dikiyordu çünkü. Wopsle da beni canlandırabilmek için o yetersiz ışıkta oyunu oynamaya gayret ediyordu. Sarhoş ve gözü dönmüş bir halde, hafifletici bir neden de olmadan amcamı öldürüyordum; Milwood bana hakaret ediyordu; ustamın kızının benim kopan bir düğmemle ilgilenmesi beni her şeyden çok alâkadar ediyordu. O öldürücü günde, derin derin nefes alıp vermem ve ölmemi geciktirmem zayıf karakterimin bir tezahürüydü. Mutlu sonda asılmamdan ve Wopsle'in kitabı kapatmasından sonra bile Pumblechook gözlerini bana dikip başını sallayarak, "Bunlar sana ders olsun, evlat. Ders olsun!" dedi; sanki benim bir yakınımı öldürmeyi tasarladığım biliniyormuş gibi...

Hepsi bittiğinde Bay Wopsle'la eve doğru yürümeye başladığımızda hava çok kararmıştı. Kasabadan çıktığımızda yoğun bir sisle karşılaştık. Sokak lambası tam olarak görünmüyordu. Yeri değişmiş gibiydi ve ondan gelen ışık sisin içinde sanki katı bir cisimmiş gibi duruyordu. Tam sisin bataklıklardan gelen rüzgârla ne kadar da yükseldiğini konuşuyorduk ki yol kenarındaki evlerin duvarının dibinde omuzları düşük birini gördük.

Durup, "Hey! Orlick, sen misin?" dedik.

"Evet! Durup belki birileri gelir de beraber gideriz diye bekliyordum." dedi.

"Geç kalmışsın!" dedim.

Haliyle, "Eee? Sen de geç kalmışsın!" dedi.

Bay Wopsle geç saatlere kadar süren performansından gurur duyar bir tavırla, "Biz oldukça entelektüel bir gece geçirdik Bay Orlick," dedi.

Emektar Orlick söyleyecek bir şey yokmuş gibi homurdandı. Beraber yürümeye başladık. Onun da bu yarım gün iznini kasabada geçirip geçirmediğini sordum.

"Evet, hepsini!" dedi. "Arkanızdan geliyormuşum. Sizi görmedim ama size çok yakındım kesin. Bu arada, top atılıyor yine."

"Gemi hapisanesinde mi?" diye sordum.

"Evet. Kafeslerinden kaçmış bazı kuşlar! Hava karardığından beri top sesleri geliyor. Şimdi siz de duyarsınız."

Gerçekten de, fazla ilerlememiştik ki, aşına olduğumuz sesler bize kadar geldi. Sesler sese karışıyor, nehir kenarında yankılanıyor, sanki bu şekilde kaçakları takip ediyor ve onları korkutuyordu.

“Tam kaçılacak gece. Böyle bir gecede kaçan kuş zor kafese tıklır tekrar!” dedi Orlick.

O mahkumu hatırlamıştım yine. Sessizce onu düşünüyordum. Bay Wopsle -akşamki trajedide yeğenin inhanetine uğrayan zavallı amca- Camberwell'deki bahçesinde oturuyormuş gibi yüksek sesle düşünüyordu. Orlick, elleri cebinde, benim yanımda omuzları iyice düşmüş, yürüyordu. Çok karanlıktı; yerler ıpslak ve çamurluydu. O çamurda bata çıka gidiyorduk. Bir müddet sonra yine bir top sesi duyduk. Nehir tarafından geliyordu. Ben dış dünyaya kapanmış, düşüncelere dalmıştım. Bay Wopsle Camberwell'de huzur içinde, Bosworth Field'de fevkalâde cesaretle ve Glastonbury'de büyük acılar içinde öldü. Orlick homurdanarak “Hadi vurun, vurun hadi! Clem Baba! Tok sesler çıksın! Clem Baba!” diye şarkı söylüyordu. Bana içki içmiş gibi gelmişti ama sarhoş da değildi.

Köye dönebildik sonunda. Yolumuzun üzerinde Üç Neşeli Kayıkçılar vardı. Gece saat on bir olmasına rağmen bar çok kalabalıktı; şaşırdık bu işe. Kapı ardına kadar açıldı ve oraya buraya bir sürü lamba konmuştu. Bay Wopsle ne olduğunu sormak için -mahkumlardan birinin yakalandığı tahminiyle- içeri girdi ama büyük bir telaşla koşarak dışarı çıktı.

Daha durmadan, “Kötü bir şey olmuş sizin evde, Pip. Koşun!” dedi.

Ona yetişmeye çalışarak, “Ne olmuş?” dedim. Orlick de aynı soruyu sordu.

“Anlayamadım. Joe Gargery dışarıdayken içeri biri girmiş. Mahkumlar olabilir dediler. Birisine saldırıp yaralamışlar.”

Daha fazla ne söylendiğini konuşamayacak kadar hızlı koşuyorduk. Mutfağa kadar hiç durmadan koştuk. Ev insan kaynıyordu. Bütün köy bizim evde ve bahçede toplanmıştı. Mutfanın ortasında bir doktor, Joe ve bir grup kadın vardı. İnsanlar beni gördüklerinde kenara çekildiler. Ancak o zaman ablamın yerde yattığını gördüm. Yerde hareketsiz ve kendinden geçmiş bir halde yatıyordu. Birisi arkasından, o ateşe eğildiğinde başına şiddetli bir şekilde vurmuştu. Artık Joe'nun karısı olarak küplere binip ortalığı velveleye veremeyecekti.

On Altıncı Bölüm

Aklımda hep George Barnwell vardı. Başta, ablama yapılan bu saldırıda benim de parmağımın olduğuna inanmıştım. Onun bir yakını olarak ve de onun tarafından çok bunaltılan biri olarak, herhangi başka birine kıyasla ben daha şüpheli bir konumdaydım. Ama sabah olup da hava aydınlandığında olanları tekrar düşündüm ve bu olay hakkında konuşulanları duyunca başka bir açıdan bakmaya başladım, ki bu daha mantıklıydı.

Joe o esnada Üç Neşeli Kayıkçılar'da pipo içiyormuş. Akşam sekiz çeyrekten ona çeyrek kalaya kadar oradaymış. Ablam da mutfak kapısının önünde bir çiftlik işçisine selam vermiş en son. Adam onu tam olarak ne zaman orada gördüğünü hatırlayamadı - hatırlamaya çalıştıkça daha da kafası karıştı- ama dokuzdan önce gördüğünü söyledi. Joe ona beş kala eve geldiğinde onu yerde bulmuş ve hemen yardım istemiş. Joe geldiğinde ocağın ateşi harsız değilmiş; mumun fitili de çok yanmamış ama mum söndürülmüş.

Evin hiçbir odasından bir şey alınmamış. Mumun söndürülmesi dışında mutfakta herhangi bir değişiklik söz konusu değildi. Mum, ablama kapı arasındaki bir masanın üzerinde duruyordu. Saldırıya uğradığında yüzü ocağa dönükken mum arkasındaymış. Tabii ablamın yere düşerken ve başından kanlar akarken oluşturduğu görüntü dışında... Düştüğü yerde çok bariz bir ipucu vardı. Başına ve omuriliğine keskin olmayan, çok ağır bir cisimle vurulmuştu. Bunu yapan kişi, üzerine ağır bir cisim atmıştı canice, o yüzüstü yere düştüğünde. Joe onu kucağına aldığı anda yanında bir mahkumun ayak zinciri bulundu. Zincir kesilmişti.

Joe zinciri bir demirci olarak inceledikten sonra uzun bir süre önce kesildiğini söyledi. Gemi hapisanesinden zinciri incelemeye gelen insanlar da bunu doğruladılar. Oradan kaçan birine ait olduğu belliydi ama ne zaman kaçmıştı orası bilinmiyordu. Yalnız şundan eminlerdi ki, önceki gece kaçan mahkumlardan birine ait değildi. Bunlardan bir tanesi yakalanmıştı ve ayağındaki zincir duruyordu.

Aklıma benim mahkum gelmişti. Bence bu zincir ona aitti ve onu bataklıkta bıraktığımda duyduğum eğe sesleri bu zincirden gelmişti. Ama bu saldırıyı onun gerçekleştirebileceğini düşünmüyordum, çünkü ya Orlick'in ya da bana eğeyi gösteren yabancı adamın onu ele geçirip böyle kötü bir amaçla kullanabilecekleri kanaati uyanmıştı bende.

Orlick'e gelince; bize söylediği gibi onu yolda gördüğümüzde bütün akşamı kasabada geçirmiş, dönüyormuş. Onu görenler olmuş. Bir sürü bara girmiş çıkmış. Zaten gelirken yanında Bay Wopsle ve ben vardık. Ablamla kavga etmesi dışında onun aleyhinde bir delil yoktu. Ablam zaten o dahil, çevresindeki herkesle milyon kez kavga etmişti. Yabancı adama gelince... Eğer bizde kalan iki şilin için geri döndüyse bunun için ablamla arasında herhangi bir tartışma çıkmazdı, çünkü ablam zaten o parayı geri vermek için hazırlamıştı kendini. Ayrıca, olayda bir tartışma da yaşanmamıştı. Saldırgan birdenbire sessizce yavaşmış, ablamın arkasına bakmasına fırsat bile vermeden onu yere sermişti.

Vurduğu nesneyi benim sağlamış olmam -her ne kadar planlanmadıysam da- korkunç diye düşündüm ve bu düşünceyi zihnimden atamadım. Çocukluğumda yaşadığım bu olayı Joe'ya anlatıp anlatmamakta oldukça kararsız kaldım. Aylar sonra bile, her gün bu soruyu kendime soruyor, "Anlatmamalısın!" cevabında karar kılıyor, ertesi sabah yine aynı

soruyla uyanıyordum. Çok eski bir sırdı bu ve içimde yer etmişti. O rahatsızlığı içimden söküp atamıyordum. Bu kadar kötü bir sonuca yol açmış olmamdan dolayı Joe'nun benden uzaklaşmasından korkmam bir yana, bunun kemikli etler yiyen devasa köpekler gibi benim hayal ürünü olduğunu sanmasından da korkuyordum. Hâlâ doğruyla yanlış arasında kararsızdım ve olan olmuştu. En sonunda bir daha böyle bir şey olursa saldırganın yakalanmasına yardımcı olmak için bildiklerimi anlatmaya karar verdim.

Polisler ve Londra'dan gelen dedektifler bir iki hafta evin çevresinde araştırma yaptılar. Bu tür durumlarda yetkililer neler yapıyorsa onu yaptılar. Bariz suçsuz olan bir sürü insanı sorguladılar. Bir sürü yanlış fikirle uğraştılar. Olaylardan bir sonuca varmak yerine olayları fikirlerine uydurmakta ısrar ettiler. Ayrıca Üç Neşeli Kayıkçılar'ın kapısında çok biliyormuş da bir şey söyleyememiş havalarında duruyor, herkesi kendilerine hayran bırakıyorlardı. İçki almalarında bile gizemli bir hava vardı. Sanki suçluyu yakalamış gibiydiler ama gerçek şu ki hiçbir zaman yakalayamadılar.

Devlet tarafından olaya el koymak üzere gönderilen bu kişiler geri gittiklerinden epey sonra bile ablam çok hastaydı. Hep yatıyordu. Görme yetisinde bir azalma vardı. Objeleri çift görüyordu. Çay fincanlarının ve şarap bardaklarının gerçeklerini değil, görüntülerini tutmaya çalışıyordu. İşitmesi de, hafızası da zayıflamıştı. Konuştukları anlaşılmıyordu. Yardımla aşağı inebilecek kadar düzeldiğinde söyleyemediklerini yazması için tahtayı bırakmayı unutmuyorduk. Onun hecelemesi, -berbat yazısı dışında- Joe'nun da okuması kötü olduğundan anlayamadıklarında problemi halletmek için beni çağırıyorlardı. İlacı kuzu eti, çayı Joe, fırıncıyı pastırma olarak okumak da benim en hafif hatalarımdı!

İlginçtir, huysuz halinden eser kalmadı. Sabırlı bir kadın olmuştu. Kollarıyla bacakları hep titriyordu. Daha sonraları, iki üç ayda bir, ellerini başına koyup bir hafta kadar o halde kalıyor, Allah bilir aklından neler geçiyordu. Ona uygun bir yardımcı arıyor bulamıyorduk ki iyi bir rastlantı sonucu birini bulduk. Çok rahatlamıştık. Bay Wopsle'in büyük halası yaşama alışkanlığından vazgeçince Bidy bizim evin bir parçası oldu.

Ablam tekrar mutfağa döndükten yaklaşık bir ay sonra Bidy elinde bütün eşyalarını içine doldurduğu tahta bir kutuyla bize geldi. O bizim için bir nimetti. En başta Joe için bir nimetti. Zavallı adam... Aklında hep karısının başına gelen kötü olay vardı. Durup durup gözlerinde yaşlarla "Ne kadar iyi bir kadındı eskiden, Pip!" diyordu. Bidy gelir gelmez ablamla ilgilenmeye başladı. Sanki çocukluğundan beri bunu yapıyordu. Joe kafasını dinlemeye başlamıştı. Zaman zaman Neşeli Kayıkçılar'a bile gidiyordu ve bu ona çok iyi geliyordu. Polisler zavallı Joe'dan bile şüphelenmişlerdi -o hiçbir zaman bunu öğrenmese de- ve sonra içlerinden biri onun karşlarına çıkan en esrarengiz insanlardan biri olduğunu söylemişti.

Bidy'nin yeni görevindeki ilk başarısı uzun zamandır uğraştığım bir problemi çözmek oldu. Çok uğraşmıştım ama bir türlü halledememiştim. O da şuydu:

Defalarca kez ablam tahtaya T harfine benzer bir harf yazıp, ondan istediğini ima etmişti bize. Kızarmış ekmekten katrana, tahta banyo fiçisine kadar³ T ile başlayan her şeyi sıralayıp durdum boşu boşuna. Bir zaman sonra, o şekli çekice benzettim. Kulağına eğilip bu kelimeyi söylediğimde masaya çekiçe vuruyormuş gibi vurmaya başladı. Yüzünde sanki "İşte bu!" demek isteyen bir ifade vardı. Hemen gidip bütün çekiçleri getirdim ama

yine olmadı, bulamadım. Sonra aklıma koltuk değneği geldi, şekil olarak neredeyse aynıydı. Köyde birinden ödünç aldım bir tane ve büyük bir gururla ablama gösterdim. Ama başını öyle bir iki yana sallayışı vardı ki boynunu incitecek zannettik.

Ablam Bidy'nin onun dilinden anladığını fark ettiğinde bu gizemli figürü tahtaya yine çizdi. Bidy baktı baktı; benim açıklamalarımı dinledi, ablama baktı, Joe'ya baktı -ablam Joe'nun adının ilk harfini yazıyordu tahtaya- ve koşarak demirhaneye gitti. Arkasından da Joe ve ben.

"Tabii ki!" diye bağırdı. Yüzünde zafer ifadesi vardı. "Anlamıyor musunuz? Bu o!"

Orlick'ti kuşkusuz! Adını hatırlamıyordu ve onu çekiçle sembolize ediyordu. Orlick'e bizimle beraber mutfağa gelmesi gerektiğini söyledik. Çekici yerine bıraktı, alındaki teri koluyla, sonra da önlüğüyle sildi ve omuzları önde, dizleri bükülmüş bir şekilde dışarı çıktı.

İtiraf ediyorum ki ablamın onun suçlu olduğunu açıklayacağını sanmıştım ve böyle bir olay gerçekleşmeyince de bozuldum! Onunla iyi geçinmek istediğini ima etti. En sonunda onu bulup yanına getirdiğimiz için mutlu olmuştu. Ona bir içecek vermek istediğini belli etti hareketleriyle. Orlick'le arasını düzeltmek, onun gönlünü almak istiyordu. Sanki kendisi çocuktaki da sert mizaçlı bir büyüğünü yumuşatmaya çalışıyordu. O günden sonra, onun tahtaya o şekli çizmediği gün neredeyse hiç olmadı. Orlick omuzları önünde, gelip karşısına oturuyordu. Bunun anlamını benden daha iyi çözmüş gibiydi.

On Yedinci Bölüm

Yine eski çıraklık rutinine dönmüştüm. Bu rutin, doğum günümde Bayan Havisham'ın evine gitmek için köyün ve bataklığın sınırları dışına çıkmam dışında hiç değişmedi. Gittiğimde Bayan Pocket kapıyı açma görevini devam ettiriyordu; Bayan Havisham onu bıraktığım gibiydi ve Estella'dan tam olarak aynı kelimelerle olmasa bile aynı tarz ifadelerle bahsetti. Görüşmemiz birkaç dakika sürdü. Tam yanından çıkarken bana bir altın para verip bir dahaki doğum günümde yine gelmemi söyledi. Bu gerçekten de yılda bir tekrarlanan bir olay oldu. Başta bu parayı almak istemedim ama "Yoksa daha fazla mı istiyorsun?" diye sorunca almaktan başka çarem kalmadı.

O sıkıcı ev, karartılmış odadaki sarı ışık, tuvalet masası aynasının yanındaki solmuş sandalye o kadar aynıydı ki, durmuş saatlerin o gizemli mekanda zamanı durdurduğunu hissediyordum. Ben ve dışarıdaki her şey değişirken, orası olduğu gibi duruyordu. Gün ışığı bu eve hiç girmiyordu hatırladığım kadarıyla. Şaşkına çeviriyordu orası beni ve evimden ve işimden her seferinde daha çok nefret ediyordum.

Bidy, ben hemen fark etmesem de, değişmeye başlamıştı. Topuklu ayakkabılar giyiyor, saçına başına özen gösteriyor, ellerini hep temiz tutuyordu. Güzel değildi, sıradandı; Estella gibi olamazdı, ama sevecendi, sağlıklıydı ve iyi huyluydu. Gelmesinin üzerinden daha bir sene geçmişti -o sıralar yas halinden yeni çıkmıştı; bir gün çok manalı ve dikkatli bakan, çok güzel gözlerinin olduğunu fark ettim.

Bir kitaptan pasajlar yazarken -hem yazımı hem okumamı geliştirmek için yapıyordum- başımı kaldırdığımda Bidy'nin bana dikkatli gözlerle baktığını gördüm. Ben kalemimi bıraktım; Bidy de dikisine ara verdi, bir kenara koymasa da...

"Bidly, bunu nasıl beceriyorsun?" dedim. "Ya ben çok aptalım, ya da sen çok akıllısın."

"Neyi beceriyorum ki ben? Anlamadım!" diye cevap verdi Bidly gülümseyerek.

Bütün evin işini o yapıyordu ve çok iyi yapıyordu. Ama benim kastettiğim bu değildi ve bu olmaması söyleyeceğim şeyi daha şaşırtıcı yapıyordu.

"Benim her öğrendiğimi öğrenip bana yetismeyi nasıl beceriyorsun?" Okuduklarımla gurur duymaya başlamıştım. Doğum günlerimde aldığım altınları kitaba veriyordum. Harçlığımın büyük bir kısmını da benzer şekilde değerlendiriyordum. O kitaplardan edindiğim bilgiler bana çok pahalıya patlamıştı; bundan eminim.

"Sen nasıl oluyor da bu kadar okumayı beceriyorsun, sana sormak lazım."

"Ne zaman demirhaneden gelsem bunların başına oturuyorum. Ama senin kapak açtığını görmedim Bidly."

"Öksürük gibi bana da bulaşıyor demek ki!" deyip sessizce dikişine devam etti.

Sandalyemin arkasına yaslanıp, başını yana eğmiş dikişini diken Bidly'ye bakarken onun farklı bir kız olduğu geçti aklımdan. Çünkü, hatırlıyorum da, bizim yaptığımız işe kabiliyeti vardı. Yaptığımız çeşitli işlemlerden anlar, kullandığımız aletlerin isimlerini bilirdi. Kısacası ben ne biliyorsam Bidly de biliyordu. Teorik olarak en az benim kadar iyi bir demirciydi. Hatta belki daha da iyisi...

"Sen o her türlü imkânı en iyi şekilde değerlendiren insanlardansın Bidly. Daha önce buradaki kadar çok imkanın yoktu. Baksana, ne kadar geliştirdin kendini."

Bidly bir an bana baktı; sonra yine dikişine devam etti. "Ben senin ilk öğretmenindim yanlış hatırlamıyorsam!" dedi işine devam ederken.

Şaşkın şaşkın "Bidly, niye ağlıyorsun?" diye bağırdım.

"Ağlamıyorum!" dedi Bidly başını kaldırıp gülererek. "Nereden çıkardın ağladığımı?"

Nereden çıkaracaktım, tabii ki elindekine düşen bir gözyaşı damlasından. Bir müddet sessizce oturup onun Bay Wopsle'ın büyük halasının dünyasını değiştirme kararı almadan önceki halini, yükünün ağırlığını düşündüm. O kötü dükkândaki umutsuzluğunu, o sefil akşam okulunu, öğretmenin kabiliyetsizliğinin yükünü onun çektiği günleri hatırladım. O zamanlar bile Bidly'deki cevherin farkına varmış olmalıyım ki ondan yardım istemiştim. Bidly ağlamayı kesmiş, dikişine devam ediyordu. Ona bakarken ve tüm bunlar aklımdan geçerken Bidly'ye minnettarlığımı yeterince gösteremediğimi düşündüm. Muhtemelen duygularımı kendime saklamamdan ve ona üstünlük taslamamdan kaynaklanmıştı bu durum.

"Evet Bidly!" dedim yazmam bitip sayfayı çevirirken. "Sen benim ilk öğretmenimdin ve o zamanlar bir gün gelip de bu mutfakta beraber oturacağımız hiç aklıma gelmezdi."

"Ah zavallı!" dedi Bidly. Kendini unutmuş, bunu ablam için söylemişti. Onunla ilgilenip kendini rahatlatmak için ayağa kalktı. "Ne yazık ki öyle!"

"Bence seninle daha çok konuşmalıyız, eskiden yaptığımız gibi. Sana eskisi gibi daha çok danışmalıyım. Önümüzdeki pazar günü bataklıklarda sakın bir yürüyüş yapalım mı? Uzun uzun da konuşuruz."

Ablamı hiç tek başına bırakmıyorduk ama Joe o pazar günü öğleden sonra ablama bakma vazifesini üstlenebileceğini söyledi; biz de Bidly'yle dışarı çıktık. Mevsimlerden

yazdı ve hava çok güzeldi. Köyü, kiliseyi ve mezarlığı geçtikten sonra bataklığa gittik. Nehirdeki yelkenler ve manzara bana her zamanki gibi Bayan Havisham'ı ve Estella'yı çağırıştırmıştı. Nehrin kıyısına gidip oturduğumuzda, ayaklarımıza vuran dalgalar -onların sesleriyle biz sessizleşiyorduk- eşliğinde Biddy'ye iç dünyamı açmanın tam yeri ve zamanı diye düşündüm.

Konuştuklarımızın aramızda kalacağına söz verdirdikten sonra, "Biddy, ben bir beyefendi olmak istiyorum!" dedim.

"Senin yerinde olsam istemezdim!" diye cevap verdi. "Ne işine yarar ki?"

Sesimin tonunu ciddileştirerek, "Ama Biddy, beyefendi olmak için özel nedenlerim var!" dedim.

"Sen bilirsin Pip, ama sen mutlu olduğunu düşünmüyor musun?"

"Biddy!" diye bağırdım sabırsızca. "Bu halimle ben hiç mutlu değilim ki! İşimden ve yaşadığım hayattan öğreniyorum. Çalışmaya başladığımdan beri ikisine de alışamadım. Saçma saçma konuşma!"

"Saçmaladım mı ben şimdi?" dedi Biddy kaşlarını kaldırarak. "Öyleyse özür dilerim. Ben sadece senin iyi olmanı ve rahat bir hayat sürmeni istiyorum."

"O zaman şunu bil ki orada asla rahat olamam ben. Hayatımı değiştiremezsem ancak sefil biri olurum o kadar."

"Çok yazık!" dedi Biddy başını üzüntüyle iki yana sallayarak.

Ben de kendi kendime sürüp giden kavgalarımın yazık olduğunu düşünüyordum. Biddy bunu dile getirince az daha ağlayacaktım. Doğru söylediğini, böyle şeyler düşündüğüm için zaman zaman pişman olduğumu ama bunu değiştiremediğimi söyledim.

"Eğer işe biraz kendimi verebilseydim..." dedim Biddy'ye. Bir zamanlar saçlarımı yolup bira imalâthanesinin duvarına attığım gibi, bir yandan da yakınımındaki otları koparıyordum. "Çocukken olduğumun yarısı kadar bu işe düşkünlüğüm olsaydı, benim için daha iyi olurdu. Biliyorum. Senle Joe başka bir şey istemezsiniz o zaman. Joe benim işim çıktığında beni idare ederdi; ben sana eşlik edecek kadar büyüdüm ve biz farklı iki insan olarak burada otururduk. O zaman senin için yeterince iyi olurdu, öyle değil mi Biddy?"

Biddy yelkenlilere bakıp içini çekerek "Evet, ben öyle çok fazla ince eleyip sık dokumam!" dedi. Aslında söylediği gurur kırıcıydı ama kötü bir niyetle söylemediğini biliyorum.

"Bunun yerine olabilecekleri sana söyleyeyim!" dedim. Otları yolmaya deva ediyordum; ağzıma da birkaç tane atmış çiğniyordum. "Tatminsiz, huzursuz, -bunu bana söyleyen kimse olmasaydı bir önemi olmazdı gerçi ama- kaba ve sıradan biri olurum. Öyle dedi birisi."

Biddy aniden yüzünü bana döndü ve yüzüme yelkenlilere baktığından daha dikkatli bir şekilde bakmaya başladı.

"Bu hem yalan hem de çok terbiyesizce bir şey!" dedi gözlerini yine yelkenlilere çevirerek. "Kim söyledi bunu?"

Şaşkındım. Lafın nereye gideceğini kestiremeden söylemişim bu lafı çünkü. Yine de cevap vermeliydim. "Bayan Havisham'ın evindeki güzel kız! Hayatımda ondan daha

güzelini görmedim. Hayranım ona. Sırf onun için bir beyefendi olmak istiyorum.” Bu delice itirafı yaptıktan sonra elimdeki otları nehre fırlatmaya başladım. Düşüncelerim de onları takip ediyordu sanki.

Biddy biraz bekledi, sonra usulca “Ona nispet olsun diye mi, onu kazanmak için mi beyefendi olmak istiyorsun?” diye sordu.

Sinirli sinirli “Bilmiyorum!” dedim.

“Çünkü eğer ona nispet olsun diye istiyorsan...” diye devam etti. “Bence -sen daha iyi bilirsin ama- bu onun dediklerini takmayarak da yapılabilir. Onu kazanmak içinse bence -sen bilirsin ama- kazanmaya değecek bir insan değilmiş.”

Bunlar benim kim bilir kaç kere aklıma gelen şeylerdi. Ne kadar güzel bir şekilde durumu ifade etmişti böyle. Ama benim gibi bir köy çocuğu en iyi ve en akıllı adamların bile her gün esiri olduğu tutarsızlıklardan nasıl kurtulabilirdi ki?

“Dediklerin doğru olabilir ama ben ona deli gibi âşığım!” dedim.

Bunu deyip, yüzü koyun yere yattım ve saçlarımı iki taraftan sıkıca çekmeye başladım. Değmeyen birini deli gibi sevmenin saçmalığının farkında olduğumdan, saçımı çekip başımı yerdeki çakıl taşlarına vurursam, yüzüme böyle bir muamelenin -benim gibi bir aptala ait olduğundan- müstahak olacağını düşündüm.

Biddy çok akıllı bir kızdı. Benim üzerime daha fazla gelmedi. Çalışmaktan sertleştiği halde rahatsızlık vermeyen elleriyle ellerimi tuttu ve kibarca ellerimi saçlarımdan çekti. Sonra beni yatıştırmak için omzuma birkaç kez vurdu. Bu esnada ben yüzümü kolumun arkasına gizlemiş ağlıyordum, tıpkı imalâthanenin bahçesinde olduğuy gibi... Şuna ikna olmak üzereydim ki birisi -ya da herkes- bana çok fena haksızlık yapmıştı ama tam olarak kim olduğunu bilemiyordum.

“Bir şeyi öğrendiğime memnun oldum.” dedi Biddy. “O da bana güvenmen Pip. Bir şey daha, bana her zaman güvenebilirsin. Eğer ilk öğretmenin -zavallı öğretmen! Kendisinin öğrenmeye ihtiyacı var daha!- şimdi de öğretmenin olsaydı, bundan nasıl bir ders çıkaracağını sana söylerdi. Öğrenmesi zor olsa da... Ama sen zaten öğretmenini aştın; buna gerek yok artık.” Sessizce iç çekip ayağa kalktı. Canlı bir sesle, “Şimdi biraz daha mı yürüyelim, eve mi gidelim?” dedi.

“Biddy!” dedim yüksek sesle. Kollarımı boynuna doladım ve yanağından öptüm. “Sana her zaman her şeyimi anlatacağım.”

“Bir beyefendi olana kadar!” dedi Biddy.

“Biliyorsun ki bu hiçbir zaman olmayacak, o yüzden dediğim hep geçerli. Sana bir şey anlatmama da gerek yok aslında. Geçen gece evde söylediğim gibi, benim bildiğim her şeyi sen de biliyorsun zaten.”

“Tabii!” dedi fısıldayarak. Uzaktaki gemilere bakıyordu. Yine aynı değişik ses tonuyla “Daha yürüyelim mi, eve mi gidelim?” diye sordu.

“Biraz daha yürüyelim!” dedim; yürüdük. Akşam olmaya başlamıştı. Çok güzel bir gündü gerçekten. “Estella’yla mum ışığında, durmuş saatlerle dolu odada pişti oynayıp onun küçümsemelerine katlanırken daha mı rahattım?” diye düşündüm. “Onu ve orayla ilgili bütün hayalleri ve hatıraları kafamdan bir atsam, işime asılıp onda çok iyi olmaya gayret

etsem ne kadar iyi olurdu!" dedim kendi kendime. "O anda yanımda Biddy yerine Estella olsaydı mutsuz mu olurdu acaba?" dedim. Bu sorunun cevabını kesinlikle bildiğimi kabul etmeliydim. Sonra da içimden, "Pip, sen bir aptalsın!" dedim.

Yürürken epey bir konuştuk ve Biddy'nin söyledikleri çok doğru geldi bana. Biddy hiçbir zaman aşağılayıcı ya da kaptisli olmadı. Bir gün öyle, bir gün böyle olan biri de değildi. Bana acı verdiğinde hissettiği tek şey acı olurdu; sevinç değil. Bana bir şey olmasındansa o kendini feda edebilirdi. Tüm bunlara rağmen, ben ikisini kıyasladığımda neden Biddy'yi daha çok sevmiyordum?

"Biddy, keşke beni doğru yola sevk edebilsen!" dedim.

"Ben de isterdim!" dedi.

"Mümkün olsa da sana âşık olabilsem! Bu kadar eski bir arkadaşının böyle açık konuşmasına darılmıyorsun değil mi?"

"Hayır, hayır. Hiç de değil. Aldırma sen bana!" dedi Biddy.

"Yapabilsem çok iyi olurdu."

"Ama hiçbir zaman olmayacak bir şey bu, biliyorsun." dedi.

Birkaç saat daha önce konuşsak imkânsız gelecek bir şey çok da imkânsız görünmüyordu aslında. Kesinlikle ona âşık olmayacağımdan emin olamadım ama Biddy emindi ve bunu çok net söylemişti. İçimden bir ses "Doğru söylüyor!" diyordu ama bu kadar kesin konuşabilmesi sinirime dokunmuştu.

Mezarlığa yaklaştığımızda bir tepecikten geçip bir merdiveni tırmanmanız gerekti. Sonra da bir bent kapağının yanına çıktık. Kapağın arkasından, ya da balçıkların içinden Emektar Orlick çıktı.

"Selam!" dedi ters ters. "İkiniz nereye gidiyorsunuz böyle?"

"Eve gidiyoruz, nereye gideriz ki başka?"

"İyi peki. Sizi eve kadar götürmezsem çarpılırım!"

Bu çarpılma cezasını dilinden hiç düşürmezdi. Benim bildiğim kadarıyla bu kelimeye belirli bir mana yüklemiyor ama sahte vaftiz ismi gibi onu da insanları kızdırmak, akıllarına kötü şeyler getirmek için yapıyordu. Daha da küçükken beni çarpacek olursa bunu keskin ve burgulu bir kancayla yapacağını düşünürdüm.

Biddy onun bizimle gelmesine karşıydı. Fısıldayarak, "Gelmesine izin verme, sevmiyorum onu!" dedi. Ben de onu sevmediğimden ona teşekkür ettiğimizi ama bizi eve bırakmasını istemediğimizi söyledim. Bunu duyunca bir kahkaha patlattı ve bizden ayrıldı, ama bir süre arkamızdan gelmeye devam etti.

Ablama saldıran ve teşhis edilemeyen kişi olduğundan şüphelenip şüphelenmediğini merak ettiğimden Biddy'ye Orlick'i niye sevmediğini sordum.

Arkaya bakarak, "Çünkü sanırım benden hoşlanıyor!" dedi.

"Sana hiç senden hoşlandığını söyledi mi?" diye sordum. Şaşırmıştım.

Arkasına bakarak, "Hayır, hiç söylemedi ama ne zaman göz göze gelsek sanki gözleriyle üzerime üzerime geliyor."

Kanıt olarak söylediği ilginç olmasına rağmen, yaptığı yorumun doğru olduğundan şüphem yoktu. Emektar Orlick'in ondan hoşlanmasına çok kızmıştım. Bu sanki bana

yapılan bir hakaretti.

"Ama senin için önemi yok, öyle değil mi?" dedi Bidy sakın sakın.

"Önemi yok da, yine de hoşuma gitmedi. Onaylamam böyle bir şeyi."

"Ben de. Sence bunun da önemi yok ama..."

"Kesinlikle! Ama şunu söylemeliyim ki eğer kaş göz etmesine sen izin veriyorsan hakkında iyi şeyler düşünmem." dedim.

O geceden sonra gözüm hep Orlick'in üstündeydi. Bidy'ye hislerini belli etmesine imkân vermemeye çalışıyordum. Ablamın ona birdenbire peyda olan düşkünlüğü yüzünden Joe'nun evinden çıkmaz olmuştu. Yoksa ben onu evden uzaklaştırmasını bilirdim. O da benim bu "iyi" niyetlerimin farkındaydı ve aynıyla mukabele ediyordu. Sebebini daha sonra öğrenecektim.

Artık aklım eskisinden de karışıkı. Bidy'nin Estella'yla mukayese edildiğinde ondan kat be kat üstün olduğunu, doğduğumdan beri içinde bulunduğum işçi yaşantısının utanılacak bir tarafı olmadığını; bilakis bu şekilde kendime daha çok güvenip daha mutlu olacağımı düşünüyordum. Böyle zamanlarda Joe'ya ve demirhaneye duyduğum soğukluk gidiyor, iyi bir şekilde yetiştiğimi, ileride Joe'ya iyi bir partner, Bidy'ye de eş olabileceğimi düşünüyordum ki birdenbire aklıma Havisham'ın evindeki günler geliyordu ve bu hatırlama bir bomba etkisi yapıyordu. Sonra aklım yine karışıyordu. Aklımı yine başıma toplamam zaman alıyordu. Tek bir düşünce beni alt üst ediyordu: Zamanı gelince Bayan Havisham'ın bana bir servet bırakacağı düşüncesi....

Zamanı gelmiş olsaydı yine de kararsızlıklar içinde yüzmeye devam ederdim o zamanlar. O zaman bir türlü gelmek bilmedi, ama olayların akışı -biraz sonra da anlatacağım gibi- hızla değişecekti.

On Sekizinci Bölüm

Joe'nun yanındaki çıraklığımın dördüncü senesi içindeydim. Bir cumartesi gecesiydi. Üç Neşeli Kayıkçılar'da ateşin etrafında bir grup insan toplanmış, dikkatle Bay Wopsle'in elindeki gazeteyi yüksek sesle okumasını dinliyordu. Bu gruptakilerden biri de bendim.

O sıralar çok konuşulan bir cinayet işlenmişti ve Bay Wopsle gazeteyi okurken kanlar içinde kalmıştı! Cinayetteki çirkin ayrıntıları bile anlatıyor, sorgulanan her bir tanıkla kendini özdeşleştiriyordu. Kurbanın ağzından "İşim bitti!" diye inliyor, katilin ağzından da "Sonun geldi!" diyordu canice. Tıbbî deliller kısmını bizim doktoru taklit eder gibi okuyordu. Silah sesleri duyan paralı yolun yaşlı sahibinin söylediklerini titreyerek ve yüksek sesle söylüyordu, ki o şahidin akıl sağlığından ve bilgilerinin doğruluğundan şüpheye düşülsün. Sorgu hakimi, Bay Wopsle'in elinde Atinalı Timon; mübaşir de Corialanus olmuştu. Çok eğleniyordu bunları yaparken; biz de eğleniyorduk, gevşemiştik. Böyle bir ruh hali içinde sıra Wilful Cinayeti'nin mahkeme kararına geldi.

Ancak o zaman karşımda sandalyesinin arkasına yaslanmış oturan yabancı bir beyin farkına vardım. Sessizce dinliyordu. Yüzünde aşağılayan bir ifade vardı ve insanların yüzlerini incelerken işaret parmağının kenarını ısıırıyordu. Okuma bittikten sonra yabancı, "Hiç kuşum yok hepiniz olayın çözüldüğüne inanıyorsunuz." dedi.

Herkes ona asıl katil oymuş gibi baktı. O da herkese gayet soğuk ve alaycı,

"Suçlu tabii, öyle değil mi?" dedi. "Söyleyin, hadi!"

"Bayım, sizinle tanışma şerefine erişmedim henüz ama ben suçlu diyorum!" dedi Bay Wopsle. Bunun üzerine biz de onu doğrulayıcı şekilde homurdanma cesaretini gösterdik.

"Öyle dediğinizi biliyorum." dedi yabancı. "Öyle diyeceğinizi biliyordum. Söyledim size. Ama size bir soru soracağım. İngiltere yasalarına göre bir insanın suçlu olduğu kanıtlanıncaya kadar masum olduğunu biliyor musunuz, bilmiyor musunuz?"

"Bayım, bir İngiliz olarak ben..." diye cevap vermeye başlamıştı ki yabancı "Hadi!" dedi, işaret parmağını sallayarak. "Soruyu saptırmayın. Biliyor musunuz, bilmiyor musunuz? Hangisi?"

Başını bir yana eğip, alaycı bir tavırla Bay Wopsle'a doğru işaret parmağını tekrar salladı.

"Evet! Biliyor musunuz, bilmiyor musunuz?"

"Tabii ki biliyorum!" diye cevap verdi Bay Wopsle.

"Tabii ki biliyorsunuz demek. O zaman bunu niye hemen söylemediniz? Şimdi size bir soru daha soracağım." Bay Wopsle'ı alıkoymaya hakkı varmış gibi "Bu tanıklardan hiçbirinin henüz doğru dürüst sorguya çekilmediğini biliyor musunuz?"

Tam Bay Wopsle "Şunu söyleyebilirim ki..." diyordu ki yabancı sözünü kesti.

"Ne? Evet ya da hayır diye cevap vermeyecek misiniz? Tekrar edeyim." İşaret parmağını ona doğrultmuştu yine. "Cevap verin. Tanıkların hiçbirinin daha doğru düzgün sorgulanmadığının farkında mısınız değil misiniz? Hadi, tek bir söz bekliyorum sizden. Evet mi hayır mı?"

Bay Wopsle tereddüt içindeydi. Ona güvenimiz sarsılmaya başlamıştı.

"Hadi!" dedi yabancı. "Size yardım edeceğim. Yardımı hak etmiyorsunuz ama edeceğim. Elinizdeki gazeteye bir bakın. Bu ne?"

"Bu ne mi?" diye tekrarlardı Bay Wopsle. Elindeki gazeteye bakıyordu. Kafası karışmıştı.

Şüpheli ve alaycı bir tarzda yabancı devam etti: "Biraz önce okuduğunuz gazete değil mi?"

"Kuşkusuz."

"Kuşkusuz! Peki, o gazeteye bakın tekrar ve mahkumun, hukuki danışmanlarının savunma hakkını sonraya saklamasını tavsiye ettiklerini söylediği açıkça ifade edilmiş mi edilmemiş mi söyleyin."

"Daha şimdi okudum!" dedi Bay Wopsle yalvaran bir ses tonuyla.

"Biraz önce okuduğunuzu boş verin bayım. Ne okuduğunuzu sormadım. Dua kitabını tersten de okursunuz, isterseniz, belki de yapmışsınızdır şimdiye kadar. O sayfayı çevirin tekrar. Hayır, hayır, hayır dostum, üst köşeye değil; benden daha iyi biliyorsunuz, alt köşeye, alt köşeye." Hepimiz Bay Wopsle'ın hilekâr bir adam olduğunu düşünmeye başlamıştık. "Ee, buldunuz mu bakalım?"

"İşte burada!" dedi Bay Wopsle.

"Şimdi o yazıyı gözlerinizle takip edin. Mahkumun, hukuki danışmanlarının bütün savunma hakkını sonraya saklamasını tavsiye ettiklerini söylediği açıkça yazıyor mu orada

söyleyin. Hadi!”

“Tam olarak öyle yazmıyor!” dedi Bay Wopsle.

“Tam olarak öyle yazmıyor!” diye tekrar etti adam. “Sonuçta söylenen şey özetle o değil mi?”

“Evet!” dedi Bay Wopsle.

“Evet!” diye tekrar etti yabancı. Etraftaki insanlara bakıyor ve eliyle şahidi, Bay Wopsle’i gösteriyordu. “Sizlere soruyorum, bu adamın vicdanına ne diyeceksiniz? Elindeki yazıya aldırmandan zavallı bir adama suçlu damgasını yapıştıran bir adam gece yastığa başını koyduğunda uyuyabilecek mi sizce?”

Bay Wopsle’in bizim tanıdığımız adam olmadığını ve yavaş yavaş esas karakterinin ortaya çıktığını düşünüyorduk.

Yabancı parmağıyla yine Bay Wopsle’i göstererek, “Aynı adam, hatırlayacağınız gibi, bu davada jüri üyesi olabilir. Adamın suçluluğundan bu kadar eminken adil olacağına yemin edip devletle sanık arasındaki bu davada doğru bir karar verebilir mi? Sonra eve gidip huzur içinde yastığa başını koyabilir mi? Allah’ım ona yardım et!”

Hepimiz Bay Wopsle’in gerçekten de çok ileri gittiğine, henüz vakit çok geç değilken kariyerini noktalamasının iyi olacağına kanaat getirmiştik.

Yabancı adam, otoriter bir edayla ve hepimiz hakkında bir sır biliyormuş da istediği an bunu ifşa edebilirmiş havalarında arka sıradaki sandalyeden kalktı, iki sandalye sırasının ortasına, ateşin karşısına geçti. Eli cebindeydi ve sağ elinin işaret parmağını ısıırıyordu.

Bize bakarak ve hepimizi tir tir titreterek, “Aldığım duyumlara göre, aranızda bir demirci ustası varmış. İsmi Joseph ya da Joe Gargery. O hanginiz?”

“Benim!” dedi Joe.

Yabancı eliyle Joe’yu yanına çağırdı. Joe da yanına gitti.

“Bir çırağın varmış!” diye devam etti yabancı. “Pip diye tanınıyormuş. Burada mı?”

“Buradayım!” diye bağırdım.

Yabancı beni tanımadı ama ben onu tanıdım. Bayan Havisham’ın evine ikinci kez gittiğimde merdivenlerde karşılaştığım adam oydu. O sandalyesinde oturup etrafa bakarken tanımıştım onu. Şimdi karşısındaydım; elini omzuma koymuştu. Detayları incelemeye başladım yine. Evet, kafası büyüktü, esmerdi, gözleri çöküktü, kaşları gür ve siyahtı; büyük bir köstekli saati, sakal ve bıyık çıkması gereken yerlerdeki siyah noktaları, hatta büyük elinden gelen sabunun kokusu bile aynıydı.

“İkinizle özel olarak görüşmek istiyorum!” dedi beni iyice inceledikten sonra. “Biraz vakit alabilir. Belki de evinizde görüşmemiz daha uygun olur. Burada konuşmak istemem. Arkadaşlarınıza daha sonra bilgi verirsiniz ya da vermezsiniz, sizin bileceğiniz iş.”

Meraklı bir sessizlik içinde üçümüz Neşeli Kayıkçılar’dan çıktık ve eve kadar o şekilde geldik. Yolda giderken yabancı adam sürekli bana bakıyor ve parmağının kenarını ısıırıyordu. Eve yaklaştığımızda, Joe olayın öneminin farkındaydı az da olsa ve önden gidip ön kapıyı açtı. Görüşmemiz zayıf bir aydınlatma sağlayan tek bir mumun yandığı misafir odasında oldu.

Yabancıнын masaya oturmasıyla başladık. Mumu yanına alarak cebinden çıkardığı not

defterine bir göz attı. Sonra defteri tekrar cebine koydu ve o karanlıkta gözlerini kısarak hangimizin hangimiz olduğuna baktıktan sonra mumu biraz uzaklaştırdı.

"İsmim Jagers ve Londra'da avukatlık yapıyorum." dedi. "Çok tanırım. Sizinle değişik bir iş konuşacağız. Öncelikle şunu söyleyeyim, bu benim fikrim değildi. Bana sorulsa, gelmezdim. Sorulmadı; o yüzden gördüğünüz gibi buradayım. Birinin gizli bir aracısıym burada, o kadar."

Oturduğu yerden bizi iyice görememiş olmalı ki ayağa kalktı; ayağını bir sandalyenin arkasına koydu ve ona yaslandı. Bir ayağı sandalyede bir ayağı yerdeydi.

"Şimdi, Joseph Gargery, sana bir teklif iletmek üzere geldim. Bu genci çıraklıktan azletmeni teklif ediyorum. Çalışma senetlerini onun iyiliği için iptal etmeye karşı çıkacak mısın? Böyle bir durumda herhangi bir karşılık bekler misin?"

"Pip'in yolunu tıkamak için herhangi bir karşılık beklemek mi? Allah korusun!" dedi Joe adama dik dik bakıp.

"Allah korusun dedin, iyi güzel de sorum şu: İster misin? İstiyor musun?"

Joe gayet ciddi bir şekilde, "Cevabım hayır!" dedi.

Bay Jagers'ın Joe'ya bakarken tokgözlülüğü yüzünden onun aptal olduğunu düşündüğünü geçirdim aklımdan. Çok şaşkın bir haldeydim. Meraktan ve şaşkınlıktan nefesim kesilmişti.

"Çok iyi!" dedi Bay Jagers. "Söylediklerini unutup sonra sözünden dönme."

"Kim dönecek?" diye çıkıştı Joe.

"Kimse dönecek demedim. Köpeğin var mı?"

"Evet var."

"O zaman şunu unutma: Brag iyi bir köpektir ama Holdfast daha iyidir.⁴ Bunu unutma, olur mu?" diye tekrarladı Bay Jagers, gözlerini kapatıp başını sallayarak. Sanki onu bir şeyden dolayı affediyordu. "Şimdi tekrar bu delikanlıya gelelim. Söylemek istediğim şey, onun parlak bir geleceği olduğu."

Joe'yla benim nefes alışımız hızlanmıştı. Birbirimize baktık.

Parmağıyla beni göstererek, "Ona büyük bir mirasa konacağını söylemem istendi. Bu mirasın şu andaki sahibi onun bir an önce buradan götürülüp, büyük umutları olan bu gencin bir beyefendi olarak yetiştirilmesini istiyor." dedi Bay Jagers.

Hayalim gerçekleşmişti işte! Benim en çılgın hayallerim gerçeğinin yanında hafif kalmıştı. Bayan Havisham bana büyük bir servet bırakacaktı.

"Evet Pip!" diye devam etti avukat. "Söyleyeceklerimin bundan sonrası seni ilgilendiriyor. Öncelikle beni buraya gönderen kişi senin hep Pip ismini kullanmanı istiyor. Büyük umutlarına giden yolda böyle ufak bir şeye takılacağını sanmıyorum. Ama eğer bir itirazın varsa, şimdi söyle."

Kalbim küt küt atıyordu. Kulaklarımda öyle bir çınlama vardı ki, bir itirazımın olmadığını bile zar zor söyledim.

"Olsaydı bir de! İkinci olarak, Bay Pip, sana yardım eden hayırseverin ismi kendi söylenmesini isteyene kadar bir sır olarak kalacak. Bu kişi sana bunu kendi gelip söylemek istiyor. Bunu ne zaman yapar bilemem, kimse bilemez. Yıllar sonra olabilir. Şunu anlamak

zorundasın ki bunu araştırmam kesinlikle yasak. Bundan sonra benimle yapacağın görüşmelerde o kişiye atıfta bulunmayacaksın. Eğer şüphelendiğin herhangi biri varsa, şüpheni kendine sakla. Bu yasak çok ciddi ve önemli bir sebepten dolayı da olabilir, öylesine verilmiş bir karar sonucu da olabilir. Bunu merak etmeyeceksin. Koşul bu. Bunu seni bağlayıcı bir yasak olarak kabul etmen, sana isteklerini ilettiğim kişinin ikinci şartı. Kendisinden talimatları aldığım kişiye sana bu koşulları iletmekten ve kurallara uymayı sağlamaktan başka bir sorumluluğum yok. Bu kişi senin umutlarını gerçekleştirecek kişi ve kim olduğu onunla benim aramda bir sır olarak kalacak. Böyle bir şartın bu kadar önemli bir servet yanında lafı bile olmaz ama eğer bir itirazın varsa şimdi söylemenin tam zamanı. Söyle hadi!”

Bir kez daha güçle kekeleyerek bir itirazım olmadığını söyledim.

“Aksini düşünmedim zaten! Evet Bay Pip, koşullar bu kadar.” Bana Bay Pip dediği ve yavaş yavaş daha önceki tavrını telafi etmeye başladığı halde benimle konuşurkenki şüpheliğini bırakmamıştı henüz. Hâlâ konuşurken gözlerini kapayıp duruyor ve parmağını bana doğru sallıyordu. Bu haliyle hakkımda beni küçümseyebilecek her şeyi biliyormuş da, isteseymiş bunlardan bahsedebilirmiş gibiydi. “Bir tek anlaşmanın detayları kaldı. ‘Umut’ kelimesini birden çok kullanmış olsam da, alacağın tek şey umut değil tabii ki. Şu anda elimde senin eğitimini ve tüm masraflarını karşılamaya yetecek de artacak bir para var. Beni bundan sonra hamin bileceksin.” Tam teşekkür edecektim ki, “Yaptıklarımın karşılığını alıyorum, yoksa yapmam. İyi bir eğitim alman gerektiği düşünülüyor. Sen de elindeki imkânların farkında olarak hareket edeceksin bundan sonra.” dedi bana.

Hep böyle bir fırsatın özlemini duyduğumu söyledim.

“Şimdiye kadar özlemini duyduklarını boş ver!” diye çıkıştı. “Sen dediklerimi yap. Hâlâ istiyor musun onu söyle. Bir özel öğretmenin denetiminde başka bir yere yerleştirilmeyi kabul ettiğin cevabını mı aldım ben şimdi? Bu o mu demek?”

Kekeleyerek evet dedim.

“İyi. Şimdi de senin isteklerini sormak gerek. Bunun akıllıca bir davranış olduğunu zannetmesem de söz verdim o kişiye. Tercih edebileceğin herhangi bir özel öğretmen var mı?”

Biddy’den ve Bay Wopsle’in büyük halasından başka bir öğretmenim olmamıştı. O yüzden yok dedim.

“Benim, hakkında bilgi sahibi olduğum bir öğretmen var. İşimize yarar diye düşünüyorum.” dedi Bay Jagers. “Özellikle onu tavsiye etmiyorum, dikkatini çekerim. Ben zaten kimseyi tavsiye etmem. Kendisinden bahsettiğim kişi Bay Matthew Pocket.”

Beynimde şimşekler çaktı. Bu ismi duymuştum. Bayan Havisham’ın akrabasıydı. Hani şu Bay ve Bayan Camilla’nın arkasından konuştukları kişi... Bayan Havisham öldüğünde ve gelinliğiyle masasına yatırıldığında başının olduğu hizada duracak olan Matthew....

“Tanıyor musun?” dedi Bay Jagers kurnaz bakışlarla bana bakarak. Cevabımı beklerken yine gözlerini kapattı.

Cevabım ismini duyduğum yönündeydi.

“Ooo! Demek ismini duydun. Ama sorum şu: Onun olmasına ne diyorsun?”

Tavsiyesi için müteşekkir olduğumu söyledim ya da söylemeye çalıştım.

"Hayır genç dostum!" diye sözümü kesti yavaşça başını iki yana sallayarak. "Unuttun herhalde!"

Ben hâlâ hatırlamadığımdan tekrar tavsiyesi için minnettar olduğumu söylemeye başladım.

"Hayır genç dostum!" diye kesti yine. Başını iki yana sallayıp hem kaşlarını çatıyor, hem de gülüyordu. "Hayır, hayır, hayır. Söylediklerin güzel ama işe yaramaz. Tavsiye kelimesi iyi bir seçim olmadı. Başka bir kelime dene."

Düzelterek bana Bay Matthew Pocket'ın ismini verdiği için minnettar olduğumu söyledim.

"Daha iyiydi!" diye bağırdı Bay Jagers.

O beyefendiyi denemek istediğimi ekledim.

"Güzel. Bay Pocket'ı kendi evinde denemen daha iyi olur. Gereken hazırlıklar yapılacak. İlk önce oğluyla tanışırsın; Londra'da oğlu. Londra'ya ne zaman geliyorsun?"

Joe'ya bakarak -Joe hareketsiz bir şekilde bize bakıyordu- hemen gelebileceğimi söyledim.

Bay Jagers, "İlk önce gelmek için yeni kıyafetler alman lazım. Çalışma kıyafetlerinle gelemezsin. Haftaya bugün olsun. Paraya ihtiyacın olacak. Yirmi altın yeter mi?"

Uzun bir cüzdan çıkardı, gayet sakin parayı sayıp masanın üzerine koydu ve bana doğru itti. İlk defa ayağını sandalyeden kaldırıyordu. Parayı iterken bacaklarını ayırdı ve elindeki cüzdanı sallayarak Joe'ya baktı.

"Eee Joseph Gargery? Afalladın galiba."

"Öyle oldu!" dedi Joe net bir tavırla.

"Kendin için hiçbir şey istemeyeceksin. Anlaştık değil mi? Hatırlıyorsundur."

"Anlaştık. Bu hep böyle olacak.."

Bay Jagers elindeki cüzdanı sallayarak, "Ama aldığım talimatlar arasında karşılık olarak sana bir hediye vermem de varsa?"

"Neyin karşılığı bu?" diye sordu Joe.

"Kaybettiğin iş gücünün karşılığı."

Joe omzuma bir kadın gibi dokundu. Onu buhar çekicine benzetirim zaman zaman. Bir insanın kafasını ya da yumurtanın kabuğunu kırabilecek, güçle yumuşaklığı birleştiren bir kombinasyon olan bir buhar çekicine... "İş önemli değil. Onura ve şansa kavuşmak için gitmekte özgür. Demirhane bir yana, siz eğer paranın bu küçük çocuğun ve onun eşsiz dostluğunun karşılığı olacağını sanıyorsanız..."

Canım dostum Joe. Ben sana yaptıkların için bir teşekkür bile etmeden gitmeye bu kadar hazırdım. Seni yine kaslı demirci kollarınla, göğsün inip kalkarken, sesin giderken görüyorum yine. Benim iyi, hassas ve vefalı arkadaşım. Kolumu tutarken elinin sevgiyle titremesini hissediyorum hâlâ. Sanki onlar meleklerin kanat çırpışydı.

Ama Joe'yu parayı alması için cesaretlendiriyordum o zaman. Beni gelecekte bekleyen şansın ve servetin derdine düşmüştüm. Beraber yürüdüğümüz yollardan tekrar geriye dönemezdik. Joe'ya içini ferah tutması için yalvardım. Onun dediği gibi biz birbirimizin en

iyi arkadaşaydık ve ben de hep öyle kalacağımızı söyledim. Joe bileğiyle gözlerini kapatmıştı. Oymak istiyordu sanki gözlerini. Ağzından tek bir kelime çıkmıyordu.

Bay Jagers, Joe köyün delisi, ben de onun bakıcısıymışım gibi bakıyordu bize. Sonunda sallamayı bıraktığı cüzdanı elinde tartarak:

"Evet, Joseph Gargery. Seni uyarıyorum. Bu senin son şansın. Ben işimi yarım yamalak yapmayı sevmem. Sana vermem gereken parayı almak istiyorsan söyle vereyim. Ama eğer istediğin..." Lafının tam burasında Joe'nun üzerine gelerek etrafında dört dönmesiyle sustu. Bunu hiç beklemiyordu. Joe onu dövmek için ayaklanmış gibiydi.

"Buraya aynı soruları tekrar tekrar sorup tepemin tasını attırmaya geldiysen sıkıysa kalk bakalım. Erkeksen çık karşıma! Ben ne diyorsam onun arkasında dururum."

Joe'yu uzaklaştırdım onun yanından. Hemen yumuşadı. Nazik bir üslupla bana kendi evinde kimsenin onu sinirlendiremeyeceğini ve ısrarcı sorularla başını şişiremeyeceğini iletmemi söyledi. Bay Jagers Joe geldiğinde masadan kalkmış ve kapiya gitmişti. İçeri tekrar girmeye niyeti olmadığını gösterir bir tarzda son sözlerini söyledi.

"Evet, Bay Pip! Buradan ne kadar çabuk ayrılırsan -bir beyefendi olarak yetişeceğinden- o kadar iyi. Haftaya bugün diyelim. Bu süre zarfında eline adresim geçer. Londra'da bir at arabası kiralar, doğru bana gelirsin. Şunu bil ki bunu böyle bir sorumluluğu üzerime almış olduğum için yapıyorum. Bu sorumluluk için para alıyorum. Bunu unutma. Olur mu?"

Yine parmağını ikimize doğru sallamaya başlamıştı. Devam etmeye niyeti var gibi görünüyordu ama Joe'yu tehlikeli bulmuş olmalı ki daha fazla bir şey söylemeden gitti.

Aklıma bir şey gelmişti ve sormam lazımdı. Kiralık arabasını bıraktığı Neşeli Kayıkçılar'a giderken arkasından yetişip:

"Af edersiniz Bay Jagers!" dedim.

"Efendim? Sorun ne?" dedi.

"Dediklerinizden dışarı çıkmak istemiyorum. O yüzden sormam gerektiğini düşündüm. Gitmeden önce buralardaki tanıdıklarımla vedalaşmamın bir sakıncası var mı?"

"Hayır!" dedi. Ne demek istediğimi anlamamıştı.

"Sadece köydekilerle değil, kasabadakilerle de..."

"Hayır. Bir sakıncası yok."

Ona teşekkür edip eve kadar koştum. Eve geldiğimde Joe ön kapıyı kilitlemiş, salondan çıkmış, iki elini dizlerine koymuş, mutfaktaki ocağın önünde oturuyordu. Pür dikkat yanan kömürlere bakıyordu. Ben de yanına oturdum ve yanan kömürlere bakmaya başladım.

Uzun bir müddet tek kelime etmedik.

Ablam köşedeki yastıklı sandalyesindeydi. Bidy elinde örgüsü, ocağın karşısında oturuyordu. Joe, Bidy'nin yanına geçti. Ben de Joe'nun yanına, ablamın karşısındaki köşeye oturdum. Parlayan kömürlere baktıkça Joe'ya bakmam o kadar güçleşiyordu. Sessizlik uzadıkça, konuşma cesaretimi yitiriyordum.

Epey bir zaman geçtikten sonra "Joe, Bidy'ye söyledin mi?" dedim.

"Hayır!" dedi Joe. Hâlâ ateşe bakıyordu. Sanki çok önemli bilgilere sahipmiş de onu konuşurmaya çalışıyorlarmış gibi bir hali vardı. "Sana bıraktım Pip."

"Bence sen söyle Joe."

“O zaman Pip’in zengin bir beyefendi olma yolunda gittiğini söyleyebilirim. Tanrı Pip’i o zenginliğin içinde korusun.”

Biddy elindeki örgüyü bıraktı ve bana baktı. Joe elleri dizlerinde bana baktı. Ben de bir ona bir öbürüne baktım. Kısa bir duraksamadan sonra ikisi de beni can-ı gönülden tebrik ettiler ama bu tebriklerinde bir burukluk vardı. Bu da benim canımı sıktı.

Bu zenginliğin kaynağını söylememem gerekiyordu. Zamanı gelince ortaya çıkacaktı nasıl olsa. O zamana kadar bu paranın kaynağının gizli bir hayırsever olduğunu söyleyebilirdim sadece. Biddy başını öne salladı ve örgüsüne devam ederken sevindiğini söyledi. Joe, elleri hâlâ dizlerinde, “Ben de sevindim!” dedi. Beni yine tebrik ettiler ve heyecanla benim bir beyefendi olmamla alâkalı laflar sarf ettiler ama duyduklarım pek hoşuma gitmedi.

Biddy ablama olanları anlatmak için inanılmaz bir çaba harcıyordu. Bence bütün anlattıkları boşunaydı. Ablam gülüyor, başını defalarca sallıyor ve hatta Biddy’nin söylediği “Pip” ve “zengin” kelimelerini tekrarlıyordu. Anlamlarının farkında olduğunu sanmıyorum. Durumu o kadar vahimdi.

Joe ve Biddy yeniden eski neşelerine kavuşur gibi olduklarında ben hüzünlenmeye başladım. Bu tür duygular içinde olacağımı hiç tahmin etmezdim. Bu zengin olmamdan kaynaklanmıyordu tabii ki; bu sadece kendimle ilgili bir memnuniyetsizlikten ileri geliyordu. Gerçi o zaman sebebinin farkında değildim.

Her neyse... Dirseklerimi dizlerime, elimi yüzüme koydum. Ateşe bakıp, ikisinin benim evden ayrılmamla ve bensiz ne yapacaklarıyla ilgili konuşmalarını dinledim. Ne zaman ikisinden birinin bakışlarını yakalسام -bakışları sıcak değildi, özellikle Biddy’nin-alınıyordum. Sanki bana güvensizliklerini ifade ediyordu gözleri. Allah biliyor, bu yönde herhangi bir ima ya da bir söz yoktu ortada ama ben öyle hissediyordum.

Öyle anlarda ayağa kalkıp kapıdan dışarı bakıyordum. Mutfaktaki kapıyı içeri hava alsın diye yaz geceleri açık tutardık. Gözümü kaldırıp gökyüzüne baktığımda gördüğüm yıldızların şimdiye kadar aralarında ömrümü geçirdiğim basit eşyaları aydınlatan zavallı, kendi halinde yıldızlar olduğunu düşündüm ne yazık ki.

“Cumartesi gecesi!” dedim, peynir ekmecli, biralı akşam yemeğine oturduğumuzda. “Beş gün daha, gitmeme bir gün kalacak. Beş gün çabuk geçer.”

“Evet Pip!” dedi Joe. “Çabuk geçer.” Bira kupasının içinde sesi boğuk çıkmıştı.

“Hem de çok çabuk!” dedi Biddy.

“Düşünüyorum da Joe, pazartesi günü kasabaya gidip yeni kıyafetler sipariş ettiğimde kıyafetleri orada ya da Bay Pumblechook’un evinde giyeceğimi söyleyeyim. Buradakilerin tip tip bakmalarını istemem.”

“Bay ve Bayan Hubble seni yeni kibar halinle görmek isteyebilirler Pip!” dedi Joe. Hızlı hızlı üzerine peynir koyduğu ekmeğini kesiyor, bir yandan da benim daha dokunmadığım yiyeceklere bakıyordu. İkimizin ekmeceklerimizi karşılaştırdığımız günlere gitmişti sanki. “Bay Wopsle da öyle. Neşeli Kayıkçılar da çok memnun olurlar.”

“Ama ben istemiyorum Joe. Bunu o kadar bayağılaştırırlar ki katlanamam.”

“Peki, sen eğer katlanamazsan...” dedi Joe.

Biddy elinde ablamın tabağını tutarken, "Peki o halini Bay Gargery'ye, ablana ve bana göstermeyecek misin? Göstereceksin değil mi?" diye sordu.

"Biddy, o kadar hızlısın ki sana yetişmek çok güç!" dedim. Sesimde hafif bir kızgınlık vardı.

"O her zaman hızlıydı!" dedi Joe.

"Bir saniye daha bekleseydin Biddy, giysilerimi bir bohça içine koyup -muhtemelen gideceğim akşamdan bir önceki akşam- buraya getireceğimi duyacaktın."

Biddy bir şey söylemedi. Onu affedip, Joe'yla ona iyi geceler diledim ve yatmaya odama çıktım. Küçük odama girdiğimde, oturup uzun uzun etrafıma baktım. Kötü, küçük bir odaydı ve ben buradan ayrılacak, ömrüm boyunca daha güzel bir yerde yaşayacaktım. Diğer bir taraftan, odamda daha taptaze anılarım da vardı. Bir anda yine kafam karmakarışık oldu. Aklımın bir demirhaneye, bir Bayan Havisham'ın evine; bir Estella'ya, bir de Biddy'ye gittiği zamanlardaki gibi...

Çatı katını güneş gün boyunca ısıtmıştı; o yüzden oda sıcaktı. Camı açıp dışarı bakmaya başlamıştım ki Joe'nun yavaşça arka kapıdan çıktığını gördüm. Biraz dolaşıp hava aldı. Arkasından Biddy de dışarı çıktı. Joe'ya piposunu ve çakmağını getirmişti. Bu kadar geç bir saatte hiç pipo içmezdi Joe ve bana öyle geldi ki bir sebepten dolayı kendisini rahatlatmak için bir şey arıyordu.

Tam benim pencerenin altında, kapının önünde duruyordu. Biddy de oradaydı. Sessizce konuşuyorlardı. Adımı duymuştum; benden bahsediyorlardı. Dediklerini daha rahat anlasaydım o kadar dinlemezdim. Camın önünden ayrıldım; yatağımın yanındaki sandalyeye oturdum. Çok üzgündüm, çünkü parlak geleceğimin bu ilk gecesinde kendimi hiç olmadığım kadar yalnız hissediyordum.

Açık pencereden dışarı bakarken Joe'nun piposundan yükselen halka şeklindeki dumanları gördüm. Bunlar sanki Joe'nun kutsallığının işaretleriydi. Bunu gözümde sokmuyordu ama paylaştığımız havaya yayıyordu. Işığı söndürdüm; yatağıma kıvrılıp yattım. Beni huzursuz eden bir yataktı artık bu. O günden sonra bir daha eskisi gibi derin bir uykuya dalamadım o yatakta.

On Dokuzuncu Bölüm

Gün ışığı, gelecek hayallerimle ilgili önemli bir değişime sebep olmuştu. Hayatımı öyle bir aydınlattı ki artık hiçbir şeyin aynı olmayacağını bilincime vardım. Aklımdaki tek mesele gideceğim güne kadar daha altı gün olmasıydı. Ben gidene kadar Londra'ya bir şey olacak diye ödüm kopuyordu; gittiğimde de şehrin harabeye dönmüş olmasından ya da hepten yok olmasından korkuyordum.

Joe ve Biddy ayrılık bahsini açtığımızda çok sevecen davranıyorlardı ama sadece ben bu konuyu açtığımızda konuşuyorduk. Kahvaltıdan sonra, Joe salondan çalışma senetlerimi getirdi. Ateşte yaktık onları ve ben artık özgür olduğumu hissettim. Joe'yla beraber kiliseye gittik. İçimden papazın -eğer başıma gelenleri bilseydi- zengin adam ve Tanrı'nın krallığıyla alâkalı kıssayı anlatmamasını geçirdim.

Erken vakitte yediğimiz akşam yemeğinden sonra dışarı gezmeye çıktım. Niyetim

bataklığa son kez gidip oraları hayatımdan tamamen çıkarmaktı. Kiliseyi geçtiğimde, oraya hayatları boyunca her pazar giden, sonunda da o mezarlıkta, yeşil kısa otların arasında yatmaya mahkum olan zavallılara karşı bir merhamet hissettim içimde -aynı şeyi sabahki ayinde de hissetmişim-. Kendi kendime birkaç gün içinde o insanlar için bir şey yapacağıma söz verdim. Planı da hazırladım hemen. Köydeki herkese rostolu, pudingli bir akşam yemeği verecektim. Herkese yarım litre bira ve bir galon tevazu...

Ne zaman utanç duygusuyla ilgili bir şey düşünsem aklıma mezarlıkların arasında topallayarak giden o kaçakla arkadaşlığım geliyordu. Bu pazar burası bana tir tir titreyen, üstündekiler lime lime olmuş, ayağında prangalarla dolaşan o zavallıyı hatırlatıyordu. Neyse ki bunun üzerinden seneler geçmişti ve eminim ki çoktan buradan gönderilmişti. O artık benim için bir ölüydü. Kesinlikle ölüydü.

Artık ıslak yerler olmayacaktı hayatımda. Kanallar ya da otlayan sürüler de olmayacaktı. O aptal görünüşlerine rağmen o anda onlarda saygılı bir hava vardı sanki; yüzlerini bana dönmüş, hayattan büyük beklentileri olan birini daha dikkatli inceliyorlardı. "Elveda hepimize çocukluğumun monoton tanıdıkları! Ben artık Londra'ya, büyük adam olmaya gidiyorum; bir demirci olmaya ya da sizin için çalışmaya değil!" Bataryalara gittim sonra. "Bayan Havisham Estella'yı benim için mi düşünüyor acaba?" diye kafamda kurarken uyumuşum.

Uyandığında Joe'yu yanımda otururken bulunca çok şaşırdım. Gözümü açar açmaz neşeyle gülümsedi.

"Son kez olduğundan takip edeyim dedim Pip!" dedi Joe.

"İyi ki geldin Joe, çok sevindim!" dedim.

"Sağ ol Pip."

"Emin olabilirsiniz Joe!" diye devam ettim el sıkıştıktan sonra, "Seni hiçbir zaman unutmayacağım."

"Pip, bundan eminim ben!" dedi Joe rahat bir ses tonuyla. "Ama emin olmadan önce buna alışmam lazımdı. Alışmaya da vaktim olmadı. Pat diye oldu her şey, değil mi?"

Garip bir biçimde, Joe'nun benden bu kadar emin olması canımı sıkıyordu. İhanete uğramış gibi hissetmesini ya da "Seninle gurur duyuyorum Pip!" demesini tercih ederdim. İlk söylediği hakkında bir yorum yapmadım. Dediği gibi, bu değişikliklerin çok ani olduğunu; ama hayatım boyunca bir beyefendi olmayı istediğimi ve bir gün öyle olsam neler yapacağımı hayal ettiğimi söyledim.

"Düşündün mü gerçekten? Hayret!" dedi.

"Keşke burada beraber ders çalıştırdığımızda daha çok şey öğrenebilseydin Joe."

"Bilmem. Hiç kafam basmıyor. Ben sadece kendi işimden iyi anlıyorum. Maalesef ben hep böyle aptaldım işte ama buna geçen senekinden daha çok üzülmemin bir anlamı yok. Anlıyor musun?"

Benim kastettiğim, servetim elime geçtiğinde Joe için bir şeyler yapabilecek konuma geldiğimde şimdikinden daha nitelikli bir insan olmasının, sosyal statüsündeki değişime katkı sağlayacak olmasıydı. Bunu anlayamayacak kadar saftı. "İyisi mi Bidy'yle konuşayım bu konuyu" diye düşündüm.

O yüzden eve gidince, çay içme faslı bittiğinde Biddy'yi küçük bahçeye çıkardım. Kendisini iyi hissetsin diye onu hiçbir zaman unutmayacağımı söyledikten sonra benim için bir iyilik yapmasını istedim.

"Joe'ya yardım etmek için fırsat kolla lütfen!" dedim.

"Nasıl bir yardım bu?" diye sordu dik dik bakıp.

"Hımm. Joe çok iyi bir insan aslında -bence şimdiye kadar gelmiş geçmiş en iyi insan- ama bazı yönleri zayıf. Mesela görgü kurallarından haberi yok Biddy. Eğitimi de yok."

Ben konuşurken Biddy'ye baktığım halde, Biddy de beni dinlerken gözlerini kocaman açtığı halde, yüzüme bakmıyordu.

"Görgüsü eksik demek!" dedi asma yapraklarını koparıırken.

"Biddy, burası için yeterli ama..."

"Yeterli ha?" diye sözümü kesti Biddy. Elindeki yaprağa bakıyordu dikkatlice.

"Beni dinle. Servetim elime geçtiğinde Joe'ya sınıf atlatmaya kalksam yeterli olmayacak bunlar."

"Sence o bunu bilmiyor mu?" diye sordu Biddy.

Bu soru o kadar canımı sıktı ki -bu benim daha önce aklıma gelmemişti- ters ters "Ne demek istiyorsun Biddy?" diye sordum.

Biddy yaprağı ikiye ayırmıştı -bu koku bana hep o akşamı hatırlatır- "Bundan gurur duyabileceği hiç aklına gelmedi mi?"

"Gurur duymak mı?" diye tekrarladım yüzümü buruşturarak.

"Gururun birçok çeşidi vardır." dedi Biddy bana dikkatlice bakıp başını iki yana sallayarak. "Tek bir çeşidi yoktur gururun."

"Eee? Niye sustun?" dedim.

"Tek bir çeşidi yoktur!" diye devam etti Biddy. "Kendisini yeterli bulduğu, saygınlığını koruduğu bir ortamdan birinin onu çıkarmasına izin vermek istemeyebilir. İşin doğrusu, bunları senin benden daha iyi biliyor olman lazım."

"Biddy, böyle olmasına üzüldüm. Senden bunu beklemezdim. Sen beni kıskanıyorsun Biddy; çekemiyorsun beni. Şansımın dönmesine üzüldün ve bunu bana göstermekten kendini alamıyorsun."

"Böyle konuşmaya gönlün razı oluyorsa konuş. Tekrar tekrar aynı şeyi söyle. Gerçekten içine siniyorsa..." diye cevapladı Biddy.

Erdemli ve üstten bir ses tonuyla, "Senin öyle olmaya gönlün elveriyor demek ki Biddy; suçu benim üzerime atma. Böyle hissetmene çok üzüldüm. Bu insan doğasındaki kötü bir özellik. Joe'ya elinden geldiğince yardım etmeni istemiştin senden, ama artık hiçbir şey istemiyorum. Böyle olmana çok üzüldüm!" diye tekrarladım. "İnsan doğasının kötü bir yanı bu."

Zavallı Biddy, "Beni azarlasan da, onaylasan da elimden geleni yapacağımdan emin olabilirsin. Hakkımda ne düşünürsen düşün ben seni hep aynı şekilde hatırlayacağım. Bir beyefendi aynı zamanda adil de olmalı!" diyerek başını çevirdi.

Ben sakın sakın bunun insan doğasının kötü bir yanı olduğunu tekrarladım ve Biddy'nin yanından uzaklaşarak yürümeye başladım. Biddy eve girdi sonra. Ben bahçe kapısından

çıkıp akşam yemeği vaktine kadar üzgün üzgün dolaştım. Yine kendimi çok kötü ve de garip hissediyordum. Parlak geleceğimin bu ikinci gecesinde de ilkinde olduğu kadar yalnız ve mutsuzdum.

Fakat sabah olur olmaz Bidy'ye kırgınlığım geçti. O konuyu da açmadık bir daha. En güzel kıyafetlerimle, açık bir dükkân bulma umuduyla mümkün olabilecek en erken saatte kasabaya gittim. Terzi Bay Trabb'ın dükkânına girdim. Arka taraftaki odada kahvaltı ediyordu. Kalkıp yanıma gelmeye tenezzül etmedi; beni yanına çağırdı.

"Nasılsın? Senin için ne yapabilirim?" dedi abartılı bir içtenlikle.

Bay Trabb sıcak ekmeğini üç parçaya ayırmış, aralarına tereyağı sürüyordu. Çok zengin bir bekârdı. Açık penceresi bakımlı, küçük bir meyve bahçesine bakıyordu. Şöminenin yanında duvara monte edilmiş demir bir kasası vardı. Eminim ki o kasanın içinde bir sürü para kesesi vardı.

"Bay Trabb, bu şekilde konuşmam hoş olmayacak belki de ama hatırı sayılır bir servete kondum." dedim.

Bay Trabb birden değişiverdi. Tereyağını bıraktı; elini masa örtüsüne sildi ve "Aman Allah'ım!" diye bağırdı.

"Londra'ya hamimin yanına gideceğim de!" dedim. Cebimden birkaç altın çıkarıp onlara bakarken, "Giderken doğru düzgün kıyafetlerim olsun istiyorum. Peşin parayla ödemek isterim!" diye ekledim. Parayı göstermezsem beni ciddiye almayacağını düşündüm.

"Aman ne olacak canım?" dedi saygıyla eğilip ellerini iki yana açarak. "Lafını etmeyin bunun. Sizi tebrik etmek isterim. Dükkânıma girme lütfunda bulunur musunuz?"

Bay Trabb'ın çırağı civardaki en küstah çocuktü. Ben içeri ilk girdiğimde yerleri süpürüyordu, hem de işini daha eğlenceli yapmak için benim üzerime doğru süpürüyordu. Yanımda Bay Trabb varken tekrar dükkâna girdiğimde hâlâ yerleri süpürüyordu ve fırçayı bütün köşelere ve önüne çıkan her yere büyük bir gürültüyle çarparak işine devam ediyordu. Anladığım kadarıyla gücünün bir demirciye eşit olduğunu ifade etmeye çalışıyordu.

"Kes şu sesi!" dedi Bay Trabb sert bir şekilde. "Yoksa kafanı kırarım senin! Lütfen oturun efendim." Bir top kumaş çıkartıp -parlaklığını göstermek için- tezgahın üstünde açarak, "Bu gördüğünüz çok iyi bir maldır. Bunu tavsiye ederim size çünkü fevkalâde bir kumaş, tam size göre ama başka çeşitlerimiz de var. Dört numarayı ver bakayım!" dedi. (Bunu çocuğa söylemişti; söylerken de bana doğru süpürmeye devam eder korkusuyla ya da başka bir uyarı mesajı mahiyetinde ona dik dik bakmıştı.)

Bay Trabb çocuk dört numarayı tezgahın üzerine koyup tekrar uzaklaşana kadar ondan gözlerini ayırmadı. Daha sonra beş numarayı ve sekiz numarayı getirmesini söyledi. "Sakin o küçük numaralarından birini yapma, yoksa pişman olursun serseri!" dedi Bay Trabb.

Bay Trabb sonra dört numaranın üzerine eğildi ve saygılı bir şekilde bunun yaz günleri için uygun, hafif bir kumaş olduğunu söyledi. Asiller arasında moda bir kumaşmış ve kasabadan bir dostun üzerinde görmekten onur duyacakmış. "Beş ve sekiz numarayı getiriyor musun serseri?" dedi çocuğa. "Yoksa seni dışarı atıp onları kendim mi getireyim?"

Bay Trabb'in tavsiyeleriyle bir takım elbise için lazım olacak kumaşı seçtim ve tekrar arka odaya geçip ölçülerimi aldırđım, çünkü daha önce Bay Trabb benim ölçümü almış olduğu halde ve de önceden bununla işini görüyorken, ezilip büzülerek "Tekrar almak lazım. Onlar olmaz efendim, hem de hiç olmaz!" dedi. Böylelikle Bay Trabb ben bir arsaymışım o da çok iyi bir arazi ölçme memuruymuş gibi ölçülerimi aldı. Öyle meşakkatli bir iş yapıyormuş gibi bir hali vardı ki, "Bu emeklerinin karşılığı hiçbir şekilde ödenmez!" diye düşündüm. Sonunda işi bittiğinde takımı perşembe akşamı Bay Pumblechook'a göndereceğini söyledi. Eli arka odanın kilidinin üzerinde, "Londra beyefendilerinin böyle mahallî dükkânlara itibar etmeleri beklenmez biliyorum. Bu bir kuraldır; ama bana arada bir uğrarsanız şeref duyarım. İyi günler efendim, çok memnun oldum. Kapı!"

Son kelime çırağa söylenmişti ama çocuğun bunun ne anlama geldiğiyle ilgili en ufak bir fikri yoktu. Ustası elimi sıkarken çocuğun afalladığını, bir yere oturduğunu gördüm. Paranın şaşkına çeviren etkisini ilk defa o çocuk gösterdi bana. Para, Trabb'in çırağının sırtını yere getirmişti.

Bu unutulmaz olaydan sonra şapkacıya, ayakkabıcıya, ondan sonra da tuhafiyeciye gittim. Kendimi Hubbard Ana'nın her biri başka yerden alınan kıyafetlerle gezdirdiği köpeği⁵ gibi hissettim. Daha sonra da arabacıya gidip cumartesi sabahı için bir araba kiraladım. Her yerde artık zengin olduğumu söylemem gereksizdi ama ne zaman bu anlama gelen bir şey söylesem ana caddedeki, işinde gücünde bütün esnaf işini bırakıp bana bakıyor; sadece benimle ilgileniyordu. İhtiyacım olan her şeyi sipariş ettikten sonra Pumblechook'a doğru yürümeye başladım. Dükkânına yaklaştığımda kapısının önünde gördüm onu.

Büyük bir sabırsızlıkla beni bekliyordu. At arabasıyla daha önce gelmiş, demirhaneye uğramış ve havadisleri almıştı. Barnwell salonunda bana yiyecek bir şeyler hazırlamıştı. O da ben girerken çırağına yolumdan çekilmesini söyledi.

"Sevgili dostum!" dedi elimi iki avucunun arasına alarak. "Servetinin tadını çıkar. Sen bunu hak ettin!"

İşte şimdi asıl meseleye geliyordu. "Kendini iyi ifade etmenin yolunu buldu." diye düşündüm.

Bir müddet bana hayran hayran baktıktan sonra "Buna naçizane vesile olduysam benim için onur verici bir durum!" dedi.

Bay Pumblechook'tan bu konuda hiç konuşmamasını rica ettim.

"Sevgili genç dostum," dedi Bay Pumblechook. "Tabii böyle hitap etmeme izin verirsen..."

"Tabii!" diye mırıldandım. Bay Pumblechook yine elimi ellerinin arasına aldı. "Sevgili genç dostum, yokluğunda Joseph... Joseph için elimden geleni yapacağıma inan!" dedi merhamet yüklemeye çalıştığı sesiyle. "Joseph!! Joseph!!!" Sonra iki yana salladığı başına vurdu birkaç kere. Joseph'te eksik olan bir şeyleri kastediyor gibiydi.

"Ama sevgili genç dostum!" dedi Bay Pumblechook, "Aç ve yorgun olmalısın. Otur. Mavi Domuz'dan getirttiğim bir tavuk, dil ve başka birkaç parça daha var. Umarım hoşuna gider." Masaya oturur oturmaz tekrar kalktı, "Bu karşımda gördüğüm, mutlu çocukluğunda oyun oynadığım kişi mi? İzin verirsen..."

“İzin verirsen elini sıkabilir miyim?” diye sormak istiyordu. “Tamam!” dedim. Çok heyecanlıydı. Sonra tekrar yerine oturdu.

“İşte şarabımız!” dedi. “Hadi şansa içelim. Talihlileri seçerken hep böyle adil olsun.” Tekrar ayağa kalktı. “İzin verirsen...”

Elimi sıkabileceğini söyledim. Tekrar el sıkıştık. Şarabını bitirip bardağı ters çevirdi. Ben de aynısını yaptım. İçmeden önce kendim de baş aşağı dursaydım ancak bu kadar direkt olarak beynime giderdi şarap.

Bay Pumblechook bana tavuğun ciğerli kısmını ve dilin de en iyi parçasını verdi - domuzun en kötü kısımlarının bana verildiği günler bitmişti artık-; kendi yediğine dikkat etmiyordu. “Ah seni gidi! Daha küçücük bir çocukken seni nelerin beklediğini nereden bilecektin ki? Bunu bir zayıflık göstergesi sayabilirsin istersen ama izin verirsen...” diye tekrar ayağa kalktı.

Elimi sıkmasına izin verdiğimi söylemek artık gereksizleşmişti. Beklemeden elimi sıktı. Benim elimde bıçak varken kazasız belasız nasıl bu kadar sık benimle tokalaşabiliyordu bilmem.

Bir lokma bir şey yedikten sonra, “Ablan, ki seni elinde büyüttü, onun olan bitenden haberdar olamaması ne kadar acı. İzin...”

Yine bana doğru geliyordu ki onu durdurdum.

“Onun sağlığına içelim!” dedim.

Bay Pumblechook sandalyesine yaslanarak, “Onları bilirsiniz efendim!” dedi. (Bu “efendim”in kim olduğunu bilmiyorum ama kesinlikle ben olamazdım; ikimizden başka da kimse yoktu orada.) “Soylu insanları bilirsiniz. Her zaman affedici ve cana yakındırlar.” Yalaka Pumblechook telaşla daha tadına bakmadığı şarabını bırakıp, yine ayağa kalkarak, “Tekrar izin verirseniz...”

Elimi sıktıktan sonra yerine geçti ve ablamın şerefine kadeh kaldırdı. “Geçmişteki hatalarını görmezden gelemeyiz ama senin iyiliğin için öyle davranmıştır.” dedi Bay Pumblechook.

Bunları söylerken yüzü hafiften kızarmaya başlamıştı. Bana gelince, bütün yüzüm şarabın etkisiyle kızarmıştı ve başıma bir ağrı girmişti.

Bay Pumblechook’a yeni kıyafetlerimin onun evine gönderilmesini istediğimi söyledim. Özellikle onu seçmeme çok mutlu oldu. Köydekilerin beni o kıyafetlerle görmesini istememe nedenlerimden bahsettim; bana sonuna kadar hak verdi. Benim güvenimi hak eden kendisinden başka kimse yoktu -ve tabii ki yine- elimi sıkabilir miydi acaba? Sonra çocukça oyunlarımızı, beraber nasıl gidip de benim çıraklık işlemlerimi yaptığımızı ve nasıl da sıkı dost olduğumuzu hatırlayıp hatırlamadığımı sordu. O ana kadar içmiş olduğum şarabın on katını bile içmiş olsam böyle bir dostluğumuzun olmadığını yine de bilirdim ve bu söylediklerinin yanlışlığının farkına varırdım. Bütün bunlara rağmen, hakkındaki düşüncelerimde yanıldığımı, aslında iyi kalpli bir insan olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum.

Gitgide bana güven duyduğunu daha çok hissettirdi. Hatta kendi meseleleriyle ilgili tavsiye istedi benden. Tohumla mısır işi birleştirilirse çok kârlı ve büyük bir iş olacağından bahsetti. Zengin olması için gereken tek şey daha çok sermayeydi. Bu üç kelime çok

önemliydi: Daha çok sermaye. Şimdi Pumblechook'a öyle geliyordu ki bu sermayeyi bir ortağın vermesi -bu ortağın fazla bir şey yapmasına gerek yoktu; istediği zaman gelip hesapları kendi inceleyebilir ya da birini gönderip inceletebilirdi- yılda iki kez gelip kazancın yarısını alması genç ve zengin biri için iyi bir teşebbüs olurdu. Ben bu konuda ne düşünüyordum? Bana çok güveniyormuş; ben bu işe ne dermişim? Cevaben "Biraz bekleyin!" dedim. Cevabım yuvarlak ve farklı bir cevaptı. Bu sefer izin almadan, "Elinizi sıkmalıyım!" diyerek elimi sıktı.

Bütün şarabı bitirdik ve Bay Pumblechook Joseph'i belli bir seviyeye (nasıl bir seviye olduğunu bilmiyorum) getireceğine; bana her daim hizmet edeceğine (nasıl bir hizmet bilmiyorum) söz verdi. Sonra hayatında ilk defa benim hakkımda hep "Bu çocuk sıradan bir çocuk değil; talihi de sıradan olmayacak!" dediğini söyledi. Gözleri dolu dolu gülümseyerek şimdi bunu düşünürken kendini çok garip hissettiğini ilave etti. Ben de aynı şeyleri hissettiğimi söyledim ona. Sonunda evden çıktım ve güneşin farklı bir şekilde parladığını hissettim. Bir baktım, farkına bile varmadan yola çıkmışım.

Bay Pumblechook'un el salladığını orada fark ettim. Güneşin vurduğu caddede uzak bir mesafedeydi ve elini kolunu sallayarak beni durdurmaya çalışıyordu. Durdum; nefes nefese geldi.

"Hayır sevgili dostum!" dedi konuşabilecek gibi olduğunda. "Böyle olmaz. Bugünü böyle bitirmeyelim. Eski bir dost olarak müsaade edersen..."

En nihayetinde yüzüncü kez el sıkıştık. Sonra yoluma çıkan bir arabacıya sert bir şekilde çıkıştı. Daha sonra da iyi dileklerini sunup ben dönemeçten dönene kadar arkamdan el salladı. Bir tarlaya girip çalılıkların altında eve gitmeden önce güzel bir uyku çektim.

Londra'ya giderken götüreceğim çok az eşya vardı, çünkü oraya uygun fazla bir şeyim yoktu benim. Ama aynı gün öğleden sonra bavulumu hazırlamaya başladım ve telaşla ertesi gün kullanacaklarımı bile yerleştirdim bavula. Kaybedecek tek bir saniyem bile yoktu.

Salı, çarşamba ve perşembe böylece geçti. Cuma günü kıyafetlerimi giymek ve Bayan Havisham'ı ziyaret etmek için Bay Pumblechook'un yanına gittim. Bay Pumblechook giyinmem için kendi odasını bana tahsis etti. Odasındaki temiz havluların benim için hususî konulduğu belliydi. Kıyafetler tabii ki hayal kırıklığı sebebiydi. Belki de yeni ve hevesle beklenen her kıyafet sahibini hayal kırıklığına uğrattığıdır. Ama yeni takımımı giydikten yarım saat sonra, Bay Pumblechook'un dar boy aynasında kendimi dikkatle inceleyince -ayaklarımı görmeye çalışma çabalarım içinde- üzerimde daha iyi durduklarını gördüm. O gün on kilometre kadar uzakta komşu kasabalardan birinde pazar kurulduğu için Bay Pumblechook evde değildi. Evden ne zaman ayrılacağımı söylememiştim ona ve öyle görünüyordu ki son bir tokalaşma faslı daha olmayacaktı. Her şey olması gerektiği gibiydi ve yeni kıyafetlerimle dışarıya çıktım. Bay Pumblechook'un kalfasının önünden geçmek zorunda kaldım, çok utanmıştım. "Joe pazar kıyafetleri içinde nasıl görünüyorsa ben de şimdi öyle görünüyordum." diye içimden geçirdim.

Arka sokaklardan dolaşa dolaşa Bayan Havisham'ın evine gittim. Eldivenim kaskatı olduğu için zili çalarken zorlandım. Sarah Pocket açtı kapıyı. Benim bu kadar değiştiğimi görünce hayretle geriye çekildi. O ifadesiz yüzü kahverengiye, sonra yeşile, sonra da

sarıya döndü.

“Sen?” dedi. “Sen? Aman Tanrım! Ne istiyorsun?”

“Londra’ya gidiyorum Bayan Pocket!” dedim. “Bayan Havisham’a veda etmek istedim.”

Beklenmeyen misafir olduğumdan beni avluda kilitleyip Bayan Havisham’a, beni kabul edip etmeyeceğini sormak için içeri girdi. Kısa bir süre sonra geri dönüp beni aldı; gidene kadar da bana bakıp durdu.

Bayan Havisham uzun masanın etrafında koltuk değnekleriyle turlayarak egzersiz yapıyordu. Oda uzun zaman önce aydınlatıldığı gibiydi. İçeri girdiğimizi duyunca durup bize doğru döndü. O sırada bozuk pastanın tam yanındaydı.

“Sarah, gitme!” dedi. “Evet Pip?”

“Yarın Londra’ya gidiyorum Bayan Havisham.” Bunları söylerken son derece dikkatliydim. “Gitmeden önce size veda etmeme izin vereceğinizi düşündüm.”

“Çok yakışmış!” dedi elindeki koltuk değneğiyle beni göstererek. Sanki beni değiştiren peri büyüsünü tamamlıyordu.

“Sizi en son gördüğümde sonra şans yüzüme güldü Bayan Havisham.” diye mırıldandım. “Ve bunun için minnettarım, Bayan Havisham.”

“Evet evet!” dedi gülümseyerek kıskanç ve huzursuz Sarah’ya bakarken. “Bay Jagger’sı gördüm. Bundan bahsetmişti Pip. Demek yarın gidiyorsun.”

“Evet Bayan Havisham.”

“Ve zengin biri seni himayesine aldı.”

“Evet Bayan Havisham.”

“Adını biliyor musun?”

“Hayır Bayan Havisham.”

“Bay Jagger da senin hamin oldu değil mi?”

“Evet Bayan Havisham.”

Bu soru cevap faslından memnun olduğu belliydi. Sarah Pocket’in kıskançlığından ve hoşnutsuzluğundan zevk alıyordu. “Önünde parlak bir yaşam var. İyi ol -bunu hak et- ve Bay Jagger’sın talimatlarına uy.” Bana baktı, Sarah’ya baktı ve Sarah’nın yüzünde içinde bulunduğu duyguları ele veren acı bir gülümseme belirdi. “Güle güle Pip. Hep Pip ismini kullanacaksın, biliyorsun.”

“Evet Bayan Havisham.”

“Güle güle Pip.”

Elini uzattı; diz üstü çöküp elini dudaklarıma götürdüm. Ona nasıl veda edeceğimi daha önce düşünmemiştim. O an aklıma geldi bu hareket. Gözlerinde bir zafer ifadesiyle Sarah’ya baktı. İyilik perimin elini bıraktım sonra. Ben çıkarken elleriyle koltuk değneklerini tutuyor ve az aydınlatılmış odanın tam ortasında, örümcek ağlarının kapladığı düğün pastasının yanında duruyordu.

Sarah Pocket beni aşağıya indirdi. Kapıya kadar geçirilmesi gereken bir hayaletmişim gibi davranıyordu. Yeni görünüşüme alışmamıştı ve kesinlikle bu halim onun sinirine dokunmuştu. Ben “Allah’a ısmarladık Bayan Pocket!” dedim ama o sadece yüzüme

bakmakla yetindi. Ne dediğimi anlamamış gibi duruyordu. Evden çıkınca doğruca Bay Pumblechook'un dükkânına gittim, yeni kıyafetlerimi çıkarıp bir bohçanın içine koydum ve eve eski kıyafetlerimle gittim. Doğruyu söylemek gerekirse taşımak daha kolay gelmişti.

Bu altı gün -ki ne kadar da yavaş geçiyor demiştim- çabucak akıp geçmişti ve "yarın" benim ona bakamayacağım kadar ısrarlı bir şekilde yüzüme bakıyordu. Beklenen güne beş, dört, üç, iki gün kalırken ben her geçen günün sonrasında Joe'nun ve Bidy'nin arkadaşlığının önemini daha çok anlıyordum. Son gece, sevinsinler diye yeni kıyafetlerimi giydim ve yatana kadar öyle oturdum yanlarında. Güzel bir yemek yedik o gün. Tabii ki tavuk vardı. Hepimiz buruktuk; mutluymuşuz gibi bile davranamıyorduk.

Köyden elimde ufak bavulumla sabah beşte ayrılmam gerekiyordu. Daha önceden Joe'ya tek başıma yürümek istediğimi söylemişim. Maalesef bunu isteme sebebim arabaya gittiğimde Joe'yla dış görünüş açısından bir tezat oluşturacağımızı düşünmemdi ve bu iyi bir fikir gibi gelmişti bana, ama son gece odama çıktığımda içimden tekrar aşağı inip Joe'dan sabah benimle yürümesini istemek geldi. Ama yapmadım.

Rüyamda hep arabalar gördüm. Hep Londra'dan başka bir yerlere gidiyorlardı. Arabayı ya köpekler, ya kediler, ya domuzlar ya da adamlar çekiyordu. Bir atlar çekmiyordu! Tan ağarıp kuşlar ötüşmeye başlayana kadar fantastik seyahat sorunlarıyla uğraştım durdum. Sonra kalktım; giyinmeye başlamıştım ki durup son bir kez camdan dışarıyı seyretmeye başladım. Bakarken uyumuş kalmışım.

Biddy benim kahvaltımı hazırlamak için erkenden kalkmıştı ve daha pencerenin önünde uykuya dalalı bir saat bile olmamışken saatin öğleden sonra geç bir vakit olduğunu sandım. Mutfaktaki ocaktan duman kokusu geliyordu. Çay fincanlarının çıkardığı sesleri duyduktan ve de üstümü giyindikten uzun bir müddet sonra aşağı ineyim artık dedim! Sürekli bavulu kapatıyor, sonra tekrar açıyordum. Biddy bağırarak geç kaldığımı söyleyene kadar devam etti bu.

Alelacele yapılan tatsız bir kahvaltıydı. Masadan kalktım; yeni farkına varmışım gibi, "Evet! Benim artık gitmem lazım!" deyip ablamı öptüm. Ablam her zaman oturduğu sandalyesinde gülüp başını sallıyordu. Sonra Bidy'yi öptüm. Sonra da Joe'nun boynuna sarıldım. Küçük bavulumu alıp dışarı çıktım. Onları son gördüğümde arkamdan eski ayakkabı atıyorlardı. Sesi duyunca dönüp baktım. Durdum, başımdaki şapkayı çıkarıp onlara salladım. Joe da sağ kolunu iyice kaldırmış, var gücüyle el sallıyor, boğuk bir sesle "Güle güle!" diye bağıırıyordu. Biddy mutfak önlüğünü yüzüne kapadı.

Ne çok hızlı, ne de çok yavaş yürüdüm. Veda faslını tahmin ettiğimden daha iyi atlattığımı, kasabadaki ana caddede insanlar bize bakarken arkamdan eski ayakkabı atılmasının hoş bir görüntü olmayacağını düşünüyordum. Köyden ayrılmak umurumda değilmiş gibi ıslık çalmaya başladım. Köy çok sessiz sakindi. Sis ağır ağır kalkıyordu. Sanki bana yeni bir dünyayı göstermek, köyde çok masum ve küçük olduğumu, bilmediğim harika şeyler olduğunu anlatmak istiyor gibiydi. Öyle etkiledi ki beni bu görüntü, hıçkırığa ağlamaya başladım. Köyün sonundaki tabelaya geldiğimde tabelaya dokunup "Allah'a ısmarladık canım, canım arkadaşım!" dedim.

Gözyaşlarımızdan utanmamalıyız. Onlar katı kalplerimizi yumuşatan, topraktaki tozun üzerine yağan yağmura benzerler. Ağladıktan sonra kendimi daha iyi hissettim; daha

üzgün, nankörlüğümün daha çok farkında, daha hassas. Daha önce ağlamış olsaydım, yanımda o an Joe da olurdu.

Gözümden akan yaşlar ve yürüyüşüm boyunca tekrar ağlamaya başlamam o kadar mahzunlaştırdı ki beni, arabaya bindiğimde atları değiştirdiğimizde aşağı inip köye yürüyerek geri dönmeyi bile ciddi ciddi düşündüm. Kalbim ağrıyordu. Eve gidip bir gece daha kalmak, daha güzel bir şekilde ayrılmak istedim. Atları değiştirdik; ben daha kararımı verememiştim. İnip yürümenin nasıl olacağını düşündüm bir sonraki değişmemizde de. Ben tam da aklımdan böyle şeyler geçirirken Joe'ya tıpatıp benzeyen bir adam gördüm. Kalbim heyecandan küt küt atmaya başladı; sanki Joe'nun orada olması mümkün olabilirmiş gibi...

Sonra atları tekrar değiştirdik. Sonra bir kez daha... Artık saat çok geç olmuştu; geri dönemeyecek kadar da uzaktaydım. Devam ettim ben de. Sisler kalkmıştı ve yeni bir yaşam beni bekliyordu.

PİP'İN BÜYÜK UMUTLARININ BİRİNCİ KISMI BURADA BİTİYOR

II. Cilt

Yirminci Bölüm

Bizim kasabadan metropole yolculuğumuz beş saat sürdü. Dört atın çektiği arabamız Londra'da Cheapsite semtinde Wood Caddesi üzerindeki Cross Keys hanına vardığında saat öğle vaktini geçiyordu.

Biz İngilizler o zamanlar her şeyde en iyi olduğumuzdan şüphe etmenin bile vatana ihanet sayılacağına inanarak yetiştiriliyorduk. Eğer öyle olmasaydı Londra'nın büyüklüğünün beni korkutmasının yanı sıra bir de şehrin çirkin, düzensiz, dar sokakları olan pis bir yer olduğundan şüphe edebilirdim.

Bay Jagers bana adresini göndermişti. Küçük Britanya'daydı. Kartın üzerine "Smithfield'in çıkışında, arabacılara çok yakın!" diye yazmıştı ama yaşlı bir arabacı beni arabasına aldı ve elli mil uzaklıkta bir yere gidecekmişiz gibi atları hızla koşturmaya başladı. Katlanan merdivenini kaldırarak beni içeriye kapadı. Kendi yerine oturması da epey uzun zaman aldı. Arabacının yeri güve yeniğinden paçavraya dönmüş, güneşten solup yağmurdan lekelenmiş yeşil bir kumaşla kaplıydı. Çok ihtişamlı bir arabaydı. Dışında altı tane taç, arkasında uşakların tutunmaları için sarkıtılmış organlar, aşağıda ise acemi uşakların sallanmalarını engellemek için konulmuş sürgüler vardı.

Gidene kadar arabadan keyif almaya, genişliğinin tadını çıkarmaya fazla vaktim olmadı. Atların yem torbalarının niye arabanın içinde olduğunu merak etmiştim. İçeriye incelerken birden arabacı biraz sonra duracakmış gibi arabayı yavaşlattı. Sonra da karanlık bir sokakta durduk zaten. Kapısında BAY JAGGERS yazan bir iş yerine gelmiştik.

"Ne kadar?" diye sordum arabacıya.

“Bir şilin, daha fazla vermek istemezseniz tabii!” dedi.

Daha fazla vermek istemediğimi söyledim gayet doğal bir şekilde.

“O zaman bir şilin!” dedi arabacı. “Başım belaya girsin istemem. Onu tanıyorum.”

Gözünü kısıp Bay Jagers’ın adının yazılı olduğu tabelaya baktı ve başını salladı.

O şilinini alıp, arabasına binene ve uzaklaşana kadar -giderken rahatlamış görünüyordu- ben de elimdeki küçük valizle içeri girip Bay Jagers’ın evde olup olmadığını sordum.

Kâtip “Evde değil!” dedi. “Şu anda mahkemesi var. Siz Bay Pip misiniz?”

Ta kendisi olduğumu belirttim.

“Bay Jagers onu odasında beklemenizi söyledi giderken. Ne kadar zaman sonra geri döneceğini söylemedi ama onun zamanı kıymetlidir. Gereğinden fazla orada durmaz.”

Beni arkadaki bir odaya aldı. İçeride kadife takımlı, kısa pantolonlu, tek gözü görmeyen bir bey vardı. Biz onu gazetesini okurken rahatsız edince koluna burnunu sildi.

“Git ve dışarıda bekle Mike!” dedi kâtip.

Rahatsız etmediğimi umduğumu söylüyordum ki kâtip adamı dışarı çıkardı ama bir insanın bu kadar nezaketsizce bir yerden çıkarılışını hiç görmemiştim. Arkasından kürk şapkasını da attı ve beni odaya aldı.

Bay Jagers’ın odası sadece güneş ışığıyla aydınlanıyordu. Kasvetli bir odaydı. Gün ışığı kırılmış bir kafa gibi odaya dağınık bir şekilde, yama gibi yansıyor. Bitişik evler sanki eğilip bana bakıyor gibiydiler. Ortalıkta görmeyi umduğum kadar çok kâğıt yoktu. Eski paslı bir tüfek, kınında bir kılıç, bir sürü garip görünümlü paket ve kutu, rafta iki tane korkunç maske vardı. Bunlar benim görmeyi hiç beklemediğim objelerdi. Bay Jagers’ın yüksek arkalı sandalyesi siyah at kılından yapılmıştı ve çevresinde tabutlarda olduğu gibi sıra sıra pirinç çiviler vardı. Onu sandalyede oturup işaret parmağını müşterilerine sallarken hayalimde canlandırdım. Oda küçük bir odaydı; müşteriler sırtlarını duvara yaslıyor olmalıydılar. Bay Jagers’ın karşısındaki duvarda insanların omuzlarının izi çıkmıştı. Tek gözlü beyin duvara yaslanırken -benim bir müdahalem olmadığı halde- dışarı çıkarıldığını hatırladım sonra.

Bay Jagers’ın sandalyesinin karşısında müşterilere ayrılan sandalyeye oturdum. Odanın kasveti beni çok etkilemişti. Kâtipin de patronuna benzer bir şekilde sanki insanları kötü etkileyecek bir olayı biliyormuş gibi davrandığını düşündüm. “Yukarıda kaç kâtip daha var ve buradakine benziyorlar mı acaba?” diye merak ettim. “Odadaki bu kirli paslı objeler nasıl ve nereden gelmiş acaba buraya?” diye düşündüm. O iki maskenin Bay Jagers’ın ailesinden birilerine ait olup olmadığını; bunları eve koyacağına niye buraya getirdiğini, tozlar ve sineklerle dolu bir yerde tuttuğunu merak ettim ve “Eğer ailesinden birilerine ait iseler böyle hasta görünümlü akrabaları olduğu için şanssız biri!” diye aklımdan geçirdim. Londra’da bir yaz gününü daha önce hiç yaşamamıştım ve muhtemelen sıcak hava ve toz beni çok bunaltmıştı. Ama Bay Jagers’ın kapalı odasında meraklı meraklı beklemeye devam ettim. Ta ki raftaki maskeleri görmeye daha fazla katlanamayıp kendimi dışarı atıncaya dek...

Kâtibe dışarı çıkıp hava alacağımı söylediğimde, çıkınca köşeyi dönüp Smithfield’a gitmemi tavsiye etti. Ben de Smithfield’a⁶ gittim. Bu iğrenç yer yağ ve pislik içindeydi ve her yer kanla kaplıydı. Gördüklerimin üzerime bulaştığını hissettim. O yüzden oradan çıkıp

köşeyi dönerken hızlı hızlı üzerimi silkeledim. Girdiğim sokakta taş bir binanın arkasından Aziz Paul Kilisesi'nin kubbesini gördüm. Yanımdan geçen biri bana o binanın Newgate Hapishane'si olduğunu söyledi. Hapishanenin duvarının yanına gidince yolun, geçen arabaların sesini biraz azaltmak için samanla kaplandığını fark ettim. Dışarıdaki içki, özellikle bira kokan insanların çokluğundan o anda davaların sürmekte olduğunu anladım.

Çevreme bakınırken oldukça pasaklı ve hafiften çakırkeyif bir adliye görevlisi gördüm. İçeri girmek isteyip istemediğimi sordu ve çeyrek şilin verirsem ön tarafta bir yer ayarlayabileceğini söyledi. Oradan cübbesi ve peruğuyla hakimi rahat bir şekilde görebilirmişim. Hakimden korkunç birisiymiş gibi bahsediyordu. En sonunda on sekiz peniye indirdi fiyatı. Bir randevum olduğunu söyleyerek önerisini reddettiğim halde beni avluya götürüp darağacının nereye kurulduğunu, insanların toplu olarak nerede kırbaçlandığını, asılacakların çıkarıldığı Borçlular Kapısı'nı gösterdi ve bunları öyle bir anlatıyordu ki merakım artıyordu onu dinledikçe. Ertesi sabah saat sekizde o korkunç kapıdan dört kişinin sıra halinde gelip asılacağını söyledi. Bu dehşet vericiydi ve Londra hakkında hiç iyi şeyler geçmiyordu aklımdan. Yanımdaki adliye görevlisinin kılık kıyafeti, içinde bulunduğum dehşeti tırmandırıyordu, çünkü adam tepeden tırnağa kendisine ait olmadığı belli olan, bende cellattan ucuza kapattığı fikrini uyandıran giysiler giymişti. Bir şilin verip kurtulayım, dedim.

Ofise gidip Bay Jagers'ın gelip gelmediğini sordum. Daha gelmediğini öğrenince tekrar dışarı çıktım. Bu sefer Küçük Britanya turu yaptım. Bartholomew Çıkmazına girdiğimde bir de baktım ki Bay Jagers'ı bekleyen başkaları da var. Şüpheli kılıklı iki adam gördüm. Konuşurken düşünceli bir halde kaldırım taşlarının arasındaki boşluklardan yürüyorlardı. Yanımdan geçerken biri diğerine "Bunu yapsa yapsa Jagers yapar!" dedi. Bir köşede üç adamla iki kadın ayakta beraber bekliyorlardı. Kadınlardan biri kirli şalına kapanıp ağlıyor, öteki de kendi şalını omuzlarına çekerken "Amelia, Jagers onu savunuyor, daha ne olsun ki?" diyerek onu teskin ediyordu. Orada dolaşırken kırmızı gözlü, kısa boylu Yahudi bir adam girdi çıkmaz sokağa. Yanında kendi gibi bir Yahudi daha vardı. Daha sonra yanındakini bir yere gönderdi. Çok heyecanlı bir hali vardı ve sokak lambasının altında volta atarken bir yandan söyleniyordu, "Ooo Jaggerth, Jaggerth, Jaggerth! Diğerlerini istemem, Jaggerth!" Bu sözler beni derinden etkiledi ve hamime hayranlığım ve nasıl bir kişi olduğuna dair merakım bir kat daha arttı.

Epey bir zaman sonra Bartholomew Çıkmazındaki demir kapıdan Küçük Britanya'ya bakarken Bay Jagers'ın karşıdan bana doğru geldiğini gördüm. Diğer bütün bekleyenler de aynı zamanda gördüler onu ve herkes koşar adımlarla yanına geldi. Bay Jagers, elini omzuma koyup hiçbir şey söylemeden benimle yürürken, peşindekilerle konuşmaya başladı. İlk önce şüpheli kılıklı iki adamla konuştu.

"Şimdi size söyleyecek bir şeyim yok!" dedi Bay Jagers, parmağını onlara doğru sallayarak. "Şu anda bildiğimden daha fazlasını bilmek istemiyorum. Sonuç olarak ne olacağı belli değil şimdi. En başta da böyle söylemiştim. Wemmick'e ödeme yaptınız mı?"

"Parayı bu sabah bulduk efendim!" dedi biri itaatkâr bir tavırla. Diğerleri Bay Jagers'ın yüzüne dikkatle bakıyordu.

"Parayı bulup bulmadığınızı, nereden bulduğunuzu sormuyorum. Wemmick aldı mı?"

“Evet efendim!” dedi ikisi de.

“Çok iyi. O zaman gidebilirsiniz. Bir söz daha söylerseniz davayı bırakırım.”

“Biz düşündük ki Bay Jagers...” dedi adamlardan bir tanesi, şapkasını çıkararak.

“Bunu yapmamanızı söylemiştim!” dedi Bay Jagers. “Düşündünüz! Ben sizin yerinize düşünüyorum, bu yeter. Sizi görmem gerekirse nerede bulacağımı biliyorum. Sizin beni bulmanızı istemiyorum. Tek bir söz daha dinlemeyeceğim.”

Bay Jagers onlara gitmelerini işaret edince iki adam birbirlerine bakarak çekildiler ve sesleri kesildi.

“Size gelince...” dedi Bay Jagers aniden durarak. Şallı iki kadına döndü. Adamlar sessiz sessiz yanlarından ayrıldılar. “Amelia’sınız değil mi?”

“Evet Bay Jagers.”

Bay Jagers, “Burada olmamanız gerektiğini bilmiyor musunuz?”

“Evet efendim. Çok iyi biliyoruz efendim,” dedi ikisi birden.

“O zaman niye geldiniz?” dedi Bay Jagers.

“Bill için efendim!” dedi ağlayan kadın yalvaran bir tonda.

“Neler olduğunu söyleyeyim!” dedi Bay Jagers. “Son bir kez. Bill’in emin ellerde olduğunu siz bilmiyorsunuz ama ben biliyorum. Buraya gelip Bill’le ilgili dırdır etmeye devam ederseniz Bill’in davasını bırakırım. Wemmick’e ödeme yaptınız mı?”

“Evet efendim, tamı tamına ödedik.”

“Çok iyi. O halde yapmanız gerekeni yapmışsınız. Tek bir söz daha söylerseniz Wemmick size paranızı geri verecek.”

Bu korkunç tehdit kadınların hemen yanımızdan ayrılmasına sebep oldu. Heyecanlı Yahudi’den başka kimse kalmamıştı. Yahudi Bay Jagers’ın paltosunun eteklerini birçok kez dudaklarına götürdü konuşmaya başlamadan önce.

“Bu adamı tanımıyorum!” dedi Bay Jagers aynı hiddetle. “Bu ne istiyor?”

“Bay Jaggerth. Habraham Latharuth kardethim nasıl?”

“O kim?” dedi Bay Jagers. “Paltomu bırak.”

Paltoyu bırakmadan önce bir kez daha öperek “Habraham Latharuth’dan tüpheleniyorlar.”

“Çok geç kaldınız!” dedi Bay Jagers. “Mesele kapandı.”

“Aman Allah’ım. Bay Jaggerth!” dedi heyecanlı adam. “Habraham Latharuth’un kartığında olduğunutu tölemeyin.”

“Öyleyim. Mesele kapandı. Yolumdan çekilin!” dedi Bay Jagers.

“Bay Jaggerth! Bir dakika! Bay Wemmick’in yanına birini gönderdim parayı konutmatı için. Bay Jaggerth! Bir taniye! Kartı taraftan bidim tarafa geçertenit paranın lafı olmat. Bay Jaggerth! Bay...!”

Hamim adama aldırmadan yanından geçip gitti. Adam kaldırımında sanki yer sıcakmış gibi tepinip duruyordu. Başka biriyle uğraşmadan ön taraftaki ofise geldik. İçeride kâtipler kürk şapkalı, kadifeli adam vardı.

Katip taburesinden kalkıp Bay Jagers’a yaklaşırken “Bu Mike!” dedi.

Bay Jagers alnına düşen saçları çekiştiren adama dönüp "Adamınız öğleden sonra geliyor değil mi?" dedi.

"Bay Jagers, uzun uğraşlardan sonra işe yarar birini buldum." dedi. Sesi nezleli gibiydi.

"Ne için yemin edecek?"

Mike bu sefer burnunu kürk şapkasına silerek, "Her ne olursa!" dedi.

Bay Jagers birdenbire çok kızdı. Korkarak bakan müşteriye parmağını sallayarak, "Seni daha önce uyarmıştım. Bir daha böyle konuşursan sana gününü gösteririm demiştim. Bunu bana söylemeye nasıl cesaret edersin?"

Müşteri çok korkmuş, aynı zamanda şaşırmıştı da. Hatasının ne olduğunu bilmiyor gibi bir hali vardı.

"Aptal herif!" dedi kâtip kısık sesle, dirseğiyle adamı dürterek. "Yüzüne bunu söylemek zorunda mıydın?"

Hamim ciddi bir ses tonuyla, "Sana soruyorum, son kez soruyorum, buraya getireceğiniz adam ne üzerine yemin edecek?" dedi.

Mike sanki ne söylemesi gerektiği orada yazıyormuş gibi Bay Jagers'ın yüzüne dikkatle bakıyordu. Yavaşça, "Karakteri üzerine ya da o gece onun yanından hiç ayrılmadığının üzerine."

"Dikkatle dinle beni. Bu adamın mesleği ne?"

Mike bir şapkasına, bir yere, bir tavana baktı. Sonra da kâtime... Endişeli bir ses tonuyla cevap vermeden önce bana bile baktı. "Onu şey gibi giydirdik..."

"Ne? Ne yaptınız?" diye kesti Bay Jagers.

Kâtip yine "Aptal herif!" diye söylenip dirseğiyle adamı dürttü.

Mike yine etrafa bakınıp "Saygın bir pastacı gibi giyindi. Bir nevî aşçı gibi."

"Adam burada mı?" dedi hamim.

Mike "Köşede kapının önündeki merdivenlerde bıraktım onu." dedi.

"Pencerenin önüne gelsin de onu göreyim."

Kastettiği pencere ofisin penceresiydi. Üçümüz de pencereye yaklaştık ve müşterinin yanındaki katil tipli uzun boylu adamı gördük. Üzerinde beyaz ketenden bir takımla başında kâğıt bir şapka vardı. Bu şekerci kılıklı adamda ciddi bir görüntüden eser yoktu. Gözü morartılmış ama iyileşmeye başlamış, morartının rengi yeşile dönmüştü. O kısım pudralanmıştı.

"Derhal tanığını buradan götürmesini söyle!" dedi hamim, kâtime. "Ve böyle bir adamla gelmek ne demek oluyormuş bir soruver." Yüzünde tiksinti ifadesi vardı.

Daha sonra beni kendi odasına götürdü. Ayakta sandviçini yiyip beyaz şarap içerken benim için neler ayarladığından bahsetti. Barnard'ın hanına, genç Bay Pocket'ın dairesine gidecektim. Benim için oraya bir yatak gönderilmişti. Pazartesi gününe kadar Bay Pocket'la kalacaktım. Pazartesi günü babasının evine gidecektik beraber ki, ben orada kalıp kalamayacağıma karar vereyim. Ayrıca harçlığımın ne kadar olduğu da söylendi. Oldukça fazlaydı harçlık. Çekmecesinden kıyafetlerimi ve bana lazım olabilecek her şeyi dükkânlarından alabileceğim esnafın kartlarını çıkarttı. Hamim, "Maddi imkânların fazlasıyla iyi olacak Bay Pip!" dedi. Elindeki beyaz şarap şişesinden gelen koku bir fıçıdan

geliyormuş gibi ağırdı. Aceleyle içerek rahatlamaya çalışırken, "Ama faturalarını bu sayede kontrol etme imkanım olacak. Kuralları ihlal edersen seni uyarma şansım da olacak böylece. Elbette arada bir hata yapacaksın ama bu benim suçum değil."

Duyduklarımdan cesaretlenererek Bay Jagers'a "Araba çağırabilir miyim?" diye sordum. Gerek olmadığını, gideceğim yere çok yakın bir mesafede olduğumuzu ve Wemmick'in beni eğer istersem oraya götürebileceğini söyledi.

Wemmick'in yan odadaki kâtip olduğunu o zaman anladım. Yokluğunda onun işine bakması için üst kattan bir kâtip çağırıldı. Hamimin elini sıktıktan sonra onunla birlikte sokağa çıktım. Dışarıda bekleyen başkaları vardı ama Wemmick soğuk ve kararlı bir sesle, "Size söyledim. Bir yararı yok. Sizinle konuşmayacak!" dedi ve hemen onların yanından uzaklaşıp yan yana yürümeye başladık.

Yirmi Birinci Bölüm

Giderken dikkatle Bay Wemmick'i inceledim. Gün ışığında nasıl biri olduğunu görmek istemiştım. Kısa boylu, köşeli yüzlü, yüzünde ifadesi olmayan biriydi. Yüzünün ifadesi bir marangoz kalemiyle özentisiz bir biçimde alınmış gibiydi. Yüzüne gamze yapılmak istenmişti sanki ama tutturulamamış, çizikler birer çentik olmaktan öteye gidememişti. Marangoz kalemiyle burnu düzeltmek için üç dört kez teşebbüs edilmiş ama bir sonuca varılamamıştı. Kırıksık keten takımlarına bakıp bekar olduğu çıkarımını yaptım. Birçok yakınıni kaybetmişti anlaşılın. Dört tane yas yüzüğü; söğüt ağacının yanında, üstüne ayaklı bir kap konan bir mezarın başında ağlayan bir kadını resmeden bir de broşu vardı. Saatinin zincirine takılı yüzükler ve mühürlere de dikkat ettim; kaybettiği arkadaşlarını hatırlatan objelerdi onlar. Parıldayan gözleri vardı Bay Wemmick'in. Küçük, dikkatli ve siyah... Ve ince dudakları, geniş bir ağızı... Sanırım bunlara kırk ila elli yıl arasında bir süredir sahipti.

"Demek daha önce Londra'ya hiç gelmediniz?" dedi Bay Wemmick.

"Hayır!" dedim.

"Ben de bir zamanlar burada yeniydım!" dedi Wemmick. "Çok uzun zaman önceydi."

"Artık iyice alıştınız mı buraya?"

"Evet!" dedi Bay Wemmick. "Artık her şeyini öğrendim."

"Kötü bir yer mi burası?" diye sordum. Niyetim bir şey sormak değil, konuşmuş olmak için konuşmaktı.

"Londra'da dolandırılma, soyulma ve de öldürülme ihtimaliniz var. Ama bunları yapacak olan adam her yerde bulunur."

"O insanlarla başınız pek hoş değil galiba!" dedim.

"Ondan değil de, menfaatleri varsa her şeyi yapar onlar!" dedi Bay Wemmick.

"Bu çok kötü işte!" dedim.

"Öyle mi düşünüyorsunuz? Ben de aynı fikirdeyim." dedi Bay Wemmick.

Şapkasını başının arkasına atmış, tam karşıya bakıyor, etrafında dikkate değer hiçbir şey yokmuş gibi yürüyordu. Mekanik bir gülümseme ifadesi vardı dudaklarında. Holborn

Tepesi'ne çıktığımızda bunun yapay bir gülümseme olduğunu, aslında hiç gülmediğini anlamıştım.

"Bay Matthew Pocket'ın nerede yaşadığını biliyor musunuz?" diye sordum Bay Wemmick'e.

Başını sallayarak, "Evet!" dedi. "Hammersmith'de. Londra'nın batısında."

"Uzak mı?"

"Sayılır. Beş mil kadar uzakta."

"Onu tanıyor musunuz?"

"Çok meraklı birisiniz!" dedi. Bana bakışlarında onaylayıcı bir ifade vardı. "Evet tanıyorum, tanıyorum."

Bu sözleri söylerken sesinde toleransla karışık hafiften bir aşağılama vardı ve bu ton beni huzursuz etmişti. Bir an önce bu havadan uzaklaşmak için "Ne zaman varırız acaba?" diye etrafa bakınıyordum ki Barnard'ın hanına geldiğimizi söyledi. Huzursuzluğum oraya gidince de azalmadı. Ben orayı Barnard adında birinin işlettiği bir otel sanıyordum. Halbuki pislik içinde ve kötü kokular yayan izbe bir yerdi.

Bu sığnağa benzeyen yere kötü bir kapıdan girdik. Mezarlığa benzeyen düz bir alana açılıyordu kapı. O zamana kadar gördüğüm en çirkin ağaçların, serçelerin, kedilerin ve evlerin -yarım düzine kadar ev vardı- orada olduğunu düşündüm. Odaların pencereleri ve perdeleri rezaletti. Saksılardaki çiçekler kurumuş kalmış, camlar çatlamıştı; her yer toz içindeydi. Bu arada "KİRALIK KİRALIK KİRALIK" yazıları her yerden, sanki oraya benden önce kimse gitmemiş gibi boş odalardan bana bakıyordu. Sanki Barnard'ın ruhunun intikam isteği orada kalanların ağır ağır intihar etmesi ve karga tulumba, herhangi bir seremoni olmadan taşların altına gömülmesiyle yavaş yavaş yatışıyordu. Barnard'ın yeri kurum ve duman kaplıydı; tepesinde küller vardı ve burası sadece bir toz yuvası olabilirdi. Görme duyumun ötesinde kuru kuru çürüyen, yaş halde çürüyen, ihmal edilmiş çatı katındaki ve kilerdeki sessizce çürüyen her şey -kokuşmuş fareler, böcekler- koku alma duyumu etkiliyor; hep birlikte bana "Barnard'ın Karışımını Dene" diyordu.

Büyük beklentilerimin ilk günü bu kadar kötüydü işte... Memnuniyetsizliğimi gösterir bir şekilde Bay Wemmick'e baktım. O bu bakışımı yanlış yorumlayarak, "Burası size kasabanızı hatırlattı değil mi? Ben de öyle hissetmişim." dedi.

Köşeye doğru yürüyüp bir merdivenden -sanki yıkılacakmış da üst katta kalanlar aşağı inmelerine gerek kalmadan kendilerini aşağıda bulacaklarmış gibiydi- çıktık ve en üst katta kapısında "BAY POCKET, JR⁷" yazan bir odanın önünde durduk. Mektup kutusuna, "Hemen dönüyorum!" yazılı bir not iliştilmişti.

"Bu kadar erken geleceğinizi tahmin etmedi büyük ihtimalle. Sizin için yapacağım bir şey var mı?"

"Hayır, teşekkür ederim." dedim.

"Harçlığınızı benden alacağınızdan bol bol görüşeceğiz bundan sonra. İyi günler!" dedi Bay Wemmick.

"İyi günler."

Elimi kaldırdım ve Bay Wemmick ilk başta bir şey istediğimi sandı. Ondan sonra hatasını

anlayarak,

“Anladım! El sıkma alışkanlığınız var, öyle değil mi?” dedi.

Londra’da bu âdetin demode olduğunu düşündüm. Şaşırılmışım ama soruya “Evet!” diye cevap verdim.

“Ben ne zamandır yapmıyorum!” dedi Bay Wemmick. “Uzun zamandır ilk defa... Tanıştığımıza çok memnun oldum. İyi günler.”

El sıkışıp ayrıldığımızda merdiven başındaki camı açayım derken pencere giyotin gibi aşağı indi. Az daha kafama iniyordu. Neyse ki o kadar çabuk olmuştu ki bu, daha başımı dışarı çıkarmaya fırsat bulamamıştım. Ucuz kurtulmuşum; o yüzden hanın sisli manzarasını seyretmek için camı kaplayan pisliğin arasından dışarıya bakmak bana iyi gelmişti. Hüzünle dışarı bakarken, Londra’nın çok abartıldığını söyledim kendi kendime.

Bay Pocket’in “hemen” anlayışı benimkine uymuyordu. Yarım saat camdan dışarı baktıktan ve pis pencerelere birçok kez adımı yazdıktan sonra çıldırma noktasına gelmişim ki, merdivende ayak sesleri duydum. Yukarı çıktıkça önce şapkasını, sonra başını, boyunbağını, yeleşini, pantolonunu, botlarını gördüm. Kıyafetleri benim üzerimdekilerin ayarındaydı. Koltuk altlarına kese kâğıtları sıkıştırmıştı. Bir elinde de ufak bir sepet çilek vardı. Nefes nefese kalmıştı.

“Bay Pip?” dedi.

“Bay Pocket?” dedim ben de.

“Tüh!” dedi. “Çok özür dilerim. Sizin oralardan öğleden sonra bir arabanın kalkacağını duymuştum. Onunla gelirsiniz sandım. Aslına bakarsanız, sizin için dışarı çıktım ben. Bu bir mazeret sayılır mı bilmiyorum ama... Köy yerinden geldiğiniz için yemekten sonra biraz meyve yemek istersiniz diye düşündüm. Meyvenin iyisini almak için de Covent Garden pazarına gittim.”

O an yalnızca benim bildiğim bir sebepten ötürü gözlerim dışarı fırlayacak zannettim. İlgisinden ötürü belli belirsiz teşekkür ettim ve bunun bir rüya olduğunu düşünmeye başladım.

“Tüh! Kapı da açılmıyor!” dedi Küçük Bay Pocket.

Koltuğunun altındaki meyveleri sıkıştırıp sularını çıkararak kapıyı açmaya çalışıyordu ki, elindekileri tutmak için neredeyse yalvardım. İstemeyerek de olsa gülümseyerek onları bana verdi ve kapıyla sanki vahşi bir hayvanla boğuşuyormuş gibi boğuşmaya başladı. Sonunda kapı o kadar aniden açıldı ki o benim üzerime, ben de karşı kapıya düştüm. Bunun üzerine ikimiz de gülmeye başladık. Ama benim gözlerim hâlâ yerinden fırlayacak gibiydi ve “Bu bir rüya olmalı!” diye düşünüyordum.

“Lütfen içeri girin!” dedi Bay Pocket. “Siz önden buyurun. Burada pek eşyam yok; ama umarım elimizde olanlarla pazartesi gününe kadar idare edebilirsiniz. Babam bir süre onunla değil de benimle vakit geçirmenizin daha iyi olacağını düşündü. Belki benimle Londra’da gezmek istersiniz. Size Londra’yı tanıtmak çok hoş olacak, eminim. Yiyeceklere gelince, beğenirsiniz umarım çünkü buradaki bir lokantadan getirteceğiz. Bu sizin hesabınıza yazılacakmış; Bay Jagers’in direktifleri o yönde. Kaldığımız yere gelince, çok ahım şahım bir yer sayılmaz. Ben kendi paramı kendim kazanıyorum ve babamın bana verecek parası yok. Olsaydı da almamam gerekirdi zaten. Bu bizim oturma odamız.

Gördüğünüz gibi sandalyeler, masalar ve bir halı var. Masa örtüsü ve kaşıklar lokantadan geldi. Bu benim küçük yatak odam. Biraz rutubetlidir ama zaten Barnard'ın hanı rutubetlidir. Bu sizin yatak odanız. Eşyalar sizin için kiralandı. İhtiyacınızı karşılar diye düşünüyorum. Eğer bir şey isterseniz gidip alabilirim. Diğer odalar boş. İkimiz yalnız kalacağız ama kavga etmeyiz, emin olun. Hay Allah! Özür dilerim. Meyveleri size taşıyorum hâlâ. Bırakın da onları alayım. Çok utandım!”

Bay Pocket'ın karşısında duruyordum. İlk kese kâğıdını, sonra ikincisini verdim ve benim gözlerimdeki ifade onda da belirdi.

“Aman Allah'ım! Siz bahçedeki çocuksunuz!”

“Siz de solgun benizli genç beysiniz!”

Yirmi İkinci Bölüm

Soluk benizli gençle ben Barnard'ın Hanı'nda bir süre öylece kalakaldıktan sonra kahkahalarla gülmeye başladık. “Demek o sendin!” dedi. Ben de “Demek o sendin!” dedim. Sonra durup tekrar gülmeye başladık. Elini uzatarak, “Onlar geçmişte kaldı. Seni o kadar çok hırpaladığım için beni affetme büyüklüğünü gösterirsin umarım!” dedi.

Söylediklerinden anladığım kadarıyla Bay Herbert Pocket (soluk benizli genç adamın ismi Herbert'tı) hâlâ yapmak istediğiyle yaptığını karıştırıyordu. Elimi uzattım, sıcak bir tokalaşmaydı.

“Daha o zaman başına talih kuşu konmamıştı değil mi?” dedi Herbert Pocket.

“Hayır!” dedim.

“Çok yeni olduğunu duydum bu olayın. Ben de o zamanlar böyle bir talih kuşunun peşindeydim.”

“Gerçekten mi?”

“Evet. Bayan Havisham beni yanına çağırtmıştı. Beni sevip sevmeyeceğini görmek istedi. Ama kanı ısınmadı bana bir türlü; her şeye rağmen olmadı işte!”

Buna şaşırduğımı söylememin kibar bir davranış olacağını düşündüm.

Herbert gülerek, “Acı ama gerçek!” dedi. “Evet, o ziyaret bir deneme ziyaretiydi ve iyi gitseydi ben de istediğimi alacaktım. Anlarsın işte Estella'yla...”

“Anlamadım!” dedim ani bir çıkış yaparak.

Konuşurken meyve tabağı hazırlıyordu. O da dikkatini bölüyordu. O yüzden cümlesini bitirmemişti. “Nişanlanacaktık!” diyerek açıkladı. Hâlâ meyveyle meşguldü. “Sözlenmek mi nişanlanmak mı, her neyse...”

“Hayal kırıklığının üstesinden nasıl geldin?” diye sordum.

“Peh! Kafaya takmadım ki hiç! Uyuzun teki!”

“Bayan Havisham mı?”

“O da öyle aslında ama Estella'yı kastettim. O kız abartı derecede katı, burnu havada ve karpisli. Bayan Havisham onu erkek cinsinden intikam alabilmek için özel olarak yetiştirmiş.”

“Bayan Havisham'ın nesi oluyor?”

“Hiçbir şeyi. Evlat edinmiş onu!” dedi.

“Erkeklerden niye intikam alsın ki? Ne intikamı bu?”

“Aman Allah’ım! Pip! Bilmiyor musun?”

“Hayır!” dedim.

“Bu uzun bir hikâye. Yemekte anlatırım. Şimdi izin ver ben sana soru sorayım. O gün oraya nasıl geldin?”

Nasıl gittiğimi söyledim. Ben bitirene kadar dikkatle dinledi; sonra bastı kahkahayı. Daha sonra canımın çok acıyıp acımadığını sordu. Ben aynı soruyu ona sormadım, çünkü cevabın ne olduğunu biliyordum.

“Bay Jagers hamin anladığım kadarıyla!” diye devam etti.

“Evet.”

“Biliyorsun o Bayan Havisham’ın işlerini yürüten kişi. Avukatı da aynı zamanda. Bayan Havisham ona herkesten çok güvenir.”

Bu konuşmaların bizi tehlikeli konulara götürdüğünü sezmiştim. Bay Jagers’ı Bayan Havisham’ın evinde onunla kavga ettiğimiz gün gördüğümü, ondan sonra hiç görmediğimi ve Bay Jagers’ın beni o gün orada gördüğünü hatırlamadığını düşündüğümü söyledim.

“Özel öğretmen olarak babamı tavsiye etmekle büyük bir iyilik etmiş. Teklifi iletmek için babamı ziyaret etmiş. Tabii ki babamı Bayan Havisham bağlantısından dolayı tanıyor. Babam Bayan Havisham’ın kuzenidir ama bu yakın bir ilişkileri var demek değil. Aristokrat kalıplarının dışında biridir ve Bayan Havisham’ın suyuna gitmez pek.”

Herbert Pocket’in konuşmalarında insanı kendine çeken bir dürüstlük ve yalınlık vardı. O zamana kadar her bakışı ve konuşmasındaki her bir ton sır tutmaya ve gizli kapaklı işler çevirmeye olan kabiliyetsizliğini bu kadar açığa vuran birini görmemişim. Sonra da böyle biri karşıma çıkmadı zaten. Onda umut vaat eden bir şeyler vardı ama aynı zamanda asla çok başarılı ya da zengin biri olmayacağına dair ipuçları vardı halinde ve konuşmalarında... Bu nasıl oluyordu bilmiyorum. Onunla konuşmaya başlar başlamaz böyle bir kaniya vardım. Daha yemeğe bile oturmamıştık, ama nasıl oldu da böyle hissettim bilemiyorum.

Hâlâ solgun benizli bir genç adamdı. Enerjik gibi görünse de bezgin bir hali vardı aslında. Fazla bir kuvveti yok gibi görünüyordu. Yakışıklı olduğu söylenemezdi; yakışıklılıktan öte bir şeyler vardı onda: Oldukça neşeli ve içtendi. Vücudu biraz biçimsizdi -ben fizik olarak iyi sayılırdım- ama her zaman böyle zayıf ve genç kalacakmış gibi görünüyordu. Bay Trabb’in bana diktiği takım onun üzerinde nasıl dururdu bilemeyeceğim ama o eski kıyafetleri benim yeni kıyafetleri taşıdığımdan çok daha iyi taşıyordu.

O çok konuşkan olduğundan benim çekingenliğimin yeni kurulan arkadaşlığımıza gölge düşüreceğini düşündüm. Ben de o yüzden kendi hikâyemi anlatmaya başladım. Özellikle bana gizlice yardım edenin kim olduğunu çok merak ettiğimin üstünde durdum. Köyde, bir demirci ustasının yanında yetiştiğim için görgü kurallarından pek haberdar olmadığımı; nerede nasıl davranmam gerektiğini söylerse ya da yanlış bir davranışımı görüp beni uyarırsa çok memnun olacağımı belirttim.

“Memnuniyetle!” dedi. “Bence pek ihtiyaç hissetmeyeceksin ama... Çoğunlukla beraber

olacağız ve aramızda gereksiz bir mesafe olmasını istemem. Bana bir iyilik yapıp ilk isimle hitap eder misin? Herbert de.”

Teşekkür ettim ve öyle diyeceğimi söyledim. Benim ismimin de Philip olduğunu söyledim.

Gülerek, “Philip ismini sevmem pek!” dedi. “Okuma kitaplarındaki ders verici hikâyelerin kahramanını hatırlatıyor. Hani o kadar tembelmiş ki gidip havuza düşmüş, o kadar şişmanmış ki gözünü açamazmış; o kadar aç gözlüymüş ki fareler yiyene kadar pastasını saklamış; kuş yuvalarını o kadar merak ediyormuş ki yakınlarda yaşayan aylara yem olmuş. Senin ismin ne olsaydı güzel olurdu söylememi ister misin? Hem sen daha önce demircilik yapmışsın. İkimizin arasında bir uyum da var. Senin için bir sakıncası yoksa...”

“Senin söylediğin hiçbir şeyin benim için sakıncası olmaz.” dedim. “Ama neden bahsettiğini anlamadım.”

“Handel ismine ne dersin? Handel’in müthiş bir eseri var, ‘Uyumlu Demirci’ adında.”

“Hoşuma gider bu.”

“O zaman sevgili Handel, yemek yiyelim şimdi. Baş köşeye sen geç, çünkü bu yemek senden!” dedi.

Ben baş köşeye geçmedim; o oturdu oraya. Karşısına da ben oturdum. Güzel ve mütevazı bir akşam yemeğiydi. Gerçi bana o zaman ziyafet gibi gelmişti. Kimseye bağlı değildik; yanımızda büyükler yoktu ve Londra’daydık. Bay Pumblechook’un sözünü ettiği lüks içinde olsak da -her şey lokantadan gelmişti- sofrayı kuran kişinin gezgin ruhlu olmasıyla alâkalı olarak oturma odası dağınık bir yerdi. Koltuktaki erimiş tereyağı, kitaplığın üstündeki ekmek, kömür tenekesinin içindeki peynir ve yan odada akşam istirahat çekildiğimde bulduğum yağları donmuş haşlanmış tavuk... Bunların hepsi ziyafetimizi daha eğlenceli kılıyordu. Hem beni izleyen bir garson da yoktu çevrede. Keyfimi kaçırarak hiçbir şey yoktu.

Yemeğe başlayalı epey bir zaman geçmişti ki Herbert’a Bayan Havisham’la ilgili bildiklerini bana anlatacağına söz verdiğini hatırlattım.

“Haklısın!” dedi. “Hemen başlayacağım. Yalnız daha önce Londra’da bıçağı bir kazaya sebebiyet vermemek için ağızımıza almadığımızı söyleyeyim. Çatalı da ağızımıza gerektiğinden fazla sokmuyoruz. Belki çok da lazım değildi bunu söylemem ama diğerleri nasıl yapıyorsa öyle davranmak iyidir bence. Ayrıca, kaşık da üstten değil de alttan tutulur genelde. Bunun iki faydası vardır. Ağıza daha kolay götürebilirsin kaşığı -ki esasında amaç bu zaten- bir de sağ dirseğın açılan istiridyelere benzemez.”

Bunları o kadar dostâne bir üslupla söyledi ki ikimiz de güldük ve hemen hemen hiç utanmadım.

Devam etti. “Şimdi, gelelim Bayan Havisham’a. Bayan Havisham -biliyorsundur zaten- şımarık bir çocukmuş. Annesi o daha bebekken ölmüş ve babası ondan hiçbir şeyi esirgememiş. Babası bir kasaba beyefendisiymiş ve bira imalatçısıymış. Bira imalatçısı olmak nasıl oluyor da bu kadar kıyak bir iş oluyor onu bilemiyorum ama şurası bir gerçek ki hem bir aristokrat hem de bir pastacı olamamak gibi, hem en âlâsından aristokrat hem de biracı olunabiliyor. Örneklerini çok görürsün burada.”

“Yine de bir beyefendi birahane açmaz değil mi?” diye sordum.

"Asla!" dedi. "Ama birahaneye gider, o ayrı. Neyse, Bay Havisham çok zengin ve kibirliymiş. Bayan Havisham da öyle."

"Bayan Havisham tek çocuk muymuş?" dedim.

"Bir dakika. Onu söyleyecektim ben de. Hayır, tek çocuk değil. Bir üvey erkek kardeşi varmış. Babası gizlice evlenmiş, aşçısıyla sanırım."

"Kibirli demiştin."

"Handel'ciğim, öyle zaten. İkinci karısıyla gizlice evlenmiş, çünkü çok kibirliymiş. Kadın bir süre sonra ölmüş. Anladığım kadarıyla adam karısı öldükten sonra kızına tekrar evlendiğini söylemiş. Sonra oğlu da evin bir parçası olmuş. Senin de bildiğin o evde yaşamış o da. Büyüyüp de genç bir delikanlı olunca zapt edilmesi güç, har vurup harman savuran, sorumsuz biri olmuş çıkmış. Sonunda babası onu mirasından men etmiş, ama ölmeden önce yumuşamış. Bayan Havisham'a bıraktığı kadar olmasa da ona da epey yüklü bir miras bırakmış. Bir bardak şarap daha alsana. Bunu söylediğim için kusuruma bakma ama insanlar bardağın içindekini bitirmek için bu kadar kafalarına dikmiyorlar."

Ben onu ilgiyle dinlerken bu söylediğini yapıyordum. Teşekkür edip özür diledim. "Önemli değil!" dedi.

"Bayan Havisham artık bir varis ve birçoğları için büyük bir kısmetmiş haliyle. Üvey kardeşinin yeteri kadar parası varmış ama o kadar borca girmiş, o kadar çılgıncasına harcamalar yapmış ki parası hemen bitmiş. İkisinin arasındaki farklılıklar babayla oğul arasındaki farklılıklardan daha çokmuş. Adamın içten içe Bayan Havisham'a dış bilemediği söyleniyor. Sebebi de babasını kendisine karşı kıskırtmasıymış. Şimdi esas meseleye geldik. Pardon, yine konuyu dağıtmak gibi olacak ama Handel, peçete bardağın içine konmuyor."

Niye öyle bir şey yaptım, hiçbir fikrim yok. Sadece birdenbire kendimi, peçeteyi bardağın içine tıktırırken bulduğumu biliyorum. Yine teşekkür edip özür diledim, o da "Hiç önemli değil!" dedi.

"Daha sonra yarışlarda, balolarda, mümkün olan her yerde Bayan Havisham'a ilan-ı aşk eden bir adam peyda olmuş. Bu bahsettiğim olaylar biz doğmadan önce olduğu için -en aşağı bir yirmi beş senesi var- ben bu adamı hiç görmedim ama babamdan duyduğum kadarıyla gösteriş meraklısı bir adammış. Babam onun hakkında -cahil insanlar ya da sadece dış görünümüne itibar edenler dışında- kimsenin bir beyefendi olduğu hükmüne varamayacağını söyler. Çünkü ona göre kalbi asil olmayanın davranışlarının asaletinin bir hükmü yoktur. "Ne kadar cila sürersen sür ağacın damarlarını saklayamazsın; sen cilayı sürdükçe damarlar kendini belli eder." der. İşte bu adam Bayan Havisham'ı adım adım takip etmiş ve ona bağlılık sözleri vermiş. Bence o zamana kadar kimseden etkilenmemişti. O yüzden onu deli gibi sevdi. Hiç kuşkusuz onu idolleştirmişti. Adam onun sevgisini çok sistemli bir şekilde kullanmış. Ondan yüklü miktarda paralar almış; imalâthanenin kardeşine ait olan hissesini hak ettiğinden çok daha fazla bir paraya satın almaya ikna etmiş. Sebep olarak da evlendiklerinde kocası olarak bütün hepsini tek başına idare etmek istemesini göstermiş. Senin hamin o zaman Bayan Havisham'ın işlerine bakmıyormuş. Bayan Havisham ondan başka herhangi birinden tavsiye almayacak kadar gururlu ve âşıkmiş. Akrabaları fakir ve fırsat düşkünümüştü. Babam hariç. Babamın

da maddi imkanları yetersizmiş ama kıskanç veya tembel bir insan değilmiş. Bütün akrabaların içinde babam en bağımsızca konuşanı olduğundan Bayan Havisham'a bu adam için hak ettiğinden çok fazlasını yaptığını ve onun sözünden çıkmadığını söyleyerek onu uyarmış. Bayan Havisham bu sözler üzerine küplere binip onun yanında babamı evden kovmuş. Babam o günden sonra bir daha onu görmemiş."

Bayan Havisham'ın "Matthew ben ölünce gelip, şu masaya yatırıldığımda beni göreceksin." demesi aklıma geldi. Herbert'a babası Bayan Havisham'a karşı çok mu katı, diye sordum.

"Ondan değil de.." dedi. "Evlenmek istediği adamın yanında babamın kendi çıkarı zedelendi, hayal kırıklığına uğradı diye, öyle bir tavır içine girmekle suçlamış. Eğer babam şimdi onun yanına gidecek olsa Bayan Havisham'ı haklı çıkaracakmış gibi gelir, babama bile. Hatta Bayan Havisham'a bile. Tekrar o adama dönelim de hikâyeyi bitirelim. Düğün günü belirlenmiş, gelinlikle damatlık alınmış, balayında gidilecek yer ayarlanmış, davetiyeler gönderilmiş ama düğün günü damat gelmemiş. Ondan bir mektup gelmiş."

Ben araya girerek, "Hazırlandığı sırada, dokuza yirmi kala mı almış mektubu?" diye sordum.

Herbert başını sallayarak, "Tam o saatte işte. Ondan sonra bütün saatleri durdurmuş. O mektupta acımasızca bu evliliğin gerçekleşmeyeceğinin söylenmesi dışında ne yazıyordu sana söyleyemeyeceğim, çünkü ben de bilmiyorum. Çok kötü hasta olup yataklara düştükten sonra iyileşince evi harabeye çevirmiş. Ondan sonra da bir daha gün ışığının içeri girmesine izin vermemiş."

Bir müddet durup düşündükten sonra "Hikâyeye bundan ibaret yani?" dedim.

"Benim bildiklerim bu kadar. Aslına bakarsan çok fazla şey bildiğim bile söylenebilir, çünkü bütün duyduklarımı birleştirip hikâyeyi tamamladım kafamda. Babam hep bu konulardan uzak durur. Bayan Havisham beni evine davet ettiğinde bile bilmem gerekenler dışında hiçbir şey anlatmamıştı. Aaa şimdi hatırladım! Önemli bir noktayı atlamışım. Güvendiği adamın üvey kardeşiyle işbirliği içinde olduğu söyleniyor. Aralarında gizli bir anlaşma varmış ve bütün kârı paylaşmışlar."

"Niye onunla evlenip bütün mallara konmadığını merak ettim." dedim.

"Belki evliydi. Belki de ona acı çektirmek kardeşinin planının bir parçasıydı. Orasını bilemeyeceğim."

Biraz daha düşünüp, "E, peki o iki adama ne olmuş sonra?" dedim.

"Olabilecek en rezil hallere düşmüşler; mahvolmuşlar."

"Hayattalar mı şimdi?"

"Bilmiyorum."

"Biraz önce Estella'nın Bayan Havisham'la kan bağı olmadığını, evlatlığı olduğunu söyledin. Ne zaman evlat edinmiş?"

Herbert omuzlarını salladı. "Ben Bayan Havisham'ın adını duydum duyulmuş Estella onunla birlikte. Daha fazlasını bilmiyorum." deyip konuyu kapattıktan sonra "Artık benim bildiğim her şeyi sen de biliyorsun. Bu konuda bir farkımız kalmadı." dedi.

"Sen de benim bildiğim her şeyi biliyorsun!" dedim.

"Sana inanıyorum. Bizim aramızda anlaşmazlık ya da çekişme olamaz. Bu olanakları

sana sunan kişinin senin onu bulmaya çalışmamanı istediğini biliyorum. Bu kuralla ilgili olarak şunu bilmeni isterim; ne ben ne de ailemden herhangi biri bu kuralı ihlal edecek bir davranışta bulunmayacak.”

Bunu o kadar içtenlikle söyledi ki, yıllarca babasının evinde kalacak olsam da bu konunun orada kapandığını hissettim. Ama aynı zamanda bu söylediklerini öyle anlamlı bir şekilde söyledi ki bana serveti bırakanın Bayan Havisham olduğunu anladığımı hissettim. O da benim gibi düşünüyordu.

Arada hiçbir pürüz kalmaması için bu konuya girmişti; sonradan ben bunu öyle yorumladım. O konuyu da hallettiğimiz için çok rahatlamıştık. Neşemiz yerine gelmişti, sıcak bir sohbe başladık. Sohbet esnasında mesleğinin ne olduğunu sordum. “Ticaretle uğraşıyorum. Gemi sigortacıyım.” dedi. Sanırım benim dışarıya bakıp gemi aradığımı fark etti ki ekledi: “Şehir merkezinde.”

Gemi sigortacılarının çok önemli ve zengin insanlar olduklarını düşünürdüm o zamana kadar. Karşımdaki bu genç sigortacının sırtını yere getirdiğimi, gözünü morarttığımı, sorumluluklarla dolu başını yarıdığımı düşünmeye başladım. Ondan sonra da aklıma yine Herbert Pocket’in hiçbir zaman zengin olamayacağı fikri geldi.

“Paramı sadece sigortaladığım gemilere yatıramam. Hayat sigortası hisselerinden de satın alacağım. Madencilikle de uğraşacağım. Bunların hiçbirisi benim birkaç ton ağırlığında bir gemiyi kiralamama engel değil.” Arkasına yaslanarak, “Sanırım Batı Hindistan’dan ipek, şal, baharat, boya, ilaç ve kıymetli ağaç getirme işine gireceğim. İlginç bir ticaret yolu bence.” dedi.

“Çok fazla kâr var mı?” diye sordum.

“Hem de nasıl!” dedi.

Hakkındaki fikirlerimde yine kararsızlığa düştüm. “Onun benim hayallerimden daha büyük hayalleri var.” diye düşündüm.

“Batı Hindistan’dan ayrıca şeker, tütün ve de rom getirmeyi düşünüyorum.” dedi baş parmaklarını ceketinin cebine sokarak. “Seylan’dan da fildişi getireceğim.”

“Çok fazla gemin olacak.” dedim.

“Şahane bir filo!” dedi.

Yapacağı işlerin büyüklüğünden oldukça etkilenmiştim. Sigortaladığı gemilerin ticaret amacıyla nereye gittiklerini sordum.

“Daha sigorta işine başlamadım. Piyasayı inceliyorum.” dedi.

Bu piyasayı inceleme işi Barnard’ın Hanı’na daha uygun gelmişti. “Haaa!” dedim, ona inandığımı vurgulayan bir tonla.

“Bir hesap dairesinde çalışıyorum ve piyasayı inceliyorum.”

“Hesap dairesi kârlı mı?” diye sordum.

“Karşımdaki genç adam için kârlı mı diye soruyorsun değil mi?” dedi soruma cevaben.

“Evet, senin için.”

“Aslında hayır. Hayır, benim için kârlı olduğu söylenemez.” Bunu kafasında hesaplar yapıyormuş gibi söylemişti. “Direkt olarak bir kazanç söz konusu değil. Şöyle ki, oradan para almıyorum ve kendi kendime geçinmek zorundayım.”

Bu durum gerçekten de kârlı değildi ve başımı iki yana sallayıp böyle imkânlarla kendisine gerekli olan sermayeyi toplayamayacağını ima ettim.

“Ama olay şu...” dedi Herbert Pocket. “Piyasayı gerçekten de görüyorsun. Bu işin en önemli kısmı. Hesap dairesindeyim, dediğim gibi ve piyasayı takip edebiliyorum.”

Hesap dairesinde olmayınca piyasa incelenememiş gibi konuşması ilginç gelmişti. Ben yine de sessizce arkadaşımı onaylamayı tercih ettim.

“Sonra, dışarı açılmanın yolunu bulursun. O yola sıkıca tutunup sermayeni bulursun ve olay bitmiştir! Sermayeni bulunca yapacak tek bir şey kalır geriye, o da parayı işletmek.”

Bu tavrı o gün bahçede karşılaşmamızdaki tavrına çok benziyordu. Bu parasızlığın üstesinden gelmesi, o günkü yenilginin üstesinden gelmesini andırıyordu. Bana öyle geliyordu ki hayatın ona vurduğu silleleri benim yumruklarımı nasıl karşıladıysa öyle karşılıyordu. Odasında acil ihtiyaçların haricinde doğru dürüst hiçbir şey yoktu. Düzgün olan her şey benim için lokantadan ya da başka bir yerden getirilmişti.

Yine de kafasında işleri halledip hayalinde zengin olduğu için o kadar mütevazı bulmuştum ki onu bu zenginlik onu şişirmedeği için ona karşı minnettar hissetmiştim kendimi. Bu onun iyi yönlerinden biriydi. İyi bir dostluk doğmuştu aramızda. Akşam olunca yürüyüşe çıktık. Tiyatroyu yarı fiyata⁸ seyrettik. Ertesi gün Wesminster Abbey Kilisesi'ne gittik. Öğleden sonra parklarda yürüdük. “O kadar atın nalını kim yapıyor acaba?” diye merak ettim ve “Keşke Joe yapsa!” diye aklımdan geçirdim.

O pazar Joe'yla Bidy'yi en son gördüğümün üzerinden aylar geçmiş gibiydi. Onlarla aramızdaki mesafenin de bunda etkisi vardı. Bataklıklar çok uzaktaydı artık. Benim de o eski kilisede, eski kilise kıyafetlerimle onların yanında olduğum son pazar günü artık çok uzak bir geçmişti. Bunun tekrarlanması coğrafi ve sosyal ve bilumum sebeplerden ötürü imkânsızdı artık. Her şeye rağmen kalabalıkta ve daha yeni hava kararmaya başlamışken ışıl ışıl aydınlatılan Londra sokaklarında evdeki mutfak muhabbetlerini bıraktığım için sanki etrafımdakiler beni kınıyorlarmış gibi hissediyordum. Gecenin karanlığında, Barnard'ın Hanı'nın çevresinde volta atan hamal müsvettesi serserilerin ayak sesleri kalbimde yankılanıyordu.

Pazartesi sabahı dokuza çeyrek kala Herbert hesap dairesine gitti, piyasayı takip etmiş olacaktı bir yandan da. Ben de ona eşlik ettim. Bir iki saat içinde gelecekti ve beraber Hammersmith'e gidecektik; ben de o süre zarfında onu bekleyecektim. Bu pazartesi günü gelecekteki devlerin yaptığı işlere bakınca bana öyle geldi ki içinden genç sigortacılar çıkan yumurtalar kuluçka döneminde sıcak ve toz içinde bekletiliyorlardı; tıpkı deve kuşu yumurtaları gibi. Herbert'ın çalıştığı hesap dairesi bana piyasanın nabzını elinde tutmasına olanak sağlayacak bir yer gibi gelmemişti. İkinci katta, arka tarafa bakan bir yerdi; etraf pislik içindeydi. Gördüğü tek yer arkaya bakan başka bir ikinci kattı.

Yaklaşık olarak öğle vaktine kadar bekledim. Sonra da borsaya gittim. İçeride gemilerin faturalarıyla uğraşan, toz içinde kalmış adamlar vardı. Gördüklerimin büyük tüccarlar olduğunu düşündüğümünden bu kadar keyifsiz olmalarına bir anlam veremedim. Herbert geldiğinde gidip meşhur bir restoranda öğle yemeği yedik. Orayı çok beğenmiştim o zaman, ama düşünüyorum da öyle bir yer nasıl olmuş da tutulan bir yer olmuş, hayret. Daha ilk gidişimde bile masa örtülerinde, bıçaklarda ve de garsonların önlüklerinde bile

bifteklerde kullanılandan daha çok et suyu vardı. O soğuk yemek için makul bir hesap ödedikten sonra -yağ için para vermemiştik mesela- tekrar Barnard'ın Hanı'na gidip küçük valizimi aldık ve Hammersmith'e gitmek üzere bir araba tuttuk. Oraya vardığımızda saat öğleden sonra iki veya üçtü. Bay Pocket'ın evine gitmek için az bir mesafeyi yürümemiz gerekti. Kapının mandalını kaldırıncaya nehre bakan küçük bir bahçeye girdik. Bay Pocket'ın çocukları bahçede oyun oynuyorlardı. Kendimi eskiden soyutladığımı zannettiğim o anda Bay ve Bayan Pocket'ın çocuklarının kimsenin elinde büyümediklerini, kendi kendilerine düşe kalka büyüdüklerini düşündüm.

Bayan Pocket bir ağacın altındaki sandalyede kitap okuyordu. Ayaklarını diğer bir sandalyeye uzatmıştı. Bayan Pocket'ın çocuklarına tuttuğu iki dadı oyun oynarken onlara göz kulak oluyordu. 'Annecim!' dedi Herbert. "Bu genç, Bay Pip." Bayan Pocket beni sıcak bir asalet içinde karşıladı.

Dadılardan biri çocuklara "Bay Alick ve Bayan Jane, çalılıkların üzerinden atlamaya devam ederseniz nehre düşüp boğulursunuz. Babanız ne der sonra?" diye bağırdı.

Aynı dadı Bayan Pocket'ın mendilini yerden alıp "Bu altı oldu hanımım! Ha bire düşürüyorsunuz!" dedi. Bayan Pocket güldü ve "Teşekkürler Flopson!" dedi. Bu sefer tek bir sandalyeyi kullanarak kitabını okumaya devam etti. Yüzündeki ifade sanki o kitabı aylardır okuyormuş gibiydi. Birkaç satır daha okuyup gözlerini bana çevirdi ve "Anneniz iyidir inşallah!" dedi. Bu beklenmedik soru beni öyle bir darmaduman etti ki annem yaşıyor olsaydı herhalde iyi olurdu ve selamlarını, hürmetlerini iletirdi gibisinden saçma sapan bir cevap geveledim ağızımda. Neyse ki dadı imdada yetişti.

"Allah'ım! Yedi oldu!" dedi mendili yerden kaldırarak. "Siz bugün iyi misiniz hanımım?" Bayan Pocket ilk defa görüyormuşçasına büyük bir şaşkınlık içinde mendili eline aldı; sonra hatırladığını anlatır bir kahkaha atıp "Teşekkürler Flopson!" dedi ve beni unutup okumasına devam etti.

Çocukları saymaya fırsatım olduğunda Pocket'ların en az altı çocukları olduğunu fark ettim. Düşüp kalkarak büyümelerinin farklı evrelerindeydiler. Ben tam altı olduğundan emin olmuştum ki yedincisinin ağlama sesini duydum.

'Bebek!' dedi Flopson. "Koş Millers!"

Millers, ki o ikinci dadıydı, eve girdi ve yavaş yavaş bebeğin ağlama sesi kesilmeye başladı; en sonunda da durdu. Bu esnada Bayan Pocket okumasına devam ediyordu. "Ne okuyor acaba?" diye merak ettim.

Galiba Bay Pocket'ın dışarı bizim yanımıza çıkmasını bekliyorduk. Her neyse orada bekledik ve ben bu sırada aileyi inceleme fırsatı buldum. Çocuklardan herhangi biri ne zaman Bayan Pocket'ın yanından geçecek olsa muhakkak annelerinin üstüne yuvarlanıyorlardı. Anneleri şaşırıyor, çocuklar da yaygarayı basıyorlardı. Benim kafam karışmıştı. Niye böyle olduğunu çözmeye uğraşıyordum ki Millers bebekle aşağı indi, bebeği Flopson'a verdi, Flopson da Bayan Pocket'a veriyordu ki o da tepe taklak gitti. Bebeği Herbert'la ben tuttuk.

Bayan Pocket bir an başını kitaptan kaldırarak "Allah Allah! Flopson, herkes üstüme düşüyor bugün!" dedi.

"Hakikaten hanımım!" dedi Flopson. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Ne var orada?"

“Burada ne mi var?”

“Tabure vardır Allah bilir! Onu öyle eteklerinizin altında saklamaya devam ederseniz herkes düşer tabii! Bebeği alın ve kitabı bana verin!”

Bayan Pocket dadının sözünü dinledi ve bebeği bir süre acemice kucağında tuttu. Diğer çocuklar bebeğin etrafını sardılar ama bu durum kısa sürdü, çünkü Bayan Pocket çocukların içeri götürülüp öğle uykusuna yatırılmalarını söyledi. Ben de çocukların büyümeleriyle ilgili tespitime bir eklemeye bulundum: Çocuklar düşe kalka ve de yata yata büyüyorlardı.

Flopson ve Millers ufak bir kuzu sürüsünü andıran çocukları içeri götürdüklerinde Bay Pocket benimle tanışmak için dışarı çıktı. Bay Pocket'ın yüzündeki şaşkın ifadeyi ve karmakarışık beyaz saçlarını -sanki hayatını düzene koyamamış gibi bir izlenim bırakıyordu bunlar- gördüğümde şaşırmadım.

Yirmi Üçüncü Bölüm

Bay Pocket benimle tanıştığı için memnun olduğunu, benim de onunla tanıştığım için üzgün olmadığını umduğunu söyledi. Oğlunun gülümsemesi yüzünde belirerek, “Korkunç biri değilimdir!” diye ekledi. Şaşkın haline ve oldukça aklaşmış saçlarına rağmen genç görümlü bir adamdı ve tavırları çok doğal olan bir insandı. Doğal kelimesini etrafından pek etkilenmemiş anlamında kullanıyorum. Bu şaşkın ve telaşlı halinin komik bir tarafı vardı. Benimle biraz konuştuktan sonra endişeli bir ifadeyle simsiyah ve biçimli kaşlarını kaldırıp Bayan Pocket'a, “Belinda, umarım Bay Pip'e hoş geldiniz demişsindir!” dedi. Bayan Pocket başını kitabından kaldırıp, “Evet!” dedi. Ondan sonra bana boş boş bakıp gülümseyerek portakal çiçeği suyunu sevip sevmediğimi sordu. Daha önceki konuşmalarında olduğu gibi bu sorunun herhangi bir amacı olmadığını, öylesine sorulduğunu biliyordum.

Birkaç saat içinde Bayan Pocket'ın bir kaza sonucu yaşamını yitiren bir şövalyenin -ki bu şövalye, babası yaşasaydı eğer baron olabileceğini, ama birilerinin (kraliçe, başbakan, Canterbury başpiskoposu ya da başka biriydi; biliyordum ama unuttum) kişisel nedenlerden ötürü onun önüne set çektiğini düşünüyordu- tek kızı olduğunu öğrendim. Babasının şövalyeliğe yükselmesinin sebebi ise zannediyorum kâğıt üzerinde yaşanan bir bildiri çatışmasında kaleminin ucuyla İngiliz gramerini darmaduman etmesi ve bilmem hangi büyük yapının temeli atılırken ilk taşı koyan bir saraylıya malayı ya da harcı uzatmasıymış. Babası, Bayan Pocket'ın soylu biriyle evlenecek şekilde yetiştirilmesini, tipik ev kızlarına öğretilen ev işlerinin öğretilmemesini söylemiş. Babasının çabaları boşa çıkmamış ve süs gibi, tam anlamıyla işe yaramaz ve aciz bir tip olmuş. Karakteri böylesine dertsiz tasasız bir ortamda oluştuktan sonra gençliğinin baharında Bay Pocket'la tanışmış. Bay Pocket da o zamanlar gençliğinin baharındaymış ve henüz Woolsack'e mi çıksın yoksa piskopos tacını mı giysin karar veremediği bir dönemdeymiş.⁹ İkisinden biri olması sadece bir zaman meselesiyken “şimdi tam zamanı” diyerek Bayan Pocket'ın babasına haber vermeden evlenmişler. İyi dileklerinden başka onlara verecek bir şeyi olmayan babası kısa süren bir anlaşmazlık sürecinden sonra onları affetmiş ve Bay Pocket'a karısının “prenslere

layık bir hazine" olduğunu söylemiş. Bay Pocket o zamandan beri prenslere layık olan hazineyi dünyalık işlere yatırmış ama fazla da bir kâr edememişti. Hâlâ da Bayan Pocket unvan sahibi biriyle evlenemediği için garip bir şekilde evdeki acınacak insan konumunda, Bay Pocket da bir unvan almaması hoş görülen biri konumundaydı.

Bay Pocket beni içeri alıp odamı gösterdi. Güzel bir odaydı. Özel oturma odam olacak şekilde rahat mobilyalarla döşenmişti. Buna benzer iki tane daha oda vardı. O odaların kapılarını çaldı ve beni Drummle'la ve de Startop'la tanıştırdı. Drummle, yaşından fazlaca büyük görünen irice biriydi. Biz odaya girdiğimizde ısıklık çalıyordu. Startop -yaşça da, görünüş olarak da diğerinden gençti- kitap okuyordu ve başını tutuyordu. Bu kadar çok bilgiyle kafasını doldurduğu için patlamasından korkuyormuş gibi bir hali vardı.

Bay Pocket'ta da Bayan Pocket'ta da başkası tarafından idare ediliyormuş gibi bir hava vardı. O yüzden bu ikisi hangisinden dolayı burada kalıyor, evi kim idare ediyor anlamamıştım. Hayat bu çift için böyle daha kolaydı anlaşılabilir ama hizmetçiler onlara pahalıya patlıyordu çünkü yemelerine içmelerine çok özen gösteriyorlar, alt katta bol bol çene çalıyorlardı. Ev onlara aitti sanki. Bay ve Bayan Pocket'a da güzel bir masa ayırmışlardı. Yine de ben hâlâ evin kalınacak en güzel yerinin mutfak olduğunu düşünüyordum. Tabii kendini koruyabildiğin müddetçe... Şöyle ki, benim oraya gitmemin üzerinden bir hafta geçmeden Pocket'ların tanışıklıklarının olmadığı bir komşu Millers'ı bebeğe vururken gördüğünü söylediği bir not yollamıştı. Bu Bayan Pocket'ı çok üzdü. Notu aldığı anda gözyaşlarına boğulup "Komşular neden kendi işlerine bakmıyorlar ki?" dedi.

Zaman içinde, daha çok Herbert kanalıyla Bay Pocket'ın Harrow'da ve Cambridge'de tahsilini tamamladığını, oldukça başarılı bir öğrenci olduğunu duydum. Ama Bayan Pocket'la hayatını birleştirme mutluluğuna erkenden eriştiği için gelecek hayallerini bir kenara bırakıp özel öğretmenliğe başlamış. Birkaç kafasız öğrenciyle uğraşmak onu sıkışmış ve sonrasında Londra'ya gelmiş. Burada, zamanla yüksek ideallerini yitirdikten sonra kendisi gibi elindeki fırsatları kaçıran kişilerle bir araya gelmiş ve kazanımlarını edebi eserleri toplama ve tashih etme suretiyle kullanmaya, bu şekilde hayatını idame ettirmeye, bu evi o parayla çekip çevirmeye başlamış.

Bay ve Bayan Pocket'ın yağcı bir komşuları vardı. Dul bir kadın olan bu hanım oldukça konuşkan biriydi. Herkesle iyi anlaşılıyordu; herkese gülücükler dağıtıyordu ya da duruma göre onlarla ağlıyordu. Bu hanımın ismi Bayan Coiler'dı. Eve geldiğim ilk gün onunla yemek yeme şerefine nail olmuşum. Merdivenlerden aşağı inerken Bay Pocket'ın özel ders vermek zorunda olmasının Bayan Pocket için ne kadar üzücü bir durum olduğundan bahsetti. Söz meclisten dışarıymış! (Halbuki bunu söylediğinde beni en fazla beş dakikadır tanıyordu.) Öğrencilerin hepsi benim gibi olsaymış keşke...

"Ama zavallı Bayan Pocket!" dedi Bayan Coiler. "Genç yaşta büyük hayal kırıklığı yaşadı - Bay Pocket'ın bunda suçu yok ama- ve lüks içinde yaşamak isteyen bir kadın."

"Evet efendim!" dedim. Araya girmesem ağlayacağından korktum.

"Tam bir aristokrat."

"Evet efendim!" dedim. Cevap verme sebebim aynıydı.

"Bay Pocket'ın zamanının ve ilgisinin Bayan Pocket'tan başka bir yere kayması onun için zor olmalı."

İster istemez aklıma ilk gelen şey aslında kasabın ilgisi başka bir yere kayarsa Bayan Pocket için kötü olacaktı. Ama bunu söylemedim tabii; görgü kurallarına aykırı olurdu bu ve de ben bu konuda çok hassastım.

Yemekte ben çatal, bıçak, kaşık, bardaklar ve insanı mahveden diğer işkence aletleriyle cebelleşirken Bayan Pocket'la Drummle'in -ki ilk adı Bentley'miş- konuşmalarından Drummle'in bir baronun ikinci kuşak varisi olduğunu öğrendim. Öğrendiğim bir başka şey de Bayan Pocket'ın bahçede okuduğu kitabın unvanlarla ilgili olduğuydu. Büyük babası eğer bir unvan alsaydı kitapta hangi bölümde geçecekti; ona kadar biliyordu. Drummle fazla konuşmadı ama (suskun birine benziyordu) konuşmalarından seçkin biri olduğu ve Bayan Pocket'ı hem bir kadın hem de bir abla olarak gördüğü belli oluyordu. Bayan Coiler'dan ve ikisinden başka kimse bu konuyla ilgilenmiyordu. Herbert bundan hiç hoşnut değildi ve konu daha da uzayıp gidecekti ama uşak gelip mutfakla ilgili bir durumu bildirdi. Durum şuydu: Aşçı bifteği bulamıyordu. O anda her ne kadar benden başka kimse ilgilenmese de çok garibime giden bir şey oldu. Gerçi ben de sonra onlar gibi onun bu davranışına alıştım. Bıçağıyla çatalını masaya koyup -tabağındaki eti kesmekle meşguldü- iki elini karışmış saçlarının arasına geçirdi. Sanki başını yukarı çekmek için fazladan bir gayret sarf ediyordu. Sonra da sessizce yemeğine kaldığı yerden devam etti.

Bayan Coiler konuyu değiştirip beni övmeye başladı. Başta hoşuma gitmişti ama o kadar abarttı ki tadı kaçtı. Yanıma sokulup eski arkadaşlarımla ve yaşadığım yerle çok ilgileniyormuş gibi sorular sordu ve dönüp Startop'a -ki Bayan Coiler'a cevaben pek bir şey söylemedi-ondan sonra da Drummle'a -o Startop'tan daha da az konuştu- laf attığında onlar masanın karşı tarafında oturuyorlar diye kiskandım onları.

Yemekten sonra çocuklar geldiler ve Bayan Coiler çocukların gözleriyle, burunlarıyla ve bacaklarıyla ilgili övgü dolu sözler söyledi. Çocukların zihinlerini geliştirmeleri için söylenmiş sözler de olabilir bunlar! Dört küçük kız, iki küçük oğlan çocuğu ve cinsiyetini o anda anlayamadığım bir bebek vardı. Çocukları Flopson ve Millers getirmişlerdi. Sanki bu rütbesiz iki asker orduya asker topluyordu da bunları da askere almışlardı. Bu sırada Bayan Pocket dedesi bir unvan sahibi olsaydı soylu doğacak çocuklarına bakıyordu. Daha önce de onlara bakmış ama onlarla ne yapacağını kestirememiş gibi bir hali vardı.

"Hadi! Çatalınızı bana verin hanımım ve çocuğu alın!" dedi Flopson. "Öyle almayın, başı masanın altına girer sonra."

Bu tavsiyeye uyararak bebeği öbür türlü aldı. Bebeğin başı masanın üst tarafına çarptı bu sefer.

"Tamam tamam, bana verin yine hanımım!" dedi Flopson. "Bayan Jane, gelin de kardeşiniz için dans edin, hadi!"

Küçük kızlardan biri -tam bir çitlembikti; sanki bir an önce büyüüp kardeşlerine göz kulak olması için özellikle prematüre doğması istenmişti- benim yanımdayken öne çıktı ve bebek ağlamayı kesip gülene kadar dans etti. Bütün çocuklar güldüler, Bay Pocket (bu esnada iki kere saçlarından tutup çekmişti) da dahil olmak üzere biz büyükler de güldük; herkes neşeliydi.

Bebeği elinde Hollanda yapımı oyuncak bir bebek gibi tutan Flopson onu tekrar Bayan Pocket'ın kucağına verdi. Eline de oynaması için fındık kıracağına verdi. Bayan Pocket'a

aletin tutacak yerine dikkat etmesini, bebeğin gözüne gelmemesi için dikkatli olmasını tavsiye etmeyi de ihmal etmedi. Bayan Jane'ı de sıkı sıkı tembihledi. Daha sonra iki dadı odadan dışarı çıktılar ve merdivenlerde bize yemek servisini yapan uşakla ağız dalaşına girdiler. Uşak düğmelerinin yarısını kumar masasında kaybetmiş de...

Bayan Pocket'ın Drummle'la iki baron hakkında konuşması beni rahatsız etmişti. Şarapla sekere batırılmış portakal dilimlerini yerken kucağındaki bebeği unutmuştu ve bebek elindeki fındık kıracağıyla çok tehlikeli bir şekilde oynuyordu. Sonunda, küçük Jane bebeğin başına bir kaza geleceğini düşünmüş olmalı ki yavaşça yerinden kalktı ve ufak numaralarla bebeğin elinden tehlikeli silahı aldı. Bayan Pocket portakalını bitirmişti ve Jane'in yaptığını onaylamayan bir tavırla,

"Seni gidi şımarık çocuk! Bunu nasıl yaparsın? Git çabuk yerine otur!" dedi.

"Annedim, bebek gösünü oyadaktı ama.." dedi küçük kız.

"Bana nasıl bunu söylersin? Git ve hemen yerine otur!"

Bayan Pocket'ın dik başlılığında kırıp döken bir şeyler vardı. Bana ne oluyorsa ben çok utandım, sanki onu sinirlendiren benmişim gibi...

"Belinda, nasıl bu kadar mantıksız konuşabilirsin?" diyerek çıkıştı Bay Pocket. Masanın öbür ucundaydı. "Jane sadece kardeşine zarar gelmesini istemedi, o kadar."

"Ne olursa olsun kimsenin karışmasını istemem!" dedi Bayan Pocket. "Benim işime karışılmasını doğru bulmana şaşırımdı doğrusu Matthew!"

"Hey Allah'ım!" diyerek bağırmağa başladı Bay Pocket. "Bebekler fındık kıracağı yüzünden ölecekler, kimse de kurtaramayacak öyle mi?"

"Jane bana karışamaz!" dedi Bayan Pocket, küçük suçluya gözlerini aç aça bakarak. "Benim büyük babamın kim olduğunu biliyorsun öyle değil mi? Jane karışamaz dedim!"

Bay Pocket elini yine saçlarına götürdü ve bu sefer gerçekten de birkaç santim kendisini yukarı kaldırmayı başardı. "Şuna bakın!" diyerek bağırdı. "Bebekler insanların büyük babalarının mevkileri yüzünden ölebilirlermiş!" Sonra yine yerine oturdu ve sesi kesildi.

Bütün bunlar olurken biz önümüze bakıyorduk. Bir sessizlik oldu. Bu esnada bebek, Jane'e doğru kollarını uzatıp çığlıklar atmaya başladı. Hizmetçileri saymazsak bebeğin aşına olduğu bir tek Jane vardı görünüşe bakılırsa.

Bayan Pocket, "Bay Drummle, rica etsem Flopson'ı çağırır mısınız? Jane, seni yaramaz çocuk, gidip hemen yatıyorsun! Sen de anneyle gel bebiş!" dedi.

Bebek gurur timsaliydi sanki. Var gücüyle olanları protesto ediyordu. Annesinin kucağından kendini atmaya çalışırken ters döndü ve örgü ayakkabılarıyla gamzeli ayak bilekleri görüldü. Dışarı çıkarılırken isyanlardaydı bebek. Sonra inadında galip gelmiş olacak ki, birkaç dakika sonra camdan dışarı baktığımda minik Jane'ı yine onun yanında gördüm.

Diğer beş çocuk masada kaldı. Onlarla Flopson'dan başka ilgilenen yoktu. Çocuklarla baba arasında şöyle bir ilişki vardı: Bay Pocket saçları karmakarışık bir halde dakikalarca üstten üstten çocuklara baktı. Yüzünde "Bu eve nasıl gelmişler bunlar? Doğa niye bunlara sahip çıkmıyor?" der gibi bir ifade vardı. Sonra birdenbire misyonerlerin hali tavırla onlara birtakım sorular sordu. Minik Joe'nun gömleğinin fırfırları neden delikmiş mesela. Joe

cevap olarak "Babacım Flopson vakti olunca diyecekmiş!" dedi. Daha sonra çocuklara baba şefkatiyle yaklaştı ve her birine bir şilin verip, dışarı çıkıp oyun oynamalarını söyledi. Çocuklar giderken yine saçlarını tutarak başını kaldırmaya çalıştı ama sonra vazgeçti.

Akşam olunca nehirde kürek çektik. Drummle ve Startop'un birer kayığı olduğundan ben de kendime bir kayık almaya karar verdim. Köy çocuklarının ustası olduğu birçok alanda kabiliyetliydim ama -başka bir nehrin değil ama- Thames nehrinde farklı bir tarza ihtiyaç duyacağımın farkında olduğumdan yeni arkadaşlarımın tanıştırdığı ödüllü bir kürekçiden ders alayım, dedim. Kürekçi bir demircinin kuvvetine sahip olduğumu söylediğinde çok şaşırdım. Bu iltifatının ona neredeyse bir öğrenci kaybettireceğini bilseydi herhalde bunu söylemezdi.

Akşam eve gidince tepsilerimizde akşam yemeğimizi yedik. Eğer evde bir tatsızlık olmasaydı daha güzel vakit geçirebilirdik. Evdeki hizmetçilerden biri gelip Bay Pocket'a "Müsaitseniz sizinle bir şey konuşmak istiyorum efendim!" diyene kadar Bay Pocket'ın keyfi yerindeydi.

"Evin beyiyle mi konuşacaksın?" dedi Bayan Pocket. Yine asalet damarı kabarmıştı. "Nasıl böyle bir şey düşünebilirsin? Git Flopson'a söyle ne söyleyeceksen. Ya da benimle konuş, başka bir zaman."

"Affınıza sığınarak hanımım, tek bir kez konuşmak ve beyefendiyle konuşmak istiyorum!" dedi hizmetçi.

Bunun üzerine Bay Pocket odadan dışarı çıktı ve biz o gelene kadar bir şey yokmuş gibi davranmaya çalıştık.

"Çok güzel Belinda!" dedi Bay Pocket. Yüzünde üzüntülü ve umutsuz bir ifade vardı. "Aşçı mutfakta sarhoşluktan kendini bilmez bir halde yerde yatıyor. Mutfakta da satılmak üzere bir kenara ayrılan koca bir tereyağı parçası var."

Bayan Pocket "Bunu kesin o uğursuz Sophia yapmıştır!" dedi.

"Ne demek istiyorsun Belinda?" dedi Bay Pocket.

"Sophia seni çağırmadı mı? Odaya gelip seninle konuşmak istediğini söylemedi mi?"

"Ama aynı zamanda beni aşağıya indirip sarhoş aşçı kadınla hazırladığı yağ çıkını göstermedi mi?"

Bayan Pocket "Onu mu savunuyorsun Matthew?" dedi.

Bay Pocket iç çekti sinirle.

"Büyükbabamın biricik torununun bu evde hiç sözü geçmeyecek mi?" dedi Bayan Pocket. "Ayrıca, aşçı kadın her zaman bize karşı çok saygılı olmuştur ve benim düşesliğe layık olduğumu söylemiştir hep."

Bay Pocket bir kanepede oturuyordu. Bu laf üzerine kanepeye çöktü kaldı. Onu yalnız bırakıp odama çekilmemin iyi bir fikir olduğunu düşündüm. Ben çıkarken bitkin bir sesle, "İyi geceler Bay Pip," dedi.

Yirmi Dördüncü Bölüm

İki üç gün sonra odama iyice yerleşip Londra'ya birkaç kez gidip geldikten ve bütün

siparişlerimi verdikten sonra Bay Pocket'la uzun uzun sohbet ettim. Gelecekteki kariyerimle ilgili benden fazla malûmatı vardı. Bay Jagers ona benim herhangi bir meslek sahibi olmak için yetiştirilmeyeceğimi, zengin bir genç adam olarak elimdekini nasıl kullanmam gerektiğinin öğretilene söylemiş. Ben bana söylenene uymak zorunda kaldım. Bu konuda başka bir fikrim de yoktu zaten.

Bana hemen lazım olan temel bilgileri kapmak için Londra'da belli başlı yerlere gitmemi ve kendisini benim çalışmalarımı yönlendiren ve öğrendiklerimi açıklayan biri olarak görmemi tavsiye etti. Kendisinin yardımları sayesinde benim moralimi bozacak bir olay yaşamamamı umduğunu ve sadece ondan yardım istememi söyledi. Bunu söylerken aramızda yakın bir ilişki olacağını söylemek istiyor gibiydi. Şunu hemen belirtmeliyim ki her zaman bana şevkle yardımcı oldu ve onurlu bir şekilde ondan başka kimsenin bana müdahale etmesine izin vermedi. Buna mukabil, ben de onun sözünden dışarı çıkmadım. O bana ilgisiz davransaydı ben de ona aynı şekilde davranırdım. Öğrenci öğretmen ilişkimizin hiçbir döneminde saçma sapan bir tavrını görmedim. Her zaman ciddi, dürüst ve iyiydi.

Bu konularda anlaştıktan sonra Bay Pocket'a Barnard'ın Hanı'ndaki odama, Herbert'in yanına arada bir uğramamın hayatıma renk getireceğini düşündüğümü söyledim. Bay Pocket buna itiraz etmedi ama bu tür herhangi bir durum söz konusu olduğunda Bay Jagers'ın haberdar edilmesi gerektiğini söyledi. Sanırım böyle bir fikre kapılmamın sebeplerinden biri de Herbert'in masraflarının azalmasına belki yardımcı olurum düşüncesiydi. O yüzden Küçük Britanya'ya gidip Bay Jagers'la görüşüm.

"Eğer benim için kiraladığı eşyaları satın alırsam orada kendimi evimde gibi hissedebilirim!" dedim.

"Olur!" dedi Bay Jagers gülerek. "Anlaşacağını söylemiştim sana. Ne kadar istiyorsun?" Bilmediğimi söyledim.

"Hadi! Ne kadar? Elli şilin?" dedi Bay Jagers.

"O kadarı çok."

"Beş şilin mi?" dedi Bay Jagers.

Birdenbire çok düşmüştü, "Ondan fazla!" dedim.

"Fazla demek!" diye tekrarladı Bay Jagers. Başı yana eğik, elleri cebinde, arkamdaki duvara bakarak benim bir meblağ söylememi bekliyordu. "Ne kadar fazla?"

"Ne kadar olduğunu söylemem güç." dedim duraksayarak.

"Hadi! İki beşlik yeter mi? Peki üç beşlik? Dört beşliğe ne dersin?"

Bunun fazlasıyla yeterli olacağını söyledim.

"Dört beşlik fazlasıyla yeter demek!" dedi Bay Jagers kaşlarını çatarak. "Dört beşlik ne ediyor?"

"Ne mi ediyor? Sanırım yirmi şilin ediyor!" dedim.

Ofisinin kapısını açarak "Wemmick, Bay Pip'in para istediğine dair bir not düş ve ona yirmi şilinlik bir ödeme yap." dedi.

Her şeyin usulünce yapılması beni çok etkilemişti. Bay Jagers hiçbir zaman kahkaha atmıyordu ama gacırcu sesler çıkaran kocaman parlak çizmeler giyiyordu ve bu

botlarla düzgün bir biçimde dengede durmaya çalışırken, başı önde, kaşları birleşmiş, bir cevap beklerken botlardan gülme sesine benzeyen sesler geliyordu. O dışarı çıkınca Wemmick canlı ve konuşkan bir adam olduğundan ona Bay Jagger's'ın davranışlarını nasıl yorumlayacağımı bilemediğimi söyledim.

"Bunu ona söylemelisin bence. İltifat kabul eder." diye cevap verdi. "Nasıl yorumlayacağını bilmeni istemez zaten. Bu şahsi bir olay değil. Gayet profesyonelce."

Wemmick masasında bisküviden ibaret öğle yemeğini yiyordu. Kırıntılarını arada bir ağzına atıyordu.

"Bana hep sanki insanlara tuzak kuruyor ve içeri birinin girmesini bekliyor gibi gelmiştir. Sonra birdenbire yakalayıyor pat diye."

İnsanlara tuzak kurmayı gereksiz bulmamdan bahsetmeden bu konuda maharetli olduğunu düşündüğümü söyledim.

"Hem de ne maharet!" dedi Wemmick.

"İyi iş yapıyordur o zaman!" dedim.

"Çok parası var." dedi. "Çok fazla çalışanı var mı?" diye sordum.

"Fazla kişi almıyoruz buraya çünkü sadece bir tane Jagger's var. İnsanlar onun yerine başka biriyle görüşmek istemiyorlar. Dört kişiyiz burada. Diğerlerini görmek ister misin? Sen de artık içimizden biri sayılırsın."

"Tamam!" dedim. Bisküvileri ağzına atıp anahtarını sırtından bir yerden çıkardığı kasadan bana paramı verdikten sonra yukarı kata çıktık. Bina karanlık ve salaştı. Bay Jagger's'ın odasındaki duvarlara izleri çikan omuzlar yıllardır iki kat arasında gidip geliyordu. Ön tarafa bakan birinci katta fare avcısıyla meyhaneci arası bir tip olan bir çalışan -solgun benizli, iri yapılı bir adamdı- üstü başı perişan üç dört kişiyle ilgileniyordu. Bay Jagger's'a para kazandıran herkese davranıldığı gibi oldukça özensiz davranılıyordu bu müşterilere. "Beraber Bailey¹⁰ için delil topluyoruz." dedi dışarı çıkarken. Onun üstündeki odada tüyleri upuzun (Tüylerini kırpma kimsenin aklına gelmemişti.) küçük bir teriyere benzeyen, ölgün bakışlı biri daha aynı hal ve tavır içinde müşteriyle ilgileniyordu. Wemmick müşteriye bana tanıtırken daima çalışan bir kalıcı olduğunu, istesem benim için de bir şey eritebileceğini söyledi. Ter damlaları bembeyazdı; herhalde zanaatını kendi üzerinde de icra ediyordu. Arka odalardan birinde geniş omuzlu, yüzü kirli bezlerle sargılı, eski püskü siyah kıyafetli -sanki mumyalanmış gibi görünüyordu- bir adam eğilmiş, Bay Jagger's'ın sonra okuması için odadaki diğer iki beyin notlarını temize çekiyordu.

Yazıhane bundan ibaretti. Tekrar aşağı indiğimizde Wemmick beni yine Bay Jagger's'ın odasına götürdü. "Hepsini gördün işte!" dedi.

"Allah aşkına, bunlar kimin yüzleri?" diye sordum. Yine o korkunç maskeler gözüme ilişmişti.

"Bunlar mı?" dedi. Sandalyenin üzerine çıkararak maskelerin üzerindeki tozları aldıktan sonra onları aşağı indirdi. "Bunlar çok meşhur kişiler. Onlarla yaptığımız işler bize çok büyük itibar kazandırdı. Bu adam patronunu öldürmüştü. (Niye gecenin bir vakti hokkaya burnunu sokup kaşına leke bulaştırdın ki, seni yaşlı dolandırıcı!) Arkasında hiçbir ipucu bırakmadığına bakılırsa gayet iyi planlamış."

"Bu maskeye benziyor mu?" diye sorarken birden korkuyla geri çekildim. Wemmick maskenin kaşına tükürüp gömleğinin koluyla orayı ovuşturmaya başlamıştı.

"Benziyor ne demek? Bu onun yüzünün kalıbı çıkarılarak yapıldı zaten. Newgate'de idam edildikten hemen sonra yapıldı. "Benim için ne hayallerin vardı değil mi ahbab?" dedi Wemmick, üzerinde söğüt ağacının yanında, mezar başında ağlayan kadın resmi olan broşa dokunarak...

"Bu kadın kim?" dedim.

"Kimse değil. Onun bir numarası sadece. (Numaraları, şakaları çok severdin öğle değil mi?) Olayın kadınlarla alâkası yoktu, biri hariç. Ama o kadın da broştaki gibi zarif bir kadın değildi. İçinde içki olmadıktan sonra bir kaba göz kulak olacak biri de değildi." Wemmick'in dikkati broşa yöneldiğinden maskeyi yere koydu ve mendiliyle broşu parlattı.

"Öbürünün sonu da mı aynıydı?" diye sordum. "Onun da yüzünde aynı bakış var."

"Haklısınız!" dedi Wemmick. "Aynı ifade. Burun deliğine at nalıyla olta kancasını takmışlar sanki. Evet, onun da sonu aynı oldu. Emin ol burada gayet normal bir sondur bu. Sahte vasiyetnameler hazırladı. Varisleri de uyuttu. Çok kibar bir adamdın ama. (Bay Wemmick yine maskeyle konuşmaya başlamıştı.) "Yunanca okuyup yazabildiğini söylemiştin. Yalancı! Amma da atıyordun. Şimdiye dek senin kadar yalancı bir adam görmedim." Ölmüş arkadaşının maskesini yukarı rafa kaldırmadan önce Wemmick yas yüzüklerinden en büyüğünü ovuşturarak ve "Ölmeden bir gün önce dışarıya birini yollayıp bana bunu aldırdı." dedi.

Diğer maskeyi de yerine koyup aşağı inerken birden aklıma bütün takılarının kaynağının bu tür insanlar olduğu geldi. Çekinmeden bu konuları açabildiği için ona bu soruyu sorma cesaretini gösterdim. Ellerindeki tozu silerken "Evet, hepsi bu tür hediyeler!" dedi. "Biri verince arkası geliyor. Bu işler böyle. Ben hep alırım bunları. Hepsi de ilginç şeyler; maddi değerleri de var. Sizin için o kadar da değerli değildir bunlar belki ama ben prensip olarak yükte hafif pahada ağır şeylere sahip olmayı tercih etmişimdir."

Ben ona hak verdikten sonra dostane bir tavırla şunları söyledi:

"Eğer yapacak daha iyi bir işiniz olmazsa Walworth'a gelin, misafirim olun. Size bir yatak veririm ve gelmenizden şeref duyarım. Fazla bir eşyam yok ama ilginç objeler var evimde. Gelince bakarsınız. Ben bahçe içinde yazlık evleri çok severim."

Misafirperverliği için teşekkür edip, teklifini memnuniyetle kabul edeceğimi söyledim.

"Sağ olun!" dedi. "Ne zaman müsait olursanız gelin. Bay Jagers'a yemeğe gittiniz mi hiç?"

"Henüz değil."

"Size şarap çıkarır, hem de bayağı iyi şaraplardan. Bana geldiğinizde ben de size punç¹¹ ikram ederim, fena değildir. Bir şey söyleyeyim mi size? Bay Jagers'a gittiğinizde evdeki hizmetçiye çok dikkat edin."

"Çok mu enteresan biri?"

"Evcilleştirilmiş vahşi bir hayvan gibidir. Enteresan bulup bulmadığınızı gördükten sonra bana söylersiniz. Bay Jagers'ın gücünün farkına daha çok varacaksınız onu görünce. Ona dikkatlice bakın." dedi Wemmick.

Gerçekten de öyle bir konuşmuştu ki çok meraklanmıştım. Dikkat edeceğimi söyledim. Ben gitmeye hazırlanırken beş dakikamı ayırıp Bay Jagers'ı mahkemede görmek isteyip istemeyeceğimi sordu.

Önerisini kabul ettim. Şehir merkezine daldık ve kalabalık bir adı suçlar mahkemesine gittik. Bir maktulle kan bağı olan biri (cinayet anlamında) parmaklıkların yanında duruyor, huzursuz bir şekilde sakız çiğniyordu. Hamim bir kadını sorguluyordu. Hem o kadını, hem hakimi, hem de orada bulunan diğer herkesi etkisi altına almıştı. Eğer birisi onaylamadığı bir laf ederse bunun kayda geçilmesini istiyordu. Eğer kimse bir şey itiraf etmezse "Seni konuşturmasını bilirim ben!", birisi bir şey itiraf ettiğinde ise "Söylettim sonunda!" diyordu ve hakim bile o parmağını sallayarak konuşurken titriyordu. Hırsızlarla onları yakalayanlar o konuşurken heyecanlanıyorlar, o ne zaman onların olduğu tarafa baksa büzüşüyorlardı. Oradaki herkesi değirmendelermişçesine un ufak ettiği için hangi taraftan olduğunu anlayamamıştım. Parmaklarımın ucunda dışarı çıkarken hakimin tarafında değildi çünkü Bay Jagers hakim kürsüsünde oturan beyefendiye o gün vereceği kararın İngiliz adaletini temsil ettiğini hatırlatırken hakim huzursuzca bacaklarını sallıyordu.

Yirmi Beşinci Bölüm

Elindeki kitaba başlarken sanki yazarı ona bir kötülük yapmış gibi suratını asarak başlayan Bentley Drummle yeni bir arkadaşlık kurarken de aynı tavrı sergiliyordu. Kilosu da hareketleri de, algılayışı da ağırdı. Bitkin yüz ifadesi, etrafta dolanırken ağzında dolandırıp durduğu kocaman diliyle aylak, gururlu, içine kapanık ve şüpheli görünüyordu. Somersetshire'da oturan zengin bir ailenin çocuğuydu. Ailesi biraz önce saydığım niteliklere sahip olan oğullarına önce kendileri eğitim vermişler; ta ki onun kafasız olduğunu keşfedene kadar... O yüzden Bentley Drummle Bay Pocket'in yanına geldiğinde boyu ondan bir kafa kadar uzunmuş. Ve bir sürü beyefendinin kafasından da daha kalınmış kafası.

Startup hastalıklı bir anne tarafından şımartılmış ve okula gitmesi gereken zamanlarda evde oturtulmuş ama annesine çok bağlıydı ve ona inanılmaz bir sevgisi vardı. Startup'un hatları kadınsıydı. Herbert bana "Annesini hiç görmedin, belki görürsün. Tıpkı annesi!" demişti. Ona ısınmamın Drummle'a ısınmamdan daha kolay olması çok doğaldı. Kürek çekmeye başladığımız ilk günlerde bile eve kadar kayıklarımız yan yana, birbirimize laf ata ata gelirdik. Bentley Drummle sazların arasından geçerek arkamızdan gelirdi hep. Kıyıya çıkarken huzursuzlanan bir amfibi gibi çok yavaş gelirdi. Biz ikimiz gün batımında ya da ay yeni doğduğunda karaya çıkarken o iyice karanlık olunca, sular yükselince çıkardı.

Herbert benim yakın arkadaşımdı. O yüzden kayığıma onu ortak ettim. Bu sayede Hammersmith'e daha sık gelmeye başladı. Onun otelde kaldığı yerin yarısının benim olması da benim daha sık Londra'ya gitmeme neden oldu. Bu iki yer arasında bazen saatlerce yürüdüğümüz olurdu. Ben hâlâ bu yolu çok severim (artık o kadar güzel bir yol olmasa da); gençliği ve umudu hatırlatır bana...

Bay Pocket'in ailesinin yanında kalmaya başlamamın üzerinden bir veya iki ay geçtikten sonra Bay ve Bayan Camilla çıkageldiler. Camilla Bay Pocket'in kız kardeşiydi. Aynı gün

Bayan Havisham'ın evinde görmüş olduğum Georgiana da onlarla gelmişti. O kuzenleriydi. Bekâr, hazımsız bir kadındı. Katılığının adını dindarlık, safrasınıkini de sevgi koymuştu. Aç gözlülükleri ve kıskançlıkları yüzünden bu insanlar benden nefret ettiler. Tabii ki ağız ucuyla da olsa param olduğundan ilgi gösterdiler, ama kabaydılar. Bay Pocket'a karşı -ki kendisi çıkarlarını kollamayan bir koca bebektir- sabırlı davranıyorlardı. Bayan Pocket'a pek aldırış etmiyorlardı ama zavallı kadının hayatının hayal kırıklıklarıyla dolu olduğunun farkındaydılar, çünkü aslında onun bu hali kendilerinin içinde bulunduğu durumu yansıtıyordu.

Bu insanların arasına karıştım ve kendimi öğrenmeye verdim. Çok geçmeden pahalı zevkler edinmeye ve birkaç ay öncesine kadar çok para dediğim meblağları harcamaya başladım, ama kitaplarıma sadık kaldım. Kendi eksikliklerimin farkında olduğum için okuyordum. Bay Pocket'la Herbert'in yardımlarıyla epey yol katettim. Yeni başladığım her şeyde ya biri ya öteki bana yardım elini uzatıyor, önümdeki engelleri kaldırıyor. Bütün bunlara rağmen eğer daha az şey öğrenmiş olsaydım Drummle kadar kafasız olduğum anlamına gelirdi bu.

Bay Wemmick'i görmeyeli birkaç hafta oluyordu. Ona bir akşam evine gitmek istediğimi belirten bir not bırakmaya karar verdim. Bundan mutluluk duyacağını, akşam saat altıda ofiste beni bekleyeceğini yazdı cevap olarak. Gittiğimde odasındaki kasanın anahtarını arkasına koyuyordu ve saat altıyı gösteriyordu.

"Walworth'e kadar yürümeye ne dersiniz?" dedi.

"Tabii ki, eğer isterseniz!" dedim.

"Çok isterim. Ayaklarım bütün gün masanın altında. Şöyle bir yürümek iyi gelecek. Şimdi size yemekte ne var onu söyleyeyim Bay Pip. Ev yapımı biftek haşlama ve soğuk tavuk rosto. Onu lokantadan aldım. Lezzetlidir diye tahmin ediyorum, çünkü oranın sahibi evvelsi günkü bir davamızda jüri üyesiydi ve işi çabuk bitti sayemizde. Tavuğu alırken bunu ona hatırlattım. 'Güzel bir tane seçin; eğer oraya birkaç gün daha gelmenizi tercih etseydik, bunu kolayca yapabilirdik.' dedim. Buna mukabil, 'İzin verirsiniz size dükkândaki en iyi tavuğu hediye etmek istiyorum.' dedi. Ben de izin verdim tabii. Ne de olsa o da bir mal ve de taşınabilir! Sofrada bir ihtiyara itirazınız olmaz herhalde, öyle değil mi?"

Ben hâlâ tavuktan bahsettiğini sanmıştım ki ekledi: "Evde ihtiyar babam var da..." Nezaket icabı ne söylenmesi gerekiyorsa onu söyledim.

"Hâlâ Bay Jagers'a yemeğe gitmediniz mi?" diye sordu yürürken.

"Daha değil."

"Bana geleceğinizi duyunca bu öğlen öyle bir şey söyledi. Sanırım sizi yarın davet edecek. Arkadaşlarınızı da. Üç kişiler öyle değil mi?"

Drummle'ı samimi arkadaşlarımdan saymasam da "Evet!" dedim.

"Bütün çeteyi çağıracak!" dedi. Bu çete lafı pek hoşuma gitmemiştir. "Size ne ikram ederse etsin, en iyisini ikram eder. Fazla bir çeşit beklemeyin ama en mükemmelini bulursunuz." Biraz ara verdikten sonra "Evde ilginç olan bir şey daha var. Geceleyin kapıları pencereleri hiç sıkı sıkıya kapattırmaz!" dedi.

"Evine hırsız girmez mi hiç?"

"Mesele bu zaten!" dedi Wemmick. "Her yerde açık açık 'Benim evimi soyacak adamı görmek istiyorum.' diyor. Allah sizi inandırсын, en az yüz kere iş yerine gelen hırsızlara 'Nerede oturduğumu biliyorsun. Daha bir kere bile kapıyı kilitlemedim. Niye benim eve girmiyorsun? Hadi! Cazip gelmiyor mu benim ev?' dediğini duydum. O adamlardan hiçbiri para kazanmak için böyle bir şeye cesaret edemezler efendim."

"Ondan o kadar çok mu korkuyorlar?" dedim.

"Korkuyorlar!" dedi Wemmick. "Kesinlikle korkuyorlar. Ama onun mahareti, savunduklarının bile ondan korkması. Kaşıkları gümüş değil, İngiliz madeni."

"Yani aslında cesaret etseler de ellerine fazla bir şey geçmeyecek!" dedim.

"Öyle. Ama onun eline çok şey geçecek." dedi Wemmick. "Ve onlar bunun farkındalar. Onların canına okur. Sülalesinin canına okur. Onlardan alabileceği ne varsa hepsini alır çünkü o, kafayı bir şeye takarsa onu eline geçirmemesi mümkün değil."

Bay Jagers'ın ne kadar büyük bir adam olduğunu düşünüyordum ki Wemmick:

"Gümüş takımlarının olmamasının sebebine gelince... O sadece onun kendi derinliğinden kaynaklanıyor. Nasıl ki nehir kendisi kadar derindir, o da kendisi kadar derin. Saatinin zincirine bak. O yeterince şahidir işte."

"Çok kalın!" dedim.

"Kalın mı? Bence de. Saati altından ve de hiç etmezse en az yüz şilin eder. Bay Pip, bu şehirde yaklaşık yedi yüz tane hırsız var ve hepsinin de bu saatten haberi var. Aralarında ne bir adam, ne bir çocuk, ne de bir kadın yok ki saatin zincirindeki tek bir halkayı tanımasın ve eline almaya cesaret ederse sanki kızgın bir kor tutuyormuş gibi elinden düşürmeyecek olsun."

İlk başta bu tür konulardan, daha sonra daha sıradan şeylerden konuşa konuşa Walworth'e kadar yürüyerek gittik.

Arka sokaklarla, hendeklerle, küçük bahçelerle dolu bir yerdin. Emeklilik günleri için uygun bir yer gibi geldi bana. Wemmick'in evi bahçelerin ortasında küçük, ahşap bir evdi. Evin üst kısmı üst üste silahlarla dolu bir batarya gibi boyanmıştı.

"Kendim yaptım." dedi Wemmick. "Güzel görünüyor değil mi?"

Onu tebrik ettim. Şimdiye kadar gördüğüm en küçük evdi. Garip görümlü gotik pencereler ve küçücük gotik bir kapı vardı. İçeri zor giriliyordu.

"Şuradaki gerçek bir bayrak direği, bakın!" dedi Wemmick. "Pazar günleri bayrağı göndere çekiyorum. Bir de şuna bakın. Köprüden geçince köprüyü halatla çekip kaldırıyorum. Böylece kimse gelemiyor benden başka."

Köprü kalaslardan yapılmıştı ve köprünün altındaki çukurun genişliği bir buçuk metre, derinliği yaklaşık altmış santim kadardı, ama onun köprüyü kaldırdığını ve bunu çabucak yaptığını söylerkenki gururunu görmek çok hoştu. Bunu söylerken gülümsüyordu ve bu mekanik bir gülümseme değildi; gerçekten keyfi yerindeydi.

"Her akşam Greenwich saatine göre saat dokuzda top atıyorum. İşte orada, bakın. Ateşlediğimde onun bir Stinger olduğunu düşüneceksiniz."

Bahsettiği top kafes işi yapılmış, yüksekçe bir yerin üstünde duruyordu. Hava koşullarından üzerine dâhiyane bir şekilde şemsiye biçimi verilen bir muşamba serilmek

suretiyle korunuyordu.

"Arka tarafta yaptım ki gözden uzak olsun, tam bir kale gibi. Benim aklıma bir fikir gelirse onu muhakkak yaparım, siz buna ne dersiniz bilmiyorum ama..." dedi Wemmick.

Kesinlikle aynı fikirde olduğumu söyledim.

"Arka tarafta bir domuz, tavuklar ve tavşanlar var. Bahçenin bir kısmını seraya çevirip orada salatalık yetiştiriyorum. Yaptığım salataların lezzetini yemekte test edersiniz." Tekrar gülümseyerek, ama bu sefer yüzüne ciddi bir ifade de vererek "Eğer burasının bir gün kuşatılacağını düşünürseniz bu kadar yiyecek bize uzun süre yeter." dedi.

Daha sonra beni yaklaşık on metre ilerideki çardağa götürdü. Yakın olmasına rağmen yol çok dönemeçliydi -özellikle uzatılmıştı-. O yüzden gitmemiz uzun sürdü. Bu kuytu köşede kadehlerimizde içkilerimiz bizi bekliyordu. Puncumuz küçük bir süs havuzunda soğuyordu. Havuzun kenarında da çardak vardı. Ortasında bir adacık olan bu havuz yuvarlaktı ve Wemmick içine bir fıskiye koymuştu. Kıyıdaki küçük değirmeni çalıştırıp da bir borunun ağzındaki mantar tıkacı çıkardığınız zaman fıskiye öyle bir tazyikle fişkiriyordu ki, insanın elinin tersi ıslanıyordu.

"Ben kendi kendimin mühendisi, marangozu, su tesisatçısı, bahçıvanıyım." dedi Wemmick benim iltifatlarıma cevaben. "Bu iyi bir şey. Newgate'teki pisliklerden arınmış oluyorum, hem ihtiyar da memnun oluyor. İhtiyarla tanıştırsam sizi, rahatsız olmazsınız umarım."

İçeri girip onunla tanışmaya hazır olduğumu söyledim ve kaleye girdik. Şöminenin kenarında oturuyordu. Çok yaşlıydı. Pazenden bir ceket giymişti. Temiz, pak, neşeli, rahatı yerinde, iyi bakıldığı belli olan bir ihtiyardı. Tek sorun ağır işitmesiydi.

"Eee ihtiyar babam, nasılsın?" dedi Wemmick babasının elini neşeli, sıcak ama saygılı bir şekilde sıkarken.

"İyiyim John, iyiyim!" dedi yaşlı adam.

"Bu Bay Pip, baba!" dedi Wemmick. "Keşke adını duyabilsen. Başınızı sallayın birkaç kez Bay Pip, bundan hoşlanır. Göz kırpmak gibi."

"Burası oğlumun güzel evi!" diye bağırdı adam. Ben bu sırada olabildiğince çok başımı sallıyordum. "Burası ve çevresindeki güzel eserlere oğlumun ölümünden sonra devlet sahip çıkmalı. İnsanlar çok güzel zaman geçirirler burada."

"Punçla gurur duyduğun kadar burasıyla da gurur duyuyorsun değil mi benim ihtiyar babam?" dedi Wemmick. Yüzündeki sert ifade gerçekten de yumuşamıştı. "Al bak başımı sallıyorum senin için. Al işte bir daha. Hoşuna gidiyor bu, değil mi? Bay Pip, eğer yorulmadıysanız siz de bir kez daha yapar mısınız? Bunun ne kadar çok hoşuna gittiğini bilemezsiniz."

Birkaç kez daha yaptım. Çok mutlu olmuştu. O tavuklara yem vermeye gitti, biz de çardakta puncumuzu içmeye geçtik. Wemmick bana orayı o hale getirmenin çok uzun zaman aldığını, o kadar parayı biriktirmek için çok beklediğini söyledi.

"Burası sizin mi Bay Wemmick?"

"Evet benim. Tapusu bana ait." dedi.

"Gerçekten mi? Bay Jaggars burayı çok beğenmiştir herhalde."

“Hiç görmedi.” dedi Wemmick. “Duymadı bile. İhtiyarı da ne gördü, ne de onunla ilgili herhangi bir şey duydu. İş başka, özel hayat başka. İş yerine gittiğimde kalemi unutuyorum. Ne zaman buraya gelsem, bu sefer de iş yerini unutuyorum. Eğer bundan rahatsızlık duymazsanız siz de burada bana uyun. İşten konuşmayalım.”

Tabii ki ona uymayı tercih ettim. Punç nefisti ve biz saat dokuza kadar punç içip sohbet ettik. “Topun yanına gidiyor, ihtiyarın eğlencesi o.” dedi piposunu bırakarak.

Tekrar kaleye doğru giderken ihtiyarı gördüğümüzde küsküyü ısıtıyordu. Bu geceki seremoniye heyecanla hazırlık yapıyordu. Wemmick, tam vakti gelip de ihtiyarın elinden küsküyü alıncaya kadar elinde saati bekledi. Sonra onu aldı, dışarıya çıktı ve Stinger büyük bir gürültüyle patladı. Ev ve içindeki her şey bin parçaya bölünecekmiş gibi titredi. İçerideki bütün cam eşyalar, tabak çanak çın çın öttü. Bunun üzerine yaşlı adam -bence koltuğunun kenarlarından tutunmuyor olsaydı kesin havaya fırlardı- sevinçle “Attı! Duydum!” dedi. Karşısına geçip öyle bir baş sallamaya başladım ki, sonunda yüzünü görmemeye başladım desem abartmamış olurum.

Yemeğe kadar Wemmick bana evdeki ilginç eşyaları gösterdi. Büyük bir çoğunluğu suçluların hediyeleriydi. Aralarında ünlü bir sahtekârlığa alet olmuş bir dolmakalem, bir iki tıraş bıçağı, saçlar, suçlandıklarında mahkumların yazdığı itirafların müsvetteleri vardı. “Bunların hepsi yalan efendim!” dedi; çok önemsiyordu onları. Bunlar ufak porselen ve cam eşyaların, müze sahibinin yaptığı objelerin, ihtiyarın yaptığı tütünlüğün arasına dağıtılmıştı. Hepsi beni ilk buyur ettikleri o odada sergileniyordu. Oda sadece oturma odası olarak kullanılmıyordu; aynı zamanda mutfaktı da. Ocağın üzerinde asılı duran çengeldeki tencereye, ayrıca şöminenin üzerindeki ızgara demirlerine bakılırsa durum böyleydi.

Evde gündüzleri ihtiyara bakan küçük bir kız vardı. Masa örtüsünü serdiğinde üzerinden geçip gidebilmesi için köprü aşağı indirildi ve kız ayrıldı. Yemek harikaydı. Kale ağaç çürümesi hastalığına yakalanmış olsa da -domuz da daha uzakta olsaydı iyi olurdu- çok eğlendim. Yattığım oda da çok rahattı. Tek bir kusuru vardı odanın: Benimle bayrak gönderini çok ince bir tavan ayırıyordu ve yatağa sırtüstü uzandığımda sanki alımla onu dengelemem gerekiyormuş gibi hissettim. Bunun dışında rahattı.

Wemmick sabah erkenden kalktı ve sanırım benim botlarımı yıkadı. Sesini duydum. Ondan sonra bahçeyle ilgilendi ve gotik pencereden baktığımda onun sanki ihtiyara bir iş veriyormuş gibi yapmasını gördüm. En sevecen haliyle ona başını sallıyordu. Kahvaltımız akşam yemeğimiz kadar iyiydi. Tam sekiz buçukta Küçük Britanya’ya gitmek üzere yola çıktık. Onunla yürürken Wemmick yavaş yavaş eski katı tavrını takındı ve ağzı gerildi yine. En sonunda iş yerine gittiğimizde paltosunun yakasının arkasından anahtarını çıkardığında Walworth’daki evini, kalesini, köprüyü, çardağı, havuzu, fiskiyeyi ve de ihtiyarı hiç bilmiyormuş, tanımiyormuş gibiydi. Stinger hepsini havaya uçurmuştu sanki.

Yirmi Altıncı Bölüm

Wemmick’in dediği gibi çok kısa bir süre içinde hamimin eviyle yardımcısının evini kıyaslama şansım oldu. Ben Walworth’dan ofise gittiğimde hamim odasında kokulu

sabunla elini yıkıyordu. Beni yanına çağırıp beni ve arkadaşlarımı evine davet ettiğini söyledi, ki bunu daha önce Wemmick'ten duymuştum. "Seremoni yok, smokin yok." Emir verir gibi konuşuyordu. "Yarın diyelim." Nereye gideceğimizi sordum -nerede oturduğuyla ilgili en ufak bir fikrim yoktu-. "Siz buraya gelin; buradan beraber gideriz." dedi. Sanki kendisi bir doktor ya da dişçiymiş gibi müşterileri gittikten sonra ellerini yıkıyordu. Odasında bu amaçla yaptırılmış bir dolap vardı ve içindeki sabunlar sayesinde dolap parfümeri gibi kokuyordu. Kapının iç tarafında kocaman bir havlu vardı. Adî suçlar mahkemesinden geldiğinde ya da müşterilerinden biri gittiğinde elini yıkayıp bu havluyla kuruluyordu. Ertesi gün arkadaşlarımla onun ofisine gittiğimizde her zamankinden daha da karanlık bir davayla uğraşmış gibi bir hali vardı çünkü gittiğimizde eğilmiş yüzünü yıkıyor, boğazını çalkalıyordu; sadece ellerini yıkamakla kalmamıştı. Bütün bunları yaptıktan sonra bile paltosunu giymeden önce çakısını çıkarıp tırnaklarını törpüledi.

Dışarı çıktığımızda her zamanki gibi çevremizde dolanan insanlar vardı. Hepsi de endişe içinde onunla konuşmak istiyorlardı ama Jagers'daki kokulu sabun onu öyle bir çevrelemişti ki, hepsi onunla konuşmaktan vazgeçti. Batıya doğru yürürken kalabalığın içinde onu tanıyan bir sürü insan çıktı ve biz ne zaman onlardan birini görsek o konuşurken sesini daha bir yükseltti, ama ne kimseye selam verdi ne de onu tanıyanlara dikkatlice baktı.

Soho'daki Gerrard Sokağına girip sokağın güney tarafındaki bir evin önünde durduk. İhtişamlı bir evdi aslında ama acilen boyaya ihtiyacı vardı. Pencereleri de çok kirliydi. Anahtarını çıkarıp kapıyı açtı ve biz taştan bir hole girdik. Burada eşya yoktu; karanlıktı ve az kullanıldığı belliydi. Lambri duvarlarda çiçek çelenkleri vardı. Onların arasında o bize hoş geldiniz derken, bunların neye benzediğini düşünüyordum.

Sofra en güzel odalardan birine kurulmuştu. En güzel ikinci oda giyinme odası, üçüncü oda da yatak odasıydı. Evin kendi evi olduğunu, fakat büyük bir bölümünü nadiren kullandığını söyledi. Sofradaki tabak çanak gayet sadeydi -gümüş takımlar yoktu tabii-. Onun oturduğu tarafta büyük, içinde çeşitli içki şişelerinin ve dört tane meyve tabağının olduğu bir servis tepsi vardı. Dikkat ettim de her şey onun önündeydi yemek boyunca; hepsini o dağıttı.

Odada bir kitaplık vardı. Anladığım kadarıyla kanıt, ceza hukuku, kriminal biyografi, davalar, parlamento kararları ve bu tür şeylerle ilgili kitaplardı. Saati gibi eşyalar da sağlam ve güzeldi. Yine de sanki bir iş yeriymiş gibi döşenmişti; etrafta hiç süs eşyası yoktu. Bir köşede kâğıtlarla dolu, üzerinde masa lambası olan küçük bir masa vardı. Belli ki eve iş getiriyordu.

Şimdiye kadar üç arkadaşımı çok az gördüğünden -gelirken de onlardan ayrı yürümüştük ikimiz- ayağa kalkıp zili çaldıktan sonra onlara meraklı bakışlar fırlattı. Bana ilginç gelen sadece onunla olmasa bile en çok Drummle'la ilgilenmesiydi.

"Pip!" dedi o kocaman elini omzuma koyup beni pencerenin yanına götürürken. "Örümcek kim?"

"Örümcek mi?"

"Hani şu kırmızı yüzlü, uyuşuk, asik suratlı olan?"

"O Bentley Drummle!" dedim. "Yüzü güzel olan Startop."

“Yüzü güzel olan”la hiç ilgilenmeden “İsmi Bentley Drummle ha... Sevdim ben o çocuğu!” dedi.

Daha sonra sürekli Drummle’la konuşmaya başladı. Drummle’in isteksizliğine aldırış etmeyerek onu konuşturmaya çalıştı. Hizmetçi ilk yemeği servis yapmak için getirdiğinde ben ikisine bakıyordum.

Hizmetçi, kırk yaşlarında bir kadın gibi geldi bana. Yaşı belki de daha fazlaydı; iyi bir tahmin yapmamış olabilirim. Uzun boylu, çevik, oldukça solgun benizli, kocaman donuk gözleri olan uzun saçlı bir kadındı. Bir kalp hastalığı vardı da ondan mı dudakları aralık, hızlı hızlı nefes alıyordu bilmiyorum ama iki gece önce tiyatroya gittiğimde Machbeth’i seyretmişim ve bu kadının yüzü cadı kazanlarından çıkan insan yüzleri gibi, ateşten rahatsız oluyordu sanki.

Tabağı masaya koydu, parmağıyla sessizce hamimin koluna dokunup yemeğin hazır olduğunu ima etti ve gitti. Yuvarlak masaya oturduk ve hamim Drummle’i bir yanına, Startop’u diğer yanına oturttu. Hizmetçinin masaya koyduğu güzel bir balık yemeğiydi. Daha sonra nefis bir kuzu pirzolası ve de bildircin yedik. Soslar, şaraplar, istediğimiz her şey bize ev sahibimiz tarafından veriliyordu. Biten her yemekten sonra temiz tabaklar, bıçaklar ve çatallar veriyordu ve kirlenenleri yerde sandalyesinin yanındaki iki sepete koyuyordu. Hizmetçiden başka kimse yoktu ortalıkta. Yemek getirmek için her geldiğinde cadı kazanından çıkan insanlardan birini görmüş gibi oluyordum. Yıllar sonra bu kadını karanlık bir odada, uzun saçlarının dışında benzeyen hiçbir tarafının olmadığı bir kadına benzetecektim.

İlginç görünümü ve de Wemmick’in telkinleri yüzünden hizmetçiye özellikle dikkat etmem hususunda şartlanmışken dikkat ettim de odaya her gelişinde dikkatli bir şekilde hamime bakıyordu ve yemekleri onun önüne bırakırken Jagers’in onu tekrar çağırmasından çekiniyormuş gibi bir süre duraksıyordu. O bir şey söylediğinde uzakta olmak istemiyordu. Bence Jagers da bunun farkındaydı ve onun hep tetikte olmasını istiyordu.

Yemek oldukça neşeli geçti. Hamim sadece konuşulanları dinliyormuş, kendisi bir konu açmıyormuş gibi görünse de biliyordum ki bizim nasıl karakterlere sahip olduğumuzu anlamaya çalışıyordu. Ben birden kendimi harcamalarımından, Herbert’a yardım etmek istememden, hayallerimden bahsederken buldum. Hepimiz konuştuk ama en çok Drummle konuştu. Balık tabağı kaldırılmadan o konuşmak istemeyen; çevreye şüpheli bakan Drummle gitmiş, yerine başka biri gelmişti.

Peynir başladığımızda konuşmalarımız kayık sefalarına kaydı ve Drummle’in bir sürüngen gibi çok arkada kalmasıyla alay ettik. Bunun üzerine Drummle ev sahibimize bizden kalan yeri arkadaşlığımıza tercih ettiğini, iş kabiliyete kalırsa ikimizden de üstün olduğunu, güç kuvvet bakımından da ikimize fark atacağını söyledi. Anlayamadığım bir biçimde hamim onu öyle bir kışkırtmıştı ki, Drummle neredeyse küplere binmişti. Pazılarının ne kadar güçlü olduğunu göstermek için kolunu sıvamaya bile kalktı. Bunun üzerine biz de kollarımızı sıyırıp pazılarımızı şişirerek gülünç duruma düştük.

O sırada hizmetçi sofrayı topluyordu. Hamim, ona dikkat etmeden, sandalyesinin arkasına yaslanmış oturuyor, dikkatle Drummle’i dinliyordu. Onun Drummle’la ilgilenmesi

beni şaşırtmıştı. Birdenbire, hizmetçi masanın karşı köşesine uzanmışken elini yakaladı - tuzağa düşürmüş gibi-. Bunu o kadar beklenmedik bir şekilde yaptı ki, hepimiz bakakaldık.

"Kuvvetten bahsediyorsunuz..." dedi Bay Jagers. "Ben size bir bilek göstereyim. Molly, bileğini göster onlara."

Bay Jagers'ın yakaladığı eli masanın üzerindeydi ama öbür elini arkasına saklamıştı. "Beyefendi, yapmayın!" dedi alçak bir sesle. Gözleri Jagers'a kilitlenmişti.

"Size bir bilek göstereceğim," diye tekrarladı Bay Jagers. Kararlıydı. "Molly, bırak da bileğini görsünler."

"Beyefendi, lütfen!" diye mırıldandı kadın.

"Molly!" dedi Bay Jagers. Ona değil karşıya bakıyordu. "Bırak iki bileğini de görsünler. Hadi!"

Elini çekti ve bileğini masaya koydu. Diğer elini de aldı ve öbürünün yanına koydu. Biraz önce arkasına sakladığı elinin bileği daha kötü görünüyordu diğeriyle kıyaslayınca. Çiziklerle, derin yara izleriyle doluydu. Ellerini uzatınca bakışlarını Bay Jagers'dan kaçırdı ve teker teker hepimize bileklerini gösterdi.

"Bunlarda güç var!" dedi Bay Jagers işaret parmağıyla o çiziklere dokunarak. "Bu kadındaki kuvvet çok az erkekte vardır. Bu ellerde öyle bir yakalama kabiliyeti var ki... Birçok el gördüm şimdiye kadar ama bu açıdan bu kadar kuvvetlisini görmedim. Ne bir kadında, ne de bir erkekte..."

O bunları söylerken hizmetçi teker teker bizim yüzümüze bakıyordu. Konuşması bitince tekrar Jagers'a baktı. Bay Jagers başını hafifçe sallayarak, "Bu kadarı kâfi Molly!" dedi. "Hayran oldular sana. Şimdi gidebilirsin." Ellerini çekti ve odadan çıktı. Bay Jagers servis tepsisinden içkileri alıp önce kendi bardağını şarapla doldurdu; ondan sonra şişeyi bize verdi.

"Saat dokuz buçukta ayrılıyoruz beyler." dedi. "Zamanınızı iyi değerlendirin. Hepinizi burada gördüğüme memnun oldum. Bay Drummle, şerefimize içiyorum."

Drummle'a ilgi göstermesinin sebebi onun karakterini ortaya koymak idiyse gayet başarılı oldu. Drummle, bir zafer kazanmış edasıyla hepimizi küçümsemeye başladı ve bu artık çekilmez bir hâl almıştı. Bu esnada Bay Jagers aynı ilgiyle Drummle'ı inceliyordu. Bay Jagers'ın şarap keyfini artıran bir unsurdu Drummle'ı gözlemlemek.

Çok fazla içtik ve çok konuştuk. Drummle'ın bol para harcamamızla ilgili söyledikleri ve kaba tavırları bizi sinir etmişti. Ben de onun bir iki hafta önce benim yanımda Startop'tan borç aldığını hatırlattım.

"O parasını alacak!" dedi Drummle. Bozulmuştu.

"Parasını almayacak demedim. Belki bunu düşünür de bizim para harcamamızla ilgili yorum yapmayı bırakırsın diye söyledim." diye cevap verdim.

"O yüzden mi söyledin? Aman Allah'ım!" dedi Drummle.

Daha da fazla ileri gitmek istiyordum. "Ben diyorum ki, biz senden para istesek sen bize vermezsin."

"Haklısın!" dedi Drummle. "Altı peni bile vermem. Kimseye vermem."

"Bir tek almayı bilirsin!"

“Allah Allah!”

O kadar sinir bozucu bir konuşmaydı ki Herbert’in beni sakinleştirme çabalarını görmezden gelerek:

“Bay Drummle! Hazır yeri gelmişken, sen o parayı borç aldığında Herbert’la benim aramda nasıl bir konuşma geçti söyleyeyim.” dedim.

“Aranızda ne konuştuğunuzu öğrenmek istemiyorum!” dedi Drummle. Sanırım sesini iyice alçaltıp “Canınız cehenneme!” gibi bir söz söyledi.

“Ben istesen de istemesen de söyleyeceğim. Sen onu gülerken cebine koyarken seni neşelendiren şey onun sana borç verecek kadar zayıf olmasıydı. Aklında böyle bir fikrin olduğunu düşündük.”

Drummle kahkahayla güldü ve gülerken yüzümüze baktı. Elleri cebindeydi ve yuvarlak omuzlarını kaldırmıştı. Bu haliyle sanki dediklerimi tasdik ediyor ve bizi küçümsediğini belirtmeye çalışıyordu.

Bu sırada Startop onun elini tuttu ve benim gösterdiğim nezaketin kat be kat fazlasını göstererek onu daha anlayışlı olmaya çağırıyordu. Startop heyecanlı ve parlak bir genç olduğundan, Drummle da tam tersi olduğundan Drummle her zaman ona kaprisli davranırdı. Şimdi de çok kabaydı ona karşı ve Startop birtakım esprilerle havayı yumuşatmaya çalıştı; hepimizi güldürdü. Bu küçük başarıya içerleyen Drummle, bir tehdit ya da uyarı olmadan, ellerini cebinden çıkardı, omuzlarını düşürdü, küfretti, eline büyük bir bardak aldı ve tam Startop’un kafasına bunu geçirecekken Bay Jagers ustalıkla elinden bardağı kapmayı başardı.

“Beyler!” dedi Bay Jagers, bardağı masaya koyarken saatine bakıyordu. “Üzgünüm ama saat dokuz buçuğa geldi.”

Bunun üzerine gitmek üzere hepimiz ayağa kalktık. Sokak kapısına varmadan önce Startop neşeyle Drummle’a -sanki hiçbir şey olmamış gibi- “eski dostum” diyordu. Ama “eski dost” ona cevap vermedi. Hammersmith’e giderken yolun karşı tarafına geçti. Herbert’la ben şehirde kaldık. Giderken ikisine baktık; aynı yöne doğru karşı kaldırımlarda yürüyorlardı. Startop önden gidiyordu, Drummle kayığıyla arkadan geldiği gibi evlerin kenarından yürüye yürüye onu arkadan takip ediyordu.

Kapı daha kapanmamış olduğundan Herbert’i orada biraz bekletip, koşarak yukarı çıkıp hamimle konuşma ihtiyacı hissettim. Yukarı çıktığımda giyinme odasında; ellerini yıkıyordu.

Ona yukarı tekrar çıkma sebebimin olup bitenler için özür dilemek olduğunu, beni çok fazla suçlamayacağını umduğumu söyledim.”

Yüzünü yıkarken “Önemli değil Pip. Ben yine de o örümceği sevdim.” dedi.

Bana dönmüş, başını sallıyor, havluyla yüzünü kuruluyordu.

“Onu sevmenize memnun oldum ama ben sevmiyorum!” dedim.

“Yo, yo, onunla pek fazla yakınlaşma. Mümkün olduğunca uzak ol ama ben o çocuğu tuttum Pip. Falcı olsaydım...”

Havlusunun altından bana bakarken göz göze geldik. “Ama değilim. Ne olduğumu biliyorsun değil mi? İyi geceler Pip!” dedi.

“İyi geceler efendim!” dedim.

Bundan yaklaşık bir ay sonra örümceğin Bay Pocket’la işi bitti ve evine döndü. Onun gitmesiyle evdeki herkes -Bayan Pocket hariç- rahat bir nefes aldı.

Yirmi Yedinci Bölüm

“SEVGİLİ BAY PİP,

Size bu mektubu Bay Gargery’nin isteği üzerine, kendisinin Bay Wopsle’la Londra’ya geleceğini ve izin verirseniz sizi görmekten çok mutlu olacağını bildirmek için yazıyorum. Salı sabahı saat dokuzda Barnard’ın Hanı’na gidecek. Eğer onu karşılamamız mümkün olmazsa lütfen bir not bırakın. Zavallı ablanızın durumu siz gittiğinizden beri aynı. Her akşam mutfakta sizden söz ediyor, neler yaptığınızı merak ediyoruz. Eski günlerin hatırına mazur görün.. Hepsi bu kadar Bay Pip. Sevgilerle..

Size minnettar hizmetkarınız BIDDY.

Not: Umuyorum ve hiç kuşku yok ki onu görmek istersiniz. İyi kalpli birisiniz, o da çok kıymetli bir insan. Ona bütün mektubu okudum ama özellikle bir cümleyi yazmamı istiyor. ‘Çok eğleneceğiz, çok!’ yaz diye tutturdu.”

Bu mektup elime pazartesi günü geçti. Yani randevum ertesi güneydi. Joe’nun gelişini hangi duygular içinde beklediğimi itiraf edeyim.

Aramızdaki kuvvetli bağa rağmen mutlu değildim. Bu durum beni rahatsız etmişti. Kendimi bir garip hissediyordum. Beni utandıracağını düşünüyordum. Eğer para verip onu uzaklaştırmam mümkün olsaydı öyle yapardım. Tek tesellim Hammersmith’e değil de Barnard’ın Hanı’na gelmesi ve Bentley Drummle’la karşılaşmayacak olmasıydı. Herbert’in ya da babasının onu görmesi fikri beni rahatsız etmiyordu; ikisine de saygı duyuyordum çünkü, ama Drummle’in onu görmesine dayanamazdım. Drummle’i hiç sevmiyordum. Zaten hayatımız boyunca sergilediğimiz bütün zayıflıklar ve saygısız davranışlar hep sevmediğimiz insanlar yüzündendir.

Odamın dekorasyonunu habire lüzumsuz yere değiştiriyordum ve bu pahalıya patlıyordu. Artık kaldığımız yer ben geldiğimdeki halinden çok farklıydı. Yakınlardaki döşemecinin borç defterindeki birkaç sayfayı doldurmuş olmam bana gurur veriyordu. Son zamanlarda çok değişmişim. Bir uşak bile tutmuştum kendime. Bu çocuğa (Çamaşırıcı kadının ailesinden bir çocuktü.) mavi ceket, kanarya sarısı yelek, beyaz kravat, krem rengi kısa pantolon ve botlar giydirdikten sonra sıra ona yaptıracak iş ve yedirecek içirecek şeyler bulmaya gelmişti. Çocuk bu iki mecburiyet yüzünden dünyayı başıma dar ediyordu.

Uşağa salı sabahı saat sekizde hole gelmesini söyledim, hol altmış santimetrekareydi -yere halı döşettim, oradan biliyorum-. Herbert Joe’nun sevebileceği yiyeceklerden oluşan bir kahvaltı hazırlamayı teklif etti. Ona bu kadar ilgili ve düşünceli olduğu için gerçekten müteşekkir olsam da “Joe onu görmeye gelseydi bu kadar neşeli olmazdı.” diye içim içimi yiyordu.

Yine de pazartesi gecesi Joe’yu karşılamak için şehre indim ve sabah erkenden kalktım. Oturma odasını ve kahvaltı masasını olabildiğince süsledim. Maalesef dışarıda yağmur çiseliyordu ve bir melek bile Barnard’ın pencerenin dışında ağladığı gerçeğini

gizleyemezdi.

Joe'nun gelme zamanı yaklaşırken oradan çıkıp gidebilmeyi istedim ama uşak holdeydi ve merdivenlerden Joe'nun sesini duydum. Onun Joe olduğundan emindim; yukarı paldır küldür çıkmasından belliydi. Botları hep ayaklarına büyük gelirdi. Yukarı çıkarken kapıların üzerindeki isimleri okuması uzun zaman aldı. Bu da onun Joe olmasının kuvvetle muhtemel olduğunu gösteriyordu. En sonunda kapının önünde durduğunda parmağını ismimin üzerinde gezdirdiğini, sonra da nefesini duydum. En sonunda son bir adım daha attı ve benim uşak "Bay Gargery!" diye onun geldiğini haber verdi. İçeri girerken ayakkabılarının altını paspasa silmek hayatta aklına gelmez diye düşündüğümünden tam dışarı çıkıp ona paspası gösterecektim ki içeri girdi.

"Joe, nasılsın Joe?"

"Pip, sen nasılsın Pip?"

Dürüst ve iyi yüzü parlıyordu. Şapkasını yere, ikimizin arasına koydu. İki elimi birden tuttu ve ellerimi sallamaya başladı.

"Seni gördüğüme sevindim Joe. Şapkanı bana ver."

Ama Joe şapkasını yerden dikkatlice aldı ve içinde yumurtalarla dolu bir kuş yuvası varmış gibi ısrarla onu bırakmak istemedi. Böyle çok rahatsız olduğu belliydi.

"Amma büyümüşsün, kibarlaşmışsın. Milletin ve kralın için senin gibilerin olması onur verici." dedi Joe.

"Joe, sen de çok iyi görünüyorsun."

"Çok şükür, iyiyim!" dedi Joe. "Ablanın sağlığı senin buraya gelmeden sonra daha kötüye gitmedi; bildiğin gibi işte... Biddy de sapasağlam. Her daim yardıma hazır. Arkadaşlar da ne iyi ne kötü. Yuvarlanıp gidiyorlar. Bay Wopsle düşünleştii."

Bunları söylerken (Elinde hâlâ kuş yuvası vardı.) odayı inceliyor, ropdöşambırındaki çiçek desenlerine bakıyordu.

"Düşünleştii mi?"

Sesini alçaltarak, "Evet, kiliseden ayrılıp oyunculuğa başladı. Oyunculuk yapmak için geldi Londra'ya." dedi. Kuş yuvasını sol koltuğunun altına alıp içinde yumurta arıyormuş gibi sağ eliyle onu karıştırırken "Senin de gelmeni istiyor, eğer bir sakıncası yoksa!" diye devam etti.

Joe'nun elime tutuşturduğu şeye baktım. Küçük bir metropolit tiyatrosunun buruşuk bir ilanıydı. O hafta sahneye konulacak ilk oyunun ilanıydı bu: "Milli Şairimizin¹² izinden giden meşhur Yerel Amatör Roscian tiyatrosunun performansları yerel tiyatro çevrelerinde büyük bir ilgiyle karşılanmıştır."

"Sen oyunu seyrettin mi Joe?" diye sordum.

Ciddiyet içinde ve üzerine basa basa "Seyrettim!" dedi.

"Gerçekten de ilgiyle mi karşılandı?"

"Şey, seyirciler sahneye portakal kabuğu attılar, hele Bay Wopsle hayaleti gördüğünde daha da çok. Seyirciler konuşmayı durmadan 'Amin' diye keserlerse insan kendisini oyununa verebilir mi? Bir insan şanssızlık sonucu kiliseye girmiş olabilir." Bunu söylerken iyice duygusallaşmış, sesinin tonunu yükseltmişti. "Ama bunun yüzünden onu seyrederken

böyle davranmak mı lazım? Bir insan babasının hortlağına dikkatini veremezse neye verebilir ki zaten? Yas şapkası yanlışlıkla küçük yapılırsa, sonra da siyah kuş tüyleri onu aşağıya çekerse bunda onun ne suçu olur ki söylesene!”

Joe'nun yüz ifadesinin hayalet görmüş gibi olmasından anlamıştım; Herbert içeri girmişti. Herbert'a Joe'yu tanıttım. Herbert elini uzattı ama Joe geri çekildi. Elinde hâlâ kuş yuvası vardı.

“Efendim, uşağınız, siz ve Pip -bu arada masaya kızarmış ekmek koyan uşağa bakıyordu ve konuşmasına onu da dahil etmek istiyordu ama ben kaşlarımı çatinca şaşırды, lafi toparlamaya çalıştı- yani siz iki beyefendinin bu kapalı yerde inşallah sağlığınız yerindedir. Burası Londra'ya göre iyi bir han olabilir ama ben şahsen burada domuz bile tutmam. Tabii eğer iyice semirmesini bekleyip sonra kesip yemeyeceksem.”

Kaldığımız yere dair iltifatlarını sunduktan ve bana da “beyefendi” dedikten sonra Joe'yu masaya davet ettik. Uzunca bir süre şapkasını koyabileceği uygun bir köşe bulmak için etrafa bakındı. Sanki bir doğa harikasının rahat edebileceği bir yer arıyor gibiydi. En nihayetinde şöminenin üstündeki en uç köşeye koydu. Daha sonra şapka oradan defalarca kez yere düştü.

“Çay mı kahve mi alırsınız Bay Gargery?” dedi Herbert.

“Teşekkürler efendim, siz hangisini isterseniz onu alayım.” Bunu söylerken kaskatı kesilmişti.

“Kahveye ne dersiniz?”

“Teşekkürler efendim.” dedi Joe ama belli ki öneri hoşuna gitmemişti. “Kahveyi seçerek nezaket gösterdiniz ama sizce de kahvaltı için kahve biraz ağır olmaz mı?”

“Çay olsun o zaman!” dedi fincana çay koyarken.

Bu sırada Joe'nun şapkası şöminenin üstünden düştü ve Joe masadan kalkıp onu tam aynı köşeye koydu. Tabii ki şapka kendisine öyle yapması tembihlenmiş gibi yine düştü.

“Şehre ne zaman geldiniz Bay Gargery?”

“Dün öğleden sonra mıydı?” dedi öksürürken elinin tersiyle ağzını kapatarak -sanki geldiğinden beri öksürmeye hiç fırsatı olmamış gibi-. “Yok, değil. Yok yok, öyleydi! Evet. Dün öğleden sonra geldim.” Rahatlamıştı.

“Londra'yı gezdiniz mi?”

“Evet, efendim. Bay Wopsle'la boya deposuna gittik¹³ ama dükkân camlarına yapıştırılan kırmızı afişlerdeki yere hiç benzemiyordu orası. Resimde mimaaarisiiii daha güzel.”

Eminim Joe bu kelimeyi daha da uzatırdı ama dikkati, düşmek üzere olan şapkasına yöneldi. El çabukluğuyla onu yere düşmeden yakalayabildi. Büyük bir hüner göstermişti bunu yaparak. Koşup düşmeden onu yakaladı, odaya bir göz gezdirdi -özellikle duvar kâğıdındaki desenlere- duvara yaklaştı ve sonunda suyla dolu bir leğene düşünce ben duruma el attım ve başka bir yere kaldırdım.

Gömleğinin yakasıyla paltosunun yakası insanın kafasını karıştırıyordu. İkisi de çözümü mümkün olmayan muammalardı. Bir insan niye tam tekmil giyinmek için bu kadar kendine eziyet ederdi ki? O kıyafetlerin içine girdiğinde çekeceği acıyı temizlenmenin başka bir yolu olarak mı görüyordu acaba? Sonra elinde çatalı, düşünmeye, etrafa

bakınmaya başladı. Öksürüp duruyordu. Masaya uzak oturuyor, yediğinden fazlasını döküyor, bir de döktüğünü saklamaya çalışıyordu. Bu hallerinden o kadar çok rahatsız olmuştum ki, Herbert şehre gitmek üzere odadan çıktığında bir oh çektim.

Bütün bunların benim suçum olduğunu bilmiyordum henüz. Ben Joe'ya karşı davranışlarımda rahat olsaydım o da rahat davranacaktı. Ben ise oldukça sabırsız ve sinirliydim.

"Yalnız kaldığımıza göre efendim!" diye başladı ki "Joe! Bana nasıl efendim dersin?" diyerek azarlar gibi sözünü kestim.

Joe bir an bana kırgınlıkla baktı. Kravatının ve yakasının komik görüntüsünün farkında olduğum gibi bana fırlattığı bakışta kendini hissettiren onurun da farkındaydım.

"İkimiz yalnız kaldığımıza göre -birkaç dakika sonra buradan gitmek niyetinde olduğum için- buraya niye geldiğimi söyleyeyim artık." dedi Joe. "Yemekleri beyefendilerin yanında döküp saçmak için gelmedim. Sana yardım etmek için geldim."

Yüzünde aynı ifadeyi görmemek için araya girerek sözünü kesmedim.

"Evet, efendim!" diye devam etti Joe. "İki gece önce Balıkçılar'daydım Pip." Konuşurken sevgisi ağır bastığında "Pip" diye, kibar olmak isteği ağır bastığındaysa "Efendim" diye hitap ediyordu bana. "Arabasıyla Pumblehook geldi. Benim çok canımı sıkıyor bu sıralar. Sözde sen küçükken kendini en yakın gördüğün kişi oymuş, en iyi oyun arkadaşın da oymuş. Kasabada herkese bunları anlatıyor."

"Saçmalık! Benim en yakınım sendin Joe."

"Bence de öyleydi Pip!" dedi başını hafifçe geriye atarak. "Şimdi pek bir önemi olmasa da efendim... Neyse Pip, bu adam Kayıkçılar'da yanıma geldi -birayla pipo çalışan adamın yorgunluğunu öyle güzel alır ki-. 'Joseph, Bayan Havisham seni görmek istiyor,' dedi."

"Bayan Havisham mı Joe?"

"Pumblehook'un sözüydü bu." Joe oturdu ve gözlerini tavanda gezdirdi.

"Evet Joe. Devam et lütfen."

"Ertesi gün efendim!.." dedi. Bana sanki çok uzaktaymışım gibi bakıyordu. "Üstüme başıma çeki düzen verdikten sonra gidip Bayan A'yı gördüm."

"Bayan A Bayan Havisham mı Joe?"

"Ne fark eder? Ha Bayan A, ha Bayan Havisham! 'Bay Gargery, Bay Pip'le görüşüyor musunuz?' diye sordu. Ben de senden bir mektup aldığımız için 'Görüşüyoruz,' dedim. 'O zaman ona söyler misiniz, Estella eve döndü ve onu görmekten mutluluk duyacak,' dedi."

Joe'ya bakarken yüzümün alev alev yandığını hissettim. Buna sebep olan şeylerden biri de sanırım "Onun gelme sebebini daha önce öğrenmiş olsaydım ona daha iyi davranırdım." diye düşünmemdi.

"Eve gidince Bidy'ye bunu sana yazmasını söylediğimde yazmak istemedi. 'Bunu senin ağzından duymak onu çok mutlu eder. Hem tatildesin. Onu görmek de istiyorsun. Hadi git!' dedi Bidy. İşte böyle efendim!" dedi sandalyesinden kalkarken. "Pip, inşallah günden güne daha da yükselirsin." dedi.

"Ama şimdi gitmeyeceksin değil mi Joe?"

"Gideceğim!" dedi.

“O zaman akşam yemeği için yine geleceksin öyle değil mi?”

“Hayır gelmeyeceğim!” dedi.

Göz göze geldik. Elini bana uzatırken “efendim”leri bir kenara bırakarak, “Pip, canım dostum, hayat ayrılıklarla doludur. Kimi demirci, kimi bakırcı, kimi kuyumcu, kimi o kimi bu olur. Bu insanların arasında fark olmalı ve farklar da olağan karşılanmalı. Bugün birisinin bir kusuru olduysa eğer o kişi benim. Senle ben Londra’da bir arada olamayız. Bize özel, bizi tanıyan dostlarımızın olduğu bir yer dışında başka hiçbir yerde bir arada olamayız. Gururumdan değil dürüst olmak istediğimden söylüyorum; bir daha beni bu kıyafetler içinde görmeyeceksin. Bunlar bana göre değil. Ben demirhane, mutfak ve de bataklıklar dışında kendim gibi değilim. Dışarıya bana göre değil. Eğer benim demirhanedeki halimi, elimdeki çekici, pipomu düşünürsen çok da haksız olmadığımı anlarsın. Eğer beni görmek istersen demirhanenin penceresinden başını uzatır, demirci Joe’yu örsün başında, her zamanki işini yaparken görürsün. Aptalım belki ama en sonunda iyi bir iş çıkardım bence. ALLAH seni kötülüklerden uzak etsin Pip, dostum, ALLAH seni korusun.”

Onda sade bir soyluluk olduğu hissimde yanılmamıştım. Kıyafetleri sanki cennetteki birinin kıyafetleri gibi görünüyordu gözüme. Usulca alınma dokundu ve dışarı çıktı. Kendime gelir gelmez arkasından ben de çıkıp onu civarda aradım, ama çoktan gitmişti.

Yirmi Sekizinci Bölüm

Ertesi gün bizim kasabaya gidecektim, burası kesindi. Kesin olan bir şey daha vardı, o da Joe’ya yaptıklarımın pişman olduğum için Joe’nun evinde kalacaktım fakat ertesi günkü arabada yer ayırttıktan ve Bay Pocket’in evine gidip geldikten sonra kesinlik kazanmış ikinci hususta tereddütlerim başladı. Orada kalmak içimden gelmiyordu; Mavi Domuz’da kalabilmek için mazeretler uydurmaya başladım. Joe’nun evine gidince onlara rahatsızlık verebilirdim çünkü gitmem beklenmiyordu ve orada bir yatağım yoktu. Bayan Havisham’ın evine uzaktı ev ve bu da Bayan Havisham’ın hoşuna gitmezdi. Hayatını insanları kandırarak kazananların bütün yaptıkları kendi kendilerini kandıranların yaptıklarının yanında hiç kalır. Ben böyle bahanelerle kendimi kandırıyordum. Gerçekten de bu çok garipti, farkındayım. Başkasının verdiği sahte parayı almam bir derece kabul edilebilir bir şey ama kendi bastığım parayı bile sahici sanıp almam... Sözde benim iyiliğimi düşünün bir yabancı keseme daha iyi yerleştirmek bahanesiyle paramı alıp yerine fındık kabuğu verdi diyelim. Benim kendi keseme fındık kabuğu doldurup sonra da bunu gerçek para gibi kullanmaya çalışmam onun yaptığının yanında hiç kalırdı!

Mavi Domuz’a gitmeye karar verdikten sonra uşağımı oraya götürüp götürmemek konusunda kararsız kaldım. Onun handa pahalı kıyafetler içinde fiyakalı fiyakalı yürüdüğünü düşünüyordum da, onu götürmek iyi olacaktı. Terziye gittiğinde Trabb’in saygısız çırağının ağzı bir karış açık kalacaktı. Ama olayın bir de şu yönü vardı: Trabb’in çırağı onunla samimiyeti ilerletip ona benimle ilgili birtakım şeyler anlatabilirdi. Beraber ana caddeye çıkıp kahkahalarla gülerlerdi ve benim iyilik meleğim onları duyabilir; bundan rahatsız olabilirdi. Sonuçta, uşağımı yanımda götürmemeye karar verdim.

Yer ayırttığım araba öğleden sonra hareket ediyordu. Artık kış mevsimine girdiğimizden gideceğim yere hava karardıktan en geç iki üç saat sonra varmam lazımdı. Cross Keys Hanı'nın önünden yola çıktığımızda saat ikiydi. Uşağımla oraya on beş dakika önce gittim.

O zamanlar mahkumları tersanelere at arabalarıyla götürürlerdi. Sık sık o arabalara dışarıda yolcular aldıklarını duymuştum. Birkaç kere de o arabaların içinde elleri zincirli mahkumları görmüştüm. O yüzden Herbert bana bineceğim arabada iki tane mahkumun olduğunu söylediğinde bunu garipsemedim. Yine de "mahkum" sözünü duyduğumda çok eskilere dayanan bir korku hissediyordum içimde.

"Senin için bir sakıncası yok değil mi Handel?" dedi Herbert.

"Yoo!"

"Onlardan pek hoşlanmıyor gibisin."

"Yalan söyleyecek değilim, hoşlanmıyorum, evet. Sen de benim gibi düşünüyorsundur. Ama onların olması umurumda değil."

"Bak işte! Oradalar!" dedi Herbert. "Ne kadar yüz kızartıcı ve kötü bir durum!"

Yanlarında bir gardiyan vardı. İki mahkumun elleri birbirine kelepçelenmişti ve ayaklarında da zincirler vardı, ki ben bu zincirlere aşınaydım. Aynı şekilde aşına olduğum mahkum kıyafetleri vardı üzerlerinde. Gardiyanın üzerinde silah vardı. Koltuğunun altında da kalın bir sopa taşıyordu ama onlara kötü davranmıyordu. Yanlarında duruyor, atlara bakıyordu. Yanındakiler mahkum değil de normalde sergilenen ama bugün müze kapalı olduğu için sergilenmeyen objelermiş, kendisi de müze görevlisiymiş gibi bir havası vardı. Mahkumlardan biri öbüründen daha uzun ve güçlü kuvvetliydi ama kıyafeti daha küçük olan mahkum kıyafeti ona verilmişti. Dünyanın garip hallerinden biriydi işte... Kolları ve bacakları kocaman vücudunun iğne yastıklarıydı sanki. Üzerindekiler onu büyük oranda değiştirmişti ama onun yarı aralık gözlerini hemen tanıdım. Orada duran adam bir cumartesi gecesi Üç Neşeli Kayıkçılar'da gördüğüm ve görünmeyen silahıyla beni vuran adamdı!

Onun beni tanımadığını anlamak çok zor olmadı. Bana baktı, gözleri saatimin zincirine takıldı, yere tükürdü ve yanındaki mahkuma bir şey söyledi. Bir kahkaha patlattılar ve başka bir yere bakmaya başladılar. Sırtlarındaki kocaman numaralar, (sanki onlar evmiş gibi) kaba, kirli kıyafetleri (sanki hayvanlarmış gibi), zincirlenmiş ayakları (mendiller sarmışlardı zincirlenen yerlere, sanki bunu yaptıkları için özür dilemek istiyorlarmış gibi) ve insanların ona bakışları, uzak duruşları (Herbert'in söylediği gibi) onları aşağılık ve kötü gösteriyordu.

Ama en kötüsü arabanın arka tarafının Londra'dan taşınan bir aileye verilmiş olması ve bu ikisine önde, arabacının tam arkasındaki iki koltuktan başka yer kalmamış olmasıydı. Heyheyleri üzerinde bir adam -arabada dört numaralı koltukta oturuyordu- bağırp çağırmaya başladı. Onu bu kötü adamlarla beraber taşıyarak kuralları ihlal ettiklerini, bunun rezil, utanç verici ve dehşet bir durum olduğunu söyledi. O bunları söylerken araba hazırda ve arabacı da sabırsızlanıyordu. Hepimiz yola çıkmaya hazırlanıyorduk. Mahkumlar başlarındaki gardiyanlarla arabaya binmişlerdi. Onlarla birlikte garip bir ekmek, taş ve yün kokusu da gelmişti.

"Canınızı sıkmayın efendim!" dedi gardiyan şikâyet eden yolcuya. "Sizin yanınıza ben

oturacağım. Onları köşeye, herkese uzak bir yere oturturum. Size bir zararları olmaz efendim. Burada olduklarının farkına bile varmazsınız.”

“Beni suçlamayın!” dedi benim tanıdığım mahkum. “Ben de gitmek istemiyorum. Arkada kalmaya razıyım. Yanıma gelen kimseden rahatsız olmam ben.”

“Ben de öyle!” dedi diğer mahkum. “Ben de hiçbirinizi rahatsız etmek istemezdim, bana sorulsaydı.” Sonra yine güldüler ve fındık kırmaya, kabuklarını da tükürerek atmaya başladılar. “Ben de onların yerinde olsaydım ve bu kadar aşağılansaydım böyle davranırdım.” diye düşündüm.

Sonunda sinirli beye başka bir şekilde yardımcı olunamayacağına, ya şansına denk gelen bu yolcularla ya da bir sonraki arabayla gitmesine karar verildi. Adam da yerine geçip söylenmeye devam etti. Gardiyan onun yanına oturdu ve benim tanıdığım mahkum benim tam arkama oturdu; nefesini saçlarımda hissediyordum.

“Güle güle Handel!” diye bağırdı Herbert araba hareket edince. “Onun bana Pip’ten başka bir isimle seslenmesi ne kadar büyük bir şans!” diye düşündüm.

Mahkumun nefesini sadece ensemden değil bütün omuriliğimden hissediyordum; bunun tarifi çok güç. Hissettiğim şey iliklerime keskin bir asit dökülmesi gibiydi. Herhangi başka bir adamdan daha fazla nefes alıyor ve nefes alırken daha çok ses çıkarıyordu sanki. Daha bir dik oturmaya başladım, olduğum yerde büzüşmek istemiyordum.

Hava çok soğuktu ve yağmur yağıyordu. İkisi havanın bu kadar soğuk olmasına söyleniyorlardı. Çok geçmeden soğuktan yolcuların sesi soluğu kesildi. “Ben bu adama o iki şilini geri versem de kurtulsam mı, bunu en iyi nasıl yaparım acaba?” diye düşünürken uyuyakalmışım. Sıçrayarak uyandığımdaya hâlâ aynı şeyle meşguldüm. Zihnimi meşgul eden sorular aynıydı.

Karanlıkta hiçbir şeyi göremememe rağmen bataklığı esen soğuk ve nemli rüzgârdan tanıdım. Rüzgârdan korunmak için daha da arkaya yaslandığımdan iki mahkum bana daha da yakınlaşmıştı. Ağızlarından ilk çıkan kelimeler benim de aklımdan geçenlerdi: “İki şilin.”

Daha önce hiç karşılaşmadığım mahkum, “Nerden bulmuş onları?” diye sordu.

“Ne bileyim?” dedi öteki. “Bir şekilde onları saklamış. Arkadaşları vermiştir herhalde.”

“Keşke benim de olsaydı!” dedi diğeri soğuğa bir küfür salladıktan sonra.

“İki şilin mi, arkadaşlar mı?”

“İki şilin. Bir şilinlik bir banknot için tüm arkadaşlarımı satarım ben. Bunun çok da kârlı bir alışveriş olduğunu düşünürüm. Ee, ne dedi sonra?”

Tanıdığım mahkum, “Hepsini tersanedeki bir kereste yığınının arkasında yarım dakika içinde konuştuk. ‘Sen hapisten çıkıyorsun değil mi?’ dedi. ‘Evet!’ dedim. Ona yemek getiren ve sırrını saklayan çocuğu bulup iki şilini ona verip veremeyeceğimi sordu. Ben de ‘Veririm!’ dedim. Verdim de.”

“Amma aptalsın sen de!” dedi öbürü. “Ben o parayı yerdim. Adamda para boldur zaten. Seni hiç tanımıyor muydu?”

“Hem de hiç. Farklı mangalarda, farklı gemilerdeydik. Hapisten kaçtığı için tekrar hüküm giydi ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.”

“Buraya başka hiçbir zaman gelmedin mi?”

“Yok. Bir tek o zaman gelmişim.”

“Nasıl buldun burayı?”

“Korkunç bir yer. Çamur deryası, sisli, sürekli çalıştırıyorlar. İş, çamur, sis...”

İkisi de çok ağır bir küfür etti, sonra sustular.

Bu diyaloga kulak misafiri olduktan sonra aslında benim arabadan inip karanlıkta yalnız kalmam gerekirdi ama adamın beni hatırlamadığından emindim. Gerçekten de hem kendim değişmiş, büyümüştüm hem de farklı bir giyim tarzım ve de konumum vardı. Beni tanıması olağanüstü bir durum olmadığı takdirde ihtimal dahilinde değildi. Yine de, tesadüfen aynı arabaya binmemiz beni o kadar ürkütmüştü ki başka bir tesadüf daha olur mu, ismimi duyarsa beni hatırlar mı diye korkuyordum. Bu sebeple, kasabaya varır varmaz arabadan inip onun sesinden ve konuşmalarından kurtulmaya karar verdim. Bir plan yapıp bunu da başarıyla uyguladım. Küçük bavulum ayaklarımın dibindeydi. Önce bavulu aşağıya attım, arkasından kendim atladım. Kasabanın kaldırımlarındaki ilk sokak lambasının önündeydim. Mahkumlara gelince... Onlar, arabayla gitmeleri gereken yere kadar gittiler. Nereye geldiklerinde inip kayığa bineceklerini bile biliyordum. Birden bir sahne gözümde canlandı: Kayıkla gemiye doğru gidiyorlardı. Merdivenlerde onları bekleyen mahkumları ve onlara köpeklere bağıryormuş gibi “Çekilin, yol verin!” diyenleri, sonra simsiyah suyun üzerindeki Nuh’un Gemisi’ni gördüm.

Tam olarak neden korktuğum o an bana sorulsaydı söyleyemezdim. Bir açıklaması yoktu... Hana doğru yürürken korkudan titrediğimi fark ettim, bu korku tanınma korkusunun çok ötesindeydi. Çocukken yaşadığım o dehşet tekrar canlanmıştı; bundan eminim.

Hanın salonu boştu. Garson beni tanımadan önce yemeğimi ısmarlamış ve de yemek gelince başlamıştı. Garson hafızası onu yanılttığı için özür diledikten sonra Boots’u Bay Pumblechook’a göndermesini isteyip istemeyeceğimi sordu.

“Hayır!” dedim. “Hiç gerek yok.”

Garson -ki kendisi benim çıraklığımın resmiyete döküldüğü gün belediye binasındaydı- şaşırıldı birden ve önüme bir yerel gazeteyi koydu. Bunu o kadar direkt bir şekilde yaptı ki hemen şu paragrafı okumaya başladım:

“Okuyucularımızın son zamanlarda masalsı bir biçimde zengin olan demirci ustası gencin ilk arkadaşının ve hamisinin oldukça saygın ve sadece mısır ve tohum ticaretiyle uğraşmayıp ana caddedeki birçok dükkânla iş bağlantıları kuran bir kasabalımız olduğunu öğrenmek isteyeceklerini düşünüyoruz. Kendisinin bizim genç Telemakus’umuzun Mentor’u olduğunu, Telemakus’un servetinin temelini onun attığını bilmek hepimiz için gurur verici. Kasabadaki bilgelerimizin derin düşüncelerle kırıılmış alınlarında ve güzel hanımların gözlerinde “Kim bu Telemakus?” diye bir soru belirirse diye biz söylemiş olalım: Quintin Matsys de Antwerp’li bir demirciydi. VERB. SAP.¹⁴”

Bana öyle geliyor ki eğer o zenginlik günlerimde Kuzey Kutbu’na gitmiş olsaydım orada bile Eskimolar ya da medeni insanlar bana Pumblechook’un benim en eski dostum ve hamim olduğunu, servetimin temelini atan kişi olduğunu söyleyeceklerdi.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Erkenden kalkıp dışarı çıktım. Bayan Havisham'a gitmek için henüz çok erkendi. O yüzden Bayan Havisham'ın evinin civarında -Joe'nun evinin civarında değil; oraya bir sonraki gün gidecektim- dolaşmaya başladım. İyilik meleğimi düşünüyorum, benimle ilgili güzel planları olduğunu hayal ediyordum.

Estella'yı evlat edinmişti. Beni de evlat edinmiş sayılırdı. İkimizi bir araya getirmeye çalışıyor olmalıydı. Harabeye dönmüş evi eski haline getirme işini bana verecekti. Karanlık odalara güneş ışığının girmesini sağlayacak, saatleri yeniden kuracak, şömineleri yakacak, örümcek ağlarını temizleyecek, böcekleri yok edecek ve romantik şövalyenin yapacağı her işin üstesinden geldikten sonra prensesle evlenecektim. Yanından geçtiğim eve bakmak için durmuştum. Kırmızı tuğladan duvarlar, kapatılmış pencereler, bacaya kadar uzanan irili ufaklı dallarıyla kaslı kollara benzeyen sarmaşıklar benim hayal dünyamda gizemli bir hikâyenin parçalarıydı. Hikâyede kahraman bendim. Estella ilham kaynağı ve hikâyenin kalbiydi. Ama benim tüm hücrelerime nüfuz etmiş olsa da, bütün umutlarım onunla ilgili olsa da, çocukluğumda karakterimi ve hayata bakışımı önemli oranda değiştirmiş olsa da, o romantik sabaha bile onun sahip olduklarından fazla bir değer atfetmiyordum. Bunu özellikle belirtmek istiyorum çünkü bu benim içinde bulunduğum labirentte takip edilmemi kolaylaştıracak bir ipucu. Tecrübelerime dayanarak klasik âşık modelinin her zaman geçerli olmayacağını söylemek isterim. İşin doğrusu şuydu ki ben Estella'yı bir erkeğin aşkıyla sevdiğimde bunun tek sebebi karşı konulamaz biri olduğunu düşünmemdi. Onu sevmemin mantığa uymadığını, bana umut vermediğini, bunun sonucunda mutlu olma ihtimalimin az olduğunu ve benim hep cesaretimi kırdığını bilmeme rağmen onu sevmeye devam ettim; hissettiklerim beni her zaman olmasa da çoğunlukla üzse de... Onu sevmenin yıkım olduğunu biliyordum ama bunu bilmek ona duyduğum sevgiyi azaltmıyordu. Onun kusursuz biri olduğuna inansam ancak bu kadar ona bağlıydım.

Kapıya eskiden nasıl gidiyordum aynı o yürüyüşle gittim. Tedirgin tedirgin zili çaldığımda kapıya arkamı dönüp nefes alıp vererek kalp çarpıntılarımı yatıştırmaya çalıştım. Yan kapının açıldığını duydum. Ayak seslerini de... Ama duymamazlıktan geldim. Kapının paslı menteşeleri gıcırdayarak açıldığında da aynı duymuyormuş havalarıdaydım.

En sonunda birisi omzuma dokundu da yüzümü kapıya döndüm. Griler içinde bir adamı karşımda görünce çok şaşırdım. Bayan Havisham'ın evinde görmeyi umacağım son kişi oradaydı.

"Orlick!"

"Küçük bey, çok şey değişti. Ama hadi, içeri gir. Kapıyı açık bırakmak aldığım emirlere aykırı."

İçeri girdim ve kapıyı kapatıp kilitledi. "Evet! İşte buradayım!" dedi birkaç adım önümde eve doğru yürüyerek.

"Buraya nasıl geldin?"

"Buraya ayaklarımla geldim. Bavulumu da bir el arabasıyla getirdim."

"İyi bir şey için mi buradasın bari?"

"Bence ona bir kötülüğüm dokunmuyor küçük bey!"

Ben bundan o kadar da emin değildim. Bakışları başta yerdeydi. Sonra yavaş yavaş ayaklarıma, kollarıma, sonra da yüzüme bakıp beni bir güzel süzdü.

“O zaman demirhaneden ayrıldın?” dedim.

“Burası demirhaneye benziyor mu?” diye cevap verdi Orlick etrafına bakınarak. “Benim orada çalışıyor gibi bir halim var mı?”

Ne kadar zaman önce orayı bıraktığını sordum.

“Burada günler birbirine benziyor, tam olarak ne kadar oldu bilmiyorum. Sen gittikten bir süre sonra geldim işte.”

“Onu biliyorum Orlick.”

“Bilirsin tabii. Eğitim alıyorsun ya!” dedi alaycı bir tavırla.

Bu sırada eve gelmiştik. Orlick’in odasının girişi yan kapıdandı. Odanın avluya bakan küçük bir penceresi vardı. Küçük bir odaydı; Paris’teki kapıcılara verilen odalara benziyordu. Duvarda çeşitli anahtarlar asılıydı. İçeri girince buna bahçe kapısının anahtarını da ekledi. Üzerinde kumaş parçalarıyla yapılmış bir yatak örtüsü serili olan yatağı odanın içindeki bir bölmeye konulmuştu. Odanın genel görüntüsü salaştı; canlılıktan eser yoktu. Burada sanki insan değil de fındık faresi yaşıyordu.

“Bu odayı daha önce hiç görmemiştim.” dedim. “Burada daha önce kapıcı yoktu.”

“Yoktu ama burası serseriden, mahkumdan geçilmez olunca buranın güvenliği için birini almaları şart oldu. Onun yetiştirdiği birisi olarak beni tavsiye ettiler, ben de kabul ettim. Bu iş çekiş sallamaktan, ateşi körüklemekten daha kolay.”

Şöminenin üstündeki silaha gözüm ilişti. Orlick de benim nereye baktığıma bakıyordu.

Daha fazla onunla konuşmak istemiyordum. “Artık Bayan Havisham’ın yanına yukarı çıksam nasıl olur?” dedim.

“Orasını bilemem!” dedi gerinerek. “Benim görevim burada bitiyor küçük bey. Ben zili çalayım, sen koridorda birine rastlayana kadar yürümeye devam et.”

“Beni bekliyorlar öyle değil mi?”

“Orasını da bilemiyorum!” dedi.

Bunun üzerine ilk geldiğimde ayaklarımdaki kalın ve kaba botlarla geçtiğim koridorda yürümeye başladım. Koridorun sonuna geldiğimde, zil hâlâ çalmakta iken, Sarah Pocket’i gördüm. Beni her gördüğünde olduğu gibi ilk önce yeşile döndü rengi, sonra sarardı.

“Ooo! Bay Pip, siz misiniz?”

“Benim Bayan Pocket. Bay Pocket ve ailesinin çok iyi olduklarını size söylemekten mutluluk duyarım.”

“Akıllandılar mı bari?” dedi Sarah, başını sallayarak. “İyi olmalarındansa akıllanmalarını tercih ederim. Ah Matthew, Matthew. Yolu biliyorsunuz değil mi beyefendi?”

Tabii ki biliyordum. O karanlıkta kim bilir kaç kere yukarı çıkmıştım. Eskisinden daha hafif botlar vardı bu sefer ayaklarımda. Bayan Havisham’ın kapısının önüne gidip her zamanki gibi kapıyı tıklattım. “Pip’in vuruşu bu!” dediğini duydum. “İçeri gir Pip.”

Eski masanın yanındaki sandalyesinde oturuyordu. Üzerinde yine o eski elbise vardı. Ellerini bastonunda kavuşturmuş, çenesini ona dayamış, ateşe bakıyordu. Onun yanında eline Bayan Havisham’ın hiç giyilmemiş ayakkabısını almış, başı önünde oturan, daha

önce hiç görmediğim zarif bir hanım vardı.

“İçeri gir Pip!” diye mırıldandı Bayan Havisham. Başını kaldırıp dönüp bakmamıştı daha. “Nasılsın Pip? Elimi bir kraliçeymişim gibi öpüyorsun yine.”

Birden başını kaldırıp bana baktı.

“Eee?”

Ne diyeceğimi bilemedim başta. “Bayan Havisham, benim gelmemi istemişsiniz. Duyar duymaz geldim.”

“Hımmm!”

Daha önce hiç görmediğim hanım gözlerini yerden kaldırıp muzip muzip bana baktı. Bunlar Estella'nın gözleriydi. Ama çok değişmişti; çok daha güzel, çok daha kadınsıydı ve öyle hayranlık uyandıran bir hali vardı ki ben yine bir arpa boyu kadar yol alamadığımı düşündüm. O da kendini geliştirmişti. Ona bakarken yine eski kaba çocuk olduğumu hissettim umutsuzca. Ben ne kadar da ona uzaktım... O ne kadar ulaşılmazdı...

Bana elini verdi. Onu tekrar görmenin beni çok mutlu ettiği anlamında bir şeyler söyledim kekeleyerek. Bunu ne kadar uzun zamandır istediğimi de ekledim.

“Onu çok değişmiş buldun mu Pip?” diye sordu Bayan Havisham. Bastonunu ikisinin arasındaki sandalyeye vurarak oraya oturmamı ima etti.

“Odaya girdiğimde, Estella'ya benzetemedim onu Bayan Havisham, ama şimdi bakıyorum da aslında eskisinden farklı değil.”

“Ne? Hiç değişmemiş mi dedin? Çok kibirliydi ve sana hakaretler yağdırıyordu. Sen de ondan kaçmak istiyordun. Hatırlamıyor musun?”

Şaşırılmıştım. Bunun çok uzun zaman önce olduğunu, fazla bir şey hatırlamadığımı söyledim. Estella gülümsedi; benim iyi bir çocuk olduğumdan, kendisinin de huysuz bir kız olduğundan emin olduğunu söyledi.

“Değişmiş mi?” diye bu sefer Estella'ya sordu Bayan Havisham.

“Hem de çok!” dedi Estella bana bakarak.

“Daha kibar öyle değil mi?” dedi Bayan Havisham Estella'nın saçıyla oynayarak.

Estella kahkaha attı ve elindeki ayakkabıya baktı tekrar. Sonra yine güldü, bana bakıp ayakkabıyı yere koydu. Çocukmuşum gibi davranıyordu ama beni cezbedici bakışlar atmaktan da geri durmuyordu.

Beni heyecanlandıran, değişik duygulara gark eden odada oturmaya devam ettik. Fransa'dan yeni döndüğünü, Londra'ya gideceğini öğrendim. Eskisi gibi gururlu ve kararlıydı. Bu özellikleri güzelliğiyle birleştirmiş, kişiliğinin ayrılmaz bir parçası yapmıştı -ya da bana öyle geliyordu-. Onun varlığını çocukluğumu mahveden o para ve kibarlık budalalığından -ki benim evden ve Joe'dan utanmama sebep olmuştu bu- ve demirhanedeki ateşte beliren, ahşap pencereden içeriye baktıktan sonra geçip giden hayalinden soyutlamak imkansızdı. Kısacası, onu ne o anda ne de daha öncesinde iç dünyamdan ayırmam imkansızdı.

Günün geri kalan kısmını orada geçirmeme karar verildi. Geceleyin hana dönecek, sabahleyin de Londra'ya gitmek üzere yola çıkacaktım. Bir müddet lafladıktan sonra, Bayan Havisham ikimizi bakımsız bahçede yürüyüşe yolladı. Biz içeri girerken de eski

günlerdeki gibi onu tekerlekli sandalyede biraz dolaştırmamı istedi.

Böylece biz de Estella'yla bahçeye çıktık ve solgun yüzlü gençle, yani Herbert'la karşılaştığımız yere gittik. Ben titriyordum; elbisesine hayran olmuştum. O ise gayet sakin görünüyordu ve benim üzerimdekilerden etkilenmediği belliydi. Herbert'la karşılaştığımız köşeye giderken durdu ve:

"O günkü kavgayı saklandığım yerden seyredemediğime göre o zaman küçükmüşüm demek ki. Seyrettim, hem de çok eğlenerek seyrettim!" dedi.

"Beni ödüllendirmiştin."

"Öyle mi?" dedi unutmuş gibi. "Kavga ettiğin çocuğa karşı gelmen beni çok eğlendirmişti. O çocuk çok canımı sıkıyordu çünkü."

"İkimiz çok iyi dostuz artık."

"Gerçekten mi? Tamam, şimdi hatırladım; babası senin öğretmenin öyle değil mi?"

"Evet."

Bunu ona söylerken rahatsız olmuştum, çünkü çocukça bir şey gibi gelmişti bu bana. Çocukmuşum gibi davranıyordu.

"Zenginleşince ve gelecek için planların değişince arkadaşlarını değiştirdin demek?" dedi Estella.

"Pek tabii!" dedim.

"Ve haliyle eskiden yanına yakışan insanlar şimdi yakışmaz." dedi soğuk bir ses tonuyla.

Vicdanımın sesini dinleyip Joe'yu görmek isteyip istemediğimi anlamaya çalışıyordum ki tamamen vazgeçtim onu görmekten.

"O zamanlar kısa bir süre sonra bir servete kavuşacağını aklına bile getirmiyordun değil mi?" dedi Estella.

"Hem de hiç."

Yanımda yürürkenki o üstün ve olgun hali bendeki toyluk ve teslimiyet haliyle büyük bir tezat oluşturuyordu. Eğer birbirimize uygun görüldüğümüze inanmasam aramızdaki bu farklılığa daha çok bozulurdum.

Bahçedeki otlar rahatça yürümemizi engelleyecek kadar çok büyümüştü. İki ya da üç tur attıktan sonra tekrar bira imalâthanesinin avlusuna geldik. Onu gördüğüm ilk gün fıçılardan üzerinde gezdiği yeri gösterdim. Soğuk ve manasız bakışlarla oraya bakıp, "Öyle mi yaptım?" dedi. Ona evden bana et ve ekmek getirdiğini hatırlattım ve bunun nerede olduğunu gösterdim. "Hatırlamıyorum!" dedi. "Beni ağlattığını da mı hatırlamıyorsun?" dedim. "Hayır!" dedi başını iki yana sallayıp etrafına bakınarak. Anlattığım hiçbir şeyi hatırlamaması ve hiçbir şekilde önemsememesi beni yine içten içe ağlattı, ki bu da en zor ve insanın içini acıtan ağlama şekli.

Güçlü ve zeki bir kadının bakışıyla, "Benim kalbim olmadığını biliyor olmalısın!" dedi Estella. "Belki bunun hatıralarla bir alâkası vardır."

Kalpsiz birinin bu kadar güzel olamayacağına inandığımı söyledim.

"Tabii ki yara alacak ya da hançerlenecek bir kalbim var ve tabii ki durduğu zaman öleceğim. Ama sen benim ne demek istediğimi anladın. O kalbin içinde yumuşaklık yok, sevgi, duygu, hiçbir şey."

O sessizce ve dikkatle bana bakarken zihnimde beliriveren neydi? Bayan Havisham'a mı benliyordu? Bazı bakışlarında ve mimiklerinde çocukların büyüklerinde görüp taklit ettikleri türden Bayan Havisham'dan izler vardı. Yine de tam olarak Bayan Havisham'a benzetememiştim. Ona yine baktım. Hâlâ bana bakıyordu ama ben kime benzettiğimi çıkaramamıştım.

Neydi bu?

"Ben ciddiğim!" dedi Estella. "Eğer beraber zaman geçireceksek buna bir an önce inansen çok iyi olur." Ben tam ağzımı açıyordum ki "Hayır! Birini sevip kalbimi onda bırakmadım. Benim hiçbir zaman bu tür duygularım olmadı!" dedi beni susturarak.

Az sonra uzun zamandır hiç kullanılmayan imalâthanedeydik. İlk gün yukarıya çıktığını görmüştüm. O gün yukarı çıkıp bana baktığını, benim korkmuş göründüğümü hatırladığını söyledi. Gözlerim ellerinin beyazlığına takıldı. Yine bana kim olduğunu anımsayamadığım birini hatırlatmıştı. Heyecanlandım birden... Bunu fark edince elini omzuma attı. O hayalet yine gözümün önünden geçip gitti.

Neydi bu?

"Ne oldu?" diye sordu Estella. "Yine mi korktun?"

"Eğer biraz önce söylediğine inansaydım korkardım." dedim.

"O zaman korkmuyorsun. İyi, peki. Bayan Havisham içeride eski görevini yapmanı bekliyor. Gerçi bence bir süre daha bekleyebilir. Gel bir tur daha atalım bahçede; ondan sonra içeri gireriz. Zalimliğim yüzünden ağlamayacaksın bugün. Omzuna yaslanayım, gel."

Güzel elbisesi yerleri süpürüyordu. Bir eliyle elbisesinin eteğini, diğer eliyle hafifçe omzumu tutuyordu. Harap olmuş bahçede iki ya da üç tur daha attık ama orası o anda gözüme yeni açmış çiçeklerle dolu bir bahçe gibi göründü. Duvarlardaki deliklerde büyüyen sarı ve yeşil otlar en değerli çiçekler olsalardı onları o günden daha güzel hatırlamayacaktım.

Aramızda onunla arama girecek kadar fazla bir yaş farkı yoktu. Aşağı yukarı aynı yaşlardaydık ama o olduğundan büyük gösteriyordu. Ama güzelliğinin ve tarzının ona verdiği ulaşılmaz hava, Bayan Havisham'ın bizi birbirimize uygun bulduğunu hissetmeme rağmen onunla olduğumda duyduğum mutluluğu işkenceye çeviriyordu. Zavallı ben!

Sonunda içeri girdik. Hamimin bir iş için Bayan Havisham'ı görmeye geldiğini duyunca çok şaşırdım. Bay Jagers biz içeri girdiğimizde evde yoktu ama akşam yemeği için geri gelecekti. Biz dışarıdayken çürüyen masanın olduğu odadaki eski şamdanlar yakılmıştı ve Bayan Havisham sandalyesinde oturmuş beni bekliyordu.

Düğün ziyafetinden arta kalanların etrafındaki yavaş turumuzda onun tekerlekli sandalyesini itmek geçmişe yolculuk etmek gibiydi. Ama cenaze odasına benzeyen bu odada Estella daha göz alıcı ve daha güzel görünüyordu. Âdeta büyülenmişim.

Zaman çabucak akıp geçti ve yemek vakti yaklaştığı için Estella hazırlanmak üzere odadan ayrıldı. Biz masanın ortasına yakın bir yerde durmuştuk ve Bayan Havisham gerindi, yumruk haline getirdiği elini sarı örtünün üzerine koydu. Estella kapıdan çıkarken arkasına baktığında Bayan Havisham o eliyle ona öpücük gönderdi. Öyle bir öpücüktü ki bu şiddeti beni tedirgin etti.

Sonra Estella çıkıp ikimiz baş başa kaldığımızda bana dönüp fısıldayarak, "Güzel, zarif ve de iyi yetişmiş değil mi? Hayranlık duyuyor musun ona?" dedi.

"Onu gören herkes hayran olur Bayan Havisham."

Kolunu boynuma dolayıp başımı kendine doğru çekti. "Sev onu, sev onu, sev onu! Sana nasıl davranıyor?"

Ben cevap vermeden -böyle zor bir soruya cevap verebilir miydim, orası biraz şüpheli ya- tekrar etti, "Sev onu, sev onu, sev onu! Sana iyi davransa da canını yaksa da onu sev. Kalbini kırsa da -yaşlandııkça acısı artıyor- onu sev, sev, sev!"

Bu kadar tutku dolu bir söylemle hiç karşılaşmamıştım. Bunları söylerken boynuma sarılan ince kollarının hiddetle şişen kaslarını hissedebiliyordum.

"Dinle beni Pip! Onu sevilsin diye evlat edindim. Ona bakıp güzel bir eğitim aldırırım ki sevilsin. Onu yavaş yavaş sevebilecek biri yaptım. Sev onu!"

Bu cümleyi o kadar çok kuruyordu ki demek istediğinin o olduğundan şüpheye düşmek imkânsızdı. Ama eğer dudaklarından dökülen kelime sevgi yerine nefret etmek, umutsuzluk, intikam veyahut ölümle ilgili olsaydı o zaman tam bir küfür olurdu.

"Sana gerçek aşkın ne olduğunu söyleyeyim!.." dedi aynı aceleci tavırla devam ederek. "Körcesine bir bağlılıktır o, sorgusuz sualsiz insanın kendi zayıflığını kabul etmesidir. Tam manasıyla ona boyun eğmektir. Kendine ve tüm dünyaya inanmak ve güvenmek, kalbini ve ruhunu o haine vermektir. Benim yaptığım gibi..."

Bunu söylediğinde vahşi bir çığlık atarak kalktı. Belinden yakaladım. Sandalyesinden ayağa fırlamıştı. Gidip olanca hızıyla duvara çarpacak ve yere düşüp ölecekti sanki.

Birkaç saniye sonra her şey normale dönmüştü. Onu tekrar sandalyesine oturturken burnuma aşına olduğum bir koku geldi. Dönüp baktığımda hamimin içeri girdiğini gördüm.

Her zaman taşıdığı büyük, ipek bir mendili vardı -bundan daha önce bahsetmemiştim sanırım-. İşinde ona çok lazım oluyordu. Bu mendili sanki burnunu silecekmiş gibi açarak müşterisini ya da bir şahidi tedirgin ettiğini çok görmüştüm. "Nasılca karşımdaki hemen itirafta bulunur; benim de burnumu silmeye vaktim olmaz!" diye düşünmüş gibi mendili katlayarak cebine koyar koymaz karşındakinin hemen o dakikada, kendiliğinden bütün gerçeği itiraf edişine kaç kere şahit oldum. Onu odada gördüğümde iki elinde bu mendil vardı ve bize bakıyordu. Göz göze geldiğimizde bir an sessiz kaldıktan sonra "Buradasın demek? İlginç!" dedi ve mendilinin aslî görevini çok etkili bir şekilde yerine getirdi.

Bayan Havisham da onu benim gördüğüm an fark etmişti ve -diğer herkes gibi- o da ondan korkuyordu. Kendini toparlamaya çalıştı ve kekeleyerek her zamanki gibi çok dakik olduğunu söyledi.

"Her zamanki gibi çok dakiğim." diye tekrar etti Bay Jagers bize doğru yaklaşırken. "Nasılsın Pip? Bir tur attırmamı ister misiniz Bayan Havisham? Demek buradasın Pip?"

Ne zaman geldiğimi, Bayan Havisham'ın gelip kendisini ve Estella'yı görmemi istediğini söyledim. "Hani şu güzel hanım!" dedi. Sonra büyük ellerinin birisiyle Bayan Havisham'ın sandalyesini önüne çekti; diğer elini pantolonunun cebine soktu. Cebi sırlarla dolu gibiydi.

"Eee Pip? Daha önce Bayan Estella'yı ne kadar görmüşlüğün var?" dedi.

"Ne kadar mı?"

“Kaç kere gördün? On bin kez?”

“Ooo! Tabii ki o kadar çok değil.”

“İki kez?”

“Jaggers!” diye araya girdi Bayan Havisham. Rahatlamıştım. “Pip’ciğimi rahat bırak da onunla yemeğe in.”

Jaggers itiraz etmedi ve beraberce karanlık merdivenlerden aşağıya inmeye başladık. Giderken kaç kere Bayan Havisham’ı bir şey yiyip içerken gördüğümü sordu. Daha önceki sorusunda olduğu gibi alternatifleri de sıraladı. Bir kere mi yüz kere miydi?

Düşündüm taşındım, “Hiçbir zaman!” dedim.

“Bundan sonra da göremezsin zaten Pip!” dedi gülererek. “Ne yerken ne içerken birilerinin onu görmesine hiçbir zaman izin vermez. Kendine böyle bir düzen kurduğu zamandan beri böyle bu. Geceleri dolaşır ve ancak o zaman bir şeyler yer.”

“Efendim, size bir soru sorabilir miyim?” dedim.

“Sorabilirsin ama cevaplamayabilirim. Sor bakalım.”

“Estella’nın soyadı. Havisham mı, yoksa...” “Yoksa”dan sonra söyleyecek bir soyadı daha yoktu bildiğim.

“Yoksa?” dedi.

“Havisham mı?”

“Havisham.”

Bunu konuşurken yemek masasına gelmiştik. Estella ve Sarah Pocket bizi bekliyorlardı. Bay Jaggers oturdu, Estella onun tam karşısına geçti. Ben de sarı-yeşil suratlı ahbabımın karşısına geçtim. Güzel bir yemektir. Biz yemeğimizi yerken daha önceki gelip gitmelerimde hiç görmediğim bir hizmetçi başımızda bekliyordu. Ama çok uzun zamandır burada olduğu belliydi. Yemekten sonra masaya Portekiz şarabı getirilip hamimin önüne konuldu -şaraptan iyi anlıyordu- ve iki hanım masadan kalktılar.

Bay Jaggers’in o çatı altındaki suskunluğunu başka kimsede görmedim, kendisinde bile. Yemek boyunca sürekli önüne baktı; bir kere de Estella’ya... Estella onunla konuştuğunda ona cevap veriyordu ama bakmıyordu. Ya da ben baktığını görmedim. Öte yandan Estella merak ve ilgiyle ona bakıyordu, ama Bay Jaggers hiç farkında değilmiş gibi davranıyordu. Yemek boyunca Bay Jaggers benim umutlarımla ilgili konuşurken Sarah Pocket’in rengini yeşilden sarıya, sarıdan yeşile döndürmekten zevk aldı sanki. Bunu nasıl beceriyordu bilmiyorum ama bu konudaki lafları, söylemeye hiç niyetim yokken ağızımdan alıyordu. Sanki konuşulanların Bayan Pocket üzerindeki etkisini hissetmiyormuş gibi davranıyordu.

İkimiz yalnız kaldığımızda önemli bilgilere sahip olduğunu ama bunları benimle paylaşmayacağını ima etti. Elinde başka bir şey kalmayınca şarap kadehini inceledi dikkatle. Onu kendisiyle mumum ortasında tuttu, şarabın tadına baktı, yuttu, tekrar kadehine baktı, şarabı kokladı, denedi, tekrar doldurdu, tekrar kadehi inceledi. Ta ki ben sanki şarap ona benim hakkımda kötü bir şeyler söylüyormuş gibi iyice huzursuzlanıncaya dek... Üç dört defa konuşmayı denedim ama ne zaman bir soru sormak üzere hazırlandığımı görse elinde kadehiyle bana bakıyor, kadehi ağızına götürüyordu. “Boşuna sorma; görüyorsun, sana cevap veremem!” demek istiyor gibiydi.

Bayan Pocket benim onun görüş alanına girmemin onu delirtebileceğinin bilincindeydi. Belki bir an kendini tutamayıp püsküllü yer bezine benzeyen şapkasını çıkarıp yere atmaktan ve böylece peruğunun yere düşmesinden korkuyordu. Biz Bayan Havisham'ın odasına gittiğimizde o gelmedi ve dördümüz kâğıt oynadık. Ara verdiğimizde Bayan Havisham, garip bir biçimde tuvalet masasından aldığı mücevherleri ve aksesuarları Estella'nın saçına, gerdanına ve kollarına taktı. Hamim bile o kalın kaşlarını kaldırıp bu ıslıl ışıl güzelliğe baktı.

Bay Jagers sonunda bizim papazları ve kızları harcayarak kozlarımızı elimizden aldığımda hissettiğim şey üçümüzle ilgili bütün bilmeceleri çok önceden çözmüş olmasıydı. Onun soğukluğuyla benim Estella'ya hissettiklerim arasında bir tezat vardı. Mesele ona asla Estella'ya olan duygularımı açamayacak olmam değildi. Benim Jagers'ın bu kadar yakınındayken böylesine şiddetli duygular içinde olmamdı asıl mesele. Bu canımı sıkıyordu.

Saat dokuza kadar kâğıt oynadık ve Estella Londra'ya geldiğinde bana önceden haber verilmesine ve gidip onu karşılamama karar verildi. Ondandır sonra veda ettim, ona dokundum ve oradan ayrıldım.

Hamim Mavi Domuz'da yan odada kaldı. Gecenin geç saatlerine kadar Bayan Havisham'ın sözleri kulaklarımda çınladı: "Onu sev, sev, sev!" Ben bunu kendime uyarlayıp yüzlerce kez "Onu seviyorum, seviyorum, seviyorum!" dedim yastığıma kapanıp. Ondandır sonra bir şükür hissiyle doldum. Benim, bir demirci çırağının kaderinde onunla evlenmek vardı. Fakat korkuyordum. Benim gibi haline şükretmiyor olsa da artık ne zaman benimle ilgilenmeye başlayacaktı? Onun o uyuyan kalbinde ne zaman hareketlenmeler başlayacaktı?

Ah bu ben! O an içinde olduğum duyguların yüce duygular olduğunu düşünüyordum. Ama aklıma Joe'dan uzak durmamın ne kadar aşağılık, ne kadar küçültücü bir davranış olduğu gelmiyordu. Çünkü biliyordum ki Estella Joe'yu küçümseyecekti. Daha bir gün öncesine kadar Joe için gözyaşı döküyordum halbuki. Gözyaşlarım çabuk kurudu, Allah beni affetsin. Hem de çok çabuk...

Otuzuncu Bölüm

Sabah uyandıgımda giyinirken hamime, Orlick'in güvenilirlik gerektiren bir göreve uygun olmadığına dair kuşkularımdan bahsetmeye karar verdim. "Tabii ki uygun değil Pip; güven gerektiren işlerde çalışanlar hiçbir zaman doğru adam olmazlar!" dedi. "Doğru adam"ın orada da güven gerektiren bir işte çalışmaması onu rahatlatmış gibiydi. Orlick hakkında bildiklerimi anlatırken o sakin sakin beni dinledi. Ben sözlerimi bitirdiğimde "Çok iyi Pip, hemen gidip arkadaşını işten çıkarıyorum." dedi. Bu ani tepkiye çok şaşırılmıştım. Sorun çıkarabileceğini söyledim. "Çıkarmayacak!" dedi güvenle. "Benimle bu konuyu tartışamaz bile."

Londra'ya öğle vaktinde hareket edecek arabayla geri dönüyorduk ve Pumblechook'un korkusundan kahvaltımı bile rahatsız bir şekilde yapmıştım. Dışarı çıkıp biraz yürümek istediğimi, Bay Jagers'ın işleri bitene kadar Londra yolunda dolaşacağımı söyleyip

arabacıya beni yoldan almasını söylemesini rica ettim. Böylece kahvaltıdan hemen sonra Mavi Domuz'dan çıktım. Pumblechook'a ait olan dükkânların arka sokaklarından dolaşa dolaşa en sonunda ana caddeye çıktım. Artık güvendedim.

Bir kez daha eski, sessiz kasabada olmak ilginçti. İnsanların beni tanıyıp dikkatli dikkatli bakmalarından rahatsızlık duymuyordum. Hatta esnaftan birkaç kişi dükkânlarından çıkıp bir süre önümden yürüdükten sonra sanki bir şey unutmuş gibi geri dönerek geçerken bana bakıyorlardı. Artık kim daha iyi numara yapıyordu, orasını bilemeyeceğim. Ben sözde onların bunu yaptığını fark etmiyordum; onlar da sözde bunu kastî yapmıyorlardı. Halimden gayet memnundum, ta ki Trabb'in lanet olası çırağı karşıma çıkana kadar...

Caddede havalı havalı yürürken Trabb'in çırağının yaklaştığını gördüm. Kolunda boş bir mavi çanta vardı. Onu fark etmemişim gibi yürümenin en iyisi olduğunu düşünüyordum ki çırak dizlerini birbirine vurdu, başındaki şapka yere düştü, bacakları titremeye başladı ve yoldan gelip geçenlere "Tutun beni! Çok korktum!" diye bağırmağa başladı. Yanından geçerken dişleri birbirine çarpıyordu. Yere kapaklandığında benimle dalga geçtiği o kadar açıktı ki...

Bu katlanması çok zor bir olaydı ama meğer bu daha hiçbir şeymiş. İki yüz metre ilerledim ilerlemedim, Trabb'in çırağı yine karşıma çıktı. Dar bir sokaktan çıkıyordu. Mavi çantasını omzuna takmıştı ve gözlerinde çalışkanlığın ifadesi olan bir pırıltıyla, acele içinde Trabb'in dükkânına gidiyordu. Beni görünce şok oldu. Bu sefer dönerek sendelemeye başladı, ellerini kaldırmış sanki benden af diliyordu. Onu izleyen bir grup insanın da orada olması canımı sıkmişti.

Daha postaneye varmamıştım ki Trabb'in çırağı bu sefer de arka yollardan birinden çıkageldi. Bu sefer tamamıyla değişmişti. Mavi çantasını benim gri paltom gibi tutuyor, caddenin karşı tarafından kabadayılar gibi bana doğru geliyordu. Yanında arkadaşları vardı ve mütemadiyen elini sallayarak "Sizi tanımıyorum!" diyordu. Çırağın yanımdan geçerken gömleğinin yakasını kaldırıp, saçını arkaya atıp, elini beline dayayıp sırtarak "Sizi tanımıyorum! Vallahi tanımıyorum!" demesinin beni ne kadar sinirlendirdiğini ifade edecek kelime bulamıyorum. Bununla da kalmayıp horoz gibi öterek peşime düştü, köprü boyunca kovaladı. Beni demirci çıraklığı ettiğim günlerden tanıyan bir horozun tamamladığı bir köye dönüş sahnesi...

O anda ona katlanmaktan başka çarem yoktu. Onunla sokakta kavga etmek ve canını yakarak yaptıklarının acısını çıkarmak anlamsızdı. Beni küçük düşürdü bu. Hem zaten öyle kimsenin zarar verebileceği bir çocuk değildi. Köşeye sıkıştırılınca aradan hemen sıvışabilen bir yılan dönerdi. Yine de ertesi gün Bay Trabb'e postayla bir mektup gönderip Bay Pip'in, yanında insanlarda nefret uyandıran bir çocuğu çalıştırarak topluma karşı görevlerini hiçe sayan birisiyle daha fazla iş yapmak istemeyeceğini yazdım.

Araba beklediğim saatte geldi. İçinde Bay Jagers oturuyordu. Sağ salım Londra'ya vardık ama benim kalbim acıyordu. Gider gitmez Joe'ya -telafi mahiyetinde- morina balığıyla bir fiçı istiridye gönderdim. Kendim gidememiştım ya... Ondan sonra da Barnard'ın Hanı'na gittim.

Gittiğimde Herbert soğuk et yiyordu. Beni gördüğüne çok sevindi. Benim uşağı akşam yemeğine ilave yaptırması için lokantaya gönderdikten sonra o akşam dostuma içimi

dökmenin tam vakti olduğunu düşündüm. Uşak holde beklerken ona içimi dökmem söz konusu bile olamazdı O yüzden onu tiyatroya yolladım. Bazen de neler olup bittiğini öğrensin diye Hyde Park'a gönderiyordum.

Yemeğimizi yedikten sona ayaklarımızı ocak siperine dayamış otururken Herbert'a "Herbert'cığım, sana çok özel bir şey anlatmak istiyorum!" dedim.

O da "Bana güvendiğin için teşekkür ederim." dedi.

"Benimle ve başka biriyle ilgili bu!" dedim.

Herbert bacak bacak üstüne attı, başını yana eğip bir süre ateşe boş boş baktı ve en sonunda bana baktı, daha anlatmaya başlamamıştım çünkü.

Elimi dizine koyup, "Herbert, ben Estella'yı seviyorum, âşığı!" dedim.

Şaşırmasını beklerken "Ee? N'olmuş?" dedi sakın sakın.

"Ne mi olmuş? Başka bir şey söylemeyecek misin Herbert?"

"Başka ne var diyorum. Onu biliyorum zaten!" dedi.

"Nereden biliyorsun?" dedim.

"Nereden mi biliyorum? Sen söyledin!"

"Ben sana bunu hiç söylemedin ki!"

"Söyledin! Saçını kestirdiğinde de söylemiyorsun ama ben anlıyorum. Sen buraya geldiğinde aşkın ve valizin vardı yanında. Seni bildim bileli ona âşıkısın. Söyledin! Bütün gün bunu anlattın hatta! Bana kendi hikâyeni anlattığında küçükken onu ilk gördüğünde âşık olduğunu anlattın."

"İyi o zaman!" dedim. Bu söyleyeceğimi daha bilmiyordu ama. "Onu sevmekten hiçbir zaman vazgeçmedim. Geri dönmüş. Çok daha güzel ve zarif bir yaratık olarak. Dün gördüm. Daha önce âşık idiysem şimdi âşkımdan ölüyorum."

"Şanslısın Handel!" dedi Herbert. "Onun için sen seçildin. Tehlikeli sulara girmeyelim ama gerçeği ikimiz de biliyoruz. Peki Estella'nın duyguları hakkında bir fikrin var mı?"

Umutsuzca başımı salladım. "Bana o kadar uzak ki..." dedim.

"Sabırlı ol Handel. Zaman gerekli, zaman... Ama senin söylemek istediğin başka bir şey daha var galiba."

"Söylemeye utanıyorum. Bunu söylemeden, sadece düşünmek bile kötü. Benim şanslı olduğumu söylüyorsun. Öyleyim tabii ki! Daha dün bir demirci çırağıydım. Peki bugün neyim ben?"

"İlla ki bir şey olman gerekiyorsa iyi bir insan olduğunu söyleyebilirim." dedi Herbert. Gülümsüyordu. Eliyle elime birkaç kez vurduktan sonra "Hem coşkulu hem çekingen, hem yürekli hem kendine güvensiz, hem aksiyoner hem de hayalperest olan iyi bir insansın."

Durup bu saydığı özelliklerin gerçekten de kişiliğimde birbirine karışıp karışmadığını düşündüm. Bu tanımlamaya tam olarak katılmıyordum ama bunu tartışma konusu yapmak istemedim.

"Bugün ne olduğumu sorarken Herbert, bu konudaki düşüncemi söylemek istedim aslında." dedim. "Şanslı olduğumu söylüyorsun. Hayatta yükselmek için hiçbir şey yapmadım. Şansım yaver gitti sadece. Yine de Estella'yı düşündüğüm zaman..."

(Herbert gözleri ateşte "Ne zaman düşünmüyorsun ki?" diye mırıldandı.)

"İşte o zaman Herbert'ciğim, kendimi ne kadar ona bağımlı ve ne kadar şüpheli hissettiğimi anlatamam. Yüzlerce ihtimal varmış gibi... Senin de söylediğin gibi bu konuda konuşmamam gerekiyor ama yine de bütün bu umutlarımın dayanak noktası olan bir kişi var; bak ismini vermiyorum. Benim bu umutlarım o kadar belirsizliklerle dolu ki..." Bunları söylerken zihnimde bu kadar zamandır biriktirdiklerimi boşaltmış oluyordum. Özellikle önceki geceden beri düşündüklerimi...

"Bak Handel!.." dedi Herbert her zamanki ümitvar ve neşeli haliyle. "Bana öyle geliyor ki bu tutkunun karamsarlığı içinde hediye atın ağzına büyütle bakıyoruz. Hayvanı dikkatlice tetkik edeceğiz diye iyi yanlarını es geçiyoruz. Sana verileceklerin sadece umutlar olmadığını hamin Bay Jaggars'ın sana en başta söylediğini anlatmıştın bana. Öyle söylememiş olsa bile Londra'da o kadar adam varken Bay Jaggars arkasını sağlama almadan seninle bu tür bir yakınlık içine girer mi?"

Bunun çok doğru bir nokta olduğunu inkâr etmediğimi söyledim. Gerçi bunu gönülsüz söyledim biraz. İnkâr etmek istiyordum sanki!

"Bence de çok doğru!" dedi Herbert. "Sen daha doğrusunu zor bulursun. Haminin lafını dinleyip o zamanın gelmesini bekleyeceksin. O da müşterisini bekliyor. Yakında yirmi bir yaşına basacaksın. Belki o zaman daha bir aydınlatılırsın. Ne olursa olsun, sen sonuca adım adım ilerliyorsun. Nasıl olsa o gün gelecek."

"Ne kadar umut dolu bir insansın!" dedim. Neşesine hayrandım.

"Böyle olmak zorundayım!" dedi Herbert. "Çünkü başka da bir şeyim yok zaten. Bu umut dolu ifadelerin bana değil de babama ait olduğunu söylemeliyim. Senin hikâyenle ilgili bir tek şunu söyledi: 'Her şey ayarlanmış. Yoksa Bay Jaggars bu işin içinde yer almazdı.' Şimdi babamla ya da benimle ilgili şeyleri bir kenara bırakalım. Sen beni yakın görüp açıldın. Ben de aynıyla mukabele etmek istiyorum ama eminim bu söyleyeceklerim beni senin gözünde sevimsizleştirecek."

"Yapamazsın ki bunu!" dedim.

"Yoo, yapacağım!" dedi. "Bir, iki, üç; şimdi başlıyorum. Handel, sevgili dostum, ayaklarımızı buraya uzatıp konuşmaya başladığımızdan beri Estella'nın senin mirası alabilmen için gerekli bir koşul olmayacağını düşünüyorum. Tabii eğer Bay Jaggars ondan hiç bahsetmediyse... Senin söylediklerini yanlış mı anladım ben? Dolaylı ya da dolaysız bir biçimde ondan hiç bahsetmedi öyle değil mi? Mirası sana bırakacak kişinin senin evliliğinle ilgili birtakım düşünceleri olduğunu da söylemedi."

"Hiç söylemedi."

"Bak Handel, sana şerefim üzerine yemin ederim ki içinde bulunduğum tavır ulaşamadığı çığere mundar diyen kedi gibi değil. Madem ona mecbur değilsin, peki kendini ondan ayrı düşünemez misin? Sana sevimsizleşeceğimi söylemiştim."

Başımı yana çevirdim. Denizden bataklığa doğru esen şiddetli rüzgâr gibi, demirhaneden ayrıldığı sabah ve köyü gösteren tabelaya dokunduğum an içimi kaplayan duygu tekrar içimi titretti. Bir müddet sessiz kaldık.

Sonra Herbert, sanki hiç konuşmamıza ara vermemişiz gibi "Evet ama Handel'ciğim, bu duygunun kendi tabiatı ve çevresindeki olaylar sebebiyle iyice romantikleşmiş bir çocuğun

kalbinde bu kadar kök salmış olması çok ciddi bir mesele. Onun yetiştirilme tarzını düşün; Bayan Havisham'ı düşün. Onun kim olduğunu düşün. İşte şimdi benden nefret ettin. Sonuçta çok üzülebilirsin."

Yüzüm hâlâ ona dönük değildi. "Biliyorum Herbert ama engel olamıyorum!" dedim.

"Kendini ondan ayrı düşünemiyor musun?"

"Hayır. İmkânsız!"

"Deneyemez misin Handel?"

"Hayır! İmkânsız!"

Birden canlanarak ayağa kalktı ve "Şimdi daha uzlaşılabilir birisi olmaya çalışayım bakayım!" dedi.

Odayı dolaşıp perdelerle kitapları düzeltti, sandalyeleri yerlerine koydu ve ortalıkta olan bilumum ne varsa yerli yerine koydu. Hole baktı, posta kutusuna bir göz attı, kapıyı kapattı ve şöminenin yanındaki sandalyesine gelip oturdu. Sol bacağını sandalyenin üstüne çıkartıp, kollarıyla sarmaladı.

"Babamla ve babamın oğluyla ilgili birkaç şey söyleyecektim Handel. Babamın oğlu babamın evinin iyi idare edilmediğini düşünüyor!"

"Her şey bol!" dedim pozitif bir şey söylemiş olmak için.

"Aaa evet! Çöpçü de öyle diyordur eminim. Arka sokaktaki balıkçı da... Ciddiyim, Handel, mesele ciddi bir mesele zaten. Sen de neyin ne olduğunu benim kadar iyi biliyorsun. Geçmişte babam bu kadar boş vermişlik içinde değildi ama şimdi o günler geçti. Sana bir şey sorabilir miyim? Senin de dikkatini çekti mi, birbirine uygun olmadığı halde evlenen çiftlerin çocukları evlenmek için ellerinden geleni yaparlar. Bu sizin oralarda da böyle midir?"

Bu o kadar ilginç bir soruydu ki sadece "Öyle midir gerçekten?" diyebildim.

"Bilmiyorum işte!" dedi Herbert. "Ben de onu öğrenmek istiyorum. Bizim ailedeki durum kesinlikle bu. Benim bir küçüğüm olan zavallı kız kardeşim Charlotte -ondört yaşında öldü- çarpıcı bir örnektir. Minik Jane de öyle. O kısacık ömrünü mutlu bir yuva hayali kurarak geçirmiş sanırsın. Ufak Alick, Kew'de yaşayan bir çocukla çoktan evlilik planları yaptı bile. Sanırım bebek dışında hepimiz nişanlıyız."

"Yani sen de öylesin!" dedim.

"Öyleyim ama bu bir sır!" dedi Herbert.

Sırrını saklayacağıma dair söz verdim ve bana anlatması için yalvardım. O kadar duygusal ve halden anlar bir şekilde benim zayıflığımdan bahsetmişti ki onun kuvvetli olduğu bir yönü öğrenmek istedim.

"Adını sorabilir miyim?" dedim.

"Adı Clara." dedi Herbert.

"Londra'da mı yaşıyor?"

Bu konu açıldığından beri çekingenleşen Herbert, "Sanırım bunu bilmen gerekiyor. Clara'nın ailesi annemin kriterlerine uymuyor. Babası yolcu gemilerinde yemek işlerinden sorumluymuş eskiden. Baş kamarotmuş galiba."

"Şimdi ne yapıyor?" dedim.

“Şimdi hasta, çalışmıyor.” diye cevap verdi Herbert.

“Nasıl yaşıyorlar?”

“Birinci katta.” dedi Herbert. Benim kastettiğim o değildi; neyle geçindiklerini sormak istemiştim. “Onu hiç görmedim. Clara’yla tanıştığımndan beri üst kattaki odasından dışarı çıkmadı. Ama sık sık sesini duyuyorum. Garip garip sesler çıkarıyor, yerlere bir şeylerle vuruyor.” Bana bakıp içten bir kahkaha attıktan sonra Herbert yine her zamanki canlı haline döndü.

“Onu görmeyi ummuyor musun?”

“Aslında evet, görmeyi umuyorum.” dedi Herbert. “Çünkü vura vura deldiği yerden aşağı uçacak yakında. Tabii çatının kirişleri ne kadar sağlam orasını bilemem.”

Bir kez daha içten bir kahkaha attıktan sonra yine sessizleşti ve sonra bana sermayesini bulduğu an bu genç hanımla evlenmek istediğini söyledi. Daha sonra, “Bilirsin, sadece piyasayı öğrenmekle evlenilmez.” diye ekledi.

Ateşe bakarken bu sermayeyi bulmanın bazen ne kadar da zor olduğunu düşünürken ellerimi cebime koydum. Katlanmış bir kâğıt parçası dikkatimi çekti. Açınca bunun Joe’nun bana verdiği tiyatro bileti olduğunu gördüm. “Aman Allah’ım! Bu gece!” dedim birden bağırarak.

Konu anında değişti. Hemen oyuna gitmek için hazırlanmaya başladık. Herbert’i bu gönül ilişkisinde rahatlatmaya ve ona yardım etmeye söz verdikten ve Herbert sözlüsünün beni ismen tanıdığını, beni onunla tanıştırmak istediğini söyledikten sonra el sıkıştık ve birbirimize güven duygusuyla dolarak, mumları söndürüp ateşi yakıp kapıyı kilitledik ve Bay Wopsle’i ve Danimarka’yı¹⁵ görmek için dışarı çıktık.

Otuz Birinci Bölüm

Danimarka'ya gittiğimizde kralı ve kraliçeyi bir mutfak masasının üzerine koyulmuş iki koltuğun üstünde bulduk. Bütün Danimarka soyluları oradaydılar. Bu soylulardan biri iri cüsseli atalarının birinden kalan deri çizmeler giyen bir çocuktü. Bir diğeri soylunun kirli bir yüzü vardı -unvanına yaşını başını aldıktan sonra kavuşmuş gibi görünüyordu-. Başlarındaki taraklar ve ipek pantolonlarıyla gayet efemine bir görüntü sergiliyordu sahnedeki Danimarka kraliyet ailesi. Benim kabiliyetli hemşehrim kollarını kavuşturmuş, onlardan ayrı bir köşede duruyordu. "Alnına düşen dalgalı saçları daha düzgün yapılabilirdi." diye düşündüm.

Oyun ilerledikçe sahnede bir sürü garip olay meydana geliyordu. Hamlet'in babasını ölürken tutan öksürük mezarında hâlâ devam ediyordu. Kralın hayaleti elinde sürekli baktığı bir kâğıt taşıyordu ve okuduğu yeri kaybetmekten kaynaklanan endişesi ölümlülere yakışan bir haldi. Seyirciler "Sayfayı çevir!" dediler; o da hemen denileni yaptı. Bu soylu hayalet çok uzaklardan geliyordu sözde ama sürekli sarayın duvarlarından çıkıyordu. Çok komik bir görüntüydü bu. Şişman Danimarka kraliçesi -ki eskiden oldukça güzel bir kadınmiş şüphesiz- baştan aşağı pirinç içindeydi. Çenesine bağlanmış tacı pirinçtendi (Sanki kötü bir diş ağrısı çekiyordu.); belinde de pirinçten bir kemer vardı; iki kolunda da pirinç bilezikler... "Kadına bakın, dümbelek gibi!" diyen seyirciler oldu. Atalarından kalma çizmeler giyen çocuğun ne olduğu belli değildi. Bir denizci oluyordu, bir aktör; bir mezarcı oluyordu, bir papaz. Saraydaki bir eskrim maçında da iyi bir eskrim uzmanı... Hem de öyle bir uzman ki sarayda yapılan bir eskrim müsabakasında sonuçlar onun deneyimiyle ve titiz değerlendirmesiyle belirleniyordu. Bu sürekli değişimler sonunda seyirciler çocuktan usandılar. Hattâ cenaze törenini yönetmek isteyen papaz kılığındaki kişinin de kendisi olduğu anlaşılınca kızgınlıklarını sahneye fındık fıstık atarak gösterdiler. Ophelia ise yavaş müziğin kurbanı oldu. Muzlim eşarbını çıkarmış, katlamış ve gömmüştü. Ön koltuklardan birinde oturan suratsız bir adam "Bebeği uyuttuk, hadi yemek yiyelim!" dedi.

Bütün bu olanlar benim hemşehriyi kötü etkiliyordu. Ne zaman bu kararsız prens bir soru sorsa ya da bir kuşkusunu belirtse cevap seyircilerden geliyordu. Mesela "İnsanın acısını içinde yaşaması daha mı soylu bir tutum acaba?" diye sorduğunda kimisi "Evet!", kimisi "Hayır!", kimisi de "Yazı tura at!" dedi ve bayağı bir tantana çıktı. Hamlet kendisi gibi adamların yaşamalarında bir anlam olup olmadığı konusundaki kuşkusunu dile getirdiği zaman seyirciler yüksek sesle bağırarak, "Ha şunu bileydin!" diyorlardı. Hamlet çorapları düşmüş bir halde sahnede görüldüğünde seyirciler arasında bacaklarının ne kadar da solgun olduğunu, bunun hayalet görmekten kaynaklanmış olabileceğini söyleyenler çıktı. Maalesef her söylenene bir kahkaha tufanı eşlik ediyordu.

Ama en büyük mahcubiyetini mezarlık sahnelerinde yaşadı. Mezarlık eski bir ormana benziyordu. Bir köşede kiliseye ait bir çamaşırhane, diğeri bir köşede ise paralı yola açılan bir kapı vardı. Bay Wopsle büyük, siyah peleriniyle o kapıdan girdiğinde mezar kazıcısı uyarıldı: "Dikkat et! Mezarcıbaşı işini nasıl yaptığını denetlemeye geliyor!" Bay Wopsle'in kafatasını yerine koymadan önce iç cebinden çıkardığı bir peçeteyi elini silmesi normaldi aslında ama bu masum ve gerekli harekette bile "Gar-son!" sesi yükseldi. Cenazenin

(yanlışlıkla kapağı kayıp açılan siyah, boş bir tabutta) mezarlığa getirilmesi üzerine salondakiler daha bir keyiflendiler. Hele tabutu taşıyanlar arasında sık sık görünen delikanlının da bulunuşu neşelerine neşe kattı. Bay Wopsle'ın orkestranın önüyle mezar arasındaki yerde Laertes'le düello ettiği süre boyunca seyircinin eğlencesi daha da arttı. Bay Wopsle kralı mutfak masasından aşaağı atana, kendisi de ayak bileklerinden başlayıp santim santim yükselen bir acıyla ölene kadar şamata devam etti.

Biz ikimiz başta Bay Wopsle'ı zayıf alkışlarımızla desteklemeye çalıştık ama çok geçmeden pes ettik. Ümitsiz bir vakaydı. O yüzden oturup onu sempati hisleriyle izlediysek de biz de gülmeye başladık. Her seferinde kendime rağmen gülüyordum. Olup bitenler çok eğlenceliydi. Yine de Bay Wopsle'ın konuşmasının düzgünlüğu takdire şayandı. Yavaş yavaş, kuru bir sesle, tonlamalarla konuşuyordu. Herhalde hayat ve ölümden bahseden hiç kimse böyle konuşmamıştır. Trajedi bitip de Bay Wopsle yuhalandığında Herbert'a "Hemen gidelim, yoksa ona yakalanırız!" dedim.

Olabildiğince çabuk olmaya gayret göstererek aşaağıya inen merdivenlerin başına gittik ama bu yetmemiştii anlaşılın. Kapıda bir Yahudi vardı. Biz ona doğru yaklaşıırken göz göze geldik ve yanından geçerken "Bay Pip ve arkadaşı mısınız?" dedi.

Kim olduğumuzu itiraf etmek zorunda kaldık.

"Bay Waldengarver sizinle görüşmekten onur duyacaktır."

"Waldengarver mı?" diye sordum. Herbert kulağıma "Bay Wopsle'dır herhalde!" diye fısıldadı.

"Oo! Tabii. Sizi takip ediyoruz herhalde, değil mi?"

"Birkaç basamak çıkacağız sadece." Giderken durup "Sizce nasıl görünüyordu? Kıyafetlerini ben hazırladım." dedi.

Cenaze sahnasının dışında Bay Wopsle'ın nasıl görüldüğünü hatırlamıyordum. O sahnede boynunda kurdeleye bağlı bir yıldız ya da güneş vardı. O haliyle garip bir itfaiyeciyeye benziyordu. Ama buna rağmen çok iyi görüldüğünü söyledim.

"Mezara geldiğinde üzerindeki pelerin çok güzel duruyordu. Ama kraliçenin dairesinde hayalet gördüğünde çoraplarına daha çok dikkat edebilirdi." dedi.

Katıldığımı söyledim. Daha sonra kirli bir kapıdan geçtik ve kutu gibi sıcak ve daracık bir odaya girdik. İçeride Bay Wopsle Danimarkalı giysilerini çıkarıyordu. Onu sadece dışarıdan görebiliyorduk, o da kapıyı ardına kadar açtıktan sonra...

Bay Wopsle, "Beyler, sizi görmekten onur duydum!" dedi. "Umarım sizi buraya getirmek için birini göndermemi mazur görmüşsünüzdür. Sizi çok eskiden beri tanıma şerefine nail oldum. Tiyatro her zaman asillerle zenginleri çekmiştir zaten."

Bu sırada Bay Waldengarver kan ter içinde prensin samurlarından kurtulmaya çalışıyordu.

O kıyafeti hazırlayan kişi "Çorapları çıkarın Bay Waldengarver, yoksa bir şey olacak çoraplara. O zaman da bu size otuz beş şiline patlayacak. Shakespeare hiçbir zaman bu kadar iyisini giyememiştir. Siz sandalyenizde sakın sakın oturun, çıkarma işini bana bırakın." dedi.

Bunu söyledikten sonra dizlerinin dibine çömeldi ve kurbanını tartaklamaya başladı. Bay

Wopsle ilk çorap çıktığında az daha yere düşüyordu ama neyse ki düşmek için bile yer yoktu!

Ben ilk önce oyunla ilgili bir şey söylemeye çekiniyordum ama sonra Bay Waldengarver bize baktı -yüzünde bir memnuniyet ifadesi vardı- ve "Beyler! Nasıldı sizce? Oradan nasıl görünüyordu?" dedi.

Herbert arkadan (beni dürterek) "Fevkalâde!" dedi. Ben de "Fevkalâde!" dedim.

"Ben sizce rolümü nasıl oynadım?" dedi Bay Wopsle, biraz bize tepeden bakarak.

Herbert yine arkadan beni dürterek "İhtişamlı ve çok gerçekçiydiniz." dedi. Ben de sanki kendi fikrimmiş gibi "ihtişamlı ve çok gerçekçi" olduğunu söyledim.

"Sizin takdirinize nail olmak beni çok mutlu etti beyler." dedi Bay Waldengarver. Duvara sıkışmış olmasına ve sandalyenin kenarında oturmasına rağmen gururla söylemişti bunu.

Dizlerinin üzerinde duran adam "Ben size bir şey söyleyeyim mi Bay Waldengarver? Bunun rolünüzle alâkası yok ama... Dinleyin! Kim aksini söylerse söylesin, beni ilgilendirmez. Hamlet'i oynarken bacaklarınız yandan görüldüğünde oyunculuğunuz bundan kötü etkileniyor. En son giydirdiğim Hamlet, provalarda aynı hatayı yapmıştı. Son provada bacaklarının alt kısmına ekmek sardım; sonra da en arka sıraya geçip oturdum. Ne zaman yan dönse 'Ekmeği görmüyorum!' dedim. Akşamki oyunda performansı müthişti."

Bay Waldengarver bana gülümsedi ve "Sadık biri. Aptallığını hoş görüyorum!" bakışı fırlattı. "Benim tarzım onlara biraz klasik ve ağır geliyor ama alışacaklar alışacaklar!" dedi.

Herbert'la ben "Oo, tabii ki alışacaklar!" dedik. "Locada bir adam vardı dikkat ettiniz mi? Habire oyunla dalga geçti durdu." dedi Bay Waldengarver. Böyle birinin bizim de dikkatimizi çektiğini söyledik. Ben "Kesin sarhoştur!" diye ekledim.

"Hayır efendim, sarhoş değildi. Patronu icabına bakardı öyle olsaydı. Sarhoş olmasına müsaade etmez o."

"Patronunu tanıyor musunuz?" dedim.

Bay Wopsle gözlerini kapadı ve tekrar açtı -bu iki eylemi de oldukça yavaş gerçekleştirmişti-. "Cahilin, utanmazın teki vardı bir tane, fark etmişsinizdir. Danimarka Kralı Claudius'a benziyordu. Onun patronu o adam işte beyler. İşe bakın!"

Bay Wopsle üzüldüğü için ben de üzülmüştüm. O yüzden onu yemeğe götürsek nasıl olur diye Herbert'a sordum. Herbert iyi bir fikir olduğunu söyledi. Ben de onu davet ettim ve başımızı gözümüzü sararak beraberce Barnard'ın Hanı'na gittik. Onun için elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalıştık. Gece saat ikiye kadar oturup onun başarısından ve geleceğe dair planlarından konuştuk. Konuştuklarımızın detaylarını tam olarak hatırlamıyorum ama dramayı tekrar canlandırmak istediğinden bahsetti.

Gece yatağıma gittiğimde umutsuzca Estella'yı düşündüm yine. Rüyamda bütün umutlarımın suya düştüğünü, Herbert'ın Clara'sıyla evlendiğini ve yirmi kelime dahi bilmeden Bayan Havisham'ın hayaletiyle Hamlet'i yirmi bin kişinin önünde oynadığını gördüm.

Otuz İkinci Bölüm

Bir gün kitaplarım ve Bay Pocket'la meşgulken postayla bana kısa bir mektup geldi. Mektubun zarfının üstündeki yazı bile beni heyecanlandırmaya yetti, çünkü bu el yazısını daha önce hiç görmemiş olsam da kime ait olduğunu tahmin ettim. Herhangi bir hitap kelimesi yoktu mektupta. Ne "Sevgili Bay Pip," ne "Sevgili Pip," ne "Sayın Beyefendi," ne de "Sevgili Bilmem Kim." Hiçbir şey yoktu. Şöyleydi:

"Öbür gün öğlen arabasıyla Londra'ya geliyorum. Beni senin karşılayacağını konuşmuştuk yanlış hatırlamıyorsam. Bayan Havisham bunu böyle biliyor. Ben de o istediği için haber veriyorum. Selamları var.

Saygılarımla...

Estella"

Eğer vaktim olsaydı sırf o geliyor diye bir sürü kıyafet ismarlardım ama yoktu. Sahip olduklarımla yetinmek zorundaydım. Birdenbire iştahım kesildi ve onun geleceği güne kadar huzurum yerine gelmedi. Gerçi o gün gelip çattığında da durumumda bir değişiklik olmadı; hatta daha da kötü oldum. Araba henüz bizim kasabadaki Mavi Domuz'dan hareket etmeden Cheapside'daki araba yazıhanesinin etrafında dört dönmeye başladım. Yazıhanenin beş dakikalığına görüş alanımdan çıkması bile beni rahatsız ediyordu. Mantiği olmayan bu dört-beş saatlik bekleyişin ilk yarım saati sona erdiğinde Wemmick'e rastladım.

"Selam Bay Pip! Nasılsınız? Buralara gelmezsiniz sanırdım!" dedi.

Arabayla gelen birini beklediğimi söyledim ve "Kaleyle ihtiyar nasıllar?" diye sordum.

"İkisi de iyiler, sağ olun," dedi Wemmick. "Özellikle ihtiyar. O bomba gibi bu sıralar. Yakında seksen ikiye basacak. Eğer komşular rahatsız olmazsa ve top dayanıklı çıkarsa seksen iki atış yapmak istiyorum. Neyse, bunlar Londra konuları değil. Sizce ben şimdi nereye gidiyorum?"

"Yazıhaneye mi?" dedim, çünkü o tarafa doğru ilerliyordu.

"Oraya daha sonra geçeceğim." dedi Wemmick. "Newgate hapishanesine gidiyorum. Bir banka soygunu davası aldık. Olay mahallini inceleyip müvekkilimizle konuşayım dedim."

"Soygunu müvekkiliniz mi yapmış?" diye sordum.

"Sizi temin ederim o yapmamış!" dedi Wemmick. "Ama suçlanan kişi o. Bu kişi siz de olabilirdiniz, ben de..."

"Neyse ki değiliz!" dedim.

"Evet!" dedi. İşaret parmağıyla göğsüme dokunarak "Siz derin bir insansınız Bay Pip! Newgate'e bir göz atmak ister misiniz? Zamanınız var mı?" dedi.

Daha o kadar çok zamanım vardı ki onun bu teklifi beni rahatlatmıştı bile. Bir yandan da yazıhanenin önünden ayrılmak istemiyordum. İçeri girip vaktimin olup olmadığını, arabanın en erken kaçta geleceğini sorayım dedim ama aslında cevabı biliyordum. Sonra Bay Wemmick'in yanına gittim ve öğrendiğim şey beni şaşırtmış gibi davranarak teklifini kabul edebileceğimi söyledim.

Birkaç dakika içinde Newgate'teydik. Tavanından zincirler sarkan yerlerden hapishanenin içine geçtik. O zamanlar hapishaneler çok ihmal ediliyordu ve toplumun örgütlü bir şekilde yapılan haksız muameleye karşı çıktığı zamanlar çok uzaktaydı. O yüzden mahkumlara

askerlerden daha iyi bakılmıyordu ve bazen sırf çorbanın lezzeti daha iyi olsun diye yangın çıkarıyorlardı. Bay Wemmick beni oraya götürdüğünde ziyaret zamanıydı. Bir postacı bira getirmişti ve uzaktaki parmaklıkların ardındaki mahkumlar bira satın alıyorlar, arkadaşlarıyla konuşuyorlardı. Kötü, çirkin, insanın içini karartan bir manzaraydı.

Wemmick'in mahkumların arasında dolaşırkenki hali bir bahçıvanın bitkilerin arasında dolaşmasına benziyordu. Bu ilk olarak birine "Vay! Kaptan Tom! Burada mısın sen?" ve başka birine "Sarnıcın arkasındaki Kara Bill mi yoksa? Ben seninle iki aydır niye ilgilenmedim? Nasılsın?" dediğinde aklıma geldi. Sanki çiçeklerle konuşuyordu. Parmaklıkların yanına tek başına gidip de huzursuzca fısıldaşanlara katıldığında onların en son gelişinden bu yana ne kadar yol katettiğine bakıyor gibi bir hali vardı. Bakalım mahkemede çiçek açabilecekler miydi?

Oldukça seviliyordu. Bay Jagers'in iş yerinde birebir ilişkileri o yürütüyordu. Ama Bay Jagers'a benzeyen yönleri de yok değildi. Bu yakınlığa rağmen sınırları çok iyi belirlemişti. Her bir müvekkile başıyla bir selam veriyor, elindeki şapkasıyla oynuyor, eli cebinde geziyordu. Bir iki kişinin ücreti vermek için parası çıkmadı. Bay Wemmick eksik paraları kabul etmedi ve "Olmaz evlat! Ben sadece bir aracıyım. Eksik parayı alamam. Parayı tamamlayamadıysan faizle borç al. Benim sana bir aracı olarak tavsiye edebileceğim tek şey bu şu anda. Evet, sıra kimde şimdi?" dedi.

Wemmick bu şekilde bahçesini dolaştıktan sonra bana dönüp, "Şimdi el sıkışacağım adama dikkat edin!" dedi. Demeseydi de ederdim çünkü daha kimsenin elini sıkmamıştı.

Bunu söyler söylemez eskimiş, zeytin rengi paltolu, eskiden kırmızı olduğu belli olan yüzü solgun görünen, sabit bir yere bakmaya çalışsa da fıldır fıldır dönen gözleri olan iri cüsseli bir adam -şimdi yazarken görüntüsü gözümün önüne geldi- parmaklıkların köşesine geldi; elini şapkasına uzatıp -şapkası yağ içindeydi- yarı şaka yarı ciddi bir asker selamı verdi.

"Albayım!" dedi Wemmick. "Nasılsınız albayım?"

"İyiyim Wemmick."

"Yapılabilecek her şey yapıldı sizin için ama delilleri çok kuvvetliydi albayım."

"Evet çok kuvvetliydi ama önemli değil benim için."

Wemmick "Tabii önemsemezsiniz!" dedi. Bana döndü, "Bu adam krala hizmet etti. Orduda askerdi ve sonra tazminat ödeyip ordudan ayrıldı."

"Gerçekten mi?" dedim. Adam önce bir bana baktı, sonra başıma baktı; sonra tepeden tırnağa süzdü ve parmağını dudaklarına götürüp kahkaha attı.

"Beyefendi, pazartesi sabahı buradan çıkıyorum sanırım!" dedi Wemmick'e.

"Muhtemelen!" dedi arkadaşım. "Ama kesin bilmiyoruz."

"Size Allah'a ısmarladık deme şansım olduğu için sevindim Bay Wemmick." dedi elini iki parmaklığın arasından uzatırken.

Wemmick "Teşekkür ederim." diyerek onunla el sıkıştı. "Ben de sevindim albayım."

"Buraya girdiğimde üzerimden alınan şey gerçek olsaydı Bay Wemmick, yardımlarınız için teşekkür etmek üzere bir yüzük de ben verirdim size."

"Düşünmeniz bile yeterli!" dedi Wemmick. "Aklıma gelmişken, siz güvercinleri çok

seviyordunuz değil mi?" Adam başını kaldırıp gökyüzüne baktı. "Bana çok güzel taklalar atan güvercinleriniz olduğunu söylediler. Bir arkadaşınıza söyleseniz de bana bir çift getirirler?"

"Söylerim efendim."

"Güzel. Onlara çok iyi bakacağım hiç merak etmeyin. İyi günler albayım. Allah'a ismarladık!" dedi Wemmick. Yine el sıkıştılar. Biz Wemmick'le uzaklaşırken "Kalpazan, hem de en âlâsından. Raporu bugün hazırlandı. Pazartesi günü kesin idam edilir. Bir çift güvercin de taşınır mal öyle değil mi?" Bunu söyleyip arkasına baktı ve ölü bitkisine başıyla selam verdi. Gidene kadar da ona doğru bakmaya devam etti. Sanki onun saksısına hangi çiçek daha iyi gider diye düşünüyordu.

Hapishanenin dışına çıkarken arkadaşımın gardiyanlar tarafından da sevildiğini fark ettim. En az mahkumlar kadar onlar da onu seviyorlardı. "Şeyy, Bay Wemmick? Bay Jagers su boyu cinayeti davasında ne yapacak? Cinayet olduğunu mu söyleyecek yoksa başka bir şey mi iddia edecek?" diye sordu bir tanesi.

"Niye kendisine sormuyorsun?" diye cevap verdi Wemmick.

"Ya, tabii. Kesin sorarım!"

"Bunlar böyledir Bay Pip." dedi Wemmick. "Bana soru sormaktan çekinmezler ama patronuma soru sormaya asla cesaret edemezler."

Gardiyan gülerek "Bu yanınızdaki arkadaş yazıhanede staj mı yapıyor?" dedi.

"Bakın yine aynı şey oldu! Demiştim size. İlkini cevabını almadan ikinciye soruyor. Farz edin ki Bay Pip onlardan biri."

"O zaman Bay Jagers'ın nasıl biri olduğunu biliyordur." dedi gardiyan sırtarak.

Wemmick gardiyana sinirlendi "Patronumla ilgili sorular sorarken çok aptallaşıyorsun, sen de bunu biliyorsun. Hadi kapıyı aç da bizi dışarıya çıkar yaşlı kurt. Yoksa Bay Jagers buraya gelip bizi haksız yere alıkoyduğun için dava açar."

Gardiyan güldü ve bize iyi günler diledi. Biz dışarı çıkmak için merdivenlerden inerken hâlâ arkamızdan gülüyordu.

Wemmick koluma girip kulağıma "Bay Pip, size bir şey söyleyeyim mi? Bay Jagers'ın kendini bu kadar ağırdan satması ve insanları kendine yaklaştırmaması çok iyi oluyor. Onun bu tavırları kabiliyetlerinin bir parçası. Albayın onu bırakmaya cesaret edemediği gibi gardiyan da onun bir davadaki tutumunun ne olacağını sormuyor. Kendi yüksekliğiyle insanların arasına da beni yerleştiriyor yardımcısı olarak. Ve böylelikle hem ruhlarına hem de bedenlerine sahip oluyor."

Hamimin aklından çok etkilenmiştim. Bu ilk değildi. Doğruyu söylemek gerekirse daha az kapasiteli bir başka hamim daha olmasını istemişim o anda.

Küçük Britanya'daki yazıhanenin önünde Bay Wemmick'ten ayrıldım. Etrafta her zamanki gibi Bay Jagers'ı bekleyenler volta atıyordu. Tekrar araba yazıhanesine gittim. Daha arabanın gelmesine üç saat vardı. Bu süre zarfında sürekli çocukluğumdan beri hep hapishanelerle ve suçla çevrilmem ne kadar da garip diye düşündüm. İlk karşılaşmam bir akşam vakti bataklıklarda yalnızken olmuştu, daha sonra iki yerde daha karşıma bu tür olaylar çıkmıştı. Böyle giderse hayatım bunların arasında geçecekti. Bir yandan da güzel

Estella'yı düşünüyordum. Mağrur ve elit görünümüyle bana doğru gelirken onu düşündüm ve onunla hapisane arasında ne kadar büyük bir tezat olduğunu... Wemmick'e rastlamasaymışım ya da peşinden oraya gitmeseymişim daha iyiymiş, "O zaman Newgate'in kokusu üzerime sinmemiş olurdu." dedim kendi kendime. Hapisane tozlarını üzerinde taşıyan ayakkabılarımı sildim, üstümü başımı da silkeledim ve orada aldığım havayı vermeye çalıştım. Kimi beklediğimi hatırlayınca kendimi o kadar kirli hissettim ki... Arabanın camından onun yüzünü ve bana el sallayışını gördüğümde ben hâlâ Bay Wemmick'in bahçesinin etkisinden kurtulamamıştım.

Onu gördüğümde zihnimde beliren ve hemen kaybolan bu isimsiz gölge neydi yine?

Otuz Üçüncü Bölüm

Kürklü seyahat kıyafeti içinde Estella her zamankinden daha güzel görünüyordu. Bana karşı tavrı daha sıcaktı. Bunun Bayan Havisham'ın etkisiyle olduğunu düşündüm.

Han'ın avlusunda duruyorduk. Eliyle bana valizlerini gösterdi. Hepsi alındıktan sonra birden nereye gideceğini sormadığım aklıma geldi. O ana kadar aklımda Estella'dan başka hiçbir şey yoktu zaten.

"Richmond'a gidiyorum." dedi. "İlk dersimiz: İki tane Richmond vardır; birisi Surrey'de, birisi Yorkshire'da. Benim gideceğim Surrey Richmond. Buraya on mil uzaklıkta. Ben bir araba tutacağım ve sen beni götüreceksin. Bu benim cüzdanım. Ücretleri buradan ödeyeceksin. Bu cüzdanı alacaksın! Senin de benim de bize söyleneni yapmamız gerekiyor. Kendi kafamıza göre hareket etmemize izin yok."

Cüzdanı verirken bana baktığında sözlerinde gizli bir mana olmasını ümit ettim. Bunları yine aşağılar gibi söylemişti, ama mutsuzluk emaresi yoktu sözlerinde.

"Araba gönderilecek Estella. Burada biraz dinlenmek ister misin?"

"Evet, biraz dinleneyim burada. Ben bir çay içeyim, sen de bana göz kulak ol."

Yapılması gereken bir hareketmiş gibi koluma girdi. Arabaya hayatında daha önce hiç at arabası görmemiş gibi bakan garsona, bize özel bir oda göstermesini söyledim. Bunun üzerine bir peçete çıkarttı -sanki o peçete sihirli bir eşyaydı, o olmasa üst katın yolunu bulamayacaktı- ve bizi dehliz gibi bir yere götürdü. İçeride odaya bakınca çok gereksiz görünen bir ayna ve birisinin ayakkabıları vardı. Ben burayı beğenmediğimden bizi başka bir odaya götürdü. İçeride otuz kişilik bir masa ve şöminenin önündeki islerin arasında bir kitap vardı. Bu felaket manzarayı görünce başını salladı ve ben "Hanıma bir çay!" deyince çayı getirmeye gitti.

Biliyorum ki -o zaman da biliyordum- bu oda ahırla çorba kokuyordu. Arabacılıktan çok kazanmıyorlardı da sanki buranın sahibi yukarıda atları kaynattırıyordu. Yine de benim için önemli olan, odada Estella'nın olmasıydı. Burada hayatımın sonuna kadar onunla mutlu mesut yaşarım diye düşündüm. (O anda mutlu değildim gerçi; onu çok iyi hatırlıyorum.)

"Richmond'da kime gidiyorsun?" diye sordum Estella'ya.

"Orada bir hanımla yaşayacağım. Beni çevresine tanıttırarak, onları da benimle tanıştıracak."

"Değişiklik hoşuna gider herhalde."

“Herhalde.”

O kadar umursamadan cevap vermişti ki “Kendinden bahsederken sanki başka birinden bahsediyormuşsun gibisin.” dedim.

“Başkalarından nasıl bahsettiğimi sen nereden biliyorsun ki? Hadi, hadi!” dedi Estella gülümseyerek. “Senden bir şeyler öğrenecek değilim. Ben kendi bildiğim gibi konuşurum. Bay Pocket’la dersleriniz nasıl gidiyor?”

“Orada iyi bir yaşam sürdürüyorum; en azından...” Bir şansı kaybediyormuş gibi hissettim.

“En azından?”

“Senin olmadığın bir yerde en fazla ne kadar mutlu olabilirim o kadar mutluyum orada.”

“Seni aptal çocuk!” dedi Estella soğuk bir ses tonuyla. “Nasıl bu kadar saçma bir şey söyleyebilirsin? Bay Matthew içlerinde en iyisidir herhalde, öyle değil mi?”

“Öyle gerçekten. Hiç kimseyi incitmez o.”

“Kendinden başka deme sakın!” diye sözümü kesti Estella. “O tip adamlardan nefret ederim çünkü. Çıkarları peşinde koşmayan, ufak kıskançlıkları ve kini olmayan bir insan olduğunu söylüyorlar. Doğru mu?”

“Kesinlikle doğru.”

“Diğerleri hakkında aynı şeyi söyleyemezsin ama... Senin hakkında Bayan Havisham’a olumsuz birtakım şeyler anlatıyorlar. Seni izliyor, yanlış tanıtıyorlar. Seninle ilgili mektuplar yazıyorlar -bazen isimsiz mektuplar geliyor- ve sen onların başlıca meşguliyetleri, başlarının belasısın.”

“Bana bir zararları dokunmuyordur umarım.”

Bana cevap vermek yerine Estella kahkahalarla gülmeye başladı. Bu benim için çok ilginç bir olaydı; ona şaşkın şaşkın bakakaldım. Sustuğunda -sakin bir şekilde de gülmemişti, gerçekten eğlendiği belliydi- onunla her konuştuğumda olduğu gibi çekinerek, “Bana bir zararları dokunursa bu senin hoşuna gitmez değil mi?” dedim.

“Hayır, hayır, bundan emin olabilirsin.” dedi Estella. “Emin ol gülmemin sebebi başarılı olamamaları. Bayan Havisham’ın insancıkları ve uğradıkları eziyetler!” Yine gülmeye başladı ama bu sefer niye güldüğünü bilsem de bu kadar gülmesi bana hâlâ çok garip geliyordu. Samimiyetinden emindim ama çok abartılı bir tepkiydi. “Benim bildiğimin ötesinde bir şeyler olmalı!” diye düşündüm. Benim zihnimi okudu ve cevap verdi.

“Bu insanların yapmak istedikleri bir şeyi yapamamalarının ya da komik duruma düşmelerinin beni ne kadar mutlu ettiğini senin bile anlamın kolay değil. Bebekliğinden beri onların arasında yaşayan sen değilsin, benim. Baskı altında ve savunmasız bir çocukken sevgi ve merhamet maskesiyle çevirdikleri entrikalarla senin değil benim zekâmı keskinleştirdiler. Gece uyandığında ne yapsam da daha da deli gözükssem diye hesaplar yapan bir kadını görmekle senin değil benim çocuk gözlerim hayretten faltaşı gibi açıldı.”

Estella artık bana gülmüyordu, bu anlattıkları da çok derinlerden kopup geliyordu. Gözlerindeki bu bakışların sebebi ben olamazdım.

"Sana iki şey söyleyeyim. Birincisi, azmin elinden bir şey kurtulmaz atasözüne rağmen onlar yüzlerce yıl uğraşsalar da seni Bayan Havisham'ın gözünde küçültemezler, hem de hiç. İkincisi, onları boşu boşuna bu kadar meşgul ettiğin ve sınırlarını bozduğun için sana minnettarım. El sıkışalım hadi."

Bana gülümseyerek elini verdi- az önceki kasvetli hali uçup gitmişti- ve ben de elini dudaklarıma götürdüm. "Seni aptal çocuk!" dedi Estella. "Sen hiç akıllanmayacak mısın? Yoksa bir zamanlar beni yanağımdan öptüğün zamanki ruh haliyle mi öptün elimi?"

"O nasıl bir ruh haliydi ki?" dedim.

"Dur bir düşüneyim. Hainlere ve dalkavuklara karşı bir nefretle doluydun."

"Evet, öyleydi dersem tekrar yanağından öpebilir miyim?"

"Elime dokunmadan önce izin alman gerekirdi ama evet; istersen öp."

Ona doğru eğildim. Soğuk yüzü bir heykele benziyordu. Ben yanağına dokunur dokunmaz uzaklaşarak "Şimdi, bana çay getir ve beni Richmond'a götür."

Tekrar aynı ses tonuna geri dönmesi ve başkalarının zorla bir araya getirdiği iki kuklaymışız gibi davranması bana acı veriyordu. Benimle konuşurkenki ses tonu her ne olursa olsun bana güven vermiyordu, umut da... Ben yine de onu sevmeye devam ediyordum. Niye bunu bin kere tekrar ediyorum ki? Bu hep böyleydi zaten.

Çay için garsonu çağırdım. Yine sihirli peçetesiyle göründü ve elinde bir sürü ıvır zıvır vardı ama çay yoktu. Bir çay tepsisi, çay fincanları ve tabakları, tabaklar, bıçak ve çatal, çeşit çeşit kaşıklar, tuzluklar, demir bir kapakla üstü kapanmış ufak çörekler, ortasında tereyağı olan bir demet maydanoz, una bulanmış ince bir somun ekmek, üzerinde ocağın izlerini taşıyan üçgen doğranmış ekmek parçaları ve sonunda bir demlik... Bunların hepsini garson yalpalaya yalpalaya getirmişti. Yüzünden ne kadar zorlandığı anlaşılıyordu. Uzayan bir aradan sonra elinde ince dallarla çıkageldi. Ben bu dalları sıcak suya batırıp bütün bunları kullanarak Estella'ya ne olduğunu bilmediğim bir çay hazırladım.

Hesabı ödeyip bahşişin, arabacının ve temizlikçi kadının da hakkını verdikten sonra - oradaki herkes bir nevi rüşvet almıştı ve Estella'nın cüzdanı hayli hafiflemişti- arabaya bindik. Cheapside'a dönüp Newgate Caddesine doğru çıkarken o çok utandıığım duvarların yanından geçtik.

"Burası neresi?" diye sordu Estella.

İlk önce aptalca bir bilmiyormuş numarası çektikten sonra oranın ne olduğunu söyledim. Oraya bakarken kendi kendine "Zavallılar!" dedi. Oraya gittiğimi ona söyleyemezdim.

"Bay Jagers o berbat yerdeki sırları Londra'daki herhangi başka birinden çok daha iyi bilmesiyle ünlü." dedim.

Estella yavaş bir sesle, "O her yerdeki sırları biliyor bana kalırsa." dedi.

"Onu sık sık görmeye alışkınsındır öyle değil mi?"

"Onu belirlenmemiş aralıklarla görmeye alışkınım. Ama onu çok iyi tanımıyorum. Senin aran nasıl onunla? Yakın mısınız?"

"O güvensiz haline alıştıktan sonra problem kalmadı." dedim.

"Samimi misiniz?"

"Evinde yemeğe çağırdı."

“İlginç bir yer olmalı!” dedi Estella.

“Öyle gerçekten.”

Onunla hamimi bu kadar açık bir şekilde konuşmamam gerekirdi ama eğer aniden bir lamba çıkmasaydı önümüze, neredeyse Gerrard Sokağındaki yemeğe kadar anlatacaktım. O kadar canlı bir ışıktı ki içimi, daha önce de hissettiğim tarifsiz bir duygu kapladı. Lambanın aydınlattığı yerin dışına çıktığımızda gözlerim kamaşmıştı.

Daha sonra başka konulara daldık. Ana konular kullanmakta olduğumuz yol ve bu yolla Londra'nın hangi taraflarına gidilebileceğiydi. Bu büyük şehir onun için yeni bir yerdi. Bana söylediği kadarıyla Fransa'ya gidene kadar Bayan Havisham'ı bırakıp yakınlarda bir yerlere bile hiç gitmemişti. Fransa'ya gidip gelirken gördüğü kadarıyla biliyordu Londra'yı. Vasimin, o Londra'da kaldığı müddetçe ondan sorumlu olup olmadığını sordum. “Allah korusun!” dedi, başka da bir şey söylemedi.

Beni özellikle etkilemeye çalıştığını fark etmemem imkansızdı. Ona zor gelse de kalbimi kazanmaya çalışıyordu, ama bunu bilmek beni mutlu etmiyordu. Başkaları tarafından yönlendirildiğimizi ima etmemiş olsaydı bile onun kalbimi eline aldığını, çünkü onu buruşturup bir tarafa fırlatmak istediğini hissederdim.

Hammersmith'ten geçerken ona Bay Matthew Pocket'in nerede yaşadığını gösterdim. Richmond'dan çok uzakta olmadığını söyledi. Onu zaman zaman da olsa görmeyi umduğumu söyledim.

“Aa, evet, beni göreceksin. Ne zaman uygun olursa senin için, o zaman gelirsin. Yanında kalacağım ailenin senden haberi olacak. Aslına bakarsan, seni şimdiden biliyorlar.”

Kalabalık bir ailenin mi yanına gittiğini sordum.

“Hayır, sadece iki kişiler. Anne ve kızı. Anne soylu bir kadın. Yine de gelirini artırmaya bir itirazı yok.”

“Bayan Havisham neden senden bu kadar erken ayrılmak istedi merak ettim.”

Yorgunmuş gibi içini çekerek, “Bu Bayan Havisham'ın benim için yaptığı planların bir parçası Pip. Ona düzenli olarak mektup yazacağım ve görmeye gideceğim. Benim ve mücevherlerin nasıl olduğunu rapor edeceğim. Mücevherler artık benim sayılırlar.”

Bana ilk defa isimle hitap ediyordu. Bunu özellikle yaptı ki define bulmuş gibi sevineyim!

Çok geçmeden Richmond'a geldik. Oradaki istikametimiz yeşillikler içinde bir evdi. Ev oldukça eskiydi. Kim bilir kaç kere pudralı saçlarla sırma işlemeli ceketlerin, madalyalarla kılıçların saltanatına şahit olmuştu. Önündeki yaşlı ağaçlar hâlâ budanıyordu belli ki, ama fazla da zamanları kalmamıştı. Yakında onlar da ölecekti.

Eski bir ses çıkaran zili çaldık ve kırmızılar içinde iki hizmetçi koşarak Estella'yı karşılamaya geldi. Çabucak valizlerini içeri aldılar ve Estella gülümseyerek elini uzatıp iyi geceler diledi ve valizleri gibi çabucak içeri girdi. Ben hâlâ durmuş eve bakıyor, orada onunla yaşasam ne kadar mutlu olabileceğimi düşünüyordum, ama bir yandan da biliyordum ki ben onunla hiçbir zaman mutlu olmamıştım; aksine beni hep mutsuz etmişti.

Hammersmith'e gitmek üzere tekrar arabaya bindim. Bindiğimde yüreğime bir acı oturdu. İnerken o acı daha da beterdi. Kapının önünde minik Jane Pocket'ı âşığıyla birlikte

bir partiden gelirken gördüm. Flopson'ın sevmediği o küçük âşğını kıskandım.

Bay Pocket ders vermek için dışarı çıkmıştı. Onun çocuk yetiştirme ve hizmetçi idaresiyle ilgili kitapları o konulardaki en iyi kitaplar olarak değerlendiriliyordu. Ama evde Bayan Pocket vardı ve Millers evde olmadığından bebeği susturmakta güçlük çekiyordu.

"Bay Pocket'ın pratik tavsiyelerine, mantığına ve sağduyusuna güvenip kalbimdeki sızıyı ona açsam da tavsiyesini alsam mı?" diye düşündüm ama unvanlarla ilgili bir kitap okuyan Bayan Pocket'a bakınca bundan vazgeçtim.

Otuz Dördüncü Bölüm

Umutlarım iyice içimde yer ettikçe onların kendi üzerimde ve başkalarının üzerindeki etkisine dikkat etmeye başladım. Benim karakterim üzerindeki tesirlerini kendimden olabildiğince gizlemeye çalışıyordum ama pek başarılı olamadığımı da biliyordum. Joe'ya karşı olan tutumumdan çok rahatsızdım. Bidy'yle ilgili olarak da vicdanım rahat değildi. Gece uyandığımda -Camilla gibi- Bayan Havisham'ı hiç görmeseydim çok daha mutlu olacğımı, Joe'nun yanında demirci olsaydım erkeklğe daha sağlam bir adım atacağımı düşünüyordum. Akşamları defalarca demirhanedeki ve mutfaktaki ateşe hiçbir ateşin benzemediğini düşündüm.

Estella içimdeki bu huzursuzluğun öylesine ayrılmaz bir parçasıydı ki bu hissin ne kadarı benim yüzümdendi orasını kestiremiyordum. Diğerlerinin üzerindeki etkime gelince onda herhangi bir tereddüdüm yoktu; kimseye bir faydam olmadığını, özellikle Herbert'a bir faydam olmadığını biliyordum. Herbert kendi başına gücünün yetmeyeceği pahalı zevklerime alışmıştı ve hayatının sadeliği bozulmuş; endişeler ve pişmanlıklarla huzuru kaçırmıştı. Pocket ailesiyle ilgili herhangi bir üzüntüm söz konusu değildi, çünkü ben olmasam da başka birisi tarafından onların lükse meyilleri harekete geçecekti. Ama Herbert'inki farklı bir durumdu. Fazla eşyası olmayan odaları değiştirdiğim, sandalyeleri, koltukları döşettiğim ve sarı yekeleli uşağı emrine verdiğim için kendimi kötü hissediyordum.

Lüksün derecesini artırmak için en kestirme yola saparak borç almaya ve borç defterini kabartmaya başladım. Herbert da benim gibi borca girdi çok geçmeden. Startop'un tavsiyesine uyarak Orman İspinozları adlı bir derneğe girdik. Dernekte yapılanları pek tasvip etmiyordum. Tek yaptıkları iki haftada bir lüks bir restoranda yemek yemek, yemekten sonra tartışmak ve garsonların merdivenlerde sızıp kalmalarına sebep olmaktı. Bu yüksek toplumsal hedefler her seferinde gerçekleştiğinden Herbert'la ben dernek elemanlarıyla ilk kadeh kaldırışımızda sarf ettikleri şu sözlerden bir mana çıkaramamıştık: "Beyler, Orman İspinozları'nın şu andaki mutluluğu hiç bozulmasın."

İspinozlar paralarını aptalca harcıyorlardı (Yemek yediğimiz otel Covent-Garden'daydı.) ve aralarına katıldığımda gördüğüm ilk İspinoz Bentley Drummle'dı. Şehirde bir at arabasıyla avare avare dolaşıyor, sokakların köşelerindeki direklere çarpıyordu. Bir keresinde dizginleri birden çekince dernek kapısına bir çuval kömür boşaltır gibi yere yuvarlandığını gördüm. Ama ben o zamanlar üye değildim daha. Benim o zamanlar "ispinoz" olmak için bir süre daha beklemem gerekiyordu, çünkü derneğin gizli kurallarına

göre yaşıım tutmuyordu.

Maddi olanaklarıma güvendiğimden Herbert'ın masraflarını kolaylıkla üzerime alabilirdim ama Herbert onuruna düşkün biriydi ve ona böyle bir teklif götüremezdim. O yüzden bir sürü sıkıntıyla yüz yüze kalıyordu ve etrafı daha bir kolaçan ediyordu. Gece dışarıya çıkıp geç vakitlerde dönmeye başlayınca sabahları kahvaltıda çevresine mutsuz bir şekilde bakmaya başladığını gözlemledim. Gün ortasında daha bir ümit doluydu bakışları. Akşam yemeğinde yine yüzüne üzgün bir ifade oturuyordu. Yemekten sonra sermayeyi toparlayabilecekmiş gibi konuşuyor, daha sonra gecenin ikisinde bir tüfek alıp Amerika'ya giderek orada buffalo avcılığı yaparak sermayeyi denk getirmekten bahsediyordu.

Haftanın yarısında genellikle Hammersmith'deydim. Hammersmith'deyken Richmond'a gidiyordum ara sıra. Herbert ben oradayken Hammersmith'e geliyordu ve sanırım babası o geldiği zaman aradığı çıkış yolunu henüz bulamamış olduğunu seziniyordu. Ailesi nasıl yuvarlanıp gidiyorsa o da öyleydi ve hayatın akışına kapılmıştı. Bu arada Bay Pocket'ın saçları da iyice aklaşmaya başlamıştı ve saçlarını daha çok çeker olmuştu. Bayan Pocket eteğinin altındaki tabureyle geçenlere çelme takmaya, unvanlar kitabını okumaya, büyük babasını anlatmaya devam ediyordu.

Daha sonra anlatacaklarım daha anlaşılır olsun diye şu anda hayatımın bir dönemini genel hatlarıyla özetlediğimden, sanırım en iyisi Barnard'ın Han'ındaki yaşantımızdan ve alışkanlıklarımızdan bahsetmem.

Olabilirdi çok para harcıyorduk ve her zaman az ya da çok mutsuzduk aslında. Pek çok tanıdığımız da bizim gibiydi. Hep eğlendiğimizi zannediyorduk ama gerçek şu ki hiçbir zaman tam anlamıyla eğlenmiyorduk. Sanırım bu pek normal bir durum değildi.

Her sabah her şeye yeni başlıyormuş gibi Herbert iş yerine etrafı kolaçan etmeye gidiyordu. Sık sık o karanlık odasında onu ziyarete gidiyordum. Odasında bir kavanoz mürekkep, şapka askısı, kömür kutusuyla iplik kutusu, bir almanak, bir masayla tabure ve cetvel vardı ve onu ne zaman orada görsem etrafına bakmaktan başka hiçbir şey yapmıyordu. Eğer herkes Herbert gibi işini layıkıyla yapsa "Erdemler Cumhuriyeti"nde yaşardık herhalde. Öğleden sonra belirli bir saatte Lloyd'a gitmekten başka -müdürü görüyordu büyük ihtimal- zavallı çocuğun yapacak başka bir şeyi yoktu. Lloyd'a gidince oradan geri gelmekten başka bir şey yapmıyordu. Durumunun vahametini ve açık bir kapı bulması gerektiğini idrak ettiğinde "Çalışma saatlerimi daha kalabalık bir zaman dilimine kaydırıp binaya sık sık girip çıkmam, iş adamlarını daha çok görmem lazım!" demeye başladı. Bana, "Çünkü Handel, çıkışı insan kendisi bulur, çıkış noktası kendisi gelmez. Ben de öyle yapıyorum işte!" dedi.

Eğer birbirimize fazla bağlı olmasaydık her sabah birbirimize karşı nefret hisleriyle dolardık. Pişmanlık zamanlarımda odalardan ve içindeki eşyalardan nefret ediyor, uşağı görmeye katlanamıyordum. Sabah sabah o bizden daha şık ve varlıklı görünüyordu. Bizim borçlar alıp başını gitmeye kahvaltımız gittikçe daha az şatafatlı olmaya başladı. Bir seferinde kahvaltı vaktinde alacaklının tekinden beni mahkemeye vereceği tehditini içeren bir mektup alınca tepemin taşı öyle bir attı ki uşağın yakasına yapışıp -bot giymiş Küpid gibi ayakları yerden kesildi- bize çörek getirmedi diye kızacak kadar ileri gittim. Öyle zamanlarda sanki bir keşif yapmışım gibi,

“Herbert’cim, vaziyet kötüye gidiyor.” derdim.

“Lafı ağızımdan aldın Handel!” derdi Herbert samimiyetle.

“O zaman bir durum değerlendirmesi yapalım!” diye cevap verirdim.

Bu amaçla konuşmaktan büyük zevk alırdık. Bunun bir çeşit iş olduğunu düşünürdüm ben. Her şeye göğüs gerebilmek için ve de düşmanlarımızın yakasına yapışabilmemiz için gerekli olduğunu, Herbert’ın da benim gibi düşündüğünü biliyorum.

Akşam yemeği için özel bir yemek sipariş ederdik ki zihinlerimiz açılsın ve konuşmalarımızdan verim alabilelim. Yemeğimizi yedikten sonra kalem kâğıt ve mürekkep çıkarırdık. Kırtasiye eşyalarının bu kadar bol olması güzel bir şeydi.

Ondan sonra ben elime bir kâğıt alıp başına “Pip’in Borç Dökümü” başlığını yazardım. “Barnard’ın Hanı” diye yer belirtip tarihi atmaya da unutmazdım. Herbert da bir kâğıda “Herbert’in Borç Dökümü” diye yazardı.

Sonra her ikimiz de yanımızdaki kâğıt yığınlarına yönelirdik. O kâğıtları daha önce çekmecelere fırlatmış, mum yakarken yarısını yakmış, haftalarca aynaya yapıştırmış ya da bir şekilde yıpratmış olurduk. Kalemlerimizin çıkardığı sesler bize çok iyi geliyordu. Borcu kapatmak mı yoksa bu hesaplarla uğraşmak mı daha yararlı diye düşündüğümde kararsız kalıyordum. İkisi de eşit görünüyordu gözüme.

Bir süre daha yazdıktan sonra Herbert’a hesabın nasıl gittiğini sorardım. Herbert o sırada büyük ihtimalle başını kaşıyor olurdu.

“Borç dağ gibi olmuş Handel! Üzerime üzerime geliyor!” derdi.

“Canını sıkma Herbert!” derdim bir yandan kalemimle yazıp çizmeye devam ederek. “Sen onların üzerine üzerine git!”

Umudu kırılmış görünse de benimle konuştuktan sonra Herbert tekrar çalışmaya başlardı. Bir süre sonra tekrar elindeki kalemi bırakır daha Cobb’a, Lobb’a ya da Nobb’a olan borcun faturasının gelmediğini söylerdi.

“O zaman tahmini bir değer yaz Herbert. Yuvarlak bir rakam yaz ve onu da oraya ekle.” derdim.

“Sen ne harika bir arkadaşınsın!” derdi sevecen bir tonla. “Senin gerçekten de iş meselelerine kafan çalışıyor.”

Ben de öyle düşünüyordum. Birinci sınıf bir iş adamında olan özellikler bende vardı; iş bitiricilik, kararlılık, açıklık ve soğukkanlılık. Bütün borçlarımı yazdıktan sonra onları faturalarla karşılaştırıyor ve yanına bir çarpı koyuyordum. Her bir çizgide yaptıklarına içsel bir onay veriyordum. Koyacak başka bir çarpı işareti kalmadığında bütün faturaları düzgünce katlıyor ve hepsini sarıp bir yere kaldırıyordum. Herbert’ın faturalarına da aynı muameleyi yapıyordum -o bendeki iş yeteneğinin kendisinde olmadığını söylüyordu- ve hesap dökümü çıkarmanın onun işine yarayacağını düşünüyordum.

İş alışkanlıklarımdan bir tanesi de “boşluk bırakmak”tı. Örneğin Herbert’ın borçları yüz altmış dört şilin iki peniye “Boşluk bırak ve onu iki yüzün altına yaz.” diyordum. Ya da benim borcum onun dört katıysa boşluk bırakıyor ve yedi yüzün altına yazıyordum. Bu boşluk olayının akıllıca bir iş olduğunu düşünüyordum o zamanlar, ama şimdi geriye baktığımda bu biraz pahalıya patlamış bir alışkanlık gibi geliyor bana. Çünkü her seferinde

yeni bir borç devreye girerdi ve onu yerleştirecek bir boşluk kalmazdı. Bazen de özgürlük ve zenginlik hisleri içinde boşlukların arasını iyice açardım.

Ama bütün bu işlemlerden sonra içime bir dinginlik çökerdi ve kendime güvenim yerine gelirdi. Hesaplara kafa patlatmam, metodum ve Herbet'in iltifatlarından sonra elimde kalem kâğıtla, bol bol mürekkep ve fatura demetleri olan masaya oturduğumda kendimi bir insan gibi değil de banka gibi hissediyordum.

Böyle zamanlarda dış kapıyı rahatsız edilmeyelim diye kapalı tutardık. Bir gün keyfim yerine gelmiş otururken kapının altından bir zarfın atıldığını duydum. Herbert gidip mektubu aldıktan sonra "Sana Handel!" diyerek getirdi. "Umarım mühim bir şey yoktur." Böyle söylemesinin sebebi zarfın siyah bir mühürle kapatılmış olmasıydı.

Mektupta TRABB ve CO imzası vardı ve içeriği kısaca şuydu: Ben saygıdeğer bir beyefendiydim ve Bayan J. Gargery önceki pazartesi günü altıyı yirmi geçe dünyasını değiştirmişti. Önümüzdeki pazartesi günü öğleden sonra saat üçte yapılacak cenaze töreninde benim de bulunmam isteniyordu.

Otuz Beşinci Bölüm

Hayat yolumda ilk mezar açılmıştı ve dümdüz olan o yolda açılan boşluk kocamandı. Ablamın mutfaktaki ateşin yanındaki sandalyede otururkenki hali gözümün önünden gitmiyordu. O yerin artık boşalmış olmasını kabullenmek istemiyordum. Son zamanlarda onu pek düşünmemiş olsam da sokakta yürürken sanki karşıdan bana doğru gelecekmiş ya da evdeyken kapıyı çalacakmış hissine kapılıyordum. Kaldığım yerlerde onu çağırıştırabilecek hiçbir şey olmamasına rağmen onun sesini duyar gibi, yüzünü görür gibi oluyordum. Sanki hâlâ hayattaydı. Sanki hep yakınlarımdaydı...

Ablamı daha önce hiç bu kadar sevgiyle anmamıştım ama sanırım bunda duyduğum pişmanlıkların da payı var bir nebze. O duygunun etkisi altındayken (belki de ona karşı bir sempati duymak istediğim için) ona saldıran ve bu kadar acı çektiren kişiye karşı nefret doluyordum. Zamanında Orlick'i ya da başka birini takip edip işin aslını ortaya çıkarabilirdim diye düşünüyordum.

Joe'ya bir başsağlığı mektubu yazıp cenazeye gideceğimi bildirdikten sonraki ilk birkaç günde aklım karmakarışıkta. Kasabaya erkenden gittim ve Mavi Domuz'un önünde inip eve kadar yürümek istedim.

Güzel bir yaz günüydü ve yürürken, zavallı küçük bir çocukken ablamın attığı dayaklar gözümde canlandı birden, ama hemen görüntüler yumuşadı. "Kaşıyıcı"nın çok can yaktığını bile unutmuştum o an. Artık benim için ileride iyi hatırlanan biri olmak çok önemliydi.

Sonunda ev görüldü. Cenaze işlerini Trabb ve Co Şirketi üstlenmişti. İki tane enteresan görünümlü kişi -ikisinin elinde de siyah bandajla bantlanmış koltuk değnekleri vardı- kapıya dikilmişti. İçlerinden birini tanıyordum. Çok içkili olduğu bir gecenin sabahında eysiz bindiği atını boynuna iki koluyla sarılarak sürdüğü için yeni evli bir çifti talaş çukuruna düşürmesi yüzünden Mavi Domuz'dan kovulmuştu. Köyün bütün çocukları ve neredeyse bütün kadınlar bu ikisiyle evin ve demirhanenin sıkı sıkı kapatılmış

pencerelerine hayranlıkla bakıyordu. Ben geldiğimde kapıda duranlardan bir tanesi kapıya vurdu -onu yapmaya bile mecalimin kalmadığı düşünülüyordu-.

Diğer bir görevli -ki eski bir marangozdu; yevmiye olarak günde iki kaz alırdı- kapıyı açtı ve beni salona kadar geçirdi. Burada Bay Trabb en iyi masaya kendisi kurulmuş, masanın kanatlarını açmıştı. Elinde bir sürü siyah toplu iğne vardı; sanki kara bir pazar işletiyordu. Ben içeri girdiğimde daha yeni, birinin şapkasını Afrikalı bir bebek gibi siyah kumaşlara sarmıştı. Beni görünce elini uzattı. Ama ben bu hareketi yanlış anladığım için ve kafam da karışık olduğundan onun elini sıktım.

Zavallı Joe, çenesinin altından bağlanmış peleriniyle odanın en uç tarafında tek başına oturuyordu. Yas tutan başlıca kişi olduğu için Bay Trabb onu özellikle oraya oturtmuştu. Eğilip, "Joe, nasılsın?" deyince "Pip, eski dostum, sen ablanın iyi bir kadın olduğu zamanları..." dedikten sonra elimi avucunun içine aldı. Cümlesini bitiremedi.

Siyah elbisesinin içinde gayet düzgün ve mütevazı görünen Bidy sessizce dolaşıyordu. Bidy'yle konuştuktan sonra onunla konuşmak için uygun bir zaman olmadığına kanaat getirdim ve Joe'nun yanına geçtim. Ablamın evin hangi odasında olduğunu merak ediyordum. Salonda bir kek kokusu olduğundan masada ne tür yiyecek içecekler var, diye baktım. İçerinin karanlığına alışmadan masayı görmek mümkün değildi. Dilimlenmiş kekler, dilimlenmiş portakallar, sandviçler, bisküviler ve içki şişeleri vardı. Masada otururken yalaka Pumblechook'u fark ettim. Üzerinde siyah bir pelerin vardı ve şapkasının ipi upuzundu. Tıkınıp duruyor, benim dikkatimi çekmek için servise de koşuyordu. Bunu başardığı an bana yaklaşıp (Nefesi kekle beyaz şarap kokuyordu.) kısık bir sesle, "Efendim izin verirseniz..." dedi ve elimi sıktı. Daha sonra Bay ve Bayan Hubble'ı seçtim. Bayan Hubble sessizce bir köşede ağlıyordu. Hepimiz aynı yolun yolcusuyduk ve Trabb tarafından bir bohça haline getirilecektik.

Salonda otururken "Diyorum ki Pip..." diye Joe kulağıma fısıldadı. (Herkes ikişer ikişer oturuyordu, sanki biraz sonra dans edecekmiz gibi.) "Ben onu kiliseye üç dört samimi ahbapla kendim taşımak isterdim. Onlar da kalben isterlerdi bunu; seve seve gelirlerdi ama etraftakiler hakkımızda iyi şeyler düşünmeyecek, bizi küçümseyeceklerdi."

"Mendilleri çıkarırsın herkes!" diye bağırdı Bay Trabb bir işin yapılması için emir veriyormuş gibi bir ses tonuyla... "Mendilleri çıkarın! Hazırız!"

Hepimiz sanki burnumuz akıyormuş gibi mendillerimizi yüzümüze kapadık ve ikişer ikişer dışarı çıkmaya başladık. Ben Joe'yla gidiyordum. Bidy Bay Pumblechook'la, Bay Hubble Bayan Hubble'la... Zavallı ablamın cansız bedeni mutfak kapısına getirilmişti ve altı tane taşıyıcının siyah korkunç görünümlü bir kadife altında nefessiz kalarak tabutu taşımaları bu defin merasiminin bir parçası olduğundan, dışarıya akseden görüntü on iki bacaklı siyah, kör bir canavarın ayaklarını sürüyerek bir o yana bir bu yana sürüklenmesi şeklindeydi. Onlara rehberlik eden iki kişi vardı: Kapıdaki iki görevli...

Komşular bu organizasyonu takdirle karşılamışlardı ve köyü boydan boya geçerken hayran bakışlara maruz kalıyorduk. Daha genç ve enerjik olanlar arkamızdan koşuyorlar ya da önümüzü kesiyorlardı. Böyle zamanlarda diğerlerine nazaran daha şamatacı olanlar "İşte geliyolar! Geldileerr!" diye bağıyordu. Hepimizin hoşuna gitti bu. Yalnız bu yürüyüşte Pumblecook'a çok sinir olmuştum. Tam arkamdan geliyordu ve sürekli

şapkamla pelerini düzeltiyordu. Dikkatimi çeken bir diğer nokta ise Bay ve Bayan Hubble'daki aşırı kibirdi. Böyle seçkin bir topluluğun içinde olmalarından dolayı kasım kasım kasılıyorlardı.

Bataklığa gelmiştik artık. Nehirdeki gemilerin yelkenleri görünüyordu. Kilise mezarlığından içeriye girdik ve tanımadığım anne babamın -Philip Pirrip, bu köyün merhumu ve Georgiana, yukarıdakinin karısı- mezarına yaklaştık. Orada ablamı sessizce gömdüler. Yukarıda tarla kuşları ötüyordu ve hafiften bir rüzgâr esiyordu. Bulutların ve ağaçların güzel gölgeleri vuruyordu mezara.

Bütün bunlar olurken dünyevî hırsları hep ön planda olan Pumblechook'un dikkati bende yoğunlaşmıştı. İnsanoğlunun dünyaya gelirken bir şey getirmediğinin, giderken de götürmeyeceğinin, bir gölge gibi geçip gittiğinin ve burada uzun kalamadığının söylendiği duada bile benden yana bakarak "Beklenmedik bir mirasa kondun. Bak işte, bu söylenenler tam sana göre!" der gibi öksürdüğünü duydum. Geri döndüğümüzde "Keşke ablan ona ne kadar büyük bir şeref bahsettiğini bilseydi!" dedi. Hatta ablamın böyle bir şerefe nail olmak için canını feda edebileceğini söyleyecek kadar ileri gitti. Daha sonra şarabın hepsini içti. Bay Hubble da Portekiz şarabını bitirdi ve ikisi de sanki ölen kişi onlardan çok farklıymış; kendileri ölümsüzmüş gibi konuşmaya başladılar -ki bu çoğunlukla böyle olur zaten-. En sonunda Bay ve Bayan Hubble'ın peşine takılıp gitti. Akşam içeceğinden ve Neşeli Kayıkçılar'da servetime vesile olan kişinin kendisi olduğunu söyleyeceğinden emindim.

Trabb ve adamları dahil -çirak ortalıkta gözükmemiştik- herkes gittiğinde ev daha huzurlu bir havaya bürünmüştü. Hemen sonra Bidy, Joe ve ben birlikte yemek yedik ama eski mutfakta değil, en güzel odada yedik yemeğimizi. Joe çatalı, bıçağı, tuzluğu ve masadaki her şeyi kullanırken o kadar dikkatli davranıyordu ki, onun bu aşırı dikkati hepimizi sıkıyordu. Fakat yemekten sonra piposunu verdiğimde ve onunla demirhaneyi gezerken, daha sonra arkadaki taş duvarda beraberce otururken daha iyi iletişim kurabildik. Dikkat ettim de cenazeden sonra Joe hemen kıyafetlerini değiştirdi. İş kıyafetiyle çok tabii görünüyordu. Tam kendi gibi...

Ona kendi odamda uyumak istediğimi söylediğimde çok memnun oldu. Ben de tabii... Böyle bir istekte bulunarak iyi bir iş yaptığımı düşünmüştüm. Hava kararırken Bidy ile biraz konuşmak için bahçeye çıktım.

"Bidy, bana bu üzücü olayı sen bildirebilirdin." dedim.

"Öyle mi? Böyle düşündüğünü bilseydim yazardım." dedi.

"Öyle düşünmen gerekirdi diyerek sana karşı kabalaşmak istemem Bidy."

"Demek öyle Pip Bey!"

O kadar sessiz, iyi ve şirin bir hali vardı ki onu tekrar ağlatmak istemedim. Yanında yürürken yere indirdiği gözlerine kısa bir süre baktıktan sonra konuyu değiştirmeye karar verdim.

"Senin burada kalman artık zorlaşır herhalde, öyle değil mi Bidy'ciğim?"

"Burada kalamam Bay Pip!" dedi Bidy. Üzgündü bunu söylerken ama kararlıydı. "Bayan Hubble'la bu konuyu konuştuk. Yarın tekrar onun yanına gideceğim. Beraber Bay Gargery kendi başına düzenini oturtana kadar ona yardım ederiz biz."

“Geçimini nasıl sağlayacaksın Biddy? Eğer para...”

“Geçimimi nasıl mı sağlayacağım?” diye sözümü kesti Biddy. Birdenbire yüzü kızarmıştı. “Söyleyeyim Bay Pip. İnşası tamamlanmak üzere olan okulda öğretmen olmaya çalışacağım. Çevremdekiler beni tavsiye ederler diye düşünüyorum. Umarım sabırlı ve verimli olabilir, başkalarına bir şeyler öğretirken kendim de öğrenebilirim. Biliyorsunuz Bay Pip!” diyerek devam etti Biddy, yüzünde bir gülümsemeyle bakışlarını bana doğrultarak. “Yeni okullar eskileri gibi değil ama o zamandan beri sizden bir sürü şey öğrendim ve kendimi geliştirmeye vaktim oldu.”

“Bence sen her durumda kendini geliştirirsin, Biddy.”

Biddy mırıldanarak, “Kendi kötü tabiatımın içinde de mi?” dedi.

Bu bir azarlama gibi değil de karşı konulamayan bir sesli düşünmeydi. Bu konuda konuşmaktan da vazgeçtim. Yere indirdiği gözlerine bakarak yanında yürümeye devam ettim bir süre daha...

“Ablamın ölümünün ayrıntılarını daha öğrenemedim Biddy.” dedim.

“Fazla bir şey yok zaten. Zavallı kadın. Dört gün süren ağır bir rahatsızlık geçirdikten sonra -gerçi son zamanlarda iyileşir gibi olmuştu ama- bir gün akşamüzeri tam çay zamanı kendine geldi ve ‘Joe!’ diye seslendi. Uzun zamandır hiç konuşmadığı için demirhaneye koşup Bay Gargery’yi çağırdım. İşaretlerle bana Bay Gargery’nin ona yakın oturmasını istediğini anlattı. Yine işaretlerle, kollarını onun boynuna sarmamı istedi benden. Kollarını Bay Gargery’nin boynuna doladım ve Bayan Gargery başını onun omzuna yasladı. Çok mutlu görünüyordu. İsteddiği olmuştu. Sonra yine ‘Joe!’ dedi, bir kez ‘Affet!’ dedi ve sonra da bir kez ‘Pip!’ Sonra başını bir daha oradan kaldıramadı. Bir saat sonra öldüğünü anladık ve onu yatağına götürdük.”

Biddy ağlıyordu. Havanın kararmasıyla kararan bahçe, yol ve yıldızlar bulanıklaşmıştı benim için de.

“Hiçbir ipucu elde edilemedi mi Biddy?”

“Hiçbir şey.”

“Orlick’e ne olduğunu biliyor musun?”

“Kıyafetlerinin renginden anladığım kadarıyla maden ocağında çalışıyor.”

“O zaman onu gördün. Neden o yoldaki koyu renkli ağaca bakıyorsun?”

“Onun öldüğü gece onu orada gördüm.”

“Son kez orada görmedin öyle değil mi Biddy?”

“Hayır, biz seninle buraya dolaşmaya çıktıktan sonra da gördüm. Neyse, bunun bir faydası yok!” dedi Biddy eliyle kolumu yakalarken. Tutmasa Orlick’in peşinden gidecektim gibi... “Bilirsin seni kandırmam, şimdi ortadan kayboldu.” dedi.

Bu adamın hâlâ Biddy’nin peşinde olduğunu görmek canımı sıkmişti ve ona karşı bir hiddet duydum içimde. Bunu Biddy’ye de söyledim. Ayrıca her ne pahasına olursa olsun onu buradan uzaklaştırmanın bir yolunu bulacağımı söyledim. Sonra daha güzel konulara girdik. Bana Joe’nun beni ne kadar çok sevdiğini ve hiçbir zaman hiçbir şeyden şikayetçi olmadığını -şikayetin benimle ilgili olduğunu söylememişti ama ben anlamıştım- hep sessizce ve temiz bir kalple işini iyi yapmakla uğraştığını söyledi.

"Gerçekten de onun hakkında daha başka düşüncelere kapılmak güç. Zaten ben artık sık sık buralara geleceğimden bunları konuşmaya bol bol vaktimiz olacak."

Biddy sesini çıkarmadı.

"Biddy, beni duymadın mı?"

"Duydum Pip Bey!"

"Bana Pip Bey demesene Biddy! Kulağıma hiç hoş gelmiyor. Ne demek istedin sen şimdi?"

"Ne demek mi istiyorum?" dedi Biddy çekinerek.

"Bununla neyi kastediyorsun merak ediyorum Biddy!" dedim.

"Bununla mı?"

"Dediklerimi tekrar etme Biddy. Eskiden böyle yapmazdın sen."

"O eskidendi." dedi Biddy. "Yaa, Pip Bey! Eskidendi..."

Bu konuyu da değiştirmeye karar verdim. Bahçede sessizce bir tur daha attıktan sonra "Biddy, buraya daha sık gelip seninle Joe'yu göreceğimi söyledim. Sen sessiz kaldın. Neden?" dedim.

"Buraya gelip onu daha sık göreceğinden emin misin?" diye sordu Biddy. Yürümeyi kesmişti. Yıldızların altında yüzüme, gözlerini kaçırmadan gözlerime bakıyordu.

"Aman Allah'ım! Bu gerçekten de insan tabiatının kötü bir yanı! Daha fazla bir şey söyleme lütfen Biddy. Beni çok şaşırttın!" dedim.

Aynı haklı nedenden ötürü yemek boyunca Biddy'ye mesafeli durdum ve küçük odama çekildiğimde mümkün olduğunca onu aklıma getirmemeye çalıştım ama gece boyunca -bu on beş dakikada bir- Biddy'nin bana ne kadar büyük bir kabalık ve haksızlık yaptığını, ne kadar kalbimi kırdığını düşünüyordum.

Sabah erkenden gidecektim. Erkenden dışarı çıktım ve demirhanenin tahta pencerelerinin birinden içeri bakıp dakikalarca çoktan işine başlamış olan Joe'yu seyrettim -o beni görmemişti-. Yüzünden sağlık ve kuvvet akıyordu.

"Allah'a ısmarladık sevgili Joe. Yo, lütfen ellerini silme. O islenmiş elini ver. Yakında geleceğim, daha sık..."

"Ne yakında geleceksin, Pip -efendim- ne de sık!" dedi Joe.

Biddy mutfak kapısında beni bekliyordu. Elinde yeni sağılmış bir kupa sütle ekmek vardı. Ayrılırken ona elimi uzattığımda "Biddy, sana kızgın değilim ama üzüldüm!" dedim.

"Hayır, üzülme!" dedi. "Bir kabalık ettiysem ben üzülürüm esas."

Bir kez daha ben yürürken sisler kalkıyordu. Eğer bana o zaman geri dönmeyeceğimi ve Biddy'nin haklı çıkacağını söyledilerse -ki sanırım söylediler- şu anda söyleyebileceğim tek şey doğru söyledikleridir.

Otuz Altıncı Bölüm

Herbert'la benim durumumuz daha da kötüye gitmeye başladı. İyice borç batağına saplanmıştık. Harcamalarımızı kaydediyor, boşluk bırakıyor ve benzeri işlemler yapıyorduk. Zaman böyle geçip gidiyordu ve ben reşit olduğum yaşa ulaştım. Herbert'ın

daha önce bana söylediği gibi daha ne oldum demeden yirmi bir yaşına gelmişim.

Herbert benden sekiz ay önce reşit olmuştu. Bir yaş daha büyümesinden başka herhangi bir fonksiyonu olmadığından dolayı onun doğum günü Barnard'ın Hanı'nda herhangi bir hareketliliğe sahne olmadı ama benim yirmi birinci yaş günümü dört gözle beklemiştik. Hamimin o gün artık net bir şeyler söyleyeceğini düşünüyor, büyük bir merakla ve bin bir umutla o günü bekliyorduk.

Küçük Britanya'dakilere doğum günümü unutturmamak için elimden geleni yaptım. Bir önceki gün Wemmick'ten resmi bir mektup aldım. Bay Jagers'ın o mutlu günde öğleden sonra saat beşte beni görmekten mutlu olacağını belirten kısa bir mektuptu. Bu bizim o gün önemli bir şeyler olacağına inanmamıza yetti ve tam zamanında hamimin ofisine gittim.

Dışarıdaki ofiste Wemmick doğum günümü kutladı. Sonra katlanmış bir kâğıt mendille burnunu sildi ve bir baş hareketiyle benim hamimin odasına geçmem gerektiğini belirtti. Kasım ayıydı ve hamim sırtını şömineye vermiş, ellerini paltosunun altında kavuşturmuştu.

"Pip, sana bugün Bay Pip demeliyim. Tebrikler Bay Pip."

Tokalaştık -onunla tokalaşma her zaman çok kısa sürerdi- ve teşekkür ettim.

"Bir sandalye çekin Bay Pip!" dedi hamim.

Otururken rahat değildim. Bir mezar taşına oturtulduğum günkü rahatsızlığı hatırlatan bir duygu vardı içimde. Kitaplıktaki iki korkunç maske çok uzakta değildi. Sanki konuşmamıza katılmak ister gibi bir ifade vardı yüzlerinde...

"Şimdi genç dostum, seninle konuşmamız gereken birkaç mesele var." diyerek başladı hamim. Sorgulanan bir şahit gibi hissettim kendimi.

"Buyrun efendim."

"Ne kadarla geçiniyorsun?" dedi. Bunu söylerken aşağı eğilip yere bakmış, sonra da başını arkaya atıp tavana bakmıştı.

"Anlamadım?"

"Ne kadarla..." derken hâlâ tavana bakıyordu. Sonra odaya bir göz attı ve elindeki mendilini burnuna götürüyor gibi yaptı.

Harcamalarım son zamanlarda o kadar çok kafa yormuştum ki, artık iyice kafam karışmıştı. İstemeye istemeye bu sorunun cevabını bilmediğimi kendime itiraf etmek zorunda kaldım. Bay Jagers'a bu şekilde cevap verdiğimde "Ben de öyle düşünmüştüm!" dedi ve burnunu sildi.

"Ben sana bir soru sordum dostum." dedi Bay Jagers. "Senin bana sormak istediğin bir soru var mı?"

"Tabii ki size sormak istediğim sorular var ama sizin yasaklarınızı unutmadım."

"Bir tane sor!" dedi Bay Jagers.

"Hayırsever kişi bugün kendisinin kim olduğunu açıklayacak mı?"

"Hayır. Başka bir tane sor."

"Bu bilgi bana yakın bir tarihte mi verilecek?"

"Bu beklesin birkaç dakika. Başka bir tane sor." dedi Bay Jagers.

Etrafa baktım ama bu sorgu durumundan kaçış yoktu. "Bugün alacağım herhangi bir şey var mı efendim?" dedim. Bunun üzerine Bay Jagers muzaffer bir edayla, "Bunu soracağını biliyordum!" dedi ve Wemmick'i çağırıp ondan bir kâğıt istedi. Wemmick gitti, o kâğıdı getirdi ve tekrar çıktı.

"Şimdi Pip, gayet rahat bir şekilde para çekiyorsun. Wemmick'in hesap defterinde senin adına sık rastlıyorum. Ama borç içindesin, öyle değil mi?"

"Bu soruya üzülerek evet demek zorundayım efendim."

"Evet demek zorundasın, biliyorsun değil mi?"

"Evet efendim."

"Borcunun ne kadar olduğunu sormuyorum. Bilsen de söylemezsin ya da daha az bir meblağ söylersin." Benim buna tepki vermek üzere olduğumu görünce "Evet evet, sevgili dostum, böyle yapmayacağını düşünüyorsun büyük ihtimalle ama yapardın." dedi. "Beni başla ama ben daha iyi biliyorum bu durumları. Şimdi bu kâğıt parçasını al. Aldın! Şimdi de o kâğıdı açıp onun ne olduğunu söyle bana."

"Bu beş yüz şilinlik bir banknot!" dedim.

Bay Jagers tekrar etti: "Bu beş yüz şilinlik bir banknot. İyi para bence, sen de öyle düşünmüyor musun?"

"Aksini nasıl düşünebilirim ki?"

"Ama sorumu cevaplamadın!" dedi Bay Jagers.

"Kuşkusuz öyle."

"Sen de iyi para olduğunu düşünüyorsun. Bak Pip, bu para senin. Bu sana bugün için verilen bir hediye. Bundan sonra senede bu kadar para alacaksın; daha fazlasını değil. Sana bu parayı veren kişi ortaya çıkana kadar bununla geçineceksin. Söylemek istediğim, parayı toptan almayacaksın. Üç ayda bir gelip Wemmick'ten yüz yirmi beş şilin alacaksın. Ta ki paranın kaynağıyla irtibata geçene kadar.. Ve o zaman da aracıyla bir işin kalmayacak. Sana daha önce söylediğim gibi ben sadece aracıyım. Bana verilen talimatlara uyup paramı alıyorum. Yapmam gerekenlerin saçma olduğunu düşünsem de o parayı fikir beyan etmek için almıyorum."

Cömertliğinden dolayı bana parayı veren kişiye duyduğum minnetle ilgili bir şeyler söylemeye başlamıştım ki soğuk bir ses tonuyla, "Pip, senin söylediklerini yerine iletmek için para almıyorum." dedi. Sonra kaşlarını çatıp botlarına bakmaya başladı. Sanki onların dizaynında kendisine karşı olan bir şeyler vardı.

Bir sessizlikten sonra "Bay Jagers, daha sonra cevap vereceğinizi söylediğiniz bir soru sormuştum. Onu tekrar sormakta bir sakınca yoktur umarım!" dedim.

"Neydi?" dedi.

Onun bana yardımcı olmayacağını tahmin etmeliydim ama biraz tereddüt ettikten sonra yeni bir soruymuş gibi "Sizin tabirinizle paranın kaynağının benimle kısa bir zaman içinde..." deyip sustum.

"Kısa bir zaman içinde ne?" diye sordu Bay Jagers. "Bu bir soru değil biliyorsun."

"Londra'ya gelecek mi? Ya da beni bir şekilde görecek mi?"

"Şimdi bak!" dedi Bay Jagers koyu renkli çukur gözlerini bana dikerek. "Sizin köyde

Seninle ilk karşılaştığımız akşama bir geri dönelim istersen. Sana o zaman ne demiştin Pip?”

“Bana o kişinin ortaya çıkmasının yıllar alabileceğini söylemişsiniz Bay Jagers.”

“İşte bu. Cevabım bu işte!” dedi Bay Jagers.

Birbirimize bakıyorduk ve ondan daha fazla bilgi koparmak istediğim için nefes alıp vermem hızlanmıştı. Hızlandığını ve onun da bunu fark ettiğini anladığımda ondan bilgi koparma ihtimalimin artık eskisinden de daha düşük olduğunu düşündüm.

“Sizce daha çok uzun yıllar mı geçmesi gerekecek Bay Jagers?”

Bay Jagers başını iki yana salladı. Soruma olumsuz bir yanıt vermek için değil de cevap veremeyeceğini belirtmek için yaptı bunu. Gözlerim o iki maskeye takıldığında ikisi de sanki hapsirmek üzereymiş gibi geldi.

“Bak, seninle açık konuşacağım Pip, dostum!” dedi Bay Jagers. Bacaklarının arkasını ısınmış elleriyle ısıtıyordu. “Bu bana sormaman gereken bir soru. Bunu bana sorabileceğin bir soru sorduktan sonra daha iyi anlayacaksın. Birkaç şey daha söyleyeyim sana.”

Botlarına bakmak için o kadar eğildi ki dizlerinin altını bile kaşıyabildi. Bay Jagers, “O kişi ortaya çıktığında bütün meselelerinizi aranızda halledersiniz. Ortaya çıktığında bana gerek kalmayacak. Ortaya çıktığında benim herhangi bir şey bilmem gerekmeyecek. Benim söyleyebileceklerim bu kadar.”

Ben gözlerimi çekip de yere bakmaya başlayana kadar birbirimize baktık. Bu en son söylediklerinden Bayan Havisham’ın ne olduğunu bilmediğim bir sebepten ötürü Bay Jagers’a Estella’yı benim için düşündüğünü söylemediği sonucuna varmıştım. O da buna içerlemişti ve beni kıskanıyordu ya da bu plana karşıydı ve de elinden bir şey gelmiyordu. Gözlerimi yerden kaldırdığımda bu süre içinde kurnazca bana baktığını anladım. Hâlâ da bakıyordu.

“Eğer sizin bütün söyleyecekleriniz bu kadarsa efendim, benim söyleyecek başka bir şeyim yok.”

Başını salladı ve hırsızların korkulu rüyası olan saatini çıkarttı. Sonra bana yemeği nerede yiyeceğimi sordu. Herbert’la oteldeki odamızda yiyeceğimizi söyledim ve arkasından da ayıp olmasın diye bize katılmak isteyip istemeyeceğini sordum. Davetimi hemen kabul etti ama ben önden gidip de ilave bir şeyler hazırlatmayayım diye eve kadar beraber yürümümüzde ısrar etti. İlk önce bir iki tane mektup yazması ve –tabii ki- ellerini yıkaması gerekiyormuş. Onu dışarıda, Wemmick’in odasında bekleyeceğimi söyledim.

O parayı cebime koyar koymaz daha önce de defalarca kez aklıma gelmiş olan bir fikir hakkında Wemmick’ten tavsiye istemeye karar verdim. Wemmick’in tam da tavsiye istenebilecek biri olduğunu düşünüyordum.

Kasayı çoktan kapatmış, eve gitmek için hazırlanıyordu. Masasından kalkmış, iki tane ofis mumunu çıkartmış, şamdanlara koymuştu. Şöminesindeki ateşi söndürmüş, paltosunu giymiş, kasanın anahtarıyla göğsüne vuruyordu. İşten sonra yaptığı bir nevi egzersizdi bu.

“Bay Wemmick, sizin bir konuda fikrinizi almak istiyorum. Ben bir arkadaşıma yardım etmeyi çok istiyorum!” dedim.

Wemmick başını iki yana salladı.

"Bu arkadaşım ticaret hayatına atılmak istiyor fakat parası yok ve bir başlangıç yapmak onun için çok zor. Onun bir yerden başlaması için yardım etmek istiyorum!" diye devam ettim.

"Paranızı yatırarak mı?" dedi. Sesi yerdeki tozdan bile daha kuru bir sestti.

"Bir miktar para yatırarak." diye cevap verdim. Aklıma borçlarımızı yazdığımız deste deste simetrik kâğıt gelmişti.

"Bay Pip, size Londra'nın köprülerini sayayım isterseniz. Bir düşüneyim. Londra var, bir; Southwark iki; Blackfriars üç; Waterloo dört; Westminster beş; Vauxhall, altı. Görüyorsunuz altı tane seçeneğiniz var." dedi.

"Anlamadım!" dedim.

"Bir köprü seçin Bay Pip!" diye cevap verdi Wemmick. "O köprüye gidin ve paranızı köprüden aşağıya atın. Nereye gideceğini biliyorsunuz. Bu parayla arkadaşınıza yardım ederseniz yine nereye gideceğini bilirsiniz belki ama bu daha kötü ve daha az kârlı bir iş olur."

Ağzına gazete tıka bilirdim o anda. Bunu söylerken ağzını o kadar açmıştı ki...

"Ama bu çok cesaret kırıcı bir konuşma oldu!" dedim.

"Ben de onu yapmak istedim zaten!" dedi Wemmick.

"Sizce bir arkadaşsa..."

"Para yatırmamak lazım hiçbir zaman. Eğer ondan kurtulmak istemiyorsanız tabii. O zaman bir arkadaştan kurtulmak için insan taşınır malının ne kadarını feda edebilir, onu bir hesaplamak lazım."

"Fikriniz bu mu Bay Wemmick?"

"Bu ofisteyken fikrim bu!" dedi.

Onu sıkıştırmaya çalıştım. "Walworth'da da fikriniz bu mu olurdu?"

Gayet ciddi bir şekilde "Bay Pip, Walworth başka, burası başka. İhtiyarla Bay Jagger'sın başka başka iki kişi olması gibi. İki bir birbirine karıştırılmamalı. Benim Walworth'daki duygularım orada kalmalı. Hiçbiri bu iş yerinden içeri girmemeli." dedi.

"İyi o zaman!" dedim. Rahatlamıştım. "Ben sizi ziyaret etmek için Walworth'a geleyim de fikrinizi alayım."

"Buyurun gelin Bay Pip. Orası benim özel mekânım."

Bu konuşmaları kısık bir sesle yapıyorduk çünkü hamimin kulakları delikti. Onu kapısının önünde elini kurularken gördüğümüz için Wemmick mumları söndürdü. Üçümüz beraber çıktık. Kapıdan çıkar çıkmaz Wemmick kendi yoluna döndü, biz de kendi yolumuza döndük.

"O akşam Bay Jagger'sın da Gerrard Sokağındaki evinde bir ihtiyar ya da herhangi başka biri olsaydı keşke!" diye düşündüm. Belki o zaman daha az çatık kaşlı biri olabilirdi. Yirmi birinci yaş günümde onun anlattığı gibi şüpheci ve kötü bir dünyada yaşıyor olduğumu bilmek hiç de hoş değildi. Wemmick'ten binlerce kat daha bilgili ve daha akıllıydı ama yemek yemek için Wemmick'i ona binlerce kez tercih ederdim. Bay Jagger'sın melankoli moduna soktuğu bir ben değildim. Herbert da o gittikten sonra gözleri ateşte, kendisini bir suç işlemiş de ne olduğunu hatırlamıyormuş gibi hissettiğini söyledi. Kendisini suçlu ve

mutsuz hissediyordu.

Otuz Yedinci Bölüm

Pazar gününün Bay Wemmick'in Walworth duygularını harekete geçirebilecek bir gün olduğunu düşünerek bir sonraki pazar kaleye gitmeye karar verdim. Surların önüne geldiğimde köprü yukarıdaydı ama bu beni yıldırmadı; kapıyı çaldım ve ihtiyar tarafından içeri alındım.

Köprüyü kapattıktan sonra "Efendim, oğlum sizin gelebileceğinizi söylemişti. O yüzden çıkarken öğleden sonra yürüyüşünü yaptıktan sonra hemen geleceğini söyledi. Oğlum düzenli olarak yürür. Oğlumun her işi çok düzenlidir." dedi.

Wemmick o an yanımda olsaydı yapacağı gibi ben de başımı salladım. Sonra içeri girip şöinenin karşısına oturduk.

"Oğlumla iş yerinde tanıştınız öyle değil mi?" dedi yaşlı adam. Her zamanki gibi yüksek sesle konuşuyordu. Başımı salladım. "Oğlumun işinin erbabı olduğunu duydum efendim!" dedi. Başımı salladım yine, hem de defalarca. "Bana öyle söylüyorlar. Hukukla ilgili bir işi var değil mi?" Daha da çok salladım başımı. "Ben buna çok şaşırıyorum. O hukukla uğraşmak için yetiştirilmemişti, şarap fıçıcısı olacaktı."

Bay Jagers'in ününü duyup duymadığını merak ettiğim için bağırarak o ismi söyledim. Çok içten bir kahkahayla cevap vererek beni çok şaşırttı. "Doğru söylüyorsunuz!" dedi. Ne dediğimi zannetti de öyle güldü hiçbir fikrim yok.

Orada oturup onu ilgilendirmeyen bir şey yapmadan mütemadiyen başımı sallayamayacağımdan bağırarak kendi işinin şarap fıçıcılığı olup olmadığını sordum. Defalarca kez bunu tekrar edip en sonunda ne dediğimi anlatabildim.

"Hayır, depocuydum. İlk önce orada -bacayı gösteriyor gibiydi ama sanırım Liverpool'u kastediyordu- daha sonra da burada, Londra'da çalıştım. Ama rahatsız olduğum için efendim, ağır işitiyorum..."

Pandomima yaparak buna çok şaşırdığımı ima ettim.

"Evet, ağır işitiyorum. Bu rahatsızlığım baş gösterdikten sonra oğlum hukuk işine girdi ve bana bakmaya başladı. Yavaş yavaş bu güzel ve şirin evi yaptı. Ama sorunuza geri dönecek olursak kesinlikle hayır, çok doğru söylüyorsunuz." Yine gülmeye başlamıştı.

Tam "Acaba gerçekten kendim bir espri yapsaydım bunun yarısı kadar güldürür müydüm onu?" diye düşünürken baca tarafında bir tıkırtı duydum. Üzerinde "JOHN" yazan tahta bir kapak açıldı. Benim gözlerimi takip eden yaşlı adam sevinçle "Oğlum eve geldi!" diye bağırdı ve ikimiz de dışarı çıkıp köprüye gittik.

Wemmick'in karşı taraftan bana el sallaması tokalaşmaktan çok daha güzeldi. İhtiyar köprüyü yere indirirken oldukça neşeliydi. O yüzden yardım teklif etmedim. Wemmick karşıya geçip beni yanındaki hanımla -Bayan Skiffins- tanıştırmaya kadar sessiz kaldım.

Bayan Skiffins'in yüzü ifadesiz bir yüzdü. Wemmick'ten iki ya da üç yaş küçüktü. Taşınabilir mal sahibi bir hanım olduğu çıkarımını yaptım. Elbisesinin belden yukarı kısmının kesimi vücudunu bir uçurtma gibi göstermişti. Elbisesinin rengi fazla cırtlak bir turuncuydu; eldivenleri ise cırtlak yeşil. Ama iyi bir insana benziyordu ve ihtiyara çok

saygılı davranıyordu. Kaleye sık sık geldiğini fark etmem uzun sürmedi. Çünkü içeri girdiğimizde ben Wemmick'i babasına eve geldiğini bildirmek için tasarladığı dâhiyane buluşundan ötürü kutlarken bacanın öbür yanına bakmamı söyleyip kayboldu. Başka bir tıkırtı oldu ve bu sefer üzerinde "Bayan Skiffins" yazan bir kapak açıldı. Sonra o kapandı, "John" açıldı. Sonra ikisi birden açıldı ve en sonunda ikisi birden kapandı. Wemmick bu aletleri çalıştırıp geldikten sonra zekasına olan hayranlığımı dile getirdim. "Biliyorsunuz, ikisi de ihtiyar için eğlenceli ve de ona lazım olan şeyler. Bu eve giren o kadar insan içinde bu mekanizmayı sadece ihtiyar, Bayan Skiffins ve ben çalıştırabiliriz. Bu bizim sırrımız." dedi.

"Bay Wemmick onları kendisi tasarlayıp kendisi yaptı." dedi Bayan Skiffins.

Bayan Skiffins şapkasını çıkartırken -yeşil eldivenlerini çıkarmamıştı- Wemmick beni bahçede bir yürüyüş yapmak ve buraların kışın nasıl olduğunu göstermek için dışarı çağırdı. Bunu söylemesinin sebebinin kendisinin Walworth'taki duygu ve düşüncelerini paylaşmak istemesi olduğunu düşünerek bu önerisini hemen kabul ettim.

Açmak istediğim meseleye iyice konsantre olduktan sonra daha önce onunla bu konuyu hiç konuşmamışım gibi Wemmick'e durumu izah etmeye başladım. Herbert Pocket için endişelendiğimi, onunla ilk nasıl tanıştığımızı ve nasıl kavga ettiğimizi anlattım. Herbert'in evinden, karakterinden, maddi olarak babasına bağımlı olduğundan fakat babasından aldığı paranın düzensiz olarak geldiğinden bahsettim. İlk zamanlarda buralara yabancıyken ve fazla bir şey bilmiyorken bana çok yardımcı olduğunu söyledim ve ona faydamdan çok zararım dokunduğunu, benim geleceğe yönelik beklentilerim olmasaydı onun için hayatının daha kolay olacağını düşündüğümü itiraf ettim. Bayan Havisham'ın ismini direkt olarak vermeden benim Herbert'in hayallerine darbe vurmuş olabileceğimi ima eder şekilde konuştum. Onun cömert bir insan olduğunu, güvensizliklerden, intikam duygusundan ya da hain planlardan çok uzak biri olduğunu söyledim. Wemmick'e anlattığım bütün bu sebeplerden ötürü; ayrıca o benim dostum olduğu ve onu çok sevdiğim için servetimin ona da bir faydası olmasını istiyordum. Bu yüzden Wemmick'in insanlarla ilgili tecrübelerine ve bilgisine ihtiyacım vardı. Herbert'a elimdeki parayla nasıl yardım edebileceğimi, sonrasında ona para kazandırıp nasıl ortaklık kurabileceğimizi bilmiyordum. Sonuç olarak Wemmick'e Herbert'ı şüphelendirmeden ve ona belli etmeden nasıl yardım edeceğim hususunda bana akıl vermesi için neredeyse yalvardım. Ondan başka tavsiye alabileceğim kimse olmadığını da söyledim. Kolumu omzuna atıp "Size çok güveniyorum ve ileride belki başınıza bu durum iş açar ama size açılmadan edemedim. Sizin suçunuz! Beni buraya getirmeyecektiniz!" dedim.

Wemmick bir süre sessiz kaldı. Ondan sonra, "Bay Pip, size bir şey söyleyeyim mi? Siz haddinden fazla iyisiniz!" dedi.

"İyi biri olmama yardım edeceğinizi söyleyin lütfen!" dedim.

"Hay Allah!" dedi Wemmick başını iki yana sallayarak. "Bu benim işim değil ki!"

"Burası da sizin iş yeriniz değil!" dedim.

"Haklısınız, taşı gediğine koydunuz Bay Pip. Şimdi bir düşünelim bakalım. Yapmak istedikleriniz yavaş yavaş gerçekleştirilebilir. Skiffins -Bayan Skiffins'in kardeşi- muhasebecidir ve aynı zamanda komisyoncudur. Onunla bir görüşeyim sizin için."

“Binlerce kez teşekkürler.”

“Asıl ben size teşekkür ederim. Özel mülkiyetimdeyim belki şu an ama çevremizde Newgate bağlantılarımız var.”

Aynı konuda bir müddet daha konuştuktan sonra kaleye geri döndük. İçeri girdiğimizde Bayan Skiffins çay yapıyordu. Ekmek kızartma görevi ihtiyarındı ve işini o kadar dikkatli yapıyordu ki az daha gözlerini eritecekti. Yemeğimiz öyle fasa fiso bir yemek değildi; adam gibi yemektir. İhtiyar tereyağlı ekmekleri öyle bir yığdı ki arkasından onu zar zor görebildim. Bayan Skiffins bu arada koca bir demlik çayı demlemiş, arka taraftaki domuz da heyecan belirtileri göstermeye başlamıştı. O da eğlencemize iştirak etmek istiyordu.

Tam zamanında bayrak göndere çekilmiş, top atılmıştı ve ben o kadar Walworth’dan kopmuştum ki kaleyi çeviren hendek sanki on metreymiş gibi geliyordu. John ve Bayan Skiffins yazan kapakların açılması dışında kalenin sessizliğini bozan hiçbir şey yoktu. Bayan Skiffins’in metodolojik hazırlığından anladığım kadarıyla her pazar orada çay yapıyordu. Üzerinde çirkin bir kadın resmi olan klasik tarzda broşunun ona Wemmick’in hediyesi olduğundan şüphelendim.

Ekmeklerin hepsini bitirdik ve çayın da hepsini içtik. Yemekten sonra ne kadar çok ısınmıştık, ellerimiz de yağ içindeydi... Görülmeye değer bir manzaraydı. Özellikle ihtiyar o kadar yağa batmıştı ki bir kabile reisini geçmişti. Bir süre durup dinlendikten sonra Bayan Skiffins -pazar öğleden sonrasını ailesiyle geçirmeyen küçük bir uşak olmadığından-bulaşıkları yıkadı. Sonra tekrar eldivenlerini giydi ve hep birlikte şöminenin karşısına geçtik. Wemmick, “Hadi ihtiyar babam, gazete oku bize!” dedi.

İhtiyar gözlüklerini takmaya hazırlanırken bunun evdeki bir âdet olduğunu, yaşlı adama yüksek sesle gazete okumanın büyük keyif verdiğini söyledi. “Bunun için özür dilemeyeceğim, bir sürü zevkten mahrum zaten, öyle değil mi ihtiyar?” dedi.

Yaşlı adam kendisine bir şey söylendiğini anlayıp “Tamam John, tamam!” dedi.

“Başını gazeteden kaldırdığı zamanlarda başınızı sallarsanız bir kral kadar mutlu olur!” dedi Wemmick. “Seni dinliyoruz ihtiyar.”

Neşeli yaşlı adam, “Tamam Joe, tamam!” dedi. Çok mutlu görünüyordu gerçekten. Hoş bir manzaraydı.

İhtiyarın gazete okuması bana Bay Wopsle’in büyük teyzesinin derslerini anımsattı. Bir farkla: Ses sanki bir anahtar deliğinden geliyordu. Mumlara yakın olmak istediğinden ve hep başını ya da gazeteyi tutuşturma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığından çok dikkatli bir şekilde onu takip etmek gerekiyordu. Ama Wemmick ona göz kulak olurken son derece zarif ve sabırlıydı. İhtiyar Wemmick’in kendisini kurtardığı tehlikelerden bihaber okumasına devam ediyordu. Bize her baktığında, ilgili ve meraklı bir tavır sergiliyor, tekrar gazetesine odaklanıncaya kadar başımızı sallıyorduk.

Wemmick ve Bayan Skiffins yan yana, ben ise gölgede kalmış bir köşede otururken Bay Wemmick’in kolunu yavaş yavaş Bayan Skiffins’in beline dolarken ağzının açıldığını gördüm. Wemmick’in eli Bayan Skiffins’in belinin öbür tarafından görüldüğü an Bayan Skiffins yeşil eldiveniyle onu durdurup kolunu sanki elbisenin bir parçasıymış gibi attı. Bayan Skiffins’in bunu yaparkenki soğukkanlılığı şimdiye kadar şahit olduğum en ilginç görüntülerden biriydi. Eğer hareketlerle düşünceler arasında bir bağlantı olduğunu

bilmeseydim, Bayan Skiffins'in bunu mekanik bir şekilde yaptığını düşünürdüm.

Yavaştan yavaştan Wemmick'in kolunun yine kaybolduğunu fark ettim. Kısa bir süre sonra ağzı tekrar açılmaya başladı. Ben merak ve heyecanla olacakları beklerken, elinin Bayan Skiffins'in belinin öbür tarafında olduğunu gördüm. Bayan Skiffins onu hemen yine aynı şekilde durdurdu ve Wemmick'in elini masanın üzerine koydu. Masaya "doğru yol" dersek, ihtiyarın okuması boyunca Wemmick'in eli sürekli doğru yoldan sapıyor, Bayan Skiffins tarafından doğru yola sevk ediliyordu. Sonunda ihtiyar gazete okurken uyuyakaldı. Wemmick küçük bir çaydanlık, tepsiyle bardaklar ve siyah bir şişeyle porselen başlıklı bir tirbuşon çıkardı. Bunlar sayesinde ihtiyar dahil hepimiz sıcak bir şeyler içebildik. Uykusundan hemencecik uyanmıştı. Bayan Skiffins karıştırdı ve bir baktım Bay Wemmick'le ikisi aynı bardaktan içtiler. Bayan Skiffins'in eve bırakılması gerektiğini biliyordum. O yüzden ilk ben evden çıksam daha iyi olur diye düşündüm. İhtiyarla sıcak bir şekilde vedalaştıktan sonra güzel bir akşam geçirmiş olarak oradan ayrıldım.

Bir hafta geçmeden Wemmick'ten kısa bir mektup aldım. Walworth'dan atmıştı. Görüştüğümüz meseleyle ilgili gelişmeler kaydettiğini, bu konuyla ilgili kendisiyle konuşmaya gidersem memnun olacağını yazmıştı. O yüzden tekrar Walworth'a gittim. Sonra bir daha; sonra bir daha... Şehirde onu birçok kez randevu alarak gördüm ama Küçük Britanya'da bir kez bile bu konuda bir konuşma geçmedi aramızda. Sonuç itibarıyla fazla tecrübesi olmayan genç bir tüccar bulmuştuk ve bu kişinin akıllı birinin yardımlarına, sermayeye ve bir ortağa ihtiyacı vardı. Onunla benim aramda gizli sözleşmeler imzalandı. Sözleşmelerdeki söz konusu kişi Herbert'ti. Ona beş yüz şilinin yarısını verdim. Muhtelif giderler için de ayrıca para vereceğime dair sözleşmeler imzaladım. Bir kısmını paramı aldığım zaman, bir kısmınıysa servetime kavuştuktan sonra ödeyecektim. Bayan Skiffins'in kardeşi aracı oldu. Wemmick'in her şeyden haberi vardı ama görünürde bir alâkası yoktu.

İşler o kadar güzel ayarlandı ki Herbert bu işte benim parmağım olduğundan şüphelenmedi bile. Bir gün öğleden sonra eve geldiğinde bana Clarriker (Genç tüccarın adı Clarriker'dı.) diye biriyle tanıştığını, Clarriker'in onunla çok ilgilendiğini ve aradığı çıkış yolunu sonunda bulduğuna inandığını anlatırken yüzünde gördüğüm mutluluk ifadesini unutamam. Günbegün umutları daha da büyüdü ve yüzü daha da aydınlanmaya başladı. Onu bu kadar mutlu gördüğüm için gözyaşlarıma zor hakim olduğumdan benim ne kadar sevgi dolu bir arkadaş olduğumu düşünmüştür büyük ihtimal. Sonuçta, bu mesele böyle halledildikten, o Clarriker'in şirketine girdikten ve bütün akşam bana yüzünde başarı ve mutluluk pırıltılarıyla olanları anlattıktan sonra gerçekten de yatağıma gittiğim zaman ağladım, çünkü ilk defa benim umutlarım birilerinin işine yaramıştı.

Yaşamımdaki önemli bir olayı, hayatımın dönüm noktasını anlatacağım birazdan ama bu olay sonrasındaki değişimleri anlatmadan önce bir bölümü Estella'ya ayırmalıyım. Bu kadar uzun süre kalbimi dolduran biri için fazla olmasa gerek.

Otuz Sekizinci Bölüm

Ben öldükten sonra Richmond'da, Green'deki ev perili bir ev olursa oradaki hayalet kesin benim hayaletim olur. Estella'nın orada yaşadığı zamanlarda günlerce, gecelerce ruhum o

evde gezinmişti. Kendim fiziken nerede olursam olayım ruhum dönüp dolaşıp oraya giderdi.

Estella'nın yanında kaldığı hanım, Bayan Brandley, Estella'dan birkaç yaş büyük bir kızı olan dul bir hanımdı. Anne genç görünüyordu, kızı ise yaşlı; annenin teni pembeydi, kızinki sarı; anne şen şakrak bir hanımdı, kızı ise Allahlıktı. Durumları iyiydi ve sürekli evleri misafirle dolup taşıyordu. Estella ile çok iyi anlaştıkları söylenemezdi ama şurası kesindi: O onlara lazımdı; onlar da ona. Bayan Brandley, Bayan Havisham inzivaya çekilmeden önce onun arkadaşıymış.

Bayan Brandley'nin evinin içinde ya da dışında Estella'nın bana yapabileceği bütün işkencelere maruz kaldım. Onunla ilişkimin doğası -tanışıklığımız olduğu belliydi ama bunun bana bir ayrıcalık, özellik kattığı yoktu- canımı sıkıyordu. Diğer hayranlarıyla dalga geçmek için beni kullanıyordu ve sürekli beni aşağılar tarzda konuşuyordu. Onun sekreteri, hizmetçisi, üvey kardeşi, zavallı bir akrabası -evleneceği kişinin küçük kardeşi mesela- olsaydım umutlarımdan ancak bu kadar uzak olabilirdim. Onu ismiyle çağırmak ve beni isimle çağırması ayrıcalığı bile beni alt üst ediyordu. Bu onun diğer âşıklerini nasıl deli ediyorsa, beni de deli ediyordu.

Hayranlarının arkası kesilmiyordu. Kuşkusuz ben kıskançlığım yüzünden ona yaklaşan herkesi onun hayranı sanıyordum ama yine de sayıları çok fazlaydı.

Onu sık sık Richmond'da görüyor, şehirde adını sık sık duyuyordum. Onu ve Brandleyleri kayıkla gezdiriyor, pikniğe, oyunlara, operalara, konserlere, partilere ve bilumum eğlencelere götürüyordum. Bu sayede gözümün önünde oluyordu ama her şey bana acı veriyordu. O yanımdayken toplam bir saat bile sürmemiştir mutluluğum. Bir yandan da gün yirmi dört saat onunla ölene dek mutlu olmayı hayal ediyordum.

Bu görüşmelerimiz boyunca -ki oldukça uzun bir süre devam etti bu görüşmeler- o sürekli zoraki berabermişiz gibi davranıyordu ve bunu ima eden konuşmalar yapıyordu. Bazen de bana acır gibi konuşuyordu.

"Pip, Pip!.." dedi bir akşam böyle zamanların birinde. Richmond'daki evde karanlık bir köşede pencerenin önünde oturuyorduk. "Sen hiç uyarılarıma aldırmıyacak misin?"

"Hangi konuda?"

"Benimle ilgili."

"Senden etkilenmemem için yaptığın uyarıyı mı kastediyorsun Estella?"

"Kastediyor muymuşum! Eğer neden bahsettiğimi bilmiyorsan körsün demektir."

"Aşkın gözü kördür derler!" diyecektim ama Bayan Havisham'ın emirlerine boyun eğmesi gerektiğini bildiği için daha fazla bastırmak istemedim. Bildikleri gururunu incittiği için bunun benim dezavantajım olmasından ve kalbinde bana karşı bir isyan bayrağı açmasından korktum hep.

"Bana yakın zamanlarda yaptığın bir uyarı olmadı. Bu sefer benim gelmemi sen istedin üstelik. Öyle yazdın."

"Dediğin doğru!" derken yüzünü kaplayan gülümseme buz gibi bir gülümsemeydi.

Bir süre batan güneşe baktıktan sonra sözlerine devam etti:

"Bayan Havisham beni Satis'e çağırıyor. Beni sen götüreceksin ve sen getireceksin, tabii

istersen. Tek başıma yolculuk etmemi istemiyor. Yanıma yardımcımı almama da karşı çıkıyor. O tür insanların hakkımızda konuşması fikri onu çok korkutur da... Beni götürebilir misin?"

"Ne demek götürebilir misin?"

"Götüreceksin o zaman. Yarın değil öbür gün diyelim. Harcamalarımı benim cüzdanımdan yapacaksın. Gitme şartını duydun değil mi?"

"Kabul etmek zorundayım!" dedim.

Bu ziyaret ve de diğerleri için yaptığım tek hazırlık buydu. Bayan Havisham bana mektup yazmıyordu; el yazısının neye benzediğini bilmiyordum. Kararlaştırdığımız gün eve gittiğimizde Bayan Havisham'ı onu ilk gördüğüm odada bulduk. Satis'in hiç değişmemiş olduğunu söylemeye hacet yok sanırım.

Bayan Havisham ikisini en son gördüğüm zamankinden çok daha düşküdü Estella'ya. Ona sarılmasında ve bakışlarında olağanüstü bir hâl vardı. Estella'nın güzelliğine, konuşmalarına, jest ve mimiklerine takmış durumdaydı ve ona bakarken elleri titriyor, kendi kendine mırıl mırıl bir şeyler söylüyordu. Kendi yetiştirdiği güzel yarattığı yiyordu sanki.

Estella'dan sonra bana baktı. Sorgulayıcı bir bakıştı bu; kalbimin ta derinliklerine nüfuz eden bir bakış... "Sana nasıl davranıyor Pip? Sana nasıl davranıyor?" diye sordu bana. Estella'nın duymasına aldıriş etmiyordu. Gece şöminenin karşısına geçip oturduğumuzda hâli çok garipti: Estella'nın elini eline almıştı ve Estella'nın ona mektuplarında bahsettiklerinin detaylarını, büyülediği erkeklerin isimlerini ve ne tür işlerle meşgul olduklarını sorup duruyordu. Bayan Havisham hasta bir ruh halinin etkisiyle bir yandan sallanırken bir yandan da bir elindeki bastona tutunuyordu. Çenesini de o bastona dayamış, yorgun ama parlayan gözleriyle bir hayalet gibi bana bakıyordu.

Bu bakışta Estella'nın Bayan Havisham'ın erkeklerden alacağı intikamı almaya şartlandırılmış olduğunu ve bunu gerçekleştirmeden önce bana verilmeyeceğini gördüm. O bakışta onun benim için düşünülmesinin sebeplerini gördüm. Onu dışarı gönderip başkalarını etkilemesini sağlamadan ve bu şekilde bana eziyet etmeden önce Bayan Havisham Estella'nın hayranlarının ona ulaşamayacağı esasını baştan belirlemişti. Hiçbir âşığı ona yaklaşamayacaktı. Bu bakışta, ödül sonunda bana verileceği halde, bana da işkence edildiğini gördüm. Bu bakışta neden uzun bir süredir bekletildiğimi ve hamimin böyle bir plana neden sıcak bakmadığını gördüm. Kısaca, bu bakışta Bayan Havisham'ı, karanlık ve sağlıksız bir evde güneşten saklanarak bir ömür tüketen Bayan Havisham'ı gördüm.

Odayı aydınlatan mumlar duvarlardaki şamdanlara yerleştirilmişti. Yerden yüksekte duruyorlardı ve sahte bir ışık veriyorlardı. Onlara, karanlığa, duran saate, masaya ve onun duvarla tavana yansıyan korkunç gölgesine bakarken her yerde zihnimde oluşan planları görüyordum. Oralara çarpıyor ve bana geri dönüyorlardı. Düşüncelerim masanın olduğu büyük odaya kaymıştı. Masanın ortasındaki süsün üstündeki örümcek ağlarında, örümceklerin masa örtüsü üzerinde gezinmelerinde, farelerin telaşla gidip geldiği yollarda ve yerdeki böceklerin bir durup bir ilerlemelerinde o planın yazılı olduğunu görüyordum.

O ziyarette Bayan Havisham ile Estella birbirlerine kırıcı sözler sarf ettiler. İkisinin

arasında ilk defa bir münakaşaya şahit oldum.

Şöminenin yanında oturuyorduk. Bayan Havisham'la Estella kol kolaydılar ve Bayan Havisham hâlâ sıkıca Estella'nın elini tutuyordu. Birdenbire Estella elini çekmek istedi. Daha önce de bu tür sabırsızlıklar göstermişti.

"Ne var? Yordum mu seni?" dedi Bayan Havisham.

"Sadece kendi kendimi yordum!" diye cevap verdi Estella. Kolunu çekip büyük şöminenin yanına giderek ateşe gözlerini dikti.

"Hakikati söyle nankör!" diye bağırdı Bayan Havisham. Elindeki bastonuyla yere vuruyordu. "Bıktın sen benden."

Estella ona gayet sakin bir ifadeyle baktı ve tekrar gözlerini ateşe dikti. Zarif vücudu ve güzel yüzü diğerinin saldırganlığına karşı olan kayıtsızlığını ifade ediyordu. Bu çok acımasızcaydı.

"Taş kalpli kız! Ne kadar soğuksun!" diye bağırdı Bayan Havisham.

"Ne? Soğuk olduğum için beni azarlıyor musunuz? Siz hem de!" dedi Estella. Duyarsız tavrı hâlâ sürüyordu.

"Değil misin?" di cevap.

"Bunu biliyor olmalıydınız. Beni böyle yetiştiren sizsiniz. Övgüler de, suçlar da, başarılar da başarısızlıklar da size ait. Siz neyseniz ben de oyum."

"Şuna bak! Şuna bak!" dedi Bayan Havisham. "Ne kadar da katı ve nankör. Hem de yetiştirildiği bu evde söylüyor bunları! Yara almış göğsüme sardım onu ben. Senelerce ona ne kadar özenli davrandım bu evde."

"Bana çok iyi davrandınız. Her şeyimi size borçluyum. Bundan başka ne isteyebilirsiniz?"

"Sevgi!" dedi öteki.

"Ona sahipsiz zaten."

"Hayır değilim!" dedi Bayan Havisham.

"Beni evlat edinen anneciğim!" dedi. Bayan Havisham gibi sesini yükseltmiyor, ne kızgınlık ne de sevgi belirtisi göstermiyordu. "Her şeyimi size borçlu olduğumu söyledim. Sahip olduğum her şey sizin. Bütün verdiklerinizi tek bir sözünüzle geri alabilirsiniz. Onun dışında hiçbir şeyim yok. Bana daha önce hiç vermediğiniz bir şeyi size vermeme isterseniz, size olan minnettarlığım bile bunu yapmamı mümkün kılmaz."

"Ona sevgi vermemiş miyim ben?" diye çığıncasına bağırmaya başladı Bayan Havisham bana dönerek. "Bazen kıskançlıktan ayıramadığım bir tutkuyla onu çok sevmedim mi ben? Söylediği şeye bak! Bana deli diyecek neredeyse!"

"Size niye deli diyeyim ki? Hem de ben!" dedi Estella. "Ne tür emelleriniz olduğunu, ne kadar sağlam bir hafızanız olduğunu en iyi bilen kişi benim. Diğerleri benim bildiklerimin yarısını bile bilmiyor. Çocukken şöminenin yanındaki küçük taburede oturup bana verdiğiniz hayat derslerini dinledim. Yüzünüz bir tuhaf oluyordu anlatırken ve ben korkuyordum."

"Ne çabuk unutuluyor!" diye mırıldanıyordu Bayan Havisham. "Her şey ne çabuk unutuluyor."

"Unutulmaz, unutulmaz, hafızamda kayıtlı hepsi. Söylediklerinize ne zaman karşı çıktım?"

Ne zaman dediklerinizi yapmadım?" Elini göğsüne götürerek, "Sizin buradan çıkardığınız hangi şeyin buraya girmesine izin verdim? Adil olun bana karşı."

"Çok gururlu, çok!" dedi Bayan Havisham. Gri saçlarını geriye doğru çekiyordu.

"Bana gururlu olmayı kim öğretti? Dersime iyi çalıştığımda beni kim ödüllendirdi?"

"Çok katı, çok katı!" derken saçlarını çekmeye devam ediyordu Bayan Havisham.

"Katı olmayı kim öğretti peki? Kim dersimi iyi çalıştığımda beni övgüye boğdu?" dedi Estella.

"Ama bana karşı gururlu ve katı ol diye değil!" Bayan Havisham kollarını uzatmış bağıırıyordu. "Estella, Estella, Estella, bana gururlu ve katı davran diye değil."

Estella bir müddet ona sakin ve şaşkın bir şekilde baktı ama bu durumdan herhangi bir rahatsızlık duymuyor gibiydi. Sonra tekrar ateşe bakmaya başladı.

Bir sessizlikten sonra, "Bir ayrılık döneminden sonra buraya geldiğimde bu tür konulara girme sebebinizi anlayamıyorum. Hatalarınızı ve bunun sebeplerini unutmadım. Size ve öğrettiklerinize her zaman sadık oldum. Hiçbir zaman bir zayıflık göstermedim."

"Benim sevgime karşılık vermek zayıflık mı?" dedi Bayan Havisham. "Ama evet, tabii, ona göre öyledir!"

Estella yine bir afalladıktan sonra düşünceli bir şekilde "Neden olayların böyle geliştiğini anlamaya başlıyorum. Evlat edindiğiniz kızınızı karanlık odalarda tuttuysanız ve güneş ışığı adında bir şeyin varlığından bile bahsetmediyseniz -ve o yüzünüzü o ışıpta hiç görmediyse- bunları yaptıysanız ve sonra birdenbire bir amaç uğruna güneş ışığını tanımasını istediyseniz, hayal kırıklığına uğrayıp kızarmıydınız?" dedi.

Bayan Havisham, elleriyle başını tutarak sessizce inliyordu. Sadece sandalyesinde sallanıyor, cevap vermiyordu.

Estella devam etti: "Ya da -bu daha yakın bir ihtimal- ona akli ermeye başladıktan sonra bütün gücünüzle ve enerjinizle güneş ışığı diye bir şeyin varlığından bahsedip sonra onun bir düşman ve yıkıcı bir güç olduğunu ve sırtımızı hep ona dönmemiz gerektiğini çünkü onun sizi mahvettiğini, onu da mahvedeceğini söylediyse, bunları yaptıysanız ve daha sonra bir amaç uğruna onu güneş ışığına bıraktıysanız ve o buna alışamadıysa hayal kırıklığına uğrayıp kızarmıydınız?"

Bayan Havisham sandalyesinde sessizce onu dinliyordu (Ya da öyle görünüyordu; yüzünü görmüyordum.) ve çıt çıkarmıyordu.

"O yüzden beni nasıl yetiştirdiyse öyle değerlendirin. Başarı benim değil, başarısızlık da... Ama ikisi beraber beni oluşturuyorlar."

Bayan Havisham kalkıp yere, dağınık halde duran gelinlik malzemelerinin arasına oturdu. Ben de -Estella'nın dikkatini elimle onu göstererek Bayan Havisham'a çektikten sonra- fırsattan istifade dışarı çıktım. Ben çıkarken Estella hâlâ şöminenin yanında ayakta duruyordu. Bayan Havisham'ın gri saçları yere saçılmıştı. Gerçekten de çok üzüntü verici bir manzaraydı.

Çok üzülmüştüm. Yıldızların ışığı altında avluda, imalâthanenin etrafında ve harabeye dönmüş bahçede bir saatten fazla yürüdüm. Odaya tekrar geri dönmeye cesaret ettiğimde gördüğüm manzara Estella'nın Bayan Havisham'ın önünde diz çökmüş sökülen elbise

parçalarını dikmesiydi. Daha sonra Estella'yla eskiden yaptığımız gibi kâğıt oynadık. Tek fark şimdi daha ustaydık ve Fransız oyunları da oynuyorduk. Böylece gece sona erdi ve yattık.

Avlunun karşısındaki tek binada yattım ben. Satis malikânesinde geçirdiğim ilk geceydi ve bir türlü uyku tutmuyordu. Bayan Havisham'ın bin tane hayaletiyle uğraştım durdum. Yastığımın yanında, yatağımın baş ucunda, ayak ucunda, giyinme odasının aralık kapısının arkasında, yan odada, alt odada, her yerde o vardı. Sonunda, gece ikiye yaklaşırken burada uyuyamayacağımı anladım ve kalkıp üstümü giyindim. Avludan çıkıp taş koridora gittim. Niyetim avlunun dışına çıkıp biraz yürüyüş yapmaktı ama koridora girip de mumu yakar yakmaz içeride hayalet gibi dolaşan Bayan Havisham'ı gördüm. Sessizce inliyordu. Uzaktan onu takip ettim ve onu merdivenlerden çıkarken gördüm. Elinde muhtemelen kendi odasındaki duvar şamdanlarından aldığı bir mum vardı. Merdivenin başında dururken ziyafet odasındaki rutubetli havayı duyunca -onu oraya girerken görmemiştim ama- Bayan Havisham'ın oraya girdiğini anladım. Sessiz inlemeleri hiç kesilmiyordu. Bir süre geçtikten sonra karanlıkta hem oradan çıkmaya hem de geri dönmeye çalıştım ama gün hafiften ağarmaya başlayınca kadar ve ben nereye tutunacağımı görene kadar ikisini de yapamadım. Bu bekleme süresi boyunca ne zaman merdivenin altına gitsem onun ayak sesini duydum, mum ışığını gördüm ve de hiç durmayan inlemesini dinledim.

Ertesi gün yola çıkmadan önce Estella'yla ikisi arasındaki tartışmayla ilgili herhangi bir konu geçmedi. Böyle bir tartışma sonraki ziyaretlerimizde de tekrarlanmadı. Benim hatırladığım kadarıyla dört kere daha Satis'e gittik. Görünürde Bayan Havisham'ın Estella'ya tutumu değişmemişti ama bence yine de artık Estella'ya yaklaşırken bir korku duymaya başlamıştı Bayan Havisham.

Hayat hikâyemin bu yaprağını Bentley Drummle'in ismini zikretmeden çevirmem imkânsız. Yoksa seve seve yapardım bunu.

İspinozların zoraki toplandığı bir gün her zamanki gibi herkesin birbiriyle tartıştığı bir esnada baş ispinos Bay Drummle'in henüz bir hanımın şerefine kadeh kaldırmadığını ve derneğin kurallarına göre onun sırasını o gün savması gerektiğini söyledi. İçki şişeleri getirilirken bana pis pis baktığını gördüm ama ikimiz arasında bir kırılma hadisesi yaşanmadığından bu normaldi. Oradakilerle konuşurken "Estella" dediğini duyunca çok şaşırđım.

"Hangi Estella?" dedim.

"Boş ver!" dedi Drummle.

"Neredeki Estella?" dedim. "Bunu söylemek zorundasın!" Bir ispinos olarak bunu söylemek zorundaydı.

"Richmond'da beyler!" dedi Drummle. Cevabı bana değil ortaya söylemişti. "Eşsiz bir güzellik."

"Eşsiz güzellikten çok anlar ya! Aptal şey!" diye fısıldadı Herbert.

"O kızı tanıyorum!" dedi Herbert.

"Öyle mi?" dedi Drummle.

Kıpkırmızı bir yüzle, "Ben de tanıyorum!" dedim.

“Öyle mi? Allah Allah!” dedi Drummle.

Bundan başka bir cevap vermedi şişman yaratık ama ben çok kızmıştım. Yerimden fırlayıp ona hakkında bir şey bilmediği bir kızın şerefine kadeh kaldırmanın onurlu bir ispinoza yakışmayacağını söyledim. “Ne demek istiyorsun?” dedi. O da sinirlenmişti. Bunun üzerine beni nerede bulabileceğini bildiğini söyledim.

Hıristiyan bir ülkede kan dökmeden anlaşmanın mümkün olup olmamasıyla ilgili koyu bir tartışmaya daldılar ispinozlar. Tartışma o kadar alevlendi ki en az altı kişi daha bir başka altı kişiye kendilerini nerede bulabileceklerini bildiklerini söylediler. Ama en sonunda (derneğin ismi “Orman ispinozları” olduğundan) Bay Drummle’in kızdan kendisini tanıdığına dair bir kâğıt getirmesi durumunda Bay Pip’in bir beyefendi ve ispinoz olarak özür dilemesine karar verildi. Bu kâğıt ertesi gün getirilecekti ve Drummle Estella’nın yazdığı, Estella’nın birkaç kez Drummle’la dans etme şerefine erdiğini yazdığı bir kâğıtla çıkageldi. Ben de çaresiz özür dilemek ve düello teklifimi geri çekmek zorunda kaldım. Bir saat boyunca Drummle’la ben burnumuzdan soluyarak birbirimize baktık. Bu arada ispinozlar yine hararetli tartışmalara dalmışlardı.

Bunu hafif atlatmış olduğum bir olay gibi anlatıyorum, halbuki durum hiç de hafif değildi benim için. Estella’nın bu kadar aşağılık, somurtkan, sakar ve ortalamanın çok altında özelliklere sahip birine bu kadar ayrıcalıklı muamele etmesinin bana ne kadar acı verdiğini ifade edecek kelime bulamıyorum. O ite tenezzül etmesini kabullenemiyordum bir türlü. Gerçi o kime yakınlık gösterse ben yine kötü olurum ama o kişi buna daha çok değseydi farklı şeyler hissederdim.

Drummle’in bir süredir Estella’nın peşinde olduğunu ve Estella’nın da ona izin verdiğini öğrenmem fazla zamanımı almadı. Azimle takip etmeye devam ediyordu ve biz hemen hemen her gün karşılaşıyorduk. Estella bir cesaret verici, bir cesaretini kırıcı şekilde davranıyordu. Bazen pohpohluyor, bazen de açıkça aşağılıyordu. Ve bazen de çok iyi tanıyormuş, bazen de kim olduğunu çıkaramamış gibi konuşuyordu.

Bay Jagers’ın tabiriyle “örümcek” sürekli pusuda bekliyordu ve çok sabırlıydı. Ayrıca, parasına ve ailesine çok güveniyordu. Bunlar ondaki azmin ve konsantrasyonun artmasına sebep oluyordu.

Estella’nın ve diğer güzellerin güneş gibi parladığı Richmond’daki bir baloda (O zamanlar birçok yerde balolar olurdu.) Drummle o kadar onun etrafında dolaştı ve Estella onu o kadar hoşgörülü karşıladı ki Estella’yla onunla ilgili konuşmaya karar verdim. İlk fırsatı değerlendirdim: Bayan Brandley’nin onu eve götürmesini bekliyor, çiçeklerin arasında bir köşede tek başına oturuyordu. Bu tür yerlere hep beraber gittiğimiz için yanında ben vardım.

“Yorgun musun Estella?”

“Bayağı yorgunum hem de Pip.”

“Yorulmuşsundur tabii.”

“Yorulmuş olmamam lazımdı. Yatmadan önce Satis’e bir mektup yazmam gerekiyor.”

“Bu geceki zaferini mi anlatacaksın? Emin ol çok zavallı bir zafer bu Estella!” dedim.

“Ne demek istiyorsun? Bence ortada zafer falan yok.”

“Estella, karşıda şu anda bize bakan çocuğabak bir!” dedim.

“Niye bakayım ki?” dedi. Ona değil bana bakıyordu. “Ona bakmamı gerektirecek ne var ki o çocukta?”

“Bunu sana sormak lazım! Bütün gece peşinde dolanıp durdu.” dedim.

“Güveler ve envaiçeşit çirkin yaratıklar yanan bir mumun çevresinde dolanıp dururlar.” diye cevap verdi Estella. “Mum ne yapsın?”

“O bir şey yapamaz ama Estella da mı yapamaz?” dedim.

Gülerek, “Belki! Evet. İsteddiğini söyle!” dedi.

“Ama Estella beni dinle. Kendisiyle ilgili hiç iyi şeyler düşünölmeyen birine bu kadar ümit vermen beni öldürüyor. İnsanların onu hiç sevmediğini biliyorsun.”

“Yaa?”

“Niteliksizin, aptalın teki.”

“Öyle mi?” dedi.

“Bir tek parası ve ailesi var, biliyorsun değil mi?”

“Öyle mi?” dedi yine. Bunu her söylediğinde gözleri kocaman kocaman açılıyordu.

Bu sorudan kurtulmak için “Öyle! O yüzden bu durum bu kadar sinirimi bozuyor.” dedim.

Drummler’a yüz vermesinin sebebinin beni sinir etmek olduğuna inansaydım daha az sinirlenirdim ama o her zamanki alışkanlığıyla beni hiç önemsemez şekilde konuşuyordu.

Odaya şöyle bir göz attıktan sonra “Pip, mumun seni bu kadar etkilemesine izin verme. Diğerlerini etkileyebilir ve etkilemek istiyordur belki. Bunu tartışmaya değmez!” dedi.

“Hayır değer! İnsanların ‘O kalabalığın içinde bula bula kaba saba adamın tekini buldu.’ demelerine katlanamam.”

“Ben katlanabilirim Pip!” dedi Estella.

“Bu kadar gururlu ve katı olma Estella.”

Estella ellerini açarak “Gururlu ve katı olma diyor; hem de beni kaba saba birine tenezzül etmekle suçladıktan hemen sonra!” dedi.

“Ama durum bundan ibaret zaten. Bu gece kaç kere seni ona bakıp gülümserken gördüm. Bana bile şimdiye kadar öyle bakıp gülmedin.”

Birden dönüp ciddi bir şekilde -ama kızgın değildi- “Seni de kandırıp tuzağa düşürmemi mi istiyorsun?” dedi.

“Sen onu kandırıp tuzağa mı düşürüyorsun?”

“Evet; onu ve diğerlerini, sen hariç hepsini. Bayan Brandley geldi. Bu kadar konuştuğumuz yeter.”

Kalbimi bu kadar dolduran birine bu bölümü ayırıp anlatacaklarımı anlattığıma göre -ve yaramı yine depreştirdikten sonra- yine çok önemli başka bir olaya geçmek istiyorum. Estella daha minicik bebekken planlanan bir şeydi bu.

Bir doğu masalında bir şehir fethedilirken, sultanın yatağının üzerine düşürölerek onu ezecek olan ağır kaya parçası, taş ocağından ağır ağır çıkartılıyor, kayaya bağlanan ipin gereceği tünel kayalıkların altından ağır ağır kazılıyor ve yavaşça kaldırılarak çatıya yerleştiriliyor, halata bağlanıyor ve sonra kayalıkların altındaki tünelden geçirilip demir bir

halkaya bağlanıyordu. Büyük emek sarf ederek bunlar yapıldıktan sonra zamanı geldiğinde gecenin bir vakti sultan uyandırılıyor, demir halkaya bağlı halatı kesebilmesi için bilenmiş balta eline tutuşturuluyor, sultan halatı kesiyor ve tavan üzerine çöküyordu. Benim durumumda da gerekli çalışmaların hepsi tamamlanmış, benim de sonum yaklaşmıştı. Bir darbede o sapasağlam kalem üzerime yıkıldı.

Otuz Dokuzuncu Bölüm

Yirmi üç yaşına basmıştım. Yirmi üçüncü doğum günümün üzerinden bir hafta geçmiş olmasına rağmen kimseden gelecekte beni bekleyen durumlarla ilgili bir şey duymamıştım. Barnard'ın Hanı'ndan ayrılıp Temple'da yaşamaya başlamıştık. Dairemiz nehre bakıyordu.

Bay Pocket ve ben bir süre derslerimize ara verdik ama görüşmeye devam ettik. Hiçbir şeye kendimi veremememe rağmen -bu sanırım göçebeliğimden kaynaklanıyordu- kitap okumayı çok seviyordum ve saatlerce okuyordum. Herbert işlerini ilerletmekle meşguldü bu arada ve benimle ilgili her şey geçen bölümde anlattığım olaylarda sabitlenmişti; bir gelişme yoktu.

Herbert iş için Marseilles'e gitmişti. Tek başıyaydım ve bundan nefret ediyordum. Keyifsiz ve endişeli bir şekilde yarın ya da gelecek hafta önümü görebilmeyi umuyordum ve uzun zamandır görmediğim arkadaşımın neşe saçan yüzünü ve konuşmalarını özlemiştim.

Hava kapalıydı. Hep fırtına, hep yağmur... Sonra çamur, çamur, çamur... Yerler çamurla kaplıydı. Londra'ya doğudan -sanki doğu tarafında sonsuz bir bulut ve rüzgâr potansiyeli varmış gibi- sürekli yağmur yüklü bulutlar geliyordu. Rüzgâr o kadar sertti ki şehirdeki yüksek binaların çatıları uçuyordu. Şehrin dışındaki kırsal alanda ağaçlar devriliyordu ve yel değirmenlerinin kanatları hasar görüyordu. Denizden kara haberler geliyordu: deniz kazası ve ölüm haberleri... Bunlara şiddetle yağın yağmur eşlik ediyordu ve kitabımın başına oturduğum o akşam bütün o fırtına günlerinin içinde en kötü geçeniydi.

Temple'da daha sonra birtakım değişiklikler yapıldı. Şimdi artık eskisi gibi insana yalnızlığı çağrıştıran bir yer değil orası. Nehre de artık o kadar yakın değil. Biz en üst katta oturuyorduk. Nehirden kıyıya esen rüzgâr pencereye vuruyordu, hatta camları sallıyordu. Yağmur yağmaya ve pencereye vurmaya başladığında gözlerimi kaldırıp cama baktığımda fırtınada bir deniz fenerindeymişim gibi hissettim. Böyle bir gecede dışarı çıkamazmış gibi duman bacadan aşağıya doğru geliyordu. Kapıları açıp, aşağıya merdivenin başına baktığımda mumların sönmüş olduğunu gördüm. Pencereden dışarı bakarken -o kadar yağmurlu ve rüzgârlı bir havada açmam mümkün değildi- dışarıdaki lambaların da söndüğünü gördüm. Köprülerin üstündeki ve kıyıdaki lambalar sallanıyordu ve nehirdeki dubaların üzerindeki ateşler rüzgârla sürükleniyor, nehre yağın kırmızı ateşten toplar gibi görünüyordu.

Masanın üstündeki saatimi kullanarak okumama devam edebildim. Saat on birde bırakırım diye elime kitabı aldım ve on birde kitabı kapattığımda Saint Paul Kilisesi'nde ve civardaki birçok kilisede saatlerin gongları duyuluyordu. Sesleri dinliyor ve "Rüzgâr o

kadar kuvvetli esiyor ki saat seslerini bastırıyor." diye düşünürken merdivenlerde bir ayak sesi duydum.

Nasıl oldu da bu sesi ölen ablamla bağdaştırdım, bu kadar aptalca bir şey nasıl düşünebildim bilmiyorum; zaten önemli de değil. Bir an içinde bu düşünce aklıma geldiği gibi kayboldu. Sese tekrar kulak verdim. Birisi yukarı çıkıyordu. Merdivendeki lambaların söndüğünü hatırlayıp okuma lambamı aldığım gibi kapıyı açıp merdivenin başına gittim. Aşağıdaki kişi ben kapıya çıkınca durdu. Sessizce bekliyordu.

"Aşağıda biri var, değil mi?" diye bağırdım.

Karanlıktan gelen bir ses, "Evet!" dedi.

"Kaçınıcı kata çıkacaksınız?"

"En üst kata. Bay Pip'e."

"O benim. Ne vardı?"

"Bir şey yok!" deyip yukarı çıkmaya devam etti.

Lamba elimde, o yukarı çıkana kadar bekledim. Lambanın ışığı zayıftı; sadece okumak için kullanıyordum onu. Fazla bir yeri aydınlatamıyordu yani. Yukarı çıkan adamı bir görüyor, bir göremiyordum. O kısa süre içinde gördüğüm yüzü tanı mıyordum ama bana yaklaştıkça yüzüne bir memnuniyet ifadesi yayıldığını fark ettim.

Adam yaklaşırken kaba kıyafetlerinin olduğunu gördüm; deniz yolculuğu yapan biri gibi görünüyordu. Uzun beyaz saçları vardı. Altmış yaşlarındaydı. Güçlü kuvvetli bir adamdı; yere sağlam basıyordu. Ten rengi güneşten dolayı esmerleşmişti. Son iki basamağa geldiğinde ve artık elimdeki lamba ikimizi birden aydınlatmaya başladığında iki elini bana doğru uzattığını gördüm. Bu hareketi beni afallatmıştı.

"Lütfen niye geldiğinizi söyler misiniz?" diye sordum.

"Niye mi geldim? Müsaadenizle birazdan söyleyeceğim."

"İçeri girmek ister misiniz?"

"Evet, isterim efendim!" dedi.

Bu soruyu çok ters bir tavır takınarak sormuştum çünkü yüzündeki -beni görmekten kaynaklandığı belli olan- aydınlanma beni hiç memnun etmemişti. Buna sinir olmuşum, çünkü bu ifade onun kendi tutumunun aynısını benden beklediği sonucuna götürmüştü beni. Yine de onu içeri aldım ve lambayı masanın üstüne koyduktan sonra olabildiğince sıcak davranmaya kendimi zorlayarak bana kendisinden bahsetmesini istedim.

Etrafına çok garip bakışlar fırlatıyordu; sanki bu gördüklerinde kendi payı varmış gibi bakışlar... Paltosunu ve şapkasını çıkardı. Alnı kırış kırıştı ve başının üst kısmı keldi; uzun beyaz saçları yandan çıkan saçlardı. Onun kim olduğunu anlayamamıştım. Sonra yine kollarını bana doğru uzattı.

"Niye yapıyorsunuz bunu?" dedim. Deli olduğundan şüphelenmeye başlamıştım.

Durdu; sağ eliyle yavaşça başını kaşdı. Kalın, çatlak sesiyle, "Uzun zaman bu anı bekleyip, uzak yollar teptikten sonra böyle karşılanmak ağırıma gitti ama bunda senin bir suçun yok. İkimizin de suçu yok. Hemen başlıyorum, bir dakika bekle." dedi.

Şöminenin karşısında duran bir sandalyeye oturdu ve başını alnına koydu. Ona dikkatle baktım. İrkildim birden ama hâlâ onu tanımamıştım.

“Başka kimse yok değil mi?” dedi.

“Gecenin bu vaktinde odama gelen biri böyle bir soruyu niye sorar?” dedim.

“Zor birisin!” dedi şefkatle bana bakıp başını sallayarak. Çok sinir bozucuydu. Hiçbir şey anlamamıştım bu işten. “Büyüdüğüne sevindim, zor biri olmana da. Ama bana böyle davranma. Üzülürsün sonra.”

Ne demek istediğini anlamıştım, çünkü onu tanıdım! Hiçbir özelliğini anımsamıyordum ama onu tanıdım! Rüzgârla yağmur araya giren zamanı süpürüp, bütün eşyaları savurup bizi ilk kez karşı karşıya geldiğimiz kilise mezarlığına geri götürselerdi benim kaçak mahkumun şimdi ateşin karşısında oturan adam olduğundan daha çok emin olmazdım. Cebinden bir eğe çıkarıp bana göstermesine gerek yoktu. Boynundan mendil çıkarıp başına sarmasına gerek yoktu. Kollarını sıkıca kavuşturup titreyerek odada gezmesine, sonra onu tanımam için tekrar bana bakmasına gerek yoktu. Bunları yapmadan önce ben onu tanımıştım zaten. Daha bir dakika önce kimliğiyle ilgili en ufak bir tahminim yoktu ama artık biliyordum.

Benim durduğum yere geri geldi ve tekrar ellerini uzattı. Çok şaşırdığımdan kendimi kontrol edemedim ve istemeyerek de olsa ellerimi uzattım. İçtenlikle ellerime sarıldı; dudaklarına götürdü ellerimi ve bir süre öylece tutmaya devam etti.

“Asil davrandın oğlum!” dedi. “Asil Pip. Ve ben bunu hiç unutmadım.”

Bana sarılacağını anladığım anda onu geri ittim.

“Uzak durun! Çocukken yaptığım bir şey için bana minnet duyuyorsanız umarım bu duygunuzu hayatınızı düzelterek göstermişsinizdir. Eğer buraya bana teşekkür etmek için geldiyseniz, buna hiç gerek yoktu. Beni bulduğunuza göre sizi buraya getiren iyi bir düşünce olmalı. O yüzden sizi kovmayacağım ama şunu da anlamınızı isterim...”

O kadar garip bir bakış vardı ki gözlerinde, cümlemin devamını getiremedim.

Sessizce bir süre birbirimize baktıktan sonra “Bir şeyi anlamamı istediğini söylüyordun. Neyi anlamam gerekiyor?”

“Uzun zaman önce farklı koşullar altında gerçekleşen yardımlarımın devamını beklemeyin. Yaptıklarınızdan pişman olup kendinizi kurtardığınıza sevindim. Teşekkürü hak ettiğimi düşünüyordum ben de; o yüzden teşekkür etmeye gelmenize sevindim ama biz aynı yolun yolcusu değiliz sizinle. Yorgun görünüyorsunuz, ıslanmışsınız da... Gitmeden önce bir şeyler içmek ister miydiniz?”

Mendili gevşetmiş, ucunu ağzına götürmüş, dikkatle bana bakıyordu. Hâlâ bir ucu ağzında, “Gitmeden önce bir şeyler içerim.” dedi.

Sehpalardan birinde bir tepsi vardı. Onu şöminenin yanına götürdüm ve ne içeceğini sordum. Hiç bakmadan ve konuşmadan şişelerden birine dokundu ve ona sıcak rom ve su getirdim. Bunu yaparken ellerimin titrememesine gayret gösterdim ama hâlâ ağzında tuttuğu mendilin ucunu ısırarak arkasına yaslanıp bana öyle bir bakışı vardı ki, bunda çok zorlandım. Sonunda bardağını doldurmayı başarabildiğimde şaşkınlıkla gördüm ki ağlamaya başlamıştı.

O ana kadar ayakta bekliyor, bir an önce gitmesini istiyordum ama adamın yumuşamasıyla ben de yumuşamıştım. Aceleyle kendime de bir bardak içki doldurup

masanın yanına bir sandalye çektikten sonra "Umarım sizinle çok sert konuşmamışımdır. Bunu yapmak istemedim aslında. Yaptıysam da özür dilerim. Umarım çok sağlıklı ve mutlu olursunuz." dedim.

Bardağımı ağzıma götürdüğümde o da içkisini yudumlamak için ağzını açtı ve ağzından düşen mendile hayretle bakıp tekrar elini uzattı. Elimi verdim, sonra içkisini yudumladı ve gömleğinin koluyla alnını ve gözlerini sildi.

"Neler yapıyorsunuz?" diye sordum.

"Çiftçilikle, hayvancılıkla ve birtakım ticari işlerle uğraştım. Uzaktaydım, Yeni Dünya'da... Binlerce mil uzaktan fırtınalı denizleri aşmış geldim."

"İnşallah her şey yolunda gitmiştir."

"Çok iyi gitti. Oralara giden başkalarını tanıyorum. Kimsenin işleri benim kadar yolunda gitmedi. Herkes bilir beni."

"Bunu duyduğuma sevindim."

"Ben de senin sevinmene sevindim evlat."

Bu kelimeler ağzından dökülürkenki tonlamasına dikkat etmeden aklıma gelen başka bir soruyu sormak istedim.

"Emanetinizi bana ulaştıran o aracıyı daha sonra gördünüz mü hiç?" diye sordum. Merak etmişim.

"Hiç görmedim. Görmeyeceğimi biliyordum zaten."

"Size söz verdiği gibi geldi, beni buldu ve iki şilini ilettiler. Sizin de bildiğiniz gibi ben o zamanlar yoksul bir çocuktum ve o çocuk için iki şilin servet demektir. Ama sizin gibi benim de şansım yaver gitti. O yüzden bırakın da size bu parayı geri ödeyeyim. Başka bir fakir çocuğa verirsiniz." Cüzdanımı çıkardım.

Cüzdanımı çıkarıp masanın üzerine koydum ve içinden iki şilin çıkardım. Beni izliyordu. İki gıcı gıcı banknot uzattım ona. O ise ikisini üst üste koyup katladı ve lambada yakıp külleri tepsinin üstüne koydu.

"Merakımı bağışlarsanız eğer, bataklıklarda karşılaştığımız o günden beri neler değişti, sizin durumunuz nasıl oldu da bu kadar düzeldi öğrenmek istiyorum." dedim.

"Nasıl mı oldu?"

"Evet!"

Bardağını kafaya dikti, ayağa kalktı ve şöminenin yanına geçti. Güneşten dolayı iyice koyulaşmış elini şöminenin üzerindeki rafa koydu. Bir ayağını ısıtmak için şöminenin demirlerine yaklaştırdı; botundan dumanlar çıkmaya başladı. Ama o ne ayağına bakıyordu ne de ateşe... Gözünü ayırmadan bana bakıyordu. İşte o zaman titremeye başladım.

Dudaklarımı aralayıp da ses çıkarmadan da olsa birkaç kelime söylemeye çalıştım. Tam olarak ifade edemesem de bana bir miras kaldığını söyledim.

"Nasıl bir miras bu? Söyler misin?" dedi.

Afalladım birden. "Bilmiyorum!" dedim.

"Peki kimden?"

Ben yine afalladım. Kekeleyerek, "Bilmiyorum!" dedim.

“Bir tahmin yapayım mı? Reşit olduğunda sana verilen paranın tutarı beş rakamıyla mı başlıyor?”

Kalbim deli gibi çarpmaya başlamıştı. Yerimden kalktım; sandalyenin arkasına geçip yüzüm allak bullak olmuş şekilde ona diktim gözlerimi...

“Bir de haminle ilgili tahmin yürüteyim. Bir de hamin vardır senin! Senin işlerine bakan avukatın ismi J ile mi başlıyor?”

Durumumla ilgili bütün gerçekler gözümün önüne seriliyordu. Bütün düş kırıklıkları, tehlikeler, olumsuzluklar başıma üşüşmüştü ve aldığım her nefes için ayrı zahmet çekiyordum.

“Tut ki ismi Jagers olan avukat deniz yolculuğu yaparak Portsmouth’a geldi ve sana ulaşmak istedi. ‘Beni nasıl buldun?’ diyorsun bir de! Seni nasıl mı buldum? Portsmouth’dan Londra’dan birine mektup yazdım senin adresini bulması için. İsmi neydi? Wemmick.”

Hayatımı kurtaracağımı bilsem bile o anda konuşamazdım. Ayakta, bir elim sandalyenin arkasında, bir elim göğsümden -boğuluyormuş gibi bir görüntüm vardı- öylece duruyor, ona bakıyordum. Baktım... Baktım... Ta ki başım dönmeye başlayınca ve düşmemek için sandalyeye tutununcaya kadar... Beni yakaladı; kanepeye götürüp yastıkları sırtıma dayadı ve önümde diz çöktü. Yüzüme yaklaştırdığı yüzünü iyice tanımıştım artık ve bir titreme almıştı beni.

“Evet Pip, evladım, seni bir beyefendi yaptım ben. Bunu yapan benim. O zaman bir altın bile kazansam onu sana vereceğime dair yemin ettim. Ben zenginleştikçe sen de zenginleşecektin. Sen rahat et diye çok sıkıntılar çektim ben. Senin çalışmana gerek kalmasın diye çok çalıştım. Ne fark eder ki zaten? Bunları kendini bana karşı sorumlu hissetmen için mi anlatıyorum? Hiç de değil! Bunları sana anlatıyorum ki bana nasıl bir azim verdiğini, seni bir beyefendi yapabilmek için gözümü yukarılara diktiğimi öğren. O beyefendi sensin Pip!”

Eğer o anda karşımda korkunç bir canavar olsaydı bundan daha büyük bir nefret ve korku duymazdım.

“Bana bak Pip! Ben senin ikinci babanım. Sen benim oğlumsun, hatta benim için oğuldan da ötesin. Para biriktirmemin tek sebebi senin onu harcayabilmen. Tek başıma bir kulübede yaşayıp çobanlık yaptığım, koyunlardan başka ne kadın ne erkek yüzü görmediğim, neredeyse insanların neye benzediğini unutacağım zamanlarda senin yüzün aklıma geldi hep. Bazen kulübemde yemeğimi yerken bıçağımı yere düşürür, ‘Yine o çocuk! Ben yiyip içerken bana bakıyor.’ derdim. Orada senin yüzün gözümün önünden gitmedi. Seni o sisli bataklıkta gördüğüm zamanki kadar netti yüzün. Her seferinde, ‘Allah’ım canımı al!’ diyordum ama ‘Eğer param olursa, o çocuğu bir beyefendi yapacağım.’ diyordum arkasından da... Ve yaptım! Sana bakıyorum da evlat... Kaldığın yer lordlara layık. Lord da kimmiş? Varyette sen lordları bile geçersin!”

Bu heyecanı ve muzaffer edasıyla -az önce az daha bayılıyor olmamı bilmesiyle de alâkalı olarak- bütün bu anlattıklarına benim nasıl bir tepki gösterdiğimi fark edemiyordu. O anda beni tek rahatlatan düşünce de buydu zaten.

“Baksana!” diye devam etti. Cebimden görünen saatime bakıyor, parmağımdaki yüzüğü inceliyordu. Ben bu arada bana yılan dokunuyormuş gibi irkiliyordum. “Altından ve çok

güzel! Tam bir beyefendiye yakışır bu! Yakutlarla çevrili bir elmas! Bu da bir beyefendiye göre. Ketenlerine bak, ne güzel görünüyorlar. Kıyafetlerinin daha iyisi olamaz. Kitaplarının da..." Odaya bir göz atıp, "Yüzlerce kitabın var, raflar dolup taşıyor. Okuyorsun onları, değil mi? Okuduğunu biliyorum; geldiğimde okuyordun. Ha ha ha! Bana da oku evlat! Anlamadığım başka bir dildeyse anlıyormuş gibi gurur duyarım!"

Tekrar ellerimi alıp dudaklarına götürdü. Benim kanım çekiliyordu o bunu yaparken.

"Konuşmak için zahmet etme Pip, susmak senin için en iyisi oğlum. Sen bugünü benim gibi beklemiyordun. Buna benim gibi hazırlıklı değildin. Peki o kişinin ben olabileceğim hiç aklına gelmedi mi?" dedi.

"Yoo, hayır, hayır! Asla!" diye cevapladım sorusunu.

"Görüyorsun işte; o bendim. Sadece ben. Bu işin içinde bir tek ben ve Bay Jagers vardık."

"Başka kimse yok muydu?" diye sordum.

Şaşırarak, "Yoktu. Başka kim olsun ki? Oğlum sen ne kadar yakışıklı olmuşsun böyle büyüyünce! Aklında biri vardır senin. Yok mu sevdiğin bir kız?" dedi.

Ah Estella! Estella!

"O senin olacak oğlum! Eğer iş paraya bakıyorsa... Gerçi senin gibi bir beyefendi parası olmasa da bunu başarabilir ama para, işini kolaylaştırır. Neyse evlat, ben devam edeyim. Sonra patronum öldü ve ben özgür kaldım. Bana para bırakmıştı. Kazandığım bütün parayı senin için kazanıyordum. 'Allah'ım, o kullanmayacaksa bana zenginlik nasip etme!' diyordum ve parama para katıyordum. İlk birkaç sene kazandığım bütün parayı sana vermesi için Bay Jagers'a yolladım. O da ona yazdığım ilk mektuptan sonra gelip seni buldu."

Ah keşke hiç bulmasaydı! Keşke hep demirhanede kalsaydım. Kesin o zaman daha mutlu olurdu.

"Çektiklerimin mükâfatı senin bir beyefendi olarak yetişmeni bilmektir. Sömürgecilerin atları yanımdan geçerken üstümü başımı toz içinde bıraktıklarında kendi kendime 'Ben sizlerden daha esaslı bir beyefendi yetiştiriyorum.' diyordum. Birisi bir başkasına 'Birkaç sene önce bu adam bir mahkumdu; cahil ve basit biriydi ama şansı yaver gitti.' dediğinde ben ne diyordum kendi kendime? 'Beyefendi olmasam da, tahsilli olmasam da böyle birine sahibim. Hepinizin arazisi var. Peki kaçınızın Londra'da yetiştirdiği bir centilmen var?' Bu düşünceler hayatımı devam ettirebilmemi sağladı. Bir gün muhakkak gelip oğlumu yaşadığı yerde görmeyi, kim olduğumu ona söylemeyi kafaya koydum."

Elini omzuma koydu. Eli kanlı bir adam olabileceğini düşününce ürperdim.

"Buraya gelmek benim için kolay olmadı Pip. Güvende de değilim burada. Ama zorluğu nispetinde bu hayale bağlandım. Sonunda başardım. Sevgili oğlum, sonunda başardım!"

Kafamı toparlamaya çalışıyordum ama afallamış durumdaydım. O bunları anlatırken kulağım onda değil dışarıdaki yağmur ve rüzgârdaydı. Şimdi bile, o konuşmayı düşünürken onun sesiyle fırtınanın sesini birbirinden ayıramıyorum. O sessiz konuşmasına ve yağmurla rüzgâr büyük bir uğultu çıkarmasına rağmen...

"Bana nereyi vereceksin?" dedi.

“Uyumanız için mi?”

“Evet. Uzun ve derin bir uyku çekmem lazım. Aylardır denizde savrulup duruyorum.”
Koltuktan kalkarak “Arkadaşım yok, onun odasında kalabilirsiniz!” dedim.

“Yarın gelmeyecek değil mi?”

“Hayır, yarın gelmez!” dedim neredeyse mekanik bir sesle. O ses tonuyla konuşmamak için büyük bir çaba sarf ediyordum ama olmuyordu işte.

“Tedbiri elden bırakmamam lazım evlat!” dedi. Sesini iyice alçaltmıştı.

“Ne demek istediniz tedbir derken?”

“İşin ucunda ölüm var.”

“O niye?”

“Ben yaşamam için gönderildim. Geri gelince beni bekleyen şey ölüm. Son birkaç senedir geri gelenlerin sayısı çok arttı. Geri döndüğümü öğrenirlerse beni idam ederler.”

Bir bu eksikti! Bu sefil adam bana yıllar boyunca altın ve gümüş zincirler aldıktan sonra beni görmek için hayatını tehlikeye atmış ve mekânıma gelmişti. Eğer ondan tiksirmek yerine onu sevseydim, eğer nefret yerine ona hayranlık ve şefkat duysaydım daha iyi olurdu. Çünkü o zaman onu korumak için içimde bir istek uyanırdı ve bu bana çok normal gelirdi.

Onu korumak için ilk tedbirim pencerenin kepenklerini kapatmak oldu. Böylece dışarıdan içerideki ışık görünmeyecekti. Sonra hemen kapıları kapattım. Ben bunları yaparken o masanın başında duruyor, rom içip bisküvi yiyordu. O yemekle meşgulken mahkumumun ona yiyecek götürdüğüm zamanki hali aklıma geldi. Bana neredeyse eğilip ayağındaki zinciri eyleyle kesmeye başlayacak gibi geldi.

Herbert’in odasına gidip onun odasından merdivenlere çıkan her şeyin önünü kapattıktan sonra onun bulunduğu odaya gidip artık yatmak isteyip istemediğini sordum. “Yatacağım ama bir beyefendinin nevresim takımını kullanmak isterim.” dedi. Bir takım çıkarıp yatağın üzerine serdim. İyi geceler derken ellerimi tuttuğunda yine kanım çekildi.

Nasıl yaptım bilmiyorum ama birden ondan uzaklaştım ve beraber oturup konuştuğumuz odadaki ateşi yaktım tekrar ve geçip şöminenin karşısına oturdum. Yatağıma gitmeye korkuyordum. Bir saat ya da bir saatten fazla öylece oturdum; düşünemiyordum bile. Ve düşünmeye başladığımda aklıma ilk gelen şey ne kadar da zavallı olduğumdu. Umutlarım paramparça olmuştu.

Bayan Havisham’ın benimle ilgili planları yoktu; bunların hepsini ben uydurmuşum. Estella bana düşünülüyordu. Satis’te boşu boşuna acı çekmişim, boşu boşuna akrabalarının tepkilerine katlanmışım. Ellerinde başka biri olmadığı için benim kalbim üzerinde denemeler yapmışlardı. Bunlar aklıma ilk gelen ve bana acı veren düşüncelerdi. Ama en acısı Allah bilir hangi suçtan dolayı hüküm giymiş ve yakalanırsa idam edilecek bir mahkumun elimdeki bütün olanakları sağlayan ve Joe’yu terk etmeme neden olan kişi olmasıydı.

Bu saatten sonra artık Joe’nun yanına gidemezdim. Bidy’ye de gidemezdim çünkü onlara çok kötü davranmışım. Onların sadelikleri ve sadakatleri sahip olabileceğim en değerli şeyler iken ben onların kıymetini bilememişim ve artık hatalarımı telafi etmemin

mümkünatı yoktu.

Dışarıdaki her seste irkiliyor, onu alıp götürmek için birilerinin geldiğini zannediyordum. Dış kapıya iki kez gelip kapıyı çaldıklarından ve fısıltılarını duyduğumdan emindim. Korku içinde bu adamın gelmesiyle ilgili aslında zamanında gizli birtakım işaretler aldığımı anımsamaya ya da hayal etmeye başladım. Son haftalarda yanımdan geçenleri ona benzettiğimi hatırladım. Bu benzetmelerim o karaya yaklaştıkça artmaya başlamıştı demek ki. Nasıl olduysa o sefil ruh bana bu mesajları göndermişti ve bu fırtınalı gecede sözünü tutmuş, yanıma gelmişti.

Zihnim bunlarla meşgulken çocuk gözüyle onu korkunç vahşi biri olarak gördüğümü hatırladım. Ve gördüğüm diğer mahkumun onun kendisini öldürmeye çalıştığını söylemesini... Ve onunla o çukurun içinde vahşi bir hayvan gibi kavga ettiğini... Bunları hatırlayıp, kapıyı pencereyi sıkıca kapattıktan sonra onunla aynı çatı altında bir gece geçirmenin güvenli olmadığını düşündüm. Elime bir lamba alıp, büyük yükümün ne âlemde olduğunu görmek için yattığı odaya girdim.

Başına bir mendil sarmıştı. Yorganının üstünde tabancası olsa da sessizce uyuyordu. Bundan emin olduktan sonra gidip odasının anahtarını kapının dışına taktım. Sonra tekrar geçip şöminenin karşısına uzandım. Sandalyeden yavaş yavaş kaymaya başladım ve yere uzandım. Uyandığımda doğu tarafındaki kiliselerin çanları beş kez çaldı. Mumlar da ateş de sönmüştü ve rüzgârla yağmur karanlığı daha da yoğunlaştırıyorlardı.

PİP'İN BÜYÜK UMUTLARININ İKİNCİ KISMI BURADA BİTİYOR

III. Cilt

Kırkıncı Bölüm

Korkunç misafirimın güvenliğini temin etmek zorunda olduğum için şanslıydım çünkü bu düşünce uyandıgım zaman herhangi başka bir şey düşünmemi engelliyordu.

Bizim dairede onu kimseye göstermeden barındırmanın imkânsızlığı aşikârdı. Bu yapılamazdı ya da yapmaya çalışsak şüphe çekerdik. Artık emrimde bir uşak yoktu ama yaşlı ve aksi bir kadınla yeğeni benim işlerimi görüyorlardı. Bir odaya onları sokmamak onlarda merak uyandıracaktı ve dedikoduyu abartacaklardı. İkisinin de gözleri pek sağlam değildi -bence anahtar deliklerinden çok fazla baktıkları için gözleri bozulmuştu- ve onlara ihtiyacım olmadığı bir anda birdenbire çıkagelirlerdi. Bir şeyler aşırımlarının yanı sıra bir de böyle bir huyları vardı. Bu insanlarda şüphe uyandırmamak için sabah olunca onlara köyden amcamın geldiğini söylemeye karar verdim.

Bunları düşünürken karanlıkta el yordamıyla bir lamba ya da mum bulmaya çalışıyordum. Bulamayınca yan tarafa geçip bekçiyi çağırayım da feneriyle gelsin dedim. Karanlık merdivenden aşağıya inerken ayağım bir şeye takıldı. Yerde köşede kıvrılmış yatan bir adamdı bu.

Orada ne yaptığını sorduğumda hiç ses çıkarmadı ve kaçmaya başladı. Kapıcının yanına koşup hemen gelmesini söyledim ve adamın kaçtığı yere onu götürürken ona olayı anlattım. Rüzgâr her zamankinden daha şiddetli esiyordu ama fenerin içindeki ateşi merdivendeki sönmüş lambaları yakmak için tehlikeye atmakta bir sakınca görmedik. Yukarıdan aşağıya kadar merdivenin her yerine baktık ama kimseyi bulamadık. İşte o zaman aklıma o adamın daireye girmiş olabileceği ihtimali geldi. O yüzden, kapıcıyı kapıda bekleterek içeriyi -misafirimın uyuduğu oda da dahil olmak üzere- bir kolaçan ettim. Herhangi bir değişiklik yoktu. Daireye kesinlikle başka birisi girmemişti.

Merdivenlerde saklanıyor olabilir mi acaba diye düşündüm ve kapıcıya viski verip belki işe yarar bir şeyler söyler diye geceleyin kimseyi içeri alıp almadığını sordum. Farklı zamanlarda üç kişiye kapıyı açtığını söyledi. Biri Fountain Court'ta, diğer ikisi Lane'de kalıyormuş. Üçünü de içeri girerken görmüş. Bizim dairenin bitişiğinde kalan adam birkaç hafta önce evine gitmişti ve gece geri dönmediğinden emindik çünkü yukarı çıkarken kapının üzerindeki mührü görmüştük.

Kapıcı içki bardağını bana geri verip "Gece hava çok kötü olduğundan, benim kapıma gelen çok kişi olmadı. Gece saat on bire kadar bu üç beyden başka kimse gelmemişti. Sonra on birde bir yabancı sizi sordu." dedi.

"Amcam!" dedim.

"Onu gördünüz mü efendim?"

"Evet, evet."

"Peki yanındaki adamı?"

"Yanındaki adam mı?"

Kapıcı, "Bana ikisi beraberler gibi geldi!" dedi. "O bana soru sormak için durunca öteki de durdu. O yukarı çıkarken arkasında öteki de vardı."

"Nasıl biriydi?"

Kapıcı adama özellikle dikkat etmemişti. İşçi kıyafetleri gibi kıyafetleri olduğunu hatırlayabildi. Üstündekilerin tozlu bir görüntüsü varmış. Üzerinde koyu renk bir palto varmış bir de. Haliyle o kişiyi önemsememişti. Önemsemek için geçerli bir nedeni yoktu ki benim gibi...

Onu gönderdikten sonra aklım bu iki olaydan dolayı karmakarışıkta. Belki akşam yemeğini yedikten sonra geri dönen birisi kapıcının kapısının önünden geçmeden benim kapımın önündeki merdivenlerde uyuyakalmıştı. Belki de ismini bilmediğim misafirim kendisine yolu göstereceğini diye yanında birini getirmişti. Her ne olursa olsun bu durum beni korkutmuştu.

Ateşi yaktım ve önünde oturup biraz kestirdim. Saat altı olduğunda sanki bütün gece orada uyumuş gibi görünüyordum. Havanın aydınlanmasına daha bir buçuk saat olduğundan tekrar uyudum. Arada bir sanki etrafımda konuşan birileri varmış gibi seslerle uyanıyor sonra tekrar derin bir uykuya dalıyordum. Sonunda gün ışığı her yeri aydınlatınca uyandım.

O sıralar içinde bulunduğum durumu düşünemiyordum; buna gücüm yoktu. Son derece üzgün ve şaşkındım. Gelecek için plan yapmak o kadar uzaktı ki. Kepenkleri açıp da dışarı

baktıktan, ıslak toprak kokusunu içime çektikten sonra odaları dolaştım. Tekrar ateşin karşısına oturduğumda titriyordum. Temizlikçi kadınları beklemeye başladım. Çok zavallı olduğumu düşünüyordum ama neden ve ne zamandır böyle hissettiğimi, haftanın hangi günü olduğunu ve hatta kim olduğumu bile bilmiyordum diyebilirim.

En sonunda yaşlı kadın ve yeğeni geldi. Yeğeninini başını elindeki toz içindeki süpürgeден ayırt etmek zordu. Beni ateşin karşısında otururken bulunca şaşırdılar. Onlara gece amcamın geldiğini ve içeride uyduğunu, kahvaltıyı ona göre hazırlamalarını söyledim. Sonra onlar koltukları çırpıp toz çıkarırken ben elimi yüzümü yıkayıp üstümü giyindim. Ondan sonra da yine ateşin karşısına geçip onun uyanmasını ve kahvaltıya gelmesini beklemeye başladım.

Yavaşça kapısı açıldı ve dışarı çıktı. Onu görmeye tahammül edemiyordum. Gündüz vakti gözümde daha da kötü gözüküyordu.

"Size nasıl hitap edeceğimi hâlâ bilemiyorum." dedim alçak sesle. "İnsanlara sizin amcam olduğunuzu söyledim."

"Tamam işte evladım! Amca de bana."

"Gemiden inerken takma bir isim kullanmışsınızdır mutlaka, öyle değil mi?"

"Evet, Provis dedim."

"O ismi kullanacak mısınız peki?"

"Evet, bence herhangi başka bir isim kadar iyi. Sen istemezsen değiştiririm ama..."

Fısıldayarak, "Gerçek isminiz ne?" diye sordum.

"Magwitch!" dedi aynı ses tonuyla. "İlk ismim de Abel."

"Ne işle meşguldünüz daha önce?"

"Serseriydim evlat."

Bu cevabı öyle ciddi bir ses tonuyla söylemişti ki duyan da bir mesleği var da onu söylüyor zannederdi.

"Dün gece Temple'a geldiğinizde..." dedim ve sözümü bitiremedim çünkü bütün olup bitenler gerçekten de dün gece mi oldu diye düşündüm. Aradan çok uzun zaman geçmiş gibi geliyordu.

"Evet çocuğum?"

"Siz dün gelip kapıcıya beni sorduğunuzda yanınızda biri var mıydı?"

"Benim mi? Hayır, yoktu oğlum."

"Ama oralarda birisi vardı değil mi?"

"Özellikle dikkat etmedim!" dedi şüpheli bir bakışla. "Buralara yabancıyım çünkü. Ama galiba yakınlarımda bir adam vardı. Peşimden geliyordu."

"Sizi Londra'da tanıyan var mı?"

"İnşallah yoktur!" dedi.

"Peki eskiden var mıydı?"

"Eskiden de yoktu evlat. Ben daha çok taşradaydım."

"Londra'da mı yargılandınız?"

"Hangisinde?" dedi keskin bir bakış atarak.

“En sonuncusunda.”

Başını öne doğru salladı. “Bay Jagers’ı o şekilde tanıdım. Jagers benim avukatımdı.”

Tam neden yargılandığını soracaktım ki kahvaltı masasındaki bıçağı eline aldı ve “Her ne yaptıysam bedelini ödedim!” dedi.

Büyük bir iştahla kahvaltı etmeye başladı. Çok kaba ve aç gözlüydü ve yerken çok ses çıkarıyordu. Onu bataklıkta en son gördüğüm günden beri bazı dişleri dökülmüştü. O yüzden lokmaları ağzında döndürürken yaşlı bir köpeğe benziyordu. Eğer kahvaltıya oturduğumda iştahım olsaymış kesin kaçarmış ama onunla o masada oturmak zorundaydım. Otururken gözüm masa örtüsündeydi.

Karnı doyduğunda “Pisboğazın tekiyimdir ben evlat. Hep böyleydim. Belki de boğazıma bu kadar düşkün olmasaydım bu kadar başım belaya girmezdi. Bir de tütün alışkanlığım vardır. Dünyanın öbür ucunda çoban olarak işe başladığımda eğer tütün içemeseydim güttüğüm koyunlardan biri gibi olup çıkardım herhalde!” deyip ayağa kalktı.

Elini ceketinin iç cebine sokup kısa siyah bir pipo çıkardı ve “Zenci Başı” markalı bir avuç tütünü içine koydu. Puposunu doldurduktan sonra artan tütünü tekrar cebine koydu. Cep cep değil dolaptı sanki! Maşayla şömineden bir kömür parçası alıp piposunu onunla yaktı ve halının etrafında bir tur attıktan sonra sırtını ateşe verip oturdu. Ve en sevdiği hareketlerden birini yaptı: Ellerini bana uzattı.

Ellerimi bir aşağı bir yukarı sallarken “İşte bu bey benim eserim! Gerçek bir beyefendi. Sana bakmak bana iyi geliyor Pip. Tek istediğim yanına gelip sana bakmaktı oğlum.” dedi.

Ellerimi mümkün olduğunca çabuk ellerinden çektim. Artık içinde bulunduğum durumu düşünmeye başlamıştım. Onun kaba sesini dinlerken, mendil sardığı ve yanlardan beyaz saçları çıkan kel kafasına bakarken ne kadar da köşeye sıkıştığımı düşünüyordum.

“Bu centilmenin çamurlu sokaklarda dolaşmasını, ayakkabılarına çamur bulaşmasını istemiyorum. Benim centilmenimin atları olmalı Pip! Ata binmeli, at arabasına binmeli... Hatta arabacısı da olmalı. Sömürgeciler ata binecekler de benim Londra beyefendisi oğlum binmeyecek mi? Yo, yo! Kibarlığın ne olduğunu bizden öğrenecekler, değil mi Pip?”

Cebinden büyük şişkin bir cüzdan çıkardı ve masaya koydu. Cüzdan tıka basa para doluydu.

“Bu cüzdanın içindekilerin hepsi senin. Benim neyim varsa senin. Almaktan çekinme. Onu getirdiğim yerde devamı var. Vatanıma yetiştirdiğim beyefendinin tam bir beyefendi gibi para harcadığını görmeye geldim. Bunu görmek benim için zevk olacak. Seni para harcarken görmek benim için zevk olacak Pip. Diğerlerinin canı cehenneme!” diyerek yerinden kalktı ve ellerini şaklatarak “Peruklu hakiminden sömürgecisine hepinizin canı cehenneme! Hepinizin toplamından daha kibar bir bey yetiştireyim de görün siz!”

“Yeter!” dedim. Nefret ve heyecanla sesimi yükseltmişim. “Sizinle konuşmak istiyorum. Bundan sonra ne yapılacağını öğrenmek istiyorum. Sizi nasıl tehlikelerden uzak tutacağız, ne kadar burada kalacaksınız, neler yapmak istiyorsunuz bilmek istiyorum.”

“Pip! Bana bak!” dedi elini kolumun üzerine koyarak. “Biraz önce kendimi kaybettim ben. Söylediklerim bayağı şeylerdi. Evet, bayağıydı! Kusuruma bakma Pip. Bir daha öyle konuşmayacağım.”

"Evela, sizin tanınmayıp yakalanmamanız için ne yapmamız gerekiyor onu konuşalım!" dedim.

"Hayır oğlum!" dedi az önceki yumuşak ses tonuyla. "İlk konuşmamız gereken şey bu değil. Adice konuştum, kabul ediyorum. Kusuruma bakma."

Gülüverdim birden. "Tamam kusura bakmadım! Bir daha bundan bahsetmeyin!" dedim.

"Devam et oğlum. Diyordun ki..."

"Sizi nasıl koruruz onu soruyordum."

"Sevgili oğlum, aslında tehlike çok büyük değil. Birisi benim burada olduğumu söylemezse nereden bilecekler ki? Bir Jagers var, bir Wemmick var, bir de sen varsın. Başka kim söyleyecek ki?"

"Sizi sokakta görüp de tanıyacak biri yok mu?" dedim.

"Var da sayıları çok değil. Gazetelerde altında imzama Avustralya'dan geri geldiğimi ilan etmeyi düşünmüyorum. Uzun yıllar geçti. Hem beni ihbar etmekle ellerine ne geçer ki? Tehlike bunun elli katı olsaydı yine de seni görmeye gelecektim Pip. O yüzden hiç fark etmez, boş ver!"

"Ne kadar kalacaksınız?"

"Ne kadar mı?" dedi ağzından piposunu çekerek. "Geri dönmeyeceğim. Temelli geldim."

"Nerede yaşayacaksınız? Nasıl yaşayacaksınız? Nerede güvende olursunuz?"

"Evlad, peruk satıyorlar, saç pudrası var. Sonra gözlük ve siyah kıyafetler ve daha neler... Benden önce birçok kişi yapmış bunu. Benden sonra da yapanlar çıkacak. Nerede ve nasıl yaşayacağıma gelince, o konuda senin düşünceni almak isterim."

"Şimdi hafife alıyorsunuz bu konuyu ama dün gece işin ucunda ölüm olduğunu söylerken gayet ciddiydiniz." dedim.

Piposunu tekrar ağzına alarak, "Bak yine söylüyorum yeminle, ucunda ölüm var. Hem de buraya çok da uzak olmayan o caddede asılarak ölmek. Ciddiyetini anlamam lazım. Peki ben şimdi ne yapacağım? İşte buradayım. Geri dönmek toprağa girmek kadar kötü. Hatta daha da beter. Hem buradayım çünkü yıllardır senin yanına gelmek istiyorum. Ben yaşlı bir kuşum Pip, ne tuzaklar gördüm ben bu yaşıma kadar... Korkuluğun üstüne konmaktan korkmam ben. Eğer ölüm onun içine saklandıysa onunla yüz yüze gelirim. İşte o zaman beni sonunda bulduğuna inanırım. Şimdi tekrar bakayım ben centilmenime..."

Bir kez daha ellerimden tuttu ve beni hayran bakışlarla süzdü.

Bana öyle geldi ki o an onun için yapabileceğim en iyi şey Herbert gelince -iki üç güne kadar gelirdi herhalde- kalabileceği güvenli bir yer bulmaktı. Bu sırrı Herbert'a açmanın kaçınılmaz olduğunu düşünüyordum. Ayrıca bu sırrı onunla paylaşmak beni çok rahatlatırdı ama bu Bay Provis -ona bu isimle seslenmeye karar vermiştim- için o kadar da basit değildi. Herbert'ı görünce onu gözü tutmazsa söylemeyecekti sırrımızı ona. Cebinden siyah kaplı bir İncil çıkararak, "Yemin ettiririz evlat!" dedi.

İncil'i sadece acil durumlar için mi taşıyordu bilmiyorum ama açıkçası başka bir şekilde kullandığını da görmedim. Kitap bir mahkemedan çalınmışa benziyordu. Belki de o kitabı daha önce kullananların olduğunu bilmek ona güç veriyordu. Kitabı çıkardığında aklıma kilise mezarlığında sözüme sadık kalacağıma dair yemin ettirdiği geldi. Ve bir önceki gece

anlattığı, tek başınayken kafasına koyduklarını yapmak için ettiğini söylediği yeminler...

Üzerinde bir deniz yolculuğu kıyafeti olduğu için bir sonraki konumuz ne giyeceğiydi. Şort giymenin iyi bir kamuflaj olacağı düşüncesi vardı onda garip bir şekilde ama aklındaki asıl kıyafetle -nasıl bir şey olacağını tasarlamıştı- dışıyla üniversite hocası arasında bir şahsiyete bürünecekti. Zengin bir çiftçi gibi giyinmesinin daha iyi bir fikir olacağına onu ikna edene kadar göbeğim çatladı. Saçını biraz kısaltmasına karar verdik, biraz da pudralamasına... Henüz temizlikçi kadın ve yeğeni onu görmediklerinden bu değişiklikleri hemen yapmalıydık.

Bu tedbirlere karar vermek basit bir işmiş gibi görünebilir ama benim o şaşkın halimle bunları belirlemek çok uzun sürdü. Öğleden sonra saat ikiye üçe kadar kıyafetleri ve malzemeleri almak için dışarıya çıkmadım. Ben dışarıdayken onun dairede kilitli kalması ve ne olursa olsun kapıyı açmaması gerekiyordu.

Bildiğim kadarıyla Essex Caddesinde kaliteli bir pansiyon vardı. Arka tarafı Temple'a bakıyordu. Benim pencereden orası görülebiliyordu. İlk önce oraya gittim ve şansım yaver gitti de ikinci katı amcam Bay Provis için tutabildim. Daha sonra dükkân dükkân dolaştım ve görünümümü değiştirebilmek için gerekli malzemeleri aldım. Bu iş de bitince Küçük Britanya'ya yollandım. Odasına girdiğimde Bay Jagers masasında oturuyordu ama beni görür görmez ayağa kalkıp ateşin karşısına geçti.

"Pip, aman dikkatli ol!" dedi.

"Olurum efendim!" dedim. Gelirken onunla ne konuşacağımı uzun uzadıya düşünmüştüm.

"Bir şey söyleme. Hiç kimseye bir şey söyleme. Anlıyor musun? Hiç kimseye. Bana da bir şey anlatma. Bilmek istemiyorum; merak da etmiyorum."

Adamın geldiğini bildiği çok belliydi.

"Bay Jagers, ben sadece bana anlatılanlar doğru mu değil mi, onu öğrenmek istiyorum. Yalan olmalarını umut edemiyorum ama en azından doğrulatabilirim." dedim.

Bay Jagers başını salladı. "Ama 'söylenenler' mi dedin yoksa 'bildirilenler' mi?" Bana bakmıyordu, başı önündeydi. "Söylenenler dersen bu, insanın aklına o kişiyle konuştuğunu getirir. Halbuki Yeni Güney Galler'deki biriyle konuşmuş olamazsın öyle değil mi?"

"Bildirilen diyeyim o zaman Bay Jagers."

"Güzel."

"Abel Magwitch adındaki birinin mirası bırakan kişi olduğu bana bildirildi."

"Evet, o. Yeni Güney Galler'de kendisi!" dedi Bay Jagers.

"Bir tek o mu?"

"Evet, bir tek o."

"Benim yanlış çıkarımlarımdan ve hatalarımdan sizi sorumlu tutmak gibi bir mantıksızlık içine girmeyeceğim efendim ama ben hep o kişinin Bayan Havisham olduğunu düşünmüştüm."

"Senin de söylediğin gibi Pip, bundan ben sorumlu değilim."

Çok üzgün bir halde, "Ama öyle gibi görünüyordu..." dedim.

"Bu konuda hiçbir delilin yoktu Pip!" dedi Bay Jagers başını iki yana sallayarak. "Nasıl

göründüğüne değil, delillere bakacaksın. Bundan daha iyi bir kural bilmiyorum.”

“Söylemek istediğim başka bir şey yok!” dedim bir müddet sessiz kaldıktan sonra. “Bana verilen bilgiyi teyit ettirdim. Hepsi buydu, sonuna geldik.”

“Yeni Güney Galler’deki Magwitch sonunda ortaya çıktığına göre Pip, artık seninle bütün görüşmelerimizde gerçeğe bağlı kaldığımı anlamışsındır. Farkındasın değil mi?”

“Oldukça efendim.”

“Yeni Güney Galler’deki Magwitch’le bana oradan -Yeni Güney Galler’den- bir mektup yazdığında irtibata geçtik. Bana hiçbir zaman ihtiyatı elden bırakmamamı söyledi. Seni gelip burada, İngiltere’de görmek istediğini, böyle uzak bir hayali olduğunu yazdığını da hatırlıyorum. Ona bunun sözünü bile etmemesi gerektiğini, kendisi için bir af çıkmasının mümkün olmadığını, yaşaması için sürgüne gönderildiğini, tekrar buraya dönmesinin ağır bir suç olduğunu ve en ağır cezayı gerektireceğini söyledim. Magwitch’i uyardım!” dedi Bay Jagers bana sert bakışlar atarak. “Yeni Güney Galler’e gönderdiğim mektupta bunları yazdım. Şüphesiz bu söylediklerimi dikkate almıştır.”

“Kuşkusuz!” dedim.

“Wemmick bana Portsmouth’dan gönderilmiş bir mektup aldığını söyledi. Purvis adında bir sömürgeci yazmış galiba ya da benzer bir isim.”

“Ya da Provis!” dedim.

“Oo evet, Provis. Teşekkürler. Belki de Provis’tir. Provis’i tanıyorsun belki de, öyle mi?”

“Evet!” dedim.

“Provis olduğunu biliyorsun. Portsmouth’dan gönderdiği mektupta Magwitch adına senin adresini sormuş. Wemmick senin açık adresini yazmış, postayla göndermiş. Büyük ihtimal Provis vasıtasıyla sen Magwitch’i -Yeni Güney Galler’dekini- öğrendin.”

“Provis anlattı!” dedim.

Elini uzatarak, “İyi günler Pip!” dedi. “Seninle tanıştığımıza sevindim. Magwitch’e mektupla ya da Provis kanalıyla ulaştığında bütün makbuzların ve elimizde kalan nakit paranın -hâlâ paran var bizde- sana verileceğini iletir misin? İyi günler Pip.”

El sıkıştık ve ben odasından çıkana kadar dikkatle bana baktı. Kapıdan çıkarken ona dönüp baktığımda hâlâ sert sert bana bakıyordu. Rafta duran iki maske sanki gözkapaklarını açmaya ve şişmiş boğazlarını zorlayarak “Vay be! Ne adam!” demeye çalışıyorlardı.

Wemmick dışarı çıkmıştı. Eğer masasında oturuyor olsaydı da benim için yapabileceği bir şey yoktu. Hemen Temple’a geri döndüm. Korkunç Provis güven içinde hâlâ sulu rom ve “Zenci Baş” marka tütününü içiyordu.

Sipariş verdiğim bütün kıyafetler ertesi gün geldi ve üzerine onları giydi. Üzerine ne giyse yakışmıyordu ya da bana öyle geliyordu. Bana kalırsa onda kimliğini değiştirmesini imkansız kılan bir şeyler vardı. Ona daha çok kıyafet giydirdikçe bataklıktaki kaçak mahkuma o kadar çok benziyordu. Bu şekilde algılamam son derece subjektifti, kabul ediyorum ama bence yürürken hâlâ ayağında bir zincir varmış gibi yürüyordu. Tepeden tırnağa o eski mahkumun etkileri vardı üzerinde...

Tek başına kulübede geçirdiği zamanın etkisi büyüktü ve o yıllar ona ne giyerse giysin

ortadan kaldırılamaz vahşi bir hava katmıştı. Cezaevinde geçirdiği yıllar ve sürekli kaçtığı, saklandığının bilincinde olmak davranışlarını çok etkiliyordu. Oturup kalkmasında, yiyip içmesinde, dalıp gitmesinde, çakısını çıkarıp bacaklarına sildikten sonra elindeki yiyecekleri kesmesinde, cam bardakları ve kupaları sanki metalden yapılmış bardaklar gibi ağzına götürmesinde, ekmeğinden bir parça koparışında, tabağında ne varsa hepsini silip süpürmesinde ve arkasından parmaklarını yalamasında; bu ve bunun gibi birçok harekette mahkum, hem de ağır ceza mahkumu olduğunu gösteriyordu. Her şey gün gibi ortadaydı.

Pudrayı sürmek kendi fikriydi ve ben de bu fikri uyguladım ama pudra onun yüzünde ölümlerde alılık nasıl durursa öyle durmuştu. Onu sürmekten vazgeçtik. Sonra başına beyaz, kısa kesilmiş bir peruk taktık.

O anda benim için ne kadar korkunç bir gizemi olduğunu kelimelerle ifade etmek mümkün değil. Gece kollarını kavuşturup uyuduğunda, kırışıklıklarla dolu başı göğsü üzerine düştüğünde oturup ona bakıyor, neler yaptığını merak ediyor, akla gelebilecek her suçu ona yüklüyordum. Ta ki iyice korkup yanından uzaklaşana kadar... Geçen her saatte ona olan nefretim artıyordu. Şimdiyse bu kadar nefret etmemin sebebinin Herbert'in bir an önce gelmesini istediğimden kaynaklandığını düşünüyorum. Onun benim için neler yaptığını, neleri göze alarak yanıma geldiğini hiç hesaba katmıyor, onunla tek başına kalmaktan korkuyordum. Hatta bir seferinde yataktan kalktım ve ciddi ciddi en kötü kıyafetlerimi giyerek evden çıkıp onu öylece bırakmaya ve Hindistan'a gidip paralı asker olmaya bile niyetlendim.

Evde o değil de bir hayalet olsaydı daha mı az korkardım merak ediyorum doğrusu. O uzun akşamlarda, dışarıda fırtınalar koparken onunla tek başıma kalıyordum. Bir hayalet benim yüzümden yakalanıp asılamazdı ve onun asılması benim korkularımı hafifletmeyecekti. O uyanıkken ya da tek başına kâğıt oyunları oynamıyorken -daha önce hiç görmediğim bir oyun oynuyordu ve kazandığı her sayıda çakıyla masaya bir çizik atıyordu- ona kitap okumamı istiyordu. "Yabancı dilde evlat!" İsteddiğini yaparken, tek bir kelime dahi anlamadığı halde ateşin önünde durup, sanki sergiliymiş gibi beni süzüyor, okurken yan gözle ona baktığımda anladığım kadarıyla eşyalara beni gösteriyordu. Hani bir romanda hayal ürünü bir öğrenci vardır. Allah'a meydan okuyarak yarattığı canavardan kurtulmaya çalışır. İşte benim durumumun ondan aşağı kalır yanı yoktu. Yalnız ben, beni yaratan canavardan kaçmaya çalışıyordum ve ben ondan tiksindikçe, onun bana sevgisi artıyordu.

Beraber kaldığımız bu süre bana bir sene gibi geldi. Yaklaşık beş gün sürdü. Gözüm kapıdaydı; Herbert'ı beklerken dışarı çıkamıyordum. Akşamları Provis'i hava almaya çıkarttığım zaman dışında tabii ki... Sonunda bir akşam yemeğimizi yedikten sonra biraz kestiriyordum; çünkü geceleri uykum kabuslarla bölünüyordu; uykumu alamıyordum, ki merdivenlerdeki tanıdık ayak seslerine uyandım. Provis -o da uyuyordu- benim çıkardığım sese uyandı ve birden çakısını çıkardı.

"Bir şey yok! Herbert geldi!" dedim. Herbert paldır küldür içeri girdi. Üzerinde Fransa'nın canlı havası vardı.

"Handel, sevgili dostum, nasılsın? Tekrar tekrar hatırını sorayım. Nasılsın? Bir senedir

uzakta gibiyim. Sen incelmişsin; rengin de solmuş. Handel, canım dost... Aaa! Merhaba! Sizi görmedim, pardon!"

Benimle tokalaşırken birdenbire Provis'i görünce durmuştu. Provis gözlerini dikmiş ona bakıyor, yavaşça çakıyı kaldırıyor, diğer cebinde de bir şeyler arıyordu.

Kapıları kapattıktan sonra "Herbert, sevgili dostum, çok ilginç bir şey oldu. Bu bey benim misafirim!" dedim. Herbert durmuş, meraklı gözlerle bana bakıyordu.

"Bir şey yok evlat!" dedi Provis bize doğru gelirken. Elinde siyah kitap vardı. "Şimdi bunu sağ eline al. Duyduklarını kimseye söylemeyeceğine yemin et. Öp hadi!"

"Dediğini yap!" dedim Herbert'a. Herbert da şaşkın şaşkın yüzüme bakıp dediğini yaptı ve Provis'le el sıkıştılar. "Artık yeminlisin. Sen de Pip'e benzeyen bir beyefendi gibi davranacaksın." dedi Provis.

Kırk Birinci Bölüm

İstesem de, ateşin karşısına oturduğumuzda ben bütün sırrımızı Herbert'a anlattıktan sonra onun yüzünde beliren şaşkın ve endişeli ifadeyi tarif edemem. Benim bütün hissettiklerim onun yüzüne yansımıştı. Bir şey hariç: Provis'e olan nefretim.

O adamla aramızdaki en önemli fark ikimizde olmayan zafer hissini onda olmasıydı. Geldiğinden beri bir kez kendini "bayağılıkla" suçlamıştı. Onun dışında bu yoldan bir servetim olmasının bende rahatsızlığa sebebiyet verebileceğini algılayamıyordu bile. Beni bir beyefendi yapmasıyla ve beni görmek için gelmesiyle övünüyordu ama bunları benim için olduğu kadar kendisi için de yapmıştı. Ona göre bunlar ikimiz için de gurur duyulacak şeylerdi; böyle bir sonuca varmıştı...

Bir süre konuştuktan sonra Herbert'a "Baksana, Pip'in arkadaşı... Geri döndüğümde beri bayağı davrandığımı biliyorum. Pip'e bunu söyledim zaten. Ama bu sizi rahatsız etmesin. Oğlum ve arkadaşı... Siz ikiniz bana güvenebilirsiniz; benim yüzümden başınız belaya girmeyecek. Çenemi tutacağım." dedi.

Herbert, "Tabii!" dedi ama pek ikna olmuş görünmüyordu. Daha çok endişeli ve şaşkın bir ifade vardı yüzünde. Bir an önce pansiyonuna gitmesini ve ikimizi yalnız bırakmasını istiyorduk ama bariz bir şekilde bizi kiskanıyor, ikimizi mümkün olduğunca geç yalnız bırakmak istediği için gitme işini ağırdan alıyordu. Geç vakte kadar bizle oturdu. Onu Essex Caddesindeki pansiyona götürüp de sağ salım içeri girdiğini gördüğümde gece yarısını geçmişti. Kapısını kapattığında geldiğinden beri ilk defa rahat bir nefes aldım.

O gece merdivende takıldığım adam hep aklımda olduğundan geceleyin misafirimi dışarıda gezdirirken sağıma soluma dikkatlice bakmıştım. Şimdi de tetikteyim. İnsan tehlikede olduğunu bilip de dışarı çıktığında sanki herkesin gözü üstündeymiş gibi hissediyor. Herkes beni izliyormuş gibi geliyordu bana. Sokaktaki tek tük birkaç kişi de kendi yollarına devam ettiler ve Temple'a döndüğümde bizim sokak bomboştu. Kapıdan çıkarken arkamızdan kimse gelmemişti; içeri girerken de kimse benimle beraber gelmedi. İçeri girmeden önce kapının önünde durup Provis'in penceresine baktım. Sessiz ve huzurlu bir görüntüsü vardı içerisinin. Merdivenlerden yukarı çıkarken etraf çok sessizdi. Ne bahçede ne de merdivenlerde bir hayat belirtisi vardı.

Herbert ben içeri girince kollarını açarak bana geldi. Bir dostum olduğu için daha önce hiç bu kadar mutlu olmamıştım. Herbert bana cesaret verici birkaç söz söyledikten sonra oturup düşünmeye başladık. Ne yapılabilirdi?

Provis'in işgal ettiği sandalye yerinde duruyordu ve Herbert farkında olmadan onu aldı önce, ama hemen akabinde apar topar kalkıp onu bir kenara koydu ve başka bir sandalye aldı. Ondan sonra Herbert Provis'i sevmediğini hiç söylemedi. Ben de bunu itiraf edemedim ama bu konuda tek bir kelime etmeden birbirimizle aynı fikirde olduğumuzu biliyorduk.

Herbert başka bir sandalyeye geçtiğinde, "Ne yapmak lazım şimdi?" dedim.

"Canım arkadaşım, o kadar şaşkınım ki düşünemiyorum bile!" dedi başını tutarak.

"Ben de ilk öğrendiğimde senin gibi olmuştum Herbert. Yine de yapacak bir şeyler bulmalıyız. Bir sürü yeni masraf yapmayı düşünüyor: arabalar, gösterişli kıyafetler... Onu durdurmalıyız!" dedim.

"Kabul edemeyeceğini mi söylemek is..."

"Nasıl kabul edebilirim ki? Baksana adamın haline! Nasıl birisi olduğunu bir düşün!"

İkimiz de ürperdik birden.

"Ama maalesef Herbert, ortada şöyle bir gerçek var: Bana bağlı, hem de çok. Kadere bak!"

"Zavallı Handel!"

"Bundan sonra ondan tek bir peni almasam bile ona şimdiden ne kadar borcum var bir düşün. Bu kadar borç çok ağır bir yük benim için. Hiçbir umudum kalmadı artık. Bir işim yok. Hiçbir işe yaramam ben."

Herbert "Ne demek hiçbir işe yaramam? Böyle konuşma!" diye bana karşı çıktı.

"E peki ne işe yararım? Tek bir iş yapabilirim, o da orduda asker olmak. Gidip yazılacaktım ama ilk önce senin gelmeni, seninle konuşmayı bekledim."

Bunu söyleyip ağlamaya başladım ve tabii ki Herbert -elini uzattı ama- bunu görmezlikten geldi.

"Her neyse, askerlik olmaz, Handel'ciğim. Eğer sana verdiği parayı ve sağladığı imkânları istemediğini söyleyeceksen, para kazanıp borcunu bir gün ödeyebileceğin bir iş yapman lazım. Asker olup bunu gerçekleştirmen çok zor. Hem bu çok saçma! Clarriker'ın yanında çalışman daha iyi olur. Ona ortaklıkta adım adım ilerliyorum, biliyorsun."

Zavallı dostum! Kimin parasıyla peki? Bunu bilmiyordu işte...

"Ama başka bir mesele daha var. Bu cahil ve saplantılı bir adam. Uzun zamandır tek bir yere odaklanmış. Dahası -belki yanlış düşünüyorumdur ama- vahşi bir tabiatı var."

"Öyle olduğunu biliyorum. Bak sana nelere dikkat ettiğimi anlatayım!" dedim ve daha önce bahsettiklerimi ona da anlattım. Bir de bataklıkta diğer mahkumla nasıl boğuştuğunu...

"Bak işte! Bir düşün! Hayatını riske atarak hayalini gerçekleştirmek üzere buraya geliyor ve o kadar bekledikten sonra bunu gerçekleştirdiğinde sen onun hayallerini yıkıyorsun ve onun kıymet verdiği her şeyi bir kenara atıyorsun. Bu hayal kırıklığıyla bir delilik yapacağını hiç hesaba katmıyor musun?"

"Geldiği o korkunç geceden beri aklımda bu fikir var zaten Herbert. Saklanmaktan vazgeçip ortaya çıkabilir."

"Öyle yapması çok tehlikeli olur. İngiltere'de olduğu müddetçe bunu sana karşı bir koz olarak kullanacak ve sen onu bırakamayacaksın."

Onun katili olma fikri beni o kadar korkutmuştu ki, sandalyemde bile oturamadım; odanın içinde bir o yana bir bu yana gidip gelmeye başladım. Herbert'a Provis tanınsa ve yakalansa bile ne kadar masum olsam da suçlanabileceğimi söyledim. Onun yakınımında olması bile benim için tehlikeydi. "Hayatım boyunca demirhanede çalışsaydım, köyden hiç ayrılmazdım, başıma da bunlar gelmeseydi!" diye düşünüyordum.

Ama o kahrolası soru hep aklımdaydı: Şimdi ne yapmak gerek?

Herbert, "En başta yapılması gereken onu İngiltere'den uzaklaştırmak. Eğer sen de onunla birlikte gidersen gitmeye razı olur." dedi.

"Onunla gidersem tekrar geri dönmesine mâni olabilir miyim?"

"Handel'ciğim, Newgate bu kadar yakınımızdayken onun bu kadar kaygısızca gezmesi çok tehlikeli. Diğer mahkumu bahane edip onu buradan uzaklaştırabilirsin ya da hayatındaki herhangi başka bir şeyi."

"Hayatıyla ilgili hiçbir şey bilmiyorum ki!" dedim ellerimi açarak. Çok çaresiz hissediyordum kendimi. "Gece gündüz karşımda onu görmek ve hakkında hiçbir şey öğrenememek beni çıldırttı zaten. Onunla ilgili tek bildiğim çocukluğumda iki günümü korkuyla zehir etmiş olması."

Herbert ayağa kalktı ve koluma girdi. Beraberce bir aşağı bir yukarı yürümeye başladık. Halının motifini ezberlemiştik.

Herbert durup, "Handel, artık ondan hiçbir yardım almayacağından emin misin?" dedi.

"Kesinlikle! Sen olsaydın ne yapardın?"

"Ve ondan kopman gerektiğini düşünüyorsun öyle mi?"

"Herbert! Soruyorsun bir de!"

"Ve hayatını senin için tehlikeye attığından onu kurtarmak zorundasın. Kendini kurtarmadan önce onu kurtarmak zorundasın. Bu meseleyi beraberce halledeceğiz dostum!" dedi.

Sadece bunları duymak bile benim için büyük rahatlıktı.

"Herbert, hakkında bir şeyler öğrenme meselesine gelince bunu direkt olarak sormaktan başka çare yok. Hiç lafı dolaştırmadan kendisine sormam lazım."

"Doğru. Yarın sabah kahvaltıya oturduğumuzda sor."

Bunları konuştuktan sonra yatmak için odalarımıza çekildik. Onunla ilgili kabuslar gördüm hep; o yüzden dinlenemedim kalktım. Kalktığımda onun yakalanacak olması korkusu beynimi doldurmuştu yine.

Kararlaştırdığımız zamanda geldi, çakısını çıkardı ve masaya oturdu. Kendisinin yetiştirdiği "beyefendinin güçlenmesi, tam bir beyefendi olmasıyla" ilgili planlarını anlatmaya başladı ve bana bıraktığı cüzdandaki paraları süratle harcamamı istedi. Kaldığımız oteli ve onun kaldığı pansiyonu geçici yerler olarak görüyor, bana Hyde Park yakınında güzel bir ev tutmamızı istiyordu. Kahvaltısını bitirdiğinde çakısını pantolonuna

siliyordu ki herhangi bir giriş cümlesine gerek duymadan, "Dün gece siz gittikten sonra arkadaşşıma askerler bataklıklarda sizi bulduğunda bir adamla kavga ettiğınızı söyledim. Hatırlıyor musunuz?"

"Hatırlıyorum, evet!" dedi.

"İşte biz o adamın kim olduğunu öğrenmek istiyoruz ve de sizin. İkiniz hakkında da, özellikle sizin hakkınızda, fazla bir şey bilmemek garip geldi. Yoksa şimdi konuşmak sizin için uygun bir zaman değil mi?"

Biraz durup düşündükten sonra, "Yeminlisin unutma, Pip'in arkadaşşı!" dedi.

"Tabii ki!" diye cevap verdi Herbert.

"Söyleyeceğim her kelime yeminine dahil!" diye üsteledi.

"Onu anladım."

"Ne yaptıysam bedelini ödedim, onu da bilin."

"Öyledir."

Siyah piposunu ve tütününü çıkardı ama sonra hikâyesini anlatırken hızını keseceğini düşünmüş olmalı ki tekrar yerine koydu ikisini de. Ellerini dizlerine koydu ve ateşe kızgın bir bakış attıktan sonra anlatmaya başladı.

Kırk İkinci Bölüm

"Sen sevgili oğlum ve Pip'in arkadaşşı... Hayatımı size bir şarkı ya da hikâye gibi anlatmayacağım ama kısaca anlatmam gerekirse bir hapiste, bir dışarda, bir hapiste bir dışarda ömrümün geçtiğini söyleyebilirim. Benim hayatım bu işte... Kaçıp da Pip'le arkadaş olduğum zaman dışında..."

"Asmak dışında her şeyi yaptılar bana. Hücrelere kapatıldım; cezaevi cezaevi gezdirildim; bir o şehre bir bu şehre gönderildim. Depolara attılar; kamçıldılar... Doğduğum yeri bilmiyorum ama kendimi bildiğimde Essex'deydim. Karnımı doyurmak için şalgam çalışıyordum. Birisi beni bırakıp kaçmıştı, tenekeci bir adamdı ve beni açıkta bırakmıştı."

"Soyadımın Magwitch, adımın Abel olduğunu biliyordum. Nereden mi biliyordum? Kuşların isimlerini nasıl biliyorsam öyle... Her şeyin yalan, bir tek kuşların adının ve kendi adımın doğru olduğunu düşünüyordum belki de o zamanlar.

"Şimdiye kadar benim bebekliğimi bilen kimseye rastlamadım."

"İşte böyle... Gördüğüm en zavallı çocuk kendimdim (Bir aynada falan kendimi görmüş olduğumdan değil haa... İçine girebildiğim eşyası yerli yerinde ev sayısı çok azdı zaten...) ve böylece çok katı olmayı öğrendim. Mahkumlar ziyaretçilerine beni gösterip 'Bu çok azılı!' derlerdi. 'Hep hapisanede kalacakmış!' derlerdi. Sonra bana bakarlardı; ben de onlara bakardım. Sonra içlerinden birisi kafama bakardı- karnıma baksalardı daha iyiydi. Başkaları okuyamadığım yazılar verirler, anlayamadığım konuşmalar yaparlardı. Hepsi de şeytanla ilgiliydi. Ama şeytana uymayıp da ne yapsaydım? Mideme bir şeyler girmesi lazım, öyle değil mi? Neyse, yine basit basit konuşmaya başladım. Sen evlat ve sen Pip'in arkadaşşı; söylediklerim yüzünden benden korkmayın.

"Kâh serserilik yaparak, kâh dilenerek, kâh hırsızlık yaparak, bazen de iş bulabildiğimde çalışarak yuvarlanıp gidiyordum. Gerçi çok sık iş bulamıyordum. Düşünsenize, siz olsanız bana iş verir miydiniz? Avcılık, işçilik, işportacılık, arabacılık yaptım. Tarla işlerinde çalıştım. Kısacası, adam olmak için başımı belaya sokmayacak işler yapmak zorundaydım. Eski bir askerden okumayı, bir peni üzerine imza atabilen dev gibi bir adamdan yazmayı öğrendim. Eskiden olduğu kadar çok kodese tıklıyordum artık...

"Eptom yarışlarında -yirmi yıl önceki yarışlar bunlar- bir adamla tanıştım. Öyle bir adam ki bu, şu an karşıma çıksa kafasını kırarım şu maşayla... İsmi Compeyson'dı. İşte o adam evlat, senin dün gece hatırladığını söylediğin, o çukurda dövüştüğüm adamdı.

"Bu Compeyson denen adam tam bir beyefendi olarak yetiştirilmiş, okula gitmişti. Tahsili vardı yani. Konuşması çok düzgündü ve çok kibardı. Yakışıklıydı da. Yarıştan bir gece önce fundalıkların ortasındaki oyun çadırında gördüm onu. Ben içeri girdiğimde oranın sahibi 'Bak bu adam tam sana göre!' diye ona seslendi.

"Compeyson dikkatle bana baktı; ben de ona... Pahalı, şık bir takımı, saati, yüzüğü ve yaka iğnesi vardı.

'Kılığına kıyafetine bakılırsa şansın pek yaver gitmemiş senin!' dedi Compeyson.

'Evet efendim, hem de hiç!' dedim. (O sırada dilencilik yaptığım için yattığım Kingston Hapishanesi'nden yeni çıkmıştım. Başka bir şey de olabilirdi suçum ama o zaman suçum oydu.)

"Compeyson 'Şans birden dönebilir, belki seninki dönmeye başlamıştır bile.' dedi.

"Ben de 'Umarım öyle olur!' dedim.

'Ne iş yaparsın sen?' diye sorunca 'Bulursam eğer yer içerim,' dedim.

"Compeyson güldü; bana yine çok dikkatle baktı ve beş şilin verdi. Ertesi akşam aynı saatte, aynı yerde buluşmamızı söyledi.

"Kararlaştırdığımız gibi aynı saatte oraya gittim ertesi akşam ve Compeyson beni ortağı olarak yanına aldı. Compeyson'ın işi neydi de ortağa ihtiyacı vardı peki? Compeyson'ın işi dolandırıcılık, sahtecilik, çalıntı paraları piyasaya sürmek ve bu tip işlerdi. Tezgâhlayabildiği her türlü sahtekârlığı yapıyordu. Taş kalpli bir adamdı; buz gibiydi. Ölüm kadar soğuk biriydi. Kafası çok şeytani işliyordu.

"Bu işte onunla çalışan biri daha vardı. İsmi Arthur'du. Yok yok ismi değil, soy ismi Arthur'du. Hasta, ruh gibi bir adamdı. O ve Compeyson yıllar önce zengin bir kadına çok kötü bir kazık atmışlardı ve parayı götürmüşlerdi, ama Compeyson parayı kumara yatırdı. Arthur ölmek üzereydi. Sefalet içinde ölecekti ve Compeyson'ın karısı merhamet gösteriyordu -bu kadına Compeyson tekme atıp dururdu- ama onun hiç şefkat hissi yoktu. O kimseye acımadı.

"Arthur'un haline bakıp ibret almalıydım ama almadım işte... İyi yaptığımı da iddia edecek değilim. İşte böyle Compeyson'la çalışmaya başladım ve onun oyuncağı oldum. Arthur, Compeyson'ın evinin üst katında otururdu, ev Brentford'daydı. Compeyson onun yediğine içtiğine, kaldığı yere dikkat ederdi ki iyileşince yine faydalanabilsin. Ama Arthur'un kısa zaman içinde vadesi doldu. Onu ikinci ya da üçüncü görüşümde gecenin geç bir saatinde üzerinde bir tek fanila varken aşağı indi. Yüzü gözü, saçlarının dibi hep ter içindeydi. Compeyson'ın karısına, "Sally, o yukarıda benim yanımda. Ondandır bir türlü

kurtulamıyorum. Beyazlar içinde... Saçında çiçekler var. Delirmiş resmen. Omzunda bir kefen var. Sabah beşte beni bunun içine koyacağını söylüyor.” dedi.

“Compeyson, ‘Seni aptal! Onun yaşadığını, bir bedeni olduğunu bilmiyor musun sen? Kapıdan, pencereden geçmeden, merdivenlerden çıkmadan nasıl yukarıda senin yanında olabilir?’ dedi.

‘Nasıl geldiğini bilmiyorum,’ dedi Arthur. Korkudan tir tir titriyordu. ‘Ama yatağımın başucunda duruyor, delirmiş! Kalbinin olduğu yer kan içinde! Sen kırdın!’

“Compeyson sert konuşuyordu ama aslında o korkağın tekiydi. Karısına, ‘Bu hasta adamı yerine götür. Magwitch sen de yardım et lütfen.’ dedi. Kendi hiç oraya yaklaşılamıyordu.

“Compeyson’ın karısıyla ben onu tekrar yatağına götürdük. Korkudan delirmişti. ‘Kefeni bana doğru sallıyor, görmüyor musunuz? Gözlerine bakın. Bu kadar çıldırması çok korkunç değil mi? Onu benim üzerime geçirecek, sonra benim işim bitecek. Uzaklaştırın onu benden, uzaklaştırın!’ diye bağıyordu. Bize yapışıp onunla konuşmaya devam etti. Onu gördüğüme inanmama ramak kalmıştı.

“Compeyson’ın karısı ona alışık olduğundan korkusu geçsin diye ona biraz likör getirdi. Yavaş yavaş sakinleşmeye başladı. ‘Oh, gitti! Onu alıp götürdüler mi?’ dedi. Compeyson’ın karısı ‘Evet!’ dedi. ‘Onu bir odaya kilitlemelerini söyledin mi?’ ‘Evet’ ‘Peki o çirkin şeyi elinden almalarını?’ ‘Evet, evet, söyledim.’ ‘Sen iyi birisin. Bırakma beni. Her şey için teşekkür ederim.’

“Daha beş dakika geçmeden yine çığlıklarla bağırmaya başladı. ‘Burada! Elinde yine kefen var. Kefeni açıyor. Köşeden üzerime doğru geliyor. Yatağıma geliyor. Tutun beni, bana yaklaşmayın! Hah! Bu sefer yakalayamadı. Onu benim üzerime sermesin, engel olun! Beni yukarı kaldırıyor! Aşağı indir beni!’ dedi. Sonra öldü.

“Compeyson’ın işine geldi onun ölmesi. Bir yükten kurtulmuştu. Onunla kısa zaman içinde yine yoğun bir şekilde iş çevirmeye başladık. Benim İncil’imin üzerine bağlılık yemini etti. O ne üçkâğıtçıdır o! Hani dün arkadaşının üzerine yemin ettiği siyah kitap var ya, onun üzerine yemin etti.

“O neler planladı, ben neler yaptım, o konulara hiç girmeyeyim. Bir hafta sürer anlatması. Size kısaca şunu söyleyeyim çocuklar: Beni çok pis işlere bulaştırdı ve beni kölesi gibi kullandı. Her zaman onun emrindeydim. Çalışan, tehlikeye atılan hep bendim. O benden gençti ama kafası çok çalışıyordu. Tahsili de vardı. Benden yüz kat daha iyiydi ve hiç acıması yoktu. Karımla ben kötü zamanlarımızda... Durayım burada! Daha ondan bahsetmedim.”

Etrafına şaşkın şaşkın baktı. Sanki okuduğu hâtıratında hangi sayfada kaldığını hatırlayamıyor gibiydi. Yüzünü ateşe döndü; ellerini dizlerinin üzerine daha bir yayarak oturdu. Ellerini kaldırdı; sonra tekrar dizlerine koydu.

“Onu anlatmama gerek yok!” dedi yine etrafa bakarak. “Compeyson’la geçirdiğim zaman hayatımın en kötü dönemiydi. Burası önemli işte! Compeyson’layken tek başıma yargılandığımı söylemiş miydim?”

“Hayır!” dedim.

“Evet, öyle oldu. Hüküm bile giydim. Birlikte çalıştığımız dört-beş yıl boyunca iki ya da üç kez tutuklandım ama delil yetersizdi. Daha sonra Compeyson da ben de hüküm giydik ve

ağır ceza aldık. Suçumuz çalıntı paraları piyasaya sürmekti. Başka bir sürü suç vardı daha. Compeyson bana 'Savunmamız ayrı olacak, birbirimizle irtibata geçmek yok,' dedi. O kadar fakirdim ki üzerimdekiler hariç bütün kıyafetlerimi sattım ve Jagers'ı buldum.

Mahkemede baktım da Compeyson siyah kıvrıcık saçları, siyah takımı, beyaz mendiliyle ne kadar da beyefendi görünüyordu. Benimse o kadar zavallı bir halim vardı ki... İddia makamı konuşmaya başladığında ve deliller sunulduğunda benim çok üzerime gelindi. Onu fazla suçlamadılar. Delil sunulduğunda adı geçen hep bendim. Parayı alan hep bendim. Esas işi çeviren ve parayı kazanan bendim. Avukat konuştuğunda planı daha da iyi anladım. 'Sayın hakim ve saygı değer beyler, işte karşınızda birbirlerinden çok farklı iki adam oturuyor. Genç olan iyi yetişmiş, büyük olan kötü yetişmiş. Genç olan bu tür işlere nadiren girmiş ve sadece kendisinden şüpheleniliyor. Büyük olanın hayatı hep suç içinde, suçlularla geçmiş. Eğer içlerinde birisi suçluysa sizce bu hangisi olabilir? Ya da hangisinin suçu daha ağır olabilir?' Avukat bu tür konuşmalar yaptı işte. Kim olduğuna bakılırsa okula giden, sınıf arkadaşları iyi mevkilerde olan Compeyson, daha önce yargılanan, hüküm giyen bendim. Konuşmaya bakılırsa, elinde mendille ağlayarak ifade veren Compeyson, hakimin yüzüne rahat rahat bakan yine bendim. Tek söyleyebildiğim, 'Beyler, bu yanımdaki adam serserinin önde gidenidir.' oldu. Karar çıkmadan önce iyi halden ve kötü arkadaş kurbanı olmasından dolayı affedilmesi talep edilen Compeyson'dı. Benim için sadece "suçlu" ifadesi kullanıldı. Compeyson'a dönüp, "Hele şurdan bir çıkayım, yüzünü dağıtmazsam ne olayım!" dedim. Bunun üzerine Compeyson hakime kendisini korumaları için yalvarınca yanımıza iki gardiyan verdiler. Mahkeme kararıyla Compeyson yedi, ben on dört seneye mahkum edildim. Savcı üzölmüştü onun için çünkü ona göre Compeyson iyiye gidebilirdi ama benim sabıklalı bir suçlu olduğumu, daha da kötüye gideceğimi düşünüyordu."

Çok heyecanlanmıştı konuşurken ama bunu kontrol altına almayı becerebildi. İki üç kere derin derin nefes aldıktan sonra ellerini bana uzatıp güven verici bir tonda, "Evlad, korkma, kaba konuşmayacağım!" dedi.

"Compeyson'a yüzünü dağıtacağımı söylemişim, kendi yüzümün dağılması pahasına bile olsa... Aynı gemi hapisanesindeydik ama uzun zaman uğraşmama rağmen ona ulaşamadım. En sonunda bir gün arkasından yaklaşıp yüzünü bana dönmesi için yüzüne bir tane patlattım ama görüp beni yakaladılar. O geminin güvenliği yüzmeyi ve dalmayı çok iyi bilen birisi için fazla iyi sayılmazdı. Kıyıya kadar yüzdüm. Oradaki mezarlıklarda saklanıyordum. Onların yerinde olmayı istiyordum o zamanlar; kıskanıyordum onları... İşte o sırada ilk kez oğlumı gördüm!"

Onun için çok üzöldüğüm halde bana sevgiyle baktığında ondan yine nefret ettim.

"Oğlumdan Compeyson'ın da oralarda olduğunu öğrendim. Biraz da benden kurtulmak için, korkusundan gemiden kaçtığını düşünüyorum, Allah biliyor ya... Benim de orada olduğumu bilmiyordu. Onu yakalayıp yüzünü gözünü dağıttım. 'Şimdi kendimi hiçe sayıp, sana yapılabilecek en büyük kötülüğü yapacağım, seni oraya geri götüreceğim.' dedim. Askerler görmeseydi onu saçından sürükleyerek zorla gemiye geri götürecektim.

"Onu çılına çevirmiştim. Kendisine çok zararım dokunabileceğini anladı; o yüzden kaçtı o. Onun cezası hafifti. Benim ayağıma prangalar takıldı, tekrar mahkemeye çıkarıldım ve

ömür boyu sürgüne gönderildim sevgili oğlum ve oğlumun arkadaşı. Ömrüm boyunca orada kalamazdım. Bakın işte, geldim ben de!”

Daha önce yaptığı gibi ağzını sildi ve yavaşça cebinden tütünüyle piposunu çıkardı. Pipoyu doldurup içmeye başladı.

“Öldü mü?” dedim bir sessizlikten sonra.

“Kim öldü mü evlat?”

“Compeyson.”

“Yaşıyorsa kesin benim ölmüş olmamı diliyordur.” dedi kızgın bir bakışla. “Ondan bir daha haber almadım.”

Herbert bir kitabın iç kapağına bir şeyler yazıyordu. Yavaşça kitabı benim önüme koydu. Şöyle yazıyordu:

“Bayan Havisham’ın kardeşinin adı Arthur’du. Compeyson, Bayan Havisham’ı sevdiğini iddia eden kişinin adı.”

Kitabı kapattım ve başımı salladım. İkimiz de hiçbir şey söylemeden ateşin karşısında oturan Provis’e baktık.

Kırk Üçüncü Bölüm

Neden şimdi durup da Provis’ten bu kadar iğrenmemin Estella ile ilgisini düşüneyim? Neden Estella’nın arabasının gelmesini beklerken hapishanenin izlerini üzerimden silmeye çalıştığım zamanki halet-i ruhiyemle, güzel ve asil Estella’yla evimde sakladığım kaçak mahkum arasındaki uçurumu düşündüğüm zamanki halimi karşılaştırayım? Nasılsa bunun bir önemi yok. Olmuş olanları değiştiremem. Ne Magwitch’e bir yararı var bunun, ne de ben suçlarımı hafifletmiş olurum.

Onun anlattıklarını dinledikten sonra artık korkacak başka biri daha vardı benim için. “Eğer Compeyson yaşıyorsa ve geri döndüğünü öğrenirse kötü şeyler olur.” diye düşünüyordum. Compeyson Provis’ten çok korkuyordu; bunu ikisinden de daha iyi biliyordum. Öyle biri korktuğu düşmanından kurtulmak için onu ihbar ederdi. Bunu tahmin etmek hiç de zor değildi.

Estella’nın adını Provis’in yanında ağzıma almamıştım, çünkü öyle karar vermiştim. Ama Herbert’a yurt dışına çıkmadan önce Bayan Havisham’ı da Estella’yı da görmek istediğimi söylemiştim. Bunu ona Provis’in bize hikâyesini anlattığı günün akşamında söyledim. Ertesi gün Richmond’a gitmeye karar verdim ve gittim.

Bayan Brandley’in evine gittiğimde Estella’nın hizmetçisi bana onun her zamanki gibi Satis’e gittiğini söyledi. Bunun olağan olmadığını; oraya bensiz hiç gitmediğini söyledim hizmetçiye ve ne zaman döneceğini sordum. Cevapta merakımı artıran bir şeyler vardı. Hizmetçi fazla kalmayacağını söylemişti ama kesin konuşmamıştı. Eve huzursuz döndüm.

Provis evine döndükten sonra (Onu hep ben bırakıyor ve hep etrafa dikkatlice bakıyordum.) Herbert’la başka bir fikir alışverişi seansında benim Bayan Havisham’ın evine gitmeden yurt dışı konusunu kesinleştiremeyeceğime karar verdik. Bu arada Herbert da ben de Provis’e bahane olarak en iyi ne söylenebilir; buna kafa yoruyorduk.

Acaba şüpheli biri olarak sürekli izlenmesinden korktuğumuzu mu söyleseydik ya da daha önce hiç yurt dışına çıkmamış olduğum için seyahat etmek istediğimi mi söyleseydim? İkimiz de biliyorduk ki sonuçta ona mantıklı gelecek bir mazeret bulmak gerekiyordu. Burada onu bekleyen tehlikeleri düşünmemeye çalışıyorduk.

Ertesi gün Joe'ya söz verdiğim için yanına gitmem gerektiği yalanını uydurdum. Ben yokken Provis'e göz kulak olunması gerekiyordu ve Herbert bu görevi üzerine aldı. Sadece bir gece yanlarında olmayacaktım ve döndüğümde Provis'in sabırsızlıkla beklediği harcamaları yapıp, ona göre beyefendi olmanın gereklerini yerine getirecektim. Bana öyle geliyordu ki -Herbert da o zaman benimle aynı fikirdeymiş- harcama yapmak ona dediğimizi yaptırmanın tek yoluydu.

Bayan Havisham'a gitmek için herhangi bir engelim kalmayınca sabah en erken arabayla, hava daha aydınlanmadan yola çıktım. Gün ağarmaya başladığında bizim kasabaya giden yoldaydım. Mavi Domuz'a ağır ağır yaklaştığımızda elinde kürdanla kapıdan kimin çıktığını gördüm dersiniz? Bentley Drummle!

Beni görmemiş gibi yaptığı için ben de onu görmemiş gibi yaptım. İki taraf için de pek akıllıca bir davranış değildi bu, çünkü ikimiz de restorana girmiştik. O kahvaltısını yeni bitirmişti; ben de sipariş verdim. Onu kasabada görmek korkunçtu çünkü oraya niye geldiğini biliyordum.

İçinde dişe dokunur hiçbir yerel haber olmayan eski bir gazeteyi okuyormuş gibi yapıyordum ben. O karşımda, şöminenin karşısında ayakta duruyordu. Orada durması sinirimi bozmuştu; ona orayı kaptıramazdım! Ayağa kalktım. Ateşi karıştırmak için ayaklarının arkasındaki maşayı almam gerekti ama hâlâ onu tanıımıyormuş gibi davranıyordum.

"Görmezlikten mi geliyorsun?" dedi Drummle.

"Oo, sen miydin? Nasılsın? Ben de ateşi söndüren kim diyordum." dedim. Elimde maşa vardı.

Maşayla ateşi karıştırmaya başladım ve işim bittikten sonra Drummle'in yanına geçtim. Omuzlarımı dikleştirip sırtımı ateşe verdim.

"Yeni mi geldin?" dedi Bay Drummle beni omzuyla biraz kenara iterek.

"Evet!" derken ben de onu ittim.

"Berbat bir yer!" dedi. "Sen buralısın değil mi?"

"Evet, sizin Shropshire'a benzediğini duymuştum."

"Hiç alâkası yok" dedi Drummle.

Sonra botlarına baktı, ben de kendiminkilere... Sonra benimkilere baktı, ben de onunkilere...

"Çok zaman oldu mu sen buraya geleli?" dedim. Bu sırada ateşin önünden bir milim bile çekilmemek için gayret sarf ediyordum.

Drummle "Çok olmadı!" derken esneme numarası yaptı. O da benim gibi bir milim bile uzaklaşmamak için çabalıyordu.

"Çok kalacak mısın?"

"Belli değil!" diye cevap verdi Drummle. "Ya sen?"

“Benim de belli değil!” dedim.

O anda o kadar tetikteydim ki eğer Bay Drummle’in omzu biraz daha yaklaşıyorsa onu pencereden aşağıya atacak gibiydim. O da benim benzeri bir hareketimde beni oturttururdu. Bir süre ıslık çaldı, ben de tabii ki...

“Burada büyük bir bataklık bölgesi var değil mi?” dedi Drummle.

“Evet? N’olmuş?” dedim.

Bay Drummle bana baktı, botlarıma baktı ve “Oo!” deyip gülmeye başladı.

“Komiğimize mi gitti Bay Drummle?”

“Yoo, özellikle komik bulduğum bir şey yok. Atla bir gezinti yapacağım. Şu bataklığı gezeyim bir diyorum. Uzakta köy evlerinin olduğunu söylediler. Garip küçük evler varmış, demirciler falan... Garson!”

“Buyrun efendim!”

“Atım hazır mı?”

“Hazır efendim, kapıda.”

“Hanımefendi bugün ata binmeyecek. Hava güzel değil.”

“Çok iyi efendim.”

“Burada yemek yemeyeceğim. Onların evinde yerim.”

“Peki efendim.”

Sonra Drummle muzaffer bir edayla yüzüme baktı. Beni o kadar kızdırdı ki, onu kollarından tuttuğum gibi ateşe atmak geldi içimden.

Şundan ikimiz de emindik ki ikimiz de dıştan bir müdahale gelene kadar ateşin önünden çekilmeyecektik. Şöminenin önünü iyice kapatmıştık; omuz omuza, ayaklarımız dip dibe, ellerimiz arkada bir milim bile çekilmeden duruyorduk. Kapının önündeki at görünüyordu; benim kahvaltım hazır; Drummle’in servisi kaldırılmıştı. Garson beni başlamak için masaya çağırırdı ve ben “Tamam” anlamında başımı salladım ama ikimiz de yerimizden kıpırdamıyorduk.

“Derneğe uğradın mı son zamanlarda?” dedi Drummle.

“Hayır. Son uğradığımda ispinozlar canımı sıktılar.”

“Fikir ayrılığına düştüğümüz zaman mı?”

“Evet!” dedim kısaca.

“Hadi! Senin de canını sıkmak çok kolay. Hemen sinirlenmemelisin.” dedi Drummle sırtarak.

“Bay Drummle. Bana bu konuda tavsiye verebilecek kişi siz değilsiniz. Sinirlenince -ki o gün sinirlenmedim- bardak fırlatmıyorum ben.”

“Ben fırlatıyorum!” dedi Drummle.

Ona birkaç bakış fırlattıktan sonra sinirlerim iyice gerildi ve “Bay Drummle, bu konuşmayı ben başlatmadım. Düzgün bir konuşma olduğunu da sanmıyorum.” dedim.

Başını çevirip, “Öyle olmadığından eminim ben!” dedi.

“Peki o zaman. Bundan sonra, yani siz gittikten sonra hiç konuşmamamızı öneriyorum.” diye devam ettim.

“Bence de öyle olsun!” dedi Drummle. “Bunu ben de teklif ederdim hatta teklif etmeden uygulardım. Ama yine de sinirlenip kendinizi kaybetmeyin. Kaybettiklerinize başka bir şey daha eklemeyin.”

“Ne demek istiyorsunuz siz?”

“Gar-son!” dedi Drummle bana cevap vermek için.

Garson yine geldi.

“Bak bakalım buraya. Hanımefendinin bugün ata binmeyeceğini ve benim bugün onların evinde yemek yiyeceğimi anladın değil mi?”

“Anladım efendim.”

Garson benim soğuyan çay fincanıma dokunup meraklı gözlerle bana baktıktan sonra dışarı çıktı ve Drummle bana geçen omzunu hiç oynatmadan cebinden bir puro çıkarıp ağzına aldı. Hiç gidecekmiş gibi bir hali yoktu. Bir kelime daha etmememiz gerektiğini düşünüyordum, çünkü devam edersek Estella'nın adı geçecekti ve ben onun Estella'nın adını ağzına almasına katlanamazdım. Yanımda kimse yokmuş gibi karşımdaki duvara bakmaya başladım ve sesimi çıkarmamaya çalıştım. Ne kadar zaman bu komik duruşumuz devam etti bilmiyorum ama içeri giren üç çiftçi şömineye doğru ellerini ovuşturarak gelince biz kenara çekilmek zorunda kaldık.

Pencereden baktığımda atın yelesini tutarken ve o her zamanki kaba hareketleriyle ata bindiğini gördüm. Bir ileri bir geri gidiyordu. Gittiğini düşünmüştüm ki geri geldi ve purosunu için ateş istedi. Bir adam ona istediğini verdi ve Drummle eğilip purosunu yaktı. Gülüyordu. Gözü de restoranın penceresindeydi. Ona ateş veren adamın arkası bana dönüktü. Karışık saçları ve sürünür gibi yürümesi bana Orlick'i hatırlattı.

Onun Orlick olması ya da olmaması o an önemli değildi. Havanın ve yolculuğun etkilerini üzerimden atmaya çalıştıktan sonra hiç gitmeseydim, görmeseydim daha mutlu olacağım o eski eve gittim.

Kırk Dördüncü Bölüm

Bayan Havisham'la Estella'yı tuvalet masasının olduğu, duvarda şamdanların durduğu odada buldum. Bayan Havisham şöminenin yanındaki bir kanepede, Estella ise dizinin dibindeki bir minderde oturuyordu. Estella örgü örüyor, Bayan Havisham ona bakıyordu. Ben içeri girdiğimde ikisi de başlarını kaldırıp bana baktılar ve ikisi de bende bir değişim fark ettiler. Bunu birbirlerine bakışlarından anladım.

Bayan Havisham, “Seni buraya hangi rüzgâr attı Pip?” dedi.

Şaşırdığını anlamıştım. Estella, bana bakmak için örgüsüne birkaç saniye ara verdikten sonra devam etti ve ben parmaklarının hareketlerinden bana miras bırakan esas kişinin kim olduğunu öğrendiğimi anladığını hissettim.

“Bayan Havisham, dün Estella'yla konuşmak için Richmond'a gittim ama onu buraya bir rüzgârın attığını öğrenip buraya geldim.” dedim.

Bayan Havisham oturmam için üç ya da dört kez eliyle işaret ettikten sonra tuvalet masasının yanındaki sandalyeye oturdum. Çevremdeki o harap olmuş, etrafa saçılmış

kiyafetlerle orası, benim o günkü ruh halime göre oldukça normal bir yerdi.

"Estella'ya birazdan söyleyeceklerimi sizin de duymanızı istiyorum Bayan Havisham. Söylediklerim sizi şaşırtmayacak, üzmeyecek de. Olmamı istediğiniz kadar -hatta daha da fazla- mutsuzum şimdi."

Bayan Havisham gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Estella'nın parmaklarının hareketinden söylediklerimi dikkatle dinlediğini anlamıştım ama başını kaldırıp bana bakmıyordu.

"Bana o serveti bağışlayanın kim olduğunu öğrendim. Öğrendiğime çok sevinmedim doğrusu. Onu tanımam beni daha çok yüceltmedi, servetime servet de katmadı. Bu konuda daha fazla konuşamam. Başkasının sırları söz konusu, benim değil..."

Sustum bir müddet. Estella'ya bakıyor ve nasıl devam edebileceğimi kestirmeye çalışıyordum ki Bayan Havisham, "Demek senin değil başkasının sırrı ha?" dedi.

"Beni buraya ilk getirttiğinizde Bayan Havisham ben köyde yaşayan bir çocuktum. (Keşke hiç ayrılmasaymışım o köyden.) Ve buraya benim yerime herhangi başka bir çocuk gelebilirdi öyle değil mi? Siz bir nevi uşak, parayla işlerinizi göreceksiniz birini arıyordunuz değil mi? Ben bir tesadüf eseri buraya geldim."

"Evet Pip!" dedi Bayan Havisham. Sürekli başını sallıyordu.

"Ve Bay Jagers..."

"Bay Jagers'ın bununla hiç alâkası yok!" diyerek sert bir tonla sözümü kesti Bayan Havisham. "Onun haberi olmadı bundan. Onun benim avukatım olması, aynı zamanda sana servet bırakan kişinin avukatı olması sadece bir tesadüf. O birçok insanla çalışır; o yüzden bu çok normal."

Söylediklerinde yalan olmadığını kim olsa anlardı.

"Ama ben uzun zaman bunu yanlış anladım ve siz de buna engel olmadınız." dedim.

Başını sallamaya devam ederek, "Evet, olmadım!" dedi.

"Sizce bu acımasız bir davranış değil mi?"

Bayan Havisham elindeki bastonu şiddetle yere vurarak, "Ben neden acıyayım ki insanlara?" dedi bağırarak. O kadar büyük bir tepki gösterdi ki Estella bile şaşıtı kaldı.

Bu çıkıştan sonra tekrar sakinleşip düşünmeye başladığında öyle demek istemediğimi, kendimi yanlış ifade ettiğimi söyledim.

"Peki peki. Başka ne diyecektin?"

Onu yatıştırmak için "Buraya gelmemin karşılığını siz bana çok cömert davranarak verdiniz. Ben bunları sadece merakımdan soruyorum." dedim. "Şimdi söyleyeceklerim başka bir konuyla ilgili. Bayan Havisham, benim bu yanlışlığa düşmeme göz yumarken çıkar peşinde koşan akrabalarınıza da bir ceza mı vermek istediniz?"

"Evet! Öyle zannettiler, sen de öyle... Öyle düşünmemeniz için mi uğraşsaydım yani? Benim yaşadıklarımı yaşayan bir insandan bunu mu beklersin? Siz kendi tuzağınızı kendiniz kurdunuz. Ben bir şey yapmadım."

O susana kadar bekledim -bu sefer de büyük bir kızgınlık içinde birden atılmıştı- ve sonra devam ettim.

"Sizin akrabalarınızdan birinin evinde kaldım Bayan Havisham. Londra'ya gittiğimden beri onların yanındayım. Onlara kendime güvendiğim kadar çok güveniyorum. Belki size

bunu söylememi hoş karşılamayacaksınız ama Bay Matthew Pocket ve oğlu Herbert'la ilgili düşüncelerinizde yanıldığınızı belirtmek isterim. Son derece cömert, dürüst, açık ve ince hesaplardan uzak insanlar."

"Onlar senin arkadaşların!" dedi Bayan Havisham.

"Mirastan kendi haklarını onlardan aldığımı zannettikleri halde benimle arkadaş oldular. Sarah Pocket, Bayan Georgiana, Bayan Camilla gibi davranmadılar."

O ikisini diğerleriyle karşılaştırmam hoşuna gitmişti. Sustu bir ara, sonra gözünü dikip sessizce:

"Onlar için ne istiyorsun?" diye sordu.

"Sadece onlarla diğerlerini aynı kefeye koymamanızı. Aynı kanı taşıyor olabilirler ama bana inanın çok farklılar."

Bayan Havisham tekrar etti:

"Onlar için ne istiyorsun?"

"Bakın, kurnazlık yapmayı beceremiyorum; kızardım hemen. Bir şey yapmanızı istediğimi saklayamadım işte sizden. Bayan Havisham, eğer arkadaşım Herbert'a yardım etmek isterseniz -ama onun haberi olmayacak bundan- size nasıl edebileceğinizi söyleyebilirim."

"Neden onun haberinin olmaması gerekiyor?" diye sordu bastonuna iyice tutunarak. Vereceğim cevabı merakla beklediği belliydi.

"Çünkü ona yardım etmeye ben başladım zaten. Onun bundan hiç haberi yok ve işinin yarım kalmasını istemiyorum, çünkü ben bundan sonra yardım edemeyeceğim. Sebebini açıklayamam. Bu başkasıyla ilgili bir sır çünkü... Benimle ilgili değil."

Yavaşça gözlerini benden uzaklaştırdı ve ateşe bakmaya başladı. Uzun süre oraya baktıktan sonra tekrar dikkatlice bana baktı. Tüm bu konuşmalar ve sessizliklerde Estella örgüsüne devam etti. Sonra Bayan Havisham konuşmamız hiç kesilmemiş gibi sordu:

"Daha başka ne var söyleyeceğin?"

Estella'ya dönüp titreyen sesimi kontrol altına almaya çalışarak, "Estella, seni sevdiğimi biliyorsun. Seni uzun zamandır ne çok sevdiğimi biliyorsun!" dedim.

Ona seslenince başını kaldırıp bana baktı. Hiç şaşırmamış gibiydi. Bu sırada Bayan Havisham bir ona bir bana bakıyordu.

"Bunu sana daha önce söylemeliydim ama hata ettim. Bayan Havisham'ın bizi birbirimize uygun gördüğünü düşünme yanılığısına düştüm. Sen beni istemediğin için bunu söylemekten sürekli kaçındım. Ama artık söylemeliyim."

Estella donuk ifadesini muhafaza ederek ve hâlâ örgüsüne devam ederek başını iki yana salladı.

"Biliyorum!" dedim bu hareketini görünce. "Biliyorum. Senin benim olacağına dair bir umudum kalmadı artık. Bundan sonra parasız biri olabilirim, uzaklara da gidebilirim ama seni seviyorum. Seni bu evde ilk defa gördüğüm günden beri seviyorum."

Bana hâlâ ifadesiz bir yüzle bakıyordu. Yine başını salladı.

"Bayan Havisham'ın bütün bu seneler boyunca zayıf bir çocuğa işkence etmesi, boş hayallere kapılmasını istemesi -eğer yaptıklarının sonucunu düşündüyse- çok zalimce bir davranış olurdu. Ben bunu özellikle yapmadığını düşünüyorum. Bence o kendi derdi içinde

beni unuttu Estella.”

Bayan Havisham'ın bir Estella'ya bir bana bakarken elini kalbine götürdüğünü gördüm.

Estella çok sakin bir ses tonuyla konuşmaya başladı. “Birtakım duyguların varlığından haberdarım ama ben bunların ne olduğunu bilmiyorum. Beni sevdiğini söylüyorsun, ne demek istediğini anlıyorum; bunun kelime manasını biliyorum ama o kadar. Söylediklerin kalbime inmiyor; orada bir yerlerde karşılığı yok bunun. Ne söylersen söyle benim için önemi yok. Seni daha önce uyarmıştım ben; uyarmadım mı?”

Perişan bir halde, “Evet!” dedim.

“Evet ama sen bu uyarımı dikkate almadın çünkü sana göre söylediğim şeyi kastetmiyordum. Söylesene, öyle düşünmedin mi?”

“Onu kastetmediğini düşündüm ve umdum. Çok gençsin; tecrübesizsin; çok güzelsin. Bu doğa kanunlarına aykırı!”

“Benim doğam bu!” dedi. Kelimelerin üzerine basa basa “Bu benim karakterimin bir parçası. Sana kendimi bu kadar açarak seni diğerlerinden ayırıyorum işte. Daha fazlasını yapamam.”

“Bentley Drummle'ın kasabada, senin peşinde olduğu doğru değil mi?” dedim.

“Çok doğru!” dedi.

“Senin ona yüz verdiğin, birlikte ata binmeye gitmeniz de doğru mu?”

Bunu bilmeme şaşırıldı ama yine “Evet, çok doğru,” diye cevap verdi.

Konuşmaya başladığımızdan beri örgüsünü ilk kez bıraktı ve kızgın bir tonla “Sana ne dedim ben? Hâlâ söylediğim şeyi kastetmediğimi mi düşünüyorsun?”

“Onunla evlenmezsin değil mi Estella?”

Bayan Havisham'a baktı ve elindeki örgüye bakıp bir süre düşündü. Sonra, “Neden doğruyu söylemeyeyim ki? Onunla evleneceğim!” dedi.

Başımı avuçlarımın arasına aldım ama neyse ki tahminimden çok daha kontrollü olabildim. Bana söylediklerinin ne kadar acı verdiğini düşünürsek... Ellerimi yüzümden çektiğimde Bayan Havisham'ın yüzünde öyle korkunç bir ifade vardı ki, o üzüntümde bile beni derinden etkiledi.

“Estella, Estella'cığım, Bayan Havisham'ın seni yanlış yönlendirmesine izin verme. Beni bir kenara koy -zaten öyle yaptın- ama Bentley Drummle'dan daha iyi birini bulsaydın bari. Bayan Havisham seni ona veriyor ki sana hayran olan birçokları ya da seni gerçekten seven bir avuç insan acı çeksin. O bir avuç insan içinde seni benim kadar uzun süredir olmasa da çok seven birileri olabilir. Öyle biriyle evlen en azından. Kendi iyiliğin için yap bunu!”

Konuşmalarımdaki içtenlik onu şaşırtmıştı.

Daha kibar bir şekilde, “Onunla evleneceğim. Düğünüm için hazırlıklar yapılıyor ve yakında evleniyorum. Neden annemin ismini karıştırıyorsun meseleye? Bu benim seçimim!” dedi.

“Seçe seçe vahşi bir hayvanı mı seçtin Estella?”

“Kimi seçseydim?” dedi gülererek. “Kendisinin gözümde hiç kıymeti olmadığını hemen anlayacak birini mi seçseydim? Böyle oldu işte. İyi yaptım! O benim kocam olacak. Bayan

Havisham'ın beni yanlış yönlendirmesi meselesine gelince... Ona kalsaydı o beni evlendirmeyi şimdilik düşünmüyordu, ama beni yaşadığım bu hayat yordu artık. Şimdiki yaşantımın hiçbir cazip yanı yok ve ben bunu değiştirmeye kararlıyım. Bu kadar yeter. Daha fazla konuşmayacağım. Biz birbirimizi hiçbir zaman anlamayacağız."

Ben öfkeyle ve ümitsizlik içinde sayıklar gibi, "O kadar kaba ve aptal biri ki!" dedim.

"Onu mutlu ederim diye korkma. Öyle olmayacak. Hadi! Elimi al da vedalaşalım hayalperest çocuk! Adam mı deseydim yoksa?"

Kendime hakim olmaya çalışsam da eline düşen gözyaşlarıma engel olamadım. "Of Estella! İngiltere'de kalsam seni Drummle'ın karısı olarak görmeye nasıl tahammül ederim ben?"

"Saçma! Çok saçma!" diye cevap verdi. "Fazla sürmez, unutursun."

"Asla Estella!"

"Bir hafta içinde beni düşüncelerinden atarsın."

"Düşüncelerimden atmak mı? Sen benim benliğimin bir parçasısın. Benim bir parçamsın sen. Buraya geldiğim ilk günden beri okuduğum her satırda sen varsın. Ki o zamanlar o çocuğun kalbini çok kırmıştın. Gördüğüm her şeyde, nehirde, gemilerin yelkenlerinde, bataklıklarda, bulutlarda, ışıktaki, karanlıkta, rüzgârda, ağaçlarda, denizde, caddelerde sen varsın. Güzel olan her hayalimde sen varsın. En sağlam Londra binalarının taşları benim üzerimdeki etkinden daha somut değil. Bu hep böyle oldu ve bundan sonra da böyle olacak. Sen hayatımın son anına kadar karakterimin bir parçası olacaksın. İyi yanlarımda da kötü yanlarımda da sen olacaksın. Daha çok iyi yanlarımda, çünkü bana zarardan çok yararın dokundu... Tanrı seni korusun ve bağışlasın!"

Bu sözleri bana söyleten nasıl bir mutsuzluktu bilmiyorum. İçimden çağlayarak bu sözler çıkmıştı. Elini dudaklarıma götürdüm ve yavaşça öptükten sonra oradan ayrıldım. Ama çok sonraları bile Estella'nın bana nasıl inanmaz gözlerle baktığını ve Bayan Havisham'ın hayalete benzeyen görüntüsünü, ben odadan çıkarken hâlâ kalbini tutmasını hatırlamam mümkün oldu.

Her şey bitmişti. Buraya kadardı! O kadar çok zaman geçmişti ki içerde, ben dışarı çıktığımda hava kararmaya yüz tutmuştu. Bir süre ara sokaklarda, dar yollarda gizlendim. Ondan sonra Londra'ya yürüyerek dönmek istedim, çünkü ara sokaklarda yürürken hana gidip Drummle'ı tekrar orada görmek istemediğime karar vermiştim. Benimle konuşulmasına ya da arabada yanıma oturulmasına katlanamayacaktım. Yapabileceğim en iyi şey kendimi yormaktı.

Londra Köprüsü'nden geçtiğimde vakit gece yarısını geçmişti. Dar sokaklardan geçerken Temple'a giden en kestirme yolların kapatılmış olduğunu gördüm. Ertesi güne kadar beklenmiyordum, ama yanımda anahtarlarım vardı ve eğer Herbert yatmışsa onu rahatsız etmeden odama geçebilirdim.

Temple kapandıktan sonra nadiren Whitefriars Kapısı'ndan girerdim. O gün de öyle yaptım. Üstüm başım çamur içindeydi ve çok yorgundum. O yüzden kapıcı kapıyı açarken bana çok dikkatli baktığı zaman işkillenmedim. Ona yardımcı olayım diye adımı hatırlattım.

"Emin değildim ama ben de onun siz olduğunuzu düşünmüştüm efendim. Size bir not

var. Size bunu getiren kişi bunu elimdeki fenerin ışığında okumanızın iyi olacağını söyledi. Bu istek beni şaşırtmıştı. Notu aldım. Bay Philip Pip'e hitaben yazılmıştı ve notun üzerinde "BUNU LÜTFEN BURADA OKUYUN!" yazıyordu. Kapıcının fener tuttuğu notu açtım. Wemmick'in yazısıydı bu. Şöyle yazıyordu: "EVE GİTMEYİN."

Kırk Beşinci Bölüm

Bu uyarıyı okuyup Temple'in kapısından döndükten sonra Fleet Sokağına saptım ve bir araba tutup Covent Garden'daki Hummums Oteline gittim. Orada gecenin herhangi bir saatinde boş oda bulmak mümkündü. Görevli her daim açık olan kapıdan beni içeri alıp bana elindeki listeye göre sıradaki odayı gösterdi. Odam zemin katta, arkaya bakan bir odaydı. İçinde dört direkli kocaman bir karyola vardı.

Görevliden gece lambası istemiş olduğumdan kapıyı kapatmadan önce eski zamanların saz lambalarından bir tane getirdi. Bir baston hayaletine benziyordu lamba. Daha dokunmadan kırıldı ve yandığında duvarda kocaman yuvarlak halkalar belirdi. Yatağa girdiğimde ve acıyan ayaklarımla ve bîtap halimle uzandığımda gözlerimi kapayamayacağımı anladım. Gecenin karanlığında duvardaki Argus'la¹⁶ birbirimize bakmaya başladık.

Ne kadar kederli bir geceydi Allah'ım... Ne kadar endişe dolu, berbat, uzun bir geceydi! Odada kötü bir koku vardı; toz ve is kokusu... Yatağın üzerindeki köşede Allah bilir yazdan beri ne kadar sinek, böcek, tırtıl birikmiş, yazın gelmesini bekliyordu. "Ondan sonra hiç aşağıya iniyorlar mı acaba?" diye içime kurt düştü. Uyanık halde biraz daha yattıktan sonra birtakım sesler duymaya başladım: Dolap bir şeyler fısıldıyor, şömine iç çekiyor, lavabo tik tak sesleri çıkarıyor ve çekmecenin bir gözündeki gitar telinden ses geliyordu. Bu esnada duvardaki her halkada "EVE GİTMEYİN" yazısını görüyordum.

Gece gece gördüğüm bu hayaller ve duyduğum sesler bu yazı kadar ürkütmüyordu beni. Bir ağrı gibiydi... Her ne düşünüyör olursam olayım aklımın bir köşesinde o da vardı. Gazetede, bir gece Hummums Oteli'ne bir gencin gelip intihar ettiğini ve sabah kanlar içinde bulunduğunu okumuştum ve bunun üzerinden fazla bir zaman geçmemişti. "O da benim odamda kalmış olmalı!" diye düşündüm. Yataktan kalkıp yerde kan lekeleri olup olmadığını kontrol ettim. Sonra kapıyı açıp koridora bir göz attım. Koridorun sonundaki ışığı görmek içimi rahatlattı ama bu arada eve niye gidemediğimi, ne zaman gidebileceğimi, Provis'in evde güvende olup olmadığını düşünüp duruyordum. O kadar bu düşüncelerle meşguldü ki zihnim, başka bir şey düşünmek için yer yoktu sanki kafamın içinde! Estella ve onunla sonsuza dek ayrıldığımız, ayrılırken yaşadıklarımız, konuştuklarımız, onun bakışları, ses tonu, örgü örerkenki parmak hareketleri aklıma geldiğinde bile, "EVE GİTMEYİN" yazısını düşünüyordum bir taraftan da... En nihayet yorgunluktan uyuyakaldığımda bile rüyamda bu fiilin çekimiyle uğraştım. Emir kipinde şimdiki zaman kullanarak cümleler kuruyordum: Eve gitme; onun eve gitmesine izin vermeyin; bizim eve gitmemize izin vermeyin; eve gitmeyin; onların eve gitmesine izin vermeyin... Eve gidemezdim, gitmeyecektim, gitmemeliydim. Çok rahatsız oldum ve uyanıp tekrar duvara bakmaya başladım.

Saat yedide beni uyandırmalarını istemiştim. Başka kimseyi görmeden ilk önce Wemmick'i görmeliydim çünkü ve şundan emindim ki bu meseleyi onunla Walworth'daki ruh haliyle konuşmam gerekiyordu. Öyle kötü bir geceden sonra o odadan çıkmak o kadar rahatlatıcı bir şeydi ki, görevli gelince kapıyı iki kez çalmasına gerek bile kalmadan o rahatsız yataktan kalktım.

Kalenin siperleri görüş alanıma girdiğinde saat sekizdi. Elimde iki tane sıcak ekmele içeri giren hizmetçi kıza denk gelince onunla birlikte ben de köprüden geçtim. Böylelikle Wemmick'in ve ihtiyarın karşısına birdenbire çıkmış oldum. Wemmick ikisi için çay hazırlıyordu. Aralık kapıdan ihtiyarın yatakta olduğunu gördüm.

"Selam Bay Pip! Döndünüz demek!" dedi Wemmick.

"Evet ama eve gitmedim!" dedim.

"İyi olmuş!" dedi ellerini ovuşturarak. "Temple'in her kapısına not bıraktım. Hangi kapıdan girdiniz?"

Hangisi olduğunu söyledim.

"Gidip diğer kapılardaki notları yok edeyim." dedi Wemmick. "Hiçbir zaman yazılı bir kanıt bırakmamak lazım. Sonradan nasıl kullanılabileceğini insan kestiremez. Sizden bir şey rica edebilir miyim? Bu sosisi ihtiyar babam için kızartır mısınız?"

Büyük bir zevkle yapacağımı söyledim.

"O halde sen kendi işlerine bakabilirsin Mary Anne!" dedi Wemmick küçük hizmetçi kıza. "Biz de baş başa kalırız, öyle değil mi Bay Pip?" dedi Wemmick bana göz kırpıp.

Ona dostluğu ve bu uyarısı için teşekkür ettim. Kısık sesle konuşmaya başladık. Ben bu arada ihtiyarın sosisini kızartıyor, kızarmış ekmeğine yağ sürüyordum.

"Bay Pip, biliyorsunuz, biz ikimiz birbirimizi anlayabiliyoruz. Şimdiye kadar gizli işler yaptık sizinle. İşle ilgili olaylarda duygu işin içine katılmaz; biz bunu aştık." dedi Wemmick.

Katıldığımı söyledim. İhtiyarın sosisini meşale gibi yaktığımdan, sonra da söndürmek zorunda kaldığımdan dolayı gerilmiştim.

Wemmick "Dün sabah, sizi bir kez götürdüğüm yerde tesadüfen bir şey duydum. Yalnız ikimiz konuşurken bile eğer gerekliyse bazı isimleri zikretmememiz gerektiğini düşünüyorum." dedi.

"Bence de. Anlıyorum sizi." dedim.

"İşte orada dün sabah tesadüfen sömürgecilerle ilgisi olan ve zengin birinin... Bunun tam olarak kim olduğunu bilmiyorum; ismini kullanmayalım." dedi.

"Hiç gereği yok!" dedim.

"İşte öyle biri insanların hep kendi istekleri doğrultusunda gitmedikleri, bazen zoraki gönderildikleri bir yerde ortalığı karıştırmış biraz."

Onun yüzüne bakacağım derken ihtiyarın sosisini maytap gibi yakmış, ikimizin de dikkatini dağıtmıştı. Özür diledim bunun için.

"Birdenbire ortadan kaybolmuş. Bunun üzerine insanlar birtakım tahminler yürütmeye başlamışlar. Sizin Temple'da, Garden-court'taki eviniz izlenmiş, tekrar izlenebilirmiş."

"Kim tarafından?" dedim.

"O kadarını anlatmayayım." dedi isteksiz bir şekilde. "Resmi sorumluluklarımla çatışırım o zaman. O bahsettiğim yerde, diğer başka olayların yanı sıra bunu da duydum işte. Kimden duyduğumu söyleyemem."

Bunu söylerken kızartma çatalıyla sosisi elimden aldı ve ihtiyarın kahvaltısını küçük bir tepsiye koydu. Tepsisini eline vermeden önce ihtiyarın odasına elinde beyaz temiz bir peçeteyle gidip yaşlı adamın çenesinin altına onu sıkıştırdı. Sonra babasını yatağında doğrulttu, arkasına bir yastık verdi, gece taktığı başlığını yan koydu ve adamcağıza serseri bir hava verdi. Sonra büyük bir özenle kahvaltı tepsisini önüne koyup, "İyisin değil mi ihtiyar babacığım?" dedi. Neşeli ihtiyar, "İyiyim, iyiyim oğlum!" diye cevap verdi. İhtiyar o anda misafir karşısına çıkacak halde olmadığı için onun olduğu tarafa hiç bakmadım. Sanki o tarafı hiç görmüyormuş gibi davrandım.

"Bu evin gözetlenmesi meselesi (Demek ki boşuna şüphelenmemişim.) beni izleyen kişi tarafından size söylenmedi değil mi?" diye sordum Wemmick'e.

Wemmick çok ciddi görünüyordu. "Bunu söyleyemem. Yani şimdi söyleyemem. Ama öyle olsa da olmasa da tehlikeli bir durum söz konusu."

Küçük Britanya'daki görevine olan bağlılığı onu her şeyi anlatmaktan alıkoyuyordu. Bana bu kadarını söylemesi bile büyük bir iyilik olduğu için onu sıkıştıramıyordum da... Ama uzun uzun ateşe bakıp düşündükten sonra ona bir soru soracağımı, cevap verip vermemesinin ona kaldığını söyledim. Kollarını kavuşturarak ve kısa kollu gömleğini tutarak (Ev rahatlığından anladığı ceketsiz dolaşmaktı.) başını "evet" anlamında sallayarak sorumu sormama izin verdi.

"Gerçek adı Compeyson olan kötü bir adam duyduunuz mu hiç?" dedim.

Evet anlamında başını salladı.

"Hayatta mı?"

Bir kez daha başını salladı.

"Londra'da mı?"

Bir kez daha başını salladı ve kahvaltısına devam etti.

Wemmick, "Soru sorma işlemi bittiğine göre duyduklarımın sonra ne yaptığıma geçiyorum. Garden-court' a sizi bulmaya gittim. Bulamayınca da Bay Herbert'i bulmak için Clarriker'a gittim."

Merakla "Bulabildiniz mi bari?" diye sordum.

"Buldum. Ona herhangi bir isim vermeden ya da detaya inmeden eğer yakınlarda Tom, Jack ya da ne bileyim Richard adında birileri varsa siz gelmeden biran önce onu oradan uzaklaştırmasını söyledim."

"Ne yapacağını şaşırılmıştır herhalde."

"Evet, ne yapacağını şaşırıldı çünkü Jack midir Tom mudur Richard midir her kimse onu çok da uzağa götürmemesi gerektiğini söyledim. Bay Pip, size bir şey söyleyeyim mi? Bu koşullar altında büyük bir şehirden daha iyi bir yer bulunamaz. Hemen açık vermeyin. Bekleyin bir süre. Ortalık yatışınca kadar bekleyin. Yurt dışına çıkmak istiyorsanız bile..."

Bu değerli tavsiyesi için kendisine teşekkür ettim ve Herbert'in ne yaptığını sordum.

“Bay Herbert yarım saat şaşkınlığını üzerinden atamadı ama yarım saat sonra bir plan yaptı. Bir sırrını verdi: Babası yatalak olan bir nişanlısı olduğunu söyledi. Siz bunu zaten biliyorsunuzdur. Kızın babası penceresinden nehrin üzerindeki gemiler görünen bir odada kalıyormuş. O genç hanımla tanışılıyorsunuzdur muhtemelen, değil mi?”

“Henüz tanışmadık.” dedim.

İşin aslı şuydu: O benim Herbert’a faydası olmayan zengin bir arkadaş olduğumu düşünmüştü başta. Herbert bizi birbirimizle tanıştırmayı teklif ettiğinde bunu pek de iyi karşılamamış ama kabul etmişti. Herbert da bu durumdan beni haberdar etmişti ve beraberce daha zamanı gelmediğine, sonra tanışmamızın daha uygun olacağına karar vermiştik. Ben gizliden gizliye Herbert’ın hayallerini gerçekleştirmesine yardım etmeye başladığımda onun ve nişanlısının görüştüklerinde üçüncü kişiyi istememelerini gayet normal karşıladım. O yüzden Clara’nın itimadını artık kazandığımı bilsem de, birbirimize selam söylesek de onu hiç görmemiştim. Ama tabii bunları Wemmick’e anlatmadım.

Wemmick, “Ev nehir kenarında ve Limehouse ile Greenwich arasında bir yerde olduğundan ve saygıdeğer dul bir hanım evin üst katını dayalı döşeli olarak kiraya vermek istediğinden Herbert, Tom, Jack veyahut Richard için burasının uygun bir yer olabileceğini söyledi. Size şimdi söyleyeceğim üç nedenden ötürü bunun iyi bir fikir olduğunu düşündüm. Birincisi, buradan ve şehrin kalabalığından, gürültüsünden uzak bir yer. İkincisi, siz kendiniz oraya gitmeseniz de Bay Herbert’tan Tom, Jack veya Richard’ın emniyette olduğunun haberini alırsınız. Üçüncüsü, bir süre sonra eğer onun yanına gitmek isterseniz ve yurt dışına çıkmak isterseniz nehrin kıyısında orası zaten. Oradan geçen gemilerden birine binip gidebilirsiniz.”

Bu söyledikleri beni epey rahatlatmıştı. Wemmick’e tekrar tekrar teşekkür ettim ve devam etmesini rica ettim.

“Efendim, sonra Bay Herbert dün gece saat dokuzda Tom, Jack ya da Richard’ı -ikimiz de adını bilmek istemiyoruz- bahsettiği yere götürüp yerleştirdi. Eski kaldığı yerdekiler Dover’a gittiğini düşünüyorlar, çünkü o yoldan geçtiler oraya. Bu olayın en büyük avantajı ise bütün olan bitenin sizin yokluğunuzda gerçekleşmesi oldu. Eğer birisi sizi takip ediyorsa sizin o sırada millerce uzakta çok farklı işlerle meşgul olduğunuzu biliyor. Şimdi bu durum onun kafasını karıştıracak ve şüphesini dağıtacak. Aynı nedenden ötürü eğer eve dün gelmiş olsanız bile eve gitmemenizi istedim. Kafası daha da karışacak, sizin de yapmak istediğiniz bu zaten.”

Wemmick kahvaltısını bitirdikten sonra saatine bakıp paltosunu giydi.

Elleri hâlâ gömleğinin kollarında “Şimdi Bay Pip, ben yapabileceğimin en fazlasını yaptım. Ama daha fazlası varsa -Walworth’daki bakış açımı kullanarak ve kesinlikle büyük bir gizlilik içinde- yardımcı olmaktan zevk duyarım. İşte adres. Gece eve gitmeden önce buraya gidip kendi gözlerinizle Tom, Jack ya da Richard’ın iyi olduğunu görebilirsiniz. Bu da dün eve gitmemenizin sebeplerinden birisi. Ama eve gittikten sonra tekrar oraya gitmeyin. Son bir şey daha...” dedi. Ellerini gömleğinin kollarından çekti ve omzuma dokunup “Bu akşam gelirken onun taşınabilir mallarını da getirin. Ona ne olacağını bilemezsiniz. Taşınabilir mala bir şey olmasın; aman dikkat!” dedi.

Bu konuda tam olarak ne düşündüğümü Wemmick’e söyleyemedim. Söylemedim de...

“Gitme zamanı!” dedi Wemmick.. “Çıkmam lazım. Yapacak çok önemli başka bir işiniz yoksa eğer akşama kadar burada kalmanızı öneririm. Çok endişeli görünüyorsunuz. İhtiyarla sakın bir gün geçirmiş olursunuz hem. Domuz vardı bir tane, hatırlıyorsunuz değil mi?”

“Elbette!” dedim.

“Onun etinden de yersiniz. Kızarttığınız sosis onun etinden yapılmıştı. Birinci sınıf bir et. Eski bir dostun hatırına da olsa bir deneyin. Hoşça kal ihtiyar babam!” diye seslendi neşeye.

“Tamam John, tamam oğlum!” diye bağırdı adam içeriden.

Çok geçmeden ateşin karşısında uyuyakaldım. İhtiyar da ben de günün çeşitli saatlerinde ateşin önünde uyuma zevkini yaşadık. Akşam yemeğinde domuz filetosuyla bahçede yetişen yeşilliklerden vardı. İhtiyara sürekli başımı sallıyordum. Hava karardığında ihtiyarı ekmek kızartırken bırakıp evden çıktım. İhtiyarın sürekli duvara bakmasından ve sofraya koyduğu çay fincanı adedinden Bayan Skiffins’in de akşama beklendiği sonucuna vardım.

Kırk Altıncı Bölüm

Kürek ve gemi direği talaşı kokan o bölgeye gittiğimde saat sekizi geçiyordu. Köprünün aşağısında kalan, nehir kıyısındaki bu bölgeye yabancıydım. Kıyıya yaklaştığımda gitmem gereken yerin aslında orası olmadığını, kolay kolay da bulamayacağımı fark ettim. Mill Pond Bank, Chink’s Basine’e gitmem gerekiyordu ve Old Green Copper Rope-Walk¹⁷ dışında başka bir yerden oraya gidemezdim.

Rıhtımda tamir edilen gemilerin, gemi hurdalarının, balçıkların, gemi tamircilerinin, paslı çapaların, kereste yığınlarının arasında kayboldum. En sonunda beklenmedik bir anda Mill Pond Bank’in yakınlarında bir yere çıktım. Havası temiz bir yerd; iki üç ağaç ve eski bir değirmen vardı. Old Green Copper Rope-Walk’u ay ışığında seçebildim.

Mill Pond Bank’teki tek tük evlerin arasında üç katlı cumbalı bir ev gördüm. İşte aradığım ev orasıydı. Kapının üzerinde Bayan Whimple’in ismi yazıyordu. Aradığım isim buydu işte. Kapıyı çaldım; yaşlı, sevimli bir kadın açtı kapıyı. Hemen ardından Herbert çıktı kapıya. Gelip beni sessizce salona aldı. Bu yabancı evde onun tanıdık yüzünü görmek garip gelmişti. Köşedeki dolapta duran porselenlere, camlara ve şöminenin üzerindeki deniz kabuklarına, Kaptan Cook’un ölümünü, bir geminin limandan ayrılışını, Üçüncü George’u Windsor’un terasında peruklu, deri kısa pantolonlu resmeden duvardaki renkli oyma işlerine baktığım gibi bakıyordum Herbert’a.

“Her şey yolunda Handel!” dedi Herbert. “O çok memnun halinden. Seni bir an önce görmek istiyor. Sevgilim şimdi babasının yanında. Eğer onun aşağı inmesini beklersen sizi tanıştırayım. Ondan sonra yukarı çıkarız. O duyduğun ses babasının sesi.”

Yukarıdan bir homurdanma sesi geliyordu ve duyduğum bu ses yüz ifademi değiştirmişti. Herbert gülerek, “Mutsuz bir ihtiyar bildiğim kadarıyla ama onu hiç görmedim. Rom kokusunu almıyor musun? Hep içer!” dedi.

“Rom mu içer?” dedim.

“Evet!” dedi Herbert. “Damla hastalığına nasıl bir etkisi olduğunu sen düşün artık. Bütün yiyeceklerin odasında durmasında, oradan alınıp yenmesinde ısrar ediyor. Başının üzerindeki raflarda tutuyor bütün yiyecekleri. Odası bir bakkaliyeye dönmüştür Allah bilir.”

O konuşurken homurdanma sesi artmaya başladı. Sonra tekrar kesildi.

“Peyniri kendi keserse başka ne olur ki? Sağ eli ve neredeyse bütün vücudu felçli. Öyle biri Double Gloucester peynirini kendi kesmeye kalkarsa böyle parmağını keser işte.”

Kesik çok derin olmalıydı ki bir inleme sesi yükseldi.

Herbert, “Provis’in üst katı kiralaması Bayan Whimple için çok iyi oldu. Çünkü genelde insanlar bu sese tahammül edemezler. Garip bir yer burası, öyle değil mi Handel?” dedi.

Garip bir yerdi gerçekten ama çok temiz ve düzenliydi.

Bunu söylediğimde Herbert “Bayan Whimple ev hanımlarının en iyisidir. Clara’ya kendi annesiymiş gibi yardımcı olmasaydı Clara ne yapardı bilmiyorum. Clara’nın kendi annesi yok Handel. Bu ihtiyar Gruffandgrim’den¹⁸ başka hayatta hiç kimsesi yok.”

“Bu gerçek ismi değil, öyle değil mi Herbert?”

“Hayır, hayır, bu benim ona taktığım isim. İsmi Bay Barley. Benim annem ve babam gibi ebeveynleri olan bir oğul için kimsesiz bir kız ne büyük bir nimet değil mi ?” dedi Herbert.

Herbert bana daha önce anlatmıştı ama o gün tekrar hatırlattı. Bayan Clara Barley ile Clara Hammersmith’de eğitimini tamamlamak üzereyken tanışmış. Babasına bakmak üzere Clara’yı eve çağırdıklarında ilişkilerinden Bayan Whimple’i haberdar etmişler ve Bayan Whimple o zamandan beri onları desteklemiş. Bundan ihtiyar Barley’e hiç bahsetmemeleri gerektiğini, onun tek derdinin hastalığı, romu ve deposundaki yiyecekleri olduğunu düşünüyorlardı. Biz kısık bir tonda sohbet ederken odanın kapısı açıldı ve koyu renk gözleri olan çok güzel bir kız içeri girdi. Yirmi yaş civarındaydı. Herbert elindeki sepeti aldı ve tanıştırmak için, “Clara!” dedi. Gerçekten de çok güzel bir kızdı. İhtiyar Barley’in elinde tutsak bir peri kıızıydı sanki.

Herbert “Baksana, işte zavallı Clara’nın akşam yemeği.” dedi. “Her gece bunu veriyor babası. İşte bu onun ekmek payı, bir peynir dilimi ve de rom, ki romu ben içiyorum. Bu da Bay Barley’in kahvaltısı. “Pirzola, üç tane patates, biraz bezelye, biraz un, elli gram tereyağı, bir tutam tuz ve karabiber. Bunlar birlikte pişirilecek ve hastalığına iyi gelecek sanırım!”

Herbert’in bana gösterdiği yiyeceklere Clara’nın öyle tabii, kabullenmiş bir bakışı vardı, Herbert’in koluna öylesine güvenle, sevgiyle ve masumca sokuluyordu ki... Burada, Mill Pond Bank, Chinks’s Basin, Old Green Copper Rope-Walk’ta, babasının homurtularıyla çınlayan bu yerde korunmaya muhtaç olduğu öylesine aşikârdı ki çok zengin olacağımı bilsen bile ikisinin arasına girip birbirlerine verdikleri sözden onları döndürmeye çalışmazdım.

Ona hayran hayran bakıyordum ki adamın inlemeleri kükremeye dönüştü ve yukarda korkunç bir patırtı koptu. Sanki tahta bacaklı bir dev tavanı delip bize ulaşmak istiyordu. Clara Herbert’a “Babam beni çağırıyor sevgilim!” deyip üst kata koştu.

“İşte istekleri bitmek bilmeyen bir ihtiyar! Şimdi ne istiyor sence Handel?”

“Bilmem! İçecek bir şeyler mi?”

“Doğru!” diye bağırdı Herbert, sanki g¼c bir tahminde bulunmuşum gibi. “Masanın ¼st¼nde i¼ki hep hazır bekliyor. Biraz sonra Clara’nın s¼rahiyi kaldırıp i¼kiden biraz aldığını duyacaksın. Bak, işte!” Bir inleme sesi daha... “şimdi i¼iyor... şimdi tekrar yattı.”

Hemen sonra Clara yanımıza d¼nd¼ ve Herbert beni yukarıya kaçağımızın yanına ¼ıkardı. Bay Barley’in kapısının ¼n¼nden ge¼erken s¼ylenđini duyduk. Sanki s¼ylediklerinin tam tersini kastediyordu.

“Heyamola! Bakın işte, koca Bill Barley burada. Tanrı sizi korusun. Bill Barley burada işte, Tanrı sizi korusun. Koca Bill Barley ¼l¼ balık gibi sırt ¼st¼ yatıyor. Tanrı sizi korusun. Heyamola! Korusun...”

Herbert kendi kendisini teselli eden s¼zler s¼yleyen Barley’in gece g¼nd¼z b¼yle kendi kendine konuştuğunu, ¼zellikle g¼nd¼zleri yatağına monte edilmiş teleskopla uzaklara baktığını s¼yledi.

Evin ¼st¼ katındaki havadar iki k¼c¼k odalı dairede -ki buraya Barley’in sesi aşağıya geldiğinden daha az geliyordu- Provis’i rahat¼a otururken bulduk. şaşırmış g¼r¼nmedi; kayda değer bir duyguya kapılmış bir hali de yoktu ama bana ¼yle geldi ki anlaşılmaz bir şekilde yumuşamıştı.

O g¼n dinlenme şansına sahip olmamdan kaynaklanıyor olsa gerek; salim kafayla d¼ř¼nebildim ve ona Compeyson’dan hi¼ bahsetmemeye karar verdim. O adama karşı d¼řmanlıđı buradan ¼ıkıp onu bulmaya ¼alıřmasıyla sonu¼lanabilirdi. Bu da kendini mahvetmesi demek olurdu. O y¼zden Herbert’la ikimiz ateşin karşısında onun yanına ge¼ip oturduğumuzda ona ilk ¼nce Wemmick’in bilgi kaynaklarına ve muhakemesine g¼venip g¼venmediđini sordum.

“Evet, evet evlat! Jagers’in her şeyden haberi vardır!” dedi başını sallayarak.

“Ben Wemmick’le konuştum. Uyarılarını ve tavsiyelerini s¼ylemeye geldim.” dedim.

Biraz ¼nce bahsettiğim olay dışında Wemmick’in s¼ylediklerini anlattım. Wemmick’in bunu nasıl duyduğunu, (memurlardan mı mahkumlardan mı duyduğunu s¼yleyemiyordum bilmediğim i¼in), kendisinden ř¼phelenildiđini, benim evin izlendiğini, Wemmick’in onun bir s¼re uzakta durmasını, benim de kendisinden uzak durmamı tavsiye ettiğini ve Wemmick’in onun yurt dışına ¼ıkmasından bahsettiğini s¼yledim. Zamanı geldiğinde benim de kendisine katılacağımı ya da onun peşinde olacağımı da ekledim. Bunun Wemmick’e g¼re en g¼venli yol olduğunu s¼yledim. Daha sonra ne olacağı konusuna hi¼ girmedim. Girmeme sebebim kafamda bu konunun bir netliğe kavuşmaması değerildi. Sadece onu yumuşamış g¼r¼nce ve kendi hayatını benim i¼in tehlikeye attığını d¼ř¼n¼nce s¼yleyemedim. Masraflarımı artırarak yaşam tarzımı değerıştirmemle ilgili olarak ise durumumuzun daha k¼t¼ye gidip gitmeyeceği belli olmadığı i¼in b¼yle bir davranış d¼ř¼ncesiz bir davranış olarak g¼rd¼đ¼m¼ belirttim.

Bunu inkâr edemedi. T¼m konuşmamız boyunca gayet mantıklı konuştu. Geri d¼nmesinin bir risk olduğunu ve bunun b¼yle olduğunun hep farkında olduğunu s¼yledi. Bu riski aleyhine ¼evirmek i¼in herhangi bir şey yapmayacaktı. Ayrıca kendisine bu kadar yardım eden kişi varken g¼venliđinden endişe etmiyordu.

Bir s¼redir ateşe bakıp d¼ř¼nmekte olan Herbert, Wemmick’in tavsiyelerinin aklına bir fikir getirdiğini, belki yararı dokunabileceğini s¼yledi. “İkimiz de iyi k¼rek¼iyiz Handel.

Karanlık çöktüğünde onu nehre indirebiliriz. O zaman hiçbir kayık ya da kayıkçı tutulmamış olur. Hem böylece şüphe çekmemiş oluruz. Mevsim önemli değil. Temple'in orada kürek çekmeye başlarsan ve bunu bir alışkanlık haline getirirsen bu kimin dikkatini çeker ki? Bunu yirmi kez, elli kez yaptığın zaman yirmi birinci veya elli birinci seferinde kimse ne yaptığınla ilgilenemez."

Bu planı tuttum. Hele Provis bayılmıştı! Planı bir an önce uygulamaya karar verdik. Provis köprü'nün aşağısına gelip Mill Pond Bank'ten kayıkla geçtiğimizde bizi tanıımıyormuş gibi davranacaktı. Ayrıca bizi her gördüğünde, her şey yolundaysa eğer doğuya bakan penceresindeki panjuru kapatmasını kararlaştırdık.

Durum değerlendirmemiz bittikten ve her şey ayarlandıktan sonra gitmek için ayağa kalktım. Herbert'a eve birlikte gitmememizin daha uygun olacağını ve ondan yarım saat önce çıkacağımı söyledim. "Sizi burada bırakmak hoşuma gitmiyor." dedim Provis'e. "Ama benim yanımda burada olduğunuzdan daha güvende olamazsınız... Hoşça kalın."

"Sevgili oğlum!" dedi ellerimi tutarken. "Ne zaman görüşebileceğiz bilmiyorum. Veda kelimelerini hiç sevmem. İyi geceler diyelim."

"İyi geceler! Herbert sürekli aramızda mekik dokuyacak. Zamanı geldiğinde ben de hazır olacağım emin olun. İyi geceler, iyi geceler!"

Kendi odasında kalmasının en iyisi olduğunu düşündük. Kapıya kadar bizi geçirdi ve biz merdivenden inerken bize lamba tuttu. Dönüp ona tekrar baktığımda aklıma geri döndüğü ilk gece rollerimizin tam tersi olduğu aklıma geldi. Ondaki ayrılmanın içimi bu kadar sıkacağını ve beni endişelendireceğini hiç tahmin edemezdim daha önce, ama o gece öyle hissettim.

İhtiyar Barley, kapısının önünden tekrar geçtiğimizde hâlâ söyleniyordu. Çıkardığı seslerde herhangi bir azalma söz konusu değildi. Aşağıya indiğimizde ev sahibine Provis ismini söyleyip söylemediğini sordum Herbert'a. Bana yeni kiracının isminin bundan böyle Bay Campbell olduğunu söyledi. Burada Bay Campbell hakkında bilinen tek şey Herbert'a emanet edildiği ve kendisinin onun bakımına çok özen gösterdiği, düzenli bir hayatı olması için gayret gösterdiğiymiş. O yüzden Bayan Whimple ve Clara'nın oturduğu salona girdiğimizde Bay Campbell'la olan alâkamdan hiç bahsetmedim; kendime sakladım.

Kara gözlü o kibar, güzel kızdan ve aşka arka çıkan o anaç ruhlı hanımdan ayrılırken Old Green Copper Rope-Walk gözüme başka türlü göründü. İhtiyar Barley çok çok yaşlı olabilirdi; çokça sövüyor da olabilirdi. Ama olsun! Orayı dolduran gençlik, güven ve umut vardı. Sonra Estella'yı düşündüm ve çok üzgün bir şekilde eve döndüm.

Temple eskisi gibi sessizdi; herhangi bir anormallik yoktu. Eskiden Provis'in kaldığı oda -penceresine bakılınca- sessiz ve karanlıktı. Garden-court'ta gezen kimse de yoktu. Fiskiye'nin yanından iki üç kez geçtikten sonra odama çıktım. Çok yalnızdım. Herbert eve geldiğinde yatağımın kenarında durup her şeyin aynı olduğunu, durumda bir değişiklik olmadığını rapor etti. Pencerelelerden birini açıp ay ışığını seyretti ve kaldırımların o saatte herhangi bir katedral kadar boş olduğunu söyledi.

Ertesi gün kayığı getirttim. Çabucak hallolmuştu bu iş de... Kayık Temple merdivenlerindeydi ve istediğim zaman bir iki dakika içinde ulaşabileceğim bir mesafedeydi. Ondaki ayrılmanın pratik yapmak için sık sık dışarı çıktım. Bazen Herbert da

yanımda oluyordu; bazen tek başıma çıkıyordum. Soğukta, yağmur yağarken ya da kar serpiştirirken de kürek çekiyordum ama birkaç seferden sonra kimse bana dönüp bakmadı bile. İlk önce Blackfriars Köprüsü'ne kadar gidiyordum; sonra gelgit olayına bağlı olarak Londra Köprüsü'ne gidiyordum. Benim bahsettiğim köprü Eski Londra Köprüsü. Medcezir hadisesinde deniz kabardığında burada kuvvetli bir akıntı olurdu ama ben başkalarından bu akıntıları aşmayı öğrendiğim için bir problem yoktu. Pool'un yakınlarına, sonra da Erith'e geçiyordum. Mill Pond Bank'ten ilk geçtiğimde Herbert'la ikimiz kürek çekiyorduk. Gelirken de geri dönerken de panjurların kapatıldığını gördük. Herbert oraya haftada en az üç kere gidiyordu ve bana, bir kere bile endişe verici bir durum olduğundan bahsetmedi. Ama ben yine de tetikteydim, çünkü hâlâ tehlike geçmemiştir. İnsan bir kez izlendiğini öğrenince hayat çok zorlaşıyor. O kadar çok alâkasız insandan şüphelendim ki...

Kısacası, her zaman içimde beni izleyen adama karşı bir korku hissi vardı. Herbert bazen pencerelerden birinden nehre bakıp nehrin Clara'ya doğru aktığını düşünmesinin kendisini mutlu ettiğini söylemişti. Oysa ben korkuyla, nehrin Magwitch'e doğru aktığını ve üzerindeki herhangi bir karaltının onun izini süren birileri olabileceğini, sessizce, hızla ve kararlılıkla ona doğru gittiklerini ve onu yakalayacaklarını düşünüyordum.

Kırk Yedinci Bölüm

Hiçbir değişiklik olmadan birkaç hafta böyle geçti. Biz Wemmick'i bekliyorduk ve ondan hiçbir işaret gelmiyordu. Eğer onunla Küçük Britanya dışında görüşüyor olmasak, beni kalesine davet etmiş olmasa ondan şüphe ederdim ama onu tanıdığım için hakkında en ufak bir şüpheye düşmedim.

Benim işler karmaşıklaşmaya ve kötüye gitmeye başladı. Alacaklılarım teker teker sıkıştırmaya başlamışlardı. Elimdeki mücevherat nevinden şeyleri nakit paraya çevirmeye çalışıyordum. Onun ruhunun bile duymadığı düşüncelerim ve planlarım varken Provis'ten para isteyemezdim; bu sahtekârlık olurdu. Bu sebeple Herbert kanalıyla ona hiç açmadığım cüzdanı ulaştırdım ve bunu yapabilmek, kendi kimliğini ifşa ettikten sonra onun cömertliğinden istifade etmemek bana iyi geldi. Belki doğrudu belki de yanlış, ama ben kendimi iyi hissettim gönderince.

Zaman geçiyordu ve ben "Estella artık evlenmiştir." diye düşünüyordum. Bunu doğrulamaktan korktuğum için gazetelerden kaçırıyordum. Herbert'a benim yanımda Estella'dan laf açmaması için yalvardım. (Ona en son görüştüğümüzde neler konuştuğumuzu anlatmıştım.) İçimdeki bu umut kırıntısı nasıl oluyordu da varlığını sürdürebiliyordu bilemiyorum. Siz okuyucular da benzer çelişkileri geçen sene, geçen ay ya da geçen hafta yaşamadınız mı?

Mutsuz bir hayat sürüyordum ve içimdeki tek endişe diğer bütün endişelerimi gölgede bırakıyordu. Sıradağlar üzerinde en yüksekteki tepe gibiydi. Gerçi korkmamı gerektirecek yeni bir durum ortaya çıkmamıştı. Her gün yatağımdan "Acaba bugün yakalandı mı?" diye korkuyla kalkıyordum. Geceleri kulağım Herbert'ın ayak seslerinde, "Belki farklı bir şey olmuştur!" diye merakla odamda bekliyordum. Her şeye rağmen, hayat akıp gidiyordu... Sürekli huzursuz bir halde ve tetikte düzenli olarak kürek çekmeye devam ediyor, bekliyor, bekliyor, bekliyordum...

Sular kabardığında eğer nehrin aşağı kısmındaysam eski Londra Köprüsü'nün oradan tekrar geri gelmiyordum. Kayığımı Custom House'un yakınlarındaki bir iskeleye bırakıyordum. Oradan Temple'a geri getiriyordum sonra. Bunu yapmam bir bakıma iyi oluyordu çünkü nehir kenarındaki insanlar da böylelikle bana ve kayığıma aşinalık kazanıyorlardı. Bu önemsiz gibi görünen olay şimdi size anlatacağım iki karşılaşmaya neden oldu.

Bir gün, şubat sonlarında bir öğleden sonra, hava kararmaya başlarken iskeleye gittim. Sular çekildiğinde Greenwich'e kadar gitmiş, sular kabarınca dönmüştüm. Açık, güzel bir gündü ama hava kararmaya başladığında sis inmişti ve ben geri dönerken çok dikkatli olmak zorunda kalmıştım. Giderken de geri dönerken de gerekli işareti almıştım. Her şey yolundaydı yani...

Hava soğuktu o akşam. Üşümüştüm. "Bir an önce gidip yemek yiyeyim de kendime geleyim!" diye düşünüyordum. Evde saatlerce yalnız kalacağım için "Yemekten sonra tiyatroya gideyim." dedim. Bay Wopsle'in sözde zaferini kazandığı tiyatro nehir kenarındaydı, şimdi yerinde yeller esiyor, o ayrı... O tiyatroya gitmek istedim özellikle. Bay Wopsle'in drama sanatını eski canlı günlerine geri götüremediğinin farkındaydım.

Tersine, çöküşü hızlandırıyordu. Oyun afişlerinde sadık zenci bir köle olarak resmedilmişti. Afişte soylu küçük bir kız ve bir maymun vardı. Herbert da bir afişte onu yüzü kıpkırmızı, acayıp şapkalı bir Tatar olarak görmüş.

Yemeği, Herbert'la ikimizin eskiden gittiği, "coğrafik et lokantası" ismini verdiğimiz yerde yedim. Bu ismi vermemizin sebebi masa örtülerinin üzerinde dünya haritasının olması ve benzer bir haritanın da bıçakların üzerinde -et suyu lekeleri vardı bunlar-bulunmasıydı. Gerçi o zamanlar Londra sınırları dahilinde coğrafik olmayan lokanta yoktu. Yemekten sonra yavaş yavaş kalkıp tiyatroya yollandım.

Oyun, majestelerinin emrinde çalışan erdemli bir lostromoyla ilgiliydi. Adam mükemmel biridir. Pantolonunun bazı kısımları o kadar dar ve bazı kısımları o kadar bol olmasaydı daha iyi olabilirdi ama... Bütün küçük adamların şapkalarını gözlerine indiriyorsa da çok cesur ve cömerttir. Kimseye vergi ödetmese de vatansever biridir. Cebinde bir kese parası vardır ve bu para cebini çok şişiriyordur. Bu paraya güvenerek şatafatlı bir düğün merasimiyle genç bir kızla evlenir. Portsmouth'daki herkes katılır düğüne (Nüfus sayımında dokuz kişiydi nüfus). Deniz kenarında toplanıp birbirlerinin ellerini sıkarak "Doldur! Doldur!" diye içkilerini içerler davetliler. Koyu tenli, ne "Doldur!" denildiğinde doldurabilen ne de kendisine söylenen herhangi başka bir şeyi yapabilen ve lostromonun tabiriyle kalbi de kendisi gibi kara bir denizcidir. İki denizci arkadaşına insanların başına bela olmayı önerir ve bu konuda oldukça başarılı olurlar, ki işleri düzeltmek için neredeyse bütün oyun boyunca uğraşılır. Bunların konuşmalarına dürüst, kısa boylu, beyaz şapkalı, siyah tozluklu, kırmızı burunlu bir bakkal kulak misafiri olur. Sonra apoletleri ve diz bağıyla Bay Wopsle ortaya çıkar. Amiral tarafından görevlendirilmiş yetkili bir kişidir kendisi ve gelip o denizcilerin hapse gönderileceğini ve lostromoya, verdiği hizmetlere karşılık sancak getirdiğini söyler. Lostromo yaşayan gözlerini bayrağa siler ve sonra neşelenerek Bay Wopsle'dan dümende kendisine eşlik etmesini rica eder. Bay Wopsle dümene geçtikten sonra, herkes gemici dansı yaparken, büyük bir asalet içinde tozlu bir köşeye çekilir. Çekildiği o köşeden seyircilere bakarken Bay Wopsle'la göz göze geldik.

İkinci oyun komik bir Noel pantomimiydi. İlk sahnede kırmızı pantolonlu, sarı benizli, başında kırmızı bir perdenin saçakları olan, bir maden ocağında ateş yakan ve kocaman cüsseli patronu akşam yemeğine geldiğinde korkak tavırlar sergileyen adamın Bay Wopsle olması ihtimali vardı ve bu beni üzmüştü. Ama daha sonra daha iyi rollerde karşımıza çıktı. Bir perdede kızıyla sevdiği çocuk arasına giren cahil, kaba bir çiftçinin yaptığı kötülük yüzünden bunalan Aşk Perisi'ne bir yardımcı gerekiyordu. Çiftçi bir un çuvalına girerek birinci kattan kızının sevgilisinin üzerine atlayacak kadar ileri gidince Aşk Perisi bir büyücü çağırdı. Başında uzun, sivri külâhı, kolunun altında büyü kitabı olan büyücü çika çika bizim Bay Wopsle çıktı. Büyücünün başlıca vazifesi çevresindekilerin konuşmalarına, şarkılarına ve oyunlarına katılmak olduğundan bol bol boş zamanı vardı. Yalnız, sahnedeysen bana şaşkınlıkla bakmaya başladı bir ara ve bu benim çok garibime gitti.

Bay Wopsle'ın bakışlarında garip bir anlam yüklüydü; ne olduğunu anlayamıyordum. Aklından geçen bir sürü şey olduğu belliydi ve yüzünden şaşkınlık akıyordu. O sahnede bulutlara tırmanırken ben Bay Wopsle'ın ne düşünebileceğini tahmin etmeye çalışıyordum. Bir saat sonra tiyatrodan çıktığımda ve Bay Wopsle yanıma geldiğinde hâlâ aklımda bu vardı.

"Nasılsınız?" dedim el sıkıştıktan sonra. "Beni gördüğünüzü gördüm."

"Gördüm Bay Pip! Tabii ki gördüm sizi. Ama başka biri daha vardı. O kimdi?"

"Başkası mı?"

Bay Wopsle o uzak bakışıyla, "Çok garip. Ama oydu, yemin edebilirim!" dedi. Korkuyla ne demek istediğini sordum.

"Ona siz gelmeseydiniz dikkat eder miydim bilmiyorum ama büyük ihtimalle ederdim."

Eve giderken de böyle yapmaya alışkın olduğumdan istemsiz olarak etrafıma bakındım.

Bu gizemli sözler beni çok korkutmuştu.

"Şimdi göremezsiniz. Ben dışarı çıkmadan önce çıktı o. Gittiğini gördüm." dedi Bay Wopsle.

Şüphelenmek için yeteri kadar sebebim olduğundan bu zavallı oyuncudan bile şüphelenmiştim. Bana bir şeyler itiraf ettirmek için tuzak kuruyor olabileceğini düşündüm. O yüzden beraberce yürürken ona hiçbir şey söylemiyor, sadece yüzüne bakıyordum.

"Başta beraber olduğunuzu düşündüm bay Pip. Ama bir baktım siz ondan kesinlikle bîhabersiniz. Arkanızdaki koltukta bir hayalet gibi oturuyordu."

Az önceki korkular sardı yine beni... Ama hâlâ ağızımı açmama kararımı sürdürmek niyetindeydim. Bu söylediklerini döndürüp dolaştırıp Provis'e getirebilirdi. Ama ben tiyatrodaki kişinin Provis olmadığından emindim.

"Çok merak ediyorsunuz Bay Pip, bu çok belli. Ama bu çok garip! Size şimdi söyleyeceklerime inanamayacaksınız. Siz bana söyleseydiniz çok zor inanırdım şahsen."

"Sahiden mi?" dedim.

"Evet. Bay Pip, eski günlerden birinde bir Noel akşamı, siz daha küçük bir çocukken yemekte Gargery'lerde toplanmıştık da kapıya askerler gelip bir çift kelepçeyi tamir ettirmek istemişlerdi ya... Hatırladınız mı?"

"Çok iyi hatırlıyorum."

"O zaman sonra iki mahkumu aramaya gittiklerini, bizim de onlara katıldığımızı, Gargery'nin sizi sırtına aldığı, benim önden gittiğimi, sizin bana yetişmeye çalıştığınızı da hatırlıyorsunuzdur."

"Hepsini çok iyi hatırlıyorum." Onun tahmininden de iyi hatırlıyordum olanları, son söylediği hariç.

"Bir hendeğin içinde iki adamı kavga ederken bulduğumuzu, birinin öbürünün suratını çok fena dağıttığını da hatırlıyorsunuz değil mi?"

"Hepsi gözümün önüne geldi şimdi."

"Askerlerin meşaleler yaktıklarını, ikisini çembere aldıklarını ve onları kara bataklıklara götürürken yüzlerinin meşalelerle aydınlanmasını da hatırlıyorsunuzdur."

"Evet, her şeyi hatırlıyorum," dedim.

"O zaman şöyle söyleyeyim Bay Pip... Bu iki mahkumdan bir tanesi bugün arkanızda oturuyordu. Omzunuzun üstünden onu gördüm."

Kendi kendime "Aman dikkat!" dedikten sonra "Peki hangisini gördünüz?" diye sordum.

"İyice pataklanan kişi," diye cevap verdi hemen. "O olduğuna yemin edebilirim."

Düşündükçe düşündükçe, o olduğuna dair kanaatim artıyor.”

“Bu çok ilginç!” dedim çok şaşırılmış numarası yapmaya çalışarak. “Gerçekten çok ilginç!” Bu benim için önemli bir olay değilmiş gibi davranmaya çalışıyordum.

Compeyson’ın arkamdaki koltukta hayalet gibi oturmasının beni ne kadar huzursuz ettiğini, ne kadar korkuttuğunu anlatamam. Bu saklanma meselesi başladığından beri ilk defa onu zihnimden birkaç dakika atmıştım. Meğer o sırada en yakınımda o varmış da haberim yokmuş! Bu kadar temkinli ve tedbirli davrandıktan sonra sanki ona bütün kapıları kapatıp sonra birdenbire karşımda onu bulmuş gibi hissediyordum. Onun gerçekten orada olup olmadığından şüphe etmiyordum. Tehlike ne kadar küçük olursa olsun tehlikeydi işte! Her zaman hazırlıklı olmak gerekiyordu.

Bay Wopsle’a adamın ne zaman içeri girdiğini sordum; cevap veremedi. Beni görmüş, sonra da arkamdaki adamı görmüştü. Adama bir süre baktıktan sonra kim olduğunu tam olarak çıkarabilmişti ama daha onu görür görmez benimle bir bağlantısı olduğu fikri oluşmuştu kafasında. Ama Londra’daki halim değil, köyde, çocukluk günlerimdeki halimle bir bağlantı kurmuştu. Ne giymişti peki bu adam? Kılığının düzgün olduğunu, siyah bir takım giydiğini ve fazla dikkat çekecek bir hali olmadığını söyledi Bay Wopsle. Yüzünde yara izi olup olmadığını sordum. Olmadığını söyledi. Bence de yoktu çünkü arkamdaki insanlarda herhangi farklı bir özellik olsaydı -yaralı bir yüz görseydim mesela- bu dikkatimi çekerdi.

Bay Wopsle adamlarla ilgili tüm hatırladıklarını anlattıktan sonra ona yorgunluğunu üzerinden atması için bir şeyler ısmarladım. Sonra ayrıldık. Temple’a vardığımda saat bire yaklaşıyordu ve kapılar kapalıydı. Kapıdan geçerken ya da eve girerken yakınlarımda kimse yoktu.

Herbert benden önce gelmişti ve ateşin karşısına oturup çok ciddi bir şekilde bu meseleyi konuştuk arkadaşımınla. Wemmick’e gidip gece öğrendiklerimi anlatmaktan ve ona kendisinin bir işaretini beklediğimizi hatırlatmaktan başka yapacak hiçbir şey yoktu. Kaleye çok fazla gidersem onun için tehlikeli bir durum ortaya çıkabileceğini düşünerek bir mektup yazmaya karar verdim. Yatağa girmeden önce mektubu yazdım, dışarı çıktım ve posta kutusuna attım. Yakınlarda yine kimse yoktu. Herbert’la birlikte tedbiri elden bırakmayalım diye konuştuk; başka da bir şey yapamıyorduk zaten. İhtiyatlı olmak adına ben Chinks’s Basin’e hiç gitmiyordum mesela. Bir tek kayıkla gittiğimde oradan geçiyordum ve Mill Pond Bank’ten başka bir yere gözümü kaldırıp bakmıyordum.

Kırk Sekizinci Bölüm

Geçen bölümde sözünü ettiğim karşılaşmaların ikincisi ilkinden yaklaşık bir hafta sonra gerçekleşti. Kayığımı yine köprünün altına bırakmıştım. Saat öğleye yaklaşıyordu. Nerede yemek yiyeceğime karar veremediğim için Cheapside’da dolanıp duruyordum. Sokaklarda benden daha müteredit birisi yoktu muhtemelen. Birden omzuma bir el uzandı. Bu Bay Jagers’dı. Koluma girerek, “Aynı istikamete gidiyorsak beraber yürüyelim Pip. Nereye gidiyorsun?” dedi.

“Sanırım Temple’a!” dedim.

“Bilmiyor musun nereye gideceğini?” dedi Bay Jagers.

“Bilmiyorum, henüz karar vermedim.” dedim. Bu zorlanacağım bir sorgulama olmadığından memnundum.

“Yemek mi yiyeceksin? Bunu biliyorsundur değil mi?”

“Evet!” dedim.

“Bir yere sözün yok değil mi?”

“Yoo, hayır, sözüm yok kimseye.”

“O zaman benimle gel. Yemeğe gidelim beraber.” dedi Bay Jagers.

Ben tam gitmemek için bir bahane uydurmaya hazırlanıyordum ki Wemmick’in de geleceğini söyledi. Ben de fikrimi değiştirdim ve davetini kabul ettim. Cheapside’i boydan boya yürüdükten sonra Küçük Britanya’ya giden yolu çıktık. Dükkânların vitrinleri ışıl ışıl parlıyordu ve sokak lambaları merdivenlerini koyacak yer bulmakta zorlanıyorlar ve koşa koşa bir oraya bir buraya gidip sisin içinde Hummums’ta kaldığım gece duvarda gördüğüm beyaz gözlerden daha fazla sayıda kırmızı gözler açıyorlardı.

Yazıhaneye gittiğimizde olağan işler yapıldı; mektup yazıldı, eller yıkandı, kasa kilitlendi ve bir iş günü böylelikle sona ermiş oldu. Bay Jagers’ın odasındaki şöminenin yanında boş boş otururken bir alçalan bir yükselen alevler raftaki iki maskeyi öyle bir gösteriyorlardı ki sanki bu ikisi benimle oyun oynuyorlar, gizli gizli bana bakıyorlardı. Bay Jagers’ın yazdığı mektubu aydınlatan iki tane büyük mum kirli bezlere sarılmıştı. İnsanın aklına böyle yapmasının sebebinin asılan müvekkillerini hatırlamak olabileceği geliyordu.

Üçümüz bir araba tutup Gerrard Sokağına gittik. Eve girer girmez yemek servisi yapıldı. Wemmick’le Walworth’taki muhabbetimizi bu sofraya taşımak niyetinde değildim ancak arada bir sıcak bir göz temasına da hayır demezdim; ama bu hiç olmadı. Wemmick başını ne zaman kaldırırsa Bay Jagers’a bakıyordu. Sanki karşımdaki Wemmick değil de onun ikiziydi. O kadar soğuk ve mesafeliydi ki bana karşı...

“Bayan Havisham’ın mektubunu Bay Pip’e ilettin mi Wemmick?” diye sordu Bay Jagers. Yemeğe yeni başlamıştık.

“Hayır efendim!” dedi Wemmick. “Postayla gönderecektim ki siz Bay Pip’le içeri girdiniz. İşte burada, buyurun!” dedi. Mektubu bana değil patronuna vermişti.

“İki satırlık bir şey Pip!” dedi Bay Jagers. “Bayan Havisham senin adresini bilmediğinden bana göndermiş. Bana, ona daha önce sözünü ettiğin bir meseleyle ilgili seninle görüşmek istediğini söyledi. Gidecek misin?”

“Evet!” dedim kısa mektuba bir göz attıktan sonra. Aynen Bay Jagers’ın bana söyledikleri yazılıydı zarfın içinde.

“Ne zaman gidersin?”

Wemmick’e bakarak, “Yapmam gereken şeyler var. O yüzden ne zaman gidebilirim tam olarak bunu şimdi söyleyemeyeceğim ama mümkün olan en kısa zamanda diyebilirim.” dedim.

“Eğer Bay Pip’in niyeti hemen gitmekse, bir cevap yazmasına gerek yok!” dedi Wemmick, Bay Jagers’a.

Bunu Wemmick’in gitme işini ertelemem için verdiği bir işaret olarak algılayıp hemen

yarın gideceğimi söyledim. Wemmick şarabından bir yudum aldı ve yüzünde memnun bir ifadeyle bana değil, yine Bay Jagers'a baktı.

"Pip, dostumuz 'örümcek' elindeki bütün kartları oynadı ve oyunu kazandı."

Bunu doğrulamaktan başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

"Geleceği parlak bir çocuk kendine göre... Ama kendi yöntemleriyle her şeye birden sahip olmayabilir. Sonuçta daha güçlü olan kazanacak. Eğer ona el kaldıracak olursa..."

Yüzüm kızararak ve içim yanarak, "Ona el kaldıracak kadar alçak olduğunu düşünmüyorsunuz değil mi Bay Jagers?" dedim.

"Ben öyle olacak demedim. Bir durumdan bahsediyorum. Eğer ona vurursa güçlü taraf kendisi olur ama iş bilgi birikimine ve eğitime kalırsa olamaz. İki farklı sonucun ortaya çıkabileceği bu tür durumlarda bir tahmin yürütmek zor."

"Neymiş o iki farklı sonuç, söyler misiniz?"

"Dostumuz örümcek gibiler ya dayak atar ya da sinerler. Sinip hırlayabilir de hırlamayabilir de ama ya döver ya da siner. İstersen Wemmick'e ne düşündüğünü sorarım."

Yine yüzüme bakmadan, "Ya döver ya da siner!" dedi Wemmick.

"Bayan Bentley Drummle'in şerefine içelim." diyerek içki şişesini aldı Bay Jagers. Önce bizim kadehlerimizi, sonra kendi kadehini doldurdu. "Olayların hanımefendinin lehine gelişmesini dileyelim. İkisinin birden lehine gelişmeyeceğine göre... Molly, Molly, Molly! Ne kadar yavaşsın bugün!"

Bunu söylediğinde kadıncağz tam onun yanındaydı; masaya bir tabak koyuyordu. Elleri tabaktan çekip bir iki adım geri çekildi ve gergin bir şekilde birkaç mazeret cümlesi sıraladı. Konuşurken ellerinin hareketleri dikkatimi çekti.

"Ne oldu?" diye sordu Bay Jagers.

"Hiçbir şey. Sadece az önce konuştuğumuz konu içimi sıktı." dedim.

Parmaklarını örgü örüyormuş gibi hareket ettiriyordu. Gidip gidemeyeceğini, Bay Jagers'ın sözünün bitip bitmediğini anlamamıştı. O yüzden gitmiyor, başımızda bekliyordu. Bakışları çok dikkatliydi. Ben böyle gözleri ve böyle elleri çok yakın bir geçmişte, unutamayacağım bir günde görmüştüm!

Jagers dışarı çıkmasını istedi ve o da hızla odadan çıktı ama bana sanki hâlâ yanımdaymış gibi geliyordu. O ellere, gözlere, uzun saçlara baktım ve onu diğer ellerle, gözlerle ve saçla karşılaştırdım, yirmi yıl sonra zalim bir kocanın elinde fırtınalı bir hayattan sonra ne hale gelebileceğini hesaba katarak... Tekrar hizmetçinin ellerine baktım ve o harap olmuş bahçede, eski bira imalâthesinin civarında tek başıma yürürken hissettiklerim tekrar canlandı. Bir at arabasının camından bana bakan yüzü ve bana salladığı elini gördüğümde de aynı şeyi hissetmiş olduğumu düşündüm. Ve aynı hissin bir arabayla -yalnız olmadığım bir zamanda- karanlık bir sokaktan geçerken aniden bir lambanın ışığını gördüğümüzde nasıl içimde şimşek gibi çaktığını... Bir çağrışım halkasının tiyatrodaki neleri keşfetmemizde payı olduğunu ve böyle bir bağlantıyı Estella'nın isminden yola çıkarak onun örgü örmesine, sonra dikkatli gözlerine bakarak kurduğumu... Bu kadının Estella'nın annesi olduğundan artık emindim.

Bay Jagers beni Estella'yla görmüştü ve ona karşı hislerimi ben saklamak istesem de anlamamış olması muhtemel değildi. Ben konuştuğumuz konunun içimi sıkıldığını söylediğimde başını sallayıp sırtıma vurdu ve tekrar kadehlere şarap doldurdu. Sonra yemeğine devam etti.

Hizmetçi kadın sadece iki kez daha yanımıza geldi ve odada çok az kaldı. Bay Jagers ona sert davranıyordu. Ama elleri Estella'nın elleriydi onun... Gözleri Estella'nın gözleriydi. Eğer o gün yanımıza yüz kere daha gelseydi onun Estella'nın annesi olduğundan daha fazla emin olmazdım.

Sıkıcı bir akşamdı, çünkü Wemmick şarabı doldurulurken maaşını aldığında nasıl davranıyorsa öyle davranıyordu. Gözleri patronunda, sürekli sorgulanmaya hazır halde, tetikte bekliyordu. İçtiği şarap da onu açmıyordu. Bana göre, o gece karşımda oturan Wemmick'in ikiziydi ve Walworth'daki Wemmick'e dış görünüşünün dışında hiçbir şekilde benzemiyordu.

Erkenden kalktık ve beraberce dışarı çıktık. Bay Jagers'ın evinden daha çıkmadan, şapkalarımızı almaya gittiğimizde bile benim tanıdığım ikizin yavaş yavaş geri geldiğini hissettim. Gerrard Sokağına çıktıktan sonra daha beş altı metre ilerlememiştik ki kendimi doğru ikizle kol kola yürürken buldum. Tanımadığım ikiz buhar olup uçmuştu.

"Bitti işte! Mükemmel bir insan ama onunla yemek yerken kendimi çok sıkıyorum. Sıkmadığım zamanlar daha çok yerim tabii ki!" dedi Wemmick.

Bende de durumun aynı olduğunu söyledim.

"Size söylediklerimi başka kimsenin yanında söyleyemem. Biliyorum ki biz bir şey konuşursak bu ikimizin arasında kalır." diye cevap verdi.

Bayan Havisham'ın evlat edindiği kızı, Bayan Bentley Drummle'ı görüp görmediğini sordum. Görmediğini söyledi. Birden konuya dalmış olmayayım diye daha sonra ihtiyarla Bayan Skiffins'in nasıl olduklarını sordum. Bayan Skiffins'in adını duyduğunda güldü ve sokağın ortasında burnunu silmek için durdu. Baş hareketlerinde bir böbürlenme sezdim ufak ufak...

"Wemmick, Bay Jagers'ın evine ilk kez gitmemden önce evdeki hizmetçiye dikkat etmemi söylemişsiniz, hatırladınız mı?" dedim.

"Öyle mi? Söylemişimdir. Doğru, doğru, söyledim. Daha tam rahatlayamadım galiba, hatırlayamadığıma göre başta..."

"Evcilleştirilmiş vahşi bir hayvan gibidir demiştiniz."

"Sizce nasıl biri?"

"Bence de öyle. Peki Bay Jagers bunu nasıl başardı Wemmick?"

"Bu onun sırrı. Kadın uzun senelerdir onun yanında."

"Onun hikâyesini sizden dinlemek isterdim. Özel bir merak uyandırdı bende. Konuştuğumuz her şey ikimizin arasında kalır, bunu biliyorsunuz."

"Aslında onun hikâyesini ben de bilmiyorum. Daha doğrusu hepsini bilmiyorum." dedi Wemmick. "Burada kendi kişiliklerimizle bulunuyoruz ama, öyle değil mi?"

"Tabii ki."

"Bundan yıllarca önce bu kadın Old Bailey'de cinayetten yargılanıp beraat etti. Çok güzel

bir kadındı. Bence onun kanında çingene kanı var. Herhalde çingene damarı tuttu."

"Ama aklanmış."

"Bay Jagers savundu onu." dedi Bay Wemmick anlamlı bir bakış atarak. "Çok ilginç yöntemler izledi bu davada. Umutsuz bir vakaydı ve o zaman Bay Jagers daha tecrübesizdi, ama hayranlık uyandıracak şekilde davayı kazandı. İşte bu başarısının Bay Jagers'ı Bay Jagers yaptığını söyleyebiliriz. Günlerce çalıştı bu dava için. Maktul bir kadındı. Ondan on yaş daha küçük, daha kilolu ve güçlü bir kadın... Bir kıskançlık cinayeti idi. İkisi de zavallı hayatlar sürdürüyorlardı ve Gerrard Sokağındaki bu kadın çok genç yaşta serseri bir adamla kanunlara göre geçersiz bir evlilik yapmış ve kıskançlıktan gözü dönmüş kadının, çünkü öldürülen kadın adama yaş olarak daha uygunmuş. Neyse, kadın Hounslow Heath'teki bir samanlıkta ölü bulundu. Büyük bir mücadele verdiği, kavga ettiği belliydi. Yara bere içindeydi ve boğularak öldürülmüştü. Bu kadından başka suçlanabilecek kimse yoktu ve Bay Jagers savunmasını bu suçu onun işlememe ihtimali üzerine kurdu." Elini koluna atarak, "Şimdi ellerinin ne kadar kuvvetli olduğunu söyler ara sıra ama bundan o zaman hiç bahsetmedi." dedi.

Wemmick'e o akşam bizi yemeğe çağırdığında bize kadının bileklerini gösterdiğini söyledim.

"İşte böyle. Cinayetten sonra kadın çok dikkatli giyinmeye başladı. Normal halinden daha zayıf görünüyordu. Elbisesinin kolları öyle güzel dikilmişti ki kolları çok zarif görünüyordu. Vücudunda sadece bir iki çizik vardı ki o da onun gibi biri için gayet normal sayılırdı ama elleri çizik içindeydi ve sorun bunun tırnak izi olup olmamasıydı. Bay Jagers kadının yüzüne kadar ulaşmayan çalılıklardan geçtiğini ve elleriyle onlardan kurtulması gerektiğini söyledi. Hakikaten de kadının derisinde çalı dikenleri bulundu ve delil olarak mahkemeye sunuldu. Çalılıklarda elbisesinin parçalarına da rastlandı. Ama Bay Jagers'ın cesaretini asıl gösteren şey, şimdi söyleyeceğim olay. İddia kadının kıskançlık yüzünden cinayet işlemesiydi ve kadının kıskançlığına kanıt olarak ileri sürülen şey kadının o adamdan olan üç yaşlarındaki çocuğunun ortadan kaybolmasıydı. Bunu adamdan intikam almak için yaptığını söylüyorlardı. Bay Jagers bunu şöyle değerlendirdi: 'Bu izlerin tırnak izi değil çalılardaki dikenlerin izi olduğunu söylüyoruz ve size dikenleri de gösteriyoruz ama siz tırnak izi diyorsunuz ve çocuğunu öldürdüğünü söylüyorsunuz. O zaman bu varsayımın bütün sonuçlarını kabul edeceksiniz. Çocuğunu öldürmüş olabilir ve bu izler de çocuğunun tırnak izleri olabilir. Ee, sonra? Burada bu kadını çocuğunu öldürdüğü için yargılamıyorsunuz. Niye peki?' Kısacası, Bay Jagers jüriye fazla gelmiş ve onlar da pes etmek, beraat kararı vermek zorunda kalmışlar."

"O zamandan beri onun hizmetinde mi?"

"Evet ama iş o kadarla da kalmıyor. Aklanır aklanmaz hemen onun evinde hizmetçilik yapmaya başladı. İlk geldiği gün bile tıpkı şimdi olduğu gibi kuzu gibiydi. Geldiğinden beri o evde görevleriyle ilgili çok şey öğrendi ama bu hali onda geldiği gün de vardı."

"Çocuğunun cinsiyetini hatırlıyor musunuz?"

"Kız dediler."

"Bu gece bana anlatacağınız başka bir şey yok mu?"

"Yok. Mektubunuzu okudum ve imha ettim. Hiçbir şey yok."

İçten bir veda faslından sonra eve gittim. Düşüncelerime yenileri eklenmişti şimdi. Halbuki ben eskileriyle başa çıkamamıştım daha...

Kırk Dokuzuncu Bölüm

Bayan Havisham'ın kısa notunu cebime koyup -Satis'e kısa bir aradan sonra tekrar gitme sebepime delil teşkil edebilecek bir şey yanımda olsun diye- ertesi gün yine oraya gittim. Belli olmazdı Bayan Havisham'ın ne yapacağı. Beni gördüğünde şaşırabilirdi de.. Halfway House'da arabadan inip orada kahvaltı yaptım. Sonra yoluma yürüyerek devam ettim. Kasabaya sessiz sedasız girmek istiyordum ve aynı şekilde de oradan ayrılmak...

Ana caddenin arka sokaklarından geçerken hava kararmaya yüz tutmuştu. Eskiden keşişlerin yemekhanelerinin ve bahçelerinin bulunduğu, harabeye dönmüş ücra yerler ve artık barınak ve ahır olarak kullanılan sağlam duvarlar mezarlarında yatan keşişler kadar sessizdiler. Kimseye görünmemek için acele acele yürürken, katedralin saat çanları daha önce hiç olmadığı kadar hüzünlü ve uzak geldi bana. Kilise orguyla sanki cenaze müziği çalınıyordu ve kargalar gri kulenin etrafında dönerek bana buraların artık değiştiğini, Estella'nın bir daha dönmek üzere gittiğini söylemeye çalışıyorlardı.

Kapıyı daha önce de gördüğüm yaşlı bir hizmetçi kadın açtı. Arka bahçedeki ek binada oturan hizmetçilerden biri olduğunu biliyordum. Yanan mum koridorun başında duruyordu. Yerden mumu aldım ve tek başıma merdivenleri çıktım. Bayan Havisham kendi odasında değildi; merdivenin tam karşısındaki büyük odadaydı. İlk önce kapıyı tıklattım; ses gelmeyince içeri baktım. Şöminenin karşısında eski bir sandalyede, küllere dalmış oturuyordu.

Daha önce de pek çok kez yaptığım gibi içeri girdim ve onun beni görebilmesi için şöminenin dış kısmını tutarak beklemeye başladım. Son derece yalnız görünüyordu. Bana kasten çektiği acılara rağmen az kalsın ona karşı acıma hissiyle dolacaktı içim. Ona bu duygular içinde bakıp zamanla nasıl da bu uğursuz evin bir parçası olduğumu düşünürken beni fark etti. Yüzüme bakakaldı ve alçak bir sesle, "Sen misin gerçekten?" dedi.

"Benim evet. Bay Jagers notunuzu bana dün ilettiler. Ben de zaman geçirmeden geldim."

"Teşekkür ederim. Sağ ol."

Yanına bir sandalye çektiğimde yüzünde daha önce görmediğim bir ifade vardı. Benden korkuyor gibi bir hali vardı.

"En son geldiğinde bahsettiğin konuyu görüşmek için çağırdım seni. Sana taş kalpli olmadığımı göstereceğim. Ama sen artık benim içimde insani duygular taşıdığımı inanmazsın öyle değil mi?" dedi.

Onu sakinleştirici sözler söyledikten sonra bana dokunmak istiyor gibi elini uzattı ama ben bunu anlayıp da karşılık verene kadar elini geri çekti.

"Arkadaşımdan bahsederken ona nasıl yardımcı olabileceğimi anlatabileceğini söylemiştin. Yapılmasını istediğin bir şeydi bu, değil mi?"

"Hem de çok isterim."

"Nedir o?"

Ona gizli ortaklığımızın hikâyesini anlattım. Fazla detaya girmedim çünkü yüzüne baktığımda beni dinlemediğini, başka âlemlerde olduğunu anladım. Düşüncemde yanılmamıştım çünkü sustuğumda ancak dakikalar sonra sustuğumu fark edebildi.

Yüzündeki o korku dolu ifadeyle "Benimle konuşmaya tahammül bile edemeyecek kadar benden nefret ettiğin için mi konuşmuyorsun?" diye sordu.

"Hayır, hayır! Nasıl böyle bir şey düşünebilirsiniz Bayan Havisham? Sustum çünkü beni dinlemediğinizi düşündüm." diye cevap verdim.

"Belki de haklısın!" deyip elini başına koydu. "Baştan başla. Ben başka bir şeye bakayım. Anlat hadi."

Elini bastonunun üzerine koydu sert bir hareketle. Tipik bir hareketiydi bu. Kendisini beni dinlemeye zorlayarak ateşe bakıyordu. Ben açıklamalarıma devam ettim ve bu işi sonuçlandırmayı ne kadar çok istediğimi ama büyük bir hayal kırıklığı yaşadığımı söyledim. Meselenin bu yönünü açıklayamayacağımı, başka birinin sırrının söz konusu olduğunu hatırlattım.

"Eee? İş sonlandırmak için ne kadar para gerekiyor?" dedi. Başını sallıyordu ama bana bakmıyordu.

Büyük bir meblağ olduğundan söylemeye çekiniyordum. "Dokuz yüz şilin." dedim.

"Eğer sana bu amaçla parayı verirsem kendi sırrını sakladığın gibi benim sırrımı da saklar mısın?"

"Şüphenez olmasın."

"Kafan da rahat olacak, değil mi?"

"Çok daha rahat olacak."

"Çok mu mutsuzsun şimdi?"

Bu soruyu sorduğunda hâlâ yüzüme bakmıyordu ama sesinde bir yumuşaklık vardı. Ona hemen cevap veremedim çünkü sesim çıkmadı. Sol kolunu bastonuna dayadı sonra da başını koluna yasladı.

"Mutluluk benim çok uzağında Bayan Havisham ama mutsuz olmak için sizin bildiğiniz sebeplerden başka sebeplerim de var. Dediğim sırlar işte..."

Bir süre sonra başını kaldırıp tekrar gözlerini ateşe çevirdi.

"Mutsuz olmak için başka sebeplerin de olduğunu söylemen asaletini gösteriyor. Doğru mu bu söylediklerin?"

"Çok doğru."

"Sana yardım etmemin tek yolu arkadaşına yardım etmem mi? Bunu yaptım diyelim, senin için yapabileceğim hiçbir şey yok mu Pip?"

"Yok. Bunu sorduğunuz için teşekkür ederim. Hatta bunu sorarkenki ses tonunuz için bile teşekkürler. Ama yapabileceğiniz hiçbir şey yok."

Sandalyesinden kalkıp harabeye dönmüş odada kalem kâğıt aradı. Bulamayınca cebinden sarı bir fildişi levhası seti¹⁹ çıkardı ve kurşun kalemle bir levhaya bir şey yazdı.

"Bay Jagers'la hâlâ görüşüyor musun?"

"Evet. Daha dün beraber yemek yedik."

"Bunu sana o parayı vermesi için yazdım. Yanımda para bulundurmuyorum ama Bay Jagers'ın bir şeyden haberinin olmasını istemezsen sana kendim gönderirim."

"Teşekkürler Bayan Havisham. Ondan almamın benim için hiçbir mahzuru yok."

Bana yazdığını okudu. Çok direkt ve anlaşılır bir mesajdı ve bu paradan benim faydalanabileceğime dair kuşku ları bertaraf eden bir üslup vardı içinde. Levhaları elinden aldım; elleri titriyordu. Kurşun kalemi tuttu rduğu zinciri çıkartıp elime verdiğindeyse elleri daha da çok titriyordu. Bunları yaparken yüzüme hiç bakmıyordu.

"Adım ilk levhanın üstünde yazıyor. Eğer bir gün altına 'Ben onu affettim!' diye yazarsan, benim şu kırık kalbim toprak olduktan çok sonra bile olsa bir gün bunu yaparsan... Yalvarırım yap!"

"Bayan Havisham, bunu şimdi de yapabilirim ben. Çok büyük hatalar yapıldı şimdiye kadar. Hayatım hiçbir şeyin farkında olmadan geçti; sahip olduklarım için şükretmeyi bilmedim hiç. Ben kendim affedilmeye muhtaçken size acımasız davranmam."

Gözlerini benden kaçırmaya başlamasından beri ilk kez yüzüme baktı ve beni dehşet içinde bırakan bir şey yaptı. Ellerini birleştirerek önümde diz çöktü! Zavallı kalbi daha kırılmamışken, daha bir çocukken yaptığı gibi ellerini kavuşturmuş ve yukarı kaldırmıştı ellerini. Sanki dua ediyordu...

Onun böyle ak saçlarıyla, yorgun yüzüyle önümde diz çöktüğünü görünce yelkenlerim suya indi. Ayağa kalkmasını rica ettim ve onu tutup kaldırmaya çalıştım ama o elimi sıkıca tuttu ve ağlamaya başladı. Onun ağladığına ilk kez şahit oluyordum. Bu ağlamanın onu rahatlatacağını umarak konuşmadan üzerine eğildim. Artık dizlerinin üzerinde değildi; yere oturmuştu.

"Ah! Ne yaptım ben? Ne yaptım ben?" diye acı acı bağırmaya başladı.

"Bayan Havisham, eğer beni kıracak ne yaptığınızı soruyorsanız bırakın da size cevap vereyim. Hiçbir şey yapmadınız sayılır. Koşullar her ne olursa olsun ben onu yine de severdim zaten. Evlendi mi?"

"Evet."

Lüzumsuz bir soruydu. Bunu kasvetine kasvet eklenmiş evden anlamalıydım zaten.

"Ne yaptım ben? Ne yaptım ben?" Ellerini sıkıntıyla birbirine kenetliyor, beyaz saçlarını çekiyor, sonra tekrar, "Ne yaptım ben?" diye bağırmaya başlıyordu.

Ne cevap vereceğimi, onu nasıl yatıştıracağımı bilemedim. Etki altında kalmaya hazır küçük bir çocuğu alıp zedelenmiş gururunu tamir etmeye, daha önce karşılık verilmemiş duygularına karşılık bulmaya çalışmış ve onu kendi intikamına alet olacak şekilde yetiştirmişti. Bunu çok iyi biliyordum. Güneşten kaçarken, kesinlikle güneş ışığından çok daha fazlasını hayatından sökü p atmıştı... İnzivaya çekilerek doğal yollarla tedavi olma şansını kaybetmiş, her şeyi kafasında kura kura akli iyice bulanmıştı. Allah'ın kurduğu düzeni tersine döndürmeye çalışan herkes gibi... Cezasının yaşadığı harabenin içinde gizli olduğunu, bu dünyaya uyumsuzluğunu ve acılarını büyütüp büyütüp sonra onların altından kalkamaz hale geldiğini görüp de ona şefkat duymadan bakabilir miydim?

"Sen geçen gün onunla konuşana kadar, sende eskiden çektiklerimi görene kadar, ne yaptığımı bilmiyordum. Ne yapmışım ben? Ben ne yapmışım?" Sonra tekrar yirmi kez, elli

kez aynı sözleri tekrar edip durdu.

Bu sayıklamaları kesildiğinde, "Bayan Havisham, beni düşünüp vicdan azabı çekmeyin ama Estella konusunda bir şey söyleyemem. Geçmişte yaptıklarınıza yüzlerce yıl hayıflanmaktansa onun tabiatına ters olan özellikleri mümkün olduğunca ondan uzaklaştırmaya çalışın. Bu çok daha iyi olacaktır." dedim.

"Evet evet, biliyorum Pip, canım..." Konuşmalarında bana karşı kadınsı bir yumuşaklık seziyordum. "Canım, şuna inan: O buraya ilk geldiğinde yapmak istediğim tek şey onu kendi yaşadığım acılardan korumaktı. Başta herhangi başka bir niyetim yoktu."

"Ben de öyle umuyorum."

"Ama büyüdükçe ve güzelleşmeye başladıkça övgülerimle, mücevherlerimle, öğrettiklerimle kalbini ondan alıp yerine bir buz parçası koydum. Karşısında her zaman bir ibret abidesi gibi beni görüyordu."

"Kalbinin doğallığına hiç dokunmasaydınız da acı çekebilseydi, kalbi kırılabilseydi keşke..."

Bunu duyduktan sonra Bayan Havisham yine bakışlarını üzerime kilitledi ve "Ben ne yaptım?"larına başladı yine...

Yalvarır gibi bir ses tonuyla, "Eğer benim neler yaşadığımı bilseydin beni daha iyi anlar, bana karşı biraz olsun acıma hissi duyardın." dedi.

Mümkün olduğunca yumuşak bir sesle, "Bayan Havisham, sanırım hikâyenizi bildiğimi söyleyebilirim. Buralardan gittiğimden beri bunu biliyorum. Duyduklarım beni çok üzdü. Yaşadıklarınızı ve bunların sizin üzerindeki etkisini anlayabildiğimi sanıyorum. Size Estella ile ilgili bir soru sorabilir miyim? Şimdiki Estella'yla ilgili değil. Buraya ilk geldiği zamanla ilgili bir şey!" dedim.

Yerde oturuyordu; kolları eski sandalyenin üzerindeydi. Başını da kollarına dayamıştı. Söylediklerimi duyunca dikkatle bana baktı ve "Devam et!" dedi.

"Estella kimin çocuğuydu?"

Başını iki yana salladı.

"Bilmiyor musunuz?"

Tekrar başını salladı.

"Ama onu buraya Bay Jagers getirdi -ya da gönderdi- öyle değil mi?"

"O getirdi."

"Olaylar nasıl gelişti anlatır mısınız?"

Fısıldayarak ve ihtiyatlı konuşuyordu. "Ona sevebileceğim, yetiştirebileceğim ve kendi kaderimden uzak tutabileceğim bir kız çocuğu istediğimi söylediğimde buraya kendimi kapatalı uzun zaman olmuştu. (Ne kadar uzun bir zamandı bir fikrim yok; burada saatler kaç gösteriyor biliyorsun.) Onu ilk olarak kendisini buraya çağırdığımda görmüştüm. Onu çağırmamın sebebi dünyayla bağlantım kopmadan önce gazetelerde onunla ilgili haberler okumuş olmamdı. Bana kimsesiz bir çocuk arayacağını söylemişti. Bir gece kucağında uyuyan bir çocukla geldi. Adını Estella koydum."

"O zaman kaç yaşında olduğunu sorabilir miyim?"

"İki ya da üç. Kendisi hiçbir şey hatırlamıyor ama kimsesi yokmuş ve ben de onu evlat

edindim.”

Gördüğüm o kadının Estella'nın annesi olduğuna o kadar inanıyordum ki delile bile ihtiyaç duymuyordum ama bence bağlantı çok açıktı.

Bu görüşmeyi uzatmakla elime ne geçecekti ki? Herbert için yapmam gerekeni yapmıştım; Bayan Havisham Estella ile ilgili bildiklerini anlatmıştı ve onun içini rahatlatmak için yapabileceğim her şeyi yapmış, söyleyebileceğim her şeyi söylemiştim. Artık birbirimize nasıl veda ettiğimizin bir önemi yok. Sonuçta vedalaştık.

Dışarı çıktığımda hava kararmak üzereydi. İçeri girerken bana kapıyı açan kadını çağırdım ve ona dışarı çıkmadan önce bahçede biraz gezinmek istediğimi söyledim. O eve bir daha gitmeyecekmişim gibi bir his vardı içimde. Güneş batarken son bir kez daha göreyim dedim...

Üzerlerine birçok kez yağmur yağmış ve paslanmış, kenardakiler çamur içinde kalmış fiçı yığınlarının arasından geçip bahçeye doğru yöneldim. Herbert'la kavga ettiğimiz köşeye gittim; Estella'yla dolaştığımız yollardan geçtim... Her yer ne kadar da soğuk, ne kadar yalnız ve ürkütücüydü...

Dönüşte imalâthaneye girmek istedim. Bahçenin sonundaki küçük kapının paslı mandalını kaldırıp içeri girdim. Karşıdaki kapıdan -bu kapıyı açmak hiç de kolay değildi çünkü nemli tahtalar şişmişti ve menteşeler gevşemiş, eşikte mantarlar bitmişti- dışarı çıkıyordum ki arkama bakmak için başımı çevirdim. Çocukluğumda gördüğüm bir hayal aniden capcanlı gözümün önünde beliriverdi. Bayan Havisham kirişe asılı duruyordu. Bu o kadar etkileyici bir görüntüydü ki, kirişin altında dururken korkudan bütün vücudum zangır zangır titredi. Sonra bunun bir hayal olduğunun ayırımına varabildim.

Mekanın ve zamanın yas tutması ve gördüğüm hayalin bendeki tesiriyle açık tahta kapılardan dışarı çıkarken -ki Estella kalbimi kırdıktan sonra başımı bu kapılara vurmuştum- anlık da olsa içimi tarifi mümkün olmayan büyük bir saygı ve hayranlık hissi kapladı. Ön bahçeye geçerken hizmetçi kadını bana kilitli ve anahtarı kendisinde olan kapıyı açması için çağırıp çağırmamakta tereddüt ettim. Onu mu çağırıyordum yoksa yukarı çıkıp Bayan Havisham güvende mi; bıraktığım gibi mi diye kontrol mu etseydim? İkincisini yapmayı tercih ettim.

Onu bıraktığım odaya baktım ve onun eski sandalyede ateşe yakın oturduğunu gördüm. Sırtı bana dönüktü. Tam her şey yolunda olduğundan çıkıp gidecektim ki büyük bir ateş parçasının yukarı sıçradığını gördüm. Aynı anda bana doğru koşarken gördüm onu. Çığlık çığlığa bağıyordu. Boyunu aşan alevler arasında kalmıştı.

Üzerimde çift pelerinli bir manto, omzumda da başka bir kalın palto vardı. İkisini de çıkardım ve onu yere yatırıp üzerini bunlarla örttüm. Aynı amaçla masa örtüsünü çekip aldım. Tabii onu almamla birlikte masanın ortasında duran bütün pislikler -bozuk pasta ve içindeki bütün haşarat- yere döküldü. Yerde sanki iki düşmanmışız gibi boğuştuk. Ben onun üzerine bir şey örttüğümce daha çok bağırdı ve üzerindikileri atmak istedi. Aslında ben bu anlattığım olayların gerçekleştiğini daha sonra idrak edebildim. Olanlar esnasında hiçbir şey hissetmiyor, hiçbir şey düşünmüyordum. Ne yaptığımı da tam olarak hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde yerde, masanın yanındaydık; dumanların arasında gelinliğinin yanan parçaları uçuşuyordu.

Sonra, etrafa bir göz attım ve yerde rahatları bozulan örümceklerin ve böceklerin kaçıştıklarını gördüm. Bağıra çağıra hizmetçiler girmişti odaya. Ben hâlâ tüm gücümle onu yerde tutmaya çalışıyordum. Sanki kaçmaya çalışan bir mahkumdu o. Bir zamanlar gelinliğini oluşturan o yanan parçaların külleri üzerimize dökülene kadar onun kim olduğunun, niye boğuştuğumuzun ya da onun yanmış olduğunun farkında değildim.

Bayan Havisham bayılmıştı ve ben onu kımıldatmalarından, ona dokunulmasından bile korkuyordum. Doktor çağırıldı ve o gelene kadar onu tuttum. Mantıksız bir düşünceydi belki ama onu bıraktığım an tekrar yangın çıkacak ve alevler onu yutacak gibi geliyordu. Doktor gelince ayağa kalktığımda bir de baktım ki ellerim yanmış, ama daha öncesinde acıyı hissetmemiştim.

Muayene ettikten sonra doktor ciddi yaralarının olduğunu ama iyileşebileceğini söyledi. Esas tehlike geçirdiği sinir kriziymiş. Doktorun talimatlarına uyularak yatağı o odaya getirildi ve büyük masanın üzerine konuldu. Yaralarının pansumanı için en uygun yer olarak orası belirlenmişti. Bir saat sonra onu tekrar gördüğümde bir zamanlar bastonuyla işaret edip "Beni bir gün buraya yatıracaklar!" dediği yerde yatıyordu.

Bana söylediklerine göre gelinliğinin her tarafı yanmıştı. Buna rağmen yine de o eski hayalet gelin görüntüsü vardı, çünkü boğazına kadar beyaz bir keten örtü örtülmüştü üzerine.

Hizmetçiler Estella'nın Paris'te olduğunu söylediler. Doktor bana ertesi gün hemen onu bir mektupla çağıracağına söz verdi. Bayan Havisham'ın ailesine haber verme işimi ben üzerime aldım. Aklımda olan şey sadece Bay Matthew Pocket'a haber vermektir; diğerleriyle o irtibata geçirdi nasıl olsa. Ertesi gün şehre döner dönmez Herbert'a söyledim; o da gerisini halletti.

O gece Bayan Havisham olup bitenleri tez canlı bir şekilde anlatmaya başladı bir ara. Gece yarısına doğru konuşmaları garipleşmeye başladı. İlk önce "Ne yaptım ben?", sonra "İlk geldiğinde onu kendi yaşadıklarımın korumak istiyordum." daha sonra da "Kalemi al ve ismimin altına 'Onu affettim' yaz." diyordu. Bu üç cümlelerin sırası hiç değişmiyordu ama bazen birkaç kelimesi eksik oluyordu söylediklerinin. Öyle olduğu zamanlarda asla başka bir kelime çıkmıyordu ağzından... Hemen bir sonraki kelimeye geçiyordu. Sayısız kere tekrarlardı bu üç cümleyi.

Orada yapabileceğim hiçbir şey kalmamıştı. Bir de aklımda Bayan Havisham'ın sayıklamalarının bile unutturamadığı endişeler, korkular vardı. O yüzden geceleyin, sabah en erken arabayla şehre dönmeye karar verdim. Bir mil kadar yürüdükten sonra arabacı beni kasabanın dışında yoldan alırdı. Sabah saat altıda gittim ve eğilip Bayan Havisham'ı dudaklarından öptüm. Onu öpmem bile hiç ara vermeksizin "Kalemi al ve ismimin altına 'Onu affettim!' yaz." demesini engelleyemedi.

Ellinci Bölüm

Ellerimin sargısı gece boyunca iki ya da üç kez değiştirildi. Aynı işlem sabah da gerçekleşti. Sol kolum dirseğime kadar epeyce yanmıştı. Omzuma kadar olan kısım nispeten daha iyi sayılırdı. Canım çok acıyordu ama daha kötüsü de olabilirdi diye

düşünüp şükrettim. Sağ kolumdaki yanıklar daha azdı; parmaklarımı oynatabiliyordum en azından. Bandajlıydı tabii ki ama sağ kolum sol koluma nispeten daha rahat hareket ettirebileceğim şekilde sarılmıştı. Kollarım askıdaydı ve paltomu pelerin gibi giyebilmişim. Yangında saçım tutuşmuştu ama yüzüme ya da kollarıma bir şey olmamıştı.

Herbert Hammersmith'e gidip babasını gördükten sonra eve döndü ve bütün gününü bana ayırdı. Hasta bakıcıların en kibarıydı. Belirlenen zamanlarda bandajları çıkarıyor, çıkardıklarını hazırlanan özel bir sıvıya yatırıyor, tekrar yaralarımı sarıyordu. Bunları yaparken o kadar sabırlı ve nazikti ki ona minnettar hissettim kendimi.

İlk başta, kanepede sessizce yatarken, alevlerin o görüntüsünü, insanların koşuşturmalarını, o sesleri ve yanık kokusunu zihnimden uzaklaştırmak çok zor geldi. Neredeyse imkansızdı. Bir dakikalığına uykuya dalsam bile Bayan Havisham'ın çığlıklarıyla ve boyunu aşan alevlerin arasından bana koşmasıyla uyanıyordum. Bu zihin meşguliyeti bana fiziksel olarak çektiğim acılardan çok daha fazla acı çektiyordu. Herbert da bunu gördüğü için dikkatimi başka taraflara çekmek için elinden geleni yapıyordu.

İkimiz de kayıktan bahsetmiyorduk ama ikimizin de aklında o vardı. O konuya hiç girmememizden belliydi bu. Ellerimi bir an önce kullanabilmem için gerekli özeni göstermeye de yine böyle konuşmadan karar vermiştik.

Herbert'ı gördüğümde sorduğum ilk soru tabii ki nehrin aşağısında işlerin nasıl gittiği idi. İyi gittiğini söyledi neşeyle. Bu konuya hava kararana kadar bir daha dönmedik. Ama sonra Herbert bandajları değiştirirken birdenbire "Dün gece Provis'i iki saat gördüm Handel!" deyiverdi.

"Clara neredeydi?"

"Şirin kız!" dedi Herbert. "O bütün akşam Gruffandgrim'in yanına gidip geldi. Adam, kız gözden kaybolur kaybolmaz yere vurmaya başlıyordu. Acaba daha çok yaşar mı merak ediyorum. Sürekli biber yiyip rom içiyor. Bu yere vurmaları da bu sayede yakında bitecek gibi..."

"O zaman evleneceksiniz değil mi Herbert?"

"O kızcağıza başka nasıl göz kulak olabilirim ki? Kolunu kanepenin arkasına uzat sen; ben de buraya oturayım. Bandajı o kadar yavaş alacağım ki anlamayacaksın bile ne zaman çıkardığımı. Neyse, Provis'ten bahsediyordum. Biliyor musun, onda birtakım gelişmeler var Handel."

"Onu en son gördüğümde sana 'Yumuşamış bu adam.' dediğimi hatırlıyorum."

"Dedin evet. Öyle gerçekten. Dün gece çok konuşkandı. Hayatıyla ilgili daha çok şey anlattı. Başını belaya sokan bir kadından söz etmişti bir kere, hatırladın mı? Canın yandı mı?"

İrkilmiştim ama acıdan değil, bana söyledikleri yüzünden...

"Unutmuşum Herbert; sen söyleyince hatırladım."

"İşte hayatının o dönemiyle ilgili konuştu. Gerçekten de karanlık bir parçası bu hayatının. Anlatmamı ister misin? Yoksa şimdi bunları dinlemekten rahatsız mı olursun?"

"Her şeyi anlat. Kelimesi kelimesine..."

Baktı ki ben tahmin ettiğinden daha da hevesliyim dinlemeye, daha çok yaklaştı. Başıma

dokunup "Ateşin yok ya?" dedi.

"Yok, iyiyim!" dedim. "Provis ne söyledi sana Herbert?"

Herbert "Bak işte bir sargı daha çıktı. Şimdi soğuk olanı geliyor. Başta irkiliyorsun, değil mi sevgili dostum? Ama birazdan rahatlayacaksın." dedi. "Öyle görünüyor ki bu kadın genç, kıskanç ve de intikam hissiyle dolu bir kadınmış Handel. Hem de ne intikam... Son raddeye kadar..."

"Neymiş bu son radde?"

"Cinayet. Yaranın üstüne koyduğum bandaj çok mu soğuk geldi?"

"Hissetmiyorum onu. Nasıl bir cinayet işlemiş? Kimi öldürmüş?"

"İşlediği suç cinayet olarak addedilmemiş galiba!" dedi Herbert. "Ama yargılanmış ve onu Bay Jagers savunmuş ve Jagers'ın o davada kazandığı ün sayesinde Provis daha sonra ona ulaşmış. Kurbanı kendisinden daha güçlü bir kadınmış. Bir samanlıkta kavga etmişler. Kavgayı kimin başlattığı, kimin haklı olduğu bilinmiyor ama bilinen bir şey var ki o da kavga bittiğinde kurbanın boğulmuş olarak bulunduğu."

"Kadın suçlu bulunmuş mu?"

"Hayır, beraat etmiş. Ah, zavallı Handel'ciğim. Canını yaktım!"

"Bundan daha iyi yapabilmen imkânsız Herbert. Evet? Başka neler olmuş?"

"Bu beraat eden kadınla Provis'in küçük bir kız çocukları varmış. Hatta Provis bu çocuk için ölmüş. O kadının kıskançlık yüzünden boğulduğu akşam genç kadın Provis'in karşısına geçip çocuğu yok edeceğine ve bir daha çocuğu göstermeyeceğine dair yemin etmiş. Sonra da ortadan kaybolmuş. Şimdi de fena yanmış kolunu tekrar askıya alalım bakalım. Sağ kolun kaldı. O çok daha kolay. Bu ışıkla fazla göremiyorum; değiştirirken iyi oluyor. Daha iyi görsem bu kadar rahat değiştiremem bu sargıları. Nefes alıp vermen değişti. Sargılarla ilgisi yok bunun; değil mi Handel'ciğim? Hızlı hızlı nefes almaya başladın da..."

"Olabilir. Kadın yeminini tutmuş mu?"

"İşte Provis'in hayatını karartan olay... Evet, tutmuş."

"Provis tuttuğunu söylüyor ya da."

Herbert şaşırmişti. Bana daha çok yaklaşıp, "Anlattıklarının hepsi bu. Ben başka bir şey bilmiyorum," dedi.

"Öyledir tabii."

Herbert devam etti: "Çocuğun annesine iyi mi davranmış kötü mü onu söylemedi Provis ama beraber dört beş sene sefil bir yaşantıları olmuş. Ona o sıralar acıyormuş, sabırlı davranıyormuş gibi geldi bana. Konuşmalarından öyle anladım. Öldürülen kızıyla ilgili kendi ifadesini alırlar ve de kadının ölümüne sebep olur diye korkmuş; ortaya çıkmamaya karar vermiş. O mahkeme heyeti için sadece bir kıskançlık meselesinde adı geçen ve hakkında fazla bir şey bilinmeyen Abel adında biriymiş. Kadın beraat ettikten sonra ortadan kaybolmuş ve böylelikle kızını ve kızının annesini kaybetmiş."

"Sormak istediğim..."

"Bir dakika... Şimdi bitireceğim. O kurnaz, aşağılık Compeyson, onun o sıralar ortaya çıkmayacağını ve niye böyle yaptığını bildiğinden bunu kullanarak onu daha çok

sömürmüş ve sefalete düşürmüş. Onun bu davranışları Provis'in nefretini bilemiş; dün gece bu çok açıktı."

"Benim özellikle sormak istediğim şey, Herbert, tüm bunların ne zaman olduğu. Bunu biliyor musun?"

"Tam olarak mı? Dur bir hatırlamaya çalışayım. Ağzından çıkan cümle şuydu: 'Compeyson'la çalışmaya başladıktan yaklaşık bir sene sonra..' Sen onunla sizin o mezarlıkta karşılaştığında kaç yaşındaydın?"

"Yedi yaşındaydım sanırım."

"Tamam. O zaman bu bahsettiğim olaylar sizin karşılaşmanızdan üç dört sene önce gerçekleşmiş. Seni orada gördüğü zaman trajik bir biçimde kaybettiği kızını hatırladığını söyledi bana. O da senin yaşlarındaymış çünkü."

Kısa bir sessizlikten sonra aceleci bir halde, "Herbert, yüzümü pencereden gelen ışıkla mı yoksa ateşin yanında mı daha iyi görüyorsun?" diye sordum.

"Ateşin yanında!" dedi Herbert ve yanıma biraz daha yaklaştı.

"Bana bak."

"Bakıyorum dostum."

"Bana bir dokunsana."

"Dokunuyorum."

"Ateşim var mı? Dün gece yaşadıklarım yüzünden kafayı oynatmış olamam değil mi?"

"Hayır dostum!" dedi beni dikkatle inceledikten sonra. "Çok heyecanlı görünüyorsun ama kendindesin."

"Kendimdeyim; biliyorum. Nehrin aşağısında sakladığımız adamın Estella'nın babası olduğunu da biliyorum."

Elli Birinci Bölüm

Estella'nın anne babasının izini sürüp kim olduklarını ortaya çıkarmak benim için niye bu kadar önemliydi bilmiyorum. Benden daha akıllı birisi bu öğrendiklerimin sonunun nereye varacağına, sonuçların ne olacağına dikkatimi çekene kadar bunun farkına varmadım.

Ama Herbert'la bu önemli konuşmayı yaptıktan sonra bu meseleyi enine boyuna Bay Jagers'la konuşmaya ve de gerçeğe tam anlamıyla ulaşmaya karar verdim. Bunu Estella için mi yaptım, yoksa uzun zaman himayesinde olduğum bir adama öğrendiklerimi anlatmaktan zevk mi duyacaktım bilmiyorum. Sanırım ikinci şık gerçeğe daha yakın.

Her neyse... O gece Herbert beni Gerrard Sokağına gitmekten güçlükle vazgeçirebildi. Kaçağımızın güvenliği bana bağlıyken benim o gece dışarı çıkmam durumunda döndüğümde yatak döşek yatacak olmamı hatırlatması sabırsızlığımı yatıştırdı. Defalarca kez ertesi gün mutlaka gideceğimi söyleyip sesimi kestim ve o gece yaralarımın daha iyi tedavi olabilmesi için evde kalmayı kabul ettim. Ertesi sabah erkenden dışarı çıktık. Smithfield'in yanındaki Giltspur Caddesinin başına geldiğimizde Herbert şehir merkezine doğru yoluna devam etti. Bense Küçük Britanya'ya doğru yollandım.

Bay Jagers ve Wemmick kesilen makbuzları periyodik olarak kontrol ederler, her şeyi

yoluna koyarlardı. Böyle zamanlarda Wemmick defterlerini ve dosyalarını alıp Bay Jagers'ın odasına götürürdü ve yukarıdaki çalışanlardan biri aşağı iner, Wemmick'in odasında dururdu. Wemmick'in yerinde yukarıdakilerden birini görünce yine hesapları kontrol ettiklerini anladım ama ikisinin o an beraber olmalarına üzülmedim bu sefer, çünkü Wemmick kendisiyle ilgili bir şey anlatmadığımı bizzat duyacaktı.

Sargılar içindeki kolum ve omzumda duran, giymediğim paltomla görüntüm, anlatmak istediklerim için uygun zemini hazırlayacaktı. Şehre döner dönmez Bay Jagers'a kısaca kazadan bahseden bir mektup yollamış olsam da detayları anlatmak zorunda kaldım. Olayın özelliği dolayısıyla daha önceki konuşmalarımıza kıyasla daha az ciddiyet vardı konuşmalarımızda ve de delillere pek değinmedik. Ben felaketi anlatırken Bay Jagers her zamanki gibi ateşin karşısına geçti. Wemmick sırtını sandalyeye dayayıp elleri pantolonunun ceplerinde bana bakıyordu. O iki korkunç maske -ki ben o ikisinin o ofisin ayrılmaz parçaları olduğunu düşünürüm- sanki o anda yangının kokusunu almış gibi görünüyordular.

Anlattıklarım bitti; onların soruları da... Ondan sonra Bayan Havisham'ın Herbert'a dokuz yüz şilin verilmesi gerektiğini belirten notlarını çıkarttım. Bay Jagers'ın gözleri onları görünce daha bir çukurlaştı ama onları Wemmick'e verip bir çek hazırlamasını istedi. Bu sırada gözüm çeki yazan Wemmick'teydi. Yeni boyanmış botlarıyla yavaş adımlarla yürüyen Bay Jagers bana baktı ve ben çeki cebime koyarken, 'Senin için bir şey yapmadığımız için üzgünüm Pip!' dedi.

"Bayan Havisham benim için yapabileceği bir şey olup olmadığını sorduğunda ona verdiğim cevap 'Hayır!' oldu." dedim.

Bay Jagers, "Herkes işini bilmeli!" dedi. Wemmick'in dudaklarını okudum: "Taşınabilir mal!" diyordu.

"Ben senin yerinde olsam hayır demezdim ama herkes kendi işine bakmalı." dedi Bay Jagers.

Wemmick biraz kızgın bir tonda, "Herkes taşınabilir mal edinmeye çalışmalı!" dedi.

Esas konuşmak istediğim konuya girmenin tam zamanı olduğunu düşündüm ve Bay Jagers'a dönüp, "Bayan Havisham'a sorduğum bir şeyler var ama... Ondan evlat edindiği kızıyla ilgili bildiklerini anlatmasını istedim; o da ne biliyorsa anlattı." dedim.

Bay Jagers, "Öyle mi?" diyerek hafif eğilip botlarına baktı. "Bayan Havisham'ın yerinde olsaydım bunu yapacağımı zannetmiyorum. Ama o kendi işini en iyi kendisi bilir."

"Ben Bayan Havisham'ın evlat edindiği kızın geçmişiyle ilgili kendisinin bildiği kadarından daha fazlasını biliyorum efendim. Onun annesini biliyorum." dedim.

Bay Jagers yüzünde sorgulayan bir ifadeyle, "Annesini mi?" diye sordu.

"Son üç gün içinde annesini gördüm." dedim.

"Evet?" dedi Bay Jagers.

"Siz de gördünüz efendim. Siz benden daha sık gördünüz hatta."

"Evet?" dedi Bay Jagers.

"Ben hatta onun geçmişiyle ilgili sizden de çok şey biliyorum." dedim. "Onun babasını da biliyorum ben."

Bay Jagger's'ın irkilmesinden onun Estella'nın babasını bilmediği anlaşılıyordu. Provis'in Herbert'a anlattıklarını dinledikten sonra Provis'in ona tam olarak kendisini tanıtmadığından şüphelenmişim zaten. Kendisine avukat olarak Bay Jagger's'ı tuttuğunda ilk davanın üzerinden üç dört sene geçmişti ve ona, o kadının kocası olduğunu söylememişti. Daha önce bunu Bay Jagger's'ın bilmediğinden emin değildim ama artık bundan hiç kuşku yoktu.

"Genç hanımın babasını biliyorsun, öyle mi Pip?" dedi Bay Jagger's.

"Evet!" dedim. "İsmi Provis. Yeni Güney Galler'li."

Ben bunu söyleyince Bay Jagger's bile irkildi. Bunu mümkün olduğunca engellemeye çalıştı. Her zamanki mendil çıkarıp burnunu silme hareketine denk getirmeye çalıştı bu anı ama benim dikkatimden kaçmadı şaşkınlığı. Wemmick'in tepkisi ne oldu bilmiyorum çünkü ona bakmaya çekinmişim. Bay Jagger's o keskin zekasıyla belki aramızdaki gizli dostluğu fark eder gibi gelmişti.

Bay Jagger's gayet soğukkanlı bir tonda, "Peki Bay Provis bu iddiasını nasıl kanıtlamayı düşünüyor." dedi. Mendilini burnuna götürmek üzereydi.

"Onun böyle bir iddiası yok; hiç de olmadı zaten. Kızının hayatta olduğundan bile habersiz!" dedim.

İlk defa o mendil buruna götürülmedi! Cevabım onun için o kadar beklenmedik bir cevaptı ki, hareketin devamını getiremeden mendilini tekrar cebine koydu, kollarını kavuşturdu ve gözlerini bana dikip yüzünde ciddi bir ifadeyle bana bakmaya başladı. Yüz ifadesi değişmiyordu.

Ondan sonra ona bildiğim her şeyi ve bunları nasıl öğrendiğimi anlattım. Yalnız bir konuda yalan söyledim: Wemmick'ten öğrendiğim bir hususu Bayan Havisham'dan öğrenmiş olduğumu söyledim. Bu konuda çok dikkatliydim. Bütün bildiklerimi anlatana kadar Wemmick'in yüzüne hiç bakmadım. Gözlerimi en sonunda Wemmick'e çevirdiğimde kalemini çıkardığını ve masada önündeki kâğıtlarla ilgilendiğini gördüm.

Bay Jagger's evraklara bakmak için masaya yaklaştı, "Bay Pip içeri girdiğinde hangilerine bakıyordunuz Bay Wemmick?" dedi.

Ama ben önemsenmemeyi kabullenemezdim ve hırsıyla karşısına geçip, benimle açık açık, erkekçe konuşmasını istedim. Arkası fos çıkan beklentilerimi, bunların ne kadar uzun zaman devam ettiklerini ve en sonunda keşfettiğim olayı hatırlattım ona ve içinde bulunduğum tehlikeli durumdan bahsettim. Benim ona duyduğum güvene ve bu sebeple anlattıklarımın karşılık onun güvenini hak ettiğimi söyledim. Onu suçlamadığımı, ondan şüphelenmediğimi ya da kendisine karşı bir güvensizlik durumumun olmadığını ifade edip sadece bana gerçekleri anlatmasını istedim. Neden böyle bir şey istediğimi ve buna hakkım olup olmadığını sorarsa da buna verecek bir cevabım olduğunu; çok uzun bir süredir Estella'yı sevdiğimi ve onu kaybetmiş olsam da, acım çok büyük olsa da, onunla ilgili her şeyin beni dünyadaki her şeyden daha fazla ilgilendirdiğini söyledim. Bay Jagger's'ın inatla sükûnetini muhafaza ettiğini görünce Wemmick'e dönüp, "Wemmick, yufka yürekli biri olduğunuzu biliyorum. Sevimli evinizi, ihtiyar babanızı, iş yerindeki hayatınızdan sonra orada neler yaptığınızı, nasıl neşelendiğinizi gördüm. Rica ederim, benim yerime Bay Jagger's'la konuşun da bütün bu anlattıklarımı dikkate alıp benimle

daha açık ve net konuşsun!" dedim.

Ben bunları söyledikten sonra birbirlerine öyle bir bakışları vardı ki... Daha önce onları birbirlerine hiç bu kadar garip bakarken görmemiştim. Başta "Bay Jagers bu söylediklerimden ötürü Wemmick'in işine son verir mi acaba?" diye bir düşünce aklımdan geçtiyse de Bay Jagers'ın gülümsediğini ve Wemmick'in daha cesaretli bir havaya büründüğünü görünce bu düşüncemden vazgeçtim.

"Neden bahsediyor? Senin yaşlı bir baban ve kendine has eğlenceli bir hayatın mı var?" dedi Bay Jagers.

"Buraya onları getirmem gerekmiyor, öyle değil mi?" diye cevap verdi Wemmick.

Bay Jagers kolunu omzuma koyarak içten bir gülümsemeyle, "Pip, bu adam var ya, Londra'nın en üçkâğıtçı adamı!" dedi.

Wemmick, "Hiç de değil! Siz varken..." dedi daha da cesur bir ses tonuyla...

Aynı garip bakışlarla birbirlerini süzdüler yine...

"Senin sevimli bir evin mi var?" dedi Bay Jagers.

"İşime engel olmadığı müddetçe bunun sakıncası yok. Size bakıyorum da efendim bütün bu işlerden sonra yorgunluğunuzu atmak için siz de öyle sıcak bir yuva kurmayı planlıyormuşsunuz gibi geliyor."

Bay Jagers başını iki ya da üç kez Wemmick'i onaylar mahiyette salladı ve bir iç çekti. "Pip!" dedi. "Boş beklentilerle ilgili konuşmayacağız. Senin yaşadıkların henüz çok yeni olduğu için benden daha iyi biliyorsun o meseleleri. Ama öbür meseleden konuşacak olursak sana bir şey söyleyeceğim. Dikkatle dinle. Bir şeyi itiraf edeceğim yok!"

Ben bir şey itiraf etmediğini anladığımı söyleyene kadar bekledi.

"Bak Pip, farz et ki senin az önce bahsettiğin şartlar altında bir kadın çocuğunu gizliyor ve bunu avukatına söylemek zorunda kalıyor çünkü avukatı davada onu savunabilmesi için çocukla ilgili ayrıntıları da bilmesi gerektiğini söylüyor. Avukatı aynı zamanda yaşlı, zengin ve garip bir kadına bir çocuk bulup evlat edinmesine yardım edeceğine daha önceden söz vermiş bulunuyor."

"Anlıyorum efendim."

"Farz et ki o avukatın hayatı suçlular arasında geçmiş ve çocuklar hakkında bildiği tek şey sayılarının çok olması ve kendilerini bekleyen acı sona doğru hızla yol almaları. Farz et ki sık sık çocukların parmaklıkların arkasında mahkemede ifade verdiklerini ve cezaevine konulduklarını, kırbaçlandıklarını, yerlerinden yurtlarından uzaklaştırıldıklarını, ihmal edildiklerini ve günün birinde asılacak suçlular olmaya aday olacak şekilde büyüdüklerini görmüş. Farz et ki iş yaşamında gördüğü bütün bu suçlu çocukları ağına takılan balık yavruları gibi görüyor. Günün birinde hepsi yargılanacak, savunulmaları gerekecek, anasız babasız kalacak ve toplumun başına bela olacak ona göre."

"Anlıyorum efendim."

"Farz et ki Pip, babasına öldüğü söylenen küçük, şirin bir çocuk var. Babası gerçeği öğrenmeye bile teşebbüs edemiyor ve bu çocuğu kurtarabilmek mümkün. Ve bu kadına avukat sözünü geçirtebiliyor. Ona 'Ne yaptığını ve nasıl yaptığını biliyorum. Şöyle saldırdın, böyle kendini savundun ve şüpheyi başka yöne çekmek için şunları şunları

yaptın. Her şeyin farkındayım. Seni aklamak için çocuğu göstermek gerekmezse çocuğu bana ver. Onu bana verirsen ben de seni kurtarmak için elimden geleni yaparım. Sen kurtulursan çocuğun da kurtulur. Sen kurtulmasan da çocuk kurtulur.' diyor. Farz et ki bunlar söyleniyor ve kadın beraat ediyor."

"Sizi çok iyi anlıyorum."

"Bunların itiraf olmadığını da anlıyorsun değil mi?"

"Anlıyorum!" dedim. Wemmick de, "İtiraf yok ortada!" dedi.

"Farz et ki Pip, kadın ölüm korkusu yüzünden hafiften aklını oynatıyor ve serbest kalınca dış dünyadan çok korkup avukatına sığınıyor. Ve farz et ki adam onu evine kabul ediyor ve onun vahşi yönü ne zaman ortaya çıkarsa onu bastırıyor. Bu hayali durumu anlıyor musun?"

"Hem de çok iyi anlıyorum."

"Farz et ki çocuk büyüyor ve para için evleniyor. Annesi de hâlâ hayatta. Babası da hayatta. Anneyle baba birbirinden habersiz ve çok uzaklar birbirlerine... Sır hâlâ sır olmaya devam ediyor, ta ki sen bunu ortaya çıkartana kadar. Bu son söylediğim sende kalsın yalnız, bu çok önemli."

"Öyle olacak zaten."

"Wemmick de buna çok dikkat etmeli."

Wemmick de sırrı tutacağını söyledi.

"Bu sırrı ortaya çıkarmanın kime bir yararı dokunur ki? Babaya mı? Anneyle bir araya gelmek isteyeceğini sanmam. Anneye mi? Bence öyle bir suç işlediyse şu an bulunduğu yerde çok daha güvende. Kızın işine mi yarar? Annesiyle babasının kim olduğunu kocasına söylemek isteyeceğini zannetmiyorum. Yirmi yıldır uzak kaldığı sefilliğe geri mi dönsün? Sen onu sevmiştin Pip ve o senin hayallerinin baş köşesindeydi. Emin ol aynı durum tahmin ettiğinden çok daha fazla erkek için geçerliydi. O kadar ki, bunun farkında olsaydın sargılar içindeki sol elini kesmek isterdin. Sonra öbür elini, kesmesi için Wemmick'e uzatırdın."

Wemmick'e baktım. Son derece ciddi bir ifade vardı yüzünde. İşaret parmağını dudağına götürdü. Ben de aynısını yaptım. Bay Jagers da aynısını yaptı. Daha sonra Bay Jagers her zamanki tavrını takınarak, "Evet Wemmick, Bay Pip geldiğinde hangisine bakıyorduk?" dedi.

Onlar çalışırken bir süre yanlarında durdum ve birbirlerine birkaç kez daha garip garip baktıklarını gördüm. Daha önceki hallerinden farklılardı. İkisinin bakışlarından da "Profesyonel olmayan yönümü, zayıflıklarımı mı gösterdim acaba?" gibi bir kuşku okunuyordu. Öyle olmaktan kuşkulanmışlardı sadece; bundan emin oldukları söylenemezdi. Bu durum ikisini de rahatsız etmişti. Bay Jagers ters ters konuşuyor, Wemmick ise sonuna kadar kendisini savunuyordu. Onları daha önce hiç böyle görmemiştim. Genelde iyi geçinirlerdi.

İkisi de Mike'ın gelmesiyle çok rahatladı. Mike kürk şapkalı, koluna burnunu silme alışkanlığı olan bir müşteriydi. Oraya ilk gittiğimde onu gördüğümü hatırlıyordum. Ya bu adamın ya da aile efradından birinin başı beladan kurtulmuyordu galiba. (Bela orada

Newgate demekti.) O gün oraya büyük kızının bir dükkândan bir şey aşırıldığı gerekçesiyle gözaltına alındığını söylemek için gelmişti. O bu durumu Wemmick'e izah ederken, Bay Jagers şöminenin önünde ayakta duruyordu ve anlatılanlara kayıtsız kaldı. Sonra Mike'ın gözünden yaşlar gelmeye başladı.

"Ne yapmaya çalışıyorsun?" dedi Wemmick buz gibi bir ses tonuyla. "Niye mızıldanıyorsun böyle?"

"Onun için gelmedim Bay Wemmick."

"Evet onun için geldin. Bunu nasıl yaparsın? Eğer ağlayıp zırlayacaksan buraya hiç gelme. Ne geçecek eline böyle yapınca?"

Mike, "İnsan hislerine hakim olamıyor Bay Wemmick!" dedi.

Wemmick, "Nesine? Bir daha söyle bakayım!" dedi. Çok acımasız bir hali vardı.

"Bana bak efendi!" dedi Bay Jagers bir adım yaklaşarak. "Hemen bu iş yerinden çık! Buraya hisler giremez. Dışarı!"

"Hak ettin bunu!" dedi Wemmick. "Dışarı!"

Zavallı Mike süklüm püklüm dışarı çıktı. Bay Jagers ve Wemmick bu sayede eski hallerine döndüler ve öğle yemeğinden daha yeni kalkmışlar gibi şevkle çalışmalarına devam ettiler.

Elli İkinci Bölüm

Cebimde çekim, Küçük Britanya'dan Bayan Skiffins'in muhasebeci kardeşinin yanına gittim ve Bayan Skiffins'in muhasebeci kardeşi gidip hemen Clarriker'ı getirdi de en nihayetinde aramızdaki anlaşmayı bir sonuca bağlamış olduk. Bu da beni oldukça rahatlatmıştı. Büyük umutlara kapıldığım günden beri yaptığım tek iyi şey, sonunu getirebildiğim tek iş buydu.

Clarriker şirketin işlerinin hızla büyüdüğünü ve artık doğuda küçük bir şube açabileceklerini; yeni ortaklıklarından sonra Herbert'in bu görevi alıp oraya gidebileceğini söyleyince arkadaşşımdan ayrılacağım fikrine kendimi alıştırmam gerektiğini düşündüm. Beni burada tutan son bağ da kopmak üzereydi ve çok yakında rüzgârın ve dalgaların kucağında olacaktım.

Ama şurası bir gerçek ki Herbert'in akşam gelip bana bütün bu değişiklikleri neşe içinde anlattığını dinlemek büyük mutluluktur. O hiçbir şeyden haberim olmadığını sanıyor, Clara'yı Binbir Gece Masalları'nın yaşandığı ülkelere götüreceği ve benim onlara katılacağım (Deve kervanlarıyla katılırdım Allah bilir!) günlerin hayalini kuruyordu. Beraber Nil'in kıyısına gidecek, dünya harikası yapıları, yerleri görecektik... Bu güzel planlarda yer alacağımı sanmıyordum şahsen ama Herbert'in önünün açıldığı aşikârdı. İhtiyar Bill Barley rom içip acı biber yemeye devam ediyordu bu arada. Çok yakında kızına çok iyi bakacaktı birileri!

Mart ayı gelmişti. Sol kolumun iyileşmesi o kadar zaman alıyordu ki hâlâ paltomu doğru düzgün giyemiyordum. Sağ kolum nispeten daha iyiydi. En azından işimi görebilecek kadar...

Bir pazartesi sabahı Herbert'la ben kahvaltıdaiken Wemmick'ten aşağıya metnini yazdığım mektup geldi:

"Walworth. Bu mektubu okur okumaz yakın. Hafta ortasında -ya da çarşamba diyelim-eğer kendinizi hazır hissediyorsanız yapacağınızı bildiğiniz şeyi yapabilirsiniz. Şimdi yakın."

Bunu Herbert'a okuttuktan sonra ateşe attım. Yaktığımız zaman mesajı iyice zihnimize kazımış durumdaydık tabii. Daha sonra ne yapmamız gerektiğini konuştuk, çünkü kolumdaki bu rahatsızlık göz ardı edilecek bir şey değildi.

"Ben bunu defalarca düşündüm!" dedi Herbert. "Bir Thames kayıkçısı tutmaktan daha iyi bir yol biliyorum. Startop'u alalım. İyi biri. Gücü kuvveti yerinde, maharetli. Bizi de seviyor. Hem heyecanlı olaylardan hoşlanır. Güvenilirdir de..."

Startop benim de aklımdan birkaç kez geçmişti.

"Peki ona olayın ne kadarını anlatacaksın Herbert?"

"Çok azını bilmesi lazım. Sabah oluncaya kadar bunun gizli bir çılgınlık olduğunu bilmesi yeter. Sabahleyin ona Provis'i acil olarak yurt dışına çıkarman gerektiğini söylersin. Onunla sen de gidecek misin?"

"Orası kesin."

"Nereye?"

İngiltere'nin dışında bulunduğu müddetçe nereye gidildiğinin bir önemi yoktu. Hamburg da olabilirdi, Rotterdam da.. Antwerp de... Bizim bulunduğumuz limandan geçen herhangi bir yabancı gemi işimizi görürdü. Onu kayıkla Gravesend'in de ötesine götürmek, gemiye oradan bindirmek istiyordum, çünkü Gravesend şüpheli şahısların aramalarının yapıldığı kritik bir noktaydı. Yabancı gemiler Londra'dan suların yükselme zamanında kalktığından biz daha öncesinde sular çekildiğinde kayığımıza binip, kuytu bir köşede bekleyecek ve geçen bir gemiye binecektik.

Herbert bu planı onayladı ve gerekli araştırmaları yapmak için kahvaltıda sonra hemen dışarı çıktık. Hamburg'a giden bir geminin bizim için oldukça uygun olduğuna karar verdik ve tüm planlarımızı bu doğrultuda yaptık. Yine de suların yükseldiği aynı saatlerde hangi yabancı gemilerin Londra'dan ayrılacağını da öğrendik ve hepsinin şeklini ve rengini ezberledikten sonra içimiz rahat etti. Sonra birkaç saatliğine ayrıldık. Ben pasaport işlemlerini halletmeye gittim; Herbert da Startop'un evine... Herhangi bir problemle karşılaşmadan ikimiz de yapmamız gerekenleri yaptık ve daha önce konuştuğumuz gibi saat birde buluştuk. Ben pasaportları çıkartmıştım; Herbert Startop'u görmüştü. Startop bize katılmaya tahmin ettiğimizden daha da istekliymiş.

İkisi kürekleri çekecekti, ben de dümende olacaktım ve ses çıkartmayacaktık. Hızlı olmamız şart değildi, önemli olan gideceğimiz yere gitmemizdi. O akşam Herbert'ın Mill Pond Bank'e gitmeden akşam yemeğinde eve gelmemesine karar verdik. Ertesi gün, yani salı günü, oraya hiç gitmemeli, Provis'i evin yakınlarındaki bozuk merdivenlerden çarşamba günü bizim yaklaştığımızı görünce -daha erken değil- inebilmesi için hazırlamalıydı. Planın onunla ilgili kısmı o pazartesi gecesi ona anlatılmalıydı. Daha sonra onunla hiçbir şekilde bağlantıya geçilmemeliydi. Ta ki biz onu kayıkla oradan alıncaya dek...

İkimiz de yapmamız gerekenleri iyice kafamıza yazdıktan sonra ben eve gittim.

Dış kapının anahtarını açtıktan sonra posta kutusunda bir mektup buldum. Mektup banaydı. Kötü bir yazıyla yazılmamıştı ama oldukça kirlenmişti. Elden gönderilmişti ve içinde şunlar yazıyordu:

“Bu gece ya da yarın gece saat dokuzda bataklıktaki kireç ocağının yanındaki kanal bekçisinin kulübesine gelmekten korkmazsan eğer gelsen iyi olur. Amcan Provis’le ilgili bilgi istiyorsan kimseye bir şey söylemeden ve vakit kaybetmeden gel. Tek başına gelmen lazım. Bunu da yanında getir.”

Bu mektuba gelene kadar düşünmem gereken bir sürü mesele vardı zaten. “Bir bu eksikti!” dedim. Ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. En kötüsü de bir an önce karar vermem gerekiyordu yoksa öğleden sonra kalkan arabayı kaçıracaktım, ki o araba beni o gece belirtilen saatte oraya götürmüş olacaktı. Ertesi günün gecesi gitmeyi düşünemezdim, çünkü o zaman gemiyle gitmemize az bir zaman kalmış olacaktı. Oraya gidince öğreneceklerim her neyse bizim o yolculuğa çıkmamızı etkileyecek derecede önemli olabilirdi.

“Düşünmek için yeterli zamanım olsaydı eğer yine de giderdim.” diye düşünüyorum. Çok az zamanım olduğu için -saatime bir baktım arabanın kalkmasına bir buçuk saat kalmış-gitmeye karar verdim. Aslında gitmemem gerekiyordu ama öğreneceğim şey Provis amcamla ilgili olduğu için yapmam gereken hazırlıklar olduğu halde oraya gitme fikri ağır bastı.

İnsanın acelesi varken bir mektupta yazılanlara tam anlamıyla vakıf olabilmek kolay olmuyor. O yüzden bu gizemli mektubu iki kez daha okumak zorunda kaldım. Söylenenlere harfiyen uyararak Herbert’a yazdığım notta yakında yurt dışına çıkacağım ve gittiğim yerde ne kadar süre kalacağımı bilmediğim için, hemen Bayan Havisham’ı görmek istediğimi söyledim. Kapıyı kilitlemeye ve paltomu giymeye yetecek zamanı ancak bulabildim. Eğer araba tutup ana caddeden gitseymişim arabayı kaçırmışım. Araba yeni yola çıkmıştı ki yakaladım. Diz boyu samanların arasından geçerken kendime geldiğimde gördüm ki tek yolcu benim.

Kendime geldikten sonra diyorum, çünkü o mektubu aldıktan sonra kendimde olduğum söylenemez. Sabah yaşadığım telaş yetmiyormuş gibi üzerine bir de bu mektup gelmişti. Uzun zamandır endişe içinde Wemmick’ten gelecek haberi bekliyorum için sabah çok fazla telaşlanmışım ve mektubu çok beklemediğim bir anda gelmişti. Şimdi ise arabanın içinde “Acaba oraya gitmek için geçerli sebeplerim var mı?” diye bir şüphe düşmüştü içime. “Acaba arabadan inip geri mi dönsem?” diye düşündüm. “Bu kimliği belirsiz şahsın çağrısına kulak asmasam mı acaba?” dedim. Kısacası telaşlı olan az çok herkesin yaşaması muhtemel kararsızlıkları ve çatışmaları yaşadım içimde. Ama yine de Provis’in adının geçmesi beni bağlıyordu. Sırf ben oraya gitmedim diye onun başına bir şey gelseydi kendimi affedebilir miydim hiç?

Kasabaya vardığımızda hava kararmıştı ve ben rahatsızlığımdan dolayı yol boyunca arabanın dışarı kısmında oturamadığım için içerden yolculuk bana çok uzun ve sıkıntılı göründü. Mavi Domuz’a gitmeyi özellikle istemedim. Daha az bilinen bir hana girip akşam yemeği için bir şeyler ısmarladım. O hazırlanırken Satis’e gidip Bayan Havisham’ı sordum. Daha iyi olduğu söylense de hâlâ çok hastaydı.

Kaldığım han eskiden ruhbanların mekânıymış. Yemek yediğim oda sekizgen bir öğretmenler odasıydı, vaftiz kurnasına benziyordu şekil itibariyle. Ben tabağımdakileri kesemediğimden hanın kel kafası parlayan sahibi benim için kesme işlemini gerçekleştirdi. Bu sırada konuşmaya başladık. Beni kendi hikâyemle eğlendirecek kadar iyiydi sağ olsun! Tabii ki Pumblechook'un benim en eski hamim ve servetimin mimarı olduğu ayrıntısını da es geçmemişti.

"Genç adamı tanıyor musunuz?" dedim.

"Tanımak mı? Çocukluğundan beri bilirim ben onu!"

"Buralara bir daha hiç geldi mi?"

"Evet, bazen gelip kalburüstü arkadaşlarını görür ve ona o kapıların açılmasına aracı olan adama sırt çevirir."

"Kimmiş o adam?"

Hanın sahibi, "Kim olacak? Bay Pumblechook!" dedi.

"Onun dışında kimseye vefasızlık yapmadı mı?"

"Yapamaz ki! Eğer yapabilseydi yapardı. Neden? Çünkü ona emeği geçen tek kişi Bay Pumblechook da ondan!"

"Pumblechook öyle mi söylüyor?"

"Onun söylemesine gerek yok ki!" dedi.

"Öyle mi söylüyor?"

"Bunu anlatırken onu bir dinleseniz içiniz parçalanır."

"Ah Joe! Sen hiç böyle şeyler söylemezsin. Sevgi dolu, cefakâr dostum... Sen hiç şikâyet etmezsin. Sen de dünya tatlısı Bidy!" dedim içimden...

"Geçirdiğiniz kazadan sonra iştahınız kesilmiş galiba!" dedi hancı kolumdaki sargılara bakarak. "Küçük bir lokma daha alsanız?"

"Hayır teşekkür ederim." deyip masadan kalkarak ateşin başına geçtim. "Daha fazla yiyemeyeceğim. Tabağımı götürün lütfen."

Joe'ya yaptığım vefasızlık için daha önce hiç bu kadar çok suçlu hissetmemiştim kendimi. Utanmaz üçkâğıtçı Pumblechook'u onunla karşılaştırınca... O ne kadar sahtekârsa, Joe o kadar dürüsttü; o ne kadar aşağılıksa Joe o kadar asildi.

Ateşin başında belki bir saat, belki de daha fazla bunları düşündüm. Çok utanıyordum ve ben bunu çoktan hak etmişim. Çalan saat çanları beni kendime getirdi -ama hüznüm ve pişmanlığım aynıydı, onların derecesinde bir azalma yoktu- ve ayağa kalktım; paltomun iplerini boynumun arkasından bağlattırıp dışarı çıktım. Öncesinde tekrar okuyayım diye cebimde mektubu aramıştım ama bulamamıştım. Arabayla gelirken samanların arasına düşmüş olabileceği fikri beni huzursuz etti. Ama bataklıklarda kanalların yanındaki kulübeye gideceğimi, o kişiyle orada saat dokuzda buluşacağımı biliyordum. Fazla zamanım kalmadığından hızlı adımlarla dosdoğru bataklık tarafına gittim.

Elli Üçüncü Bölüm

Kapkaranlık bir geceydi. Kasaba sınırlarını geçip bataklığa geçtiğimde dolunay çıkmasına

rağmen yine de karanlıktı. Sınırların üstünde gökyüzünde kurdele biçiminde bir açıklık vardı ve oradan ay görünüyordu; kırmızı ve kocaman... Birkaç dakika içinde o açık bölgenin üstüne çıktı ay ve bulut yığınlarının arkasına gizlendi.

Melankolik bir rüzgâr çıkmıştı ve bataklık oldukça kasvetliydi. Bir yabancı burayı pek de tekin bulmazdı. Ben bile tereddütteydim; ayaklarım geri geri gidiyordu. Fakat ben buraları çok iyi biliyordum ve çok daha karanlık bir gecede bile yolu bulabilirdim. Buraya kadar geldikten sonra geri dönmek için herhangi bir mazeretim olamazdı. O yüzden, ayaklarım geri geri gitse de yoluma devam ettim.

Gittiğim yön eski evimden uzaktaydı. Kaçak mahkumları takip ettiğimiz yerlere de uzaktı. Yürürken Gemi Hapishanesi tam arkamda kalmıştı ve arkama dönüp bakınca uzakta kum tepeliklerinin oradan süzülen ışıkları gördüm. Kireç ocağını en az eski batarya kadar iyi biliyordum ama birbirlerine millerce uzaklıktaydılar. Eğer iki noktada birden bir şey yanarsa uzun bir çizgi şeklinde bir ışık belirirdi aralarında.

Başta geçtiğim kapıları arkamdan kapatmam ve nehrin kenarındaki banklarda yatan ve sonra dikilip otların arasında gezmeye başlayan sürülerin yanından geçerken ses çıkarmamam gerekti. Ama bir müddet sonra etrafta dolaşan bir tek ben kaldım.

Kireç ocağına gitmem bir yarım saatimi aldı. İçerde kireç ağır ağır, boğucu bir koku çıkararak yanıyordu. Ateş yakmışlar, sonra da gitmişlerdi. Ortalıkta bir tek işçi bile yoktu. Tam yanında küçük bir taş ocağı vardı. Tam benim yolumun üzerindeydi bu ocak ve gün boyunca orada çalışılmıştı. Alet edevatlardan ve el arabalarından öyle olduğu anlaşılıyordu.

Kazılan bu ocaktan tekrar bataklık seviyesine çıktığımda eski kulübede bir lambanın yandığını gördüm. Adımlarımı hızlandırıp kapıyı tıklattım. İçeriden bir cevap beklerken etrafıma baktım ve kanalın terk edilmişliğini ve haraplığını fark ettim. Çatısı kiremitten ahşap kulübe ise sert hava koşullarına uzun bir müddet daha dayanacak gibi görünmüyordu. Şimdi bile böyleyse... Çamurlar ve balçıklar kireçle kaplanmıştı ve ocağın insanın nefesini daraltan dumanı yavaş yavaş bana doğru geliyordu. Hâlâ kapıyı açan olmamıştı. Tekrar tıklattım kapıyı. Yine ses çıkmayınca bu sefer de "Kapının mandalını kendim açmayı deneyeyim." dedim.

Mandalı kaldırdım ve kapı açıldı. İçeri bakınca üzerinde yanan bir mum olan bir masa, bir kanep ve tekerlekli bir karyolanın üzerinde bir battaniye gördüm. Yukarıda tavan arası gibi bir yer olduğundan, "Kimse var mı orda?" diye seslendim ama cevap veren olmadı. Sonra saatime baktım. Saat dokuzu geçiyordu; tekrar "Kimse var mı orada?" dedim. Yine cevap gelmeyince dışarı çıktım. Ne yapacağım konusunda kararsızdım.

Yağmur bastırmıştı. Biraz önce gördüklerimden başka herhangi bir şey göremeyince dışarıda, tekrar içeri girdim. Kapının önünde durup, dışarı bakarak geceyi seyrettim. "Burada az önce kesin birileri vardı, yoksa mum yanmazdı; her kimse şimdi gelir." diye düşünürken aklıma fitil uzun mu diye bakmak geldi. Bakmak için masaya gidip mumu elime aldım ki birdenbire biri mumu söndürdü. Bir sonraki olay ise arkadan sıkı bir kement atılması ve bunun başımın üzerinden geçmesiydi.

"Yakaladım seni!" dedi birisi kısık sesle.

Kementten kurtulmaya çalışırken, "Bu ne böyle? Sen kimsin? İmdaat! İmdaat!" diye

bağırmaya başladım.

İki kolum da bedenime yapışmıştı ve yaralı kolum aşırı derecede acıyordu. Çığlıklarımı bastırmak için güçlü bir adam ağzımı ya eliyle kapatıyor ya da beni göğsüne bastırıyordu. Sıcak nefesini yüzümde hissediyor, karanlıkta çırpınıyordum. Bu arada beni iyice duvara yaslamıştı. "Hadi şimdi de bağır da işini bitireyim!" dedi.

Yaralı kolumun acısından neredeyse bayılacak gibiydim. Olanlar beni şok etmişti. Beni yapmakla tehdit ettiği şeyi kolaylıkla yapabileceğini düşünüp sustum ve kolumu sıkan yeri mümkün olduğunca gevşetmeye çalıştım. Fakat çok sıkıydı. Daha önce kolum yanmıştı ama şimdi kaynıyordu!

Gecenin gitmesi ve yerine koyu bir karanlığın gelmesinden adamın kepenkleri indirdiğini anladım. Biraz dolandıktan sonra aradığı çakmaktaşını ve çeliği buldu ve ateş yakmaya çalıştı. Gözlerim kavın arasına düşen, adamın elindeki kibritle yakmaya çalıştığı kıvılcımlardaydı. Sadece dudaklarını ve kibritin mavi kısmını görebilmiştim. Kav nemliydi - ki bu çok normaldi o şartlarda- ve kıvılcımlar birbiri arkasından sönüyordu.

Adamın acelesi yoktu. Çakmak taşıyla çeliği tekrar birbirine sürttü. Kıvılcımlar büyümeye başladığında ilk önce ellerini ve silüetini gördüm. Oturuyordu ve masanın üzerine eğilmişti. Hepsi bu kadardı. Daha fazlasını göremiyordum. Kavı üfleyen mavi dudakları gördüm yine ve sonra bir ateş yandı. Orlick'ti bu!

Kimi bekliyordum burada bilmiyorum ama beklediğim Orlick değildi. Onu görünce gerçekten de büyük bir tehlikede olduğumu anladım ve bakışlarımı yüzünde sabitledim.

Yanan kibritle mumu yakıp kibriti yere attı ve üzerine bastı. Sonra mumu masanın üzerine koyarak kendinden uzaklaştırdı ki beni görebilsin. Masaya oturup kollarını kavuşturdu ve bana baktı. Beni duvara yaslı bir merdivene bağlamıştı. Tavan arasına bu merdivenle çıkılıyordu anlaşılana.

Beni biraz daha süzdükten sonra, "İşte şimdi elime geçirdim seni!" dedi.

"Çöz beni. Bırak gideyim!"

"Bırakacağım. Bırakacağım aya, yıldızlara gideceksin. Zamanı gelince tabii."

"Beni buraya niye getirttin?"

Yüzünde ölgün bir bakışla, "Bilmiyor musun?" diye sordu.

"Neden karanlıkta tek başıma kıstırdın beni?"

"Çünkü bunu tek başıma yapmak istedim. Bir kişi iki kişiden daha iyi sır tutar. Ah sen! Düşmanım... Sen!"

Karşımda kollarını kavuşturmuş otururken gördüğü manzaranın onu neşelendirdiği belliydi. Başını sallıyor, kollarını kendine daha sıkı sarıyor ve bu haliyle daha da korkunç görünüyordu. Onu sessizce izlerken o elini yanındaki köşeye koydu ve oradan piriç saplı bir tüfek çıkardı.

"Hatırladın mı bunu?" dedi bana doğru nişan alarak. "Daha önce bunu nerede gördüğünü biliyor musun? Konuşsana, çakal!"

"Evet!" dedim.

"Senin yüzünden oradan ayrılmak zorunda kaldım. Senin yüzünden. Konuşsana!"

"Başka ne yapabilirdim ki?"

“Sen yaptın bunu. Tek başına bu bile yeterli bir neden benim için. Benimle sevdiğim genç kadının arasına girmeye nasıl cesaret edersin?”

“Ben böyle bir şeyi ne zaman yaptım ki?”

“Ne zaman yapmadın ki? Senin yüzünden emektar Orlick’i kötü tanıdı o. Sen beni kötü anlattın.”

“Kötü biliyorsa bu senin yüzünden. Bu kötü ünü sen kendin kazandın. Sen kendine zarar verecek şeyler yapmasaydın ben hiç yapmazdım.”

“Yalancı! Beni bu kasabadan ne pahasına olursa olsun kovduracakmışsın öyle mi?” Bidy’yle son konuştuğumuzda ona söylediklerimi tekrar ediyordu. “Bak sana ne diyeceğim. Beni buradan kovdurmak daha önce hiç bu geceki kadar gerekli olmamıştı senin için. Bu uğurda servetinin yirmi katını bile versen yeridir.” Kaplan gibi öyle bir hırladı ki doğru söylediğini anladım.

“Bana ne yapacaksın?”

“Senin canını alacağım!” deyip ayağa kalkarak yumruğunu güm diye masaya vurdu.

Gözleri benden yana öne doğru eğildi, yavaşça yumruğunu açtı ve bana bakınca ağzı sulanmış gibi eliyle ağzını sildi. Sonra tekrar yerine oturdu.

“Çocukluğundan beri sen hep emektar Orlick’in yolunun üzerinde bir engeldin. Bu gece yolundan çekiliyorsun işte. Artık seninle uğraşmayacak. Bittin sen!”

Mezarıma yaklaştığımı hissediyordum. Bir an çevreme bakıp kurtulmanın bir yolunu aradım ama yoktu.

Masanın üzerinde otururken kollarını tekrar kavuşturarak, “Senden geriye tek bir kemik bile kalmayacak. Kıyafetlerinden geriye bir kumaş parçası bile kalmayacak. Cesedini kireç ocağına atacağım. Oraya kadar omzumda taşıyacağım seni. İki kişiyi bile taşıyabilirim istersem. Ondan sonra insanlar sana ne olduğunu bulmaya çalışacaklar ama hiç kimse bir şey öğrenemeyecek.”

Zihnimden hızla böyle bir ölüm sonrasında olabilecekler geçti. Estella’nın babası onu terk ettiğimi zannedecek ve ölene kadar beni suçlayacaktı. Herbert bile ona bıraktığım mektuptan sonra Bayan Havisham’ın evine sadece kapıdan uğradığımı öğrenince benden şüphelenecekti. Joe ve Bidy hiçbir zaman o gece ne kadar üzgün olduğumu bilmeyecekti. Kimse ne kadar acı çektiğimi, aslında dürüst olmayı ne kadar çok istediğimi, neler çektiğimi öğrenemeyecekti. Beni bekleyen ölüm korkunç bir sondu ama daha da korkuncu ölümümünden sonra kötü hatırlanmaktı. O kadar büyük bir hızla geçiyordu ki bu düşünceler aklımdan, o bu kelimeleri söylerken ben daha doğmamış çocukların bile -Estella’nın çocuklarının ve onların çocuklarının- hakkımda kötü konuşacaklarını düşünmeye başlamıştım.

“Şimdi it herif, seni bir hayvan gibi öldürmeden önce -öldürebilmek için seni böyle bağladım zaten- sana iyice bir bakayım. Düşmanım!”

Bu ıssız yeri benden başka bilen çok az kişi olmasına rağmen yardım için tekrar bağırma geldi aklıma ama yüzündeki o şeytani gülümsemeyle bana bakarken ağzımı açamadım. Ondan o kadar öğreniyorum ki... Ona yalvarmayacak, o beni öldürürken direnecektim o kadar. Bu kadar zor şartlar altındaki herkes gibi kalbim yumuşamıştı ve

Allah'tan af dilerken sevdiklerimle vedalaşamadığımı ve artık vedalaşamayacağımı, onlara yapmak istediğim açıklamaları yapamayacağımı, hatalarımdan dolayı beni affetmelerini istediğimi söyleyemeyeceğimi düşündüm. Yine de ölürken eğer elime bir fırsat geçseydi onu öldürecektim.

İçkiliydi. Gözleri kıpkırmızıydı. Boynunda teneke bir kutu asılıydı. Daha önce onu sık sık boynunda asılı duran etle ve içkisiyle gördüğümü hatırladım. Şişeyi dudaklarına götürdü ve yabancı bir hayvan gibi bir yudum aldı içkiden. Yüzünün rengini değiştiren içkinin kokusu burnuma geldi.

Tekrar kollarını kavuşturup, "İt! Emektar Orlick sana bir şey söyleyecek. O çirkef ablan senin yüzünden öldü!" dedi.

Zihnim yine büyük bir hızla çalıştı ve o daha sözünü bitirmeden ablama yapılan saldırıyı, hasta halini ve ölümünü hatırladım.

"Sen öldürdün onu, pis canı!"

"Sana söylüyorum, sen yaptın! Sen sebep oldun!" deyip tüfeğini aldı ve aramızdaki boşluğa doğru bir el ateş etti. "Sana bu gece yaptığım gibi arkasından sokuldum ve hesabını gördüm. Öldü zannettim ben onu. Onu da kireç ocağına koysaydım zor dirilirdi. Ama bunu yapan aslında emektar Orlick değildi, sendin. Sen kayırlıyordun, o aşağılanıyor, tartaklanıyordu. Emektar Orlick'i aşağılamak, onu tartaklamak ha? Bunu ödeyeceksin! Sen yaptın, şimdi de bedelini ödeyeceksin."

İçkisinden bir yudum daha aldı ve daha çok gözü döndü. Şişeyi daha da yukarı dikmesinden anladım ki şişenin içinde fazla içki kalmamıştı. Onun içindekilerle kendinden geçip benim işimi bitirmeye çalışıyordu. O içkinin her bir damlası benim canımın bir damlasıydı âdeta. Buraya gelmeden önce sanki beni uyarmaya çalışan dumanlara karıştığım zaman ablama saldırdığında yaptıklarını yapacaktı; alelacele kasabaya gidecek, orada sürtecek, meyhanelerde kafa çekecekti. Onun kasabaya gittiğini düşündüm ve geçtiği sokaklarda yürürken hayal ettim onu. Kasabanın ışıkları ve canlılığıyla bataklığın ıssızlığı ve birazdan arasına karışıp gideceğim dumanlar birbirlerine tam tamına zıttı.

O benimle konuşurken ben düşüncelerime yılları sığdırdım. Söyledikleri benim için sadece sözlerden ibaret değildi; anlattıklarını gözümde canlandırıyordum ben. Beynimin o aşırı heyecanlı ve uyanık haliyle bir yeri ve oradaki insanları gözümde canlandırmadan orayı düşünemiyordum. Bu görüntülerin canlılığını ifade edecek kelime bulamıyorum. O kadar dikkatle onu inceliyordum ki -kim olsa kendisine saldırmaya hazırlanan bir kaplana dikkat kesilir- en ufak bir parmak hareketinin bile farkındaydım.

İkinci yudumundan sonra üzerinde oturduğu kanepeden kalktı ve masayı bir kenara itti. Sonra, mumu aldı ve karşımda durup onu katil elleriyle yüzüme tuttu. Bana bakıyordu ve bu manzara onu çok eğlendiriyordu.

"Sana bir şey daha söyleyeyim. O gece merdivenlerden yuvarlanan da emektar Orlick'ti."

Sönen lambalarıyla merdivenler canlandı gözümün önünde. Kapıcının fenerinin duvarda oluşturduğu tırabzan gölgelerini gördüm. Bir daha asla göremeyeceğimi düşündüğüm daireyi gördüm. Yarı açık bir kapıyla kapalı bir kapıyı... Eşyaları...

"O gece emektar Orlick neden oradaydı dersin? Bir şey daha, it! Sen ve o kız beni işimden attırınca ben de kendime yeni arkadaşlar, yeni patronlar buldum. Bazıları benim

yerime mektup yazmalarını istediğimde yazıyorlar, anlıyor musun? Yazıyorlar, it herif! Senin gibi mıymıntı değil onlar, elli çeşit yazabilirler; senin gibi tek tip değil. Sen buraya ablanın cenazesine geldiğinde senin canını almayı kafama koymuştum ben. Sana ulaşmanın bir yolunu bulamayınca seninle ilgili her şeyi öğrenmeye çalıştım. Emektar Orlick kendi kendine 'Eninde sonunda seni elime geçirmenin bir yolunu bulacağım.' diyordu. Sonra bir baktım, beyimizin bir Provis amcası peyda olmuş!"

Mill Pond Bank, Chinks's Basin ve Old Green Copper Rope-Walk gözümün önüne geldi. Odasında oturan Provis, artık bir önemi kalmayan gizli sinyaller, güzel Clara, iyi yürekli anaç ev sahibesi, yatalak ihtiyar Bill Barley... Hepsi zihnime akın ediyordu. Küçük yaşam pınarımın birazdan hızla denize kavuşacak olması gibi...

"Senin bir de amcan varmış! Ben seni küçükken Gargery'nin demirci dükkânında gebertseydim amcan falan olur muydu sanıyorsun? (Seni pazar günleri budanmış ağaçların arasında gezerken gördüğümde bunu yapmayı ne kadar istiyordum bir bilsen...) Hiç de olmazdı! Orlick gelip de yıllar önce bataklıkta bulunduğu, sonra ablanın kafasına vururken kullandığı eyleyle kesilmiş prangaların senin Provis amcana ait olduğunu duydu. Şimdi senin de işini bitirecek. Ne var?"

Benimle alay ederken mumu yüzüme o kadar yaklaştırmıştı ki, yüzümü ateşten korumak için yana çevirdim.

"Ay! Yanan çocuk ateşten korkuyor!" diye bağırdı gülererek. "Emektar Orlick senin yandığını biliyordu, emektar Orlick senin Provis amcanı yurt dışına kaçıracağını biliyordu. Senin bu gece buraya geleceğini de biliyordu. Senin hakkından gelir o. Sana bir şey daha söyleyeyim it herif; bu da son olsun! Orlick nasıl senin hakkından gelirse Provis amcanın da hakkından gelecekler var. Yeğenini kaybettiği zaman aman kendini onlardan sakınsın! Kimse sevgili akrabasının bir kumaş parçasını bile, tek bir kemik parçasını bile bulamadığı zaman aman kendini sakınsın! Magwitch'in -bak, gerçek ismini de biliyorum- kendileriyle aynı toprakta yaşamasını istemeyenler var ve bunlar o başka bir yerdeyken onunla ilgili bütün havadisleri alıyorlardı ki, orayı terk edip kendileri için yine tehlike oluşturacağı zaman haberleri olsun. Belki de senin kadar sümsük olmayıp elli çeşit yazı yazabilen onlardır. Compeyson'dan ve darağacından kendini sakın Magwitch!"

Mumu tekrar yüzüme tuttu ve yüzümden ve saçlarımdan dumanlar çıktı. Bir an arkasını dönüp masadan diğer mumu almaya giderek beni karanlıkta bıraktı. O tekrar bana doğru gelene kadar ben bir dua düşünmüş ve Joe, Bidy ve Herbert'la buluşmuştum.

Masayla karşı duvar arasında birkaç adımlık bir mesafe vardı. Bu mesafe içinde bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladı. Kuvveti daha da çoğalmış gibi görünüyordu ve gözlerinde hiddetli bir ifadeyle bana bakıyordu. Bende en ufak bir umut kırıntısı dahi kalmamıştı. İçimdeki acelecilik iyice çılgın bir hal alsa da, aklımda düşüncelerin yerini resimler alsa da bir şeyin çok iyi farkındaydım: Eğer benimle birlikte bana anlattıklarının da yok olacağını bilmeseydi o anlattıklarını asla anlatmazdı.

Birdenbire durdu, şişesinin tıpasını açtı ve fırlatıp attı. Tıpa hafif olmasına rağmen kurşun gibi yere indiğini duydum. Yavaş yavaş içkisini içmeye başladı. Artık bana bakmıyordu. İçtiği likörün son birkaç damlasını avucuna döktü ve elini yaladı. Sonra bir vahşet nöbetine tutulmuş deli gibi küfrederek elindeki şişeyi fırlattı ve yere eğildi. Elinde

uzun, ağır bir sapı olan demir bir çekiç gördüm.

Verdiğim karardan vazgeçmedim. Ona yalvarma mahiyetinde tek bir söz bile söylemedim ama avazım çıktığı kadar bağırp gücümün son raddesine kadar mücadele ettim. Bir tek başımla bacaklarımı oynatabiliyordum ama o zamana kadar benim de farkında olmadığım bir kuvvetle karşı koyuyordum. O sırada bana cevap veren sesler, bağırışlar duydum ve kapıda bir grup insan ve bir ışık belirdi. Bir kargaşadır kopmuştu. Orlick sanki suya atlıyormuş gibi bir sıçrayışta masanın üstüne atlayıp oradan da gecenin karanlığına daldı.

Kendime geldiğimde ellerim çözülmüş bir halde yerde yatıyordum. Başım birisinin dizindeydi. Gözlerimi duvara yaslı duran merdivene dikmişim ve şuurum yerine geldiğinde anladım ki hâlâ şuurumu kaybettiğim yerdeydim.

İlk başta çevreme bakmak ve beni kimin kurtardığını öğrenmek için fazla ilgisizdim. Boylu boyunca yatmış merdivene odaklanmışım ki merdivenle benim aramda bir yüz belirdi. Trabb'in çırağıydı bu!

"Bir şeyi yok galiba!" dedi Trabb'in çırağı ciddi bir ses tonuyla. "Ama yüzü biraz solgun görünüyor."

Bu sözler üzerine kurtarıcım yüzüme eğildi ve sonunda kim olduğunu gördüm.

"Herbert! Güzel Allah'ım!"

"Aman yavaş Handel!" dedi Herbert. "Heyecan yapma!"

"Eski dostumuz Startop!" dedim o da bana doğru eğilince.

"Onun bize nasıl yardımcı olacağını hatırla ve sakın ol." dedi Herbert.

Bu söylediği beni ayağa kaldırmaya yetti ama kolumdaki acıdan yine yere yığıldım. "Zaman dolmadı değil mi Herbert? Bu gece hangi gece? Ben ne kadar zamandır buradayım?" Garip bir şekilde orada uzun bir süredir yattığımı düşünüyordum; bir gün bir gece ya da iki gün iki gece ya da daha uzun bir zamandır.

"Zaman dolmadı daha. Hâlâ pazartesi gecesindeyiz."

"Allah'a şükür!"

"Yarın bütün gün dinleneceksin." dedi Herbert. "Nasıl da inliyorsun Handel'ciğim. Neren acıyor? Ayağa kalkabilecek misin?"

"Evet evet. Yürüyebilirim!" dedim. "Yaralı kolumdan başka acıyan bir yerim yok."

Gömleğimi çıkardılar ve yapabilecekleri ne varsa yaptılar. Çok kötü şişmiş ve kızarmıştı. Dokunulmasına bile çok zor tahammül ediyordum. Mendillerini yırtıp bana yeni sargılar yaptılar ve kasabaya dönüp de koluma merhem buluncaya kadar beni idare etti bu sargılar. Kısa süre sonra karanlık ve boş kulübeden çıkıp yolumuzun üzerindeki taş ocağından geçtik. Trabb'in çırağı -kocaman adam olmuştu o da- elindeki fenerle önümüzden gidiyordu. Kapının önünde gördüğüm ışık bu fenerin ışığıydı demek ki. Ayı en son görmemden bu yana iki saat geçmişti ve hâlâ yağmur yağmasına rağmen hava daha açıktı. Biz yanından geçerken kireç ocağından dumanlar çıkıyordu ve daha önce dua ettiğim gibi şimdi de şükrediyordum.

Yalvar yakar Herbert'a beni nasıl kurtarmaya geldiklerini anlattırdım. Başta bir şey anlatmak istemedi, benim de ses çıkarmamamdan yanaydı ama sonra o aceleyle

cebimdeki mektubu yere düşürdüğümü ve ben çıktktan hemen sonra eve Startop'la birlikte girdiklerinde mektubu yerde bulduklarını öğrendim. Mektupta kullanılan üslup onu rahatsız etmiş. Ayrıca benim ona söylediklerimle mektupta söylenenler birbirinden farklı olduğu için iyice huzursuz olmuş. On beş dakika kadar ne yapması gerektiğini düşündükten sonra bakmış ki huzursuzluğu azalacağına artıyor, hemen Startop'la birlikte durağa gitmiş. Startop da onunla gelmek istediğini söylemiş. Öğleden sonraki arabayı kaçırdıklarını öğrenince Herbert bu engelin oraya kesinlikle gitmesi gerektiğini gösteren bir işaret olduğunu düşünerek posta arabasıyla gitmelerine karar vermiş. Sonra da Startop'la ikisi beni ya da benden bir izi orada bulabilmek umuduyla Mavi Domuz'a gitmişler ama umduklarını bulamayınca Bayan Havisham'a gitmişler ve sonra izimi kaybetmişler. Daha sonra biraz dinlenip bataklıkta kendilerine rehberlik edecek birini bulmak için otele geri dönmüşler (Ben o sırada büyük ihtimalle kendi hikâyemin yerel versiyonunu dinlemekle meşguldüm!). Mavi Domuz'un kemerinin civarında aylak aylak gezenlerin arasında Trabb'in çırağı da varmış tesadüfen. Buna hiç şaşırmadım; o hep işinin olmadığı yerde bitiverirdi çünkü! Trabb'in çırağı onlara benim Bayan Havisham'ın evinden çıkıp yemek yediğim yere doğru gittiğimi gördüğünü söylemiş. Böylelikle onların rehberi çirak olmuş ve onunla kulübeye kadar gelmişler ama benim geldiğim yoldan değil, kasabanın içinden geçerek. Buraya gelirken Herbert gerçekten de Provis'in güvenliğiyle ilgili geçerli bir nedenden ötürü buraya çağrılmış olabileceğimi düşünüyormuş. O yüzden herhangi bir müdahalenin kötü bir sonuca yol açabileceğini düşünerek rehberin ve Startop'un ocağın kenarında beklemelerini istemiş ve yola kendisi devam etmiş. Kulübenin çevresini üç dört kez dolaşıp her şeyin yolunda olup olmadığından emin olmaya çalışmış. Kalın ve boğuk bir sestem başka bir şey duyamayınca benim gerçekten de içeride olup olmadığımdan şüphelenmeye başlamış ki ben o sırada çığlık çığlığa bağırmağa başlamışım. O da bağırarak bana karşılık vermiş ve hemen arkasında diğer ikisi olduğu halde hızla içeri girmiş.

Herbert'a kulübede olan biteni anlattığımda vakit geç olmasına rağmen hemen kasabadaki savcuyu bularak onun peşine düşmelerini sağlamamız gerektiğini söyledi. Ama ben daha önce bu fikri aklımdan geçirmiştim ve böyle bir şey yapmamızın ifade vermek üzere bizi orada tutmalarına ve bunun Provis'le ilgili planlarımızın mahvolmasına sebep olacağını düşünüyordum. Bizi hemen bırakmayabilirdi. Böyle bir zorluğu bertaraf etmenin bir yolu yoktu. O yüzden istemeyerek de olsa Orlick'i takip etme fikrinden vazgeçtik. O anda, o şartlar altında çırağın durumun vahametini hissetmemesine gayret gösterdik. Öyle zannediyorum ki kendisinin olaya dahil olmasının hayatımı kurtardığını bilseydi buna çok da sevinmezdi. Trabb'in çırağı kötü bir insan olduğundan değil... Neye mal olursa olsun macera ve heyecan peşinde koşan bir tipti. Bizden ayrıldığı zaman ona iki altın verdim (ki bu para beklentisini karşılamıştı anladığım kadarıyla) ve hakkında daha önce kötü şeyler düşündüğüm için üzgün olduğumu söyledim (ki sözlerim onu hiç etkilememiş gibi yüzüme baktı.)

Çarşamba günü iyice yaklaştığından o gece üçümüz posta arabasıyla Londra'ya dönmeye karar verdik. Gece olanlar dilden dile dolaşmaya başladığında yolda olmak en iyisiydi. Herbert gidip kolum için büyük bir şişe merhem aldı ve yolda gece boyunca bu merhem sayesinde acıya dayanabildim. Temple'a vardığımızda sabah olmuştu. Doğru

yatağa gittim ve gün boyunca yattım.

Yatakta yatarken o gün iyileşemeyip ertesi gün yola çıkamamak endişesi o kadar sarmıştı ki beni, iyiki aklımı oynatmadım. Ertesi gün yapmam gerekenlerin baskısı olmasa aklımı oynatmak işten değildi. Zihnim o kadar yorulmuştu ki... O kadar uzun zamandır beklediğim ve bana tüm sonuçlarıyla pahaliya patlayan gün gelip çatmıştı. Sonrasında neler olabileceğiyle ilgili bir yorum yapmak ise mümkün değildi.

Provis'le o gün bağlantıya geçmekten kaçınmak kadar aşikâr bir önlem alamazdık herhalde. Bu bile beni tedirgin ediyordu. Duyduğum her bir ayak sesinde, her bir seste onu yakaladılar korkusuyla irkiliyordum. "Bu gelen de bana bu havadisi ileten ulak olmalı!" diye düşünüyordum her defasında. Kendimi onun yakalandığına inandırmıştım. Bunun bir önsezi ya da bir korku değil gerçeğin ta kendisi olduğuna inanmıştım. Esrarengiz bir bilgiydi bu benim için. Saatler ilerleyip de kötü bir haber gelmeyince rahatsızlığımın beni ertesi sabah yola çıkmaktan alıkoyacağı korkusu iyice düşüncelerimi zapt etti. Yanan kolum, başım zonkluyordu ve ben aklımı kaybetmeye başladığımı düşündüm. Bir şeyim olmadığından emin olmak için yüksek rakamlara kadar saydım ve ezbere bildiğim şiirleri okudum. Yorgunluğun etkisiyle bazen uyuyakalıyor ya da bir sonraki mısrayı unutuyor, telaşlanıp, "İşte başladı, deliriyorum!" diyordum.

Beni bütün gün yerimden kıpırdatmadan yatırdılar ve sürekli kolumun sargılarını değiştirip serinletici içecekler verdiler. Ne zaman uyusam, uyandığımda kulübede düşündüklerim geliyordu aklıma. Uzun zaman geçmişti ve onu yakalama şansımızı kaybetmiştik. Gece yarısı yataktan kalkıp içimde yirmi dört saattir uyuyormuşum ve günlerden çarşamba günü geçmiş gibi bir hisle Herbert'in yanına gittim. Bu benim o tedirginlikle harcadığım son gücümdü. Ondan sonra derin bir uyku çektim.

Çarşamba sabahı camdan dışarı baktığımda güneş daha yeni doğuyordu. Köprülerin üzerinde yanıp sönen ışıklar şimdiden sönükleşmişti. Doğan güneş ufkun üzerinde yanan bir ateşti sanki. Nehir hâlâ karanlık ve gizemliydi ve üzerindeki köprülerin renkleri griye dönüyor, gökteki ateş onları ısıtıyordu. Hava olağanüstü denilebilecek kadar açıktı o sabah. Ben öbek öbek çatılara, kilise kulelerine bakarken güneş yükseldi ve nehrin üzerindeki bir peçe kalktı sanki. Nehrin sularında milyonlarca kıvılcım belirdi birden. Benim üzerimden de bir peçe kaldırılmıştı. Kendimi oldukça güçlü ve iyi hissediyordum.

Herbert kendi yatağında yatıyordu ve eski arkadaşımız da kanepede uyuyordu. Kendi başıma giyinmiyordum ama geceden beri hâlâ yanan ateşi harlandırabilirdim ve onlara kahve hazırladım. Onlar da kalktıklarında gayet iyilerdi. Camları açıp sabahın temiz havasını içimize çektik ve hâlâ bizim olduğumuz yöne doğru akan nehre baktık.

Herbert neşe içinde, "Saat dokuzda akıntının yönü değişecek." dedi. "Bizi bekle Mill Pond Bank'teki! Biz geliyoruz!"

Elli Dördüncü Bölüm

Güneşin ısıttığı ve soğuk rüzgârların estiği tipik mart günlerinden biriydi. Güneşin aydınlattığı yerlerde yaz, gölgedeyse kış hüküm sürüyordu. Yanımızda denizci hırkalarımız ve bir de çanta vardı. Bana lazım olacak bütün eşyalarım sığmıştı o çantanın içine. Nereye

giderim, ne yaparım, ne zaman dönerim bilmiyordum. Bu soruların cevabını bulmayı da pek umursamıyordum aslında; benim için önemli olan tek şey Provis'in güvende olmasını sağlamaktı. Sadece kapıdan dışarı çıkarken bir arkama baktım ve "Acaba buraya hangi koşullar altında tekrar dönebilirim?" diye aklımdan geçirdim.

Temple'in merdivenlerine doğru yollandık ve orada bir süre oyalandık. Kayığa binmeye henüz tam olarak karar verememiş gibi bir tavır takındık. Ben haliyle daha önceden kayığın o saatte orada olması ve her şeyin tıkırında gitmesi için gerekli organizasyonu yapmıştım. Bu kararsızlık gösterisinden sonra -gerçi Temple'in merdivenlerinde dura dura su yarattığına dönmüş birkaç adamdan başka izleyicimiz yoktu- kayığa atladık ve yola çıktık. Herbert kürek çekiyordu, ben dümendeydim. Saat sekiz buçuktu, yani suların yükseldiği zaman...

Planımız şuydu: Saat dokuzda sular çekilmeye başlayacak ve üçe kadar akıntı bizim gittiğimiz yöne doğru olacaktı. Üçten sonra hava kararana dek akıntıya karşı kürek çekecektik. İşte o zaman Kent ile Essex arasındaki Gravesend'in açıklarında olabilecektik ki orada nehir iyice genişliyor ve ıssızlaşıyordu. O tarafların kıyı bölgesinde oturan fazla kişi de yoktu. Kıyıda birbirine uzak noktalarda birkaç tane han vardı. Bu hanlardan birine girecek, geceyi orada geçirecektik. Hamburg'a ve Rotterdam'a giden buharlı gemiler Londra'dan perşembe sabahı saat dokuzda kalkacaktı. Bulduğumuz yere göre onların nereden geçeceklerini kestirecek ve ilk geleni durduracaktık. Böylelikle olur da durdurmaya çalıştığımız gemi durmazsa ikinci bir şansımız daha olacaktı. İkisinin de ayırt edici özelliklerini biliyorduk.

Artık beklediğim anın gelip çatmış olması beni o kadar rahatlatmıştı ki birkaç saat önce yaşadığım tedirginliği hatırlamıyordum bile. Açık hava, güneş ışığı, nehrin üzerindeki hareketlenmeler ve nehrin kendisi içimi umutla dolduruyordu. Nehir bile bizden yanaydı; bizi cesaretlendiriyordu. Hayat veriyordu. Kayıkta herhangi bir fonksiyonumun olmaması beni utandırıyor aslında ama benim dostlarım kadar iyi kürekçiler zor bulunurdu ve bütün gün hiçbir yorulma emaresi göstermeden kürek çektiler.

O saatlerde Thames nehrinin üzerindeki buharlı gemi trafiği şimdikinden çok daha azdı. Kayık sayısı daha fazlaydı. Kayıklar, kömür şilepleri ve sahilde duran ticaret şileplerinin sayısı şimdiki kadardı, ama buharlı gemi sayısı yirmiyi geçmezdi. Erken olmasına rağmen o sabah nehirde bir sürü küçük kayık ve mavna vardı. Bir köprüden bir köprüye üstü açık bir tekneyle gitmek şimdikinden çok daha kolaydı o günlerde. Biz de tek kişilik botların ve yolcu taşıyan ufak teknelerin arasından hızla geçerek yolumuza devam ettik.

Hemen Eski Londra Köprüsü'nden, istirdyecilerle ve Hollandalılarla dolu eski Billingsgate pazarından, sonrasında Beyaz Kule ve Traitor's Gate'den geçtikten sonra sıra sıra dizilmiş gemilerin arasına gelmiştik. Leith, Aberdeen ve Glasgow buharlı gemileri buradaydılar ve yük alıp boşaltıyorlardı. Biz yanlarından geçerken devasa gözüküyor gözümüze. Güvertesinde kömür taşıyan işçilerin olduğu kömür şilepleri bekliyordu burada ve kömürler tartılıyor, hızla mavnalara boşaltılıyordu. Rotterdam'a gidecek buharlı gemi de oradaydı. İyice bir inceledik gemiyi. Ertesi gün Hamburg'a hareket edecek olan geminin yanından geçtik. Ben arka tarafta oturuyordum. Ne zaman ki Mill Pond Bank'ı ve merdivenleri gördüm, kalbimküt küt atmaya başladı.

“Orada mı?” dedi Herbert.

“Daha değil.”

“Doğru! Bizi görmeden gelmemesi gerekiyor zaten. İşaret veriyor mu?”

“Çok iyi göremiyorum ama galiba gördüm. İşte şimdi gördüm onu! Dur Herbert! Şimdi küreklere asılın!”

Yavaşça iskeleye yaklaştık ve merdivenlere hafifçe çarptık, onu kayığa bindirdik ve tekrar açıldık. Bir gemici pelerini giymişti ve siyah kanvastan bir çantası vardı. Tam istediğim gibi, kılavuz kaptanlara benzemişti.

Yerine otururken omzuma tutunup “Oğlum!” dedi. “Sözüne sadık evladım benim. Aferin sana. Sağ ol...”

Tekrar gemilerin arasına daldık. Paslı zincirlere, aşınmış kenevir halatlara ve şamandıralara çarpmamaya çalışarak yolumuza devam ettik. Bir geminin burnundaki John of Sunderland heykelinin tam altından geçtik. John of Sunderland -birçok John’un yaptığı gibi- rüzgâra nutuk çekiyordu. Betsy of Yarmouth heykeli ise dik duruşluydu ve gözleri başından beş santim dışarı fırlamıştı. Tersanede çekiç sesleri duyuluyor, keresteler testerelerle kesiliyor, makineler, bocurgatlar çalışıyor, çatlakları olan gemilere pompalarla ikmaller yapılıyor, gemiler denize açılıyor, küpeştelerden sarkan denizciler mavnalardakilerle küfürleşiyorlardı. Bunların arasından geçip nehrin açıklarına geldik. Burada miço çocuklar usturmaçaları içeri alabilir, yelkenliler yelkenlerini açabilirlerdi.

Provis’i kayığa bindirdiğimizden beri “Peşimizde birileri var mı, şüphe çekiyor muyuz acaba?” diye çok dikkatli bir şekilde etrafa bakıyordum ama böyle bir durum yoktu gözlemlediğim kadarıyla. Eğer peşimizde birileri olmuş olsaydı kıyıya gider, onun yoluna devam etmesini beklerdim. Yoluna devam etmeyince de maksadı açığa çıkardı. Ama bizi rahatsız eden kimse olmadan yolumuza devam ettik.

Daha önce de söylediğim gibi Provis üzerine bir gemici pelerini almıştı ve görünüş itibariyle bulunduğumuz atmosferle uyum içerisindeydi. Yaşadığı hayat tarzından olsa gerek içimizde en rahat olan oydu. Kayıtsız değildi; gideceğimiz ülkenin en iyi beyefendilerinden olacağını ümit ettiğini söyledi. Pasif ya da çekingen olma niyeti de yoktu aslında. Sadece tehlike gelip çatmadan endişelenmek gibi bir özelliği yoktu. Herhangi bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığı zaman onunla yüzleşmesini bilirdi ama daha öncesinde canını hiç sıklıyordu.

“Sevgili oğlum, günlerce dört duvar arasında hapis kaldıktan sonra eğer burada oğlumun yanında oturup tütün içmenin benim için ne kadar büyük bir keyif olduğunu bilseydin beni kıskanırdın. Ama bilmiyorsun!” dedi bana.

“Özgürlüğün tadını bilirim ama...” diye cevap verdim.

Başını iki yana sallayarak, “Ah! Benim kadar bilemezsin. Benim kadar bilmen için hapiste yatmış olman gerekir. Neyse, bayağı muhabbetlerin sırası değil.” dedi.

Hayalleri için özgürlüğünü ve hatta hayatını vermeyi göze alması bana biraz tutarsız gelmişti ama düşündüm ki belki de tehlikeden uzak bir özgürlük onun alıştığı hayat tarzının dışındaydı. Düşüncelerimde yanılmıyorum çünkü tütününden bir nefes daha çektikten sonra bana şöyle dedi:

“Oğlum, ben uzaklardayken, ta dünyanın öteki ucundayken gözüm hep buradaydı. Orada zengin olsam da her şey boştu benim için. Herkes Magwitch’i tanırđı. Magwitch gelmiş, Magwitch gitmiş kimsenin umurunda olmazdı. Kimse de ondan bir rahatsızlık duymazdı. Burada böyle olmaz evlat. Nerede olduğumu bilseler böyle olmaz.”

“Her şey yolunda giderse birkaç saat sonra tekrar tam anlamıyla özgür ve güvende olacaksınız.” dedim.

Bir iç çektikten sonra, “Umarım öyle olur!” dedi.

“Sizce olmayacak mı?”

Elini suya sokup çıkardı ve yüz ifadesini yumuşatan bir şekilde gülümseyerek (ki onu bu halde ilk görüşüm değildi bu),

“Evet çocuk, aslında öyle olacak bence de. Şimdikinden daha sakin ve rahat olamazdık herhalde. Belki de bu elimden akıp giden suya bakınca aklıma gelmiştir bu ama nasıl bu nehrin dibini göremiyorsak birkaç saat sonra neler olacağını da göremeyiz. Ben nasıl şu suyun akıp gitmesine müdahale edemediysem saatler sonra olacıklara da müdahale edemeyiz. Bak suya, aktı gitti!” dedi ve sular damlayan elini yukarı kaldırdı.

“Yüzünüzü görmesem ümitsizliğe kapıldığınızı söyledim.” dedim.

“Alâkası yok evlat!” dedi. “Sessizce giderken kayığa vuran dalga seslerini kilise müziğine benzettim, ondan böyle oldum herhalde. Belki de yaşılanıyorumdur, ondandır.”

Piposunu tekrar ağzına aldı ve daha şimdiden İngiltere’nin dışındaymışız gibi rahatlamış bir ifade belirdi yüzünde. Buna rağmen sanki korkuyormuş gibi ne dersek yapıyordu. Mesela bir ara kıyıya bira almak için yanaştığımızda o tam karaya adım atıyordu ki onun kayıkta daha güvende olacağını söylediğimde, “Öyle mi diyorsun evlat?” deyip sessizce yerine oturdu.

Suyun üstü soğuktu ama açık bir gündü ve güneş ışığı insanı canlandırıyordu. Akıntı güçlenmeye başlamıştı. Bundan olabildiğince faydalanmamız için elimden geleni yaptım. Bizim kürekçiler de işlerini gayet iyi yapıyorlardı. Sular yavaş yavaş çekilmeye başladığında ormanlar ve tepeler çok uzağımızda kalmıştı ve kıyıya yakın bir yerde balıkların arasında kalmıştık. Neyse ki Gravesend’e gittiğimizde akıntı hâlâ bizden yanaydı. Yolcumuz pelerine iyice sarınmış olduğundan Gümrük Memurluğu’nun teknesinin çok yakınından, sonra da iki göçmen gemisinin ve de askeri bir geminin yanından geçtik. Biz yanlarından geçerken askerler eğilmiş bize bakıyorlardı. Çok geçmeden akıntının hızı kesildi ve demir almış olan bütün gemiler ters istikamete dönmeye başladı. Akıntının yeni yönünden faydalanıp açığa gitmek isteyen gemiler çevremizi sardı. Biz akıntıya kapılmamaya ve çamura saplanmamaya çalışarak kıyıda durmaya devam ettik.

Bizim kürekçiler gayet dinç görünüyorlardı, çünkü devamlı kürek çekmemişlerdi; akıntıya kapılıp gittiğimiz de olmuştu. O yüzden sadece on beş dakikalık bir dinlenme onlara yetti. Kaygan taşların üstünden atlayıp zıplayarak kıyıya çıkıp yanımıza aldığımız yiyecekleri yedik ve etrafı kolaçan ettik. Burası bizim oralara benziyordu; dümdüz, durağan ve ufuk çizgisi sisler içinde bir yerdi. Nehir kıvrılarak akıyor, kocaman şamandıralar dönüyor, bunların dışında hiçbir şey kıpırdamıyordu. Az önce etrafımızı çevreleyen gemilerden en arkada kalanı dönemeci dönüyor ve saman yüklü, kahverengi yelkenli yeşil mavna onu takip ediyordu. Birkaç tane yüksüz mavna -bunlar çocukların yaptığı biçimsiz kayık

resimlerine benziyordu- çamurda yatıyordu. Balıkların içinde küçük bir deniz feneri, taşlar, su seviyesini gösteren kırmızı boyalı direkler, eski bir iskele ve çatısız bir kulübe vardı. Çevremizdeki her şey çamura batmıştı.

Tekrar yola koyulduk ve gidebildiğimiz kadar gittik. Şimdi kürek çekmek daha da zorlaşmıştı ama Herbert ve Startop sebatla kürek çektiler. Ta ki gün batıncaya dek... Güneş battığında sular yükselmişti. O yüzden kıyıda neler olduğunu görebiliyorduk. Güneş kıpkızıldı ve onu çevreleyen mor ama gittikçe siyaha çalan dumanlar vardı. Dümdüz ve ıssız bir bataklık uzanıyordu kıyıda. Uzaklarda tepeler görüyorduk. Anlaşılan o tepelerle bizim bulunduğumuz yer arasında yaşayan kimse yoktu. Oraya buraya konan, insanın içine hüznü salan martıları saymazsak tabii...

Hava çabuk karardığından ve ay erken doğmadığından beraberce ne yapabileceğimizi istişare ettik. Kısa sürdü bu istişare çünkü yapılabilecek en doğru şey bir hana gidip geceyi orada geçirmektir. Tekrar küreklere asıldılar ve ben de kıyıda eve benzeyen bir şeyler aradım. Neredeyse hiç konuşmadan, içimiz sıkılarak dört beş mil böyle devam ettik. Hava çok soğuktu ve yanımızdan geçen bir kömür şilebi -içinde yakılan ateşle- bize konforlu bir ev gibi gözükte. Çok karanlıktı ve bu karanlık ertesi sabaha kadar sürecekti. Nehirden gelen ışık gökyüzünden gelen ışıktan daha çoktu. Kürekler suya dalıp çıkarken yıldızlardan gelen ışığı yansıtıyorlardı sanki. Böylesine sıkıntılı bir ortamda hepimizin aklında takip edildiğimiz fikri vardı. Ne zaman bir dalga kıyıya vursa ya da herhangi bir ses duysak içimizden biri irkilip sesin geldiği yöne doğru bakıyordu. Akıntı kıyıda birtakım küçük koylar oluşturmuştu ve hepimiz buralara şüpheyle bakıyorduk. Bazen içimizden biri, "O ses neydi?" diye soruyordu alçak sesle. Bir diğeri "Orada bir kayık mı var?" diyordu. Sonrasında yine büyük bir sessizliğe gömülüydük ve ben sabırsızca oturup kürekler iskarmozlara²⁰ çarpınca "Amm da ses çıkıyor!" diye düşünüyordum.

Uzunca bir müddet sonra kıyıda bir ışık ve bir çatı seçtik ve hemen taş iskeleye yanaştık. Diğerlerini kayıkta bırakarak karaya çıktım ve ışığın handan geldiğini gördüm. Çok izbe bir yerdi -tam kaçaklara uygun bir yer- ama mutfakta içeriyi sımsıcak yapan büyük bir ateş ve yiyecek olarak yumurta, domuz pastırması ve çeşit çeşit içki vardı. Ayrıca iki tane çift yataklı oda vardı. İçeride meyhanenin sahibinden, onun karısından ve Jack adındaki bir yaratıktan başka kimse yoktu. Bu Jack ak saçlı ve suyun seviyesini gösteren kazık kadar yağ, kir pas içinde bir adamdı.

Jack'le birlikte tekrar kayığa gittim ve hepsi kayıktan indiler. Kürekleri, dümeni, kancayı ve içindeki her şeyi yanımıza alıp kayığı karaya çektik. Mutfaktaki ateşin yanında güzel bir yemek yedik, ondan sonra da odalarımıza çekildik. Herbert'la Startop kalacaktı. Biz de Provis'le beraber kalacaktık. İki oda da aşırı havasızdı. İçeri giren hava sağlığı tehdit eder diye özellikle havalandırmamışlardı sanki! Yatakların altında tek bir aileye ait olamayacak kadar çok çamaşır ve kutu vardı. Yine de halimize şükrettik. Bundan daha da gözden uzak bir yer bulamazdık geceyi geçirmek için.

Yemekten sonra ateşin başında oturup dinlenirken bir köşede oturan ve ayaklarında derisi şişmiş botları olan -bunları birkaç gün önce boğularak ölmüş bir denizcinin ayaklarından çıkardığını anlattı- ve yemek boyunca bize bunları sergileyen Jack bana akıntıya doğru giden, dört kürekle çekilen bir kadirga görüp görmediğimizi sordu.

Görmediğimizi söyleyince "O zaman başka yöne sapmışlardır. Her nedense ters istikamete gitmeye karar verdiler demek ki!" dedi.

"Dört kürekli bir kadirga dediniz değil mi?" dedim.

"Evet, dört kürekli. İçinde iki kişi vardı." dedi Jack.

"Karaya çıktılar mı?"

"İki galonluk taştan bir kap getirip birayla doldurttular. O biraya zehir koymak vardı aslında. Müshil de koyulabilirdi!"

"Niye ki?"

"Öyle işte!" dedi Jack. Boğazına çamur kaçmış gibi boğuk bir sesle konuşuyordu.

Hancı çelimsiz bir yapısı olan, gözlerinin ferri gitmiş, dalgın, düşünceli bir adamdı. Jack'e çok güveniyordu. "Onların aslında şey olduklarını söylüyor ama aslında değillerdi."

"Ben ne olduklarını çok iyi biliyorum onların!" dedi Jack.

"Onlar gümrük memuru diyorsun değil mi Jack?" dedi hancı.

"Evet öyle diyorum."

"Yanılıyorsun Jack!"

"Ben mi yanılıyorum?"

Bunu çok manalı bir ifade takınarak söylemişti. Dediklerinin gerçekten arkasında olduğu belliydi. Şişmiş botlarından birini çıkarttı, içine baktı, ayakkabıyı ters çevirip içindeki taşları yere attı ve tekrar ayağına giydi. Bunu yaparkenki tavrı haklı olduğu için kendisinde istediği her şeyi yapma yetkisini gören birinin tavrıydı.

"E o zaman düğmelerini²¹ ne yaptılar Jack?" dedi meyhaneci müteredit bir ses tonuyla.

"Ne mi yaptılar?" dedi Jack. "Nehre atmışlardır. Yutmuşlardır! Ekmişlerdir de sonra toplayıp salata yapacaklardır! Ne yapmışlarmış! Peh!"

"Kabalaşma Jack!" dedi hancı azarlar gibi.

Jack "Bir gümrük memuru gereğinde düğmelerini ne yapacağını bilir." dedi. "Gümrük memuru" kelimesini tiksinererek söylüyordu âdeta. "İçinde iki kişi olan dört kürekli bir kadirga nehirde bir oraya bir buraya gidiyorsa bu işin içinde gümrük memurlarının parmağı var demektir." Bunları söylerken yüzünü ekşiterek dışarı çıktı. Hancı o gittikten sonra bu konuyu devam ettirmeyi lüzumsuz gördü.

Bu diyalog hepimizi tedirgin etmişti. Hele beni fazlasıyla... Şiddetle esen rüzgâr eve çarpıp uğultulu sesler çıkarıyor, nehrin suları kıyıya vuruyordu. Kafeslenmişiz ve tehlikeyemişiz gibi bir his vardı içimde. Dört kürekli bir kadirganın etrafımızda dolaşıyor olması düşüncesi beni rahatsız ediyordu. Provis'i artık odasına çekilip yatması için ikna ettikten sonra arkadaşlarımla birlikte dışarı çıktık. Startop artık hadiselerin iç yüzünü öğrenmişti. Beraberce bir durum değerlendirmesi yaptık yine. Ertesi gün buharlı gemi gelene kadar olduğumuz yerde kalsak mı -ki bu da öğlen saat bire kadar orada kalmamız demektir- yoksa sabah erkenden çıksak mı; bunu konuştuk. Sonuçta gemi gelmeden bir saat evveline kadar olduğumuz yerde kalıp sonra kayığa atlayıp akıntıya doğru gitmekte karar kıldık. Daha sonra içeri girip odalarımıza çekildik.

Yatarken üzerimdekilerin çoğunu çıkarmadım ve birkaç saat güzel bir uyku çektim. Uyandığımda rüzgâr şiddetlenmişti ve hanın tabelası (gemi) gıcırıyor, duvara çarpıyor ve

bu sesler beni sıçratıp duruyordu. Provis'in uyanmamasına dikkat ederek yataktan kalkıp camdan dışarı baktım. Kayığı karaya çektiğimiz yere bakıyordu pencere. Gözlerim bulutların arasındaki ayın ışığına alışınca bizim kayığı inceleyen iki adam gördüm. Başka hiçbir şeye bakmadan pencerenin altından geçip gittiler. Boş iskeleye doğru değil de Nore'daki bataklıklara doğru gittiler.

Aklıma ilk gelen şey Herbert'i çağırıp giden iki adamı göstermek oldu ama odasına girmeden önce Startop'la ikisinin benden çok daha fazla yorulduklarını düşünüp onu uyandırmaktan vazgeçtim. Tekrar pencerenin önüne gittiğimde bataklıklara doğru gittiklerini gördüm adamların. Işık o kadar zayıftı ki çok geçmeden görüş alanımdan çıktılar. Üşümüştüm. Yatağıma yatıp bu gördüklerime bir anlam vermeye çalışırken yine uyuyakalmışım.

Sabah erkenden kalktık. Kahvaltıdan önce dördümüz bir aşağı bir yukarı yürürken sabahın o erken saatinde gördüklerimi anlatmanın iyi bir fikir olduğunu düşündüm. İçimizde en endişesiz olan yine Provis'ti. Sessizce o adamların gümrük memuru olabileceklerini ve bizimle bir alâkaları olmadığını söyledi. Meselenin onun dediği gibi olduğuna inandırmaya çalıştım kendimi. Gerçekten de doğrudu belki de söyledikleri... Yine de ikimizin gözümüzün görebildiği en uzak buruna kadar gitmemizi teklif ettim. Bizi öğle vakti kayıkla oradan alırlardı. Bunun mantıklı bir tedbir olduğunu söyledi herkes ve kahvaltıdan hemen sonra handakilere bir şey söylemeden ikimiz yola çıktık.

Berberce yürürken piposunu içti. Zaman zaman durup benim sırtımı sıvazladı. Bizi dışardan biri izlese tehlikede olanın o değil de ben olduğuma ve beni sakinleştirmeye çalıştığına hükmederdi. Yürürken fazla konuşmadık. Gözümüze kestirdiğimiz buruna yaklaştığımızda onun kuytu bir yerde beklemesini istedim. Ben o iki adamın gittiği istikamete doğru gidecek ve etrafı kolaçan edecektim. "Olur!" dedi; ben de tek başıma yoluma devam ettim. Burunun açıklarında herhangi bir kayık yoktu. Adamlara dair herhangi bir iz de yoktu ama sular çok yüksekti. Belki de sular ayak izlerini yok etti diye düşündüm.

Uzaktan, beklediği o kuytu yerden bakıp ona yanıma gelmesi için şapkamı salladığımı görünce yanıma geldi ve orada bizimkileri bekledik. Onlar kayıkla bizi almaya gelene kadar kâh paltolarımıza sarınıp yerde yattık, kâh ısınmak için kalkıp biraz dolandık. Kayığa atladık ve buharlı gemiyi aramaya koyulduk. Saatin bir olmasına on dakika vardı ve biz buharlı geminin dumanını aramaya başladık.

Geminin dumanını gördüğümüzde saat bir buçuk olmuştu. Hemen arkasında başka bir gemi vardı. İkisi de son sürat bize doğru gelirken biz iki çantayı hazırlayıp Herbert'la ve Startop'la vedalaştık. Herkes birbirinin elini büyük bir içtenlikle sıkıştı. Herbert'in da benim de gözlerimiz yaşarmıştı. Tam o sırada dört kürekli bir kadırğa göründü. O da bizim gittiğimiz yöne doğru gidiyordu.

Bizimle geminin arasında bir kıyı uzantısı vardı biraz önce ama şimdi onu görebiliyorduk ve bizim olduğumuz tarafa doğru geliyordu. Herbert'a ve Startop'a akıntıya doğru kürek çekmelerini ve böylelikle yanımızdan geçerken bizim o gemiyi beklediğimizin anlaşılacağını söyledim. Provis'e ise pelerinine sıkıca sarınıp sessizce yerinde oturmasını... Neşeyle, "Güven bana evlat!" dedi ve kıpırdamadan, bir heykel gibi oturdu.

Bu esnada kadirga bizi geçti ve sonra bizim ona yetişmemizi bekleyip yanımıza geldi. Sadece küreklerin çekilmesine yetecek kadar ara vardı iki kadirgayla aramızda. Biz kürek çektiğimizde onlar da çekiyor, biz durunca onlar da duruyordu. İçindeki iki kişiden bir tanesi dümendeydi ve diğer kürekçiler gibi pür dikkat bize bakıyordu. Öteki, Provis gibi kendini sarıp sarmalamıştı. Üşüyor gibi iyice bzlmştü. Bize bakarken dümendekine fııldayarak bir talimat verdi. İki kayıkta da kimseden ses çıkmıyordu.

Birkaç dakika sonra Startop bize öndeki geminin hangisi olduğunu söyledi. Alçaak sesle, "Hamburg!" dedi. Bize hızla yaklaşıyordu ve çark sesleri gitgide yükseliyordu. Tam geminin gölgesi üzerimize düşüyordu ki kadirgadakilere bize seslendi. Ben baktım.

Dümandeki adam, "Yanınızda geri dönmüş bir müebbet mahkumu var!" dedi. "Pelerin giymiş olan. Adı Abel Magwitch ya da Provis. Bu adamı tutukluyorum, teslim olsun. Siz de bize yardımcı olun."

Aynı anda -biz tayfaya yüksek sesle verilen bir emir duymadık ama- kadirga üzerimize doğru geldi. Biz daha ne olup bittiğini anlamadan bir hamleyle önümüze geçtiler ve kayığımıza tutundular. Bu olanlar gemide büyük bir paniğe sebep oldu. Bize seslendiklerini ve geminin çark etmesi için verilen emirleri, geminin çark ettiğini duydum. Ama yine de gemi önlenemez bir şekilde akıntıyla birlikte üzerimize doğru geliyordu. O anda kadirganın dümencisi elini mahkumun omzuna attı ve iki kayık akıntının etkisiyle dönmeye başladı. Geminin güvertesindeki herkes panik içinde öne doğru koşuyordu. Yine aynı anda Magwitch'ın kalktığını, kendisini yakalayan adamın üzerinden eğilip kadirgaya pelerine sarınmış oturan adamın yüzünü açtığını fark ettim. Ve o anda açılan yüzün yıllar önce gördüğüm diğer mahkuma ait olduğunu gördüm. Başını geriye attı. Yüzünde asla unutamayacağım bir korku ifadesi vardı; bembeyaz olmuştu. O anda geminin güvertesinden acı çığlıklar koptu ve ikisi büyük bir sesle suya düştü. Kayığımızın battığını hissediyordum.

Bir saniye içinde gözümün önünde şimşekler çaktı ve sonra beni kadirgaya çıkardılar. Herbert oradaydı, Startop oradaydı ama kayığımız batmıştı ve iki mahkum ortada yoktu.

Geminin güvertesindeki bağırış çağırışlar, geminin buhar sistemini çalıştırarak hareket etmesi ve bizim de hareket etmemiz yüzünden başta suyla denizi, bulunduğumuz kıyıyla karşı kıyıyı birbirinden ayıramadım ama kadirgadaki tayfalar hızla rotayı doğrulttular ve sonra kürekleri bırakıp sessizce arkaya doğru bakmaya başladılar. O tarafta akıntıya kapılıp bize doğru gelen siyah bir obje görülüyordu. Kimseden çıt çıkmıyordu ama dümenci elini yukarı kaldırdı ve kürekçiler küreklere asılıp kadirgayı o objenin önüne çıkacak şekilde döndürdüler. Bize yaklaştığında bunun Magwitch olduğunu gördük. Yüzüyordu ama yüzerken çok zorlandığı belliydi. Güverteye çıkartıldı ve vakit kaybetmeden el ve ayak bilekleri kelepçelendi.

Kadirga ilerliyor, herkes sessizce ve büyük bir dikkatle arkadan gelecek gemiyi görmek için suyun üzerini tarıyordu. Rotterdam gemisi göründü ve gemidekiler olan bitenin ne olduğunu anlayamayınca hızla bize yaklaşmaya başladı. Verilen işaretlerle gemi durduruldu ve gemi sonra yoluna devam etti. İki gemi de bizden uzaklaşıyordu ve onların gidişi kayığı sallayan bir hareketlenmeye sebep olmuştu. Gözümüz gelmesi olası başka gemilerdeydi aslında, ama artık herkes durumun umutsuzluğunun farkındaydı.

En nihayetinde vazgeçtik ve bir gece önce kaldığımız yere döndük. Geri dönmemize hiç şaşırılmamışlardı. Orada Magwitch'î -o artık Provis değildi- biraz da olsa rahatlatılabildim. Göğsünden ağır yaralanmıştı ve başında da derin bir yara vardı.

Büyük ihtimalle geminin altına girdiğini ve yukarı çıkarken de başını buraya çarptığını söyledi. Göğsündeki yara ise -bu yara yüzünden çok zor nefes alıyordu- kadırgaya çarptığında olmuştu. Compeyson'a ne yapacağını bilmiyormuş başta ama kimliğinin ortaya çıkması için başındaki kapşona el attığında o canı geriye çekilmiş ve ikisi de suya düşmüş. Magwitch'in suya düşmesi ve onu yakalayan kişinin onu tutma gayretleri yüzünden bizim kayık alabora olmuş. Bana fısıldayarak Compeyson'la birbirlerinin kolunu tutup dibe indiklerini, orada çok sert bir kavgaya tutuştuklarını, kendisinin kurtulup yukarı çıktığını ve yüzdüğünü anlattı.

Anlattıklarının doğruluğundan hiç şüphelenmedim. Dümendeki görevli de onun bana ikisinin kayıktan düşmeleriyle ilgili anlattıklarının aynısını anlattı.

Hancıdan birkaç parça giyim eşyası satın alarak mahkumun ıslak kıyafetlerini değiştirmek için dümenciden izin istediğimde hemen izin verdi. Onun tek dikkat ettiği şey mahkumun kendi eşyalarıydı. O yüzden benim elimde duran cüzdan onun eline geçti. Benim mahkumla birlikte Londra'ya gitmeme de izin verdi, ancak bu haktan arkadaşlarım faydalanamadılar.

Gemi adlı handaki Jack'e boğulan adamın nerede sulara gömüldüğü söylendi ve ondan kıyıya vurması muhtemel yerlerde cesedi araması istendi. Cesedin ayaklarında çoraplar olduğunu duyunca adamın konuya ilgisi arttı birden. Belki de üzerine tam bir takım düzmesi için bir düzine ceset çıkarması gerekiyordu. Üzerindeki kıyafetlerin her birinin eskiyip solmanın farklı bir aşamasında olması bundandı.

Sular yükselene kadar orada kaldık. Daha sonra Magwitch kadırgaya bindirilip güverteye çıkarıldı. Herbert'la Startop Londra'ya kara yoluyla mümkün olduğunca çabuk gideceklerdi. Çok hüznü bir şekilde ayrıldık ve ben Magwitch'in yanında yerimi aldığımda yerimin yaşadığı sürece onun yanı olduğunu hissettim.

Ona olan nefretim kaybolup gitmişti. Kafeslenmiş, yaralı, elleri ayakları kelepçeli halde elimi tutan bu adama bakınca sadece bana iyilik yapmak isteyen birini görüyordum karşımda. Yıllarca beni hiç unutmamış, hep minnettarlık hissetmiş ve bana cömertçe sevgisini sunmuştu. Karşımda oturan benden çok daha üstün bir adamdı; benim Joe'ya yaptıklarım düşünülünce...

Hava karardıkça nefes alması güçleşmeye başladı. İnemelerini engelleyemiyordu. Onu kolumda yatırmaya, rahat ettirmeye çalıştım ama bu kadar ağır yaralanmasına belki de içtenlikle üzülmediğimi düşünmek korkunçtu. Onun için en iyi son ölümdü çünkü... Hâlâ onu teşhis edebilecek birilerinin olduğuna emindim. Mahkemede ona toleranslı davranılabileceğine dair bir umudum da yoktu. Hapisten kaçıp tekrar hüküm giymiş, müebbet hapis cezasını çekmek üzere gönderildiği ülkeden geri gelmiş ve yakalanmasını sağlayan kişinin ölümüne sebebiyet vermişti.

Yüzümüzü batan güneşe döndük. Yaşanan tüm olaylar dün kalmıştı; kurduğumuz hayaller de... Ona sırf benim yüzümden geldiği için çok üzgün olduğumu söyledim.

"Canım oğlum!" dedi. "Ben böyle davranıp bu şansı kullandığım için mutluyum. Oğlum

gördüm. Onun ben olmadan da bir beyefendi olarak yaşayabileceğini biliyorum.”

Hayır! Bunu yan yana otururken düşünmüştüm. Hayır, öyle olmayacaktı. Benim aksi yöndeki isteklerim bir yana, Wemmick’in bana bu konuda daha önceden çıtlattığı birtakım kurallar vardı ve ben şimdi bunları daha iyi anlıyordum. O tutuklanınca malına mülküne devlet el koyacaktı.

“Böyle bir beyefendinin arkasında benim gibi birinin olduğunu bilmeseler iyi olur evlat!” dedi. “Sadece Wemmick’le birlikte beni görmeye gel o kadar. Birkaç kez gel, seni görebileceğim bir yerde otur, başka bir şey istemiyorum senden.”

“Sizin yanınızdan ayrılmam ben artık. Siz bana nasıl sadıksanız ben de size sadık olacağım.” dedim.

Bunları duyunca avucumun içindeki elinin titrediğini hissettim. Yattığı yerde yüzünü yana çevirdi ve boğazından o eskiden beri aşına olduğum ses çıktı ama bu sefer daha yumuşamıştı bu ses, onun değişen karakteri gibi... Bu konuya girdiği iyi olmuştu yoksa öbür türlü bu benim aklıma çok sonraları gelirdi. Beni zengin etme hayallerinin suya düştüğünü bilmesinin bir yararı yoktu; asla da öğrenmeyecekti.

Elli Beşinci Bölüm

Ertesi gün onu karakola götürdüler. Hemen mahkemeye çıkarılacaktı aslında ama eskiden kaçtığı gemi hapishanesinde çalışmış bir gardiyan bulup kimliğini tespit ettirmeleri gerekiyordu. Aslında kimsenin bundan şüphesi yoktu ancak onu ele veren Compeyson nehrin dibini boylamıştı ve o anda Londra’da onun Magwitch olduğuna tanıklık edecek tek bir gardiyan bile yoktu. Londra’ya dönünce hemen yardım istemek için Bay Jagers’ın evine gitmiş, dava için avukat olarak onu tutmuştum. O yüzden Bay Jagers da hükümlüyü tespit edemezdi. Bana söylediği kadarıyla şahit bulduktan sonra beş dakika içinde mesele çözülecekti ve davanın onun aleyhine sonuçlanacağı kesindi.

Magwitch’e o öldükten sonra parasının nereye gideceğini söylemediğimi, bundan özellikle kaçındığımı anlattım ona. Bay Jagers servetin elimden kayıp gitmesine izin verdiğim için çok kızdı. Yine de belki bir kısmını koparabileceğini söyledi ama benden birçok davada varisin hakkının düşmesi engellenebilecekken bizim davada bunun gerçekleşmesi için gerekli hiçbir şartın olmadığını saklamadı. Durumu çok iyi anlamıştım. Onun akrabası değildim; bilinen herhangi bir bağlantımız da yoktu. Tutuklanmadan önce mal varlığını bana bıraktığına dair bir belge imzalamamıştı ve bunu yapmak için artık çok geçti. Hak iddia etmedim ve böyle gerçekleşmeyeceği belli olan bir şey için hiç kendimi sıkıntıya sokmamaya karar verdim.

Boğulan muhbirin Magwitch’i ele verdiği için bir çeşit ödül beklediği anlaşılıyordu; çünkü onun bağlantılarıyla, malıyla mülküyle ilgili sağlam bilgi toplamıştı. Öldüğü yerin millerce ötesinde cesedi bulunduğu o kadar korkunç bir haldeydi ki, cebindekiler olmasa onun kimliğini tespit etmek de mümkün olmayacaktı. Cüzdanının içine koyduğu kâğıtlar hâlâ okunabilecek haldeydi. Bu kâğıtların arasında Magwitch’in parasının bir kısmını yatırdığı Yeni Güney Galler’deki bir bankanın ismi ve Magwitch’in sahip olduğu kıymetli arazilerin dökümü de vardı. Bu iki bilgi de Magwitch’in hapishaneye girerken Bay Jagers’a verdiği

ve ona bir şey olduğu takdirde bana verilmesini istediği mülk listesinde yazılı bulunuyordu. Zavallı adamın cehaleti işe yaradı sonunda. Bay Jagers'ın yardımlarıyla benim onun varisim olacağıma dair inancı tamdı.

Üç günlük bir gecikmeden sonra gemi hapisanesinden bir şahit geldi ve davanın taşları yerine oturdu. Bir ay sonra yargılanmak üzere tutuklandı Magwitch.

Hayatımın böyle karanlık bir dönemdeyken Herbert bir akşam eve geldi ve üzgün bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

"Handel'ciğim, seni bırakıp gitmek zorunda kalacağım maalesef."

Ortağı beni daha önce buna hazırladığından onun tahmin ettiğinden daha az şaşırdım.

"Kahire'ye gitmeyi biraz daha geciktirirsem güzel bir fırsatı kaçıracağız. Bana en çok ihtiyacının olduğu zamanda gitmek zorunda kaldığım için çok üzgünüm." dedi.

"Herbert ben sana her zaman ihtiyaç duyacağım çünkü seni hep seveceğim. Ama sana şimdi duyduğum ihtiyaç başka herhangi bir zamandan fazla değil."

"Çok yalnız kalacaksın."

"Bunu düşünecek vaktim bile olmaz." dedim. "Biliyorsun imkanlar elverdiği sürece onun yanında oluyorum. Elimden gelse bütün gün yanında kalırım. Onu bırakıp buraya geldiğimde ise aklım onda kalıyor."

Magwitch'in başına gelenler ikimizi de o kadar derinden yaralamıştı ki bunu açık açık konuşmaktan bile kaçınıyorduk.

"Sevgili dostum, ben gidiyorum. Ya sen ne yapacaksın? Gelecek için planların var mı?"

"Hayır, artık geleceği düşünmekten korkuyorum ben."

"Ama geleceğini es geçemezsin. Her şeyden vazgeçemezsin Handel. Şimdi bu konuda bir şey söylemek istiyorum sana..."

"Söyle peki."

"Bu yeni şubemizde Handel, bizim yeni bir şeye ihtiyacımız var..."

O kelimeyi kullanmaktan kaçındığını görünce ben onun yerine, "Kâtip mi?" dedim.

"Evet bir kâtip lazım bize. Yükselme şansı çok fazla böyle bir işte. (Bak senin tanıdığın biri ne kadar yükselmiş.) Uzun lafın kısası Handel, canım dostum, benim yanımda çalışır mısın?"

"Uzun lafın kısası Handel" dediğinde sesi birden ciddileşmişti. İnsan haliyle devamında ciddi bir iş konuşması bekliyordu ama sonra o tondan vazgeçip elini uzattı ve teklifini bir okul çocuğu gibi yaptı.

Herbert devam etti. "Clara'yla bu meseleyi defalarca konuştuk. Şirin şey daha bu akşam gözlerinde yaşlarla sana bizimle gelmeni söylemem için yalvardı. Bizimle gelersen orada mutlu olman için ve sadece benim değil onun da arkadaşı olduğuna inanman için elinden geleni yapacakmış. Birlikte çok iyi anlaşacağız Handel!"

Ona candan teşekkürlerimi iletmesini söyledim. Herbert'a da teşekkür ettim ama buna hemen karar veremeyeceğimi söyledim. Birincisi, aklım bu meseleyi düşünemeyecek kadar meşguldü. İkincisi -Evet! İkincisi, zihnimi meşgul eden ve muallakta kalan bir şey vardı- ki hikâyemin sonuna yaklaştığımda bundan bahsedeceğim.

"Ama, oradaki işlerini aksatmadan o pozisyonu bir süreliğine boş bırakırsan..."

“Hiç fark etmez!” dedi Herbert sevinçle. “Altı ay, bir sene...”

“Yok , o kadar değil!” dedim. “İki ya da en fazla üç ay.”

El sıkışırken böyle bir anlaşmaya vardığımız için Herbert çok sevinçliydi. Artık bana o hafta sonu gideceğini rahatlıkla söyleme cesaretine kavuşmuştu çünkü!

“Ya Clara?” dedim.

“Şeker şey babası yaşadığı müddetçe onu bırakıp da gitmeye razı olmuyor. Ama fazla bir ömrü kalmadı ihtiyarın. Bayan Whimple bana onun gidici olduğunu söyledi.”

“Kötü bir yorum yapmış olmak istemem ama ölmesi herkes için en iyisi.”

“Üzgünüm ama öyle!” dedi Herbert. “İşte o zaman gelip sevgilimi alacağım ve ikimiz sessizce en yakın kiliseye gideceğiz. Hatırlasana! Sevgilimin bir ailesi yok Handel’ciğim ve hiçbir zaman açıp da kırmızı kitaplar okumadı. Büyük babasıyla ilgili bildiği bir şey de yok. Böyle bir kadın benim annem gibi bir annesi olan biri için bulunmaz nimet!”

Aynı hafta içinde cumartesi günü Herbert’la vedalaştım ve onu limana gidecek olan arabaya bindirdim. Giderken Herbert umut doluydu ama beni bırakıp gittiği için üzgündü. Oturup Clara’ya Herbert’ın gittiğini ve ona sevgilerini gönderdiğini yazmak için bir pastaneye gittim; ardından da ıssız evime.. Oraya ev denebilirse tabii... Orası benim evim değildi artık. Hiçbir yerde bir evim kalmamıştı.

Merdivenlerde Wemmick’e rastladım. Ben yukarı çıkarken o aşağı iniyordu. Gitmiş kapıyı çalmış ama beni bulamamıştı ve geri dönüyordu. Kaçış yolculuğumuzda yakayı ele vermemizden beri onu yalnızken hiç görmemiştim. Bana neden yakayı ele verdiğimizizi bildiği kadarıyla anlatmak için gelmişti.

“Compeyson zaman içerisinde Magwitch’in çevirdiği işleri öğrenmişti. Ben bunu başı dertte olan adamlarından duymuştum. (Onun bazı adamlarının başı dertten kurtulmaz ki zaten!) Duymuyormuş gibi yaptım ama söylediklerine hep kulak kabarttım. Sonra bir gün onun ortadan kaybolduğunu duydum ve kaçış planını uygulamanın tam sırası diye düşündüm. Bunun Compeyson’ın kurnaz planının bir parçası olduğunu şimdi idrak edebiliyorum. Akıllı adam... Kendi adamlarına bile yalan söylemiş. Beni suçlamıyorsunuzdur inşallah Bay Pip. Ben tüm kalbimle size yardım etmek istedim!” dedi Wemmick.

“Siz bundan ne kadar eminseniz ben de o kadar eminim. Bize gösterdiğiniz ilgi ve dostluk için minnettarım size.”

“Sağ olun, sağ olun... Bu çok kötü oldu yalnız...” dedi Wemmick başını kaşıyarak. “Benim şimdi aklımda tek bir şey var, o da o kadar taşınabilir mallara yazık olduğu. Çok yazık!”

“Benim aklımdaysa o malların sahibi var Wemmick.” dedim.

“Tabii, o da önemli!” dedi Wemmick. “Sizin onun için üzülmeniz gayet normal. Ben de onu kurtarmak için elimden geleni yapardım. Ama benim bahsettiğim olay şu: Compeyson Magwitch’in döneceğini bildiğinden ve onu ihbar etmeye azmetmiş olduğundan, onun kurtulması zaten mümkün olmazdı. Ama mallar kurtarılabilirdi. Mal mülkle sahibi arasında işte böyle bir fark var, anlatabiliyor muyum?”

Wemmick’i yukarı, eve davet ettim ve ona yürüye yürüye Walworth’a gitmeden önce bir içki içerek dinlenmesini önerdim. Davetimi kabul etti. İçkisini içerken yerinde

duramıyordu. Söylemek istediği başka bir şey vardı belli ki. Pat diye söze girdi.

“Pazartesi günü tatile çıkmak istiyorum desem ne dersiniz? İyi bir fikir mi sizce?”

“İyi olur, son on iki aydır tatile çıkmıyorsunuz bildiğim kadarıyla.”

“Son on iki sene desek daha iyi olur!” dedi Wemmick. “Evet, tatile çıkacağım. Dahası yürüyüşe çıkacağım ve sizi de benimle yürüyüş yapmaya çağırıyorum.”

Beni mazur görmesini, onun beklediği gibi iyi bir yol arkadaşı olacağımı sanmadığımı söyleyecektim ki, “Yapmanız gereken şeylerin çokluğunun farkındayım. Keyfiniz yok, onu da biliyorum. Ama gelerseniz bunu büyük bir nezaket addedeceğim. Uzun bir yürüyüş olmayacak. Hem erkenden çıkarız, geç kalmazsınız gideceğiniz yere. Sabah saat sekizden on ikiye kadar diyelim. Yürüyüşten sonra yapacağımız kahvaltı bu süreye dahil. Gelemez misiniz?” dedi.

Bana o kadar çok yardımı dokunmuştu ki onu kıramadım. Tamam deyince o kadar sevindi ki onun bu sevinci beni de mutlu etti. Onun isteği üzerine pazar sabahı saat sekiz buçukta kapısında olmaya söz verdim ve ayrıldık.

Pazar sabahı tam vaktinde kalenin kapısının önündeydik. Beni Wemmick karşıladı. Dikkat ettim de normalden biraz daha gergin duruyordu. Ayrıca başında daha güzel bir şapka vardı. İçeride iki bardak romlu sütün yanında iki kurabiye hazırlanmıştı. İhtiyarın yatağı boş olduğuna göre erkenden kalkmış olmalıydı.

Romlu süt ve kurabiye desteğini aldıktan sonra tam çıkıyorduk ki Wemmick’in yanına bir olta alıp omzunda taşıdığını gördüm ve çok şaşırdım. “Balık tutmayacağız değil mi?” diye sordum. “Hayır ama benim hoşuma gidiyor bunun yanımda olması.” dedi.

Garip gelmişti ama bir şey söylemedim ve çıktık. Camberwell Ormanına doğru gittik. Yaklaşırken Wemmick birden, “İşte kiliseye geldik!” dedi.

Bunda şaşırtıcı bir şey yoktu ama aklına gelen fikir parlak bir fikirmiş gibi “Hadi içeri girelim!” deyince yine şaşırdım.

Wemmick oltasını sundurmaya koydu ve içeri girdik. Bu arada, Wemmick ellerini ceketinin cebine sokup bir şeyler çıkardı.

“İşte bir çift eldivenimiz. Giyelim hadi!”

Eldivenler beyaz ve oğlak derisinden yapılmış olduğundan bu işin içinde bir iş var diye şüphelenmeye başladım. İhtiyarın yandaki kapıdan yanında bir hanımla geldiğini görünce şüphelerim iyice kuvvetlenmeye başladı.

“Hey! Bayan Skiffins de buradaymış! Hadi evlenelim!”

Hanım hanımcık kız her zamanki gibi giyinmişti, bir farkla: Yeşil eldivenleriyle beyazları değiştirdi. İhtiyar da Hymen²² için diğer ikisine benzer bir hazırlık yapmaya çalışıyordu ama yaşlı bey eldivenleri takmakta o kadar zorlandı ki Wemmick onu bir sütuna yaslamak ve sütunun arkasına geçip eldivenleri yukarı çekmek zorunda kaldı. Ben de bu sırada yaşlı beyefendinin belini iyice kavradım ki yere düşmesin. Böylesine mükemmel bir yöntem sayesinde eldivenleri eline cuk oturdu.

Papazla kilise kâtibi de geldikten sonra hepimiz parmaklıkların önünde sıraya geçtik. Daha önce hiçbir şey ayarlanmamış gibi davranan Wemmick’in tören başlamadan önce elini cebine attığını ve “Aaa! Bir yüzük!” dediğini duydum.

Sağdıç ben oldum. Bayan Skiffins'in nedimesi kilisede çalışan, başına bebek şapkası gibi bir şapka giymiş çekingen bir kızcağızdı. Bayan Skiffins'in can ciğer arkadaşıymış gibi bir hava vermeye çalışıyordu kendine. Gelini damadın yanına kadar geçirmek işi ihtiyara düşmüştü. Papaz "Bu kadını bu adama eş olarak kim verecek?" diye sorduğunda yaşlı adam törenin hangi safhasında bulunulduğuna dair en ufak bir fikri olmadığından yüzünde bir gülümsemeyle duvara asılı on emri okuyordu. Bunun üzerine papaz bu sefer sesini yükselterek, "Bu kadını bu adama eş olarak KİM verecek?" dedi. Yaşlı adam hâlâ durumun farkına varmayınca, damat ona aşına sesiyle, "Babacım kim verecek?" dedi, ki bu soruyu babası canlı bir sesle, "Tamam John, tamam oğlum!" diye cevapladı. Bu lafı duyunca papaz o kadar çok bekledi ki "Evlilik töreni bugün biter mi acaba?" diye meraklanmaya başladım.

Her şey bitip de kiliseden çıkarken Wemmick vaftiz kurnasının kapağını açtı ve beyaz eldivenlerini içine koyup kapağı tekrar örttü. Daha tutumlu olan Bayan Wemmick ise beyaz eldivenlerini cebine koydu ve yeşilleri taktı tekrar. Wemmick oltasını tekrar omzuna atarken "Bay Pip, sizce bunun bir düğün olduğunu bir başkası anlar mı?" dedi.

Ormanın bir mil kadar uzağında küçük bir tavernada kahvaltı yaptık. İçerde o kadar ciddi bir atmosferden sonra kafamızı dağıtabilelim diye bir dans pisti de vardı. Bayan Wemmick'in, Wemmick'in kolunu artık belinden ittirmemesini görmek güzeldi. Bayan Wemmick arkası yüksek bir sandalyede kutusuna koyulmuş bir viyolonsel gibi oturuyor, tıpkı onun gibi kendisine sarılınmasına itiraz etmiyordu.

Mükemmel bir kahvaltı ettik. Masadaki her kim gelen yiyeceklerden birini istemediğini söylemeye kalksa "Fiks menü, çekinmeden yiyin!" diyordu. Yeni evli çifte, ihtiyara, kaleye kadeh kaldırdım ve ayrılırken gelini selamlayıp olabildiğince nazik olmaya çalıştım.

Wemmick kapıya kadar geçirdi beni ve tekrar tokalaştık. Ona mutluluklar diledim.

"Sağ olun!" dedi Wemmick ellerime sarılarak. "Kümes işlerinden o kadar anlar ki hayret edersiniz. Bir yumurta yiyin de kendiniz görün." dedi ve sonra sesini alçaltarak, "Aman ha Bay Pip, bu Walworth'ta geçen bir olay, ona göre..." dedi.

"Anlıyorum. Küçük Britanya'da bahsi geçmeyecek!" dedim.

Wemmick başıyla beni onayladı. "Geçen gün ona anlattıklarınızdan sonra bunu öğrenme daha iyi olur. Beynimin sulanmaya başladığını düşünecektir ya da onun gibi bir şey işte!"

Elli Altıncı Bölüm

Magwitch hapisanede hasta yatıyor, duruşmayı bekliyordu. İki kaburga kemiğini kırmış ve o kemikler ciğerlerinden birini zedelemişti. Güçlkle nefes alıyordu ve nefes alırken acı çekiyordu. Ağrıları yüzünden neredeyse duyulmayacak kadar kısık bir sesle konuşuyordu; o yüzden çok az konuşuyordu ama beni dinlemeye her zaman hazırı. Ona duymak isteyeceği şeyleri anlatmak ve kitap-gazete okumak başlıca vazifem olmuştu.

Normal hapisanede kalamayacak kadar hasta olduğundan bir iki gün sonra hastaneye nakledildi. Bu bana başka koşullar altında sahip olamayacağım bir görüşme imkânı sağladı. Hastalığı olmasaydı eğer onu zincire vururlardı, çünkü aynı suçtan defalarca

sabıkalı kaçak bir mahkumdu o onlara göre.

Onu her gün görsem de sadece kısa bir süre görebiliyordum. Ayrı kaldığımız zamanlar sağlık durumunda meydana gelen herhangi bir değişikliği onu tekrar gördüğümde fark edebilecek kadar uzundu. Sağlığının iyiye gittiğini gördüğümü hiç hatırlamıyorum. Hapishaneye alındıktan sonra günden güne erimeye başladı. Her gün bir öncekine kıyasla daha kötü oluyordu.

Gösterdiği bu teslimiyet ve her şeyden vazgeçme hali yorgun, bitmiş bir adamın haliydi. Tavırlarından veya kulağıma fısıldadığı birkaç sözden farklı koşullarda çok daha iyi bir adam olacağını düşündüğüm çıkarımını yapmıştım. Ama hiçbir zaman kendini bu şekilde aklamaya çalışmıyor, geçmişine bir de bu gözle bakılmasını istemiyordu.

Ben yanındayken iki ya da üç kez onun geçmişte edindiği kötü ünden ve yaptıklarından bahsedenler oldu. O zaman yüzünde bir gülümseme beliriyor, sanki ben onun iyi yanını keşfetmişim, hatta çocuk halimle bile bunun farkına varmışım gibi gözlerinde bir güven ifadesiyle bana bakıyordu. Pişman olduğu belliydi. Hiçbir zaman halinden şikâyetçi olduğunu duymadım.

Duruşma günü gelip çattığında, Bay Jagers davanın ileri bir tarihe ertelenmesini talep etti. Bunu yapmasının sebebi fazla yaşamayacak olmasıydı, ama talebi reddedildi. Dava günü parmaklıkların arkasında bir sandalyede oturtular onu ve kimse ona yaklaşıp bana uzattığı elini tutmama karşı çıkmadı.

Dava kısa sürdü ve kesin bir karar çıktı. Onu savunmak için söylenebilecek her şey söylendi; değişerek ne kadar çalışkan biri olduğu, yasalara uygun bir şekilde çalıştığı ve isim yaptığı... Ama söylenen hiçbir şey onun tekrar geri dönmesini, tekrar hakimin ve jürinin karşısına çıkmasını mazur gösteremiyordu. Onu yargıladıktan sonra mahkum etmemeleri imkansızdı.

O zamanlar -benim de o korkunç duruşmada öğrendiğim- bir gelenek vardı. Adlî tatil öncesi kararlar okunur, en sona idam cezaları bırakılırdı. Hafızama kazınmış o görüntüler olmasa inanmakta güçlük çekerdim -yazarken bile gerçekten uzak geliyor- ama hakimin önünde o gün o cezaya çarptırılan otuz iki adam ve kadın vardı. O otuz iki kişi arasında en önde ise yaşasın da cezasını çekebilesin diye sandalyeye oturtulan Magwitch...

O sahne şimdi bile tüm canlılığıyla gözümün önündedir. Camlara vuran ve güneş ışığıyla parlayan nisan yağmuru damlalarına kadar... Eli hâlâ elimdeydi ve o otuz iki kişinin yanındaki köşede ben de ayakta bekliyordum. Bunlardan kimi küstahtı, kimi dehşet içinde... Kimi ağlıyordu, kimi yüzünü kapatıyordu eliyle... Kimisi de umutsuz gözlerle etrafına bakıyordu. Kadın mahkumlardan bazıları feryat ediyordu ama sonra susturuldu ve bir sessizlik kapladı mahkeme salonunu. Ellerinde büyük zincirler olan şerifler, diğer suçlular, münadiler, mübaşirler, çeşit çeşit insan -ki bunlar gayet heyecanlı bir seyirci topluluğunu oluşturuyordu- pür dikkat hakime ve otuz iki saniğe bakıyordu. Ve hakim onlara hitaben konuşmaya başladı. Karşısındaki sefil yaratıklar arasında özellikle bir tanesine çok yüklendi: O hayatı boyunca yasalara karşı gelmiş, peşi sıra gelen tutuklanmalardan ve cezalardan sonra bir süreliğine sürgüne gönderilmiş, haydutluk edip oradan kaçmış ve tekrar yakalanıp ömür boyu sürmesi gereken bir sürgüne gönderilmişti. Bu zavallı adam yaptığı hataların farkına varıp, suç işlediği mekânlardan ayrı kalınca sakin

ve onurlu bir yaşam sürdürmüş ama yıllarca onu toplumun başına bela eden isteklerine ve tutkularına gem vuramayıp, pişmanlığını ve huzurlu hayatını daha fazla sürdüremeyince sürgüne gönderildiği ülkeden geri dönmüştü. Bir süre kanundan kaçmayı başarmış ama tam kaçarken yakalanmış, polise karşı koymuş, kasıtlı olarak, belki can havliyle belki de canice duygular içinde onu ihbar eden ve onun tüm geçmişini bilen kişinin ölümüne sebep olmuştu. Kendisini istemeyen bu topraklara geri dönmenin cezası ölümdü ve işlediği suçlar çok ağır suçlar olduğu için kendisini ölüme hazırlamalıydı.

Güneş yağmur damlalarının arasından mahkeme salonunun büyük pencerelerine vuruyor, süzülen bir ışık huzmesi hakimi ve otuz iki sanığı birbirine bağlıyordu. Belki de bu manzara salondakilerden bazılarında herkesin aslında eşit olduğunu ve hepimizin bir gün her şeyi bilen ve hata yapması asla mümkün olmayan o hakimin karşısına çıkacağını hatırlatmıştır. Mahkum ayağa kalkıp, "Hakim bey, bana ölüm cezası Allah tarafından verildi aslında ama sizin kararınıza da saygı duyuyorum." dedi ve tekrar yerine oturdu. Bir sessizlik oldu ve hakim diğer sanıklara cezalarını söylemek için konuşmaya devam etti. Sonra hepsi resmen idama mahkum edildi. Bazıları dışarı zorla çıkartıldı, bazıları yüzünde küstah ve umursamaz bir ifadeyle sallana sallana çıktı, birkaçı davayı seyredenler arasında bulunan tanıdıklarına başlarıyla selam verdi; iki üç kişi birileriyle el sıkıştı ve diğerleri de yerde duran çiçek saksılarından yapraklar koparıp ağızlarına atarak salonun dışına çıktılar. En son o çıktı çünkü sandalyeden kalkması için yardıma ihtiyacı vardı ve yavaş yürümesi gerekiyordu. Diğerleri çıkarılırken o benim elimi tuttu ve izleyenler ayağa kalkarak -bir kilisede ya da benzer bir yerde yaptıkları gibi üstlerini başlarını düzelttiler-mahkumlardan birini birbirlerine gösterdiler. Birçoğu beni ve onu gösteriyordu.

Onun mahkeme raporu yazılmadan önce ölmesini umuyor, bunun için dua ediyordum ama hastalık durumunun uzaması korkusuyla İçişleri Bakanı'na dilekçe yazmaya başladım.²³ Bu dilekçede onun hakkında bildiğim her şeyi anlattım ve buraya benim için geldiğini söyledim. Yazabildiğim kadar coşkulu ve dokunaklı yazdım dilekçeyi. Onu bitirip gönderince merhametli olduklarını ümit ettiğim diğer yetkili makamlara da birer dilekçe yazdım. Bir tane de saraya gönderdim. Onun hüküm giymesinden sonra günlerce, gecelerce sandalyemde uyuyakaldığım zamanları saymazsak hiç yatıp dinlenmedim. Bu dilekçelerle onu kurtarmaya çalışıyordum. Gönderdikten sonra da içim rahat etmiyor, nereye gönderdiysem oraya gidiyor, ben o civardayken dilekçelerin kabul edilmesi ihtimalinin arttığını düşünüyorum, ümitleniyordum. Bu mantıksız ve huzursuz halimle geceleri dilekçeleri gönderdiğim yerlere gidiyordum. Hâlâ da büyük konaklarıyla, sıra sıra lambalarıyla Londra'nın batısında kalan caddeler soğuk ilkbahar gecelerinde beni hüzünlendirir.

Magwitch'in yanına her gün gitmeye devam ediyordum ama ziyaretlerimin süresi daha kısa tutulmuştu. Belki gerçekten öyleydi, belki de bana öyle geliyordu ama ona zehir getiririm endişesiyle benden şüphelendiklerini düşünüyordum ve bir gün yatağının baş ucuna geçmeden önce üzerimin aranmasını istedim ve her zaman onun yanında duran görevliye herhangi bir planım olmadığına onu inandırabilmek için her şeyi yapabileceğimi söyledim. Kimse ne ona ne de bana kötü davranmıyordu. Yapmaları gereken bir görevleri vardı ve yapıyorlardı ama kaba bir biçimde değil. Görevli oraya her gittiğimde durumunun daha da kötüleştiğini söylüyordu. Aynı odadaki diğer bazı mahkumlar -ki bunlar hasta

bakıcı olarak kullanılıyorlardı ve nezaketten uzak insanlar değillerdi çok şükür- ve hasta yatan mahkumlar da bu bilgiyi doğruluyorlardı.

Gün geçtikçe yatıp gözlerinde durgun bir ifadeyle beyaz tavana daha sık bakar olmuştu. Yüzünün rengi soluyordu. Bir tek ben onunla konuştuğum zamanlarda canlanır gibi oluyor, sonra tekrar normal haline dönüyordu. Bazen hiç konuşmıyordu. O zaman sorularıma elimi hafifçe sıkarak cevap veriyordu ve ben onun ne demek istediğini anlar hale gelmiştim.

Onda büyük bir değişiklik gördüğüm o gün yanına gittiğimde hüküm giydikten sonra hastaneye yatırılışının onuncu günüydü. Yüzü kapıya dönüktü. Ben içeri girince gözleri parladı.

Yatağının yanına otururken, "Geç kalacağını düşünmüştüm oğlum. Ama geleceğini biliyordum!" dedi.

"Tam zamanında geldim." dedim. "Kapıda bekledim."

"Hep kapıda bekliyorsun değil mi oğlum?"

"Evet. Bir an bile kaybetmek istemiyorum."

"Sağ ol evladım, sağ ol. Allah senden razı olsun! Sen beni hiç bırakmadın."

Sessizce elini sıktım. Bir zamanlar bırakıp gitmeyi düşündüğümü hatırlamıştım çünkü.

"En güzeli de ne biliyor musun?" dedi. "Bu kara bulutlar üzerimizde dolaşmaya başladığından beri benim yanımdayken daha rahatsın. Daha önce işler yolundayken böyle değildi. En güzeli bu işte."

Sırtüstü yattı. Güçlkle nefes alıyordu. Ne yaparsa yapsın, beni ne kadar çok severse sevsin yüzündeki ışığın tekrar sönmesine engel olamadı ve beyaz tavana bakarken yine aynı durgun ifade gözlerine yerleşti.

"Çok mu ağrınız var bugün?"

"Ben şikâyetçi değilim evladım."

"Evet, hiç şikâyet etmiyorsunuz."

Son cümlesini söylemişti. Gülümsedi ve bana dokunuşundan elimi kaldırıp göğsüne koymak istediğini anladım. Oraya koydum elimi. O yine gülümsedi ve iki elini birden elimin üzerine koydu.

Bu arada ziyaret süresi doluyordu ama yan tarafıma baktığımda hapishane müdürünün yanımda durduğunu gördüm ve bana fısıldayarak, "Hemen gitmeniz gerekmiyor." dedi. Teşekkür ettim ve "Beni duyabilirse onunla konuşabilir miyim?" dedim.

Müdür geriye çekildi ve görevliyi de yanımdan uzaklaştırdı. Bu değişim -sessiz de olsa- gözlerini tavandan çekip tekrar sevgi dolu gözlerle bana bakmasını sağladı.

"Magwitch, sana bir şey söylemeliyim. En sonunda söyleyeceğim. Ne dediğimi anlayabiliyor musun?"

Hafifçe elimi sıktı.

"Bir çocuğun vardı hani, çok sevdiğin ve kaybettiğin..."

Elimi daha kuvvetli sıktı bu kez.

"O ölmedi; zengin insanların yanında büyüdü. Şu anda hayatta. O bir hanımefendi, hem

de çok güzel bir hanımefendi ve ben onu seviyorum.”

Son bir gayretle elimi dudaklarına götürdü. Sonra elimi ellerinin arasına alarak tekrar göğsüne koydu. Gözlerindeki durgun ifade geri geldi ve beyaz tavana bakarken son nefesini verdi. Baş sessizce göğsünün üzerine düşmüştü.

Beraber okuduklarımızı düşününce dua etmek için tapınağa giden iki adamın kıssasını hatırladım. Onun baş ucunda edilebilecek daha iyi bir dua bilmiyordum: “Allah’ım, bu günahkâra merhamet et!”

Elli Yedinci Bölüm

Artık tamamen tek başıma kalmıştım. Kira kontratının yasal olarak el verdiği en erken süre içinde evden ayrılacağımı söyledim ve bu süre zarfında evi devren kiraya vereceğimi ev sahibine söyledim. Camlara hemen bir “kiralık” ilanı astım çünkü borç içindeydim, çok az param kalmıştı ve maddi durumumun kötüye gitmesi beni endişelendiriyordu. Aslında yeteri kadar enerjim ve konsantrasyonum kalmış olsaydı endişelendirdim demem daha doğru olur. Farkına varabildiğim tek şey sağlığımın bozulmasıydı. Son zamanlarda yaşadığım sıkıntı hastalığının ortaya çıkmasını geciktirmişti ama onu benden uzaklaştıramamıştı. Hastalığın yaklaştığını biliyordum. Daha da fazla bir şey bilmiyordum. Dahası, bunu hiç umursamıyordum.

Bir iki gün kanepenin üzerinde ya da yerde yattım; hâsılıkelâm, nereye yığılıp kalırsam oraya... Başım, kollarım, bacaklarım ağrı içindeydi. Hiç takatim yoktu. Korku ve endişeyle geçen bir geceden sonra -çok daha fazla sürdü gibi geldi aslında- sabah uyandığında yataktan kalkıp gördüklerimi hatırlamak istedim ama yapamadım.

Gerçekten de gecenin bir vakti bahçeye inip yerinde olduğunu düşündüğüm kayığa bakmaya gitmiş miydim? Yataktan nasıl kalktığıma akıl sır erdiremeyip merdivenlerde iki üç kez dehşet içinde kendime gelmiş miydim acaba? O adamın yukarı geldiğini düşünüp lambayı yakmış mıydım? Birisinin konuşma, gülme, homurdanma sesi beni inanılmaz derecede rahatsız etmiş, sonra bu sesleri kendim çıkardığımdan şüphelenmiş miydim gerçekten? Peki ya defalarca kez odanın karanlık bir köşesinde kapalı bir demir ocağın içinde Bayan Havisham’ın yandığını söyleyen biri var mıydı dün gece burada? İşte sabah uyandığında kendime gelmeye çalışırken aklımdan geçen sorular ve bir sıraya koymak istediğim olaylar bunlardı. Ama bu düşüncelerle arama kireç ocağının dumanı giriyordu ve hepsini dağıtıyordu ve sonunda o dumanın arasından bana bakan iki adam seçtim.

İrkilerek, “Ne istiyorsunuz? Sizi tanımıyorum!” dedim.

Bir tanesi eğilip omzuma dokunarak, “Merak etmeyin, bunu çok geçmeden öğreneceksiniz bayım ama şimdi tutuklusunuz.” dedi.

“Borcumun miktarı ne kadar?”

“Yüz yirmi üç şilin, on beş sent, altı peni. Kuyumcuya olan borç sanırım.”

“Ne olacak şimdi?”

Adam “Benimle gelseniz iyi olur!” dedi.

Ayağa kalkıp üzerimi kendim giymeye teşebbüs ettim. Tekrar onlara baktığımda yataktan uzaklaşmışlardı ve gözleri bendeydi. Ben hâlâ yatıyordum.

"Halimi görüyorsunuz. Sizinle gelebilecek gibi olsaydım gelirdim ama gerçekten de kötüyüm. Beni buradan kaldırıp götürürseniz yolda ölürüm ben!" dedim.

Belki bana cevap verdiler; belki de düşündüğümde daha iyi durumda olduğumu söylediler. Beni yatağımdan kaldırmaktan vazgeçtiler; o kadarını biliyorum...

Ateşim çıkmıştı ve benden uzak duruluyordu. Çok hastaydım; o kadar ki aklım gidip gidip geliyordu. Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Kim olduğumu unutuyor, benimle alâkası olmayan birtakım objelerden biri gibi görüyordum kendimi. Mesela bir seferinde evin duvarındaki bir tuğla olmuş, inşaat işçilerine beni oradan almaları için yalvarıyordum. Bir başka sefer büyük bir makinenin çelik kolu oluyor, bir girdabın üzerinde dönüyor, makinenin durdurulmasını istiyordum ve benim olduğum tarafa çekiçle vuruyorlardı. Hastalığım süresince yaşadıklarımın hatırladıklarım bunlar. Bazen de onların birer katil olduklarını düşünerek gerçek insanlarla kavga ediyordum ve sonra birdenbire onların bana iyilik yapmak istediklerini anlıyor, kollarına atılıyor, beni yatağıma götürmelerini istiyordum. Bir de bunlar var hatırladığım... Ama hepsinden önemlisi, bu insanların hepsi - ki bunların hepsi ben çok hastayken bir sürü surete giriyor, büyüyordu- değişip değişip en sonunda Joe'ya benziyorlardı.

Hastalığımın en ağır evresini atlattıktan sonra dikkat ettim ki bütün her şey değişse de bu benzerlik olayı değişmiyor. Yanıma kim gelirse gelsin Joe'nun yüzü beliriyor karşımda... Geceleyin gözümü açtım ve yatağın yanı başındaki koltukta Joe'yu gördüm. Güneş doğunca gözlerimi açtığımda yine Joe'yu gördüm. Pencerenin kenarında oturmuş, piposunu içiyordu. Serinletici bir içecek istediğimde bana o içeceği veren güzel el Joe'nunkiymiş. İçtikten sonra başımı tekrar yastığıma koyduğumda bana umut dolu gözlerle, sevecenlikle bakan yüz Joe'nun yüzüydü.

Sonunda bir gün cesaretimi toplayıp, "Joe, sen misin?" dedim.

Evdeki eski günlere ait o sevecen ses, "Ta kendisi, eski dostum!" dedi.

"Of Joe, kalbimi un ufak ediyorsun! Bana kızgın bak Joe. Vur! Hayırsızsın de. Bu kadar iyi davranma bana!"

Böyle söyledim çünkü Joe, onu tanımamın sevinciyle başını yastığıma koymuş, kolunu da boynuma dolamıştı.

Joe, "Pip, ahbap, biz hep arkadaş olduk seninle. Bir de iyileşsen, dışarı çıkıp ata binsek ne güzel olur!"

Böyle dedikten sonra pencerenin kenarına geçti ve arkasını bana dönüp gözlerini sildi. Aşırı derecedeki halsizliğim ayağa kalkıp onun yanına gitmekten beni alıkoyduğu için orada öylece yatmaya devam edip, "Allah'ım sen ondan razı ol. Allah'ım sen bu iyi Hristiyandan razı ol!" diye dua ettim fısıldayarak. İçimde büyük bir pişmanlık vardı.

Yanıma geldiğinde gözleri kızarmıştı ama bu sefer ben onun elini tutuyordum. İkimiz de çok mutluyduk.

"Ne kadar zamandır, Joe?"

"Hastalığının ne zamandır sürdüğünü soruyorsun değil mi Pip?"

"Evet Joe."

"Mayısın sonuna geldik Pip. Yarın haziranın biri."

“Sen hep benim yanımdaydın değil mi Joe?”

“Öyle sayılır. Senin hasta olduğun mektupla bildirildiğinde ben de Biddy’ye dedim ki... Mektubu getiren postacı evlendi bu arada. Eskiden bekârdı ya. Gerçi çok az maaş alıyor, o kadar yürümeye ayakkabı mı dayanır? Ama o parayı mesele etmedi hiç. Onun derdi evlenip yuva kurmaktı.”

“Konuşmanı dinlemek ne güzel Joe! Ama Biddy’ye ne dediğini sorabilir miyim?”

“Ona dedim ki belki de ellerin arasında kalmıştır. ‘Biz çok iyi dosttuk; böyle bir anda dostuma gitmem garip karşılanmaz.’ dedim. O da bana ‘Vakit kaybetmeden git!’ dedi. Kelimesi kelimesine böyle söyledi. Aslında, yalan söylemiş olmayayım, tam olarak söylediği şey, ‘Bir dakika bile kaybetmeden git!’ti.”

Daha fazla konuşmadı. Hastalığımdan dolayı benimle fazla konuşulmaması gerektiğini, canım istese de istemese de belirli saatlerde sık sık bir şeyler yiyeceğimi söyledi. Elini öpüp sessizce yatmaya devam ettim. Sonra o kalkıp Biddy’ye içinde benim sevgilerimi de sunduğu bir mektup yazmaya gitti.

Belli ki Biddy Joe’ya okuma yazmayı öğretmişti. Yatağımda yatarken Joe’ya baktığımda mektup yazmanın ona verdiği gururu görünce o hassas halimle sevinçten ağladım. Karyolam, üzerinde ben olduğum halde orası daha havadar ve büyük olduğu için oturma odasına taşınmış, halı da dışarı çıkartılmıştı. Oda sabah akşam havalandırılıyordu ve gayet hijyenikti. Bir köşeye dayalı duran ve üzerinde bir sürü küçük boş şişe olan yazı masamda Joe büyük eserini ortaya koymak üzere oturmuş, büyük bir alet dolabından alıyormuş gibi kalemlikten kalem seçmiş, sanki çekiç sallayacakmış gibi gömleğinin kollarını sıyırmıştı. Joe’nun başlamak için sol dirseğini iyice masaya dayaması ve sağ bacağını da arkaya atması gerekiyordu. Başladığında, sanki yazdığı harfler iki metreymiş gibi yavaş yavaş yazıyordu. Kalemde saçtığı mürekkep seslerini duyabiliyordum. Hokkayı yanında zannediyor, kalemini boşluğa batırıp çıkararak daha iyi bir sonuç alıyordu kendince. Zaman zaman bir imlâ kuralına takılıyordu ama genel anlamda iyiydi. Mektubu bitirip de altına imzasını attığında, işaret parmaklarıyla kâğıttan başının tepesine bir mürekkep lekesi bulaştırdığında, ayağa kalkıp masanın etrafında dönmeye, büyük bir zevkle eserini değişik açılardan incelemeye koyuldu.

O gün daha çok konuşabileceğim halde Joe’yu huzursuz etmemek için Bayan Havisham’la ilgili soru sormayı ertesi güne bıraktım. İyileşip iyileşmediğini sorduğumda başını iki yana salladı.

“Öldü mü Joe?”

“Bunu söyleyecek kadar ileri gitmek istemem ama o...”

“Yaşamıyor değil mi Joe?”

“Evet, artık yaşamıyor!” dedi.

“Ölmeden önce ne kadar hasta yattı Joe?”

“Sen hastalandıktan sonra yaklaşık bir hafta kadar.” dedi. Beni düşünerek hâlâ her şeyi alıştıra alıştıra, yavaş yavaş söylüyordu.

“Peki malına mülküne ne olduğunu biliyor musun?”

“Öyle görünüyor ki çoğu Bayan Estella’nın. Ama yangından iki gün önce vasiyetine bir

not düşmüş ve Bay Matthew Pocket'a gıcır gıcır dört bin şilin bırakmış. Niye bıraktı dersin? 'Pip'in adı geçen Matthew hakkında söylediklerine dayanarak...' Bidy söyledi bana, vasiyette aynen böyle yazıyormuş." Bu ifade çok hoşuna gitti, bir kere daha tekrarladı: "Onun adı geçen Matthew hakkında söylediklerine dayanarak... Düşünsene Pip, gıcır gıcır dört bin şilin!"

Gıcır gıcır olduklarını nereden biliyordu bilmiyorum ama paranın miktarı çoğaldıkça Joe böyle olduklarını düşünmüştü demek ki.

Bu söyledikleri beni çok sevindirdi. Yaptığım tek iş mükemmel bir biçimde sonuçlanmıştı. Joe'ya diğer akrabalarına herhangi bir şey kalıp kalmadığını sordum.

"Bayan Sarah'ya senede yirmi beş şilin bırakmış. Safra kesesi rahatsızlığı için ilaç alabilsin diye... Bayan Georgiana'ya yirmi şilin bırakmış. Bayan... İki tane hörgücü olan hayvanın adı neydi ahbap?"

"Deve mi?" dedim. Niye bunu sorduğunu merak etmiştim.

"Bayan Camels'a..."²⁴ Camilla'yı kastediyordu, anlamıştım. "...Geceleri uyandığında kullanmak için mum alsın diye beş şilin bırakmış."

Joe'nun bana naklettiği bilgilerin doğruluğundan emindim. "Daha tam gücünü toplayamadın. Sana bir haber daha vereyim; bu da bugünlük son olsun. Bizim emektar Orlick bir eve hırsızlık için girerken yakalandı."

"Kimin evine?"

"Biraz yüksekte atan birisi!" dedi özür dilermiş gibi. "Yine de bir İngiliz'in evi onun kalesidir ve kalelere savaş dışında girilmemelidir. Mısır ve tohum işini çok seven birisi. Kusurları olsa da..."

"Pumblechook'un mu evine girildi?"

"Evet, Pip!" dedi Joe. "Kasasını, dükkândaki para çekmecesini almışlar, şaraplarından içmişler, yiyeceklerden yemişler, yüzüne tokat atıp burnunu çekmiş, sonra yatağına bağlayıp sesini çıkarmasın diye ağızına tohum doldurmuşlar ama adam Orlick'i tanımış. Orlick şimdi kasaba hapishanesinde yatıyor."

Derken zamanla eski koyu muhabbetlerimize geri döndük. Artık konuşmalarımız kısıtlı değildi. Yavaş yavaş toparlanıyordum ve gücüm yerine gelmeye başladı. Joe yanımdaydı ve ben onun yanında eski ben oluyordum. Yeniden çocuk olduğumu hayal ediyordum.

Joe bana o kadar sevecen davranıyor, o kadar iyi bakıyordu ki kendimi çocuk gibi hissetmem doğaldı. Benimle yine eskisi gibi çok samimi konuşuyordu ve beni koruyucu tavırları vardı. O kadar ki neredeyse eski mutfak günlerimizden sonra yaşadığım her şeyin hastalığımda gördüğüm rüyalardan ibaret olduğuna inanacaktım. Ev işi dışında her şeyi yapıyordu. Onu yapmamasının sebebi ise eve gelen temizlikçiye geldiği ilk gün kovduktan sonra çok temiz bir kadın tutmasıydı. "Pip inan bana misafir yatağının içinden kuş tüylerini çıkartıp sonra satmak üzere bir kovaya doldururken yakaladım. Senin yatağına da aynısını yapardı o kadın Allah bilir. Sen üzerindeyken yatağı da götürmeye çalışırdı. Sonra bir de çorba kâselerinin, tabakların içinde kömür taşıyordu. Çizmelerinin içine de şaraplar, içkiler koyup götürüyordu."

Dışarıya çıkıp da araba gezintisi yapabileceğimiz günü ipe çekiyorduk. Tıpkı bir

zamanlar çıraklığa başlamamı iple çektiğimiz gibi... O gün gelip attiğında Lane'e giden bir fayton kiraladık. Joe beni sarıp sarmaladı ve kucağına alıp faytona bindirdi. Sanki ben tükenmez sevgisini cömertçe sunduğu kck, zavallı çocuktum hâlâ...

Joe da arabaya binip yanıma oturdu ve beraberce kırlara doğru gittik. Ağaçlar ve otlara yaz gelmişti ve tatlı yaz kokuları sağılıyordu her yere. O gün tesadüfen pazar günüydü ve çevremi saran bu gzelliğlere bakınca, her şeyin ne kadar değiştiğini, kk yabancı çiçeklerin açtığını, kuş seslerinin gün geçtikçe etrafı daha çok ınlattığını fark ettim ve kendimi hatırladım. Doğada bütün bunlar olurken yatağımda yanıklar içinde yattığımı düşündüm ve birden keyfim kaçtı. Ama kiliseden yükselen an seslerini duyunca çevremdeki gzelliğlere baktım yine ve yıllar önce beni panayıra götürdüğü günlerdeki gibi başımı tekrar Joe'nun omzuna yaslayabildiğim için yeterince şkretmediğimi hissettim. Sanırım yeterince şkrebilmek için bile hlsizdim hâlâ...

Bir süre sonra huzurum yerine geldi ve eski bataryanın orada çimenlerin üzerinde yatarken eskisi gibi konuşmaya başladık. Joe'da hiçbir değişim emaresi yoktu. O zamanlar benim gözümde neyse, şimdi de oydu. Eskisi gibi sade ve dürüst bir insan...

Geri döndüğümüzde beni sırtına alıp kolayca merdivenlerden yukarıya çıkarırken o unutulmaz Noel gecesini bataklıklara kadar beni yine böyle taşıdığını hatırladım. Henüz değişen maddi durumumdan bahsetmemiştik. Son zamanlarda yaşadığım olayların ne kadarını duyduğunu da bilmiyordum aslında. Kendime olan inancımı o kadar yitirmiştim ve ona o kadar çok güveniyordum ki, o konuya girsem mi girmesem mi diye tereddtteydim.

İyice düşünüp taşındıktan sonra o akşam ona, "Bana yardım eden hayırseverin kim olduğunu duydun mu Joe?" diye sordum.

"Bayan Havisham olmadığını duydum ahbab!" dedi.

"Peki kim olduğunu duydun mu Joe?" dedim.

"Sana Neşeli Kayıkçılar'daki o adamla para gönderen kişiymiş diye duydum Pip."

"yle."

Sakin sakın, "ok ilginç!" dedi.

"Onun öldüğünü duydun mu peki Joe?" dedim artan bir ekingenlikle.

"Kim? Sana o parayı gönderen mi Pip?"

"Evet."

Joe uzunca bir müddet düşündükten sonra kaçamak bir bakışla gözlerini cama çevirerek "yle bir şeyler duydum galiba..." dedi.

"Nasıl biri olduğunu da duydun mu Joe?"

"Pek değil."

"ğrenmek istersen Joe..." diye söze başlıyordum ki Joe ayağa kalkıp benim yattığım kanepeye geldi.

Bana eğilerek, "Bak eski dostum. Biz birbirimizin en iyi dostuyuz değil mi?"

Ona cevap vermeye utanmıştım.

"İyi o zaman!" dedi sanki ben cevap vermişim gibi. "Bunda hemfikiriz. O zaman niye gereksiz ayrıntılara girelim ki? Bizim konuşacak daha önemli konularımız var zaten. Allah'ım! Zavallı ablanı ve onun yaptığı tantanaları hatırladım şimdi. Kaşıyıcıyı hatırlıyor

musun?"

"Emin ol hatırlıyorum Joe!"

"Seni o kaşıyıcıdan korumaya çalışırdım ama yapmak istediklerimi yapabilecek kadar güçlü olamazdım her zaman. Çünkü ablan seni dövmeyi kafasına koydu mu ben seni korumaya çalıştığımda daha da sinirlenir, canını daha çok yakardı. Çocuğu kurtardığı için saçının çekilmesi ya da tartaklanması adamın gözünü korkutmaz. Ama çocuk sonrasında daha fazla sopa yiyince adam kendi kendine 'Şimdi sen bu çocuğa iyilik mi yaptın? Kötülük yaptın esas!' der."

"Demek öyle der?" dedim.

"Evet öyle der. Sence adam haklı mı?"

"Aslan Joe! O her zaman haklıdır!"

"O zaman dostum bu sözünü unutma. Eğer her zaman haklıysa -gerçi genelde haksızdır- bunu söylerken de ona hak vermek zorundasın. Küçük bir çocukken bir konuyu kendine sakladıysan eğer, J. Gargery seni kaşıyıcıdan istediği gibi koruyamadığı için sakladın. O yüzden bunları kafana takma artık. Gereksiz şeylerden bahsetmeyelim. Kalın kafam yüzünden Bidy ben buraya gelmeden önce meselelere bu gözle bakmam için epey dil dökmek zorunda kaldı. Dediklerini yaptığıma göre şimdi gerçek dostunun söylediklerine kulak ver. Kendini yormak yok, yemeklerini bir güzel yiyecek, sulu şarabını içecek, sonra da yatağına yatacaksın."

Joe'nun konuyu kapatmadaki zarafeti ve kadınlık içgüdüleriyle ve aklıyla benim ne halde olduğumu tahmin edip Joe'yu ona göre hazırlıklı gönderen Bidy'nin ince fikirliliği ve nezaketi beni çok etkilemişti. Acaba Joe meteliksiz kaldığını, bizim bataklıklarda güneşin ortaya çıkmasıyla kaybolan sisler gibi bütün umutlarımın kaybolduğunu da biliyor muydu? İşte bunu kestiremiyordum.

Joe'da başta anlayamadığım ama sonra fark edince beni çok üzen bir hal vardı. Ben iyileştikçe ve gücüm yerine geldikçe Joe yanımda daha huzursuz olmaya başlamıştı. Gücsüzken ve tamamıyla ona bağımlı yaşarken bana eskiden olduğu gibi "ahbap, Pip, dostum," diye hitap etmişti, ki bu hitaplar kulağıma müzik gibi geliyordu. Ben de onunla eskisi gibi konuşmuştum ve böyle olduğu için çok mutluydum; ona müteşekkirdim. Ama gün geçtikçe bana daha soğuk davranmaya başlamıştı. Başta anlam verememiştim ama sonra nedenini çözdüm. Benim yüzümden böyle davranıyordu. Böyle davranma ihtiyacı hissediyorsa hata bendeydi.

Ah! Sadakatimden, ona bağlılığımdan şüphe duymasına, zengin olduğum için artık onu dışlayacağımı, ona soğuk davranacağımı düşünmesine ben sebep olmamış mıyım? Joe'nun saf kalbinin gücüm yerine geldikçe ona daha az ihtiyacım olacağını hissetmesi, aramızdaki bağı gevşetmesi ve ben ondan uzaklaşmadan onun benden uzaklaşması benim yüzümden değil miydi?

Joe'yla kol kola çıktığımız bahçe yürüyüşlerinin ya üç ya dördüncüsünde ondaki bu değişim çok açıktı. Biraz güneşte oturup nehri seyrettikten sonra tam ayağa kalkmıştık ki birden kendimi tutamayıp:

"Bak Joe! Artık adamakıllı yürüyebiliyorum. Göreceksin şimdi geri dönerken kendim yürüyeceğim." dedim.

“Kendini yorma Pip!” dedi. “Ama yapabilirseniz mutlu olurum efendim.”

Bu son sözleri kulaklarımı tırmaladı ama nasıl karşı gelebilirdim ki? Bahçenin kapısına kadar kendim yürüdüm; ondan sonra iyi değilmiş gibi yapıp Joe’nun koluna girmek istedim. Kolunu bana uzattı ama düşünceliydi.

Ben de düşünceliydim. Pişmanlıklar içinde “Joe’daki bu değişimi nasıl durdurabilirim?” diye düşünüyordum. Aslında ne kadar kötü bir durumda olduğumu, borç içinde yüzdüğümü söylemekten utanıyordum. Gizleme ihtiyacı hissetmemin önemli bir sebebi de bana zor günleri için ayırdığı birikimlerini vermesinden korkmamdı. Bunu yapmasına izin vermemeliydim.

İkimiz de o akşam çok düşünceliydik ama uyumadan önce ben konuşmak için iki gün kadar beklemeye karar vermiştim, çünkü ertesi gün pazardı ve ben yeni bir haftayla birlikte hayatımda yeni bir sayfa açacaktım. Pazartesi sabahı Joe’yla bu değişim hakkında konuşacaktım ve aramızda konuşulmadık bir şey kalmayacaktı. Ona neden Herbert’la birlikte gitmediğimi söyleyecektim ve o zaman bana olan bu soğuk tutumundan vazgeçecekti. Ben verdiğim karar neticesinde rahatlamıştım. Joe da rahatlamış görünüyordu. O da bir karara varmış gibiydi.

Pazar günü oldukça sakin bir gün geçirdik. Arabayla kırlara gidip tarlaların arasında dolaştık.

“Hasta olduğuma şükrediyorum Joe!” dedim.

“Eski dostum, Pip... İyileşmiş sayılırsınız efendim!” dedi.

“Benim için unutulmaz bir zamandı.”

“Benim için de efendim!” dedi Joe buna mukabil.

“Seninle unutamayacağım bir zaman geçirdim. Biliyorum, daha önce unuttuğum zamanlar oldu ama bunu asla unutmayacağım.”

Aceleci ve biraz endişeli görünüyordu. “Güzel günlerimiz oldu. Bizim aramızda geçenler geçti gitti, açmanın âlemi yok.” dedi.

Gece yatağıma gittiğimde ben iyileşene kadar her gece yaptığı gibi Joe yine odama geldi. Sabah olduğum kadar iyi olup olmadığını sordu.

“Evet Joe, oldukça iyiyim.”

“Sihhatin, gücün gittikçe yerine geliyor değil mi ahbap?”

“Evet Joe, hızla.”

Omzumun üzerindeki yatak örtüsüne dokunup boğuk bir sesle “İyi geceler!” dedi.

Sabah kalktığımda daha sıhhatli ve dinçtim. Daha fazla geciktirmeden Joe’yla konuşacaktım. Kahvaltıdan önce konuşmak istiyordum. Hemen üzerimi giyip odasına gidecek, ona sürpriz yapacaktım çünkü bu benim erken kalktığım ilk sabahtı. Odasına gittim ama orada yoktu. Sadece kendisi değil bavulu da yoktu.

Alelacele gidip mutfak masasına baktım. Üzerinde bir mektup vardı masanın.

“Sevgili Pip, artık iyileştiğin için daha fazla rahatsız etmeden gidiyorum. Benim gitmem senin için daha iyi olacak.

Joe

Not: Biz her zaman birbirimizin en iyi dostuyuz.”

Mektubun içinde ödeyemediğim için beni tutukladıkları borcun ödendi makbuzu vardı. O ana kadar alacaklının yasal işlemlere başlamak için tamamen iyileşmemi beklediğini düşünüyordum. Joe'nun bu parayı ödeyeceği hiç aklıma gelmemişti ama ödemişti işte. Makbuzda onun ismi yazıyordu.

Yapmam gereken tek bir şey kalmıştı. O da Joe'nun arkasından demirhaneye gitmek, onunla açık açık konuşmak, yaptıklarım için ne kadar pişman olduğumu anlatmak ve bütün sıkıntılarımdan kurtulmak... Ve uzun zamandır düşündüğüm ve artık kesin bir karara vardığım bir meseleyi orada açığa çıkarmak...

Biddy'ye gidecek, ne kadar pişman bir halde geri döndüğümü, uzun zamandır beslediğim bütün umutlarımın suya düştüğünü söyleyecek ve köyde, mutsuzluğumun ilk evrelerinde yaptığımız konuşmaları hatırlatacaktım. Sonra ona şunları diyecektim: "Biddy, bir zamanlar beni çok sevdiğini sanıyorum. Benim bu macera peşindeki kalbim senden uzak dursa da senin yanında hep huzuru bulmuştur. Eğer beni eskiden sevdiğinin yarısı kadar seversen, eğer bütün kusurlarım ve hayal kırıklıklarım beni kabul edersen, beni bir çocuğu affeder gibi affedersen... Gerçekten çok üzgünüm Biddy, bir çocuk gibi beni yatıştıracak bir ele, teskin edecek bir sese muhtacım. Öyle zannediyorum ki eskisinden çok fazla değil ama biraz daha fazla seni hak ediyorum. Biddy, olacılara sen karar vereceksin. İstersen Joe'nun yanında demirhanede çalışırım. İstersen buraya gelip farklı bir meslek edinirim. İstersen beni bekleyen bir fırsatın olduğu uzak diyarlara gideriz. Bana teklif geldiğinde sen cevap verene kadar beklemek istedim, onlara kesin bir şey söylemedim. Sevgili Biddy, eğer hayatını benimle paylaşırsan bu dünyayı benim için çok daha güzel bir yer, beni de daha iyi ve mutlu bir adam kılacaksın. Ben de senin dünyanı güzelleştirmek için elimden ne gelirse yapacağım."

İşte niyetim buydu. Üç gün daha toparlandıktan sonra planlarımı hayata geçirmek üzere köye gittim. Akabinde hızla gelişen olaylar dışında anlatacağım bir şey kalmadı.

Elli Sekizinci Bölüm

Servetimi kaybettiğim haberi bizim oralara benden önce gitmişti. Gittiğimde Mavi Domuz'dakilerin bunu bildiklerini anladım. Bana olan tavırları büyük ölçüde değişmişti. Param varken oraya gittiğimde beni başka yere kaptırmamak için pervane olan, sıcak davranan çalışanlar bu sefer gayet uzak ve ilgisizdi.

Kasabaya vardığımda akşam olmuştu. Normalde beni hiç etkilemeyen yolculuk bu sefer çok yormuştu. Mavi Domuz beni her zaman kaldığım odaya yerleştiremedi; dolu olduğunu söylediler -muhtemelen büyük umutları olan birine vermişlerdir odayı- ve bana avluya bakan, güvercinlerle arabalar arasında alelâde bir oda verdiler. Ama ben o gece Mavi Domuz'da öyle güzel uyudum, o kadar güzel rüyalar gördüm ki en iyi odada ancak bu kadar rahat edebilirdim.

Sabah erkenden kalkıp kahvaltım hazırlanırken Satis'e gittim. Kapıda ve camlardan sarkıtılan halıların üzerinde ev eşyalarının ertesi hafta açık artırmayla satılacağını bildiren ilanlar vardı. Evin kendisi de satılacak ve sonra yıkılacaktı. İmalâthanenin üzerine badanayla, yamuk yumuk harflerle Kısım I, yıllardır kapalı olan evin ana bölümüne Kısım

II yazılmıştı. Evin diğer bölümlerine de böyle işaretler konmuş, yazılara yer açılın diye sarmaşıklar yere indirilmiş, çoğu yerde tozların altında ezilmiş, solmuştu. Açık duran kapıdan birkaç dakikalığına içeri girdim. Orada işi olmayan bir yabancı gibi tedirgin bakışlarla etrafıma bakarken açık artırmacının yazmanını gördüm. Fiçilerin arasında geziyor, gördüğü eşyaları elinde kalem, onun söylediklerini not alan bir adama kaydettiriyordu. Not alan kişi benim Clem Baba şarkısı eşliğinde Bayan Havisham'ı gezdirdiğim tekerlekli sandalyeyi kullanmaktaydı.

Kahvaltı için Mavi Domuz'a döndüğümde Bay Pumblechook'u hanın sahibiyle konuşurken buldum. Bay Pumblechook (geçenlerde yaşadığı gece macerasından ders almamıştı herhalde) beni bekliyordu ve bana şu kelimeleri sarf etti:

"Delikanlı, servetinin elinden kayıp gitmesine üzüldüm. Ama ne beklenirdi ki başka? Ne beklenebilirdi?"

Beni affettiğini imâ eder gibi elini uzatınca hastalığım yüzünden üzerimdeki kırıklık gitmediğinden ve tartışmaya hiç halim olmadığından elini sıktım.

Bay Pumblechook garsona, "William, masaya çörek getir. Bunu da mı görecektim? Bunu da mı görecektim, vah vah!" dedi.

Kaşlarımı çatıp kahvaltıya oturdum. Bay Pumblechook tepemde dikiliyor, ben daha çaydanlığa elimi uzatmadan çayımı dolduruyordu. En sonunda gerçek anlamda benim hamim olmaya karar vermiş biri gibi hareket ediyordu.

"William, tuz da koy!" dedi. Sonra bana bakarak, "Eski mutlu günlerinde çayına şeker alırdın değil mi? Öyle hatırlıyorum. Süt alır mıydın? Evet. Süt ve şeker. William, tere getir bir de."

"Teşekkür ederim, tere yemem ben!" dedim.

İç çekip başını öne doğru birkaç kez salladıktan sonra -sanki tere yemememle serveti kaybetmem arasında bir bağlantı vardı- "Yemiyorsun evet, doğru. Basit bir sebze işte. Yok, yok, getirme William."

Kahvaltıma devam ettim. Bay Pumblechook hâlâ başımdaydı ve her zamanki gibi yüzüme şüpheyile bakıyor, sesli sesli nefes alıp veriyordu.

"Bir deri bir kemik kalmış neredeyse!" dedi düşünceli bir halde. "Ben onu dükkânımda ağırlayıp gönderdiğimde (benim yardımlarımla diyebilirim) ne kadar da tombul bir cocuktu."

Yeni zengin olduğumda elimi sıkmak için izin isterken takındığı yalaka tavırla şimdiki bu merhamet gösterileri için tombul elini uzatmasını, arada ne kadar büyük bir fark olduğunu düşündüm.

Tereyağlı ekmeği uzatıp, "Al bakalım. Joseph'e gidiyorsun değil mi?" dedi.

Artık daha fazla dayanamayıp, "Allah aşkına, nereye gittiğimden size ne? O çaydanlığı da bırakın!" dedim.

Bu benim verebileceğim en kötü tepkiydi, çünkü Pumblechook'un eline ne zamandır beklediği bir fırsat geçmişti.

Çaydanlığın sapını bırakıp bir iki adım geriye çekilerek, söylediklerini hancının ve garsonun da duyması için yüksek sesle "Evet delikanlı, bu çaydanlığı bırakırım tabii ki!"

Haklısın delikanlı! İlk defa haklısın. Müsrif alışkanlıkların seni kuvvetten düşürmüş; atalarının usulleriyle seni canlandırayım dedim. Benim neyime senin kahvaltınla ilgilenmek?" diyerek hancıyla garsona döndü ve eliyle onlara beni göstererek, "Ben bunu mutlu çocukluk günlerinden beri kolladım. Bu o olamaz demeyin, ta kendisi!" dedi.

İkisi aralarında mırıldanmaya başladılar. Özellikle garson duyduklarından oldukça etkilenmiş görünüyordu.

"Ben bunu arabamda gezdirdim. Elimizde büyüdü bu çocuk. Adı annesi gibi Georgiana Maria olan bir ablası vardı, kocası dolayısıyla onun da amcasıyım. Sorun bakın reddedebiliyor mu söylediklerimi?"

Garson reddedemeyeceğinden emindi artık. Kaşlarını çatmış, bana bakıyordu.

"Delikanlı, Joseph'e gidiyorsun ve 'Oraya gitmemden size ne!' diyorsun. İyi bakalım küçük bey, git, Joseph'a git."

Garson öksürdü. Beni bu konuda bir şey söylemeye davet ediyor gibiydi.

Çok inandırıcı bir ses tonuyla sözlerine devam etti: "Sana gidince Joseph'e ne diyeceksin, onu söyleyeyim. Şu anda burada Mavi Domuz'un sahibi Squires -ki kendisi kasabanın bilinen ve sayılan şahsiyetlerindendir- ve William var. Yanılmıyorsam babasının adı Potkins'ti."

"Yanılmıyorsunuz efendim!" dedi William.

"Onların huzurunda, delikanlı, sana Joseph'e ne diyeceğini söyleyeyim. Diyeceksin ki, 'Joseph, bugün ilk hamimi ve servetimin mimarını gördüm. Adını söylememe gerek yok Joseph. Kasabada onu çok sever, sayarlar. İşte ben bugün onu gördüm."

"Ben burada öyle birini görmediğime yemin edebilirim!" dedim.

"Ona da böyle söyle de Joseph'in bile ağzı açık kalsın!" dedi Pumblechook.

"Onu yanlış tanıyorsunuz. Ben onu çok daha iyi tanırım." dedim.

Devam etti. "De ki, 'Joseph, o adamı gördüm. Ne sana ne de bana hiç kin gütmediğini söyledi. Seni iyi tanıyor Joseph. Senin kafasızlığını da cehaletini de iyi biliyor. Benim karakterimi de biliyor Joseph. Nankörlüğümü biliyor. Evet Joseph!' diyeceksin. (Bunu söylerken Pumblechook başını sallıyor, parmağıyla beni gösteriyordu.) ""Benim normalde insanlarda olan minnettarlık hissinden yoksun olduğumu biliyor. Herkesten daha çok biliyor Joseph. Sen bilmiyorsun, Joseph, çünkü senin böyle hissetmek için nedenin yok. Emeğin geçmedi bana, ama o adam biliyor.' de tamam mı?"

Amma da münasebetsizdi! Şaştım kaldım. Hangi yüzle bana bunları söylüyordu?

"De ki ona 'Joe, sana bir şey iletmemi tembihledi, ben de şimdi sana tekrar edeceğim. O benim servetimden olmamın Allah'ın takdiri olduğunu düşünüyor. Açıkça öyle olduğunu görmüş. Benim kaderimdeki şu yazıyı okumuş Joseph: Ona servet kazandırana sırtını dönmenin mükâfatı budur. Ama o adam yine de benim için yaptıklarından dolayı pişmanlık duymuyormuş. Hem de hiç. Öyle davranmanın yardımseverliğin, doğruluğun, iyiliğin bir gereği olduğunu düşünüyormuş. Bugün olsa yine aynı şekilde davranırmış.""

Yarıda kestiğim kahvaltıma devam ederken küçümseyici bir tavırla, "Yazık, adam zamanında ne yapmış, şimdi aynı koşullar oluşsa ne yaparmış söyleyemiyor bir türlü!" dedim.

Bu sefer hancıyla garsona dönüp, "Squires ve William. İstedığınız yerde yaptığımı iyi, doğru ve yardımseverce bir davranış olduğunu, bugün olsa yine aynı şekilde davranacağımı söyleyebilirsiniz; buna itiraz etmem." dedi.

Sahtekâr herif caka satarak ikisinin de elini sıkıp hanı terk etti. Ben hâlâ o yaptığını söylediği ne olduğu belirsiz şeyin erdem neresinde acaba diye düşünüyordum. Çok geçmeden ben de kalktım. Ana caddeye çıktığımda kapısının önünde başına bir grup insanı toplamış, konuşurken gördüm onu. Yanındakileri de etkilemişti, ki buna hiç şaşırmadım. Ben karşı kaldırıma geçerken kınayan gözlerle beni süzdüler.

Bu utanmazı gördükten sonra Joe'ya ve Biddy'ye kavuşacağım için daha çok sevinmeye başladım. Köye kadar yavaş yavaş yürüdüm, çünkü bacaklarım hâlâ zayıftı ama onlara yakınlaştıkça rahatlıyordum; içimi kibri ve yalanı dolanı arkamda bıraktığıma dair bir his dolduruyordu.

Harika bir haziran günüydü. Gök masmaviydi. Tarla kuşları mısır tarlalarının üzerinde kanat çırpıyorlardı. Buralar gözüme eskisinden çok daha güzel, çok daha huzur dolu gözüktü. Burada sürdüreceğim hayatın güzelliklerini ve yanı başımda dürüstlüğüyle, sadeliğiyle bana rehber olacak ve beni değiştirerek bilgeliğiyle yolumu aydınlatacak kişiyi düşünerek yoluma devam ettim. Bu düşünceler içimi ısıtmıştı. Köyüme dönmek kalbimi yumuşatmıştı. Uzun yıllardan sonra evine yalın ayak dönmüş, yorgun bir gezgin gibiydim.

Biddy'nin görev yaptığı okulu daha önce hiç görmemiştim ama köy yoluna girdiğimde karşıma çıktı. O gün tatil olduğu için bozuldu biraz. Okulda bir tane bile çocuk yoktu. Biddy de evinde yoktu. Aklımda Biddy'ye görünmeden önce onu kendi işleriyle ilgilenirken seyretmek vardı ama olmamıştı işte...

Ama Joe'nun demirhanesi çok yakındı. Ben de oraya giderdim! İhlamur ağaçlarının altından geçerek, demirhaneden gelecek sese odaklanmış olarak oraya gittim ama ses falan yoktu. İhlamur ağaçları, beyaz çalılar, kestane ağaçları oradaydı. Ben demirhaneden gelecek sesi duymak için durduğumda dallarını hışırdattılar ama o yaz rüzgârı Joe'nun demir dövme sesini kulağıma getirmiyordu.

Neredeyse korkarak -nedendir bilmem- demirhaneye gittim en sonunda ve kapalı olduğunu gördüm. Ateş yanmıyordu. Kıvılcımlar saçılmıyor, körükler çalışmıyordu. Her şey sessizlik içindeydi.

Ne var ki ev boş değildi. Evin en güzel salonu kullanılıyordu anlaşılın, çünkü pencerelere beyaz perdeler asılmıştı. Pencere açıldı ve çiçekler içindeydi. Çiçeklerin arasından içeriyi görmek için yavaşça pencereye doğru gittim. İçeride Joe ve Biddy kol kolaydılar.

Başta Biddy bir çığlık attı sanki gördüğü hayaletimmiş gibi. Ama sonra koşarak gelip bana sarıldı. İkimiz de ağlıyorduk. Ben onu bu kadar güzel ve neşeli gördüğüm için; o beni bu kadar solgun ve çökmüş gördüğü için...

"Biddy, ne kadar da şıksın!" dedim.

"Evet, Pip."

"Joe, sen de çok şıksın," dedim.

"Öyle Pip, sevgili dostum."

İkisine birden şöyle bir baktım ve sonra:

"Bugün benim düğün günüm!" diye sevinçle bağırdı Biddy. "Joe'yla evlendim bugün!"

Kendime geldiğimde beni mutfağa götürmüşler, başımı eski çam masaya dayamışlardı. Biddy bir elimi tutmuş öpüyordu. Joe'nun eli de omzumdaydı. "Pip ani sürprizleri kaldırabilecek kadar iyileşmedi canım henüz!" dedi. Biddy de "Bunu düşünmem gerekirdi Joe ama o kadar mutluyum ki söyleyiverdim işte!" diye cevap verdi ona. İki de beni gördükleri için çok sevinmişler ve kıvanç duymuşlardı. Tesadüfen de olsa onların düğün gününde geri dönmem bu mutluluk tablosunu tamamlamıştı ve bundan çok etkilenmişlerdi.

Joe'ya bu son umudumdan hiç bahsetmemiş olduğum için şükrettim. Halbuki o hastalığımda benimle ilgilenirken kaç kere dilimin ucuna gelmişti. Eğer yanımda bir saat daha kalmış olsaydı bunu kesin öğrenecekti.

"Biddy, canım!" dedim. "Dünyanın en iyi eşine sahipsin. Eğer onu bir de hasta yatağımın başında görseydin, daha çok... Aslında onu şimdikinden daha çok sevemezsin herhalde."

"Gerçekten de öyle, Pip!" dedi Biddy.

"Sevgili Joe, sen de dünyanın en iyi eşine sahipsin. O seni hak ettiğin gibi çok mutlu edecek. İyi, asil dostum benim!"

Joe'nun bana bakarken dudakları titriyordu. Gömleğinin koluyla gözlerini sildi.

"Joe ve Biddy... İkiniz de bugün kiliseye gittiniz. Yüreğiniz tüm insanlara duyduğunuz sevgi ve merhamet hisleriyle dolu. Lütfen benim için yaptığınız her şey için size şükranlarımı sunmama izin verin. Her ne kadar zamanında kıymetini bilememiş olsam da.... Şunu bilmenizi isterim ki, bir saat içinde buradan ayrılıp yurt dışına çıkacağım ve ödeyerek beni hapisten kurtardığınız o parayı kazanıp size geri göndermeden durup dinlenmeyeceğim. Ama sanmayın ki borcu ödediğim zaman size olan borcumu ödemiş olacağımı düşünüyorum. O paranın bin katını da versem size, yine hakkınızı ödeyemem."

İki de bu sözlerle erimiş bitmişti. Daha fazla konuşmamam için yalvarıyorlardı.

"Hayır, daha söyleyeceklerim var. Biricik dostum Joe, umarım çok seveceğin çocukların olur. Umarım kış gecelerinde bu ocak başında oturan bir ufaklık olur da buradan sonsuza dek ayrılmış başka bir ufaklığı hatırlatır sana. Ona nankör olduğumu söyleme Joe. Sen de cimri ve adaletsiz davranan biri olduğumu söyleme Biddy. Ona sadece bana karşı her zaman iyi ve dürüst olduğunuz için ikinize de çok değer verdiğimi ve o sizin çocuğunuz olduğu için büyüdüğünde haliyle benden çok daha iyi bir adam olacağına inandığımı söyleyin."

"Ben böyle bir şey söylemem Pip. Biddy de söylemez. Kimse söylemez!" dedi Joe.

"Ve şimdi lütfen bana beni affettiğinizi söyleyin. Her ne kadar bunun o güzel kalplerinizden geçtiğini bilsem de sizden duyayım ne olur... Söyleyin ki o sesi beraberimde çok uzaklara götüreyim, bana güvendiğinize, hakkımda iyi şeyler düşündüğünüze inanabileyim."

"Pip, sevgili dostum, Allah biliyor ki eğer affedecek bir şey varsa ben seni affediyorum!" dedi Joe.

"Ben de!" dedi Biddy.

"Şimdi bana izin verin de yukarı çıkayım. Eski küçük odama bir bakıp yalnız başıma

orada birkaç dakika dinleneyim. Sizinle yemek yiyip içtikten sonra benimle köyün tabelasına kadar gelerseniz orada vedalaşırız.”

Neyim var neyim yoksa hepsini satıp alacaklılarıma -parayı tam olarak ödemem için yeterli zamanı verdiler- vereceğim parayı denkleştirmeye çalıştım ve yurt dışına çıkıp Herbert’in yanına gittim. Bir ay içinde İngiltere’den ayrılmış, iki ay içinde Clarriker ve Ortakları şirketinde kâtip olmuş ve dört ay içinde ilk sorumluluk gerektiren görevi almıştım. Mill Pond Bank’teki ev Bill Barley’in gürültüsü patırtısı kesilince huzura kavuştu ve Herbert, Clara’yla evlenmek için Londra’ya gitti. O gidip Clara’yı getirene kadar şirketin doğu şubesindeki sorumluluğu ben üzerime aldım.

Yıllar sonra şirkete ortak oldum. Bu süre zarfında Herbert ve karısıyla oturdum ve beraber mutlu bir yaşantımız oldu. Tutumlu olup bütün borçlarımı ödedim. Joe ve Biddy’yle irtibatı koparmadık; sürekli yazıştık. Ne zaman ki üçüncü ortak olarak şirkete girdim, Clarriker sırrımızı Herbert’a söyledi. Daha fazla dayanamamış, söylemesi lazımmış! Bunu duyunca Herbert hem şaşırды hem de duygulandı. Dostluğumuz böylesi bir sırrın saklanmasıdan hiç de kötü etkilenmedi. Çok büyük bir şirkete sahip olduğumuzu, çuval dolusu para kazandığımızı zannetmenizi istemem. Şirket çok büyük değildi ama piyasada iyi biliniyorduk ve iyi kâr ediyorduk. Herbert’in canlı kişiliğine ve çalışkanlığına çok şey borçluyduk. Bir zamanlar nasıl olmuş da onun beceriksiz olduğuna hükmetmişim, hayret ediyordum gerçekten. Sonra bir gün bu sorunun cevabını verebildim: Aslında beceriksiz olan o değil, onu takdir edemeyen bendim.

Elli Dokuzuncu Bölüm

Bir aralık akşamı eski mutfak kapısının mandalını açıp da eve girdiğimde -onları hep hayalimde canlandırırsam da- tam on bir senedir Joe ve Biddy’yi dünya gözüyle görmemiştim. O kadar yumuşak bir şekilde açmıştım ki kapıyı kimse duymamıştı. İçeri baktım. Joe mutfaktaki ocağın önündeki eski yerinde piposunu içiyordu. Saçlarına ak düşmüş olsa da eskisi kadar güçlü ve dinç görünüyordu. Köşede Joe’nun dizinin dibindeki küçük taburede -yine ben vardım!

Çocuğun yanına bir tabure çekip de oturduğumda (Ben onun saçını dağıtmadım ama!) Joe çok sevindi ve “Ahbap, ona büyüyünce senin gibi olsun diye senin adını verdik. Olabilecek gibi gözüküyor bana kalırsa!” dedi.

Ben de öyle düşünüyordum. Ertesi sabah ufaklığı yanıma alıp yürüyüşe çıktım. Konuştukça konuştuk. Birbirimizin dilinden çok iyi anlıyorduk. Onu kilise mezarlığına götürdüm ve bir mezar taşının üzerine oturttum. Oradan bana Philip Pirrip, “bu köyün merhumu” ile Georgiana “yukarıdaki karısı”nın mezar taşlarının nerede olduğunu gösterdi.

Biddy’yle yemekten sonra konuşurken, küçük kızı kucağında uyuyordu. “Biddy, bugünlerde Pip’i bana vermelisiniz ya da bir süre benim yanıma verin, ödünç olarak.” dedim.

Biddy, nazik bir şekilde, “Olmaz, evlenmen lazım!” dedi.

“Herbert’la Clara da öyle söylüyorlar ama evleneceğimi sanmıyorum Biddy. Onların

evine o kadar yerleştim ki evlenmem mümkün gözükmüyor. Ben zaten artık yaşı geçkin bir bekrım.”

Biddy kucağındaki bebeğe baktı; minicik elini parmağına götürdü ve sonra ona dokunduğu anaç eliyle benim elimi tuttu. Elime temas eden nikh yüzüğü çok anlamlı gelmişti bana.

“Pip’ciğim, aklının hâlâ onda olmadığından emin misin?” dedi Biddy.

“Yo hayır, hiç sanmıyorum Biddy!”

“Bak ben senin eski arkadaşınım, doğru söyle. Onu unuttun mu?”

“Biddy, hayatımda çok önemli yere sahip olan olayların ve kişilerin hiçbirini unutmadım. nemsiz olanların bile çoğunu hatırlıyorum. Ama o dediğin gerçekleşmesi imkânsız bir ryaydı Biddy ve geçti gitti.”

Yine de bunu söylerken bile biliyordum ki aslında o gece gizlice o eve gitmek istiyordum. Onun için... Sırf Estella için...

Mutsuz bir hayat sürdüğünü duymuştum. Ona çok kötü davranan ve para hırsı, kabalık ve cimrilik abidesi kocasından ayrı yaşamaya başlamış. Bir süre sonra kocası kötü muamele ettiği bir attan düşerek hayatını kaybetmiş. Bu duyduklarım yaklaşık iki sene öncesine ait olaylardı. Bildiğim kadarıyla tekrar evlenmişti.

Joe’larda erken bir saatte yemek yediğimiz için akşamüstü Biddy’yle acele etmeden konuşmak ve hava çok kararmadan oraya gitmek için bol bol vaktim kaldı ama yolda bana eskileri hatırlatan yerlere bakıp oyalanınca oraya gittiğimde hava iyice kararmıştı.

Ne ev, ne imalâthane, ne de evden herhangi bir bölüm kalmıştı geriye... Tek kalan eski bahçenin duvarıydı. Binalar yıkılmış ve etrafları çitle çevrilmişti. İçeri baktım da sarmaşıklar yeniden kök salmış, yıkıntıların üzerini yeşil yapraklar kaplamıştı. Çitin kapısını aralık görünce içeri girdim.

Öğleden sonra soğuk bir sis vardı o gün ve daha ay çıkıp sisi dağıtmamıştı. Fakat sisin arasında yıldızlar parlıyordu ve ay çıkmak üzereydi. O yüzden koyu bir karanlık yoktu. Evin her bir bölümünün, imalâthanenin, kapıların, fiıların eskiden nerede durduklarını biliyordum ve teker teker hepsinin yerini tespit ettim. Bahçedeki ıssız yolda yürüyordum ki tek başına duran bir fiğr gözüme çarptı.

Her kimse, ben ona yaklaştığa beni gördüğünü belli etti. Bana doğru yürüyordu ama ses çıkarmıyordu. Yaklaştığa bunun bir kadın olduğunu gördüm. Daha da yaklaşınca, az daha benden uzaklaşıyordu ki birden durdu ve ben yanına gittim. Beni görünce afalladı ve adımı söyledi ve ben de ismini söyledim bağırarak:

“Estella!”

“Ben çok değiştim. Nasıl tanıdın, hayret!”

O taze güzelliği gitmişti gerçekten ama o tarifsiz asaleti ve çekiciliği aynıydı. Bunlar onda daha önce gördüğüm özelliklerdi. Eskiden kibirle bakan gözlerindeki hüznü ve acı çekmiş insanlara has yumuşamayı ise yeni görüyordum. Elleri eskisi gibi hissiz değildi; arkadaşça, içten bir dokunuşu vardı ellerinin. Bu da benim için yeniydi.

Yakındaki bir banka oturduk beraberce. “O kadar yıldan sonra burada, seninle ilk karşılaştığımız yerde tekrar karşılaşmamız gerçekten de çok ilginç Estella!” dedim.

"Buraya çok sık geliyor musun?"

"O zamandan beri hiç geri dönmedim."

"Ben de!"

Ay yükselmeye başladı ve ben tavana gözlerini dikip giden birini düşündüm. Ay yükselmeye başladı ve ben ona bu dünyada duyduğu en son şeyi söyledikten sonra nasıl elimi sıktığını düşündüm.

Aramıza giren sessizliği bu sefer Estella bozdu.

"Hep buraya tekrar gelebilmeyi umdum Pip. Bunu hep istedim ama koşullar beni engelledi. Zavallı ev! Yazık oldu!" dedi.

Ayın ilk ışıkları gümüşî sise vurduğu gibi Estella'nın gözlerinden dökülen yaşlara da vurmuştu. Benim gözyaşlarını gördüğümü bilmiyordu. Kendini toparlamaya çalışarak sessizce:

"Biraz önce burada yürürken burasının bu hale nasıl geldiğini merak ettin değil mi?" dedi.

"Evet Estella."

"Arsa bana ait. Vazgeçemediğim tek mülküm burası. Bunun dışında her şey azar azar elimden çıktı ama burayı bırakmadım. O kötü yıllarım boyunca ısrarla karşı durduğum tek şey buradan vazgeçmekti."

"Ev yeniden inşa edilecek mi?"

"Evet, sonunda... Değişmeden önce bu haliyle son kez görmek istedim. Ya sen?" dedi. Ses tonunda bir gezgini etkileyecek kadar ilgi vardı. "Hâlâ yurt dışında mı yaşıyorsun? İşlerin iyidir eminim."

"İyi bir yaşantım olması için oldukça çalışıyorum. O yüzden evet sanırım işlerim iyi gidiyor."

"Seni çok düşündüm biliyor musun?" dedi Estella.

"Öyle mi?"

"Özellikle son zamanlarda çok fazla... Zamanında değerini bilemediğim, bir kenara fırlatıp attığım bir şeyin hatırasından çok zor geçen o uzun yıllar boyunca uzak kalmaya çalıştım ama o hatıralarla yapmam gerekenler çakışmamaya başladıktan sonra onlara kalbimde bir yer verdim."

"Sen benim kalbimdeki yerini her zaman korudun!" diye cevap verdim. O konuşana kadar tekrar bir müddet sustuk.

"Buradan ayrılırsam senden de ayrılmam gerektiğini düşünmüştüm. Böyle olduğu için mutluyum."

"Tekrar ayrılacağın için mi mutlusun Estella? Benim için ayrılmak çok acı veren bir şey. Son ayrılığımızda olanlar benim içimi acıtıyor hâlâ."

"Ama sen bana 'Tanrı seni korusun ve bağışlasın!' demiştin." dedi. Sesi çok ciddiydi. "Eğer bana bunu o zaman söylediyse şimdi söylemeye de çekinmezsin. Çok acı çektim ben ve bu acı her türlü öğretilerden daha çok etkiledi beni. Senin kalbinin eskiden ne halde olduğunu anladım. Eğildim ve kırıldım ama -öyle umuyorum ki- daha iyi bir şekle girdim. Hadi eskiden olduğun gibi şimdi de bana karşı anlayışlı ve iyi ol da bana arkadaş

olduğumuzu söyle.”

Ayağa kalktım ve o banktan kalkarken eğilip, “Arkadaşız biz!” dedim.

Estella “Ve birbirinden uzakta arkadaşlar olarak kalacağız!” dedi.

Elini tuttum ve beraberce o harabeye dönmüş yerden çıktık. Çok eskiden, demirhaneden ilk çıktığımda sabah kalkan sisler gibi bu akşam vakti yine sisler kalkıyordu ve lambaların aydınlattığı o büyük ve sessiz alanda ondan ayrılacağıma dair bir iz görünüyordu her yerde...